Gaddo Teyya

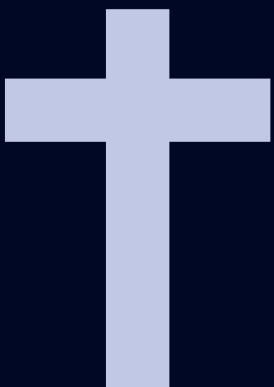

The New Testament in the Yemsa language of Ethiopia, Latin script

Gaddo Teyya

The New Testament in the Yemsa language of Ethiopia, Latin script

copyright © 2025 The Word for the World International

Language: (Yemsa)

Contributor: The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 May 2025 from source files dated 6 May 2025

7608a66e-9602-5623-89f0-436ebf008df3

Contents

Matiwos 1
Marqos 70
Luqas 114
Yohannis 186
Wosini meya 239
Rooma 307
1 Qoronxos 338
2 Qoronxos 367
Galatiya 386
Efeson 397
Filiphisiyus 408
Qolasiyas 416
1 Teselonqe 423
2 Teselonqe 430
1 Ximotiyos 434
2 Ximotiyos 443
Tiito 449
Filmona 453
Ibrawi 455
Yaqob 478
1 Phexiros 486
2 Phexiros 495
1 Yohannis 500
2 Yohannis 508
3 Yohannis 510
Yuuda 512
Yohannisni Raa'i 515

Matiwos Tichina
Daamni Yesus Kiristoosni Misirachchuni Kaama
Gachgiru

Matiwosni misirachchuni kaama: Yesus yoobaasi abdi zeemma maktena fatunir sinbaasonnawa Ha'oos kur'u teyyaassi daraasik imna abdini kaamaason koi'sinaas barki kamo sinbaason makefa misirachchuni kaamaason ephowa. Es misirachchuni kaamaas Yesus baasso ganeyaassi koontere dichna Ayhudnik koi'ba sinnoynaron daa zuuttambaase asiknengwa.

Matiwosni misirachchuni kaamaas ma'a hoorok tichche matsafawa; Yesusni koontoostan kabifaat basa haphuktoosi chowanonnawa basa fattantoosi chowanonna kotta makenanneen orfo Galiilak zagina kaambaasi makonon; assuusonnawa merosin fatubaasi wostononnatu besifa. Estan tusira dey Yesus Galiilan Yerusalem zagina kutuuson han daasta feena neyaasi koi'ni torbaniissi sina wuzasikitonon isarba isarbaasik makefa. Es wuzaasikito dey suuttobaason, kitubaasonnawa kitun kabubaasonna koor'uba zagifa.

Han Misirachchuni kaamaas Yesusnin: Ha'oosi tumanon kotte makok ha'suni hugnaba faana dey Ha'oosi taatoni chowanon assuni arto assinynya sinnamato zagiratu besifa. Basa assusi ganesin arki sinaas showo gitok hoore uuch kifilitu maddabtefa:

1. Ha'oosi taatoni asuni meeni amala, wosto, mabti, zagsonek sholsusewa koi'ni ixabesiise asin assifa aamaastaki kaambaassi make; (Edde 5-7).
2. Asire heppe nawoni meya Misirachchuni kaamaasi makok wostesere hamefe kabaasik baassok imte zoonsiyaasikito; (Edde 10).
3. Ha'oosi taatoni chowak imte showo tesa beso; (Edde 13).
4. Nawo sinni wuzaas awu sinnamato assifa assu; (Edde 18)
5. Hashti fa neyaasi koi'newa Ha'oosi taatoni yoone asik imte assu; (Edde 24-25).

Matsafaasi Koor'uba

Yesus Kiristoosni zalaasi tuznewa koontone; *1:1—2:23*
Haphquni Yohannisni wosto; *3:1-12*
Yesusni haphuktonewa fattantone; *3:13—4:11*
Yesus wostobaason Galiilak jammarobaas; *4:12—18:35*
Galiilan Yerusalem; *19:1—20:34*
Koi'ni torbaniis Yerusalemniissinawa biratobaastana; *21:1—27:66*
Daamniisa kitun kabunewa ammanon bestobaase; *28:1-20*

Yesusni Koontoni Tuza
(Luqa. 3:23-38)

1 Dawitni zalaassin; Abrahamni zalaassin koonte Yesus
Kiristoosni koontoni tuzaas haniiswa:
2 Abraham Yisaqnin kooni. Yisaq Yaqobnin kooni. Yaqob
Yuudanawa Aybaasakitoninna kooni.
3 Yuuda Faaresninnawa Zaaraninna Tiimar sinfa asuskin
kooni. Faares Esromnin kooni.
4 Esrom dey Aaramnin kooni. Aaram Aminadabni kooni.
Aminadab dey Ne'asonnin kooni. Ne'ason dey Selimonnin
kooni.
5 Selimon Rakeb yistefa asuskin Boyeznin kooni. Boyez Rut
yistefa asuskin Iyyobednin kooni. Iyyobed Isseynin kooni.
6 Issey dey taato sina Dawitnin kooni. Taato Dawit Ooriy-
onni asuskin Solomonnin kooni.
7 Solomon dey Robiyamnin kooni. Robiyam Abiyanin
kooni. Abiyan Asafnin kooni.
8 Asaf Iyyosafixnin kooni. Iyyosafix Iyyuramnin kooni.
Iyyuram Ooziyanin kooni.
9 Ooziyan Iyyuatamnin kooni. Iyyuatam Akaaznin kooni.
10 Akaaz Izqiyasnin kooni. Izqiyas Minasenin kooni. Mi-
naase Amosnin kooni.
11 Amos Iyyusiyasnin kooni. Iyyusiyas Baabilonni boojoni
neyaasik Ikoniyonnawa Aybaasakitoninna kooni.
12 Baabilonni bochoneen orfo Ikoniyon Selatiyalnin kooni.
Selatiyal Zerubabelnin kooni.
13 Zerubabel Abiyudnin kooni. Abiyud Eeliyakemnin
kooni. Eeliyakem Azarnin kooni.
14 Azar Sadoknin kooni. Sadok akimnin kooni. Akim
Eeliyudnin kooni.
15 Eeliyud Alazarnin kooni. Alazar Maatanin kooni.
Maatan Yaqobnin kooni.
16 Yaqob Kiristoos yiste Yesusnin kooni Maaraminon teege
Yosefnin kooni.
17 Ese Abrahamniistan kabira Dawitniista kar'ananneen
asire acheechche koonto. Dawitniistan kabira Baabilonni
boojo kar'ananneen asire acheechche koonto. Baabilonni
boojoostan kabira Kiristoosni koontoosta kar'ananneen asire
acheech koontowa.

Yesus Kiristoosni Koonto
(Luqa. 2:1-7)

18 Yesus Kiristoosni koontoni tochoos haniiswa; intoba
Maarami Yosefnik teegtera diis girunoy Korto Ayyanak naan-
ertera beste.
19 Teegere duusi Yosef ooko asu sinna boor'a Maaraminon
asuni sina kisire makok aane sholowe. Baak aachok beyanak
shole.

20 Sinuntano bar ekka safarefeen Daamiisa wosiya miitok
bestera: «Dawitni naa Yosefno! Teegera duusita nawaas naan-
ertenaas Korto Ayyanakin sinna boor'a Maaraminon ephak
digotaatawa.
21 Bar naanin tanonir; es naas darabaasin boor'besiissin
fatunir sinna boor'a sunbaason ‹Yesus› yiratu sunsuta.»
22 Es bar dey sinnaas Daamiis raajjusik:
23 «Esenu durbaas naanertona; naanin dey tanona; Sun-
baason dey ‹Amanuel› usone yiste bar sinanaktu han bar
zuuttera sini. Kotbaas dey: ‹Ha'oos innoneen anetu fawa›
uwa» yi.
24 Yosef afay'nitan guzire Daamiisa wosiya makenaasimato
zagi. Teegere duusina Maaraminon ephphe keeba hami.
25 Uzun nawubaasin tanonanneen Yosef barneen ane aane
kune. Koonte naasa sunanon «Yesus» yire sunsi.

2

Awkesan Yeese Aruni Meya

1 Yesus Yuuda Betelemuk taato Herodisni neyaasik koon-
tefena kabaasik aruni meya awakesna diman Yerusalem
yeesete.
2 Ekka yit mamussete: «Koonte Ayhudni taatoski ayinso?
Baakuraason awukesan biyaat barik kaa'nonik yaaniwa»
yisete.
3 Taato Herodis es baron odenaase naye. Yerusalemuk
feese asuni meya zuuttere barneen ane nayesete.
4 Maagni gaanynye meenawa daraasa tumani assinynyani
meena asin zuutire Kiristoos ay koontonamato mamsi.
5 Baasso dey: «Yuudani daasta fa Betelemuk raajjuus ekka
yire tichinar faar.
6 ‹Yuudani daastaki fa katama Betelemne! Ta dara sina
Israelnon oodni ha'sinynya neekin kesnir sinna boor'a inya
inya katamaassin ne aafa hatota wuza› yistera maktera faar»
yisete.
7 Esseen orfo Herodis aruni meyanon aachok teegere
baakuraas baassok bestena wonaason mamsire ari.
8 Baassotin ekka yit wosi: «Betelem hamfaat koonte naasin
gasasutiwa; danefaatine taak dey yaara makoti. Ta dey
hamma barik kaa'nona»
9 Baasso dey taatoosa kaamanon odere hamete. Awakesna
diman biyete baakuraas naas feena dimaasta hamma yero-
nanneen zoonsit faar.
10 Baakuraason biyeteese akama gira girsete.

1:23 Isay. 7:14.

11 Keer girsere daag naas intoba Maaramineen ane feen
biyete. Barki sina sinbesiisik sagadesere saxinibesiison
gachche warqe, ixaananewa kumbine asi ima imesete.
12 Aruni meya wolsere Herodisniki hamonoytemato baas-
sok Ha'o miitok makena boor'a ooma ugnak daabesi hamete.

Daag Naasin Ephere Giphtsi Guuzete

13 Aruni meya hametenneen orfo Daamiisa wosiya miitok
Yosefnik bestera: «Herodis daag naasin worunak sholedifer
sinna boor'a kabira naasin intobaasneen ane ephpha Giphtsi
hamma; ta neek makonanneen esta fowa» yi.
14 Yosef dey kabire daag naasin intobaasneen ane ephphe
waalak Giphtsi hami.
15 Daamiis raajjubaasik: «Naataasin Giphtsin teegengwa»
yina bar sinanaktu Giphtsi hamete. Herodis kitunanneen
esta diisete.
16 Esseen orfo Herodis aruni meya barin eshere aatte
hamobesiison araat akamanon gi'tere aruni meyakin odena
neyaasik Beetelemnewa biratobaastana fa daastaki neeba
hepnewa esseen daakalo fa garo garo naanggotaason zuutire
wortonak zagi.
17 Es kabaasik raajju Ermiyasnik makte raajiis siniwa.
18 «Rahel naanggotbaasik waasi; waasnewa akama soosone
asi kaama Ramak odte. Naanggotbaas aafa sinna boor'a
fakuk aane chima» yiste bar sini.

Giphtsin Wolle Naaziret Yoo

19 Herodis kitinanneen orfo Daamiisa wosiya Giphtsik
Yosefnik miitok bestera:
20 «Daag naasa kaanon tishkuk shole bar kitiwa. Kabira
daag naaneesin intobaasneen ane ephpha Israelni daa
hamma» yi.
21 Yosef kabire daag naasin intobaasneen ephphe Israelni
daa hami.
22 Herodisni naa Arkelawos ababaasa edde Yuudaki daasta
taattenamato odere esta hama dige. Sinuntano orfo miito
biire Galiilani daa hami.
23 Raajjunik: «Naazirawi ustona» yiste bar sinanak Naaziret
yiste katamaassi hamme di.

3

Haphqife Yohannisni Misirachchuni Kaamaasi Mako

1 Es kabaasik haphqife Yohannis Yuudani daastaki ichma
daassi maket ye.
2 Es maket yeenaas dey: «Samani taatoos tai'se sinna boor'a
harmutiwa» yifar.

2:15 Hos. 11:1. **2:18** Ermi. 31:15.

3 Raajju sina Isayyasni matsafaassi: « ‹Daamiisa ugnanon
hoossuti; sapsira dey zeephti› iyaafe ichma daassi chaaget fe
asuni kaama» yistera makte bar haniiswa.
4 Yohannis mayfena mayaas Gaalani esak wiche maama.
Geshobaasta dey googoni talfa taar'et feer. Muubaas dey
bilnganewa zaboni eesne.
5 Es kabaasik Yerusalemun, Yuudani daa zuuttambaase
asiissin, Yordanosni biratoosta fa daas zuuttambaase asiissi
fe asuni meya zuuttere barki yeet feeseter.
6 Boor'besiison harmifaafe Yordanoski akaassi barik ha-
phuktet feeseter.
7 Yohannis showo Ferisawini meenawa Seduqawini meena
haphuktok barki yeesefeen biyaat: «Nitto ufoni naanggota;
yoonak fa Ha'oosi gi'sin kesatik oonso nittok makeri?
8 Ese harmuntiison besifa wosto wostoti.
9 Nibnitiissi: ‹Abraham inno abawa› yifetimatotawa. Nit-
tok makefawungwa; Ha'oos han shu'aaskitosin kabgira Abra-
hamni naanggota zagunak chimanawa.
10 Hash anfala i'oosi diisi kunfarwa; ma'a gaana gaannoy
i'oosikito zuuttera katerna geesi ha'tona.
11 Ta harmiyaasik akaktu haphquna; ta chaa'mabaasi
taar'anon kotanak chimnoynar tayistan akamanon denalo
sina bar ta orfoosta yoonir. Bar Korto Ayyanaknawa geyak-
natu haphquna.
12 Meyaason sama ha'una manshiis kushubaassitu fa;
oodaason mai'sire kaynuna; zagooson botobaassi gaagana;
sinuntano ufaason tishunoy geesi kiichuna» yi.

Yesusni Haphuqto
(Mar. 1:9-11; Luqa. 3:21-22)

13 Es kabaasik Yesus Yohannis barin haphqunak Galiilan
Yordanoski akaaski ye.
14 Sinuntano Yohannis: «Taan ne haphqutak sholsu sinna
feen ne taaki yaafatoso?» yit kali.
15 Yesus wolgire: «Taan kalataatawa; ooko sina baron za-
gunak sholsu sinna boor'a beywa» yin es kabaasik Yohannis
«ma'i» yi.
16 Yesus haphuktenanneen orfo geregere akaassin kesi.
Estan samaas gachchen Ha'oni Ayyana nakalone faar sinna
basaasta kerefeen bi.
17 Kaama dey saman yaara: «Haniis ta shunfana naaswa;
bariktu girefawungwa» yi.

4

Yesusni Fattanto
(Mar. 1:12-13; Luqa. 4:1-13)

1 Esseen orfo Ha'oni Ayyana Yesus dabulosnik fattantonak
zoonsira ichma daassi hami.
2 Estak Yesus acheechasir wonnewa waalne soomenan-
neen orfo makte.
3 Fattanoni bar tai'sere: «Ne Ha'oni naa sinfaatane han
shu'aasikito tusha sinanak ajajebbo» yi.
4 Sinuntano Yesus wolgire: « ‹Asu Ha'oosi noonosin kesfa
kaama zuuttambaase asiktano muu muuk aane feefe› yistera
tichchewa» yi.
5 Esseen orfo Daabulos Yesusnin Yerusalem ephphe
taamme betemeqdesiisi tukta yeetaat:
6 Eeka yi: « ‹Wochonees shu'aasta tuusa'onoymato neen
oodanak Ha'oos wosibaason ajajonawa. Kushubesiisik dey
neen kabugsonewa› yistera tichchewa; ese ne Ha'oni Naa
sinfaatane yeet golo teetneeson ha'uwa» yi.
7 Yesus dey wolgire: « ‹Daama Ha'oneeson fattanotaata›
yistera dey tichchewa» yi.
8 Hepsa dey Daabulos Yesusnin akama dicha aamta kisire
yeetaat han daasi taatoni ulfinanon zuutire besaat:
9 «Ne taak gandera sagadefaatane han baron zuutira neek
imanawa» yi.
10 Es kabaasik Yesus: «Hantan kes! Ne Sexana; ‹Daama
Ha'oneesik kaa'no. Bar baron shiipho› yistera tichchewa» yi.
11 Es kabaasik Daabulos barin beyi; Ha'oosi wosiya dey
tai'sera barin argasit faaser.

Yesus Misirachchuni Kaamaason Galiilak Mako Ephi
(Mar. 1:4-15; Luqa. 4:4-15)

12 Yesus Yohannis taatoni keer girubaason odenayse Galiila
hami.
13 Naaziretnon beyfaat Zabiloonnewa Niftalemne asi awu-
rajja Galiilani baarisi ha'ta fa Kifirnahom yistefa katamaassi
hamme di.
14 Es bar dey sinnay raajju Isayyas ekka yit makena kaa-
maas sinanakwa.
15 «Zabulonni daas, Niftalemni daas,
Yordanosni yesalo baarisi ha'ta fa;
Aazabni meenir sina Galiila;
16 Talmaassi fe daraas;
akama chaarefa bi;
kituni yirara faana daasta diise baassok;
chaarefa kessa beste.»
17 Es wonaastaneen kabire Yesus: «Ha'oosi taato tai'sewa;
Harmutiwa» iyaafe mako ephi.

Yesus Kurxummi Eshefe Meyanon Teege
(Mar. 1:16-20; Luqa. 5:1-11)

18 Yesus Galiilaki baarisi tesha aatfet hep ayni meya
Phexiros yistefe Simoonninnawa ayba Indiriyasninna kurx-
ummi eshak yugudobesiison akaassi ha'sefeen bi. Baasso
wostoos dey kurxummini esha.
19 Yesus dey baassok: «Taneen ane yaafaat asuni meyanon
Ha'oosi taatosi wolgutik nittotin zagunawa» yi.
20 Baasso dey geregere yugudobesiison beyfaat barneen
ane hamete.
21 Estan aatte oom hep ayna ayna Zebdewosni naanggot
sina Yaqobnawa Yohannisna asin bi. Ababesi Zebdewosneen
ane goonuusta diisefaat yugudobesiison mai'sifeen biyaat
teege.
22 Baasso dey geregere goonuusewa ababesiisna asin bey-
faat Yesusneen ane hamete.

Mettanni Meeni Faru
(Luqa. 6:17-19)

23 Yesus baasso Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi assit
Ha'oosi taatoni misirachchuni kaamaason maket daraasasi
fa showo tesa meroson zuutire fatit Galiilani daa zuuttam-
baase asiissi biratet feer.
24 Yesus zagina chowaasi wolla Soriyani daa zuuttambaase
asiissi odte. Showo tesa merok mette asuni meyanonnawa
rakkokna oottere fe asuni meyanon, dey kiina ayyana ephna
baassotin, akataki merobesi faana baassotinnawa laafani
meyanonna zuuttire ephphe Yesusniki teshshesete. Bar dey
zuuttambesiise asin fati.
25 Galiilani daastaki, asir katamaassin, Yerusalemun, Yu-
udan, dey Yordanosni yeesalon showo dara Yesusneen ane
hamete.

5

Yesus Aamaasta Assina Assu

1 Yesus showo dara barki yeefeen biyaat aamaasta kesse di.
Nawobaasakito dey barki yeeseten
2 Ekka yit assu ephi:
3 «Ha'oosi taato baassor sinna boor'a;
amantobesiison Ha'oosta zagsefaat;
teetbesiison daa ephefe baasso suustowa.
4 Ha'o baassok chima imnir sinna boor'a;
suumet feesefe baasso suustowa.
5 Teetbesiison daa ephefe baasso;
han daason warasosoner sinna boor'a suustowa.
6 Ooko sina wostooson;
maktere iktet feesefe baasso;
gawusoner sinna boor'a suustowa.
7 Feeshun yisefe baasso;
baassok feeshun ustonir sinna boor'a suustowa.
8 Nibbesi kayim sina baasso;

Ha'ooson biyoner sinna boor'a suustowa.
9 Asunin gansit feesefe baasso;
Ha'oni naanggot yistere;
teegtosoner sinna boor'a suustowa.
10 Ooko sina wuzaasi boor'a kabugtesefe baasso;
Ha'oosi taato baassor sinna boor'a suustowa.
11 «Ta boor'a asuni meya nittotin me'efe kabaasiknawa kabugsefe kabaasikna dey eshak sunnitiison mangsisefe kabaasik nitto suustowa.
12 Waagnitiis den samak akama sinna boor'a girotiwa. Dey akamanon giroti. Nittoostan zeemme fe raajjuni meyaasta esiisimatotu shana katisetewa» yi.

Kawonewa Chaarefne
(Mar. 9:50; Luqa. 14:34-35)

13 Dey Yesus: «Nitto han daasi kawowa. Sinuntano kawoos kaar'ba tishifaanane aakkagira kaar'nirinso? Ek gero hai'tera asuni wochosi yetonaastano ke'ana wuzaba aafawa.
14 Nitto han daasik chaarefawa. Aamaasta keetera di katamaas aachonak aafawa chimanawuza.
15 Asu tona tonire waashshi duusifewoso? Tega dimtatanoso duusaan keyaassi fe asusik zuutira chaarefanari?
16 Esiisimato asuni meya nitto ma'a wostooson biyere samaki abantiisin ulfinsusonek chaarefnitiis asu zuuttambaase asi sina chaarongwa» yi.

Tumaasi Chowa
17 Dey Yesus: «Ta Museni tumaasonnawa raajjuni meeni kaamaasonna shaarok yaanarne faar sinna nittok bestonaatawa. Ta yaanaas zagunakwa.
18 Ta futok nittok makefawungwa; samaasewa daase aatananneen tumaassin millu duktonu wostota feeshnoy aafawa aatana wuza.
19 Ese han ajajiissin ater sina isaason shaarefe barnawa esiisimato dey asunik assife barna samaki taatoossik zuuttambaase asiistan daakalotu sinana. Sinuntano zagife bar wedey assife bar oonu sinfaanane samaki taatoossi arkir yisteretu teegtona.
20 Nittok makefawungwa; nitto ooko sinaas Museni tumaasi assinynyaasatannawa Ferisawini meyaastanna denalo sina shakaanane samaki Ha'oosi taatosi isanne aafawa giruti wuza.
21 «Zeemoti baassok ‹Kaa worutiita› wori basaasta mangsu kater yistenamato odetiwa.
22 Sinuntano ta nittok makefawungwa; aybaasata gi'tefe basaasta mangsu katerwa. Dey aybaasin: ‹Ne ke'nor› yire me'a basaasta mangsu katerwa. Oonu dey: ‹Ne odo oyo›

yife bar zuuttambaase geeni tir'maassi giruni mangsutu katonirwa.
23 Es bari boor'a Ha'oosik imata imneeson shoo'aasta
teshshefata kabaasik ayneesin tugita chowa foobaason yaadatefaatane;
24 Es Ha'oosik imata imneeson shoo'aasi* tesha kunsaat
zeemma hamma ayneesneen ane ganowa. Estan wolla yaara
imneeson imma.
25 Gumanees neen malaten mangsuni kar'ni keer hamfata kabaasik zeemma uguntak taptera ganowa. Ekka
zagu shakaatane gumanees neen aatire gaanynyanik imin
gaanynyaas dey aatire meya taar'osik imin taatoni keer
girutawa.
26 Futo neek makefawungwa; koi'ni duudeeson kaasutanneen isanne taatoni keyaassin aafa kesata wuza» yi.

Gerkesa Aane Sholsifa

27 Dey Yesus: « ‹Gerkesatiita!› yistenasimato odetiwa.
28 Sinuntano ta nittok makefawungwa; mashkasuki biire
ane kunanak shole bar zuuttere es kabaasik barneen ane
nibbaassik gerkesiwa.
29 Hoi'ta aafnees neen tuusa'sifaanane woi'ira kisuwa;
atune zuuttera geeni tir'maassi ha'tobaasneen atuneessin
isaron turkifaatane wayyawa.
30 Hoi'ta kushunees neen tuusa'sifaanane kar'a ha'uwa;
atunees zuuttera geeni tir'maassi ha'tobaasneen atuneessin
isaron turkifaatane wayyawa.

Asuni Teetni Kotni Chowa
(Mat. 19:9; Mar. 10:11-12; Luqa. 16:18)

31 «Asubaason gafkife bar zuuttambaase gafkuni tichaason
imowa» yistena baron odetiwa.
32 Sinuntano ta nittok makefawungwa: «Asubaas
gerkesfeen dannoy baak gafkife bar zuuttambaase hamma
gerkesanaktu zagifewa. Esiisimato dey gafukte baron
ephpha bar dey gerkesiwa.»

Teyyani Chowak Imte Assu

33 «Esha tewutiita; sinuntano teyiti baron Daamiisik
zagutiwa» yistena baron odetiwa.
34 Sinuntano ta nittok makefawungwa; isanne tewutiita;
Den samaas Ha'oosi zigimu sinna boor'a samaasiknu sinfanak tewutiita.
35 Han daas dey Ha'oni wocho yer'na dima sinna boor'a
han daasik tewutiita. Yerusalem dey arkitto taatoosa katama
sinna boor'a Yerusalemuk tewutiita.

* **5:24** Israelni meeni dubbiyoossi shoo'a shu'aktu oochera maa'a imtefa. [Suura girifaanane ma'ar]

36 Somneesi fashaassin isaron foro wedey kara zaguk aafa
chimata wuza sinna boor'a teetneesik tewutaata.
37 Sinuntano nitto wollaas «Aa» sinfaanane «Aa» sinun
wedey «Indaane» sinfaanane «Indaane» uti. Es baristan
oomaas manguskingwa.

Gumani Kaasto Aane Sholsifa

38 « ‹Aafaasik aafa; ay'aasik ay'a› yistenamato odetiwa.
39 Ta nittok makefawungwa; mangu wuza nittoosta zagife
asusin guma kaastotiita. Sinuntano hoi'ta gachneeson bocha
barik alda gachneeson dey shelgira besuwa.
40 Sikaloki gaag mayoneeson ephphetoonak neen malatefe
barik tukaastaki gaag mayooson daysira imma.
41 Isa asu; isa kiilo meetiri† hamatak neen giddisifaanane
hep kiilo meetiri daysira barneen ane hamma.
42 Neekin shiiphefe barik imma; neekin liqonak sholefe
barik kalataatawa.

Gumaasin Shunni Chowa

43 « ‹Asunin shungwa; gumaneesin oomto› yiste baron
odetiwa.
44 Sinuntano ta nittok makefawungwa; gumantiisin shunti;
nittotin kabugsefe baassok shiiphoti.
45 Es baron zagaatine samak fe abantiisik naanggota sinati.
Ha'oos manguni meyaastanawa ma'a asuni meyaastana awa
ichanak zagir. Ookoni meyaastanawa boor'ni meyaastana
iro ichanak zagir.
46 Nittotin shunfe baasso baassotin shunfaatine awu
ke'atirinso? Girbo zuutife baassonu esiisontanoso zagseferi?
47 Ayniti aynitiisakitonik naga ooshshesefaatine aro gaddo
wuza zagitiso? Aazabni meyanu esiisontanoso zagseferi?
48 Es bari boor'a samak fe abantiis kayim sinnamato nitto
dey kayim sinti» yi.

6

Tukamnik Imni Chowa

1 «Asuni meya biyotowa iyaat ma'a wostontiison asuni sina
zagustan teetnitiison oodtiwa. Es baron zagaatine samak fe
abantiiskin danati waagniti aafawa.
2 Es bari boor'a tukamni meyak imfeti kabaasik sinnoy
sinne bestesefe baasso asuni meya ulfinsusonek Ayhudni
shiiphoni keyaassinawa ugnaastana zagsefeesimato biistok
zagutiitawa. Ta futok makefawungwa; waagbesiison eph-
pheteesetewa.

† **5:41** Girikni matsafaassi isa kiilo meetiri yini bar isa mayili utu yifa. Es bar dey Roomni meya taar'oni meya asunin ba'a wor'e hamanak giddisisefe ugnawa.

3 Sinuntano ne tukamni meyak imfata kabaasik hoi'ta
kushunees zagifana baron alda kushunees arunaata.
4 Tukamni meyak imfata imnees aachok sinun. Aachok
zagte baron biife abanees neek kaasuna.

Ha'o Shiiphoni Chowa
(Luqa. 11:2-4)

5 «Ha'o shiiphefeti kabaasik sinnoy sinne bestesefe baas-
sosimato sinatiita. Baasso asu taan biyo iyaat Ayhudni shii-
phoni keyaassinawa ugnaasi ha'tana yerefaat Ha'oni shiipho
shuneter. Futo nittok makefawungwa; waagbesiison eph-
pheteesetewa.
6 Sinuntano ne Ha'o shiiphefata kabaasik keeneeson kul-
faat biistonoy abaneeski shiiphowa. Aachok zagte baron
biife abanees neek kaasunawa.
7 Aazabni meya wolumbesiisi aatamak odtoninne faar sin-
natu baassok bestefa. Sinuntano nitto shiiphefeti kabaasik
baassosimato shimaasik heppa heppa wolgaat shiiphotiita.
8 Ese nitto baassosimato sinatiitawa. Abantiis nitto shi-
iphonoy faani nittok sholsu wuzason arirwa.
9 Ese nitto ekka yira shiiphsoti:

« ‹Den samak fe abaniiso;
Korto sunnees tegifawungwa;
10 Taatonees yoonwa;
ne shunfata bar;
den samak sinfanaasimato;
han daastak dey sinun.
11 Hawungti muuniison;
hawung imma.
12 Innotin miir'efe baassotin;
feeshun yifeniisimato;
mangsuniison feeshun uwa.
13 Manguussin oodtano;
fatanasi innotin gedataata.
[Taatoos, hugnaasewa ulfinaase;
koi'ba foontonon neerwa; aamin.›]*
14 «Asuni meya nittoosta katisete miir'aason feeshun iyaa-
tine den samak fe abantiis nittooson feeshun una.
15 Sinuntano asuni meya nittoosta katisete miir'aason
feeshun uu shakaatine abantiis nitto boor'aason aafa
feeshun unawuza.

Soomoni Chowa

* **6:13** Han faadba 13 fa bar zeemoti Girikni matsafaasta aafa.

16 «Soomera shiiphefeti kabaasik sinnoy sinne bestesefe
baassosimato suumotiita. Baasso soomere shiiphobesi-
ison asu arunak sinbesiison aliqsisefe. Futo nittok make-
fawungwa; waagbesiison ephpheteesetewa.
17 Sinuntano ne soomera shiiphefata kabaasik aafneessi
masera fochowa.
18 Ekka zagaatane aachok fe abaneesteno soomere shi-
iphoneeson oom asu aafa aruna wuza. Aachok biife abanees
neek kaasuna.

Han Daasta Otumni Zuutu Aane Sholsifa
(Luqa. 12:33-34)

19 «Konymar muunaasta shiira dey mangunaasta wiis dey
yiishshe wiisona han daasta waaga zuututiitawa.
20 Sinuntano konymar muunoynar dey shiira mangunoy-
nar wiisi dey yiishshe wiisonoyna dimta den samak waagni-
tiison zuututiwa.
21 Waagnees faanaasta nibnees dey esta foonawa.
22 Atuni tonaas aafawa; es bari boor'a ne aafaas fayya
sinfaanane atunees zuuttera chaarefatu sinana.
23 Sinuntano aafnees mettana sinfaanane atunees zuuttera
talmatu sinana. Ese neyista fa chaarefaas talma sinnanneen
talmaas dey awune faaron arkira talmonirinso?

Fook Rakkato Aane Sholsifa
(Luqa. 16:13; 12:22-31)

24 «Isa asu hep daamnik wostinynya sinanak aafa chi-
manawuza. Isaasin oomtefaat hepsaasin shunar sinana
wedey isaasin ulfinsaat hepsaasin kashshuna. Esiisimato isa
asu Ha'oknawa waagakna wostinynya sinanak aafa chima
wuza.
25 Es bari boor'a nittok makefawungwa; foontiisik awu
muunittaaso? Awu ushanittaaso? Awu mayanittaaso? yira
rakkatotiitawa. Kaa muustan atu mayaastan denalotanoso?
26 Samaasta fulifa kasaasikitonon biitiwa; aane bukfa, aane
kar'fa; gombissi dey aane gaagfa. Samaki fe abantiistu
maasifer. Nitto barikitoniistan akamanon denalowa.
27 Nittoossin duudere woggabaasta isa wona daysuk
chimnir oonso?
28 Eekin mayni boor'a awuniron rakkatefetiso? Bak-
keesta diise fur'aasikito aakkak dichfanamato gasasira bi-
itiwa. Aane hopsefa; aane sukfa.
29 Sinuntano nittok makefawungwa; Solomonnu fa ulfinba
zuuttambaase asik fur'aasikitosin isaasne faaron aane
mayewa.
30 Amantonti yo'ina nitto! Ese Ha'oos hash hawung
biistefaat wono geyaassi ha'toni bakkeestaki fur'aason

ekka maysir sinnanneen nittotin aakkak arkissira maysu beynirinso?
31 Ese awu muunittaaso? Awu ushanittaaso? Awu mayanittaaso? Uuk rakkatotiitawa.
32 Es baron zuuttire Aazabni meyanu sholseterwa. Es bar zuuttera nittok sholsifanamato samaki abantiis arifewa.
33 Sinuntano nitto zeemma Ha'oosi taatononnawa ooko sina baronna sholoti. Es wuzaasikito zuuttera nittok daytera imtona.
34 Es bari boor'a wonotiison safarok rakkatotiita. Wonotiisik wonoti wonaas barik rakkaton. Wonaasik mangubaas hooronawa» yi.

7

Oomiisata Mangsuni Kar'a Aane Sholsifa
(Luqa. 6:37-42)

1 «Nittoosta mangsu katonoynamato ooniistanu mangsu kar'atiita.
2 Nitto oom asusata mangsu kar'fetiisne fa mangsuni kar'a nittoosta dey katona. Esiisimato dey nitto oomiisik safarefeti safareesik wolla nittok safartona.
3 Ne aafaassi kuni tuchaason biinoy ayneesa aafsi kuni diimaason aakkak biitso?
4 Wedey ne aaffaassi kuni tucha feen ayneesin ‹Aafneessi kuni diimaason kisunawa› aakkak yifasso?
5 Sinnoy sinne bestefe ne; zeemma ne aafaassi kuni tuchaason kisaat esseen orfo ayneesa aafsi kuni diimaason kisutak gasasira biyatawa.
6 Korto sina wuzason kanaasik imatiita. Inquntiison mukoosi sina ha'utiita. Mukoosikito wochobaasiktu yer'ana. Kanaasikito dey wolla nittotin saar'ana.

Shiiphoni Gaana
(Luqa. 11:9-13)

7 «Shiiphoti nittok imtona; Sholoti danati; Gamalaason ki'ti nittok gachchona.
8 Shiiphe bar zuuttere ephphetoona; Sholefe bar danana; Gamalaason ki'fe barik gachchona.
9 Nittoossin naabaas daabbo mamsin shu'a imni aba oonso?
10 Kurxummi mamsifaanane zawa imnir oonso?
11 Ese nitto mangu asu sinfaat naanggotnitiisik ma'a wuza ima aritinneen eekin den samak fe abantiis shiiphefe baassok futoosik aakka daysire ima beynirinso?
12 Ese asuni meya nittok zagsonek sholefeti baron zuutira nitto dey oomiisik esiisimato zaguti. Tumaasewa raajjuni meeni kaamaase esiisontu makefa.

Tugo Finynyisi Chowa

13 «Tugo finynyiissi kamo giruti; Tishuni finynyiis ugunbaas
akama taga; es finynyiissi kamo girife baasso dey showo.
14 Kaani keer taamfa ugnaasi finynya tugowa. Ugunbaas
dey tiir'owa. Es baron danni asuni meya dey kiiskuwa.

I'o Gaanbaastaktu Artefa
(Luqa. 6:43-44)

15 «Sikalobesiissi bo'inynya iririkane feer sinefaat fantuni
koma mayye nitto ganeyaassi yoosonek fe esh raajjuni
meyakin teetnitiison oodtiwa.
16 Baassotin dey arsotiis gaanbesiistakwa; seer'akin
wayinini gaana wedey asewaaskin belesini gaana
kephteroso?
17 Esiisimato ma'a i'oos zuuttera ma'a gaanatu gaanfa.
Mangu i'oos dey mangu gaanatu gaanfa.
18 Ma'a i'oos mangu gaana gaananak wedey mangu i'oos
ma'a gaana gaananak aafa chimanawuza.
19 Ma'a gaana gaannoy i'oosikito zuuttera katera geyaassi
ha'tona.
20 Es bari boor'a esh raajjuni meyanon gaanbesiistaktu
aruti.
21 «Den samak fe abataasa fiqadinon zagife barteno taan:
‹Daamiiso! Daamiiso!› yife bar zuuttere Ha'oni taatoossi aafa
giruna wuza.
22 Mangsuni kar'ni wono showobesiis: ‹Daamiiso! Daami-
iso! Ne sunaasik raaji aane makoweninoso? Ne sunaasik
kiina ayyanaason aane kisuweninoso? Ne sunaasik showo
biistera artonoy wuza aane zaguweninoso?› usone.
23 Es kabaasik: ‹Ta nittotin aane arifat; nitto mangu meya
tayistan wokti› una.

Kaa'ota Wedey Fuututa Keete Keya
(Luqa. 6:47-49)

24 «Ese han kaamnaason odere wostota feeshife bar zu-
uttambaase keebaason kaa'oni kaputta keer'a nibbare yere
asune feerwa.
25 Iroos ichi, omaraas dey wori. Sirus dey sirira es keyaason
tugi. Sinuntano es keyaas kaa'ota kaputta keetera diir sinna
boor'a aane gandowa.
26 Han kaamnaason odere wostota feeshunoy bar zuuttere
keebaason fuututa keer'a gowwa asune feerwa.
27 Iroos ichi; omaraas dey ya. Sirus dey sirira es keyaason
tugin geregere gande. Gandobaas dey akama mangu sini» yi.
28 Yesus es wuzasikitonon makere koi'sinanneen orfo
darani meya bar makena assusik diinqesete.

29 Es darani meya diinqesetees Museni tumaasi
assinynyanimato sinnoynamato isa ha'suni hugnaba feena
asunimato assit feer sinna boor'awa.

8

Yesus Awataatoni Mettaniisin Fati
(Mar. 1:40-45; Luqa. 5:2-16)

1 Yesus aamaastan kerefena kabaasik showo dara barneen
ane hamete.
2 Isa awataatoni mettan barki tai'sere: «Daamiiso! Taan
shunfaatane fatuk chimatawa» yit sagade.
3 Yesus kushubaason shongere ta'ifaat: «Shunfawungwa kay-
imma» yin geregere merobaassin fari.
4 Estan Yesus: «Faruneeson ooknu makotaatawa. Sinuntano
hamma teetneeson maagnik besuwa. Baassok zaala sinanak
faruneeson besifa Muse ajajena maa'aason imma» yi.

Yesus Tii Meya Taar'oni Meeni Gaanynyaasa
Wostinynyanin Fati
(Luqa. 7:1-10)

5 Yesus Kifirnahomni katamaassi kar'fena kabaasik isa tii
meya taar'oni meeni gaanynya barki yeere ekka yit shiiphe.
6 «Daamiiso! Wostinynyataas laafa sinne akamanon mettere
keer kunferwa» yi.
7 Yesus dey: «Ta yaara wostinynyaneesin fatunawa» yi.
8 Tii meya taar'oni meeni gaanynyaas wolgire: «Daamiiso!
Ne taaki keer girutak ta sholsu asutewa. Sinuntano isa
kaamnin makefaatane wostinynyataas farunawa.
9 Ta dey oom gaanynye meeni ha'suusi sikalositu
ha'ifawungwa. Ta dey ta sikaloossi ha'sifana meya taar'oni
meya feeseterwa. Isaasin ‹Ek hamma› iyaanane hamar.
Oomiisin dey ‹yowa› iyaanane yeer. Wostinynyataasin dey:
‹Han baron zaguwa› iyaanane zagir» yi.
10 Yesus es baron odenayse diinqere barneen ane feese
baassok: «Futo nittok makefawungwa; Israelni meeni
ganeyaassinnu effatena amantobare yere asunin aane
danutwa.
11 Nittok makefawungwa; showobesiis awkesannawa aw-
girunna yeesere Abrahamneen Isaqneen Yaqobneen isarik
Ha'oosi taatoni maddita ane muusone.
12 Sinuntano han Ha'oosi taatosi girsonek teegtere fe
baasso ek gerakalo talmaassitu ha'tosone. Estak waasnewa
ha'ni koyet foone baassok sinana» yi.
13 Yesus tii meya taar'oni meeni gaanynyaasin: «Hamma,
amantoneesimato neek sinfawungwa» yi. Wostinynyabaas
dey es kabaasik fari.

Yesus Showo Mettanni Meyanon Fati
(Mar. 1:29-34; Luqa. 4:38-41)

14 Yesus Phexirosni keer girifena kabaasik Phexirosni asusi into gumtanni mero mettera kunfeen bi.
15 Asusi kushunon ta'in meroos dey ma'i. Kabira dey barin irbasi.
16 Waalfana kabaasik kiina ayyana ephna showo asuni meyanon Yesusniki ephphe yeeseten bar es kiina ayyanaason kaambaasik kisi. Dey mettaniisin zuuttire fati.
17 Es baron zagubaasik raajju Isayyasni matsafaassi: «Bar hopiniison ephphe tee; meroniison dey innoostan kabgi» yire makena raajiis sini.

Aakkak Yesusneen Ane Hamanimato

18 Yesus showo asuni meya biratobaasta zuuttosobesiison biyaat baarisi yesalo finonek nawoni meyanon ajaje.
19 Estan isa Museni tumaasi assinynya Yesusniki yeere: «Assinynyano, ne hamfata dima zuuttambaase asiissi neneen ane hamanawa» yi.
20 Yesus wolgire: «Bowasikito ha'ifana dooi'ba faarwa. Samak fulifa kasaas diifana keeba faarwa. Sinuntano Asuni Naa teetbaasonnu teesuna dimba aafawa» yi.
21 Nawobaasasin oomiis «Daamiiso, zeemma hamma abataas kititen kabbaronak ma'i uwa» yi.
22 Yesus wolgire: «Taneen hamniwa, Kitubesiison kabbarsonek kituni meyak beywa» yi.

Yesus Akaasi Guubonon Ke'i

23 Estan Yesus goonuussi girin nawobaasakito dey barneen ane hamete.
24 Baariistak akama akani guuboos kabira goonuuson koor'anak kar'i. Sinuntano es kabaasik Yesus kunfer.
25 Nawoni meya Yesusniki yeesere: «Daamiiso tishunirwa, innotin fu'aywa» yiset nuskisete.
26 Yesus dey: «Amantontiis yo'ina nitto awuni boor'a digefetiso?» yi. Estan kabire sirusewa baariise asin ke'in akama naga sini.
27 Asuni meya diinqesere: «Sirusewa baariise ajajamena han bar aro asunso» yisete.

Yesus Kiina Ayyana Ephna Hep Asunin Fati

28 Baariison finne Gergesenon sinfa daasta kar'fena kabaasik kiina ayyana ephna hep asu moogaassin kesse Yesusneen uphesete. Es hep asuni meya akamanon mangu sinete boor'a asu es ugnaasik aata aane chimfe.
29 Es hep asuni meya dey: «Ne Ha'oni naa Yesusno, inno neneen ane awuni isarni faarinso? Wonaas kar'noyfeen innotin rakkisutak yaatoso?» yit chaagete.

30 Baassostan woksok akama showo mukoni wodo feesh
dimta maadifar.
31 Kiina ayyanaas dey: «Innotin kisutar sinfaanane ek
mukoosi wodosi hamanik zaguwa» yit shiiphse.
32 Yesus dey: «hamoti» yi. Kiina ayyanaasikito dey kessa
hamma mukoosi wodosi girse. Estan mukoosi wodo zuuttera
kumaastan yeet baariissi taptera eella akaassi girira kitise.
33 Mukooson keemfe kezzoosakito dey katamaassi hamme
kiina ayyana ephna asuni meeni chowaasonnawa sina wuza-
sonna maksete.
34 Katamaassi fe asuni meya zuuttere Yesusnin biyonek
kesete. Daabesiison gafkire hamanak shiiphsete.

9

Yesus Laafa Asusin Fati
(Mar. 2:1-12; Luqa. 5:17-26)

1 Esseen orfo Yesus goonuussi diire baariison finne
daabaastaki katamaassi hami.
2 Estak asuni meya oppota kuni isa laafa asunin Yesusniki
ephphe yeesete. Yesus amantobesiison biyaat: «Ne han
naataaso! Harewa, boor'neesi feeshun unon danitwa» yi.
3 Museni tumaasi assinynyaasasin isa isaas nibbesiissi «Han
bar Ha'oosta mei'ni kaama makewa» yisete.
4 Yesus dey baasso safaraason arifaat: «Awuni boor'a nibni-
tiissi effatena mangu wuza safarefetiso?
5 Boor'nees feeshun usingwa wedey kabira hamma
uusinso kashoyi?
6 Sinuntano Asuni Naa han daastak boor'aason feeshun
uni ha'suni hugnaba faanamato arutikwa» iyaat laafa asusin:
«Kabira opponeeson wor'a keene hamma» yi.
7 Asus dey kabire keeba hami.
8 Daraas dey es baron biyaat diinqesete. Han effatena
ha'suni hugnaason asunik ima Ha'ooson dey galattesete.

Yesus Maatiwos Ystefe Lewinin Teege
(Mat. 2:13-17; Luqa. 5:27-32)

9 Yesus es dimaastan kabire hamfeen Maatiwos yiste isa
asu girbo zuuttefana dimaasta diifen biyaat: «Taneen ane
hamniwa» yi. Bar dey kabire barneen ane hami.
10 Yesus Maatiwosni keer muu muunak tai'sere feen showo
girbo zuutife baassotnawa boor'ni meena esta yeesere Yesus-
neen nawobaasakitoneen ane isarik maddita muuk tai'sete.
11 Ferisawini meya es baron biyefaat nawobaasakitonin:
«Assinynyantiis awuni boor'a girbo zuutife baassoneen boor'ni
meya neen ane muu meediferinso?» yisete.
12 Yesus es maksete baron odefaat: «Hetni asu sholsifenaas
mettanni meyaktano fayyani meyaktawa.

13 Hamfaat: ‹Ta sholefanaas fakiyaasontano maa'aasontawa› yistera tichche bar awu sinnamato feretira gasasutiwa. Ta yaanaas ookoni meyak sinnoynaron boor'ni meya harmiya zagsonek teegokwa» yi.

Soomere Shiiphoni Chowaasik Mamuste Mamsu
(Mar. 2:18-22; Luqa. 5:33-39)

14 Es kabaasik Yohannisni nawoosakito Yesusniki yeesere: «Innotnawa Ferisawini meena showo wona soomera shi-iphenirwa. Sinuntano ne nawoosakito soomere shiipho beyefees awuni boor'anso?» yisete.

15 Yesus baassok ekka yire wolgi: «Mariis baassoneen ane feen mozgituni meya suumok chimoneroso? Sinuntano mariis baassostan oor kesse hamana wona yoonawa. Es kabaasiktu soomere shiiphsonewa»

16 Kur'u maamaata gaddo erbe kunsire zoorife asu oonu aafewa. Ekka zagaanane gaddo erbees kur'u maamaason kongsirwa. Karatobaas dey tagir.

17 Esiisimato kur'u ha'matoossi gaddo wayinini usha gedfe asu oonu aafewa; Sinuntano ekka zagaanane ha'matoos karatera wayiniisi usha dey wuukterwa. Ha'matoos dey ke'nor sinar. Es bari boor'a gaddo wayinini ushaason gaddo ha'matosi geda sholsuwa. Hepobaase dey ma'arik duuna.

Iyyarosni Nawaasewa Yesusni Maamaason Ta'i Asuse

18 Yesus es baron makefeen isa gaanynya barki yeere sinba kaa'nere: «Naanaas kitiwa, yaara kushuneesik ta'ifaatane farunawa» yi.

19 Yesus dey kabire asusneen ane hami. Nawobaasakito dey ane hamete.

20 Estak asire heppe wogga harinba wuuktet faana isa mashkasu Yesusni orfo kamo yaara maambaason ta'i.

21 Bar dey nibbaassi: «Maambaasi fashanonnu ta'ifaanane farunawa» yit faar.

22 Yesus yerqere barki biyaat: «Harewe naanaase! Amantonees neen fatiwe» yi. Asus dey es kabaasik fari.

23 Yesus gaanynyaasa keer kar'fena kabaasik waasit, markata fugetnawa sasetna yere darani bi.

24 Yesus dey: «Nawaas afay'nintu kunitano aane kituwa; Hantan shaatotiwa» yin barin kanyere mi'esete.

25 Daraasin kisinanneen orfo keer girire nawaasi kushunon zatin daakun kabi.

26 Es chowaasi wolla es daa zuuttambaase asiissi zi'i.

Yesus Hep Aaftishuni Meyanonnawa Nibtaatoninna Fati

27 Yesus es dimaastan kabire hamfeen hep aaftishuni meya:
«Dawitni naaso! Innotin fakifaywa» yit chaaget basa orfoose
hamete.
28 Aaftishusakito Yesus girina keyaassi girsete. Bar: «Ta
aafnitiison gachak chimanamato amanefetiyoso?» yire
mamsi. Baasso dey: «Aa, amanefeniwa, Daamiiso!» yit
wolgisete.
29 Estan Yesus kushubaasik baasso aafaason ta'ifaat:
«Amantontiisimato nittok sinfawungwa» yi.
30 Aaffesiis dey gachche. Yesus dey: «Han wuzason ooniknu
makotiita» yit chinire ajaje.
31 Sinuntano baasso estan kesere es daa zuuttambaase
asiista basa chowaason maksete.
32 Es aaffesiis gachchena baasso kesse hamefe kabaasik
kiina ayyana ephna isa nibtaato asunin ephphe Yesusniki
teshshesete.
33 Kiina ayyanaas asusasin kesnanneen orfo nibtaatoos dey
wolle. Daraas dey: «Effatena wuza Israelni daastak isanne
aane biistera artowawa» yiset diinqesete.
34 Sinuntano Ferisawini meya: «Kiina ayyanaason asusasin
kisifenaas kiina ayyanaasi gaanynyanikwa» yisete.

Yesus Daraasik Kenashte

35 Yesus Ayhudni shiiphoni keyaassi assit Ha'oosi taatoni
misirachchuni kaamanon maket daraasasi fa merosonnawa
rakkobesiisonna zuutire fatit katamaassinawa ke'e zuuttam-
baase asiissina kutit feer.
36 Daraas kezzoba foonto fantunimato rakkatesefeennawa
tiir'o baassotin ephaan feesetenna biyaat baassok kenashte.
37 Estan nawobaasakitonik: «Foshaas akamawa; sinuntano
wostinynyaas garowa.
38 Ese foshaasi Daam foshaasta wostoni wostinynyanin
wosunak shiiphotiwa» yi.

10

Asire heppe wosini meeni wostere hama
(Mar. 3:13-19; Luqa. 6:12-16)

1 Yesus asire heppe nawobaasakitonin teegere kiina
ayyanaason asusasin kissonek; merosonnawa rakkoosonna
fatusonek ha'suni hugna baassok imi.
2 Asire heppe wosini meeni sunaas haniiswa: Phexiros
yistefe Simonnawa ayba Indiriyasna, Zebdewosni naanggot
Yaqobnawa ayba Yohannisna,
3 Filiphoos, Bertelemewos, Tomas, girbo zuutife Matewos,
Ilfiyosni naa Yaqob, Tadewos,

4 Koonefe* Simon, Yesusnin aatire ima Askorotki Yuuda.

Asire Heppe Wosini Meeni Assuk Wostere Hama
(Mar. 6:7-13; Luqa. 9:1-6)

5 Yesus es asire heppe wosini meyanon ekka yit wosi: «Aazabni meyaki hamatiita. Dey Samirawini meeni katamaassi girutiita.
6 Sinuntano fantunimato tishire fe Israelni daraaski hamti.
7 Hamfaat: ‹Samaki taatoos tai'sewa› yira makotiwa.
8 Mettanni meyanon fatuti. Kitiisin kitun kabguti. Awataatoni mettaniisin fatuti. Kiina ayyanaason asusasin kisuti. Baak ephti baron baak imti.
9 Warqekin wedey birrikin wedey naasikin wosuste waaga tach'amantiista koor'ira ephatiita.
10 Wostinynyanik muuba sholsu sinna boor'a ugunnitiisik ha'mato wedey hep gaagtera mayte maama wedey chaa'ma wedey haaro ephatiita.
11 Isa katamasi wedey ke'esi girifeti kabaasik nittotin ephniis oo sinnamato gasasuti. Es daason gafkira kesatinneen esta footi.
12 Asuni keer girifeti kabaasik naga ooshshosoti.
13 Nitto nagaason ephpheteesefaatene nagantiis baassok kar'ana. Sinuntano ephphetoo beyfaatene nagantiis nittok woluna.
14 Nitto maketi kaamaason ephphetoo wedey odo beyefaatene es keyaassin wedey es katamaassin kesfeti kabaasik wochontiisi tulonon esta tebuti.
15 Ta nittok futok makefawungwa, mangsuni kar'ni wonoti ke'oos es katamaastan Sedomiknawa Gamoraknatu kasho sinana.

Shanaas Yoonamato Make
(Mar. 13:3-13; Luqa. 21:12-17)

16 «Ese! Ta nittotin fantunimato iririkaasi ganesi wosuna. Es bari boor'a nitto zawunimato nibnitire yerer; nakalonimato garam sinti.
17 Asuni meya nittotin mangsuni kar'ak shonggosta aatire imone. Ayhudni shiiphoni keyaassik dey nittotin ichosone. Es bari boor'a asusatan teetnitiison oodtiwa.
18 Ta chowaasik daa ha'sife baassokinawa taate meyakina oottera hamatir sinna boor'a baasso sinaknawa Aazabni meeni sinakna ta zaal sinati.
19 Asuni meya nittotin shongoosta aatire imefe kabaasik baassok makoti bar es sa'atiistak imtona sinna boor'a: ‹Aakka wedey awu makonittaaso?› yife safara nittotin ephanaatawa.

* **10:4** Simoonnik han dayto sunaas imtenaas isa isa matsafaason kotfe meya: «Yerena amantobaasik koone asuwa» yiseter. Oomni meya dey «Birmadumma kisuk kabsefe asuni meyaassin isaaswa» yiseter.

20 Nittoossi faara makoniis samaki Abantiisa Ayyanatano
nittotewa.
21 Ayiis aybaasin, Abaas naabaasin kituk aatire imana.
Naanggotaas dey ababaasatanawa intobaastana guma sinna
kabira kituk aatira imana.
22 Ta boor'a asu zuuttambaase nittotin oomtona. Sinun-
tano koi'ba kar'ananneen chimme yere bar faruna.
23 Isa katamaassi shana nittoosta arkissisefe kabaasik
ooma katamasi shaatoti. Ta futo nittok makefawungwa;
Asuni Naa yoonanneen Israelni daa zuuttambaase asiissi
aafawa kar'a koi'suti wuza.
24 Arinynyaas assife basaastan, wostinynyaas daambaasa-
tan aafa denalo sinanawuza.
25 Arinynyaas assinynybaasamato; Wostinynyaas dey
daambaasamato sinfaanane hooronawa. Keeni Abaasin:
‹Beelzebulwa› yisetenneen keerki asuni meyanon aakkak
mangu suna sunsu beyonerinso?

Oonin Digo Sholsinamato
(Luqa. 12:4-7)

26 «Ese asuni meyanon digotiita; Geepto wuzaas ammanon
kessa aafa besto beyana wuza. Aacho wuzaas ammanon kesa
aafa beyana wuza.
27 Ta talmaassi nittok makena baron chaarefaasta makoti.
Saaksok odeti baron tega dimaasta yerefaat awasuti.
28 Ashaason woraat kesse kaason woruk chimnoy asuni
meyanon digotiita. Sinuntano ashaasewa kaase woraat kessa
geeni tir'maassi tishkuk chimni Ha'ooson digoti.
29 Hep mejmariis uuch duudesi waagtertanoso? Es
kasaasikitosin isarnu abantiisa fiqadi sinnoyfeen daasta kere
wor'a aafa tishuna wuza.
30 Nitto somaasi fashanu zuuttambaase faadtowa.
31 Ese nitto showo meejmaristan denalo sinti boor'a digoti-
itawa.

Kiristoosni Chowaasik Zaala Mako Sholsu
(Luqa. 12:8-9)

32 «Ta chowaason asuni sinak zaala makefe bar zuuttam-
baase asik den samak fe Abataasa sinak ta dey barik zaala
makona.
33 Asuni sinak taan mormefe barin zuutira ta dey den
samak fe Abataasa sinak mormona.
34 Ta yaanay han daasta naga ephpha yaanar zagira sa-
farotiitawa. Ta faassotano naga ephpha yoonak aane yootwa.
35 Ta yaanay arqa naasin ababaasata; mashka nawaason
intobaasta; naasa asunon naasa intota guma sinne kab-
sonektu yaangwa.
36 Es bari boor'a asunik gumabaas keebaassi fe asustu
sinnirwa.

37 Tayistan denalo ababaasin wedey intobaason shunfe bar taar sinanak aane sholsifawa. Tayistan denalo arqa naabaasin wedey mashka nawubaason shunfe bar taar sinanak aane sholsifawa.
38 Basa teetni mesqeliison wor'e taneen ane yoonoy bar taar sinanak aane sholsifawa.
39 Kaabaason fu'ok sholefe bar zuuttambaase tishkuna. Ta sunaasik kaabaason tishkife bar zuuttambaase fu'ona.
40 Nittotin ephphe tee bar taan dey ephphetoona. Taan ephphete bar taan wosi Abaasin dey ephphetoona.
41 Raajjuusin raajjuni meeni sunak ephphete bar raajjuni meeni waagaason danana. Ookoosin ookoni meeni sunak ephphete bar ookoni meeni waagaason danana.
42 Futo nittok makefawungwa; ta nawo sinna boor'a han garo garoosasin isaasik koocho aka kubbayyak ima bar waagbaas aafa tishuna wuza.»

11

Haphquni Yohannisnikin Yesusniki Wostere Hama Asuni Meya

(Luqa. 7:18-35)

1 Yesus asire heppe nawobaasakitonik es ajajiison makere ko'sinayse estan kesse tai'soosta fa katamaasikitosi assuknawa makokna hami.
2 Haphqife Yohannis taatoni keer feegedo Kiristoosni wostooson odere nawobaasasin barki wosire:
3 «Es yoonir yiste Kiristoos nengwa wedey oomnin oodanirinso?» yi.
4 Yesus dey wolgire: «Hamfaat biiti baronnawa odeti baronna zuutira Yohannisnik makoti.
5 Aaftishuni meya biyosoner. Engitni meya kutusoner. Awataatoni mettanni meya farsoner. Odo oyoni meya odosoner. Kituni meya kitun kabsoner. Tukamni meyak misirachchuni kaamaas maktonir.
6 Ta chowaasik tuusa'onoy bar zuuttere suustowa» yi.
7 Yohannisni wosiisakito wolle hamobesiise Yesus daraasik Yohannisni chowaasik ekka yit mako ephi: «Awu biyatikinso ichma daassi kesetiri? Sirus shorkifana sobboqoosonnoso?
8 Wedey awu biyatikinso kesetiri? Gada maya maye asuninnoso? Esenu gada maya maye baasso taate meeni keertu feesetewa.
9 Wedey awu biyatikinso kesetiri? Raajjuninnoso? Nittok makefawungwa; raajjusatan denalo sina baringwa.
10 ‹Ese ugunneeson sabsuni wositaasin ne sinaasta zeemma wosunawa› yistera tichchenaas barikwa.
11 Futo nittok makefawugwa; mashkasukin koonte asuni meeni ganeyaassin haphqife Yohannisniistan denalo aane

kabuwewa. Sinuntano samaki taatoossi ater sina bar Yohannisniistan arkuna.
12 Haphquni Yohannisni neyaastan kabira hash hawung
kar'ananneen samaki taatoos akamanon tugtettu fa. Sir
giruk kabefe baasso danone.
13 «Raajjuni meeni assusewa Museni tumaase haphqife
Yohannisni neyaasta kar'ananneen raaji make.
14 Ese dey ephphetook sholefaatine yoonir yiste Eeliyas han
Yohanniswa.
15 Odoni odoba feena bar odowowa.
16 «Eekin han wonni koontooson awuneen hoossunarinso?
Gabata diisefaat zomobaason teegsefaafa;
17 ‹Ululle nittok fugni, aane suruweti. Sooso soosoni aane
waasuweti› yisefa naanggotaasne feeseter.
18 Yohannis muunoynawa wayinini usha ushnoyna yeen:
‹Kiina ayyana basaassi faarwa› yisete.
19 Asuni Naa meetnawa wayinini usha ushetna yeen:
‹Muunewa wayinini usha shunar dey girbo zuutife baassonawa boor'ni meena asi koonwa› yisete. Sinfanaknu matsafaas futo sina wostobaasik artewa.»

Amano Beyobesiisik Wee'te Katamaasikito
(Luqa. 10:13-15)

20 Estan Yesus arkiron biistera artonoy wuza zagtena katamaasikitoni harmu beyaasik ekka yit wee'o ephi.
21 «Haybunewe Korazin, Haybunewe Betesayida! Nittoossi
zagte biistera artonoy wuzaas Tirosuknawa Sidonakna zagte sinfaanane suumoni maya mayere bedna teetbesiista
wochire showo wona zeemme harmusone kabawe.
22 Ese nittok makefawungwe, mangsuni kar'ni wono ke'oos
nittoostan Tirosuknawa Sidonaknatu kasho sinanawe.
23 Kifirnahomne den sama tegitose? Yeet ke'oni dimaassitu
kerotarwe. Neyissi zagte biistera artonoy wuzaas Sodomuk
zagte sinfaanane bar tishunoy hash hawungneen kar'a foona
kabawe.
24 Ese neek makefawungwe; mangsuni kar'ni wono neyista
kar'ni ke'oostan Sodomiktu kashonawe» yi.

Kiristoos Imfena Beysa
(Luqa. 10:21-22)

25 Es kabaasik Yesus ekka yi: «Samaasewa daase asi Daam
Abataaso! Han baron techumni meyakinnawa aruni
meyakinna aachaat han garo garo naanggotaasik ammanon
kisira besita barik neen galattefawungwa.
26 Aa, Abataaso han baron zagutak ne ma'a safara siniwa.
27 Abataas zuuttambaase asin taak imiwa. Abaasneen oom
naasin arifer oonu aafewa. Esiisimato dey Naasneen oom

Abaasin arifer oonu aafewa. Naas ammanon kisire besu shakaanane Abaasin oonu aruk aafa chimanawuza.
28 «Nitto ba'anti fayna hopiis zuuttera taaki yootiwa. Ta nittok beysa imana.
29 Waanjonaason wor'ti; taakin dey arutiwa. Ta garam dey kenashterwa. Kaantiisik dey beysa danati.
30 Waanjoos kulnor, ba'anaas dey kashowa.»

12

Beysani Wonni Chowaasik Mamuste Mamsu
(Mar. 2:23-28; Luqa. 6:1-5)

1 Es kabaasik Yesus beysani wonaasik zagoni foshaasi ganesi kamo aatte hami. Nawobaasakito maktesete boor'a bona zagooson mo'e koya ephete.
2 Ferisawini meya es baron biyefaat: «Ne nawoosakito beysani wonaasik zagtonak kalto wuzason zagsedifewa» yisete.
3 Yesus dey baassok ekka yi: «Dawitnawa barneen ane fe asuni meena maktesefe kabaasik Dawit awu zaginamato aane feretuwetinoso?
4 Ha'oosi keer girire maagni meyaktano barik sinun barneen fe asuni meyak kalto korto daabbooson* mewa.
5 Wedey maagni meya beysani wonaason ooda beyye betemeqdesi wosto wostesefaatene boor'a sinna aane faadtefa sinnamato Museni tumaassin aane feretuwetinoso?
6 Sinuntano ta nittok makefawungwa, betemeqdesiistan denalo sina bar hanta feerwa.
7 ‹Fakiyaasontu sholefantano Maa'aasontawa› yifa matsafaasi kaama awu sinnamato yaadateti sinfaanane boor'besi foonto baassosta mangsu kar'ati kabatawa.
8 Ese Asuni Naa beysani wonaasiknu daamwa.»

Yesus Kushuba Laafa Asusin Fati

9 Yesus estan kesse hamme Ayhudni shiiphoni keyaassi giri.
10 Estak isa kushuba laafa asu feer. Yesusnin malatok sholet feese isa isa asuni meya: «Beysani wonaasik mettannin fatu faqqadtongwa aanenso?» yit mamussete.
11 Yesus baassok wolgire: «Nitto ganeyaassin fantuba faana isa asu beysani wonaasik gawusi gandefaanane kisunor oonso?» yi.
12 «Ese asu fantuustan denalo aakkak sina beynirinso? Es bari boor'a beysani wonaasik ma'a wuza zagu aane kaltowawa» yi.
13 Esseen orfo kushuba laafa asusin: «Kushuneeson zeephwa» yin zeephi. Isa kushusimato dey ma'a kushu sini.

* **12:4** Betemeqdesiissi torban torban katta shoo'a imtefana tarabbezaasta kunfa korto daabbo.

14 Sinuntano Ferisawini meya estan kesere Yesusnin
aakkak worsonemato merkesete.

Ha'o Korina Wostinynya

15 Sinuntano Yesus baasso mangu safaraason araat estan
shaate. Showo asuni meya dey barneen ane hamete. Met-
tanni meyanon dey zuutire fati.
16 Bar oo sinnamato kisire maksonoytemato ajaje.
17 Es bar dey sinnaas raajju Isayyasni matsafaassi tichchera
kuni bar sinanakwa.
18 Ese ta korina wostinynyataas han barwa;
barin ta shunnar dey bariktu girefan;
Ayyananaason basaasta zaguna;
bar futoni mangsuni kar'aason daraasik awasuna.
19 Bar aafa karakkarona wuza;
dey aafa chaagana wuza;
kaambaas gero kessa aafa odona wuza.
20 Mestera eesto sobboqoosonnu;
aafa kiir'ana wuza;
chuwet di kar'aason aafa tishkunawuza;
es baron zagunaas;
futoni mangsuni kar'aason meronanneengwa.
21 Aazabni meya basa sunaasiktu abdi zagsone.

Yesusnawa Beelzebulna
(Mar. 3:20-30; Luqa. 11:14-23)

22 Esseen orfo asuni meya kiina ayyana ephna aaftishu
nibba taato asunin ephphe yeesete. Yesus dey fatin asus
biyaknawa wollokna chimi.
23 Daraas zuuttere diinqesere: «Han asus Dawitni naa-
teeso?» yisete.
24 Sinuntano Ferisawini meya odesere: «Han bar Beelzebul
yistefa kiina ayyanaasi gaanynyanik sina shakaanane kiina
ayyanaason aafa kisuna wuza» yisete.
25 Sinuntano Yesus baasso safaraason arifaat ekka yi: «Bare
bare oor oor keset fa taatoos zuuttera tishutu tishunawa.
Esiisimato dey bare bare oor oor keset fa katamaas wedey
keyaas aafa chimma yerona wuza.
26 Sexanaas sexanaason kisir sinfaanane bare bare oor oor
kesiwa uwa. Ese bari taatoos aakkak chimma yeronirinso?
27 Ese ta Beelzebulnik kiina ayyanaason kisaanane nitto
zoonsifeti baasso awuk kissonerinso? Ese nitto zoonsifeti
baassonu nittoosta mangsu kar'eterwa.
28 Sinuntano ta kiina ayyanaason kisifanaas Ha'oosi
Ayyanak sinnanneen Ha'oosi taato nittoki yaara kar'iwa
uwa.

29 Dey isa asu zeemme hugnaba feena barin taar'noy basa
keer girire waagbaason bo'ok aakkak chimnirinso? Hugnaba
feena barin taar'attu keyaassi fayiison bo'ok chimanawa.
30 Taneen ane sinnoy bar taan tugga'er; dey taneen ane
zuutunoy bar siker.
31 Es bari boor'a ta nittok makefawungwa; asu wostefena
boor'aasewa me'aase zuuttera feeshun ustona. Sinuntano
Ha'oosi Korto Ayyananon me'a bar boor'baas aafa feeshun
ustona wuza.
32 Asuni Naanita mei'ni kaama maksefe bar boor'baas
feeshun ustona. Sinuntano Korto Ayyanaasta mei'ni kaama
makefe bar han daastak sinun yooni daasta boor'baas aafa
feeshun ustona wuza.

Ma'a I'oos Gaanbaastaktu Artefa
(Luqa. 6:43-45)

33 «I'oos zuuttera gaanbaastaktu artefa sinna boor'a ma'a
i'onti faafaanane ma'a gaana danati. I'oos mangu sinfaanane
gaanbaas dey mangu sinana.
34 Nitto ufoni naanggota mangu sinfaat aakkak ma'a wuza
wollok chimtiso? Asu nibbaassi tuumma fu'te barontu
noonobaasik wollefewa.
35 «Ma'a asu nibbaassi zuutina ma'a mazgabiistan ma'a
wuza kisifewa. Mangu asu dey nibbaassi zuutina mangu
mazgabiistan mangu wuza kisifewa
36 Futo nittok makefawungwa; asuni meya wolumsefe sin-
noy mangu wolla zuuttambaase asik mangsuni kar'ni wono
wolguba imonerwa.
37 Wollefata kaamneesik neek mangsu katona. Dey wolle-
fata kaamaasik neyista mangsu katona.»

Biistera Artonoy Wuza Biyak Mamuste Mamsu
(Mar. 8:11-12; Luqa. 11:29-32)

38 Es kabaasik isa isa Ferisawini meenawa Museni tumaasi
assinynyana Yesusnin: «Ne biistera artonoy wuza zagin
biyanik sholefeniwa» yisete.
39 Sinuntano bar wolgire: «Mangu koontoosewa amanonoy
koontoose biistera artonoy wuza sholer. Sinuntano raajju
Yonasni biistera artonoy wuzasneen ooma biistera artonoy
wuza aafa imtona wuza.
40 Yonas inya kurxummiisi katasi keez wonnewa waalne
kunnamato Asuni Naa dey moogaassi keez wonnewa waalne
kunana.
41 Neneweni katamaasik asuni meya Yonasni awasuuson
odesere boor'besiisik gaabbesere harmisete boor'a mang-
suni kar'ni wono han neeni koontoosneen ane kabsere baas-
sosta mangsu kar'osone. Ese hash Yonasniistan denalo hanta
feerwa.

42 Yeeshdaaki mashka taatoos Solomonni techmaason
odok daani dilan kabira yaana boor'a mangsuni kar'ni
wono han neeni koontoosneen ane kabira baassosta mangsu
kar'ana. Ese hash Solomonniistan denalo hanta feerwa» yi.

Kiina Ayyanaasi Asunisi Wolle Giru

43 Dey Yesus ekka yi: «Kiina ayyana asunisin kesfana
kabaasik beysa sholet akaba foonto dimaassitu kutifa. Sin-
untano sholena beysaason aafa danana wuza.
44 Estan ‹Zeemoti kesna keyaassi wolla hamanawa› yifa.
Wolla yeen es keyaas fa wuzba foonto sinna futtera kayimma
diifen danfa.
45 Estan dey hamma baristan denalo mangu naafun kiina
ayyana ephpha yaara girira barneen ane esta faafa. Es asusik
zeemoti foobaastan orfoti foobaas akamanon mangu sinfa.
Esiisimato han mangu koontoosta sinniis esiisne faarwa.»

Yesusni Intoosewa Aybaasakitona
(Mar. 3:31-35; Luqa. 8:19-21)

46 Yesus daraasik makefeen intobaasewa aybaasakitona
barneen uphere wollok sholsefaat gerakalo yersefeer.
47 Esta feese asuni meyaassin isaas Yesusnin: «Intoneesewa
ayneesakitona neen uphsonek sholefaat gero yerseferwa» yi.
48 Yesus dey es make asusik wolgire: «Intonaas oonso? Ay-
taasakito dey oonotnaysinso?» yi.
49 Kushubaason nawobaasakitoniki besaat: «Ese inton-
aasewa aytaasakitona haniiswa:
50 Den samaki Abataasa safaranon zagsefe baasso zuuttere
ayta, eetna dey intonawa» yi.

13

Bukinynyaasa Beso
(Mar. 4:1-9; Luqa. 8:4-8)

1 Yesus es wono keerun kesse baarisi tesha di.
2 Showo dara basa tesha zuuttena boor'a bar goonuusta
kese di. Daraas dey zuuttere baarisi tesha yersefeer.
3 Estan showo wuza besok baassok mako ephi: «Isa bu-
linynya zala bukanak kesi.
4 Bukfena kabaasik isa isa zalaas ugnaasta kere wor'i.
Kasaasikito dey yaara kephpha ma.
5 Oomaas akama hoi'ba foonto kaa'oosta kere wor'i. Akama
ho'a aafa sinna boor'a geregere kayi. Esiis dey zalaas ho'aassi
sikalera aane giruwa.
6 Sinuntano awa kesfana kabaasik aliqi. Tasba tishina
boor'a dey ichimi.
7 Ooma zalaas dey seer'aasi ganesi kere wor'i. Seer'aas
kayira geer'a fu'e.

8 Ooma zalaas ma'a daasta kere wor'i. Isaas tiyanon, isaas
issunasiron, isaas keezasiron gaani.
9 Odoni odoba feena bar odowowa.»

Yesus Awuni Boor'a Besok Makenamato
(Mar. 4:10-12; Luqa. 8:9-10)

10 Estan nawobaasakito barki tai'sere: «Awuni boor'a
daraasik besok makefasso?» yisete.
11 Bar dey wolgire: «Nittok den samaki Ha'oosi aacho
chowanon arutik imtewa. Sinuntano baassok aane im-
towawa.
12 Feena barik fayista dayistera imtona dey arkuna. Sin-
untano garo kiisku feena barkin es barik fa barnu basaastan
ootterwa.
13 Baasso biyefet biyonorne feeseter. Odefet odonorne
feeseter dey yaadatonorne feeseter sinete boor'atu besok
makefawungwa.
14 Es bari boor'a raajju Isayyasniissi:
« ‹Odoson odetir;
sinuntano aane yaadatefeti;
biyason biitir
sinuntano nibnitiissi aane yaadatefeti.
15 Han daraasa niba muumiwa, odobesiis oyewa; aafbesiis
dey talmewa;
ekka sina shakaanane aafbesiisik biire;
odobesiisik odesere; nibbesiissi yaadatere
taaki wolseten fatuna kabawa.›
«Yistera maktera kuni raajiis baassosta sinanawa.
16 Sinuntano nitto aafaas biyar; odontiis dey oder sinna
boor'a suustowa.
17 Futok nittok makefawungwa; showo raajjuni meenawa
ookoni meena nitto biyefeti baron biyonek eenantesere aane
biyoto. Odefeti baron eenantesere aane odosoto.

Bukinynyaasa Besoni Kota
(Mar. 4:13-20; Luqa. 8:11-15)

18 «Ese nitto zalaasi bukinynyani besosi kotanon odotiwa.
19 Ugnaasta bukte zalaas besifanaas Ha'oosi taatoni kaa-
manon odere yaadatonoy asusingwa. Dey geregere Sexana
yaara nibaassin bukte kaamaason kephfa.
20 Kaa'oosta bukte zalaas besifanaas kaambaason odere
geregere girak ephpheteefe asusingwa.
21 Sinuntano tasba aafa sinna boor'a Ha'oosi kaamtan kabi
chowa shana wedey kabugto kar'fana kabaasik geregere
tuusa'sefe.
22 Seer'aasi ganesi bukte zalaasi besifanaas kaambaason
odere ephpheteefe asuswa. Sinuntano han daastaki fooni sa-
faraasewa otumni keeshtanaase kaambaason geer'a gaanba
foonto zagifa.

23 Ma'a daasta bukte zalaas besifanaas kaambaason odere
yaadatefe asusingwa. Bar gaana gaanar. Isaas tiyanon, isaas
issunasiron isaas keezasiron gaanfa» yi.

Kaxakaxaasi Beso
24 Dey Yesus ooma beso ekka yit make: «Samaki taatoos
foshaasta ma'a zala buka asune faarwa.
25 Sinuntano asu zuuttere kunnanneen orfo guma yeere
zagoossi kaxakaxa bukaat hami.
26 Zagoos kayira gaanfana kabaasik kaxakaxaas dey ane
kessa beste.
27 Foshaasi abani wostinynyani meya barki hamere:
‹Daamiiso; foshneesta ma'a zalaatanoso buktari? Eekin
kaxakaxa ayin yaso?› yisete.
28 «Bar dey baassok wolgire: ‹Han baron zagiis gumaaswa›
yi. Wostinynyabaasakito dey: ‹Eekin hamma es kaxakaxaa-
son waar'anik sholefatoso?› yisete.
29 «Sinuntano bar wolgire: ‹Kaxakaxaason waar'feti
kabaasik zagooson dey waar'tir sinna boor'a aafawa
sinanawuza› yi.
30 Beyfaani katona wonaas kar'ananneen ane dichfoon.
Kar'ni wono kar'ni baassok: ‹Kaxakaxaason zeemma waar'ti;
geyak kiichchonamato basa basak basati. Sinuntano zagoo-
son botonaassi gaagtiwa› una» yi.

Fi'fi'oni Gaanni Beso
(Mar. 4:30-32; Luqa. 13:18-19)
31 Dey Yesus ooma beso ekka yit make: «Samaki taatoos asu
ephphe taamme buloossi bukna fi'fi'oni gaanane faarwa.
32 Bar zala zuuttambaase asiistan hater. Sinuntano dich-
fana kabaasik akakilti zuuttambaase asiistan arkifa dey i'o
sinfa. Kasaasikito dey yaara waa'baassi keeba keer'a diifa.»

Masoosi Beso
(Luqa. 13:20-21)
33 Dey Yesus ooma beso ekka yit make: «Samaki taatoos isa
mashkasu keez safare buwaneen tushina masone faarwa. Es
masoos dey tushoos kesanak zagi.»

Yesus Awuni Boor'a Besok Assinamato
(Mar. 4:33-34)
34 Yesus es baron zuutire besok daraasik make. Beso
foontonon isa wuzane aane makowe.
35 Es barnu ekka sinnaas raajjuniki kamo:
«Wolumnaason besoktu makona;
han daa testenanneen kabira;
aachera fa wuzason makona»
yistera tichche bar sinanakwa.

Qaxaqaxaasi Besonon Koti

36 Estan Yesus daraasin geggessaat keer giri. Nawobaasakito dey barki tai'sesere: «Buloostaki kaxakaxaasi besoni kotanon innok makowa» yisete.
37 Yesus dey ekka yit wolgi: «Ma'a zalaason bukaas Asuni Naawa.
38 Buloos han daaswa. Ma'a zalaas Ha'oosi taatoni naanggotawa. Kaxakaxaas dey sexanni naanggotawa.
39 Kaxakaxaason bukaas guma sina Dabuloswa. Kar'ni wonaas dey han daasi ko'awa. Kar'niis dey Ha'oosi wosiyanikitowa.
40 Es Kaxakaxaas kephtera kiichchefanaasimato han daasi ko'ak dey esiisimatotu sinana.
41 Es kabaasik Asuni Naa wosibaasikitonon wosuna. Barikito dey oomiisin boor'a wostosonek zagsefe mangu meyanon zuutira basa taatoossin kephpha kissona.
42 Dey kayo geyaassi ha'sona. Estak waasnewa ay'ni koyet foone sinana.
43 Sinuntano ookoni meya ababesiisa taatosi awanimato chaarosone. Odoni odoba feenaas odowowa.»

Aacho Otmaasi Beso

44 Tusire dey Yesus ekka yi: «Samaki taatoos buloossi aachera kuni otmane faarwa. Isa asu es otmaason danne aachi. Akamanon girobaastan kabi chowa hamme fa foobaason zuutire kisire waagaat es bulooson waage.»
45 Hepsa Yesus ekka yi: «Dey samaki taatoos keeshu Inqu* waagok shole naggaddene faarwa.
46 Es naggaddees akamanon sholsu inquuson danynaayse hamme fa wuzbaason zuutire kisire waagaat es baron waage.»

Yugudoosi Beso

47 Tusire dey Yesus: «Esiisimato dey samaki taatoos baariissi ha'tefaat showo tesa kurxummiison zuuti yugudone faarwa.
48 Yugudoos tuumnanneen orfo kurxummiison eshefe baasso zatte baarisi ha'ta kissefe. Estan diisere ma'a ma'aason korisere masaassi gedesefe. Mangu manguuson dey gero ha'sefe.
49 Esiisimato han daasi ko'ak ekkatu sinana. Ha'oosi wosiyanikito yaara boor'ni meyanon ookoni meyaassin koruna.
50 Manguni meyanon dey kayo geyaassi ha'sone. Estak waasnewa ay'ni koyet foone sinana.»
51 Dey Yesus: «Han baron zuutira yaadatetiyoso?» yi. Baasso dey: «Aa» yisete.
52 Yesus dey: «Ese samaki taatosi aacho chowanon mai'sire arife tumaasi assinynyaas; koda kunfana keyaassin gaddo

* **13:45** Baariissi faafa miizzani kolaassin bestefa waagba chima wuza

sinaaysewa kur'u sinaayse ephphe kisife waagni abane feerwa» yi.

Yesus Koontena Daastaki Asuni Meya Barin Tugga'sete
(Mar. 6:1-6; Luqa. 4:16-30)

53 Yesus es besosikitonon makere koi'sinaase estan kesse hami.
54 Koontena katama Naaziret yeere Ayhudni shiiphoni keyaassi daraasin assit feer. Asuni meya dey diinqere: «Han asus han techmaasewa biistera artonoy wuzaase asin ayin ephphe yeso?
55 Han bar kar'inynya Yosefni naastenoso? Intobaas dey Maaramitanoso? Aybaasakito dey Yaqob, Yosef, Simonnawa Yuudanatenoso?
56 Eetbaasikito dey innoneen anetanoso faasenari? Eekin han asus effatena aruuson zuutire ayin daniso?» yisete.
57 Es bari boor'a basa chowaasik tuusa'sere ephphetoo beyete. Sinuntano Yesus: «Raajju ulfina dana beyfenaas koontena daastanawa keebaassina koi'bawa» yi.
58 Baasso amano beyaastan kabi chowa estak showo biistera artonoy wuza aane zaguwe.

14

Haphqife Yohannisni Kitu
(Mar. 6:14-29; Luqa. 9:7-9)

1 Es kabaasik Galiilaki daason ha'sife Herodis Yesusni chowaasi wollanon ode.
2 Wostinynyabaasakitonik: «Haniis Haphqife Yohanniswa. Bar kitun kabiwa. Es bari boor'atu han biistera artonoy wuzaas barki kamo zagtedifawa» yi.
3 Herodis ayba Filiphosni asu sina Herodiyadani boor'a Yohannisnin ootire taatoni keer taatire feer.
4 Yohannis Herodisnik: «Ayneesa asunon ephatak tumaassi kaltowa» yire makena boor'a.
5 Herodis Yohannisnin woruk sholet feer. Sinuntano daraas Yohannisnin raajju zagiretu biyefe sinna boor'a dige.
6 Herodis koontena wonaason ulfinsifena wono Herodiyadani nawaas teegtere yeese baasso ganeyaassi suru surira Herodisnin girsi.
7 Es bari boor'a Herodis bar shiiphena wuzason zuutire imanak teyire warege.
8 Nawaas dey intobaasik kiittera: «Haphqife Yohannisni teetaason han koranaassi gedda hash taak imma» yi.
9 Taatoos es chowaasik suume. Sinuntano girina teyyaasik barneen ane diise baasso boor'a iichchere Yohannisni teetaas imtonak zagi.
10 Taatoni keer wosire Yohannisni teetaason kati.

11 Es kate teetaason koranasi gedde teshshere nawaasik imete. Bar dey taamma intobaasik imi.
12 Yohannisni nawoosakito yeesere dugnobaason ephphe kabbarsete. Hamere dey es chowaason Yesusnik maksete.

Yesus Uuch Kum Asunin Maasi
(Mar. 6:30-44; Luqa. 9:1-17; Yoha. 6:1-14)

13 Yesus Yohannisni kituuson odenaase goonuussi diire bar bar duuk isa shaato dimsi hami. Daraas dey es baron odeseteyse katama katamabaassin kesse wochok barki hamete.
14 Yesus goonuussin kerere showo darani biyaat baassok kenashte. Mettanni meyanon dey fati.
15 Waalfana kabaasik nawobaasakito barki tai'sere «Han bar zabowa, gerok dey waali. Daraas hamme ke'esikitosin muubesi waagsonek geggessuwa» yisete.
16 Sinuntano Yesus: «Nitto baasso muusoneeson imotitano hamonek aane sholsifawa» yi.
17 Baasso dey: «Innoki fayiis uuch muuma daabbonewa hep kurxumminetano ooma hantak aafawa» yisete.
18 Bar dey: «Es baron hang taaki teshshotiwa» yi.
19 Daraas shaa'aasta duusonek ajaje. Estan uuch muuma daabboosonnawa hep kurxummiisonna ephphe den sama biire galatni shiipho shiiphe. Daabbooson dey batte nawobaasakitonik imin baasso dey daraasik woshete.
20 Zuuttambesiise meere gawuseten nawobaasakito dey fu'te battoos asire heppe masa tuumanon zuutisete.
21 Meese asuni meya mashkasusewa naanggotaase faadtonoyfeen uuch kum arqasu sinone.

Yesus Baariista Kuti

22 Estan Yesus geregere nawobaasakitonin: «Daraasin geggessuna kabaneen goonuussi diisera zeemma yesalo fintiwa» yit ajaje.
23 Daraasin geggessinayse Ha'o shiiphonak bar bar den aamaasta kesi. Waalfana kabaasik Yesus bar bartu estak feer.
24 Es kabaasik Goonuus baarisi ganeta feen ek sinaastak siru faar sinna boor'a akaasi guubo shimsi.
25 Wassi izgin sa'atiistak Yesus baariista kutit nawobaasakitoniki ye.
26 Nawobaasakito dey akaasta kutit hamfeen biyefaat: «Han bar kitawa» yire digak chaagesete.
27 Yesus dey geregere: «Harewa! Digotiitawa» yi.
28 Es kabaasik Phexiros wolgire: «Daamiiso! Ne sinfaatane akaasta kutit neeki yoonak taan ajajowa» yi.
29 Yesus dey: «Yowa» yi. Estan Phexiros goonuussin kerere Yesusniki hamanak akaasta kuti.

30 Sinuntano sirusi hugnanon biire dige. Baariis barin koor'anak hambaase: «Daamtaaso! Taan fu'aywa» yit chaagi.
31 Yesus geregere shongere kushubaason zatte: «Amantone yo'inar ne, awuni boor'a nibneessi ek hang yitso?» yi.
32 Yesusnawa Phexirosna goonuussi girsefe kabaasik sirus yere.
33 Goonuussi diise baasso dey zuuttere: «Futok ne Ha'oni Naawa» yit Yesusnik sagadesete.

Yesus Gensaretuk Mettanni Meyanon Fati
(Mar. 6:53-56)

34 Yesusnawa nawobaasakitona baariison finere Gensaret sinfa daasta yeesete.
35 Estak asuni meya Yesus sinbaason arseteyse biratoosta fa daa zuuttambaase asiissi wosseten mettanni meyanon zuutire barki teshshesete.
36 Mettanni meya maybaasi fashanon ta'uk shiiphset feeseter. Ta'i baasso dey zuuttere merobesiissin farsete.

15

Abani Meeni Tuma
(Mar. 7:1-13)

1 Esseen orfo Yerusalemun yeese Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena Yesusniki tai'sesere:
2 «Ne nawoosakito awuni boor'a kur'uni meeni dubbiyooson aatefeso? Muu meesefe kabaasik kushubesiison aane masesefewa» yisete.
3 Yesus wolgire: «Nitto dubbiyooson oodakwa iyaat awuni boor'a Ha'oosi ajajinon aatfetiso?
4 Ha'oos: ‹Abanesinnawa intoneesonna ulfinsuwa. Ababaasin wedey intobaason me'a bar kitunak sholsifawa› yifawa.
5 Sinuntano nitto isa asu ababaasin wedey intobaason: ‹Ta nittok imana argasuuson Ha'oosik maba zagira imingwa› iyaanane;
6 ‹Es asus ababaasin wedey intobaason ulfinsunak aane sholsifawa› yifeti. Es bari boor'a nitto dubbiyooson oodakwa iyaat Ha'oosi kaamanon aatfetiwa.
7 Sinnoy sinne bestefe nitto raajju Isayyas ekka yire nitto chowaasik makena raajiis futowa.
8 « ‹Han daraas noono noonobaasiktu taan ulfinsifewa,
sinuntano nibbaas tayistan wokawa.
9 Asu tumena tumaason Ha'oni tuma zagire assifaafe;
shima shiipho shiiphesefewa› » yi.

Asuni Kiinsifa Wuzaas
(Mar. 7:14-23)

10 Tusire dey Yesus daraasin hang barki teegere: «Odotiwa!
Dey yaadatotiwa!
11 Asunin kiinsifaas noonosin kesfa bartano noonosi girifa
bartawa.»
12 Estan nawoni meya barki yeesere: «Ferisawini meya
han ne maketa kaamaason odesere nibbesiissi kejfaan tu-
usa'setemato aritoso?» yisete.
13 Yesus wolgire: «Samaki Abataas toknoyna akakiltiis zuut-
tera waaterwa.
14 Baasso aaftishu dey aaftishuni meyanon zoonsir sinete
boor'a beytiwa. Aaftishu aaftishusin zoonsifaanane hepere
gawusitu gandosonewa.»
15 Phexiros dey Yesusnin: «Besoson kotta innok makowa» yi.
16 Yesus wolgire: «Nitto dey hashneen kar'a aane yaada-
towetinoso?
17 Noonosi girifa bar zuuttera kataassi kamo aatta gero
kesfanamato aane aruwetinoso?
18 Sinuntano asuni noonosin kesfa bar nibsintu kesfawa.
Asunin dey kiinsifaas es barwa.
19 Mangunon safaro, asunin woru, soolo, gerkesa, wiiso,
esha zaalni mako, asuni sunni mangsu zuuttera asuni nib-
sintu kesfawa
20 Asunin kiinsifaas dey es bartano kushu masonoy
muustawa.»

Kene'aki Mashkasuni Amanto
(Mar. 7:24-30)

21 Yesus estan kesse Tirosni katamaassinawa Sidonani
katamaassina hami.
22 Estak isa kene'aki mashkasu Yesusniki yaara: «Dawitni
Naa Daamiiso! Naanaas kiina ayyanak oottera akamanon
mettedifar sinna boor'a taak kenashtefaywa» yit chaagi.
23 Sinuntano Yesus isa wuzane wolgunoy shaakki. Es
kabaasik nawobaasakito barki tai'sere: «Han asus inno or-
foose yaafaafa chaaget faar sinna boor'a geggessifaywa» yit
mamussete.
24 Yesus wolgire: «Ta wostera yaanaas fantunimato tishire
fe Israelni meyaktano oomni meyak aane yootwa» yi.
25 Sinuntano asus yaara wochobaassi kaa'nera: «Daamiiso!
Taan argasaywa» yi.
26 Sinuntano Yesus barik wolgire: «Naanggotaasi daabbonon
ephphe kanak ha'u aane sholsifawe» yi.
27 Bar dey wolgira: «Futowa, Daamiiso! Kanaasikitonu
daambaysakitoni sillawotan zigtefa fufuntoosontu maase-
fawa» yi.
28 Es kabaasik Yesus wolgire: «Han asuse! Amantonees
akamawe. Sholeta bar neek sinungwe» yi. Nawubaas dey es
sa'atiistak fari.

Yesus Showo Mettannin Fati

29 Yesus estan kabire Galiilaki baarisi tesha yeere den aamaasta kesse hamme di.
30 Showo asuni meya laafaasakitonin aaftishusakitonin engitiisin, nibtaatosakitoninnawa oom showo mettanni meyanonna ephpheteshshere basa wochoossi kunusseten bar dey baassotin fati.
31 Es bari boor'a daraas nibtaatoos wollefeen, laafaas farifeen, engitiis kaanne kutifeen, aaftishuus biifeen biisere diinqok Israelni Ha'ooson galattesete.

Yesus Acheech Kum Asunin Maasi

32 Yesus nawobaasakitonin teegere: «Daraas taneen ane keez wona feeshete sinna boor'a muusone wuza aafa sinna boor'a baassok kenashtefawungwa; uguntak makak mikishere gandosonoytemato afurbesiise gafkuk aane sholefatwa» yi.
33 Nawobaasakito dey: «Eekin han effatena daraasin gausuni tusha han ichma daassik ayin dananirinso?» yisete.
34 Yesus: «Apun daabbonso nittoki faari?» yi. Baasso dey: «Naafun muuma daabbonewa garo garo kiisku kurxumminetu innokik faarwa» yisete.
35 Esseen orfo daraas daasta duusonek ajaje.
36 Naafun muuma daabboosewa garo garo kiisku kurxummiise asin ephphe Ha'o galattefaat batte nawobaasakitonik imi. Baasso dey daraasik woshete.
37 Zuuttambesiise meesere gawuseten fu'te battooson naafun masa zuutisete.
38 Meese baasso mashkasusewa naanggotaase faadtonoynaron acheech kum arqasu sinone.
39 Daraasin geggessinanneen orfo goonuussi diire Megdon yiste daa hami.

16

Biistera Artonoy Wuzni Biyak Mamuste Mamsu
(Mar. 8:11-13; Luqa. 12:54-56)

1 Ferisawini meenawa Sedukawini meena Yesusniki yeesere barin fattanok sholsefaat: «Den saman biistera artonoy wuza innok besuwa» yit mamussete.
2 Sinuntano Yesus wolgire: [«Waalin samaas she'in biifeti kabaasik: ‹Noi'sunirwa› yifeti.
3 E'so dey: ‹Samaas gumalla karayen biifeti kabaasik hawung akama iro ichnirwa› yifeti. Ese samaasi gitonon aruk chimtir. Sinuntano neyaasi besonon aruk aane chimefeti?]

4 Mangunewa amanamtonoy koontoos besotu sholefawa?
Sinuntano raajju Yonasni besostan ooma beso aafa imtona
wuza.» Estan Yesus baassotin beyye hami.

Ferisawini Meenawa Sadukawini Meeni Masoni Beso
(Mar. 8:14-21)

5 Nawoni meya baariison finefe kabaasik daabboni epha
daagsete.
6 Yesus baassotin: «Ese arutiwa, Ferisawini meenawa
Sadukawini meena asi masoossin teetnitiison oodtiwa» yi.
7 Baasso dey: «Daabbo epha daageni boor'atongwa» yiset
baassotna baassotna wolumsete.
8 Yesus baasso safaraason arifaat: «Amantonti yo'ina
nitto awuni boor'a nittotna nittotna ‹Daabbo epha beyni
boor'atongwa› yit wolumsefetiso?
9 Hashnu aane yaadatowetinoso? Uuch muuma daabboo-
son uuch kum asusik hooren fu'te battooson apun masa
zuutisetimato aane yaadatowetinoso?
10 Esiismato dey naafun muuma daabbooson acheech
kum asusik hooren apun masa zuutisetimato aane yaada-
towetinoso?
11 Eekin ta makenaas daabboni chowa sina beybaason
aakkak yaadato beytiso? Hashnu Ferisawini meenawa Se-
dukawini meena asi masoossin teetnitiison oodtiwa?»
12 Estan nawobaasakito dey Yesus teetnitiison oodtiwa
yinaas daabboossi girifa masoos sinnoynaron Ferisawini
meenawa Sedukawini meena asi assuussin teetbesiison oo-
dosonek sinbaason yaadatesete.

Phexiros Yesus Muudto Sinnamato Ammanon Make
(Mar. 8:27-30; Luqa. 9:18-21)

13 Yesus Filiphoos Qesariya yistefa daa kar'naase na-
wobaasakitonin: «Asuni meya Asuni Naanin oowa yisefeso?»
yit mamsi.
14 Baasso dey: «Isa isaas ‹Haphqife Yohanniswa› yisefe.
Oomiis dey ‹Eliyaswa› yisefe. Oomiis ‹Ermiyaswa wedey
raajjuni meyaassin isaaswa› usotu yisedifewa» yisete.
15 Yesus dey: «Eekin nitto Taan oowa yifetiso» yi.
16 Simon Phexiros wolgire: «Ne hayewa Ha'oosi Naa Kiris-
tooswa» yi.
17 Yesus wolgire: «Yonani naa Simonno! Ne suustowa. Han
baron neek ammanon besiis samaki fe Abataasteno ashnewa
harinnetawa.
18 Ta dey neek ekka yifawungwa, ne phexiroswa* han
kaa'oosta betekiristaninaason keer'anarwa. Es betekiristani-
ison kituni hugnaas meronak aafa chimanawuza.

* **16:18** Phexiros uus: «Kaa'o» uu.

19 Samaki taatosi gachosikitonon neek imanawa. Ne han
daastak taar'ta bar den samak taatotu sinana. Han daastak
kotta bar den samak kottotu sinana.»
20 Estan Yesus nawobaasakitonik bar Kiristoos sinbaason
ooniknu maksonoytemato ajaje.

Yesus Kituna Baron Zeemme Make
(Mar. 8:31-33; Luqa. 9:22-27)

21 Es wononeen kabire Yesus nawobaasakitonik:
«Yerusalem hamanak sholsifawa. Estak dey kur'uni meyakin,
maagni gaanynyanikin, Museni tumaasi assinynyanikin
shana tayista kar'ana. Dey worsoner. Sinuntano keezsinari
wono kitun kabuna» uu ephi.
22 Phexiros dey Yesusnin oor kisire: «Daamiiso! Han bar
isanne neyista aafawa kar'anawuza» yit ke'u ephi.
23 Sinuntano Yesus phexironiki yerqere: «Tayistan ek
hamma! Ne Sexana! Asuniisontano Ha'oosi fiqadinon aane
safarefe sinna boor'a taak tuusa sintiwa» yi.

Kiristoosnik Zoonustok Teetniison Beya Sholsifa
(Mar. 8:34; 9:1; Luqa. 9:23-27)

24 Estan orfo Yesus nawobaasakitonik: «Taneen ane hamak
sholefe bar teetbaason beyye mesqelibaason wor'e taneen
ane yowowa.
25 Kaabaason fu'onak sholefe bar zuuttere tishkuna. Sinun-
tano ta boor'a kaabaason tishki bar zuuttere danana.
26 Asu han daastak barik sholsi wuzason zuutire danfaat
kaabaason tishkifaanane awu barik ke'nirinso? wedey asu
kaabaasi soolak aro wuza kaasunak chimnirinso?
27 Asuni Naa Ababaasa ulfinak wosibaasneen ane
yoonirwa. Es kabaasik zuuttambaase asik wostobesisimato
baassok kaasuna.
28 Futok nittok makefawungwa; Asuni Naa taatobaasi ulfi-
nak yeefeen biyone kabaneen hanta yere baassossin kitunoy
asuni meya feeseterwa» yi.

17

Yesusni Gitoosi Soolto
(Mar. 16:2-13; Luqa. 9:28-36)

1 Issun wonaneen orfo Yesus Phexirosnin, Yaqobninnawa
Yaqobni ay Yohannisninna asin ephphe isa dicha aamaasta
baasso baassotin zoonsire kesi.
2 Estak baasso sinak gitobaas sooltera sinbaas dey awani-
mato chaare. Maybaas dey forera chaarefnimato palpali.
3 Musenawa Eeliyasna dey Yesusneen ane wolumsefeen
biyesete.
4 Estan Phexiros Yesusnin: «Daamiiso! Hanta fo innok
ma'arwa. Ma'i iyaatane isaron neek, isaron Musenik, isaron
Eliyasnik sini keez hafo keer'anawa» yi.

5 Phexiros es baron makefeen palpalifa shaaru yaara baassotin yini. Dey es shaaruussin: «Barik girefana Naataas haniiswa. Barin odotiwa» yifa kaama odte.

6 Nawobaasakito dey es kaamaason odesere akamanon digsete boor'a sinbesiisik daasta gandesete.

7 Sinuntano Yesus baassoki tai'sere ta'ifaat: «Kabutiwa, digotiitawa!» yi.

8 Baasso dey kaanne biyeten Yesusnintano oom ooninnu aane biyoto.

9 Aamaastan kersefeen Yesus: «Asuni Naa kitun kabunanneen han biiti baron ooknu makotiitawa» yire nawobaasakitonin ajaje.

10 Nawobaasakito dey: «Eekin Museni tumaasi assinynyani meya awuni boor'a zeemme Eeliyas yoonak sholsifawa yisefeso?» yit mamussete.

11 Yesus wolgire: «Futowa, Eeliyas zeemme yeere zuuttambaase asin mai'suna.

12 Sinuntano ta nittok makefawungwa; Eeliyas sina zeemme yewa; asuni meya dey aane arsoto sinna boor'a sholsete baron zuutire basaasta zagsete. Esiisimato dey Asuni Naa baasso kushusi shana ephphetoonak sholsifawa» yi.

13 Es kabaasik nawobaasakito Yesus makena bar haphqife Yohannisni chowaason sinnamato arsete.

Yesus Kiina Ayyana Ephna Naasin Fati
(Mar. 9:4-29; Luqa. 9:37-43)

14 Yesusnawa keez nawobaasakitona daraaski wolle yeesefe kabaasik isa asu Yesusniki tai'sere wochobaassi kaa'nefaat:

15 «Daamiiso! Naataasik kenashtefaywa; ephpha ha'ifa meroos mangunon shana besit faarwa. Showo wona akasinawa geesina gansir.

16 Ne nawooski ephpha yaan; sinuntano fatuk aane chimoto» yi.

17 Yesus wolgire: «Nitto amanonoy elinga koonto, aageneen kar'anso nittoneen ane foonari? Aageneen kar'anso nittotin fakunari? Naasin hang taaki teshshotiwa» yi.

18 Yesus kiina ayyanaason ke'in basaassin kesi. Naas dey es kabaasik fari.

19 Estan nawobaasakito baasso baasso Yesusniki tai'sere: «Inno kiina ayyanaason kisu chima beyniis awuni boor'anso?» yisete.

20 Yesus dey wolgire: «Nitto amantoos yo'ina boor'awa. Futo nittok makefawungwa; fi'fi'oni gaanane fa amantonti faafaanane han aamaason ‹Hantan kabira ek hamme› iyaatine hamanawa. Nittok chimtonoywuza isanne aafawa.

21 Sinuntano han effatena kiina ayyanaas soomere shi-
iphoktano baak aafawa kesana wuza» yi.

Yesus Kituna Baronnawa Kitun Kabuna Baronna Hepsa Wolle Make
(Mar. 9:30-32; Luqa. 9:43-45)

22 Nawobaasakito Galiilak zuuttesere feeseten Yesus baas-
sok: «Asuni Naa asuni meeni kushusi aattere imtonirwa;
23 Baasso dey worsoner; sinuntano keezsinari wono kitun
kabuna» yi. Nawobaasakito es chowaasik dey akamanon
suumesete.

Betemeqdesini Girboni Kaasuni Chowa

24 Yesusnawa nawobaasakitona Kifirnahom kar'efe
kabaasik betemeqdesini girbo zuutife asuni meya
phexirosniki tai'sere: «Nitto assinynyaas betemeqdesik
giribtefa girbooson aane girbefenoso?» yit mamussete.
25 Phexiros wolgire: «Girberwa» yi. Estan Phexiros keer
girifena kabaasik Yesus zeemme: «Simon phexiros; neek
awu sinna bestefaso? Han daastaki taate meya karaxa
wedey girbo zuutisefees ookininso? Naanggotbesiiskin-
ingwa wedey irbanikininso?» yi.
26 Phexiros dey: «Irbaaskingwa» yire wolgi. Yesus dey: «Ese
naanggotbesiisikito girbo aaffa kaasusone wuza.
27 Sinuntano baassosta tuusa sinnoynimato hamfaat kurx-
ummiisi eshmiyanon baariissi ha'uwa. Estan zeemma ootte
kurxummiisi noononon shoo'sifata kabaasik birri danata.
Taamma dey ta sunaasiknawa ne sunaasikna kaasuwa» yi.

18

Zuuttambaase Asiistan Arkunir Oonso?
(Mar. 9:33-37; Luqa. 9:46-48)

1 Es kabaasik nawobaasakito Yesusniki tai'sere: «Samaki
taatoossi zuuttambaase asiistan arkir oonso?» yit mamus-
sete.
2 Yesus dey: Isa daaga nawa teegere baasso ganeyaassi
yeeti.
3 Ekka dey yi: «Futo nittok makefawungwa; soolto shakati-
nenawa han daaga naanggotaasne feer sina shakaatinena
samaki taatoossi isanne aafawa giruti wuza.
4 Es bari boor'a han daaga nawaasimato teetbaason daa
ephfe bar den samaki taatoossi arkirwa.
5 Esiisimato haniisne fe daaga nawaason ta sunaasik eph-
pheteefe bar taan ephphetoona.»

Asunik Tuusa Sinaastan Teetni Ooda
(Mar. 9:42-48; Luqa. 17:1-2)

6 Dey Tusire: «Oonu han taak amanefe garo garoosasin
isaasin tuusa'sife bar wooni shu'a suutbaasta taatera baarisi
tir'maassi ha'tefaanane ma'arwa.
7 Asuni meya tuusa'osonek zaguni wuzaasik han daas hay-
bubawungwa! Tuusa'suni wuzaas aafawa yobeyana wuza.
Sinuntano es tuusaasik ugna sinni asus haybubawowa!
8 Es bari boor'a wochonees wedey kushunees tuusa'sunir
sinfaanane kar'a ha'uwa. Hep kushune wedey hep wochone
faafaan koi'ba foonto geesi ha'toneestan dungu wedey engit
sinna koi'ba foonto kaa danne wayyawa.
9 Aafnees tuusa'sunir sinfaanane wo'ira ha'uwa. Hep aafne
faafaan geeni tir'maassi ha'toneestan isa aafne faafaan kaa
danfaatane wayyawa.
10 Den samak baassok hoorera faase Ha'oosi wosiyanikito
samak fe Abataasa sinanon wonna wonna biyeter sinna
boor'a han garo garoosasin isaasinnu kashshunoytimato
arutiwa. [
11 Asuni Naa dey yeenaas tishi baassotin fu'okwa.»]*

Tishira Beste Fantuusi Beso
(Luqa. 15:3-7)

12 Dey Yesus: «Awu sinna nittok bestefaso? Isa asu tiya fan-
tuba faafaananenawa es barissin isar tishifaanane izginasire
izgineeson aamaasta beyfaat tishi baron sholok aafanoso
hamana wuza?
13 Futo nittok makefawungwa; danfena kabaasik tishunoy
izginasire izgineestan es tishira beste bariktu akamanon
girefe.
14 Esiisimato dey han garo garoosasin isar tishunak den
samak fe Abantiisa safaratawa» yi.

Miir'efe Asusik Awu Zagunik Sholsifanamato

15 Dey tusire: «Aynees neen miir'efaanane neneen barneen
ane faatiista neen miir'ena baron makowa. Odefaanane
wolgira ayne zagutawa.
16 Sinuntano odo shakaanane hep wedey keez zaalniktu
chowaas futo sinfa sinna boor'a hep wedey keez asunin
ephpha barki hamma.
17 Baassotin odo beyfaanane betekiristaniisik makowa.
Betekiristaniison dey odo beyfaanane Ha'ooson amanonor
wedey boor'inynyana zagira faaduwa.
18 Ta futok nittok makefawungwa; han daastak taar'efeti
bar samak dey taatotu sinana. Han daasta kotfeti bar samak
dey kottotu sinana.

* **18:11** Isa isa zeemoti matsafaassi faadba 11 daysir. Kaambaas dey Luqa. 10 fayiisne faar.

19 Dey nittok makefawungwa; nittoossin heppiis han
daastak aaffa wuzaasiknu sinun isar sinne shiiphsefaatene
samaki fe abataas baassok zaguna.
20 Hep wedey keez sinne ta sunaasik zuuttesefe dimaasta ta
baasso ganeyaassi foonawa» yi.

Feeshun Uni Chowa
21 Estan Phexiros Yesusniki yeere: «Daamiiso! Aytaas taan
miir'efaanane apuna wolla feeshun unarinso? naafuna wol-
lanoso?» yi.
22 Yesus wolgire: «Naafunasira wolla naafunetano naafuna
wolla koi'bawa aafawa unawuza.
23 Esiisimato den samaki taatoos wostinynyabaasakitoni
kushusi fa waagbaason faadunak shole taatone faarwa.
24 Es waagbaason faadu ephfena kabaasik asir kuma mekil-
iti† sinni kowa basaasta faana isa asunin barki ephphe
yeesete.
25 Es wostinynyaas kaasuna waaga turkifaan barneen
asubaasneen naanggotbaasneen fa waagbaas zuuttera kessa
waagtera kowa kaastonak daambaas ajaje.
26 Sinuntano wostinynyaas daambaasa wochosi kaa'nere:
‹Daamiiso, taak fakuwa, zuuttambaase asin kaasunawa› yit
shiiphe.
27 Daambaas dey barik kenashtefaat gafki. Kowaason dey
kaasto beyi.
28 «Sinuntano es wostinynyaas estan kesse hamfeen wostoni
zomoba sinarik tiya diinari‡ liqsinarin danne: ‹Liqsina waag-
naason kaasuwa› yit zatte geer'i.
29 Es wostoni zomoba sina wostinynyaas dey wochobaassi
kaa'nere: ‹Taak fakuwa, zuuttambaase asin kaasunawa› yit
shiiphe.
30 Sinuntano asus aane ma'i uwe. Kowaason kaasunan-
neen taamme taatoni keer taati.
31 Es sina baron wostoni zomoba sina oom
wostinynyaasakito bar zagina baron biyefaat akamanon
suumesete. Hamere dey sina baron zuutire daambesiisik
maksete.
32 Estan daambaas es wostinynyaasin teegsire: ‹Ne mangu
wostinynya, taan shiiphen es effatena kowaason zuutira
neek beyin.›
33 Eekin ta neen fakinaasimato zomone sina es
wostinynyaasin fakutak aane sholsifanoso?
34 Daambaas gi'tere kowaason zuutire kaasunanneen
shana biyanak taatoni keyaason ha'sife baassok aatire imi.

† **18:24** Isa mekiliti uus isa wostinynya isa wonak wosten wostinynyaasik kaastefa asire uuchche woggani wostoni waaga ‡ **18:28** Isa diinari uus isa wostinynya isa wonak wosten wostinynyaasik kaastefa isa wonni damoza.

35 «Ese nitto dey isa isarnitiis aynitisakitonin nibnitiissin
koi'sira feeshun uu shakaatine den samak fe abataas dey
nittoosta esiisimatotu zagunawa.»

19

Yesus Ephnewa Girune Asi Chowa Assi
(Mar. 10:1-12)

1 Yesus es baron makere koi'sinanneen orfo Galiilan kesse
Yordanosni yesalo fa Yuudani daasta hami.
2 Showo dara basa orfoose hami. Baassossin dey mette
asuni meyanon estak fati.
3 Ferisawini meya dey yeesere barin fattanok sholsefaat:
«Asu sina chowa aaffarik sinun asubaason teetba kotte gafku-
nak faqqadtonoso?» yit mamussete.
4 Yesus wolgire ekka yi: «Ha'oos zeemma arqarnawa
mashkare zagira tesinamato aane feretuwetinoso?
5 ‹Es bari boor'a asu Ababaasinnawa intobaasonna beyye
asubaasneen isar sinana. Hepobesiise dey isa atu sinone›
6 Ese baasso hanneen ekalo isa atutano hep atutawa.
Ha'oos isar zagina baassotin asu oor kisunaatawa»
7 Ferisawini meya dey wolgire: «Eekin Muse awuni boor'a
‹Teetni kotni ticha imme teetba kotowa› yire ajajeso?» yisete.
8 Yesus wolgire: «Nitto nibaasi chimni boor'atu asun-
tiisikitonon teetba kotta gafkutik maketeno tesustaneen
ekkatawa.
9 «Sinuntano ta nittok makefawungwa: ‹Isa asu gerkesni
chowak sinnoynaron asubaason teetba kotte gafkaat ooma
asu ephfaanane gerkesiwa.› »
10 Nawobaasakito dey: «Abanewa intone asi chowaas ekka
sinfaanane ephnewa girune asin beyaas ma'arwa» yisete.
11 Sinuntano Yesus wolgire: «Imtena baassoktano han ef-
fatena assus asu zuuttambesiise asik aafa chimtona wuza.
12 Intobesiisi keensin arqarbesi foonto sinne koonter
feeseter. Dey asu arqarbesiison kar'nar feeseter. Samaki
taatoosikwa iyaat arqarbesi foontone feer sinar feeseter.
Ephphetook chimni bar ephphetoowowa» yi.

Yesus Daaga Naanggotaason Suusi
(Mar. 10:13-16; Luqa. 18:15-17)

13 Estan Yesus kushubaason barikitoniista ta'ire
shiiphonak asuni meya daaga naanggotaason Yesusniki
ephphe yeesete. Sinuntano Nawobaasakito kalesete.
14 Sinuntano Yesus: «Samaki taatoos han naanggotaasne
fayiisik sinna boor'a daaga naanggotaason beyfaani taaki
yoosonwa, kalatiitawa» yi.

15 Kushubaason naanggotaasta ta'ire suusaat estan aatte hami.

Han Daastaki Otmaasewa Samaki Taatoose

16 Isa asu Yesusniki yeere: «Assinynyano! Koi'ba foonto kaa dananak aro ma'a wuza zagunarinso?» yit mamsi.

17 Yesus wolgire: «Ma'a wuzni chowa awuniron taaki mamsifatso? Ma'ar sinaas isa Ha'oos koi'bawa. Kaani keer giruk sholefaatane ajajiisikitonon oodwa» yi.

18 Asus dey wolgire: «Aaffa ajajiisikitonso?» yi.

Yesus barik: «Asuni worutaata, gerkesataata, wiisotaata, esha zaala makotaata

19 Abanesinnawa intoneesonna ulfinsu, Wolkoneesin teetneeson shunfataasimato shun» yifa ajajiisikitowa.

20 Na'o asus dey: «Es baron zuutira ooddatu fawungwa, ooma yo'ir aambanso?» yi.

21 Yesus dey: «Tuum sinatak sholefaatane hamma fa wuzneeson kisira waagera tukamni meyak imma. Samak otma danatawa; eekaat yeen taneen ane hamniwa» yi.

22 Sinuntano na'o asus akama otumba faana boor'a es kaamaason odenayse suumet hami.

23 Yesus nawobaasakitonik: «Futo nittok makefawungwa; otum asunik samaki taatoossi giruus akamanon fayawa.

24 Dey nittok makefawungwa; otum asu Ha'oosi taatosi girubaastan gaala marufni kattosi kamo aatfaanane kashowa» yi.

25 Nawobaasakito es baron odeseteyse akamanon diinqesefaat: «Eekin oonso faruk chimniri?» yisete.

26 Yesus dey baassoki biyaat: «Han bar asunik aafa chimtona wuza. Sinuntano Ha'oosik zuuttambaase chimtonawa» yi.

27 Es kabaasik Phexiros wolgire: «Ese inno zuuttambaase asin beyya neek zoonusteniwa; eekin awu danungeniso?» yi.

28 Yesus baassok ekka yi: «Futo nittok makefawungwa; Asuni Naa ulfinni zigimubaasta duuna gaddo yooni daastak; taak zoonustesefe nitto dey asire heppe Israelni zigimoosta duusotiwa. Asire heppe Israelni asteserista dey mangsu kar'atiwa.

29 Ta sunaasikwa iyaat keyaasikitonon wedey ayisakitonin wedey eetisikitonon wedey ababaasinnawa intobaasonna wedey naanggotaason wedey bulooson beya bar zuuttambaase tiya kushunontu danana. Koi'ba foonto kaa dey danana.

30 Sinuntano zeema baasso showobesiis orfotir sinone. Orfotir sina baasso zeemar sinone.»

20

Wayinini Dimaastaki Wostinynyani Meeni Beso

1 Tusire dey Yesus ekka yi: «Samaki taatoos wayinini akakiltini dimaasta wostesefe wostinynyani sholok e'so wonsak kesa wayinini akakiltiisi abane faarwa.
2 Bar wostinynyaasakitonik isa wonak isa diinari kaasunak wollere wayinini akakiltini dimaasta wosi.
3 Dey keez sa'atiista kesse oom wosto foonto meya yaboosta yerse asuni meyanon bi.
4 Es baassok dey: ‹Nitto dey ek wayinini akakiltiini dimaasta hamfaat wostotiwa. Nittok sholsi waagaason kaasuna› yi.
5 Baasso dey wayinini akakiltiisi dimta hamete. Dey issun sa'atiisanawa izgin sa'atiistana kesse esiisimato zagi.
6 Asire isse sa'atiista kesse oom asuni meya yersefeen biyaat: ‹Nitto dey wosto foonto wonaason zuutira awuni boor'a hanta yeretirinso?› yi.
7 Baasso dey: ‹Innotin wosussuni asunin turkira yerenirwa› yisete. Bar dey: ‹Ek wayinini akakiltiisi dimaasta hamfaat wostotiwa› yi.
8 Waalfana kabaasik wayinini akakiltiisi daam wosussife barin: ‹Wostinynyaasakitonin teegera orfoti baassostan kabgira siinaki baassosta kar'ana kabaneen wostesete wostoosi waaganon kaasuwa› yi.
9 Asire isse sa'atik wostoosi giri baasso yeesere isa isarbesiis isa diinari ephete.
10 Zeemme wostoosi giri baasso dey yeesere orfoti baassostan daytonon ephonenne faar sinna baassok beste. Sinuntano baasso dey isa isarbesiis isa diinari ephete.
11 Waagbesiison epheteese wayiniisi akakiltini abanita ekka yit unyisete.
12 ‹Han orfo giri baasso isa sa'atinintu wosussete. Wonaason zuutira noi'sak kiichchere feesha innoneen isa kixxe kaasitwa›
13 Wayiniisi akakiltini aba wostinynyaasakitonisin isaasik: ‹Zomotaaso! Ta neen aane miir'otwa. Wonaasik isa diinari kaasunaktanoso neneen ane wollenari?
14 Ese ne haa'ooson ephpha hamma. Han neek imnaasimato orfoti barik imanak sholefawungwa.
15 Waagnaasta shunnaron zagunak aafanoso chimanawuza? Wedey garam asu sinna boor'a ne taan koonetoso?› »
16 Estan Yesus: «Zeema baasso orfotir sinone; Orfoti baasso dey zeemar sinone» yi.

Yesus Kituna Baronnawa Kitun Kabuna Baronna Uuchsha Wolle Make
(Mar. 10:32-34; Luqa. 18:31-34)

17 Esseen orfo Yesus Yerusalem hamefet ugnaastak asire heppe nawobaasakitonin baasso baassotin barki tai'sire:
18 «Ese Yerusalem hamanirwa; Asuni Naa dey maagni gaanynye meyaknawa Museni tumaasi assinynyani meyakna aattere imtona. Baasso dey kituni mangsuni kar'a basaasta kar'oner.
19 Kanyosonek, ichosoneknawa suutosonekna Aazabni meyak aatire imone. Sinuntano bar keezsinari wono kitun kabuna» yi.

Zebdewosni Naanggotiisa Intoni Shiipho
(Mar. 10:35-45)

20 Estan Zebdewosni naanggotiisa into naanggotisneen ane Yesusniki yaara sinba kaa'nera bar barik isa wuza zagunak shiiphe.
21 Yesus dey: «Awu sholefaasse?» yi. Bar dey: «Han hep naanggottaas ne taatoossi isaas o'itneesta; isaas dey alidneesta duusonak zaguwa!» yi.
22 Sinuntano Yesus wolgire: «Nitto shiiphefeti wuzason aane arifeti. Ta ushanak fa shanani toofoosi ushaason ushatik chimatiroso?» Baasso dey: «Aa chimaniwa» yisete.
23 Bar dey: «Taa shanani toofoosi ushanon ushatiwa; Sinuntano o'itnaastanawa alidnaastana duuson Abataas hoossina baassoteno duusonek zaguniis tatewa» yi.
24 Es baron ode oom asir nawoni meya es hep ayna ayna asiista haaresete.
25 Sinuntano Yesus baassotin barki teegere ekka yi: «Aazabni meeni gaanynye meya darabesiisa ha'sinynyawa. Baassotin zoonsisefe meya dey baassosta ha'suni hugnabesi faanamato arsefeti.
26 Nitto ganeyaassi ekka sinanak aane sholsifawa. Sinuntano oonu nittoossin arkir sinanak sholefaanane nitto wostinynya sinowa.
27 Esiisimato dey nittoossin denalo sinak sholefe bar nitto boz sinowa.
28 Asuni Naa dey oomiisik wostonaknawa showoni meyanon fatuk kaabaason aatire imaktu yeeteno baasso barik wostosonek aane yowewa» yi.

Yesus Hep Aaftishuni Meyanon Fati
(Mar. 10:46-52; Luqa. 18:35-43)

29 Esseen orfo Iyyarikon kesse hamefeen showo dara Yesusneen ane hamete.

30 Estak dey ugunni teshta diise hep aaftishuni meya Yesus
baassoki esta kamo aatbaason odeseteyse: «Daamiiso! Daw-
itni Naaso! Innotin fakifaywa!» yit chaagete.
31 Daraas dey: «Shaakkutiwa» yit ke'isete. Sinuntano baasso:
«Daamiiso! Dawitni Naaso! Innotin fakifaywa!» yit aatamsire
chaagete.
32 Yesus dey yerere baassotin barki teegere: «Nittok awu
zagunak sholefetiso?» yi.
33 Baasso dey: «Daamiiso! Aafniis gachchonak zagaywa»
yisete.
34 Yesus baassok kenashtefaat aaffesiison ta'i. Geregere dey
aafbesiis biin Yesusneen ane hamete.

21

Yesus Akama Ulfinak Yerusalem Giri
(Mar. 11:1-11; Luqa. 19:28-40; Yoha. 12:12-19)

1 Yesusnawa nawobaasakitona Yerusalem tai'sesete.
Dabrazayitini kumaasta fa Beetefage yistefa ke'eessi kar'efe
kabaasik nawobaasasin heppin ekka yit wosi:
2 «Ek sinnitiista fa ke'eessi hamti; estak tuptera yere hanya
nawubaneen yerefeen danati. Kotta taaki ephpha yoosoti.
3 Oonu ‹Awuniron barikitonon kottifetirinso?› iyaanane
‹Daamiis barikitonon sholefawungwa› uti. Bar dey geregere
hanyaasikitonon gafkuna» yi.
4 Es bar dey sinnaas raajjuni meyaki kamo ekka yistera
makte bar sinanakwa.
5 «Tsiyonni katama yistefa Yerusalemuk:
‹Ne taatoos garam sinne;
hanyaasi naatana diire;
neeki yoonirwe› yira makoti» yi.
6 Nawobaasakito dey hamere Yesus ajajenaasimato za-
gsete.
7 Hanyaason dey naabaasneen ephphe yeesete. Maybesi-
ison dey hanyaasikitoni geshota kunusseten Yesus barista di.
8 Daraasa ganesin showobesiis maybesiison ugnaasta
yiir'ete. Oomiis dey i'oni tosha kiir'taafe ugnaasta yiir'et
feeseter.
9 Sina zeema baassotnawa orfoose hamefe baassotna:
«Hosana Dawitni naasik sinfawungwa. Daamiisa sunak yeefe
bar suustowa. Hosana den Samak» yit chaagete.
10 Yesus Yerusalemni katamaassi girifena kabaasik asuni
meya zuuttere: «Haniis oonso?» uuk shorkesete.
11 Daraas dey: «Haniis Galiilani daasta fa Naaziret kata-
maassin ye raajju Yesuswa» yisete.

Yesus Betemeqdesiissi Nagadesefe Baassotin Kalle Kisi
(Mar. 11:15-19; Luqa. 19:45-48; Yoha. 2:13-22)

12 Esseen orfo Yesus dey betemeqdesiissi girire kisire
waagsefe baassotinnawa geron waagsefe baassotinna zuu-
tire kalle kisi. Waaga soolefe baasso tarabbezasonnawa
nakalo waagsefe baasso kodaasonna shelgire ha'i.
13 « ‹Ta keyaas shiiphoni keya yisteratu teegtona› yistera
tichchewa. Sinuntano nitto bo'inynyani meeni dugadug za-
gsetiwa» yi.
14 Yesus betemeqdesiissi feen aaftishuni meenawa engitni
meena barki yeeseten fati.
15 Sinuntano maagni gaanynye meenawa Museni tumaasi
assinynyaasna Yesus zagina biistera artonoy wuzaasewa
betemeqdesiissi «Hosana Dawitni naasik» yit chaaget fa
naanggotaasonna biyeteese gi'tesete.
16 Baasso dey: «Han naanggotaas maksefana baron aane
odefenoso?» yisete. Yesus dey: «Odedifawungwa: ‹Daaga
naanggotaaskinnawa tama tamfa daaga naanggotaasi kaam-
sinna galata ne teetaasik hoossitwa› yifa kaamaason isanne
aane feretira biyetinoso?» yi.
17 Baassotin beyye katamaassin kesse Bitaniya yistefa
ke'eessi hamme esta ha'i.

Yesus Erwina Belesini I'o
(Mar. 11:12-14, 20-24)

18 Yesus e'so wonsak wolle katama hamfet makte.
19 Ugnaasi teshta di isa belesini i'o biyaat ek barki hamin
tosha toshatano isa gaanane aane dane. Estan ekka yi:
«Hawungneen ekalo neekin isa gaanane bestonaatawe» yi.
I'oos dey es kabaasik geregere ichimi.
20 Nawobaasakito es baron biyefaat: «Han belesiisi i'oos
geregere aakkak ichimiso!» yiset diinqesete.
21 Yesus dey wolgire: «Futo nittok makefawungwa; aman-
tonti faafaananenawa awuzakne uu shakaatinena han Bele-
siista sina barne faaron zagu koi'ba sinnoynaron han aamaa-
sonnu: ‹Waatera yeet baariissi ha'towe› iyaatine sinanawa.
22 Amanera shiiphefeti baron zuutira ephphatootiwa» yi.

Yesus Aro Ha'suni Hugnak Wostefenamato Mamuste Mamsu
(Mar. 11:27-33; Luqa. 20:1-8)

23 Yesus betemeqdesiissi girire assifeen maagni gaanynye
meenawa daraasa kur'uni meena barki yeesere: «Han baron
aro ha'suni hugnakinso zagidifatari? Han ha'suni hugnaason
dey neek imaas oonso?» yit mamussete.
24 Yesus wolgire: «Isa mamsu nittotin mamsunawa. Es
baron taak wolgaatine ta dey han baron aro ha'suni hugnak
zagifanamato nittok makonawa.

25 Yohannisni haphquus ayin yaarinso? Ha'ooskiningwa
wedey asunikininso?» yi. Baasso dey baassotna baassotna
ekka yit merkesete: « ‹Ha'ooskingwa› iyaanine ‹Eekin awuni
boor'a barik amano beytiso?› yirwa.
26 Dey: ‹Asunikingwa› iyaanine asu zuuttambaase Yohan-
nisnin raajju zagire biyefe boor'a daraasin digeniwa» yisete.
27 Estan Yesusnik wolgire: «Aane arifeniwa» yisete. Bar dey
wolgire: «Ese ta dey aro ha'suni hugnak han baron zuutira
zagifanamato aafawa nittok makona wuza» yi.

Hep Naanggotiisakitoni Beso

28 Tusire Yesus dey ekka yi: «Nittok awu sinna bestefaso?
Isa asu hep naanggotba feer. Isaaski tai'sere: ‹Naataaso, hash
hawung hamma wayinini akakilti dimaasta wostowa› yi.
29 Naas dey wolgire: ‹Beyin, aafa hamana wuza› yi. Sinun-
tano orfo gaabbere wostok hami.
30 Dey hepsaaski tai'sere esiisimato maken naas wolgire:
‹Ma'iwa, hamanawa daamtaaso› yi. Sinuntano aane wostok
hame.
31 Ese han heppiisasin ababaasa ajajinon zagiis
aafferinso?» yi. Baasso dey: «Tesuni barwa» yisete. Yesus
dey ekka yi: «Futok nittok makefawungwa; girbo zuutife
baassonawa gerkesefe baassotna Ha'oosi taatoossi giruk
nittoostan zeemonewa.
32 Yohannis ookoni ugnaason nittok besuk yeen barik aane
amanoweti. Sinuntano girbo zuutife baassonawa gerkesefe
baassona barik amanesete. Nitto es baron biira boor'nitiison
harmira aane barik amanoweti.»

Wayinini Akakiltini Bulinynyani Beso

33 Dey Yesus ekka yi: «Ooma beso dey odotiwa; wayinini
akakilti toka isa asu feer. Bar dey biratobaason oja ojje
wayinini usha ti'una doo'a yiishshe hoossi. Toolo keer'e
bulinynyani meyak imaat ooma daa hami.
34 Wayiniis gaanana wona kar'fana kabaasik basa
haa'ooson ephphe yoosonek wostinynyabaasakitonin
bulinynyani meyaki wosi.
35 Bulinynyani meya wostinynyaasakitonin ephphe isaasin
ichete; isaasin worsete; oomiisin dey shu'ak ichete.
36 Wayinini akakiltiisi aba sinatiistan oom showo
wostinynyanin dey wosi. Bulinynyani meya dey
zeemotiisimato zagsete.
37 Koi'baasta dey Wayiniisi aba: ‹Naataasin digsonewa›
iyaat naabaasin wosi.
38 Sinuntano bulinynyani meya naasin biyeteese baassotna
baassotna: ‹Foshaason tooniis han barwa. Yaani woraat
foshaason innor zaguniwa› yisete.

39 Naasin dey ephere wayiniisi foshni gerakalo kissere worsete.
40 «Eekin wayinini akakiltiisi daam yeefena kabaasik es bulinynyani meyaasta awu zagunirne faar sinna nittok bestefaso?»
41 Baasso dey wolgisere: «Es mangu asuni meyanon mangu woru woraattu wayinini akakiltini dimanon wonba wonbaasik gaanbaason imni oom bulinynyani meyak imanawa» yisete.
42 Tusire dey Yesus baassok Korto matsafaassin ekka yi:
« ‹Shu'ni keyaason oo'efe baasso kashshisete shu'aas;
keyaasik kajjabaasta duuni shu'a siniwa;
es bar dey Daamiiskintu siniwa;
inno aafaasiknu diinqiwa›
yistera tichche baron; aane feretuwetinoso?
43 «Es bari boor'a nittok makefawungwa; Ha'oosi taato nittoostan oottera gaana gaanni daraasik imtonirwa. [
44 Es shu'aasta gande bar eestona; shu'aas basaasta gandona bar zuuttere fichintona.]
45 «Maagni gaanynye meenawa Ferisawini meena es besoson odesefaat baassosta makenamato arsete.
46 Es bari boor'a ephosonek sholsete. Sinuntano daraas raajju zagire biyeter sinna boor'a digsete.»

22

Sargini Kootaasi Beso
(Luqa. 14:15-24)

1 Hepsa dey Yesus besok ekka yit make:
2 «Samaki taatoos naabaasik sargini koota koote taatone faarwa.
3 Taatoos teegte asuni meya kootaaski yoosonek wostinynyabaasin baassoki wosi. Sinuntano baasso kootaaski yoosonek aane sholsoto.
4 «Hepsa dey taatoos oom wostinynyani meyanon wosire teegte asuni meyaki hamfaat: ‹Ese sargini kootaason hoossin; omorusewa faru moonaase shuktera zuuttambaase hoore. Han sargisi kootaki yootiwa› yira makoti» yi.
5 Sinuntano baasso hantaki wuzane unoy beyere isaas bulobaasi; oomiis nagadbaasi hami.
6 Oomiis dey wostinynyani meyanon ephphe salphsire ichche worsesete.
7 Estan taatoos gi'tere meya taar'osakitonin wosire es wori baassotin worsonek zagi. Katamabesiison dey geyak kiichchonak zagi.

21:42 Gaama. 118:22-23.

8 Estan wostinynyabaasakitonik ekka yi: «Sargini kootaas
hoore; sinuntano teegte baasso kootaasik sholsunor sinete.
9 Ese ek ari ugnaasta kesfaat danti asusin zuutira han
sargini kootaaski teegotiwa» yi.
10 Wostinynyani meya dey ari ugnaasta kesere danete baas-
sotin mangusin; ma'aasin zuutire teegsere sargini keyaason
tuunisete.
11 «Sinuntano taatoos teegte irbaasakitonin biyak keer gir-
ifena kabaasik sargini maya maynoy isa asunin estak bi.
12 «Estan ekka yi: ‹Zomotaaso; sargini maya maynoy aakkak
hansi girisso?› yin asus dey shaakki.
13 «Taatoos dey wostinynyabaasakitonin: ‹Kushubaasewa
wochobaase asin taar'a gerakalo fa talmaassi kisira ha'utiwa.
Estak waasnewa ay'ni koyne sinanawa› » yi.
14 Tusire dey Yesus: «Teegte asuni meya showo; kortertes
dey garowa.»

Girboni Ghowak Mamuste Mamsu
(Mar. 12:13-17; Luqa. 20:20-26)

15 Estan Ferisawini meya hamere Yesusnin wolumbaaski
kamo aakkak chowusi gedonemato merkesete.
16 Baasso nawoni meyanon Herodisni keen sina asuni
meyaneen Yesusniki wossere: «Assinynyano! Ne futonir
sintamatonawa Ha'oosi ugnanon futok assifatamatona ar-
ifeniwa. Asuni digak zagifata wuza aafa. Asunin dey aane
korife.
17 Ese innok makebbo; neek awu sinna bestefaso?
Keesarnik girboni girbo sholsungwa wedey sholsutanso?»
yisete.
18 Yesus baasso manguuson arifaat: «Sinnoy sinne bestesefe
nitto, awuniron taan fattanefetiso?
19 Girbo kaastefa birriison taak besibbetiso!» yi. Baasso
dey isa diinari teshshere besisete.
20 Bar dey: «Han barista fa gitoosewa baristaki fa tichaase
oonirinso?» yi.
21 Baasso wolgire: «Keesarnirwa» yisete. Bar dey: «Ese
Keesarniison keesarnik Ha'oosiron dey Ha'oosik imtiwa» yi.
22 Baasso dey es baron odeseteyse wolumbaasik diinqese-
faat barin beyere hamete.

Kitun Kabuni Chowaasik Mamuste Mamsu
(Mar. 12:18-27; Luqa. 20:27-40)

23 Es wono: «Kitun kabu aafa» yisefe Sedukawini meya
Yesusniki yeesere ekka yit mamussete:
24 «Assinynyano! Muse: ‹Isa asu nawuba koonunoy kiti-
faanane aybaas es asuson ephphe es kiti aybaasik zalba
fu'owowa› yiwa.

25 Naafun ayna ayna innoki feeseter. Baassossin arkiis asu
ephaat nawa koonunoy kiti. Es bari boor'a ate aybaas es
asuson ephi.
26 Esiisimato dey hepsaas keezsaas hamma naafunsa
kar'ananneen es asuson ephaat kitisete.
27 Zuuttambesiise kitisetenneen orfo asus dey kiti.
28 Ese naafunobesiise asuson ephetewa, kitun kabuni wono
naafuniisasin aafferikinso asu sinanari?»
29 Yesus wolgire: «Korto matsafaasikitononnawa Ha'oosi
hugnanonna aane arifeti sinna boor'a daagefetiwa.
30 Kitun kabsefe kabaasik asuni meya samak faase Ha'oosi
wosiyane feertu sinonetano asu aafa ephosone wuza dey
aafa girusone wuza.
31 Sinuntano kitun kabuni chowaasik Ha'oos nittok mak-
ena baron aane feretuwetinoso?
32 Ekkatu yiwa: ‹Ta Abrahamni Ha'o, Isaaqni Ha'o, Yaqobni
Ha'owa› Es bari boor'a bar hayewni meeni Ha'otano kituni
meeni Ha'otawa.»
33 Daraas dey es baron odesere assubaasik diinqesete.

Zuuttambaase Asiistan Arki Ajaji
(Mar. 12:28-34; Luqa. 10:25-28)

34 Yesus Sedukawini meyanon maksone wuza turuksire
shaakkusonek zaginamato Ferisawini meya odeseteyse is-
arik zuuttesete.
35 Baassossin isa Museni tumaasi aru Yesusnin fattanok
sholefaat ekka yit mamsi:
36 «Assinynyano! Tumaassin aaffa ajajisinso arkiri?»
37 Yesus barik wolgire: «Daama Ha'oneeson tuuma nib-
neesik, tuuma kaaneesik, tuuma safaraneesik keeshtowa.
38 Zuuttambaase asiistan denalonewa tesuni ajajiise esi-
iswa.
39 Esiisne fa hepsaniis dey: ‹Asunin ne neen keeshtefataasi-
mato keeshtowa› yifa barwa.
40 Tumaasi assunewa raajjuni meeni assuse es hep ajajiis-
tatu kapta zagiwa.»

Kiristoos Bar Oo Sinnamato
(Mar. 12:35-37; Luqa. 20:41-44)

41 Ferisawini meya zuuttesere feeseten Yesus ekka yit
mamsi:
42 «Kiristoosni chowaas nittok awu sinna bestefaso? Bar
ooni naaso?» Baasso dey wolgire: «Dawitni naawa» yisete.
43 Yesus ekka yi: «Eekin Dawit Ha'oni Ayyanak tuumme
aakkak ‹Daamta› yire teegeso?
44 « ‹Ha'oos, Daamtaasin;
gumaneesin wochoneesi sikalosi

22:44 Gaama. 110:1.

yer'atak zagunanneen;
hoi'ta teshnaasta duwa› yiwa.
45 «Dawit teetbaasik: ‹Daamta› yire teegenanneen eekin
Kiristoos aakkak nawuba sinnirinso?» yi.
46 Baassossin isa kaamanu wolguk chimar oonu aafe. Es
wononeen barin mamsuk chimar oonu aafe.

23

Museni Tumaasi Assinynyani Meenawa Ferisawini Meena Asi Mangu

(Mar. 12:38-39; Luqa. 11:43-46; 20:45-46)

1 Esseen orfo Yesus daraasiknawa nawobaasakitonikna
ekka yire make:
2 «Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena
Museni kodaasta diisetewa.
3 Es bari boor'a baasso maksefe baron zuutira zagsoti
dey oodti. Sinuntano baasso maksefe baron wostota aane
feeshisefe sinna boor'a wostesefe baron zagutiita.
4 Faya dey wor'ak chimtonoy ba'a taar'e asuni ogogta wos-
sisefe. Sinuntano baasso kushubesiisi waa'aknu ta'uk isanne
aane sholsefe.
5 Asu baassotin biyanaktu wostobesiison wostesefe.
Kur'amabesiison* taggisere shiiphoni kabak maytefa
maambesiisi fashanon dey dichisefe.
6 Koota maastefanaasta ulfinto dima, Ayhudni shiiphoni
keyaassik dey ulfinni kodta duuktu sholsefe.
7 Gabaastak asu baassotin naga ooshshonaknawa:
‹Assinynyano!› yire teegsoneknatu sholsefe.
8 Sinuntano nitto assinynyantiis isar sinna boor'anawa
nitto zuuttamnitiise dey ayna ayna sineti boor'ana
‹Assinynya› yistera teegtotiitawa.
9 Den samak fe Abantiis isar sinna boor'a han daastak
ooninnu: ‹Aabba› yira teegotiitawa.
10 Nitto arki assinynyantiis isa Kiristoos sinna boor'a
ooniknu ‹Arki assinynya› yistera teegtotiitawa.
11 Nittoossin denalo sina bar nitto wostinynya sinowa.
12 Teetbaason den teggife bar daa hatona. Teetbaason daa
hatessife bar den teguna.»

Yesus Tumaasi Assinynyani Meyanonnawa Ferisawini Meyanonna Ke'i

(Mar. 12:40; Luqa. 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 Dey Yesus ekka yi: «Asu samaki taatosi girunoynamato
gamalaason kulfife sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi

* **23:5** Israelni meya Ha'obesiisi ajajinon safarok es kur'amaassi tichisere suutbe-
siissinawa sinbesiistana taar'efe.

assinynyani meenawa Ferisawini meena haybuntiwa! Nitto teetaasik giruk aane sholefeti dey giruni baassotin aane gedfetiwa.

14 [«Nitto sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani meenawa Ferisawini meena shiiphontiison dichuk dicha asusikitoni keyaason maara turuksifeti boor'a haybuntiwa. Ese akama mangsuni kar'atu ephphatootiwa.]

15 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani meenawa Ferisawini meena haybuntiwa. Isa asu nitto amantooson ephphetoonak zaguk Baariistanawa ichma daastana biratesefeti. Ma'i yire ephpheteenanneen orfo nittoostan denalo hep kushunon geeni tir'maassi girunak hoorer zagsefeti.

16 «Nitto aaftishu zoonsino! Haybuntiwa! ‹Asu betemeqdesiisik teyifaanane aafa aguna wuza› yifeti. Sinuntano ‹Betemeqdesiissiki fa warqeesik teyifaanane es teyyaasik ootterwa› yifeti.

17 Nitto gowwa dey aaftishu; warqesingwa warqeeson korto zagi betemeqdesinoso wayyayi?

18 Esiisimato dey: ‹Asu shoo'aasik teyifaanane aafa aguna wuza; Sinuntano barista kuni maa'aasik teyifaanane es teyyaasik ootterwa› yifeti.

19 Nitto aaftishu; maa'aasingwa maa'aason korto zagi shoo'asinso wayyayi?

20 Es bari boor'a shoo'aasik teyife bar shoo'aasiknawa shoo'aasta kuni maa'aasiknatu teyifewa.

21 Betemeqdesiisik teyife bar betemeqdesiisiknawa barissi fa wuzasiknatu teyifewa.

22 Samaasik teyife bar Ha'oosi zigimuknawa barista diifa bariknatu teyifewa.

23 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani meenawa Ferisawini meena haybuntiwa. Azmachakin, insilaalikinnawa kemunikinna asiriissin isaron imfeti. Sinuntano tumaassi fa inya inya wuzasikitonon beyfeti. Es barikito dey futoni mangsuni kar'a, fakiya, amanto asu sinne bestooswa. Ek baron beynoy han baron dey zagutik sholsifawa.

24 Nitto aaftishu zoonsino! Ushfeti wuzaassin kolachooson naalla kisira ha'aat gaalane fa inya wuzason koor'fetiwa.

25 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena habuntiwa. Sikalobesiis bo'onewa tiittanne tuumma feentu toofosewa koranaase asi tukanon kayimsifetiwa.

26 Ne aaftishu Ferisawi! Zeemma toofosewa koranaase asi sikalonon massa kaynuwa. Estan gerakalobaasneen kayma sinanawa.

27 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani
meenawa Ferisawini meena yerefawutiwa. Sikalobesiis
kituni meeni megaknawa kiinakna tuumma feen
gerakalobesiis boorok maattera keeshira kuni moogasne
feeseterwa.
28 Esiisimato nitto dey gerok asunik ookone feer sinnatu
biistefetiwa. Sinuntano sikalontiis sinnoy sinne bestoknawa
mangukna tuumma faarwa.
29 «Sinnoy sinne bestefe Museni tumaasi assinynyani
meenawa Ferisawini meena habuntiwa. Raajjuni meeni
moogaason shu'ak keer'etir, ookoni meeni moogaason dey
keeshshira ma'issetir.
30 « ‹Zeemoti abaniisa meeni neyak inno faani sinfaanane
raajjuni meeni hannaason baassoneen ane sinna wuukuni
kabatawa› yifetiwa.
31 Ese raajjuni meyanon wori baasso naanggota sinnitiison
nitto teetaasik zaala maketiwa.
32 Ese nitto abaasakito gatisete baron nitto koi'sitiwa.
33 Nitto zawa, ufoni naanggota geeni tir'maasi ke'osin
aakkak eella kesak chimatirinso?
34 Es bari boor'a ta raajjuni meyanon, techumni meyanon,
assinynyani meyanon nittoki wosunawa. Baassotin dey
worsoti, suutati, Ayhudni shiiphoni keyaassik ichati. Isa
katamaassin ooma katamaassi kabgira kofkuti.
35 Es bari boor'a ooko sina Abelni hannaastan kabira
betemeqdesiissinawa maa'a imtefana shoo'aasi ganesi
worseti Berakiyyani naa Zakkariyasni hannaasta
kar'ananneen han daasta wuukte ookoni meeni hannaasik
ke'o nittoosta kar'nirwa.
36 Futok nittok makefawungwa, han ke'oos zuuttambaase
han koontoosta kar'nirwa» yi.

Yesus Yerusalemik Waasi

37 Tusire dey Yesus: «Yerusalemne Yerusalemne! Raajjuni
meyanon worifa ne! Neeki wostere ye baassotin shu'ak ichfa
ne! Ako nawubaasikitonon kosobaassi zuutifanaysimato ta
dey naanggotneesikitonon zuutunak apuna wolla sholense!
Sinuntano nitto aane sholoweti.
38 Ese keentiis ona sinnatu ha'tona.
39 Nittok makefawungwa, ‹Daamiisa sunak yeefe bar suus-
towa› utinneen hanneen ekalo taan aafawa biyati wuza.»

24

Yesus Betemeqdesiis Boktonamato Raaji Make
(Mar. 13:1-2; Luqa. 21:5-6)

1 Yesus betemeqdesin kesse hamfeen nawobaasakito
shu'ak keete betemeqdesiison besuk barki tai'sesete.

2 Sinuntano Yesus wolgire: «Han baron zuutira biitiyoso?
Futo nittok makefawungwa; boktonoy shu'aas shu'aasta di-
ira fui'tonir aafawa.»

Daamiis Yoonanneen Zeemma Kar'ni Kabugtonewa Shanane
(Mar. 13:3-13; Luqa. 21:8-19)

3 Bar Dabrazayitini kumaasta diifen nawobaas baasso
baasso barki tai'sesere: «Innok makowa; han bar aagenso
sinanari? Ne yoosewa han daasi koi'ni besone aambanso?»
yit mamussete.

4 Yesus wolgire: «Oonu nittotin eshanaatawa!

5 Showobesiis ‹Ta Kiristooswa!› yit ta sunaasik yoosone.
Showobesiisin dey eshone.

6 Neebonewa neeboni odune odoti. Es bar dey sinanak
sholsu sinna boor'a digotiita. Sinuntano koi'baas han-
neengwa.

7 Daraas daraasata; taatoos taatoosta kabuna. Maknewa
daani shorkone showo dimsi sinana.

8 Es bar zuuttera kophoni merosi keektone faarwa.

9 Es kabaasik asuni meya nitto shana ephphatootik aatire
imone dey worsone. Ta sunaasi boor'a dara zuuttambaase asi
sina oomtester sinati.

10 Es kabaasik showoni meya tuusa'sere orfo wolsone.
Isaas oomiisin aatire imana. Asuni meya dey baassotna
baassotna wal oomtososone.

11 Showo esh raajjuni meya kabsone. Showo meyanon dey
eshone.

12 Manguusi aatamtan kabi chowa showoni meeni keesh-
tanaas koochona.

13 Sinuntano koi'ba kar'ananneen chimme yere bar faruna.

14 Dara zuuttambaase asik zaala sinanak Ha'oosi taatoni
misirachchuni kaamaas daa zuuttambaase asiista maktona.
Es kabaasiktu koi'baas yoona.

Digsu Shana
(Mar. 13:14-23; Luqa. 21:20-24)

15 «Ese raajju Danielnik maktenaasimato ‹Kiinsuni mangu
wuzaas› korto dimaasta yerefeen biifena kabaasik feretife
bar yaadatowowa.

16 Es kabaasik Yuuda feese baasso den aamaaski eelosо-
towa.

17 Keyaasi tukta fe bar keyaassi fa wuzason ephanak keron-
aata.

18 Bulota fe bar maybaason ephanak orfo wolunaata.

19 Es kabaasik naaner asusikitonewa tama tanifa barikі-
tone haybubawungwa.

20 Ese eelati wonaas yeeshu wedey beysani wonak sinnoy-
namato shiiphsoti.

21 Es kabaasik han daas testenanneen kabira hawung
kar'a sinnor hanneen ekalo dey isanne sinnor akama shana
sinanawa.
22 Es wonaasikito kawuna shaki sinfaanane asha mayoos
zuuttere fui'tona kabatawa. Sinuntano kortere fe asuni
meeni boor'a es wonaasikito kawunana.
23 «Es kabaasik oonu: ‹Ese Kiristoos hanta feer› wedey
‹Ekesta feer yifaanane amanotiitawa›
24 Eshni Kiristoosni meenawa eshni raajjuni meena kab-
sone. Baassok chimtefaanane kortere feese baassotinnu
daagsuk akama akama biistera artonoy wuznewa diinqine
bessone.
25 «Ese han baron zuutira zeemma nittok makengwa.
26 Es bari boor'a: ‹Zaboossitu fewa› yisefaatene kesatiita.
‹Aacho dimsitu fewa› yisefaatene amanotiitawa.
27 Kawuna kawunna awakesnarkin awagirinarki biiste-
fanaasimato Asuni Naani yoos dey esiisimatotu sinana.
28 Kitu wuza faanaastatu arikasaas zuuttefa.

Kiristoosni Hepsa Wolle Yoo
(Mar. 13:24-27; Luqa. 21:25-28)

29 «Es shanani wonaasikito aatnanneen orfo geregere
awaas talmona; assaas dey chaarefbaason kalana; baaku-
raasikito dey samastan kere woottona; samaastaki hug-
naasikito shorkona.
30 Estan Asuni Naani beso samaasta bestona. Es kabaasik
han daasta fe daraas zuuttere waassone. Asuni Naa
dey akama hugnaknawa akama ulfinakna shaaruusikitota
yeefeen biyone.
31 Akama markatani kaama odsuni Ha'oosi
wosiyaasikitonon wosuna. Baasso dey samaasi diltan
hamma dilbaasta kar'a fa acheech fashaassi hamere barik
kortere feese baassotin zuutusone» yi.

Belesini I'oosi Beso
(Mar. 13:28-31; Luqa. 21:29-33)

32 Tusire dey Yesus: «Han belesini i'oosi besostan biira
aruti. Waa'baas boodera tosha kotfana kabaasik begani assa
ta'baason arutiwa.
33 Esiisimato nitto dey es baron zuutira biyefeti kabaasik
wonaas yaara finynyi tai'namato arutiwa.
34 Futo nittok makefawungwa; es bar zuuttera sinana ka-
baneen han koontoos aafa aatana wuza.
35 Samaasewa daase aatana; sinuntano kaamnaasikito
isanne aafa aatana wuza.»

Daamiis Yoona Wonaasewa Sa'atiise Oonu Aane Arife
(Mar. 13:32-37; Luqa. 17:26-30, 34-36)

36 Dey Yesus: «Es wonaasewa es sa'atiise asin Abaasteno
samaki wosiyaasnu sinun Naaso sino oonu arifer aafe.

37 Noohni neyaasik sinnaasimato Asuni Naani yoos dey
ekkatu sinana.
38 Es neyaasik tishuni akaastan zeemma Nooh Merkebiissi
girina wononeen asuni meya meetnawa ushetna; ephetnawa
giritna feeseter.
39 Tishuni akaas yaara zuuttambesiise asin tishkunanneen
aane arsoto. Asuni Naani yoos dey esiisimatotu sinana.
40 Es kabaasik hep asuni meya buloni dimta ane wostosone.
Isaas oottona; isaas fui'tona.
41 Hep mashkasu isa dimta meya ni'ona; isaas oottona isaas
fui'tona.
42 Ese nitto Daamiis aro sa'atita yoonamato aane aruweti
sinna boor'a guzira oodti.
43 Sinuntano isa wuza arutiwa; keeni abaas waalaasi aaffa
sa'atiista wiis yoonamato ari sinfaanane guzire keebaas dey
yiishtonoynamato kalana kabawa.
44 Esiisimato Asuni Naa dey nitto arunoyti sa'atiista yoonir
sinna boor'a hoorera oodtiwa.»

Amanamto Wostinynyaasnawa Mangu Wostinynyaasna Asi Beso
(Luqa. 12:41-48)

45 Dey Yesus: «Muubesiison sholsinaastak imonek daam-
baas keerki fe asusata taassina amanamto dey nibbare yere
wostinynyaas oonso?
46 Daambaas yeefena kabaasik ekka zagifeen danana es
wostinynyaas suustowa.
47 Futo nittok makefawungwa; es wostinynyaasin fa
waagba zuuttambaase asiistatu taassunawa.
48 Sinuntano es mangu wostinynyaas: ‹Daamtaas wokketu
yoonawa› yit nibbaassi safarefaananenawa,
49 Wostoni zomoba sina baassotin ichak kabifaananena
zayini meyaneen ane meere ushfaanane;
50 Es wostinynyaasa daam bar arunoyna wonaknawa ood-
noyna sa'atikna yoona.
51 Es wostinynyaasin heppik kalasire ixabaason dey sinnoy
sinne bestesefe baassoneen ane zaguna. Estak waasnewa
ay'ni koyet foone sinana» yi.

25

Asir Durba Naanggotaasikitoni Beso

1 Tusire dey Yesus: «Es kabaasik samaki taatoos tonbesiison
ephere mariisin ephak hoorera kesa asir durba naanggotane
faarwa.
2 Baassossin uuchiis gowwa; uuchiis dey techumba faanar.
3 Gowwaasikito tonbaason ephefanaknu ooma fu'tana za-
yiti aane ephowa.

4 Techumba faana barikito tonaasneen ane ooma dayto
zayiti ephese.
5 Mariis wokbaase zuuttere afay' ephaan kunesete.
6 «Wassi daani kixxe sinfana kabaasik: ‹Ese mariis ye kessa
ephoti› yifa womo odte.
7 Es kabaasik es durba naanggotaasikito zuuttera kabi ton-
baason hoossise.
8 Gowwa durba naanggotaasikito techumba faana barik-
itoki: ‹Inno tonaas tishunir sinna boor'a nitto zayitiistan
innok imotiwe› yise.
9 Sinuntano techumba faana durba naanggotaas wolgira:
‹Nittoknawa innokna hooroni zayiti innoki aafa; ek hamma
waagtefana keyaassin nittoron waagsoti› yise.
10 Gowwa durba naanggotaas waagonak hamefana
kabaasik mariis ye. Hoorera fa durba naanggotaas
mariisneen ane sargisi koota faanaasta girsete; gamalaas
dey kulufte.
11 «Orfo fu'te durba naanggotaasikito yaasera: ‹Daamiiso!
Daamiiso! Innok gachaywa› yise.
12 Sinuntano bar wolgire: ‹Futo nittok makefawungwe; ta
nittotin aane arifat› yi.
13 Ese wonaasewa sa'atiise aane arifeti sinna boor'a guzira
oodti.»

Mekiliti Imtena Keez Wostinynyani Meeni Beso
(Luqa. 19:11-27)

14 Tusire dey Yesus ooma beso make: «Samaki taatoossi
giruni chowaas ekkatu sinana; ooma daa hamak kesa isa asu
wostinynyabaasakitonin teegere fa waagbaason imnaaysi-
matowa.
15 Es Daamiis isa isarbesiisik hugnabaasimato isaasik uuch
mekiliti; hepsaasik hep mekiliti, keezsaasik isa mekiliti imaat
hami.
16 Uuch mekiliti epha bar hamme nagadere ooma uuch
mekiliti buu'si.
17 Esiisimato hep mekiliti epha bar hamme nagadere ooma
hep mekiliti buu'si.
18 Sinuntano isa mekiliti epha bar daambaasa waaganon
taamme daason yiishshe yiiti.
19 Showo wonaneen orfo es wostinynyaasakitoni daam
yeere baassoneen ane faadu ephi.
20 Uuch mekiliti epha bar yeere ooma uuch mekiliti
buu'sire: ‹Daamiiso! Ne taak uuch mekilititu imitwa; ese ta
ooma uuch mekiliti buui'singwa› yi.
21 Daambaas dey: ‹Ne ma'ar dey amanamto wostinynyawa;
garo kiisku wuzaasik amanamto sinit sinna boor'a ta akama

wuzaasta neen taatsunawa; hang yaara daamneesa girasi giruwa› yi.
22 Hep mekiliti epha bar dey tai'sere: ‹Daamiiso hep mekilititu taak imitwa; ese dey ooma hep mekiliti buu'singwa› yi.
23 Daambaas dey: ‹Ne ma'ar dey amanamto wostinynya; garo kiisku wuzaasik amanamto sinta boor'a ta akama wuzaastatu neen taatsunawa. Yaara daamneesa girasi giruwa› yi.
24 Isa mekiliti epha bar tai'sere: ‹Daamiiso buknoyta dimaastan kar'tar; sikonoyta dimaastan zuutitar; ne keena budu asu sinneeson aringwa.
25 Es bari boor'a digefaattu hamma dey waagneeson daason yiishsha yiitingwa. Esewa; waagnees hanifawa› yi.
26 Daambaas dey wolgire: ‹Ne mangu dey awuja wostinynya; ta buknoyna dimaastan kar'ar; sikonoyna dimaastan zuutinar sinnaason aritar sinnanneen;
27 Ese waagnaason nagadere buu'suni baassok imit sinfaanane ma'ar sinanan kabawa; estan ta dey yaara mekilitinaason buu'baasneen ane ephana kabawa.
28 Ese waagaason basa kushuussin ephpha asir mekiliti faana barik imtiwa.
29 Faana barik dayistona dey arkuna; sinuntano garo kiisku faana barkin es fa barnu basaastan oottona.
30 Han ke'noy wostinynyaasin ek gero fa talmaassi kisira ha'utiwa; estak waasnewa ay'ni koyne sinana› yi.

Han Daasi Koi'ni Wono Sinni Mangsuni Kar'a

31 «Asuni Naa Ha'oosi wosiya zuuttambaaseneen ane ulfinbaasik yeefena kabaasik ulfinni zigimubaasta duuna.
32 Dara zuuttere barki sina zuuttosone. Keemeriis fantuuson fizoossin korifenaasimato bar dey daraasin baassotna baassotna asin koruna.
33 Fantuusikitonon hoi'ta teshbaasta fizoosikitonon dey alda teshbaasta yeetuna.
34 Estan taatoos dey ho'itbaasta yere baassok ekka una: ‹Abataas suusna nitto yootiwa. Han daas testenanneen kabira nittok hoorera fa taatooson ephphatootiwa.
35 Maktena maasiti; iktena ushiti; Irba sinna nittoki yaana irbasiti.
36 Atatu kutina maysiti; mettena mamsiti; taatena yaara mamsiti.›
37 Ookoni meya dey wolgire ekka usone: ‹Daamiiso ne makten biira aage maasiniso? Wedey ikten biira aage ushiniso?
38 Irba sinna yeen aage neen irbasiniso? Wedey atatu kutifeen biira aage neen maysiniso?
39 Metten wedey taaten aage neeki yaara mamsiniso?›

40 Taatoos dey wolgire: ‹Futok nittok makefawungwa; zuuttambesiise asiistan ater sina han aytaasakitonisin isaasik zagiti bar taaktu zagitiwa› una.
41 Estan alda teshaasta yerse baassok dey ekka una: ‹Nitto erwutto; dabulosniknawa wosibaasikitokna hoore koi'ba foonto geyaassi hantan hamtiwa.
42 Maktena aane maasuweti; Iktena aane ushuweti.
43 Irba sinna yaana aane irbasuweti; atatu kutina aane maysuweti; mettena dey taatena aane mamsuweti›
44 Baasso dey wolugsere: ‹Daamiiso makten wedey ikten; irba sinna yeen wedey atatu sinna kutifeen; metten wedey taaten biira aage argasu beynisso?› usone.
45 Taatoos dey: ‹Futo nittok makefawungwa; zuuttambesiise asiistan ater sina han aytaasakitonisin isaasik zagu beyti bar taak zagu beytimatowa› yire wolguna.
46 Es bari boor'a es baasso koi'ba foonto ke'oni keer hamone; sinuntano ookoni meya dey koi'ba foonto kaani keer hamone.»

26

Ayhudni Meya Yesusnin Woruk Chowa Sholsete
(Mar. 14:1-2; Luqa. 22:1-2; Yoha. 11:45-53)

1 Yesus es kaamaason zuutire makere koi'sinaase nawobaasakitonik:
2 «Hep wonaneen orfo faasikani heeboos sinanamato aridifeti. Asuni Naa dey suuttonak aattere imtonirwa» yi.
3 Es kabaasik maagni gaanynye meenawa daraasa kur'uni meena Keyyaffa yistefe maagni gaanynye meeni gaanynyaasa ojni keerkalo zuuttesete.
4 Estak dey Yesusnin aacho ugnak ephoneknawa worsonekna merkesete.
5 Sinuntano: «Daraasa ganesi naga tishuna boor'a heeboni wonaasik aafa sinanawuza» yisete.

Isa Mashkasu Yesusnin Shitto Woshshi
(Mar. 14:3-9; Yoha. 12:1-8)

6 Yesus zeemo sinak awataatoni mettan sina Bitaniyaki Simonni keertu fe.
7 Estak muu muunak tai'sere feen isa mashkasu waagba akama chima shitto albastiros yiste bilqadisi tuumanon ephpha barki yaara teetbaasta wuuki.
8 Nawobaasakito es baron biire haaresefaat: «Han shitoos awuni boor'a baak ke'nor siniso?
9 Hamma akama waagsi waagtera tukamni meyak imtona kabawa» yisete.
10 Yesus es baron arifaat ekka yi: «Bar taak ma'a wuzatu zagiwa. Asuson awuniron hopsidifetirinso?

11 Tukamni meya wonna wonna nittoneen anetu
foosonewa. Sinuntano ta wonna wonna nittoneen ane
aafawa foona wuza.
12 Bar han shittooson atunaasta wuukinaas ta moogsi kab-
bartonak hoossukwa.
13 Futo nittok makefawungwa; aytaknu sinun han Misir-
achchuni kaamaas daa zuuttambaase asiistak maktefana
kabaasik bar taak zagina bar dey baron safarok maktettu
foonawa.»

Yuuda Yesusnin Aatire Imanak Merke
(Mar. 14:10-11; Luqa. 22:3-6)

14 Es kabaasik Askorotki Yuuda yistefe asire heppe na-
wobaasasin isaas maagni gaanynye meyaki hamme:
15 «Ta Yesusnin aatira nittok imaanane awu taak
imatirinso?» yi. Baasso dey keezasir shu'ni birri imete.
16 Es sa'atiistan kabire aatire imana ma'a ugna sholet feer.

Yesus Ayhudni Meeni Faasikaason Wosini Meyaneen Ane Me
(Mar. 14:12-21; Luqa. 22:7-14, 21-23; Yoha. 13:21-30)

17 Kixxa maastefana heeboosi tesuni wono nawobaasakito
Yesusniki tai'sesere: «Faasikani heeboosi meeta'unon muutak
ay hoossunik sholefatso?» yisete.
18 Bar dey: «Ek katamaassi hamfeti kabaasik danati asusa
keer hamfaat: ‹Assinynyaas: sa'atinaas yaara kar'i; na-
wotaasakitoneen ane faasikani heeboosi meeta'unon neeki
keertu zagunawa yifewa› utiwa» yi.
19 Nawobaasakito dey Yesus ajajenaasimato zagsete.
Faasikani heeboosi meeta'unon dey hoossisete.
20 Waalfana kabaasik Yesus asire heppe nawobaasaki-
toneen ane muuk diisesete.
21 Meesefeen Yesus: «Futo nittok makefawungwa, nit-
toossin isaas taan aatire imnirwa» yi.
22 Isa isarbesiis akamanon suumesere: «Daamiiso; tawa
iyaatoso?» yiset mamussete.
23 Yesus wolgire: «Taneen ane koranaassi dukife bartu taan
aatire imnirwa.
24 Asuni Naa barik tichchenaasimato kituk hamnirwa. Sin-
untano Asuni Naanin aatire imni bar haybubawowa. Es asus
koonto shaki sinfaanane barik wayyawa»
25 Aatire imni Yuuda dey wolgire: «Assinynyano; tawa
iyaatoso?» yi. Yesus dey: «Ne maketaasimatowa» yi.

Daamiisa Meeta'uni Tuma
(Mar. 14:22-26; Luqa. 22:15-20)

26 Meesefeen Yesus tushaason ephphe galattefaat batte na-
wobaasakitonik: «Esewa, muutiwa; haniis ashnaaswa» yi.
27 Toofooson dey ephphe galattefaat: «Zuuttamnitiise han
toofoossin ushtiwa.

28 Haniis showo asuni meeni boor'aas feeshun ustonak
wuuktoni gaddo teyyaasi harinnaaswa.
29 Sinuntano nittok makefawungwa; abataasa taatosi nit-
toneen ane han gaddo wayinini gaanni ushanon ushanan-
neen hawungneen ekalo hepsi aafawa ushanawuza» yi.
30 Gaama gaametenneen orfo den Dabrazayitini kumaasta
kesete.

Phexiros Mormonamato Yesus Zeemme Make
(Mar. 14:27-31; Luqa. 22:31-34; Yoha. 13:36-38)

31 Estan Yesus: « ‹Keemeriisin ichana; fantuusi wodo
dey siktona› yistera tichchera faar sinna boor'a hawungti
waalaasik zuuttamnitiise taan mormotiwa.
32 Sinuntano kitun kabinanneen orfo nittoostan zeemma
Galiilatu hamana» yi.
33 Phexiros wolgire: «Oomiis zuuttere neen mormesefeknu
ta neen aafa mormona wuza» yi.
34 Yesus: «Futo neek makefawungwa; hawungti waalaasik
ako oorunoyfeen; keeza wolla taan mormotawa» yi.
35 Sinuntano Phexiros dey: «Neneen ane kitu sholsifaana-
nenu isanne aafawa neen mormona wuza» yi. Oom Na-
wobaasakito dey esiisimato maksete.

Yesus Getesemani Yistefa Dimaastak Shiiphe

36 Estan Yesus nawobaasakitoneen Getesemani yistefa di-
maasta hami. Estak nawobaasakitonin: «Ta ek hamma shi-
iphonar sinna boor'a nitto hanta footiwa» yi.
37 Yesus Phexirosninnawa hep Zabdewosni naanggoti-
isinna zoonsire hami. Tiir'o barin ephaan suumo ephi.
38 Ekka dey yi: «Kaanaas kituta kar'ananneen akamanon
suumewa. Nitto hanta faafaat taneen ane chimtiwa» yi.
39 Baassostan garonon eksefaat kaa'nere ekka yit shi-
iphe: «Abataaso; chimtefaanane han shanani toofoos tayistan
aatungwa. Sinuntano ne shuntamato sinanaastano ta shun-
namatotawa» yi.
40 Es keez nawobaasakitoniki wolle yeere kunefeen
dani. Phexirosnin: «Taneen ane isa sa'atine guzuk aane
chimetinoso?
41 Fatanasi girunoytimato guzira shiiphotiwa. Ayyanaas
hooreratu fa, sinuntano ashaas hopiyawa» yi.
42 Hepsa dey hamme ekka yit shiiphe: «Abataaso! Han
shanani toofoos ushanon ushnoy faana aatak chimtonor sin-
faanane ne shunta bar sinungwa»
43 Wolle yeere kar'in nawobaasakitoni aafaas afay'nik fay-
faan kunefeen dani.
44 Dey baassotin beyye hamme keezsa ukkotiisimato shi-
iphe.

45 Estan nawobaasakitoniki yeere: «Hashneen kar'a kun-
fetiyoso? Dey beysa ephtifetiyoso? Ese Asuni Naa boor'ni
meeni kushusi aattere imtona sa'atiis kar'iwa.
46 Kabseni hamniwa. Taan aatire imni bar tai'sewa» yi.

Yesusni Aattere Imtonewa Oottone
(Mar. 14:43-50; Luqa. 22:47-53; Yoha. 18:3-12)

47 Es baron makefeen asire heppe nawobaasasin isaas sina
Yuuda ye. Barneen ane dey siifonewa mukne epho showo
dara yeesete. Baasso dey maagni gaanynye meyakinnawa
daraasa kur'uni meyakinna wostere yeeseter.
48 Aatire imni Yuuda: «Ta daamona barintu ephatiwa» yire
baassok beso imme feer.
49 Yuuda geregere Yesusniki tai'sere: «Assinynyano! Naga
neek sinfawungwa» yit daame.
50 Yesus: «Zomotaaso! Ese yaata chowaason koi'suwa?» yi.
Estan asuni meya Yesusniki tai'sesere ephete.
51 Es kabaasik Yesusneen ane fe baassossin isaas
kushubaason shongere siifoson kisire maagni gaanynye
meeni gaanynyaasa wostinynyani odonon kace.
52 Sinuntano Yesus barik ekka yi: «Siifo kisife baasso zu-
uttere siifoktu tishusone sinna boor'a siifoneeson zanbaassi
wolgira gedwa.
53 Abataasin shiiphefaanane bar showo kumsi faadtoni
meya taar'o Ha'oni wosiya wosuk hopunirne faar sinna nit-
tok bestefawoso?
54 Ekka sinar sinfaanane: ‹Shana ephphetoonak sholsifa›
yifa korto matsafaasi kaama aakkak sinanak chimnirinso?»
55 Es kabaasik Yesus daraasik: «Bo'inynyani ephni asuni-
mato siifonewa mukne ephpha taan ephatik yaatiyoso?
Wonna wonna betemeqdesiissi assit nittoneen ane faana
kabaasik aane taan epheti.
56 Sinuntano han bar zuuttambaase sinnaas raajjuni meeni
matsafaassi tichchera kuni bar sinanakwa» yi. Es kabaasik
nawobaasakito zuuttambesiise barin beyere eelesete.

Yesus Shonggosta Oottere Hami
(Mar. 14:53-65; Luqa. 22:54-55; Yoha. 18:13-14, 19-24)

57 Yesusnin epha asuni meya maagni gaanynye meeni
gaanynya sina Keyyaffaniki taamete. Estak dey Museni tu-
maasi assinynyanawa kur'uni meena zuuttere feeseter.
58 Sinuntano Phexiros maagni gaanynye meeni
gaanynyaasa ojni keerkalo kar'ananneen woksok orfobaase
hami. Sinni chowaasi ko'anon biyanak keerkalo girire tasoni
meyaneen di.

59 Maagni gaanynye meenawa Ayhudni shonggota diisefe
baassotna zuuttere Yesusniista kituni mangsuni kar'a katu-
sonek esh zaalnin sholset feeseter.
60 Showo esh zaalni meya tai'sisefeknu Yesusnin kituta
katuni zaala aane danoto. Koi'baasta dey hep zaal tai'sere:
61 «Han asus: ‹Betemeqdesiison bogaat keezsinari wono
wolgira keer'anawa› yiwa» yit maksete.
62 Maagni gaanynye meeni gaanynyaas kabire: «Han asuni
meya neyista maksefe zaalaason aane wolgifenoso?» yi.
63 Sinuntano Yesus shaakki. Maagni gaanynye
meeni gaanynyaas dey: «Hayewa Ha'oosi sunak neen
teysifawungwa! Ne Ha'oni naa Kiristoos sinneeson innok
makowa» yi.
64 Yesus: «Ne maketaasimatowa; nittok makefawungwa,
hawungneen ekalo Asuni Naa hugnaba faana Ha'oosi ho'itta
diifen biyatiwa. Esiisimato dey samaki shaaruusikitota
yeefeen biyatiwa» yi.
65 Es kabaasik maagni gaanynye meeni gaanynyaas may-
baason karasaat: «Ha'oosta mei'ni kaama makewa. Nittonu
me'baason odetiwa. Haniistan ooma zaala awuniron shol-
sunirinso?» yi.
66 Eekin nittok awu sinna bestefaso? Baasso dey: «Kitutu
barik sholsuwa» yit wolgisete.
67 Es kabaasik sinba tujeset, ki'eset, bocheset:
68 «Kiristoosno! Neen ichaas oonso? Raaji innok makebbo»
yiset feeseter.

Phexiros Yesusnin Morme
(Mar. 14:66-72; Luqa. 22:56-62; Yoha. 18:15-18, 25-27)

69 Phexiros ojni keerkalo diifen isa keerki wostinynya barki
tai'sera: «Ne dey Galiilaki Yesusneen ane faatarwa» yi.
70 Sinuntano Phexiros: «Ne makefata baron aane arifatwe»
yit zuuttambesiise asi sinak morme.
71 Finynya kesfeen ooma keerki wostinynya dey barin
biyaat esta fe baassok: «Han bar Naaziretki Yesusneen ane
feerwa» yi.
72 Hepsa dey Phexiros teyire: «Es makefata asusin aane
arifatwe» yi.
73 Garo sa'atineen orfo esta yere asuni meya tai'sere
Phexirosnin: «Wolumnees assidifawa, futok ne baasso
ganeyaassin isaaswa» yisete.
74 Es kabaasik Phexiros: «Ta es asusin aane arifatwa» yit
bar barin wolgire erwuknawa tewukna kabi. Estan geregere
ako oori.
75 Phexiros dey: «Ako oorunoyfeen keeza wolla mor-
motawa» yit Yesus makena bar nibbaassi keji. Gerakalo kesse
dey akamanon suumere waasi.

27

Yesus Pilatosniki Oottere Hami
(Mar. 15:1; Luqa. 23:1-2; Yoha. 18:28-32)

1 E'so wonsak maagni gaanynye meenawa daraasa kur'uni
meena zuuttere Yesusniista kituni mangsuni kar'a katusonek
merkesete.
2 Estan Yesusnin taar'e ephphe taamme ha'sife Pilatosniki
aatire imete.
3 Yesusniista mangsu katenamato aatire ima Yuuda biyaat
gaabbe. Keezasir shu'ni birriison dey maagni gaanynye
meyaknawa kur'uni meyakna wolgire imi.
4 «Kayim asusin kituk aatire imnaasik boor'a wostengwa»
yi. Sinuntano baasso: «Eekin innotin aamba tiir'e? Ne girowa»
yisete.
5 Yuuda dey keezasir shu'ni birriison betemeqdesiissi
taamme ha'aat hamme geetere kiti.
6 Maagni gaanynye meya keezasir shu'ni birriison ephere:
«Han bar harinni waaga sinna boor'a betemeqdesiisik imte
waagaassi woi'sunik sholsutawa» yisete.
7 Estan merkesere irbani mooga sinanak koda ooi'fe basa
daanon waagsete.
8 Es bari boor'a es daas hash hawungneen kar'a: «Harinni
daa» yisteratu teegtefa.
9 Esiisik: «Israelni naanggotaasikito gammatesete barik
sinni waaga keezasir shu'ni birriison ephete.
10 Daamiis taan ajajenaasimato koda ooi'fe basa daasik
kaassete» yistera raajju Ermiyasniki kamo makte bar sini.

Yesus Pilatosniki Sina Ta'i
(Mar. 15:2-5; Luqa. 23:3-5; Yoha. 18:33-38)

11 Yesus daa ha'sife Philaxosni sina ta'i. Bar dey: «Ne
Ayhudni taatonoso?» yit mamsi. Yesus wolgire: «Ne make-
taasimatowa» yi.
12 Maagni meeni gaanynyasakitonawa kur'uni meena
barin malassefeen isa wuzane aane wolguwe.
13 Estan Pilatos: «Apun wuza neyista teshshere malassedife-
mato aane odefenoso?»
14 Daa ha'sife bar akamanon diinqonanneen teshshesete
malataasik isa kaamanu aane wolguwe.

Yesusniista Kituni Mangsu Kate
(Luqa. 23:13-25; Yoha. 18:39-40; 19:1-16)

15 Daason ha'sife bar faasika fasikaasik daraas isa taato
kottonak mamsinaysimato taatoos kotin dostere feeseter.
16 Es kabaasik manguk arto Barbaan yiste taato feer.
17 Baasso zuuttere feeseten Pilatos: «Barbaaninningwa wedey
Kiristoos yiste [Yesusnin] kotanak sholefetiso?» yi.

18 Pilatos ekka yinaas baasso manguk aatire imobesiison
arire feer sinna boor'awa.
19 Pilatos mangsuni kar'ni kodaasta diifen basa asus: «Han
asusa chowanon waalin miitok akama shana biingwa. Han
kayim asusata isa wuzane zagutaatawa» yira wosi.
20 Sinuntano maagni gaanynye meenawa kur'uni meena
Barbaan kottonaknawa Yesus wortonakna mamsusonek
daraasin kiitisete.
21 Daa ha'sife bar wolgire: «Heppiisasin aafferin kotanak
sholefetiso?» yit daraasin mamsi. Baasso dey: «Barbaannintu
kotatak sholefeniwa» yisete.
22 Pilatos: «Eekin Kiristoos yistefe Yesusnin awu zagunar-
inso?» yi. Zuuttambesiise: «Suuttowowa» yisete.
23 Ha'sife bar: «Aamso? Bar mangsina wuza aambanso?» yi.
Sinuntano baasso: «Suuttowowa» yit chaaga arkissisete.
24 Pilatos biin naga turuksunir sinbaase aka barik
teshshosonek zagire daraasa sina kushubaason maset: «Ta
han asusa harinsik aafotwa. Nittotu mamustonirwa» yi.
25 Daraas zuuttere: «Han asusa hanna innoostanawa
naanggotniistana sinun» yire wolgisete.
26 Es kabaasik Barbaannin kotte gafkaat Yesusnin alanggak
ishshire suuttonak aatire imi.

Meya Taar'oni Meya Yesusnin Kanyesete
(Mar. 15:16-20; Yoha. 19:2-3)

27 Es kabaasik ha'sife basa meya taar'osakito Yesusnin
ephphe ha'sife basa ojaasi keerkalo taamete. Meya
taar'osakitonin dey Yesusni biratoosta zuutisete.
28 Maambaason gaa'efaat she'a maama maysisete.
29 Seer'a ma'ire teetbaasta guufsisete. Hoi'ta kushubaassi
sobboqoni haaro ootisefaat sinba kaa'nesere: «Ayhudni
taatono! Naga neek sinfawungwa» yit kanyesete.
30 Tujeset haarooson dey kushubaassin ephere teetbaason
icheset feeseter.
31 Kanyesetenneen orfo she'a maamaason gaa'efaat basa
maamaason wolgire maysisere suuttonak ephphe hamete.

Yesusni Suutto
(Mar. 15:21-32; Luqa. 23:26-43; Yoha. 19:17-27)

32 Ha'sife basa ojaasi keerkalon kesefe kabaasik Simon
yistefe Qerenaki asunin danesere mesqeliison wor'anak gid-
disisete.
33 Esseen orfo kotbaas dey: «Teetni mega» yistera teegtefa
Golgota kar'ete.
34 Estak tisha woi'to wayinini usha ushanak imete. Bar dey
bechchire biyaat ushanak aane sholowe.
35 Suutetenneen orfo maambaasta ixa ha'sere haa'esete.
36 Esta diisefaat oodet feeseter.

37 «Han bar Ayhudni taato Yesuswa» yifa malatni ticha den
mesqeliisi teetta yeetisete.
38 Es kabaasik hep bo'inynyanin isaasin oi'ta teshbaasta,
isaasin dey alda teshbaasta Yesusneen ane suutete.
39 Esta kamo aatfe asuni meya dey kashshuk teetbesiison
shorkisefaafe me'esete:
40 «Betemeqdesiison bogaat keezsinari wono keer'ni ne ese
teetneeson fu'owa! Ha'oni Naa sinfaatane mesqelistan
kerowa» yisete.
41 Esiisimato dey maagni gaanynye meya, Museni tu-
maasi assinynyanawa kur'uni meena isarik ekka yiset kanyet
feeseter:
42 «Oomiisin fu'e, sinuntano teetbaason fu'ok aane chime.
Israelni taato sinfaanane hash mesqelistan kerowowa. Inno
dey barik amanoniwa.
43 Bar Ha'oosik amanewa. ‹Ta Ha'oni Naawa› yiwa. Ese
Ha'oos barin shunar sinfaanane hash barin fu'ongwa.»
44 Esiisimato dey barneen ane suutte bo'inynyani meya dey
me'eset feeseter.

Yesusni Kitu
(Mar. 15:33-41; Luqa. 23:44-49; Yoha. 19:28-30)

45 Issun sa'atiistan kabira hamma izgin sa'ati kar'ananneen
daa zuuttambaase asiista talma sini.
46 Izgin sa'atiistak Yesus: «Elohe! Elohe! lamasebeq-
tani!» yire akama kaamak chaagi. Kotbaas dey: «Ha'onaase!
Ha'onaase! Awuni boor'a taan beyitse» uu.
47 Esta yerse asuni meya odesefaat «Han bar Eliyasnintu
teegedifewa» yisete.
48 Geregere baassossin isar eelle sefinegi ephphetesshere
suqaro wayini tuunire sobboqoni haaroni fashta duusire
ushanak imi.
49 Sinuntano oomiisakito «Beytiwa, Eeliyas yeere barin
fu'obane biyaniwa» yisete.
50 Yesus hepsak akama kaamak chaagge kaabaason aatire
imi.
51 Es kabaasik betemeqdesiisi yinu denun kabira daa kar'a
heppik karate. Daas dey shorke. Daastaki kaa'oos dey kalate.
52 Moogaasikito dey gachchen sir kunse kortoni meyaassin
showoni meya kitun kabsete.
53 Moogaassin kesere Yesus kitun kabinanneen orfo korto
katama Yerusalem girsete. Estak dey showo asuni meyak
bestesete.
54 Tii meya taar'oni meeni gaanynyaasnawa barneen ane
Yesusnin oodet feese baassotna daasi shorkononnawa sina
chowaasonna biyeseteyse akamanon digsere: «Han bar futok
Ha'oni Naawa» yisete.

55 Yesusnin argasit Galiilan basa orfoose hama showo
mashka meya woksok yersefaat biyet esta feeseter.
56 Baassossin Megdelawitki Maarami, Yaqobnawa Yosefna
asi into Maarami, Zebdewosni naanggotiisa into dey esta
feeseter.

Yesusni Kabbarto
(Mar. 15:42-47; Luqa. 23:50-56; Yoha. 19:38-42)

57 Waalfana kabaasik Yosef yiste isa otum asu Armatiyasni
kataman ye. Bar dey Yesusni nawo.
58 Es bar Pilatosniki tai'sere Yesusni dugnooson ephanak
mamsi. Pilatos dey imtonak ajaje.
59 Yosef dugnooson kayma maamak zuuti.
60 Shu'ak katera hoorera kuni Yosefni gaddo moogsi
taamme kabbare. Estan moogaasi noonota inya shu'a
bukalsire ukaat hami.
61 Megdelawitki Maaraminewa ooma Maaramine
moogaasi sinta diisefer.
62 Wonotirik beysani wonaasi hooroneen orfo maagni
gaanynye meenawa Ferisawini meena isarik Pilatosniki
hamere ekka yisete:
63 «Daamiiso! Han eshinynyaas zeemo kaak feena kabaasik:
‹Keezsinari wono kitun kabunarwa› yina bar nibniista ke-
jiwa.
64 Es bari boor'a nawobaasakito waalin yeesere dugnooson
wiisefaat daraasik: ‹Kitun kabiwa› usonoytemato keez wona
kar'ananneen moogaason oodosonek ajajowa. Es bar sina
shakaanane orfoti daagsuus sinatiistan akamanon mangu
sinarwa» yisete.
65 Pilatos wolgire: «Oodni meya taar'oni meya feeseter sinna
boor'a ephpha hamfaat arifetimato oodsutiwa» yi.
66 Baasso dey hamere moogaasi noononon shu'ak kulfaat
tukbaasta maatamak ichche oodni asunin oodsisete.

28

Yesusni Kitun Kabu
(Mar. 16:1-10; Luqa. 24:1-12; Yoha. 20:1-10)

1 Beysani wonaas aatnanneen orfo torbaniisi tesuni
wono wonsa she'u feteetifana kabaasik Megdelawitki
Maaraminewa ooma Maaramine moogaason biyak hamete.
2 Daamiisa wosiya den saman kerena boor'a akama
daani shorko sini. Bar dey tai'sera moogaas uktera kunna
shu'aason bukalsaat barista di.
3 Daamiisa wosiyani gito dey kawunanimato chaaret faar.
Maybaas dey ironi she'animato foro.
4 Tasoni meya dey Daamiisa wosiyanon digak korkit kitune
feer sinete.

5 Sinuntano Daamiisa wosiya mashka meyak: «Nitto digotiitawe, suutte Yesusnin sholefetimato aringwe.
6 Bar hantak aafe, makenaasimato kitun kabi. Kunna dimaason hani yaasefaat biyotiwe.
7 Taptera hamfaat: ‹Kitun kabiwa, Ek Galiila zeemme hamnir. Estak uphotiwa› yira nawobaasakitonik makotiwe. Ese ta nittok maken» yi.
8 Estan digaknawa akama girakna taptesere moogaasi teshan nawoni meyak makok eelesete.
9 Yesus uguntak baassok uphere: «Naga nittok sinfawungwe» yi. Baasso dey barki tai'sesere wochobaason ephphe sagadesete.
10 Es kabaasik Yesus: «Digotiitawe! Hamfaat Galiila hamonek aytaasakitonik maksoti. Estak taan biyosone» yi.
11 Mashka meya hamefeen meya taar'oni meyaassin isa isaas katamaassi hamere sina chowaason zuutire maagni gaanynye meyak maksete.
12 Maagni gaanynye meya kur'uni meyaneen zuuttere merkesetenneen orfo meya taar'osakitonik akama waaga imefaat ekka yisete:
13 « ‹Inno kunfeni wassi nawobaasakito yeesere dugnooson wiisetewa› yira daraasik makotiwa.
14 Han chowaason ha'sife bar odefaanane inno barik mai'sira makoni. Dey rakko nittoosta kar'noynamato zaguniwa» yisete.
15 Meya taar'osakito waagaason ephefaat baassok maktenaasimato zagsete. Es chowaas dey hawungneen kar'a Ayhudni meeni ganeyaassi maktettu faafa.

Yesus Nawoni Meyak Ammanon Beste
(Mar. 16:14-18; Luqa. 24:36-49; Yoha. 20:19-23; Wos. 1:6-8)

16 Asire isse nawobaasakito Yesus hamonek makena Galilaki fa aamaasta hamete.
17 Yesusnin biyeteese barik sagadesete. Sinuntano baassossin isa isaas «Han wuzaas futota» yisete.
18 Yesus baassoki tai'sere: «Samaknawa han daastakna ha'suni hugna zuuttera taak imtewa;
19 Ese hamfaat han daasta fe daraasin zuutira aba, Naa, Korto Ayyanaasi sunak haphqira ta nawo zaguti;
20 Ta nittok ajajena baron zuutire oodosonek assuti. Ta han daasi ko'a kar'ananneen wonna wonna nittoneen anetu fawungwa» yi.

Marqos Tichina
Daamni Yesus Kiristoosni Misirachchuni Kaama Gachgiru

Marqosni misirachchuni kaamaas: «Han Ha'oosi naa Yesus Kiristoosni misirachchuni kaamaasi tesu» yittu makefe. Han misirachchuni kaamaassi Yesus wostoni asunawa ha'suni hugnaba faana asuna sinnetu ye. Ha'suni hugnabaas dey assubaasik; kiina ayyanaasta fa hugnabaasiknawa asuni boor'aason feeshun ubaasiknatu biiste. Yesus: «Asuni meyanon boor'aasi bozsusin birmadumma kisuk kaanaason furonir zagira imak ye asuni naawa» yiretu bar teetbaasik make.

Marqos Yesusni tochooson besinaas zeephtonewa hugnak tuuma ugnak sinfaat zaggire makenaas dey Yesusni kaamaastanawa assustana sinnoynaron bar wostena diinqi wostoosongwa. Haphqife Yohannisni tochoosik dey; Yesusni haphuqtoosewa fattantoose asik kawuna gachgiru imnanneen orfo tichife bar Yesusni assusi chowanonnawa meroossin fatubaasi wostononnatu kotte makefe. Wonaneen orfo Yesusnik zoonustefe meya Yesusnin mai'sire arset hameteesne faaron Yesusnin tugga'sefe baasso dey arkissire oomteset hamete. Koi'ni eddeesikito Yesusni kaasta koi'ni torbaniissi zagte wuzasikitonon; arkiron dey basa suuttosewa basa kitun kabuuse asintu makefa.

Misirachchuni kaamaasi koi'ta kuni hep bagtoosikito isa isa tichaasikitosi koi'batu fa.

Tichaas sir ephna ephobaas

Misirachchuni kaamaasi tesu *1:1-13*
Yesus basa wostooson Galiilak wostobaas *1:14—9:50*
Yerusalem hamme wostobaas *10:1-52*
Yerusalemuknawa biratoostana fa ke'eessi koi'ni torbaniis *11:1—15:47*
Yesusni kitun kabu *16:1-8*
Kitun kabi Daamiisa ammanon bestonewa den sama hamne *16:9-20*

Haphqife Yohannisni Misirachchuni Maamni Mako
(Mat. 3:1-12; Luqa. 3:1-18; Yoha. 1:19-28)

1 Haniis Ha'oni Naa * sina Yesus Kiristoosni chowaason
makefa misirachchuni kaamni tesu.
2 Raajju sina Isayyasni matsafaassi:
«Ugunneeson sabsuni wositarin;
ne sinaasta zeemma wosuna;

* **1:1** ***Ha'oni naa:*** Ha'oni naa yifa bar isa isa matsafaassi aafa

3 Dey:
« ‹Daamiisa ugnanon hoossuti;
sabsira mai'suti› yit;
zaboossi chaagfe asuni kaama.»
yistera tichche.

4 Es bari boor'a haphqife Yohannis ichma daassi: «Boor'nitiis feeshun ustonak harmira haphuqtoti» yit maket ye.

5 Yuudani daastannawa Yerusalemni katamaassinna zuuttere akam showo asuni meya Yohannisniki yeesere boor'besiison harmifaafe Yordanosni akaassi barik haphukteset feeseter.

6 Haphqife Yohannisni maamaas gaalani esak wichonontu mayfe. Geshobaason dey talfaktu taar'efe. Muubaas bilnganewa zaboni eesne.

7 Asuni meyak: «Ta mugira chaa'mabaasi taar'anon kotak sholsunoynar tayistan akamanon ulfinto ta orfoosta yoonir.

8 Ta nittotin akaktu haphquna. Sinuntano bar Korto Ayyanaktu nittotin haphquna» yit maket feer.

Yesusni Haphuqtonewa fattantone
(Mat. 3:13-17; 4:1-11; Luqa. 3:21-22; 4:1-13)

9 Es kabaasik Yesus Galiilaki daasta fa katama Naaziretun yeere Yordanoski akaassi Yohannisnik haphukte.

10 Geregere Yesus akaassin kesfena kabaasik samaas gachchefennawa Ha'oni Ayyana nakalonimato sinna basaasta kerefeenna bi.

11 Es kabaasik: «Shunfanana naata newa. Neektu ta girefawungwa» yifa kaama den saman odte.

12 Geregere Korto Ayyana barin ichma daassi taami.

13 Ichma daassi Sexanak fattantet acheechasir wona di. Buur'uni Gonyoneentu fe. Ha'oni wosiya dey barin argasse.

Tesuni Nawoni Meeni Korto
(Mat. 4:14-17; Luqa. 4:14-15)

14 Yohannis taatoni keer girinanneen orfo Yesus Ha'oosi misirachchuni kaamanon maket Galiila hami.

15 Assifena kabaasik dey: «Wonaas ko'i, Ha'oosi taatoni ha'su tai'se. Boor'nitiison harmira misirachchuni kaamaasik amanoti» iyaafe maket feer.

16 Yesus Galiilaki baarisi tesha kamo aatfet wostobesi qurxummini esha sinna Simonnawa ayba Indiriyasna yugudobesiison akaassi ha'sefeen bi.

17 Yesus dey baassok: «Taneen ane yootiwa. Eekaat Ha'oosi taatosi asunin zuututik zagunawa» yi.

18 Baasso dey geregere yugudobesiison beyfaat barneen ane hamete.

19 Estan garonon eksefena kabaasik Zabdiyosni naanggot
Yaqobnawa ayba Yohannisna feeseter. Baasso goonuusta
diisefaat yugudobesiison ma'issefeen bi.
20 Estan geregere hang barki yoosonek teege. Baasso
dey ababesi Zabdiyosnin wostinynyasakitoneen goonuusta
beyye ha'aat barneen ane hamete.

Yesus Kiina Ayyanaason Kisi
(Luqa. 4:31-37)

21 Yesusnawa nawobaasakitona Kifirnahom katama
hamete. Geregere Yesus beysani wonaasik Ayhudni
shiiphoni keyaassi girire assu ephi.
22 Yesus Museni tumaasi assinynyani meya assisefemato
sinnoynaron daason ha'sife baassomato sinna boor'a as-
sifena assusik diinqesete.
23 Es kabaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi kiina ayyana
ephna isa asu ekka yit chaagi:
24 «Naaziretki Yesusno! Inno neneen awuni isarni faarinso?
Innotin tishkutak yaataroso? Oo sintamato ta arifawungwa.
Ne Ha'oosi Kortowa!»
25 Yesus dey: «Isa kaama kotnoy basaassin kes!» yit chinire
ke'i.
26 Kiina ayyanaas asusin gansira tookonak zagira akama
kaamak chaagga basaassin kesi.
27 Asuni meya zuuttere diinqok: «Han bar aambanso?
Aroni gaddo assunso? Kiina ayyanaason ha'suni hugnak
ajajen bar dey ajajamer» yit baassotna baassotna mamsit
feeseter.
28 Geregere Yesusni chowaasi wolla Galiilani biratoosta fa
daa zuuttambaase asiissi zi'i.

Yesus Showo Mettanni Meyanon Fati
(Mat. 8:14-17; Luqa. 4:38-41)

29 Es kabaasik Yesus Ayhudni shiiphoni keyaassin kesse
Yaqobneen Yohannisneen ane Simonnawa Andriyasna asi
keer giri.
30 Estak Simonni asusi into gumtanni mero mettera kunir.
Bari mettooson geregere Yesusnik maksete.
31 Yesus barki tai'sere kushubaassi zatte kabgi. Meroos dey
ma'in kabira baassotin irbasi.
32 Awa girin talmefana kabaasik asuni meya mettanni
meyanonnawa kiina ayyana ephna meyanonna zuutire
Yesusniki ephphe yeesete.
33 Katamaassi fe asuni meya zuuttambesiise keyaasi
fochata zuuttere feeseter.
34 Yesus showo tesa merok mettere fe showo asunin fati.
Showo kiina ayyanaason dey kisi. Kiina ayyanaasnu bar

oo sinnamato arsera faaser sinna boor'a Yesus isa wuzane maksonak aane sholowe.

Yesus Shaato Dimta Hamme Shiiphe
(Luqa. 4:42-44)

35 Wonsa wassi kabire wonnoyfeen Yesus keerun kesse isa fuchcha dima hamme Ha'o shiiphe.

36 Simonnawa barneen ane feese baassotna sholok kabi hamete.

37 Danere: «Asu zuuttere neen sholediferwa» yisete.

38 Yesus wolgire: «Ta yaanaas esiisik sinna boor'a hantan ooma tai'so dimaasta faase katamaassi dey hamfaani kaambaason makongwa» yi.

39 Ayhudni shiiphoni keyaassi kaambaason maket kiina ayyanaason asusasin kisit Galiilani daa zuuttambaase asiissi kutit feer.

Yesus Awataatoni Mettaniisin Fati
(Mat. 8:1-4; Luqa. 5:12-17)

40 Isa awataatoni† mettan barki yeere kaa'nefaat: «Ne shunfaatane fatuk chimatawa» yit shiiphe.

41 Yesus barik kenashtefaat kushubaason shongere atubaason taptifaat: «Shunfaungwa, kayimma» yi.

42 Asus geregere merobaassin fari.

43 Yesus asusin mai'sire kiitire gafkaat:

44 «Han baron ooknu makonoytamato aruwa. Sinuntano hamma teetneeson maagisik besu. Baassok zaala sinanak faruneesik Museni tumaas makena maa'aason imma» yi.

45 Sinuntano asus estan kesnaase sina chowaason asu zuuttambaase asik wollok kabi. Es bari boor'a Yesus ammanon kesse aaffa katamaassinu girunak aane chime. Baak gerakalo asu foonto dima hamme di. Asuni meya dey daa daassin barki yeeset feeseter.

2

Yesus Laafa Asunin Fati
(Mat. 9:1-8; Luqa. 5:17-26)

1 Garo wonaneen orfo Yesus Kifirnahom katama wolle yeere keer feenamato odte.

2 Keyaassi tuumme focharaas tiir'onanneen showo asu zuutte. Yesus dey baassok kaambaason assittu fe.

3 Acheech asu isa laafa asuni wor'e Yesusniki yeesete.

4 Dara showena boor'a Yesusniki tai'suk aane chimoto. Bar feena dimaastaki keyaasi aafanon kabgaat oppobaase yeet keer gedete.

† **1:40** ***Awataatoni:*** Girikni matsafaastak awataatoni mero yifa bar atuta kesfa mero zuuttambaase asintu besifa.

5 Yesus baasso amantooson biyaat laafa asusin: «Naa!
Boor'nees feeshun yistewa» yi.
6 Esta diise Museni tumaasi assinynyaasasin isa isaas
nibbesiissi:
7 «Han asus awuni boor'a effatena mei'ni kaama makefeso?
Isa Ha'oneen ooma boor'aason feeshun uuk chimnir oonso?»
yisete.
8 Geregere Yesus nibbesiisi safaranon ayyanabaasik arifaat
ekka yi: «Nibnitiissi awuniron ekka safaredifetirinso?
9 Laafaasin: ‹Boor'nees feeshun yistewa› usingwa ‹Kabira
opponeeson wor'a hamma› uusinso kashoyi?
10 Sinuntano Asuni Naa daastak boor'aason feeshun uuk
ha'suni hugnaba foobaason aruti» iyaat laafaasin:
11 «Neek makefawungwa: Kabira opponeeson wor'a keene
hamma!» yi.
12 Geregere kabire oppobaason wor'e asu zuuttambaase
asi sina kesse hami. Es bari boor'a asuni meya zuuttere
diinqeset: «Effatena wuza biira aane aruweni!» yit Ha'ooson
galattesete.

Lewini Teegto
(Mat. 9:9-13; Luqa. 5:27-32)

13 Yesus hepsa wolle Galiilaki baarisi tesha hami. Showo
dara dey zuuttesere barki yeeseten assi.
14 Esta kamo aatfeen girbo zuuttefanaasta di Alfiyosni naa
Lewinin biyaat: «Taneen ane hamniwa» yi. Bar dey kabire
barneen ane hami.
15 Esseen orfo Yesus Lewini keer muu meefen showo asuni
meya dey ane feeseter. Baassossin showo boor'ni meenawa
girbo zuutife* baassona Yesusnawa basa nawoni meena ane
muu meesedifer.
16 Ferisawini meeni keen sina tumaasi assinynyani meya
Yesus girbo zuutife baassonawa boor'ni meena ane meefen
biyefaat: «Girbo zuutife baassonawa boor'ni meena awun-
iron ane meere ushdiferinso?» yit nawoni meyanon mamus-
sete.
17 Yesus es baron odefaat: «Mettanteno fayyanik etni asu
aane sholsifewa. Ta yaanay boor'ni meyanon Ha'ooski wol-
guktano ookoni meyaktawa» yi.

Soomere Shiiphoni Chowuni Mamsu
(Mat. 9:14-17; Luqa. 5:33-39)

18 Yohannisni nawoosnawa Ferisawini meena soomere shi-
iphseter. Isa isa asuni meya Yesusniki yeesere: «Yohan-
nisni nawoosakitonawa Ferisawini meeni nawoosnakitona
soomere shiiphseter. Ne nawoni meya soomere shiiphso
beyefees awuni boor'anso?» yisete.

* **2:15** *Girbo zuutife asu:* Girbo zuutife asu Ayhudni meyaki aane shuntefe.

19 Yesus dey baassok wolgire: «Mariis baassoneen ane feen
mozgituni meya soomere shiiphsonek sholsifawoso? In-
daanewa! Mariis baassoneen ane feen soomere shiiphsonek
aane sholsifawa.
20 Sinuntano mariis baassostan oor kesana wona yoona. Es
kabaasik soomere shiiphsone.
21 «Kur'u maamaasta gaddo erbe kunsire zoorifer aafe. Es
baro zagaanane gaddo erbees kur'u mayaason karasir. Kara-
tobaas dey zeemmati baristan akamatu sinana.
22 Esiisimato kur'u ha'matoossi ora wayinini usha ged-
fer aafewa. Gedfaanane wayinini ushaas ha'matooson
karasirwa. Waynini ushaas wuukter ha'matoos dey man-
girwa. Es bari boor'a ora wayinini ushaasik gaddo ha'matotu
sholsifarwa» yi.

Yesus Beysani Wonaasi Daam
(Mat. 12:1-8; Luqa. 6:1-5)

23 Beysani wonasik Yesus foshaasta kamo aatfeen nawoni
meya ane hamefet bona zago buggisete.
24 Ferisawini meya: «Ne nawoni meya beysani wonaasik
zagtonak sholsunoyson awuniron zagsefeso?» yit mamus-
sete.
25 Yesus dey wolgire: «Dawitnawa barneen ane feese
asusneen maktefena kabaasik awu zaginamato aane fere-
tuwetinoso
26 Abiyatar maagni gaanynye meeni gaanynya sinne feena
neyaasik Ha'oosi keer girire maagni meyaktano oonu muu-
nak sholsunoy tushaason me. Estan barneen ane feese baas-
sok dey imi» yi.
27 Dey Yesus: «Beysani wona asuniktu testetano asu beysani
wonnir sinne aane testowewa.
28 Es bari boor'a Asuni Naa beysani wonaasiknu daam-
baywa» yi.

3

Yesus Kushuba Laafa Asusin Fati
(Mat. 12:9-14; Luqa. 6:6-11)

1 Dey Yesus wolle Ayhudni shiiphoni keyaassi giri. Estak
dey kushuba laafa asu feer.
2 Isa isa meya malatok chowa sholsefaat: «Han beysani
wonaasik fatunitto biyaniwa» yire oodet feeseter.
3 Yesus dey kushuba laafa asusin: «Kabira hang ganeya
yaara yerowa» yi.
4 Estan asuni meyak: «Beysani wonaasik ma'aron zagungwa
wedey mangunon zagunso; kaani fatungwa wedey worun;
aaffarinso faqadteri makebbetiso?» yire mamsi. Sinuntano
baasso shaakisete.

5 Yesus nibbesiisi chimak haarefaat biratoosta feese asuni
meyanon gi'ak biyaat asusin: «Kushuneeson zeephwa» yi. Bar
dey zeephin kushubaas fari.
6 Estan Ferisawini meya geregere kesere Yesusnin aakkak
worsonemato Herodisni keena sine baassoneen ane merke-
sete.

Showo Asuni Meya Yesusneen Ane Hamete

7 Yesus nawobaasneen ane Galiilani baariiski hami. Gali-
ilani daastan yeese showo asuni meya orfobaase hamete.
8 Bar zagit feena wuzason zuutire odesefaat Yuudani daas-
tan, Yerusalemni katamaassin, Edomiyasni daastan, Yor-
danosni akaasi yesalo fa daastan, Tirosuknawa Sidonunna
asi katamaassi biratotan Yesusniki yeesete.
9 Daraasa showotan kabi chowa asuni meya tugsiset
feeseter sinna boor'a goonu barik hoossusonek nawoni
meyanon ajaje.
10 Showo asunin fatir sinna boor'a merobesi faana baasso
zuuttere barin ta'ire farsonek tiir'siset feeseter.
11 Asusasi fa kiina ayyana Yesusnin biyenaase sinba gan-
dera: «Ne Ha'oni naawa» yit chaaget faaser.
12 Kiina ayyanaasikitonon dey bar oo sinnamato mak-
sonoynamato zaggire ajaje.

Asire Heppe Wosini Meeni Korto
(Mat. 10:1-4; Luqa. 6:12-16)

13 Yesus aamaasta kesfaat bar shunna basakitonin teege.
Basakito dey barki yeese.
14-15 Barneen ane foosonek; kaambaason maksonek
wosunak; kiina ayyanaasikitonon asusasin kisusonek
ha'suni hugnabesi foonak asire heppe asunin koraat: «Wosi*»
yire teege.
16 Es kortese asire heppe asusakito «Phexiros» yire sunsina
Simon
17 «Boanerges» uus dey «Dedoni naanggot» yire sunsina Zab-
diyosni naanggot Yaqobnawa Yohannisna,
18 Andriyas, Filiphoos, Bertelemewos, Maatiwos, Tomas,
Ilfiyosni naa Yaqob, Tadewos, koonefe baassokin ye† Simon,
19 Yesusnin aatire ima Askorotki Yuuda.

Yesusnawa Beelzebulna
(Mat. 12:22-32; Luqa. 11:4-23; 12:10)

20 Esseen orfo Yesus keer ye. Barneen nawoni meyaneen
showo asuni meya hepsa dey zuuttesete boor'a muuni muuk
aane chimoto.

---

* **3:14-15** *Wosi yire teegere:* Wosi yire teegere yifa bar zeemoti Girikni tichaassi aafa. † **3:18** ***Koonefe baassokin ye:*** Koonefe baassokin ye yifa bar Ayhudni meyaassin birmadumma kesonek kabsesefe baasso keenaassin yeer sinbaasontu besifa.

21 «Yesus nifasewa» yistefa wolla odesefaat koonni meya
ephak yeesete.
22 Yerusalemun yeese Museni tumaasi assinynyani meya:
«Yesus Beelzebul basaassi faarwa! Kiina ayyanaasikitonon
kisifenaas baron ha'sifa barikwa» yit wolumsete.
23 Yesus baassotin barki teegere besok ekka yi: «Sexanaas
aakkak Sexanaason kisuk chimnirinso?
24 Isa taatoos bare bare oor oor kesfaanane taatobaas za-
gira yerok aafa chimanawuza.
25 Esiisimato isa keer fe asu oor oor kesfaanane zagire fook
aafa chimanawuza.
26 Es bari boor'a Sexanaas bare bare oor oor kesfaanane
tishutu tishunatano aafa zagira yerona wuza.
27 «Isa zag asuni keer girire zeemme es zag asusin eph-
phe taar'noy keebaassi fa foobaason bo'ok chimnir aafe.
Taar'naneen orfotu bo'ok chimana.
28 «Futo makefawungwa, asuni meya wostesefe
boor'aasewa maksefe me'aase zuuttera feeshun ustona.
29 Sinuntano Korto Ayyanaasta mei'ni kaama maksefe
baasso boor'aas koi'ba foonto kowatu sinanatano boor'besiis
isanne aafa feeshun ustona wuza.
30 « ‹Kiina ayyana basaassi faarwa› » yiset feeseter sinna
boor'atu Yesus es baron make.

Yesusni Intoosewa Ayni Meena
(Mat. 12:46-50; Luqa. 8:19-21)

31 Yesusni intoosewa aybaasakitona yeesere gerakalo
yersefaat barki wosisere teegsisete.
32 Es biratoosta diise asuni meya: «Ne intoosewa ayneesaki-
tona gerok neen sholsediferwa» yire maksete.
33 Yesus wolgire: «Intona oonso? Aytaasakito oona oo-
nanso?» yit wolgi.
34 Biratoosta diise baassoki biifet: «Ese intonaasewa ay-
taasakitona haniiswa:
35 Ha'oosi fiqadinon zagsefe baasso zuuttere ayta, eetna,
intonawa» yi.

4

Zalni Bukinynyaasa Beso
(Mat. 13:10-17; Luqa. 8:4-8)

1 Hepsa wolle Yesus baarisi tesha daraasin assuk kabi.
Akam showo asu barki esta yeesere zuuttesete boor'a Yesus
goonuussi girire baariista di. Daraas zuuttere baarisi tesha
feeseter.
2 Besok showo wuza baassok assi. Assifena kabaasik dey
ekka yi:
3 «Odotiwa! Bukinynyaas meeni bukak kesi.

4 Bukfena kabaasik isa isaas ugnaasi ha'ta kere wor'i.
Kasaas dey kephpha maase.
5 Oomaas dey garo ho'ba faana kaa'oosta kere wor'i. Akama
ho'a aafa sinna boor'a geregere kayi
6 Sinuntano awa kesfana kabaasik aliqi. Tasbaas aane
zaguwa sinna boor'a ichimi.
7 Ooma zalaas dey seer'a faana daasta kere wor'i. Seer'aas
kessa geer'na boor'a aane gaana.
8 Oomaas ma'a buloosta kere wor'a bar kayira dichcha
gaana gaani. Isaas keezasiron, isaas issunasiron, isaas
tiyanon gaani.»
9 Estan dey Yesus: «Odoni odoba feenay odowowa!» yi.
10 Yesusni tesha feese asuni meenawa asire heppe na-
wobaasakitona Yesus bar bar sinfena kabaasik: «Besok
maketa chowaasi kota aambanso?» yire mamussete.
11 Bar dey wolgire: «Nittok Ha'oosi taatoni aacho chowni
aruus imte. Sinuntano nittoneen foonto oomni meyak zuut-
tambaase besoktu maktefawa.
12 Es bar dey:

« ‹Baasso Ha'ooski wolseten boor'besiis feeshun ustonoy-
namato;
aafbesiisik biifet aane yaadatesefe;
odobesiisik odefet aane gasasisefewa› »

yistenaasimatowa.
13 Dey Yesus baassok ekka yi: «Han besoson nitto aane
aruwetinoso? Eekan ooma besosikitonon zuutira aakkak
aruk chimfetiso?
14 Bukinynyaas kaambaasontu bukfe.
15 Kaambaason buktefana kabaasik ugnaasi ha'ta kere
wor'a bar kaambaason odesefe kabaasik geregere Sexana
yaara es kaamaason nibbesiissin ephpha tishkifana asuni
meyawa.
16 Esiisimato dey kaa'oosta bukte bar kaambaason odesefe
kabaasik geregere girak ephpheteesefe baassowa.
17 Sinuntano es kabaasiktano baassossi kaambaasi tasa
aane zaguwa. Garo wonaneen orfo kaambaasi boor'a isa
rakko wedey kabugto yaafana kabaasik geregere tuusa'sere
gandesefe.
18 Seer'a faana daasta bukte bar dey kaambaason odefe
baassotingwa.
19 Sinuntano han daastaki fooni chowaasi safara otumni
keeshtanaasewa ooma ooma wuzni eenanto baasso nibaassi
girira geer'fana boor'a gaana foonto fu'tesefe.
20 Ma'a ho'aasta bukte bar dey kaambaason odere eph-
pheteesefe asuni meyawa. Es baasso isaas keezasiron, isaas
issunasiron, isaas tiyanon gaanefe.»

Tega Dimta Di Tonaasi Beso
(Luqa. 8:16-18)

21 Tusire dey: «Isa asu tona tonire waashshi wedey kuphoni
sikalosi duusifewoso? Tega dimtatanoso duusifenari?
22 Es bari boor'a aachera ammanon kesnor uktera chaare-
faasta kesnoy wuza aafawa.
23 Ese odoni odoba feena bar odowowa.»
24 Dey Yesus ekka yi: «Han chowaasikitonon gasasira
odotiwa! Nitto safarefeti safareesik wolla nittok safartera
imtona. Es baristannu nittoosta dayister.
25 Feena barik dayistera imter. Sinuntano tishfaanane es
barik fa barnu ootter.»

Dichfa Zalni Beso

26 Dey Yesus tusire ekka yi: «Ha'oosi taato buloostaki zala
bukfe asune faar.
27 Asus waalin kunfe wonnanneen dey kabife. Aakkak
sindifanamato arunoyfeen zalaas kayifa; dey dichfa.
28 Buloos dey teetbak zeemma kaygifa. Estan ke'oba kisifa.
Fotira gaana gaanfa.
29 Meyaas katta kar'ni wona kar'nanneen asus magadak
kar'a ephfe.»

Fi'fi'oni Zalaasi Beso
(Mat. 13:31-34; Luqa. 13:18-19)

30 Ekka dey yi: «Ha'oosi taatonon awuneen hoossunirinso?
Aro besok dey hoossira makonirinso?
31 Fi'fi'oni gaanane faarwa; bar dey buloosta buktefana
kabaasik daasta fa zala zuuttambaase asiistan aterwa.
32 Sinuntano buktera kayinanneen orfo gooru buktera kayi
zala zuuttambaase asiistan arkir sinfa. Samaastaki kasaas
waay'baassi keeba keer'a duunanneen inya inya waay'a
kisifa» yi.
33 Yesus asuni meya gasasire odok chimoneesne faaron effa
showo besok kaambaason baassok maket feer.
34 Bar assifena kabaasik beso foonto aane assuwe. Sin-
untano baasso baasso sinefe kabaasik chowaason zuutire
nawoni meyak kotte maket feer.

Yesus Sirus Shaakkunak Zagi
(Mat. 8:23-27; Luqa. 8:22-25)

35 Es wono waalin Yesus nawoni meyak: «Han baarisi yesalo
finaniwa» yi.
36 Daraasin estak beyfaat Yesus diina goonuussi girire
barin ephphe hamete. Ooma goonuusikito dey barneen ane
faaser.
37 Akama akani guuboosi ipuwa kabira akaas goonuussi
tuumananneen ipuwaas goonuuson ichet faar.

38 Es kabaasik Yesus goonuusi orfosi bokta boktere kunfer. Nawoni meya barin guzgisere: «Assinynyano! Inno tishuus neen aane tiir'efanoso?» yisete.
39 Bar guzire ipuwaason ke'i. Baariison dey: «Beyya shaakku!» yi. Ipuwaas dey siru beyi. Akama naganu sini.
40 Yesus nawoni meyanon: «Awuniron ekka digedifetirinso? Hashneen amantonti aafanoso?» yi.
41 Akamanon digesere baassotna baassotna: «Eekan ipuwaasewa baariise ajajamenar han bar oonso?» yisesete.

5

Yesus Isa Kiina Ayyana Ephna Asunin Fati
(Mat. 8:28-34; Luqa. 8:26-39)

1 Galiilani baariison goonuk finere yesalo Gergesenonki daasta kar'ete.
2 Yesus goonuussin kerobaase geregere kiina ayyana ephna asu shu'ni moogaassin kesse barik uphe.
3 Es asus dey moogni dimsitu feefe. Oonu barin bittani shashsharaknu taar'e duusuk aane chimfe.
4 Showo wona wochoni bittaknawa shashsharakna taatet feer. Sinuntano Shashsharaason buggitnawa bittaason kiir'etna feer. Barin merok oonu chimfer aafe.
5 Wonna wonna toonawa waalinna shu'ni moogaastanawa kumaastana kutifaafe chaaget feer. Atubaason shu'ak buu'e mazasit feer.
6 Kiina ayyanaas woksok Yesusni biinayse eella sinba kaa'nefaat.
7 Tega kaamak: «Akamanon ulfinto Ha'oosi naa Yesusno! Taneen awune faarinso? Taan kiichunoytamato Ha'oosi sunak tewuwa!» yit chaagi.
8 Es baron yinaas Yesus: «Ne kiina ayyana han asusasin kes» yina boor'a.
9 Yesus dey: «Sunne oonso?» yire mamsi. Asus wolgire: «Inno showo sinni boor'a sunna Legewon»* yi.
10 Barikitonon daastan kalle kofkunoynamato chinire Yesusni shiiphe.
11 Es daasta fa kumaasi tesha showo mukoni wodo keemtedifar.
12 «Hamma mukoossi girunik innotin gafkuwa» yit shiiphse.
13 Yesus dey hamma girunak maken kiina ayyanaasikito kessa mukoosikitosi giri. Hep kuma sinni muko kumaastan eelera baariissi girira kiti.
14 Mukooson keemfe kezzoosakito eelere hamme katamaassinawa ke'eessina sina chowaason maksete. Asuni meya dey sina baron biyak kesete.

* **5:9** Legewon uus 4,000 hamma 6,000 sinni meya taar'oni zuutto

15 Yesusniki yeeseten es showo kiina ayyanaas ephna asus
nibbaas wolin maya mayye diifen biyeteese digsete.
16 Es kiina ayyanaas ephna asusa chowanonnawa
mukoosikitotana sina baron zuutire zeemme biya asuni
meya es yeese baassok maksete.
17 Es kabaasik es daasta fe asuni meya Yesus daabesiistan
kesse hamanak shiiphsete.
18 Yesus goonuussi girifena kabaasik kiina ayyanaas
basaassin kesna asus: «Neneen ane hamanawa» yit shiiphe.
19 Sinuntano Yesus aane ma'i uwe. Asusik wolgire: «Keene
wolla hamfaat keerki asuni meyak Daamiis neek awune fa
akama wuza zaginamatonawa aakkak neek kenashtenama-
tona makowa» yi.
20 Asus dey Yesus barik zagina chowaason: «Asir katama»
yistefa daasta hamme awasi. Ode baasso zuuttere diinqeset
feeseter.

Kiti Nawaasewa Mettana Asuse
(Mat. 9:18-26; Luqa. 8:40-56)

21 Yesus dey goonuk yesalo hepsa wolle finfena kabaasik
showo asu baarisi tesha barki esta zuuttere feeseter.
22 Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynyaasasin Yayiros yiste
isa asu yeere Yesusnin biinayse wochobaassi kaa'nere:
23 «Ate naanaas akamanon mettera kituna agaat kunirwa.
Farira kaak foonak yaara kushuneeson barista ta'uwa» yire
chinire shiiphe.
24 Yesus dey barneen ane hami. Showo asu orfobaase
tiir'sisedifer.
25 Asire heppe neya harinba wuuktet faana isa asu faar.
26 Showo etni asuniki hamfaafa akamanon rakkatet waag-
baason dey koi'sit faar. Sinuntano merobaas arkittu hami-
tano faruk aane chima.
27 Bar Yesusni chowaason odera faar sinna boor'a asusa
ganesi orfo kamo yaara maambaason ta'i.
28 Es baron zaginaas: «Maambaasta ta'ifaanane farunawa»
yira faar.
29 Es wuuktet fa harinbaas geregere yere. Merobaassin
farinamato atubaastak ari.
30 Yesus dey geregere basaassin hugna kesnamato araat
daraasa ganesi yerqere «Maamnaasta ta'is oonso?» yi.
31 Nawoni meya wolgire: «Daraas tiir'sisefeen biifat: ‹Oonso
taan ta'iri› yifatoso?» yisete.
32 Sinuntano Yesus es baron zagiis oo sinnamato aruk
yerqere bi.
33 Estan asus barik zagte baron arina boor'a digera korkit
yaara sinba kaa'nera futooson zuutira make.

34 Bar dey: «Naanaase! Amantonees neen fatiwe. Maar'on
hamme; meroneessin faruwe» yi.
35 Yesus es baron makefena kabaasik Ayhudni shiiphoni
keyaasi gaanynya Yayirosni keerun yeese asuni meya barik:
«Naanees kitiwa. Hash awuniron assinynyaasin hopsifasso?»
yisete.
36 Sinuntano Yesus es baron odefet Ayhudni shiiphoni
keyaasi gaanynyanin: «Amanotano digotaatawa» yi.
37 Yesus dey Phexirosneen, Yaqobneen, Yaqobni ay Yohan-
nisneentano oom asu barneen ane hamanak aane ma'i uwe.
38 Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynyaasa keer yeere
kar'fena kabaasik asuni meya sasetnawa waasitna chaaga
aatamsisefeen bi.
39 Keer girire: «Awuni boor'a saset waasidifetirinso?
Nawaas afay'totu afay'tetano aane kituwa» yi.
40 Asuni meya dey kanyni mi'a mi'esete. Sinuntano Yesus
baassotin zuutire keerun kalle kisaat nawaasi abaninnawa
intononna dey barneen ane feese baassotin zoonsire nawa
faanaassi giri.
41 Nawaasi kushunon dey zatte: «Xalita kum!» yi. Es
kaamaasi kota dey: «Garo nawaase kabuwe yifawungwe» uu.
42 Bar dey geregere kabira ek hang kuti. Woggabaas dey
asire heppe sinana. Es bar sinfana kabaasik asuni meya
akamanon diinqesete.
43 Sinuntano Yesus: «Sina chowaason oonu arunaata» yire
baassok ajajefaat dey: «Nawaas muuna muu imti» yi.

6

Raajju Daabaastak Ulfinto Beybaas
(Mat. 13:53-58; Luqa. 4:16-30)

1 Yesus estan kesse daabaasta* ye. Nawoni meya orfobaase
hamete.
2 Beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi assu ephi.
Showo asuni meya odesere diinqeset ekka yisete: «Han asus
han wuzason zuutire ayin daniso? Aro arunso han barik
imteri? Han biistera artonoy wuzasikitonon zagifenaas
aakkakinso?
3 Haniis i'o kar'fe Maaramini naastenoso? Yaqobni, Yosani,
Yuudanawa Simonna asi ayistenoso? Eetbaasikitonu han
innoneen anetanoso faasenari?» Esiison yiset ephphetoo
beyesete.
4 Sinuntano Yesus: «Raajju daabaastak, koonbaasa
ganesinawa keer ane feena asusa ganesitano oom geroni
asusa sinak ulfintowa» yire make.

---

* **6:1** ***Daabaasta:*** Daabaasta uus Naaziret uu.

5 Estak dey garo mettanni meenistatu kushubaason ta'ire
fatiteno ooma biistera artonoy wuza aane zaguk chime.
6 Daraas amano beyobesiisik diinqe. Estan Yesus ke'e
ke'eessi kutifaafe assit feer.

Yesus Asire Heppe Wosini Meyanon Wosi
(Mat. 10:5-15; Luqa. 9:1-6)

7 Asire heppe nawobaasakitonin hang barki teegere hep
hep zagire wosi. Kiina ayyanaasikitota ha'suni hugna imi.
8 Estan ekka yire ajaje: «Hamati ugunnitiisik haarotano
tusha wedey ha'mato wedey tach'amaasta birri koor'ira
ephatiita.
9 Wochontiissi chaa'ma yer'titano hep maama ephatiita.
10 Isa asuni keer girifeti kabaasik es katamaassin kesatin-
neen esta footi.
11 Asuni meya nittotin ephphetooknawa odokna beyete
dimaasta wochontiisi tulonon tebaat essin kessa hamti. Es
bar dey baassosta zaala sinana.»
12 Estan es wostere hama baasso dey kesere asuni meyak:
«Boor'nitiison harmira Ha'ooski woluti» yit assisete.
13 Showo kiina ayyana asunisin kissete. Showo mettannin
dey zayiti muudfaafe fatisete.

Haphqife Yohannisni Worto
(Mat. 14:1-12; Luqa. 9:7-9)

14 Yesusni sunaas artera faar sinna boor'a taato Herodis
basa chowaason ode. Isa isa meya: «Haphqife Yohannis kitun
kabi. Es bari boor'a biistera artonoy wuza barik zagtedifar»
†yiset feeseter.
15 Oomiis dey: «Eliyaswa» yisete; isakadiis dey: «Zeemoti
raajjuni meyaassin isaasamatowa» yiset feeseter.
16 Sinuntano Herodis odere: «Han bar ta suutbaason katina
Haphqife Yohanniswa. Ese bartu kitun kabirwa» yi.
17-18 Herodis ayba Filiphosni asu sina Herodiyadanon asu
zagire ephi. Haphqife Yohannis Herodisnin: «Ayneesa asunon
ephatak neek aane sholsifawa» yire make. Es bari boor'a
wosire Haphqife Yohannisnin ootire taatoni keer taati.
19-20 Herodis Haphqife Yohannis ooko dey korto asu
sinnamatona arir sinna boor'a digerenawa oodetna feer.
Herodis basa wollaason odena odena faadaasik nayettu
feefe. Sinuntano giraktu odefe. Es bari boor'a Herodiyas
Haphqife Yohannisnin es makena wuzaasik haarera woruk
sholefanaknu aane chima.
21 Herodis koontena wonaason ulfinsuk daason ha'sife
baassok; taar'oni gaanynyaniknawa arto Galiilaki meyakna

† **6:14** ***Yiset feeseter:*** yiset feeseter yifa bar isa isa zeemoti tichaassi «yit feer» utu yifa

akama koota koote. Es bar dey Herodiya sholefana ma'a wona sini.
22 Herodiyadani nawa kootaas maastefana keyaassi girira baasso sina surit eresira Herodisninnawa barneen ane feese baassotinna girsi. Taatoos dey nawaason: «Ne sholeta wuza awunu sinun taan mamsuwe imanawe» yi.
23 Hepsa dey: «Taatonaasi isa kununonnu sinfanak mamsita baron zuutira neek imanawe» yire teyi.
24 Bar dey intobaaski hamma: «Awu mamsunaasse» yi. Intobaas dey: «‹Haphqife Yohannisni teetaason› yira mamsuwe» yi.
25 Nawaas dey geregere taatoski wolla hamma: «Haphqife Yohannisni teetaason han koranaassi gedtera hash taak imtonak sholefaungwa» yi.
26 Taatoos es mamsina mamsusik akamanon suume. Sinuntano zeemme teyina boor'a muu muusonek teegte asuni meeni sina nawaasik kalanak aane sholowe.
27 Geregere taatoos oodfe taar'osasin isarin Yohannisni suutaason kar'e teshshonak wosi. Taar'oos dey hamme taatoni keyaassin suutbaason kar'i.
28 Kar'na teetaason koranaassi gedde teshshosi nawaasik imin nawaas dey intobaasik imi.
29 Yohannisni nawoosakito es baron odeseteyse yeesere dugnobaason ephphe kabbarsete.

Yesus Uuch Kum Asunin Maasi
(Mat. 14:13-21; Luqa. 9:10-17; Yoha. 6:1-14)

30 Wosini meya wostere hameteessin wolle yeesere Yesusniki sina zuuttesete. Zagsete baronnawa assisete baronna zuutire barik maksete.
31 Baassoki yeefernawa wolle hamfe asuna showo sinna boor'a muuni muuknu sa'ati aane danoto. Es bari boor'a Yesus: «Nitto nitto isa shaato dimsi hamfaat garo wona beysa ephtiwa» yi.
32 Estan baasso baasso goonuusi diisere isa shaato dimsi hamete.
33 Sinuntano hamefeen asuni meya biyere baasso sinobesiison arsete. Estan katama katamaassin kesere wochok eelere baasso kar'ono feeseten zeemme hamme baasso kersoneesta zuuttesete.
34 Yesus goonuussin kerefena kabaasik showo asuni biire kezzoba foonto fantune feeseter sinobesiisik suume. Estan showo wuza baassotin assuk kabi.
35 Geroki dimaas waalet hambaase nawobaasakito Yesusniki tai'sesere: «Han faani dimaas zabowa; gerok dey waaldifar;

36 Han asuni meya muusone wuza aafa sinna boor'a biratoosta fa beedeessinawa ke'eessina hamere muubesi waagsonek geggessuwa» yisete.
37 Sinuntano bar wolgire: «Baasso muusone muuson nitto imtiwa» yi. Baasso dey: «Eekan inno hamma hep tiya diinari zuutira kisira waagera imaniroso?» yisete.
38 Yesus: «Apun tushanso faari? Hamma biyebbetiso» yi. Baasso dey biyere: «Uuch muuma tushnewa hep qurxumminetu faarwa» yisete.
39 Yesus dey daraasi chiro kuwaasta bag bagge duussonek ajaje.
40 Estan tiya tiyanawa uuchasir uuchasirna sinefaafe madadak diisete.
41 Yesus dey ukkoti uuch muuma tushaasewa hep qurxummiise ephphe den sama biire Ha'o galattefaat tushaason batte daraasik woshonek nawobaasakitonik imi. Esiisimato hep qurxummiison imin zuuttambesiise asik haa'esete.
42 Zuuttambesiise meesere gawsete.
43 Nawoosakito dey fu'te batto tushaasewa qurxummiise asin asire heppe masa tuumanon zuutisete.
44 Tushaason me arqasusa faada uuch kum sinana.

Yesus Baariista Kuti
(Mat. 14:22-33; Yoha. 6:15-21)

45 Yesus geregere daraasin geggesifet nawobaasakitonin goonuussi diisere yesalo Betesayida finere zeemme hamonek ajaje.
46 Esseen orfo Yesus baassostan oor kesse Ha'o shiiphonak aamaasta kesi.
47 Waalfana kabaasik goonuus baarisi ganetatu fa. Es kabaasik Yesus bar bar daastatu fe.
48 Nawobaasakito siru baasso sinaasta siridifar sinna boor'a akaason ichche finak rakkassefeen bi. Wassi izgin sa'atin hamma asire heppe sa'atineen fa kabaassi baariista kutit hang baassoki ye. Baassotinnu aatte hamana kaba.
49 Sinuntano baasso baariista kutit hamfeen biyesefaat: «Kitawa» yisefaat chaagete.
50 Zuuttambesiise biyaat naysete. Yesus dey geregere: «Harewa! Tawa! Digotiitawa» yi.
51 Goonuussi girire baassoneen ane duubaase sirus beyya yere. Es bari boor'a nawoosakito akamanon diinqesete.
52 Nibbesiis yaadato beyya faar sinna boor'a zeemmati zagte biistera artonoy tushaasi chowanon aane arsoto.
53 Baariison finere Gensaret yiste daasta kar'ete. Goonuuson ek daasta tai'sire taar'e yeetisete.
54 Goonuussin kersefe kabaasik asuni meya geregere Yesusnin arsete.

55 Es daa zuuttambaase asi biratoosta ek hang eelefaafe
Yesus feenaasta mettanni meyanon oppota wor'e teshshe-
sete.
56 Bar hamna hamna dima zuuttambaase asi ke'eessi,
katamaassi, beedeessi feese mettanni meyanon ek yaboosta
ephetaafe teshsho maybaasi fashanonne ta'usonek shiiphset
feeseter. Ta'i baassonu zuuttere farset feeseter.

7

Abani Meeni Tuma
(Mat. 15:1-9)

1 Ferisawini meenawa Yerusalemun yeese isa isa Museni
tumaasi assinynyaasna Yesusniki yeesere zuuttesete.
2 Yesusni nawoosasin isa isaas tumaasimato mastera kay-
imnoy kushuk muu meesefeen biyete. Kayimnoy uus
mastonoy kushu uu.
3 Ferisawini meenawa oom Ayhudni meena kur'uni meeni
tumaason oodak kushubesiison maso shaksefaatene aane
meesefe.
4 Esiisimato dey gaban wolsefe kabaasik masonoy aane
meesefe. Tuwooson, gimaason, bittak wosuste kodaason,
masane fa ooma ooma tumasonneen oodettu feesefe.*
5 Es bari boor'a Ferisawini meenawa Museni tumaasi
assinynyaasna: «Eekin ne nawoosakito kur'uni meeni tu-
maason beyefaat awuni boor'a kushubesiison masonoy muu
meesefeso» yit Yesusnin mamussete.
6 Sinuntano bar wolgire ekka yi: «Nitto sinnoy sinne bestefe
asuwa; raajju Isayyas nitto chowaasik makefena kabaasik:
« ‹Han daraas noonoba noonobaasiktu taan ulfinsifeteno;
nibbaas tayistan akamanon wokawa.
7 Asu tumena tumaason;
Ha'onir zagsere assisefaafe;
shimaasiktu taan ulfinsifewa›
yire makena bar futowa.
8 «Nitto Ha'oosi ajajinon beyefaat asuni tumatu oode-
fetiwa.»
9 Dey Yesus tusire: «Nitto tumaason oodakwa iyaat Ha'oosi
tumanon beyati ma'a ugunniti faarwa.
10 Muse: ‹Abanesinnawa intoneesonna ulfinsuwa› Dey:
‹Ababaasin wedey intobaason me'a bar wortonak sholsifa›
yifa.
11 Sinuntano nitto ‹Isa asu ababaasin wedey intobaason
argasuna wuzba faafaananenawa es baron dey: «Han bar
Ha'oosik imna imawa» iyaanane;
12 Ababaasiknawa intobaasikna argasu beyak chimanawa›
yisefeti.

* **7:4** *Kupho:* isa isa tichaas kupho yifa baron daysir.

13 Esiisik teetnitiisi tumanon oodak Ha'oosi kaamanon
shaarefeti. Dey effa effa showo wuza zagsefeti.»
14 Yesus dey daraasin hepsa barki teegere: «Zuuttamnitiise
gasasira taakin odotiwa.
15 Asuni kiinsifaas asunisin kesfa bartano geron asunisi
girifa bar aane kiinsifawa.
16 Ese odoni odoba feena bar odowowa!»† yi.
17 Yesus daraasin beyfaat keer hamfena kabaasik na-
wobaasakito besosi kotanon mamussete
18 Bar dey baassok wolgire: «Nitto dey aane gazguwetinoso?
Geron asuni katasi girifa bar isanne asunin aane kiinsifa
sinnamato aane aruwetinoso?
19 Kataassi girifa bar gerotu kesfatano nibaassi aane giri-
fawa» yi. Ekka ubaasik Yesus muu zuuttera kayma sinbaason
make.
20 Tusire dey: «Asunin kiinsifaas asusa nibsin kesfa wuza-
sikitowa.
21 Es bar dey mangunon safaro, soolo, wiiso, asuni woru;
22 Gerkesa, jooro, mangu, esha, gafo, koona, hamato, bee-
ganto, gironata uwa.
23 Es mangu wuzaasikito zuuttera asuni nibsintu kesfa.
Asunin dey kiinsifa» yi.

Sirofiniqaki Asusi Amanto
(Mat. 15:21-28)

24 Yesus estan kabire Tirosni katamaasi tesha fa ke'eessi
hami. Esta isa keer girire foobaason oonu arunoynamato
shole. Sinuntano aachok aane chime.
25 Garo nawubaason kiina ayyana ephna isa mashkasu
Yesusni chowaason odefaat geregere yaara wochobaassi
sagade.
26 Asus Sirofiniqawini meeni keena sina Girikni kaamatu
wollefa. Bar dey nawubaassin kiina ayyanaason kisunak
Yesusni shiiphe.
27 Sinuntano Yesus: «Naanggotaasi muunon ephphe kanak
ha'u ma'arta. Shakaani naanggotaas zeemma maara gawun»
yi.
28 Asus wolgira: «Futowa Daamtaaso! Kanaasikitonu
sillawoosi sikalosi faafaattu naanggotaas maafana kabaasik
zigifa fufuntooson maafawa» yi.
29 Es bari boor'a Yesus barik: «Ekka makoneesik kiina
ayyanaas naaneessin kesiwe; maar'o hamme» yi.
30 Asus dey keeba wolla hamma kar'in kiina ayyanaas
kesfaan nawaas farira kuphoosta kunfeen dani.

Odo Oyoosnawa Nibtaatoosna Asi Faru

† **7:16** ***Ese odoni odoba feena bar odowowa:*** Isa isa tichaasta faar

31 Estan Yesus Xirosun kesse Sidon kamo aatte asir katama
yistefa daastak Galiilani baariiski ye.
32 Estak isa odoba oyonawa babula asuna asin asuni
meya Yesusniki ephphe yeesete. Kushubaason dey basaasta
ta'unak shiiphsete.
33 Yesus asusin daraasatan bar barin oor kisire kushubaasi
waa'ak odobaassi gedaat tuja tujere asusa termanon tapti.
34 Den sama kaanne biyaat sikalere safarere «Eefta» yi.
Kotbaas dey «gachcho» uu.
35 Geregere odobaas gachche. Terumbaas dey kotte. Isa
tuusa'o foontonon mai'sire wolle.
36 Yesus: «Han baron ooknu makotiita» yire ephphe ye baas-
sok ajaje. Sinuntano baasso makotiita yina baron beyfaat
arkissire wolumsesete.
37 Asuni meya akamanon diinqok: «Zuuttambaase asin ma'ar
zagiwa. Odo oyoni meya odosonek; nibtaatoni meya wolum-
sonek zagi!» yisete.

8

Yesus Acheech Kuma Asuni Meyanon Maasi
(Mat. 15:32-39)

1 Es wonaassik showo dara hepsa dey zuutte. Muusone
muu aafa sinna boor'a Yesus nawoni meyanon barki teegere:
2 «Daraas hawung keez wona kar'e taneen anetu feesete.
Muubesi aafa sinna boor'a baassok safarefawungwa.
3 Baassossin isa isaas woka daan yeeseter sinna boor'a afur
keebesi gafkaanane ugunta gooda taateseterwa» yi.
4 Nawobaasakito dey: «Han zaboossi asu ayin tusha danna
han effetena daraasin maasuk chimnirinso?» yire wolugsete.
5 Yesus: «Nittoki apun tushanso faari?» yire mamsi. Baasso
dey: «Naafun tushatu faarwa» yisete.
6 Daraasin daasta duussonek ajaje. Estan naafun muuma
tushaason ephphe Ha'o galattefaat batte woshonek na-
wobaasakitonik imi. Baasso dey daraasik woshete.
7 Baassoki garo qurxummi faar. Es barik Ha'ooson galatte-
faat woshonek nawobaasakitonin ajaje.
8 Nawoosakito dey asuni meya meesere gawseten fu'te
battooson inya inya naafun masa tuumanon zuutisete.
9 Tushaason meese asuni meya acheech kum sinone. Estan
geggessi.
10 Esseen orfo nawobaasakitoneen goonuussi diisere Dal-
manuta yistefa daasta hamete.

Biistera Artonoy Wuza Biyak Mamuste Mamsu
(Mat. 16:1-4)

11 Ferisawini meya Yesusniki yeesere barneen karakkaro
ephete. Fattanok sholsefaat biistera artonoy wuza saman
besunak mamussete.
12 Basa teetaasik akamanon sikalere safarefaat: «Han koon-
toos awuni boor'a biistera artonoy wuza sholefaso? Futoktu
makefawungwa, han koontoosik isa biistera artonoy wuza
aafa imtona wuza» yi.
13 Ferisawini meyanon beyfaat hepsi wolle goonuussi diire
yesalo fini.

Ferisawini Meenawa Herodisni Masose
(Mat. 16:5-12)

14 Nawobaasakito tusha ephphe hama daagsete boor'a
goonuussi fayiis isa tushatano ooma aafa.
15 Yesus baassotin: «Ferisawini meenawa Herodisna asi ma-
soossin teetnitiison oodtiwa» yire ajaje.
16 Baassotna baassotna: «Innoki tusha aafa sinna boor'awa»
yit wolumsete.
17 Yesus es baasso safaraason arifaat: « ‹Tusha innoki aafa
sinna boor'awa› yit nittotna nittotna awuniron wolumsedife-
tirinso? Hashneen aane gazguwetinoso? Aane aruwetinoso?
Nibnitiis yaadato beyiyoso?
18 Aafniti feen aane bifetinoso? Odonti feen aane ode-
fetinoso? Nibnitiissi aane kar'fanoso?
19 Uuch muuma tushaason uuch kum asusik batfana
kabaasik fu'te battooson apun masa kabugsetiso?» yi. Baasso
dey: «Asire heppe» yisete.
20 Dey «Naafun muuma tushaason acheech kum asunik
batfana kabaasik fu'te battooson apun masa kabugsetiso?»
Baasso dey: «Naafun» yisete.
21 Bar dey: «Hashnu aane aruwetinoso?» yi.

Yesus Betesayidak Isa Aaftishunin Fati

22 Betesayida kar'efe kabaasik asuni meya isa aaftishunin
ephphe yeesere Yesus taptunak dey shiiphsete.
23 Bar dey aaftishuusi kushubaassi zatte ke'eessin gerakalo
kisire aaffaassi tujfaat kushubaasik ta'ire: «Isa biidifata wuza
faaroso?» yire mamsi.
24 Aaftishuus den kaanne: «Asusakito kutit yere i'onimato
kutisedifeen biidifawungwa» yi.
25 Hepsa Yesus kushubaason aaffaasta ta'i. Estan asus
mai'sire bi. Farire woksokneen fa wuzason zuutire mai'sire
bi.
26 Estan Yesus asusin keeba gafkaat: «Ke'eessi girutaata*» yi.

Phexiros Yesusnin: «Ne Muudtowa» Ubaas
(Mat. 16:13-20; Luqa. 9:18-21)

* **8:26** *Ooknu isa wuza makotaata:* Ooknu isa wuza makotaata yifa baron isa isa zeemoti Girikni tichaassi daysir

27 Yesusnawa nawobaasakitona Kesariyani Filiphoos yistefa katamaasi tesha fa ke'esikitosi hamete. Ugnaastak: «Asuni meya ta oo sinnamato maksefeso?» yire nawobaasakitonin mamsi.
28 Baasso dey wolgire: «Isa isaas Haphqife Yohanniswa; oomiis dey Eliyaswa; oomiis dey raajjusasin isaaswa» yiretu maksefewa.
29 «Eekan nittoke; taan oo yifetiso?» yire mamsi. Phexiros wolgire: «Ne Kiristooswa†» yi.
30 Yesus baassok: «Ta chowaason ooniknu makotiita» yire ajaje.

Yesus Kituna Baron Issoonsa Make
(Mat. 16:21-28; Luqa. 9:22-27)

31 Yesus nawoni meyak ekka yit assu ephi: «Asuni Naa akama shana ephphetoonak sholsifawa. Kur'uni meeni sinak, maagni gaanynyani sinak, Museni tumaasi assinynyani meeni sinak kashistonir dey wortonir. Sinuntano keez wonaneen orfo kitun kabunir.»
32 Es baron dey ammanon baassok make. Es kabaasik Phexiros Yesusnin oor ephphe: «Ekka utaatawa» yit ke'i.
33 Sinuntano Yesus nawobaasakitoniki yerqere biyaat Phexirosnin ekka yire ke'i: «Ne Sexana, asusarontano Ha'oosiron aane safarefe sinna boor'a haak orfona hamma.»
34 Estan Yesus daraasin nawobaasakitoneen ane teegere ekka yi: «Taneen ane hamak shole bar basa teetni safaraason beyowa. Basaasta kar'ni masqalini shanaason wor'e taneen ane hamowa.
35 Kaabaason fu'ok sholefe bar zuuttere turkuna. Taaknawa misirachchuni kaamaasikna iyaat kaabaason turki bar zuuttere fatuna.
36 Asu han daastaki fa wuzason zuutire danfaat kaabaason turkifaanane barik awu ke'nirinso?
37 Asu kaabaason furok aro waaga kaasunirinso?
38 Han amanonoynawa boor'bare yere koontoosi ganesi taaknawa ta kaamaasikna iichchefe bar zuuttambaase Asuni Naa Ababaasa ulfinak korto wosiyaasneen ane yeefena kabaasik barik iichchona.»

9

1 Dey Yesus: «Futo nittok makefawungwa; Hanta yerse asuni meyaassin Ha'oosi taato akama hugnak yaafeen biinoyfeegedo kitusonor isa isar feeseterwa» yi.

Yesusni Gitoos Soolte
(Mat. 17:1-13; Luqa. 9:28-36)

† **8:29** ***Kiristoos:*** Kiristoos uu Girikni kaama, Ibrayistik Mesi uu. Hepobaase asi kotbaas «Muudto» uu

2 Issun wonaneen orfo Yesus Phexirosnin Yaqobninnawa
Yohannisninna den tega aamaasta baasso baassotin ephphe
kesi. Estak baasso sinaasta gitobaas soolte.
3 Maybaas dey palpalira fore. Han daastaki maama mei'fe
bar oonu kaynuk chimnoynarne faar sinna akamanon fore.
4 Estan Eliyasnawa Musena Yesusneen ane wolumsefeen
biyete.
5 Phexiros Yesusnik: «Assinynyano! Hanta fooniis innok
ma'arwa. Isaron neek isaron Musenik isaron Eliyasnik keez
hafo keer'aniwa» yi.
6 Akamanon digesete boor'a Phexiros makefena wuza-
sonnu aane aruwe.
7 Shaaru yaara baassotin yinin es shaaruussi: «Keeshtefana
Naataas hanifewa! Barin odotiwa!» yifa kaama odte.
8 Geregere yerqere biyeten Yesus bar barteno baassoneen
oom ooninnu aane biyoto.
9 Aamaastan kersefe kabaasik Yesus: «Asuni Naa kitun
kabunanneen han biyeti baron ooniknu maksotiitawa» yire
ajaje.
10 Basa kaamaason nibbesiissi ephefaat: «Kitun kabu uus
aambanso?» yiset baassotna baassotna wolumsete.
11 Baasso dey: «Museni tumaasi assinynyani meya awuni
boor'a ‹Eeliyas zeemme yoonak sholsifa yisefeso?› » yit barin
mamussete.
12 Bar dey wolgire: «Aa; Eeliyas zeemme yeere zuuttam-
baase asin zeep'ana. Sinuntano Asuni Naa akama shanaa-
son ephphetoonamatonawa kashistonamatona tichchenaas
awuni boor'anso?
13 Sinuntano nittok makefawungwa: ‹Eeliyas dey yewa.
Barik tichchenaasimato sholseteeson zuutire basaasta za-
gsete› » yi.

Yesus Kiina Ayyana Ephna Naasin Fati
(Mat. 17:14-21; Luqa. 9:37-43)

14 Ukkoti fu'te nawoni meyaki wolsere yeesefe kabaasik
showo dara baasso biratoosta zuuttere feeseten Museni tu-
maasi assinynyani meya dey baassoneen we'nisefeen bi.
15 Geregere daraas zuuttere Yesusni biyeteese diinqesete.
Barki eelle naga ooshshesete.
16 Yesus dey baassok: «Aro wuzanson baassoneen
karakkarsedifetiri?» yit mamsi.
17 Daraasasin isa asu wolgire: «Assinynyano! Niba taar'a
ayyana ephna naataasin neeki teshshengwa.
18 Kabfana kabaasik ephphatu ha'ifa; noonobaassi gusa
kar'ettu ay'baaso koyfe; dey kongsir; kissonek ne nawoosaki-
tonik makena aane chimoto» yi.

19 Yesus wolgire: «Amanonoy koonto aageneen nittoneen ane foonarinso? Aageneen nittotin fakunarinso? Hang taaki teshshotiwa» yi.
20 Baasso dey naasin barki tessheseten barin biinayse kiina ayyanaas geregere naasin gansira tookonak zagira gusa kar'et daasta bukale.
21 Yesus naasa abanin: «Han bar ephnanneen apun neyanso?» yire mamsi. Asus dey wolgire: «Daagbaaseneengwa.
22 Showo wona tishkunak geyaassinawa akasina gedar. Neek chimtefaanane innok kenashtowa; dey argasuwa» yit shiiphsete.
23 Yesus dey: «Chimfaatane yifatoso? Amanefe barik zuuttambaase chimterwa» yi.
24 Geregere naasa aba: «Amanefawungwa! Amanoni hopinaason argasuwa» yit chaagi.
25 Yesus dey daraas kuytet yoobaason biyaat kiina ayyanaason: «Ne niba taato; odo oyo ayyanaas naasasin kes! Hepsi wolla girunoytamato ajajefan!» yire ke'i.
26 Naas akamanon tookonak zagira chaagga kesi. Showobesiis: «Kiti» usonenneen dugnone feer sini.
27 Sinuntano Yesus kushubaassi zatte kabgin yere.
28 Yesus keer girinanneen orfo nawobaasakito: «Inno kisuk hopiniis awuni boor'anso?» yire bar barin mamussete.
29 «Han effaas soomoknawa shiiphokna sina shakaanane isanne kesak aafa chimanawuza» yi.

Yesus Kituna Baron Hepsa Make
(Mat. 17:22-23; Luqa. 9:43-45)

30-31 Estan kesere Galiila kamo aatte hamete. Yesus nawoni meyak assit feer sinna boor'a bar feena dimaason oonu arunak aane sholowe. Ekka dey yi: «Asuni Naa asuni meeni kushusi aattere imtok wortere keezsinari wono kitun kabunir.»
32 Es chowaas baassok aane galowa. Barin mamsuk dey digsete.

Oonso Innoossin Arkir?
(Mat. 18:1-5; Luqa. 9:46-48)

33 Yesusnawa nawobaasakitona Kifirnahom yeesete. Keer girsetenneen orfo: «Nittotna nittotna ugnaasta aambanso wolumsetiri?» yire baassotin mamsi.
34 Sinuntano baasso ugunne hamefet: «Zuuttambaase asi-isatan arkir oo sinungeso?» yisere wolumsete boor'a shaakkisete.
35 Yesus dey diifaat asire heppeesin barki teegere «sina zeemak sholefe bar zuuttambaase asi orfo sino; dey zuuttambaase asi wostinynya sinanak sholsifa» yi.

36 Isa daaga nawa teshshere ganebesiissi yeetaat idimme:
37 «Haniisne fa daaga naanggotaassin isaason ta sunaasik
irba zagire ephpheteefe bar zuuttambaase taan ephphetoon-
awa. Taan ephpheteefe bar dey zuuttere taan wosi barintu
ephpheteeteno taantawa» yi.

Innotin Tugga'onoy Bar Innoneengwa
(Luqa. 9:49-50)

38 Yohannis Yesusnik: «Assinynyano! Isa asu ne sunaasik
kiina ayyanaason kisifeen biyaat innoneen ane sina beyna
boor'a kalniwa» yi.
39 Sinuntano Yesus: «Ta sunaasik biistera artonoy wuza
wostefaat geregere tayista mangu kaama wollok chimnir
aafe sinna boor'a kalatiitawa.
40 Innotin tugga'onoy bar innoneen anewa.
41 Futo nittok makefawungwa; Kiristoosnir sinti boor'a ta
sunaasik isa toofo aka nittok ima bar waagba aafa tishuna
wuza» yi.

Asunik Tuusa Sinaastan Teetni Ooda
(Mat. 18:6-9; Luqa. 17:1-2)

42 Tusire dey: «Han taak amanefa garo garo naanggotaassin
isaason tuusa'sife bar zuuttere faya wooni shu'a suutbaasta
taatera tir'maassi ha'tefaanane ma'ana kabawa.
43 Kushunees tuusa'saanane kar'a ha'uwa. Hep kushune
faafaan geeni tir'maassi ha'toostan kushu dungu sinna kaani
keer giru ma'arwa.
44 [Geeni tir'maas toobaas kitunoynar; geebaas tishunoy-
narwa]*.
45 Wochonees tuusa'saanane kar'a ha'uwa. Hep wochone
faafaan geeni tir'maassi ha'toostan wocho foonto sinna kaani
keer giru ma'arwa.
46 Geeni tir'maas toobaas kitunoynar; geebaas tishunoy-
narwa†
47 Aafnees tuusa'saanane wo'ira kisuwa. Hep aafne faafaan
geeni tir'maassi ha'toneesneen isa aafne faafaan kaani keer
giru ma'arwa.
48 Geeni tir'maas toobaas kitunoynar geebaas dey
tishunoynarwa.
49 «Maa'a zuuttambaase kawok mochera kayimfanaysi-
mato‡ asu dey zuuttere geyak kaymanak sholsifa.
50 «Kawo ma'arwa; sinuntano kawo kaar'ba foonto sin-
faanane awuk kaatutirinso? Kaantiissi kawoni kaar'a
foongwa. Nittotna nittotna isa safarak footi» yi.

---

* **9:44** *Toobaas kitunoynar geebaas tishunoynarwa:* Girikni matsafaassi ekka yifar aafa. † **9:46** *Toobaas kitunoynar geebaas tishunoynarwa:* Girikni tichaassi aafa. ‡ **9:49** *Maa'a zuuttambaase kawok mochera kayimfanaysimato:* yifa bar ooma matsafaassi aafa

10

Yesus Asuni Kotni Chowa Assi
(Mat. 19:1-12; Luqa. 16:18)

1 Yesus estan kabire Yordanosnon finne Yuudaki daasta
hami. Showo asu barki esta hepsa zuutteseten zeemoti zag-
ifenaysimato assit feer.
2 Isa isa Ferisawini meya yeesere barin fattanok: «Asu
asubaason gafkunak tumaas makewoso?» yire mamussete.
3 Yesus dey wolgire: «Muse nittok aambanso ajajenari?» yi.
4 Baasso dey: «Muse gafkuni tichaason imme gafkunak
makewa» yisete.
5 Yesus wolgire: «Nitto nibaasi chimaktu es ajajiison
tichiwa.
6 Sinuntano ‹Ha'o testoosi tesuta arqarnawa mashkare za-
giwa.
7 Es bari boor'a asu ababaasinnawa intobaasonna beyye
asubaasneen isar sinfe.
8 Hepobesiise isa atutu sinone›. Es bari boor'a baasso isa
atutano hanneen ekalo heptewa.
9 Ha'o isar zagina baron ese asu oor kisunaatawa» yi.
10 Keer girsetenneen orfo nawobaasakito hepsa es chowaa-
son kabugsere mamussete.
11 Yesus dey: «Asubaason gafkaat ooma asu ephfe bar asub-
aasta gerkesiwa.
12 Asus dey teegobaaskin kessa oomniki girifaanane gerke-
siwa» yit wolgi.

Yesus Garo Garo Naanggotaason Suusi
(Mat. 19:13-15; Luqa. 18:15-17)

13 Yesus garo garo naanggotaason taptunak asuni meya
barki teshshesete. Es teshshe baassotin dey nawobaasakito
kalesete.
14 Sinuntano Yesus biyaat gi'tere: «Garo garo naanggotaas
taaki yooson; beyti kalatiita. Ha'oosi taato han barikitone
fayisirwa.
15 Futo nittok makefawungwa; Ha'oosi taatonon daaga
nawane faaron zagire ephphetoonoy bar isanne aafawa
giruna wuza» yi.
16 Idimme kushubaasik ta'ire suusi.

Han Daastaki Otmaasewa Ha'oosi Taatone
(Mat. 19:16-30; Luqa. 18:18-30)

17 Yesus ugna hamanak kesfeen isa asu barki eelle yeere
sinba kaa'nefaat: «Garam assinynyano! Koi'ba foonto kaa
dananak awu zagunarinso?» yit mamsi.
18 Yesus wolgire ekka yi: «Awuniron taan garam yifasso? Isa
Ha'oosneen ooma garama aafawa.

19 Ajajiis dey: ‹Kaa worutaata, gerkesataata, wiisotaata,
esha zaala makotaata, asunin eshataata, abanesinnawa in-
toneesonna asin ulfinsu› yifanamato aritarwa» yi.
20 Asus wolgire: «Assinynyano! Es baron zuutira garonaase-
neen ooddatu fawungwa» yi.
21 Yesus biire keeshte; dey ekka yi: «Isa wuzatu neekin
yo'irwa. Hamfaat fa otumneeson zuutira kisira waagaat
tukamni meyak imma. Den samak otma danatawa. Eekaat
yeen taneen ane hamniwa» yi.
22 Sinuntano es chowaasik sinbaas karaye. Akama otumba
faar sinna boor'a suumet hami.
23 Yesus yerqere biyaat nawoni meyak: «Otumbesi faana
baassok Ha'oosi taatosi giru awune faaron tiir'onso!» yi.
24 Nawoni meya es makena kaamaasik diinqesete. Sinun-
tano Yesus tusire: «Naanggotno! * Ha'oosi taatosi giru awune
fa tiir'onso!
25 Otum asu Ha'oosi taatosi girubaastan gaala marufni aafsi
kamo aatbaastu kashowa» yi.
26 Nawoni meya zeemotiistan akamanon diinqesefaat
baassotna baassotna: «Esenu oo faruk chimnirinso?» yisete.
27 Yesus baassotin biyaat: «Futoosik han bar asunik aafa
chimtona wuza. Sinuntano Ha'oosik chimter. Ha'oosik zuut-
tambaase chimterwa» yi.
28 Phexiros dey: «Esenu inno zuuttambaase beyya neneen
ane yaaniwa» yi.
29 Yesus wolgire: «Futok nittok makefawungwa;
taaknawa misirachchuni kaamaasikna keebaason wedey
aybaasakitonin wedey eetbaasikitonon wedey intobaason
wedey ababaasin wedey † naanggotbaason wedey
bulobaason beya bar daysire dananawa.
30 Hash han neyaasik kabugtok keyaason, ayisakitonin,
eetisikitonon, intoosikitonon, naanggotaason, bulooson tiya
kushunon danana. Yooni neyaasik dey koi'ba foonto kaa
dannor oonu aafewa.
31 Sinuntano sina zeemme fe showoni meya orfo wolsone.
Orfo wollefe baasso dey sina zeemone» yi.

Yesus Keezsa Kituni Chowaason Make
(Mat. 20:17-19; Luqa. 18:31-34)

32 Den Yerusalem hamfa ugnaasik hamefeen Yesus sina
zeemet feer sinna boor'a nawobaasakito diinqesete. Or-
fobaase hama baasso dey digset feeseter. Hepsi dey asire
heppe nawobaasakitonin barki tai'sire basaasta kar'anak fa
chowaason baassok mako ephi.

---

* **10:24** *Waagak amanefe baassok:* yifa bar isa isa zeemoti Girikni tichaassi faar.
† **10:29** *Asubaason:* yifa bar isa isa zeemoti Girikni tichaassi faar. Ooma tichaassi aafa

33 «Ese Yerusalem hamnirwa. Asuni Naa maagni gaanynyaniknawa Museni tumaasi assinynyani meyakna aattere imtonir. Baasso dey kituni mangsuni kar'a basaasta kar'oner. Aazabni meyak aatire imoner.
34 Baasso dey kanyoner, tujosoner, ichoner dey worsoner, Sinuntano keez wonaneen orfo kitun kabunir» yi.

Yaqobnawa Yohannisna Asi Mamsu
(Mat. 20:20-28)

35 Esseen orfo Zabdiyosni naanggot Yaqobnawa Yohannisna Yesusniki yeesere: «Assinynyano! Inno mamsuni chowaason zuutira zagutak sholefeniwa» yisete.
36 Yesus dey: «Nittok awu zagunakinso sholefetiri?» yi.
37 Baasso dey wolgire: «Ne taatosi ulfintoni kabaasik isarniis oi'ta teshneesta isarniis dey alda teshneesta duunik ma'i uwa» yisete.
38 Sinuntano Yesus: «Mamsifeti baron aane arifetiwa. Ta ushanak fa shanani ushaason; ta haphuktonak fa haphuktooson haphuktotik chimatiroso?» yi.
39 Baasso dey: «Aa, chimaniwa» yisete. Yesus: «Ta ushanak fa ushaason ushati; Ta haphuktonak fa haphuktooson haphuktotiwa.
40 Sinuntano o'itnaastanawa alidnaastana duus hoorena baassoktano es baron imniis tatewa» yi.
41 Fu'te asir nawoosakito odesere Yaqobniistanawa Yohannisnistana gi'tesete.
42 Yesus asire heppe nawoosakitonin barki teegere ekka yi: «Aazabni meeni gaanynya yistefe baasso darabesiisin hugnak ha'sisefemato arsefeti. Esiisimato dey zoonsisefe baasso dey es daraasata ha'suni tuuma hugnabesi faanamatona arsefeti.
43 Sinuntano nittokik ekkatawa. Nittoossin arkir sinak sholefe bar nitto wostinynya sinowa.
44 Nittoossin oonu zeemak sholefe bar zuuttamnitiise asi boz sinowa.
45 Esiisimato Asuni Naasnu wostonaknawa kaabaason showoni meyanon furok aatire imanaktano barik wostosonekna aane yowewa.»

Yesus Aaftishu Bertemewosnin Fati
(Mat. 20:29-34; Luqa. 18:35-43)

46 Yesus nawoni meyaneen Iyyariko yeesete. Estan kesefeen showo dara baassoneen ane hamedifer. Ugnaasi ha'ta dey Temewosni naa aaftishu Bartemewos diifaat shiiphet feer.
47 Naaziretki Yesus sinbaason odenayse: «Dawitni zalaassin koonte Yesusno! Taan maarowa» yit chaaga ephi.

48 Showo asuni meya shaakkunak ke'isete. Sinuntano bar:
«Dawitni zalaassin koonte naaso taak kenashtowa» yit aatamsire chaagi.
49 Yesus yerefaat: «Teegotiwa!» yi. Baasso dey Aaftishusin:
«Harewa! Kabuwa neen teegedifewa!» yit teegsete.
50 Bar dey geregere kabire tukaastaki maybaason ha'aat
Yesusniki ye.
51 Yesus wolgire: «Awu neek zagunak sholefasso?» yi.
Aaftishuus dey: «Assinynyano! Biyanakwa!» yi.
52 Yesus dey: «Hamma, amantonees neen fatiwa» yi.
Geregere biyet ugunne basa orfoose hami.

11

Yesus Akama Ulfinak Yerusalem Giri
(Mat. 21:1-11; Luqa. 19:28-40; Yoha. 12:12-19)

1 Yesusnawa nawobaasakitona Yerusalem tai'sesefe
kabaasik Betefagenewa Bitaniyane asiissi kamo
Dabrazayitini kumaasta kar'ete. Estan nawobaasasin heppin
ekka yit wosi.
2 «Ek sinnitiista fa ke'eessi hamti. Esta kar'etiise oonu
barista duunoyna hanyani nawa tuptera yerefeen danati.
Kotta hang ephpha yootiwa.
3 Oonu: ‹Awagan han baron zagidifetirinso?› iyaanane
‹Daamiisik sholsina boor'a, hash geregere wolgire gafkuna›
» uti.
4 Baasso dey hameten hanyani nawa ugnaasi teshta keeni
fochata tuptera yerefeen danere kotete.
5 Esta yerse baassossin isa isaas: «Hanyaasi nawanon awuniron kotdifetirinso?» yisete.
6 Baasso dey Yesus ajajenaasimato maksete. Asuni meya
dey wolle beyete.
7 Nawoosakito hanyaason Yesusniki ephphe yeesete.
Maybesiison geshobaasta kunusseten barista di.
8 Showo asuni meya maybesiison ugnaasta yiir'ete. Oomiis
dey i'oni tosha kiir'e yiir'et feeseter.
9 Sina zeema baassonawa orfobaase yeesefe baassona zuuttere: «Hosana! Daamiisa sunak yeefe bar suustowa.*
10 Daamiisa sunak yooni abani Dawitni taatoos suustowa.
Hosana den samak» yit chaaget feeseter.
11 Yesus Yerusalemki betemeqdesiissi giri. Biratere zuuttambaase asin biinanneen orfo gerok waaldifar sinna boor'a
asire heppe nawobaasakitoneen Bitaniya hami.

* **11:9** ***Hosana:*** Hosana uus galata, gira, ulfina sir foobaasontu besifa.

Yesus Erwina Belesini I'o
(Mat. 21:18-19)

12 Wonotiri wono Bitaniyan kesefeen Yesus makte.
13 Toshbare yere belesini i'o woksok biyaat gaana barissin
bestonitto iyaat barki hami. Sinuntano gaanfana asba sina
beyna boor'a tosha toshatano isanne danna gaana aafa.
14 Es bari boor'a belesiison: «Hawungneen ekalo oonu neekin
isanne gaana muunaatawe» yi. Nawobaasakito dey es baron
odesete.

Yesus Betemeqdesiissi Nagadefe Baassotin Kalle Kisi
(Mat. 21:12-17; Luqa. 19:45-48; Yoha. 2:13-22)

15 Yerusalem kar'efe kabaasik betemeqdesiisi ojni keerkalo
girire estak kisire waagsefe baassotinnawa geron waagsefe
baassotinna kalle kisu ephi. Waaga soolet fe baasso
tarabbezasonnawa nakalo waagefe baasso kodaasonna
shelgire ha'i.
16 Estan Yesus: «Oonu isa wuza wor'e betemeqdesiisi
keerkalo girunaatawa» yi.
17 Dey esta fe asusik assifena kabaasik ekka yi: «‹Keenaas
dara zuuttambaase asi Ha'oni shiiphoni keyawa› yistera aane
tichchowanoso? Sinuntano nitto bo'inynyani dugadug zagi-
tiwa.»
18 Maagni meeni gaanynyani meenawa Museni tumaasi
assinynyaasna es baron odesete. Daraasneen zuuttere basa
assusik diinqet feeseter sinna boor'a Yesusnin digsete. Es
bari boor'a aakkak worsonemato sholset feeseter.
19 Waalfana kabaasik dey Yesusnawa nawobaasakitona
katamaassin gerakalo kesete.

Belesini I'ooskin Beste Aru
(Mat. 21:20-22)

20 E'so wonsak ugunne hamefeen belesiis tasbaasneen
ichimma diifen biyete.
21 Phexiros nibbaasta kejfaan: «Assinynyano! Ne erwita
belesiis ichimiwa» yi.
22 Yesus baassok wolgire ekka yi: «Ha'oosik amanotiwa.
23 Futo nittok makefawungwa; Oonu nibaassi sinungaso
unoy makona bar zagtonamato amanere han aamaason:
‹Waatera baariissi ha'towe› iyaanane barik sinanawa.
24 Es bari boor'a shiiphok mamsiti wuzason zuutira dantir
zagira amanotiwa nittok sinana.
25 Shiiphefeti kabaasik den samak fe Abantiis boor'nitiison
feeshun unak asuniista isa chowniti faafaanane feeshun
utiwa.
26 Sinuntano nitto asusa mangsunon feeshun uu shakaa-
tine den samak fe Abantiis boor'nitiison aafa feeshun un-
awuza.»

Yesusni Ha'suni Hugnaas Ayin Sinnamato Mamuste Mamsu
(Mat. 21:23-27; Luqa. 20:1-8)

27 Hepsa dey Yerusalem yeesete. Yesus betemeqdesi-
issi kutifeen maagni gaanynyani meya, Museni tumaasi
assinynyanawa kur'uni meena barki yeesere:
28 «Han baron awuni ha'suni hugnakinso zagidifatari?
Wedey han baron zagutak ha'suni hugna neek imar oonso?»
yit mamsisete.
29 Yesus dey: «Ta isa mamsu nittotin mamsunawa. Es
mamsunaason wolgifaatine ta dey han baron awuni ha'suni
hugnak zagifanamato nittok makonawa.
30 Yohannisni haphquus Ha'ooskin yaaringwa wedey
asunikininso?» yi.
31 Baassotna baassotna ekka yisete: «Ha'okin yaar iyaanine
eekin awuniron bar makena baron amano beytiso? unir.
32 Ese asunikin uniroso?» ekka usonoytemato asu zuuttere
Yohannisnin futoosik Ha'oni raajjuwa yiset feeseter sinna
boor'a daraasin digsete.
33 Yesusnik wolgire: «Aane arifeniwa» yisete. Yesus dey: «Ta
dey awuni ha'suni hugnak han baron zagifanamato aafawa
nittok makona wuza» yi.

12

Wayinini Foshaastaki Bulinynyani Meeni Beso
(Mat. 21:33-46; Luqa. 20:9-19)

1 Besok dey assunak kabi: «Isa asu wayinini shaa tokke,
oja ojje, gaanbaason ti'una doo'a yiishshe, toolo keer'i. Estan
bulinynyani meyak kira imaat woka dima hami.
2 Kephtona wonba kar'fana kabaasik gaanbaastan ephphe
yoonak wostinynyaasin bulinynyani meyaki wosi.
3 Baasso dey ephphe ichere kushkush gafuksete.
4 Hepsa oom wostinynyanin baassoki wosi. Es barin dey
ichche teetbaason kar'ere salphisire gafuksete.
5 Tusire oomnin wosi; es barin dey worsete. Oom showonin
wosin isa isaasin ichesete dey isa isaasin worsete.
6 Fu'te isa keeshtefena naabaasin: ‹Naataasin baassoki
wosaanane ulfinsubesiwa› iyaat zuuttambesiise asi orfoosta
wosi.
7 Sinuntano es bulinynyani meya baassotna baassotna:
‹Foshaason tooniis han barwa! Yaani woraat foshaason in-
nor zaguniwa› yisete.
8 Estan ephphe worsere wayiniisi foshni gerakalo ha'sete.
9 «Ese wayiniisi daam awu zagunirinso? Yeere bu-
linynyani meyanon woraat wayiniisi foshanon oomni meyak
imanawa.
10 Ese:

« ‹Shu'ni keyaason keer'fe baasso gonesete shu'aas;
shu'ni keyaasi kajjata duuni sholsu shu'a siniwa.
11 Es barnu Daamiiskintu siniwa;
biife innoknu akamanon diinqiwa!› »
yifa tichaason aane feretira biyetinoso?
12 Maagni gaanynyani meya, Museni tumaasi assinynyanawa kur'uni meena es makena besos baassosta sinbaason arsete boor'a barin ephphe taar'ak sholsete. Sinuntano daraasin digsefaat beyye hamete.

Girboni Chowaasik Mamuste Mamsu
(Mat. 22:15-22; Luqa. 20:20-26)

13 Wolumbaasik barin ephak isa isa Ferisawini meyakinnawa Herodisni keen sina baassotinna Yesusniki wosisete.
14 Barki yeesere: «Assinynyano! Ne futonir sintamato arifeniwa. Asuni sina biira korunoy wedey asu awu una uuk zagifata wuza aafawa. Futok Ha'oosi ugnanontu assifatwa. Makowa, Roomni taate meeni taatoosik girboni ima sholsungwa wedey sholsutanso? Imaniringwa wedey kalanirinso?» yit mamussete.
15 Sinuntano bar sirbesiissiki mangunon araat: «Awuni boor'a taan wollak takalok sholefetiso? Isa saantibi teshsheni biyungwa» yi.
16 Baasso dey teshshesete. Yesus dey: «Han gitoosewa tichbaase oonirinso?» yire mamsi. Baasso dey: «Roomni taate meeni taatoosarwa» yisete.
17 Yesus dey: «Ese taatoosaron taatoosik; Ha'oosiron Ha'oosik imtiwa» yi. Wolgubaasik dey diinqesete.

Kitun Kabuni Chowaasik Kabi Mamsu
(Mat. 22:23-33; Luqa. 20:27-40)

18 «Kitun kabu aafa» yisefe isa isa Seduqawini meya barki yeesere ekka yit mamussete:
19 «Assinynyano! ‹Isa asu nawa koonunoy asubaason ha'aat kitifaanane aybaas dey es asuson ephphe zalba sinanak aybaasik koonuwo› yire Muse innok tichi.
20 Ese naafun ayni meya feeseter. Tesuni bar asu ephphe nawa koonunoy kiti.
21 Hepsaas dey ephphe nawa koonunoy kiti. Esiisimato Keessaas dey ekka sini.
22 Naafunobesiise asuson ephphe nawa koonunoy kitisete. Zuuttambesiise asi orfota asus dey kiti.
23 Asuson naafunobesiise ephete sinna boor'a kitun kabuni wono baassossin oonik asu sinnirinso?»
24 Yesus wolgire ekka yi: «Tichaasonnawa Ha'oosi hugnanonna aane arifeti sinna boor'a daagefetiwa.

25 Kiti baasso kitun kabsefe kabaasik den samak faase
Ha'oosi wosinimatotu foosonetano ephne girune aafa.
26 Sinuntano kituni meya kitun kabsonemato Ha'oos: ‹Ta
Abrahamni Ha'o, Yisaqni Ha'o, Yaqobni Ha'owa› yit es
saabaassiki geyaasi chowak makefa dimaasta Musenik mak-
ena baron Museni tichaassi aane feretira biyetinoso?
27 Bar hayewni meeni Ha'otano kituni meeni Ha'otawa. Es
bari boor'a nitto akamanon daagefetiwa.»

Zuuttambaase Asiistan Denalo Sina Ajaji
(Mat. 22:34-40; Luqa. 10:25-28)

28 Museni tumaasi assinynyaasasin isaas baasso
karakkaroson ode. Yesus ma'aron wolgubaason gasasifaat
barki yeere: «Zuuttambaase asiistan denalo sholsu ajajiis
aaffarinso?» yire mamsi.
29 Yesus wolgire: «Ajaji zuuttambaase asiistan denaloos:
‹Israelno odowa! Inno Daama Ha'oniis isa Daamawa.
30 Ne dey tuuma nibneesik, tuuma kaaneesik, tuuma
safaraneesik, tuuma hugnaneesik Daama Ha'oneeson
shungwa› yifarwa.
31 Hepsa ajajiis dey ekkawa: ‹Wolkoneesin ne neen shunfa-
taasimato shungwa› Esiistan denalo ooma ajaji aafawa» yi.
32 Tumaasi assinynya wolgire: «Ma'arwa; Assinynyano!
‹Ha'oos isarwa; barneen ooma Ha'o aafawa› yira futok wol-
gitwa.
33 Tuuma nibak, tuuma safarak, * tuuma hugnak baron
shun. Dey Wolkoneesin teetneeson shunfataasimato shuna
kiichchefa maa'aastannawa ooma ooma imaastanna de-
nalowa» yi.
34 Asus aruk wolginamato Yesus araat: «Ne Ha'oni taa-
toossin wokka faatartawa» yi. Esseen orfo oonu mamsuni
mamsuk aane chime.

Kiristoosni Chowaasik Mamuste Mamsu
(Mat. 22:41-46; Luqa. 20:41-46)

35 Yesus betemeqdesiissi assifet ekka yi: «Museni tumaasi
assinynyani meya: ‹Kiristoos Dawitni zalaassin koonte
naawa› aakkak yisefeso?
36 Dawit teetbaasik Korto Ayyanak zoonustere makefena
kabaasik:
« ‹Daamiis Daamtaasik gumaneesakitonin;
wochoneesi sikalosi yer'atak zaguna kabaneen;
oi'ta† teshnaasta duwa› yi.

* **12:33** *Tuuma kaak:* Tuuma kaak yifa bar zeemoti isa isa Girikni matsafaastak aafa. † **12:36** 10:38 faadaasta biiti.

37 «Dawit teetbaasik ‹Daamta› utu yiwa. Eekan aakkak
Dawitni zalaassin koonte naaba sinnirinso?» Showo daraas
dey girak odeset feeseter.
38 Yesus assifena kabaasik ekka yi: «Dicha dicha maya
mayye ek hang kutu, gabaastak asu naga ooshshonak
sholsefe tumaasi assinynyani meyakin teetnitiison oodtiwa.
39 Baasso Ayhudni shiiphoni keyaasik tega koda, koota
maastefanaasta tega dimatu sholsefewa.
40 Dicha tukama asusikitonon fa wuzbaason ephefe. Dey
dicha shiiphoni shiiphok biistokwa iyaat es effatena wuza
zagsefe baasso akama mangsuni kar'atu ephphetoosonewa.»

Tukama Dicha Asusi Ima
(Luqa. 21:1-4)

41 Yesus imte ima zuuttefana saaxiniisi sinta diifen asuni
meya waaga sir ha'sefeen bi. Showo otumni meya akama
waaga imet feeseter.
42 Isa tukama dicha asu waagbaas isa duude sinna hep garo
garo naasini saantibi imi.
43 Nawoni meyanon teegere: «Futo nittok makefawungwa,
waagbesiison ima baasso zuuttambesiise asiistan denalo han
tukama asus arkissira imiwa.
44 Zuuttambesiise baassok hoorera fu'tesontu imetewa.
Sinuntano han asus tukama sinfaat barik fayiison fu'onoy
zuutira imiwa» yi.

13

Betemeqdesiis Boktonamato Yesus Make
(Mat. 24:1-2; Luqa. 21:5-6)

1 Yesus betemeqdesiissin kesfeen nawoni meyaassin isaas:
«Assinynyano! Han shu'asikitonewa han shu'ni keyaasikitone
awune fa diinqi sinnamato biwa» yit make.
2 Yesus dey wolgire: «Han inya inya shu'ni keyaasikitonon
biidifatoso? Han shu'aasikito isa isaasta diira fui'tonir
aafawa. Zuuttera bokterwa» yi.

Shananewa Kabugtone
(Mat. 24:3-14; Luqa. 21:7-19)

3 Yesus betemeqdesiisi sinta fa Dabrazayitini kumaasta
diifen Phexiros, Yaqob, Yohannisnawa Andriyasna baasso
baasso barki tai'sere:
4 «Han bar aagenso sinanari? Han bar zuuttambaase sin-
fana kabaasik besobaas aambanso? Innok makowa» yire
mamussete.
5 Yesus dey ekka yi: «Oonu nittotin eshnoynamato teetniti-
ison oodtiwa.
6 Showoni meya: ‹Ta Kiristooswa› yit ta sunaasik yoosone.
Showoni meyanon dey eshone.

7 Neeboni chownewa neeboni odune odefeti kabaasik digotiitawa. Es bar dey sinanak faarwa. Sinuntano koi'baas hashtawa.
8 Daraas daraasata; taatoos taatoosta kabuna. Showo dimta dey daani shorkonewa makne sinana. Es bar dey akama keektoni tesuwa.
9 «Nitto dey teetnitiison oodtiwa. Shonggoni kuphamaasta nitto aattera imtoti. Ayhudni shiiphoni keyaassik ichchosoti. Zaala sinatik taakwa iyaat ha'sife baasso sinanawa taate meena asi sinana yeroti.
10 Es bar sinbaasneen zeemma misirachchuni kaamaas dara zuuttambaase asik maktonak sholsuwa.
11 Nittotin ephphe aatire imefe kabaasik: ‹Awutaaso makoni?› uuk zeemma rakkatotiitawa. Sinuntano es kabaasik nittok imtoni baron makoti. Makoniis dey Korto Ayyanatano nittotewa.
12 Ayiis aybaasin, abaas naabaasin kituk aatire imana. Naanggotaas kooni aba intoosta manguk kabsera worsona.
13 Asu zuuttambaase asi sina ta sunaasi boor'a oomtester sinati. Sinuntano koi'ba kar'ananneen chimme yere bar faruna.
14 «Dey * zina wuzaas kayma dimaason kiinifa barik sholsunoy dimaasta yerefeen biyaatine [feretife bar yaadatowowa]. Es kabaasik Yuudak feese baasso aamaaski eeloto. [Zinaas korto dimaasta yerefeen biifeti kabaasik feretife bar gasasuwowa]
15 Keyaasi tukta fe bar daa kerere isa wuza ephak keer girunaata.
16 Foshaasta fe bar maybaason ephanak orfo wolunaata.
17 Es kabaasik naanerisewa nawa tanifa asusikitone yerefawungwa!
18 Sinuntano es wonaas yeeshussi sinnoynamato shiiphoti.
19 Es kabaasik Ha'o tesina testoostan kabira hash hawungneen kar'a biistonor wedey hanneennu sinnoy shana sinana.
20 Daamiis es wonaasikitonon kawunsu shaki sinfaanane asha mayo asu zuuttambaase fui'tona kabatawa. Sinuntano bar korina asuni meeni boor'a wonaasikitonon kawunsi.
21 «Es kabaasik oonu sino: ‹Kiristoos hanta feerwa› wedey ‹Ekesta feerwa› yifaanane amanotita.
22 Esh Kiristoosni meenawa esh raajjuni meena yoosoner. Es baasso chimtefaanane Ha'o korina baassotinnu daagsuk besonewa biistera artonoy wuzne zagsone.
23 Esiisiktu ta zuuttambaase asin zeemma nittok maken sinna boor'a teetnitiison oodtiwa.

* **13:14** *Raajju Danielnik makte:* Isa isa zeemoti Girikni tichaasta «raajju Danielnik makte» yifar faar.

Kiristoosni Hepsa Wolle Yoo
(Mat. 24:29-31; Luqa. 21:25-28)

24 «Es kabaasik es shanaasneen orfo: ‹Awaas talmona;
assaas dey aafa chaarona wuza.
25 Baakuraasikito saman zigtosona; samak fa hugnaasikito
dey shorkona›
26 Es kabaasik Asuni Naa akama hugnaknawa ulfinakna
shaaruussi yeefeen biyone.
27 Bar dey Ha'oosi wosiyanon wosire daa daassin, daasi
diltan kabira daasi koi'ta kar'e fe barik korte asuni meyanon
zuutuna.

Belesini I'oostan Aruti
(Mat. 24:32-35; Luqa. 21:29-33)

28 «Besoson belesini i'oostan aruti. Waay'baas tosha kotta
toshbaas dey boodefana kabaasik kawo tai'senamato ar-
ifetiwa.
29 Esiisimato nitto es bar zuuttambaase sinin biifeti
kabaasik Asuni Naani yoo tai'sera finynyaassi kar'namato
arutiwa.
30 Futo nittok makefawungwa; es bar zuuttambaase sin-
noyfeen han koontoos aafa aatana wuza.
31 Samaasewa daase aatana. Sinuntano kaamnaasikito
aafa aatana wuza.

Daamiis Wolle Yoona Wonaas Aane Artefa
(Mat. 24:36-44)

32 «Sinuntano es wonaasi chowanon wedey es sa'atiisi
chowanon Abaasteno samaki Ha'oosi wosiyaas wedey Naas
aane arife.
33 Es wonaas aage sinanamato aane arifeti sinna boor'a
guzira oodti
34 Esiis dey Keebaason beyfaat ooma daa hama asusne
faarwa. Bar dey wostinynyabaasakito wostosonak wosto
haa'e imaat keyaason oodfe barin dey: ‹Guzira oodwa› yire
ajaje.
35 Es bari boor'a keyaasi aba aage yoonirto aane arifeti
sinna boor'a teetnitiison oodti. Awuzakne waalin wedey
daani kixxe wedey ako oorifena kabaasik wedey wonsa wassi
sinak chimana.
36 Diinqone yeere kunfeni dannoynamato guzutiwa.
37 «Nittok makenaasimato oomisikneen zuutira ‹guzuti›
yira makefawungwa.»

14

Yesusnin Woruk Zagte Mekama
(Mat. 26:1-5; Luqa. 22:1-2; Yoha. 11:45-53)

1 Ayhudni faasikasewa kixxa maastefana heeboose zag-
tonak hep wona fui'tera faar. Maagni gaanynyanawa Museni
tumaasi assinynyaasna Yesusni ephphe worsone manguni
ugna sholset feeseter.
2 Sinuntano baasso: «Daraas faasso kabguba, han heeboossi
aafa zaguniwuza» yisete.

Yesusnin Shitto Woshshi Asu
(Mat. 26:6-13; Yoha. 12:1-8)

3 Yesus Bitaniya yiste ke'e zeemo awataatoni mettan sina
Simonni keer diifer. Esta muuni muuk diifen isa mashkasu
waagba akama chima shunto naardosini toshakin wosuste
shitto albastiros yistefa shu'ak wosuste bilqadisi tuumanon
ephpha ya. Bilqadisi ukanon mesira shittooson Yesusni tee-
taasta wuuki.
4 Es Simonni keer diise asuni meeni ganeyaassin isa isaas
zagte barik gi'tesere: «Han shittoos baak wuuktera ke'nor
sinnaas awuni boor'anso?
5 Waagtefaanane isa wogga wosuste wostoni birrineen* de-
nalo waagtera tukamnik imtok chimtona kabawa» yisesete.
Asuson dey ke'isete.
6 Sinuntano Yesus: «Beytiwa! Awuniron baron rakkisidife-
tirinso? Bar taak ma'a wuza zagiwa.
7 Tukamni meya wonna wonna nittoneen anetu feesete
sinna boor'a sholeti wono argasutik chimatiwa. Sinuntano
ta wonna wonna nittoneen ane aafawa foona wuza.
8 Han asus bar chimnayson taak zagiwa. Ashnaas moogsi
girunak hoossuk zeemma shittok woshshi.
9 Ta futo nittok makefawungwa; Han misirachchuni kaa-
maas daasi biratota zuuttambaase asiista maktefana dima
aaffaristanu han asus zagina bar baron safaronir sinna mak-
tonawa.»

Yuuda Yesusnin Aatire Imak Merke
(Mat. 26:14-16; Luqa. 22:3-6)

10 Asire heppe nawoosasin isa Askorotki Yuuda Yesusnin
aatire imak maagni gaanynye meyaki hami.
11 Baasso dey es baron odeseteyse girsete. Waaga dey
imonek abdi imete. Es bari boor'a Yuuda dey Yesusnin aatire
imana ugna sholet feer.

Daamiisa Meeta'u
(Mat. 26:17-25; Luqa. 22:7-14, 21-23; Yoha. 13:21-30)

12 Ayhudni faasikani fantu shuktera kixxa maastefana
heeboosi tesuni wonaasta nawoni meya Yesusniki yeesere:
«Faasika maastefa meeta'uson muutak ay hamma hoossunik
sholefasso?» yit mamussete.

---

* **14:5** *Oomaasta keez tiya diinari:* yifar faar

13 Yesus dey nawoosasin heppiisin wosire: «Ek katama
hamti. Estak dey akani gima wor'o asunin uphoti. Basa
orfoose hamti.
14 Bar hamme girina keyaassi girifaat keyaasi abanin:
‹Assinynyaas, nawotaasneen ane faasikani muuson muuna
irbani keya ayfaso?› yifewa uti.
15 Bar segenetiista† hoorera yiitera di taga keya nittok be-
suna. Esta hoossuti» yi.
16 Es nawoosakito katamaassi hamere makenaasimato
danere faasikani muuson hoossisete.
17 Waalfana kabaasik Yesus asire heppe nawobaasneen
ane ye.
18 Diisefa meesefeen: «Nittok futo makefawungwa; nit-
toossin isaas han taneen meefe bar taan aatire imnir» yi.
19 Baasso dey suumesere isa isarbesiis: «Ta sinungataaso?»
yiset Yesusnin mamussesete.
20 Yesus wolgire: «Asire heppesasin isaas han taneen ane
koranaassi dukire meefe barwa.
21 Asuni Naa barik tichchenaasimato kitunak faar. Sinun-
tano Asuni Naanin aatire imni es asus haybubawowa. Es asus
koonto shaki sinfaanane ma'arwa» yi.

Daamiisa Meeta'uni Tuma
(Mat. 26:26-30; Luqa. 22:14-20)

22 Meesefeen Yesus tushaason ephphe Ha'o galattefaat
batte: «Ese, haniis ashnaaswa» yire nawoosakitonik imi.
23 Tofoosonn dey ephphe Ha'o galattefaat imi. Zuuttere es
toofoossin ushete.
24 Ekka dey yi: «Han bar showoni meyak wuuktoni teyyani
harinnaaswa.
25 «Futo nittok makefawungwa; Ha'oosi taatoni ha'susi
gaddo wayinini ushaason ushana kabaneen han barissin
hepsi aafa ushanawuza.»
26 Esseen orfo galatni gaama gaamere ek Dabrazayitini
kumaasta kesete.

Phexiros Mormonamato Yesus Zeemme Make
(Mat. 26:31-35; Luqa. 22:31-34; Yoha. 13:36-38)

27 Yesus nawobaasakitonik: « ‹Keemeriisin ichcha woruna;
fantuusikito dey siktona› yistera tichchena boor'a zuuttera
ha'aat eelatiwa.
28 Sinuntano ta kitun kabinanneen orfo ek Galiila zeemma
hamana» yi.
29 Phexiros dey: «Zuuttambesiise ha'aat eelefeknu ta aafa
ekka zaguna wuza» yi.

† **14:15** Segeneti uus Ayhudni meeni tumak keyaasi tukta keete keya

30 Yesus dey: «Futo neek makefawungwa; hawung han
waalaasik ako heppa wolle oorunoyfeen ne keeza wolla mor-
motawa» yi.
31 Phexiros kaambaason chinire: «Neneen ane kitunannu
sinfaanane aafa mormona wuza» yi. Zuuttere dey basaasi-
mato maksete.

Yesus Getesemani Yistefa Dimaasta Shiiphe
(Mat. 26:36-46; Luqa. 22:39-46)

32 Esseen orfo: «Getesemani» yiste dimta hamete. Yesus na-
woni meyanon: «Ta ekesta shiiphona; nitto hanta diifotiwa»
yi.
33 Estan Phexirosnin, Yaqobnin, Yohannisnin barneen ane
zoonsire hami. Akamanon suumet nayo ephi.
34 Nawobaasakitonik dey: «Kaanaas kitunanneen kar'a aka-
manon suumewa. Hanta faafaat guzira oodtiwa» yi.
35 Garonon ek sina eksere daasta gandere chimtonir sin-
faanane shanani wonaas basaastan aatanamato shiiphe.
36 Ekka dey yi: «Aabba abataaso! Zuuttera neek chimterwa.
Han ephphatoonak fa shanaason tayistan woksu. Sinuntano
ta sholena bar sinnoynamato ne sholeta bar sinunwa» yi.
37 Wolle yeere kunefeen bi. Phexirosnin dey: «Simonno;
kuntaroso? Isa sa'atine guzire oodak aane chimenoso?
38 Fatanaassi girunoytimato guzira shiiphotiwa. Ayyana
hooreratu fa sinuntano ashaas hopiyawa» yi.
39 Estan wolle dey ukkoti shiiphena shiiphooson shiiphe.
40 Wolle dey yeen aaffesiis afay'nik fayna boor'a kunefeen
bi. Barik maksefe baronnu aane arsoto.
41 Keezsa dey yeere: «Hashneen kunfetiyoso? Hashneen
beysa ephdifetiyoso? Ese haye hooronawa, sa'atiis kar'i;
Asuni Naa boor'ni meeni kushusi aattere imtonir.
42 Kabini hamni; Hash taan aatire imni bar tai'se» yi.

Yesusni Ootto
(Mat. 26:47-56; Luqa. 22:47-53; Yoha. 18:3-12)

43 Geregere es baron makefena kabaasik asire heppesasin
isaas Yuuda sinfe bar ye. Barneen ane sikonewa mukne epho
maagni gaanynyanikin, Museni tumaasi assinynyanikin,
kur'uni meyakin wostere yeese showo asuni meya feeseter.
44 Aatire imni Yuuda zeemme: «Ta daamona barintu nitto
makira ephpha hamtiwa» yire besok makere feer.
45 Geregere yeere Yesusniki tai'sere: «Assinynyano!» yit
daame.
46 Es ane yeese baasso dey Yesusnin ephete.
47 Esta yere baassossin isaas siifo zanbaassin kisire maagni
gaanynye meeni gaanynyaasa wostinynyani odonon kace.

48 Yesus dey: «Bo'inynyanin ephnirimato sikonewa mukne
ephpha taan ephatik yaatiyoso?
49 Betemeqdesiissi wonna wonna nittoneen ane faafaat
assifana kabaasik aane taan epheti. Sinuntano tichche bar
ko'unak han bar siniwa» yi.
50 Nawoni meya dey zuuttambesiise barin beyfaat eelesete.
51 Atubaasta wor'a maama mayo isa na'o asu basa orfoose
hamet feer.
52 Asuni meya barin ephefe kabaasik maamaason ha'aat
atatubaase eeli.

Yesus Shonggosta Ta'i
(Mat. 26:57-68; Luqa. 22:54-55, 63-71; Yoha. 18:13-14, 19-24)

53 Yesusnin maagni gaanynye meeni gaanynyaaski ephere
hamete. Museni tumaasi assinynya, kur'uni meenawa
maagni gaanynye meena zuuttere kuphisete.
54 Phexiros maagni gaanynye meeni gaanynyaasa ojni
keerkalo kar'ananneen woksok orfobaase hami. Estak dey
wostinynyani meyaneen diifaat geya besit feer.
55 Maagni meeni gaanynyaasnawa shoongoose zuuttesere
Yesusnin woruk zaalnin sholsere aane danoto.
56 Showobesiis esha zaala makset feeseter. Sinuntano
maksefe zaalaas isarba foonto sini.
57-58 Isa isa asuni meya kabsere: « ‹Ta han kushuk keete
Betemeqdesiison bogaat keezsinari wono ooma kushuk
keetonoron keer'ana› yifeen odeniwa» yit esha zaala mak-
sete.
59 Sinuntano hashnu zaalni meeni kaamaas aane isar sina.
60 Maagni gaanynye meeni gaanynyaas baasso
ganeyaassin kabire Yesusnin: «Han baasso neyista maksefe
zaalaas aambanso? Isaronnu wolgu beytaroso?» yi.
61 Sinuntano bar shaakki. Isaronnu aane wolguwe. Hep-
sinu Maagni gaanynye meeni gaanynyaas: «Suusto Ha'oosi
naa Kiristoos nenoso?» yit mamsi.
62 Yesus wolgire: «Tawa; Asuni Naa Ha'oosi o'itta diifeen-
nawa samaki shaaruusta yeefeenna biyatiwa» yi.
63 Maagni gaanynye meeni gaanynyaas maybaason
karasaat: «Hanneen ekalo ooma zaala awuniron
sholsunirinso?
64 Ha'ooson me'baason odetiwa. Nittok awu sinna beste-
faso?» yi. Baasso zuuttesere: «Kitu barik sholsuwa» yit
mangsu kar'esete.
65 Isa isaas basaasta tujo ephete. Aaffaason maamak ukaat
ki'et: «Raaji innok makowa» yisete. Wostinynyani meya dey
bochet ephphe hamete.

Phexiros Yesusnin Morme
(Mat. 26:69-75; Luqa. 22:56-62; Yoha. 18:15-18, 25-27)

66 Phexiros haat ojni keerkalo feen isa Maagni gaanynye meeni gaanynyaasa keeri wostinynya ya.
67 Phexiros geya besifeen gasasira biyaat: «Ne dey Naaziretki Yesusneen ane faatarwa» yi.
68 Sinuntano bar wolgire: «Ne makefata baron ta aane arutwe. Aane gasasut» yit morme. Gerakalo finynya kesfena kabaasik ako oori.
69 Keerki wostinynyaas hepsa dey biira esta yere baassok: «Haniis baasso keengwa» yit make.
70 Bar dey hepsa: «Morme» Garonon feere esta yere asuni meya Phexirosnin: «Futok ne Galiilaki asu sinta boor'a baasso keengwa» yisete.
71 Sinuntano bar: «Han maksefeti asusin aane arifatwa!» yit barin bar wolgire erwit teyi.
72 Geregere dey ako hepsa oori. Phexirosnin Yesus: «Ako hepsa wolle oorunoyfeen ne keeza wolla mormotawa» yina kaamaas nibbaasta kejfaan seektere waasi.

15

Yesus Philaxosni Sina Ta'i
(Mat. 27:1-2, 11-14; Luqa. 23:1-5; Yoha. 18:28-38)

1 E'so wonsak maagni gaanynyani meya kur'uni meyaneen, Museni tumaasi assinynyanawa shonggoni meena zuuttere isarik merkesete. Esseen orfo Yesusnin taar'e taamme Philaxosnik aatire imete.
2 Pilatos dey: «Ne Ayhudni meeni taatonoso?» yire mamsi. Yesus dey: «Aa, ne maketaasimatowa» yire wolgi.
3 Maagni meeni gaanynyani meya Yesusnin showo chowak malasset feeseter.
4 Pilatos dey: «Isaronne aane wolgifenoso? Apun chowanso neyista malassediferi» yire mamsi.
5 Yesus isa wuzane aane wolguwe sinna boor'a Pilatos diinqe.

Yesusniista Kituni Kangsuni Kar'a Kate
(Mat. 27:15-26; Luqa. 23:13-25; Yoha. 18:39-40; 19:1-16)

6 Pilatos faasikani heebo heeboosik asuni meya mamussete isa taatonin kotte gafkit feer.
7 Manguk taatoosata kabsere kaani woruk taatere fe asuni meyaassin isa Barbaan yiste asu feer.
8 Darani meya yeesere: «Hazozoti zagifataasimato isa taatonin innok kotwa» yit mamussete.
9-10 Pilatos wolgire maagni gaanynyani meya koonak aatire imetemato arina boor'a: «Ayhudni meeni taatosin kotanak sholefetiyoso?» yi.

11 Sinuntano maagni gaanynyani meya Yesusnin beyfaat Barbaanin kotanak Pilatoosnin mamussonek daraasin kabugsesete.
12 Pilatos hepsa wolgire: «Eekin Ayhudni meeni taatowa yifeti barin awu zagunak sholefetiso?» yi.
13 Darani meya dey: «Suuttowowa!» yit chaagete.
14 Pilatos dey: «Aamso? Zagina mangsu aambanso?» yi. Sinuntano baasso: «Suuttowowa!» yit chaaga aatamsisete.
15 Pilatos daraasa safaranon zaguk sholefaat Barbaanin baassok kotaat Yesusnin alanggak ichchonak zagire suuttonak aatire imi.

Taar'oni Meya Yesusnin Kanyesete
(Mat. 27:27-31; Yoha. 19:2-3)

16 Taar'osakito: «Pratoriyon» yistefa daa ha'sife basa ojni keerkalo Yesusnin ephphe hamete. Estan oom taar'oni meyanon isarik zuutisete.
17 She'a maya maysisete; dey seer'a ma'ire zawudi zagire teetbaasta guufsisete.
18 Estan: «Ayhudni taatono! Naga neek sinfawungwa!» yit naga ooshsheset feeseter.
19 Teetbaason sobboqok ichet, tujet barik kaa'net moosesete.
20 Kanyesetenneen orfo she'a mayaason gaay'aat basa mayaason mayissere suuttonak ephphe hamesete.

Yesusni Suutto
(Mat. 27:32-44; Luqa. 23:26-43; Yoha. 19:17-27)

21 Isa ugunni wof Aleksandirosnawa Rufosna asi aba sina Simon yiste qerenaki asu beeden yeefeen danere mesqeliison wor'anak giddisisete.
22 Estan Yesusnin ephphe Golgota yistera teegtefa dimaasta taamete. Es Golgota uus dey: «Teetni megani dima» uu.
23 Estak dey kumbineen woi'to wayinini usha ushanak imesete. Sinuntano bar aane ushe.
24 Estan suutesete; maybaasta dey ixa ha'sere aa'esete.
25 Es suutesefe kabaasik e'so keez sa'ati.
26 Malataasi ticha: «Ayhudni taato» yifar.
27 Hep bo'inynyanin teshshesete Yesusneen ane isaasin oi'ta teshbaasta isaasin dey halda teshbaasta suutesete.
28 Matsafaas: «Manguni meyaneen faadtewa» yina bar ko'i.*
29 Teshba aatfe ugunni wofni meya teetbesiison shorkit ekka yit me'et feeseter: «Yi, ‹Betemeqdesiison† bogaat keezsinari wono keer'anarwa› yi neno!
30 Ese hash mesqelistan kerera teetneeson fu'owa!»

---

* **15:28** ***Manguni meyaneen faadtewa:*** Isa isa zeemoti Girikni tichaassi aafa.
† **15:29** ***Betemeqdesiis:*** betemeqdesiis uus sirki kiddiste kiddusaniis

31 Esiisimato maagni gaanynyani meenawa Museni tumaasi assinynyaasna baassotna baassotna: «Oomiisin fu'e, sinuntano teetbaason fu'ok aane chime!
32 Ese biira barik amanonik bar muudto Israelni taatoos hash mesqelistan kerowowa» yiset kanyesete. Barneen ane suutte bo'inynyani meya dey barin me'et feeseter.

Yesusni Kitu
(Mat. 27:45-56; Luqa. 23:44-49; Yoha. 19:28-30)

33 Tooni issun sa'atiistan kabira izgin sa'ati kar'ana kabaneen daas zuuttera talma sini.
34 Izgin sa'atiista Yesus: «Elohe, elohe, lamasebeqtani» yire akama kaamak chaagi. Kotbaas dey: «Ha'onaase! Ha'onaase! Awuni boor'a taan beyitse?» uu.
35 Esta yere asuni meyaassin isa isaas odesere: «Odotiwa; Eliyasnintu teegedifewa» yisete.
36 Isar eelle aka ephak chima wuzaassi haphqire sobboqota duusire suutire ushanak Yesusnik imaat: «Beytiwa shakaani Eeliyas yeere kessunitto biyaniwa» yi.
37 Yesus akama kaamak chaagi; Kaabaas dey kesi.
38 Betemeqdesiisi‡ yinu denun daa heppik karate.
39 Yesusni sinaasta yere tii meeni gaanynyaas kaabaas kesbaason biyaat: «Han asus futok Ha'oni naawa» yi.
40 Isa isa mashka meya dey woksok biyet feeseter. Es baassossin Megdelawitki Maarami, Salome, hate Yaqobnawa Yoosana asi into Maaramine feeseter.
41 Baasso Yesus Galiilak feena kabaasik Yesusneen ane hamefaafa argasit faaser. Esiisimato Yesusneen ane Yerusalem hama ooma showo mashkasu faaser.

Yesusni Kabbarto
(Mat. 27:57-61; Luqa. 23:50-56; Yoha. 19:38-42)

42-43 Gerok waalfana kabaasik Armatiyaski Yosef yiste asu ye. Yosef shoonggo keysefe baassossin isaas dey ulfinto asu. Bar dey Ha'oosi taatonon abdik oodet feer. Wonaas beysani wonaastan zeemma fa hoossuni wona sinna boor'a digonoy Pilatosniki girire Yesusni dugnooson imanak mamsi.
44 Pilatos dey: «Aakkak tai'ni kitiso?» yit diinqe. Tii taar'oni meeni gaanynyaasin teegsire: «Futok Yesus kitiyoso?» yit mamsi.
45 Tii taar'oni meeni gaanynyaaskin odenanneen orfo Yosefnik Yesusni dugnooson imi.
46 Yosef dey kinoni maama waagere mesqelistan dugnooson kessire kimme katera hoore shu'ni moogsi§ kabbare. Estan inya shu'a bukalsire moogaasi noononon uki.

---

‡ **15:38** 15:29 biiti § **15:46** *Katera hoore mooga:* Ayhudni meeni tumak mooga shu'atu katera hoorefar

47 Megdelawitki Maaraminewa Yosani into Maaramine Yesusni dugnooson ay kabbarsetemato biyedifar.

16

Yesusni Kitun Kabu
(Luqa. 24:1-12; Yoha. 20:1-10)

1 Beysani wona aatnanneen orfo Megdelawitki Maarami, Salome, Yaqobni into Maaramine yeesere Yesusni dugnooson woshshuk sawa wuzakin hoore shitto waagsete.
2 Torbaniisi tesuni wono e'so awa kesfana kabaasik moogaaski hamete.
3 Baassotna baassotna: «Shu'aason moogaasi noonotan innok bukalsunir oonso?» yiset faaser.
4 Es baron dey yisetees shu'aas akama inya sinna boor'a. Sinuntano kaanne biyeten shu'aas bukalera shaatenamato biyete.
5 Moogaassi girseten foro maya mayo na'o asu oi'ta wolusta diifen biire naysete.
6 Es na'o asus: «Nayotiita! Suutte Naaziretki Yesusnintu sholedifetimato arifawungwe. Bar kabi; hantak aafe; barin kunussete dimaason biyoti.
7 Ese hamfaat nawoni meyaknawa phexirosna: ‹Nittok makenaasimato nittoostan zeemme Galiila hamnir. Estak biyati› yira maksoti» yi.
8 Es mashkasusikito digak korkiset moogaassin kessa eelese. Akamanon digsena boor'a isa wuzane ooknu aane maksowa.

Yesus Nawoni Meyak Uphe
(Mat. 28:9-10; Yoha. 20:11-18)

9 [Yesus Torbaniisi tesuni wono e'so kitun kabinanneen orfo zeemme naafun kiina ayyana barissin kisina Megdelawitki Maaramik beste.
10 Bar dey hamma suumetnawa waasitna feese basa zoonsini meyak es baron make.
11 Baasso dey hayew sinbaasewa barik bestobaase odesefe kabaasik aane amantosoto.
12 Esseen orfo baassossin hep nawobaasakito beede hamefeen Yesus uguntak ooma gitok beste.
13 Baasso dey wolle hamme oom nawoni meyak maksete. Es baasso dey aane amanosoto.
14 Esseen orfo dey asire issees muu meesefeen Yesus baassok bestere: «Yesus kitun kabire kaak fe; inno dey aafniisik biini» yisere makse baassotin amano beyobesiisiknawa nibbesiisi chimakna baassotin ke'i.

15 Tusire dey ekka yi: «Daasi birato zuuttambaase asiista
hamti. Misirachchuni kaamaason asu zuuttambaase asik
makoti.
16 Amanere haphukte bar faruna. Sinuntano amanonoy
basaasta mangsu kater.
17 Amane baasso han besoson zagsone; ta sunaasik kiina
ayyanaason kisusone; gaddo noonok wolumsone.
18 Zawaasikitonon ephone; woruni wuzanu ushefaatene
baassotin isanne aafa miir'ona wuza. Kushubesiison met-
tanni meenista ta'usone baasso dey farsone.»

Yesus Den Sama Hami
(Luqa. 24:50-53; Wos. 1:9-11)

19 Daam Yesus es baron nawoni meyak makenanneen orfo
den sama hami. Ha'oosi hoi'ta teshta di.
20 Baasso dey kesere daa daa zuuttambaase asiissi hame-
faafe maksete. Daamiis dey baassoneen ane wostet feer. Biis-
tera artonoy wuzani zaguk maksefe misirachchuni kaamaas
futo sinbaason besit feer.]*

* **16:20** Akamanon amanto zeemoti Girikni tichaasewa ooma ooma tichaase 9-20 fa baron aane daysifa.

Luqas Tichina
Daamni Yesus Kiristoosni Misirachchuni Kaama
Gachgiru

Luqasni misirachchuni kaamaas Yesusnin besifanaas zeemme yoonir yistera raajjuni meyaki kamo makte showo neyaneen sinak abdini meya sine Israelni daraas oodet feena «Mesi» esiisimato dey asuni zala zuutire «Fatunir» sinbaason ammanon besukwa. Luqas; Yesusnin: «Tukamni meyak misirachchuni kaamaason makonak» ababaaskin wostere yeer sinbaasonnawa es misirachchuni kaamaas asuni meya baassosta fa showo showo tesa rakkobesiisik kota epho sinbaasontu makefa. Luqasni misirachchuni kaamaassi arkiron dey Yesusni wolle yoosik makefa koi'ni eddeesikitosinawa hepsa dey Yesusni chowaasik den sama hamaason makefa koi'ni eddeesikitosi mai'sira maktees girani chowaasongwa. Yesusni den sama hamaasneen orfo kiristinnani amantoos aakkak dichnamatonawa taginamatona kotta makefa tochoos wosini meeni matsafaassi han baron tichi barki kamo makte.

Ha'oosi wosiyani gaamaasik; Yesus koontena wono keemerni meya hamme biyetemato makefa tochoos Yesus garobaase betemeqdesiissi hambaas; kenashto Samirawiisnawa tishire beste naasa tochone Luqasni misirachchuni kaamaassi koi'batu bestefa. Han misirachchuni kaamaassi dilaastan hamma dilaasta kar'a mai'sira biistonak zagtees shiiphoni chowa; Korto Ayyanaasi chowa; mashka meya Yesusnik fa wostobesiisewa Ha'oos boor'aason feeshun ubaasi chownewa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru 1:1-4
Haphquni Yohannisnawa Yesusni koontoose *1:5—2:52*
Haphquni Yohannisni wostoos *3:1-20*
Yesusni haphuktoosewa fattantone *3:21—4:13*
Yesus wostobaason Galiilak jammarobaas *4:14—9:50*
Galiilan Yerusalem *9:51—19:27*
Koi'ni torbaniis Yerusalemniissinawa biratobaastana *19:22—23:56*
Daamiisa kitun kabu; ammanon bestobaasewa sama hambaase *24:1-53*

Luqas Tichina Tochoosi Tesu

1 Ulfinto Tewofilosno; inno ganeyaassi sina chowaasikitonon besuni ticha zeemo sinak showoni meya tichisetewa.

2 Es tichaason dey innok aatiis tesubaastan kabgire aafak
biya baassotnawa Ha'oosi kaamanon makset feese baassot-
nawa;
3 Tanu ta teetaasik tesubaastan kabgira gasasira biinan-
neen orfo tochooson zeeme zoonsobaason oodda neek tichu-
nak ma'ar sinna bestewa.
4 Es baron zaginaas ne odeta chowaas futo sinbaason aru-
takwa.

Zakkariyasnik Makte Yohannisni Koontoni Tocho.

5 Herodis Yuudaki daasta taato sinna neyaasik Abiyani
maagni wosto wostesefe baassossin sina Zakkariyas yiste isa
maag feer. Bar dey Aaronni zalaassin sina Eelsabet yiste
asuba faar.
6 Hepobesiise Ha'oosi sina ooko sinne feeseter. Daamiisa
kaamanonnawa tumaasonna zuuttambaase asin isa muda
foontonon oodet feeseter.
7 Sinuntano Eelsabet zagiya sinna boor'a koonubesi aafa.
Hepobesiise dey kur'sete.

8 Isa wono Zakkariyas basa wostoni taraasik betemeqdesi-
issi maagni wostooson wostedifer.
9 Ukkoti maagni meeni tumaasimato Daamiisa betemeqde-
siissi girire ixana kiichunak ixa barik kar'i.
10 Betemeqdesiissi ixanaas kiichchefana kabaasik dara zu-
uttere gerakalo yerefaat Ha'o shiiphedifer.
11 Daamiisa wosiya ixana kiichchefana shoo'aasi hoi'ta
teshta yerefaat barik beste.
12 Zakkariyas wosiyaason biinaase nayere dige.
13 Sinuntano wosiyaas: «Zakkariyasno digotaatawa! Shi-
iphonees odtewa. Asune Eelsabet arqa naanin tanonir. Sun-
baason dey ‹Yohannis› yira sunsuta.
14 Basa koontoos neek akama gira sinanawa. Showo asuni
meya dey basa koontoosik girosonewa,
15 Bar Daamiisa sina arkirtu sinana. Wayinini usha sinun
ooma zaysuni usha isanne aafa ushanawuza. Intobaasi
keensi feegedo Korto Ayyanak tuumtona.
16 Bar Israelni daraasasin showobesiisin Daama
Ha'obesiiski wolguna.
17 Bar raajju Eeliyasnisimato Ha'oosi ayyanaknawa hug-
nakna Daamiisa sina zeemana. Abani meeni nibaason
naanggotbesiiski, ajajamonoy baassotin kayimni meeni tech-
maassi wolguna. Daraasin daamiisik hoorere feer sinonek
zaguna» yi.

18 Sinuntano Zakkariyas Ha'oosi wosiyak: «Han bar futo
sinbaason awuk aruna? Ta kur'in, asunaas dey woggabaas
koi'i» yi.

19 Ha'oosi wosiyaas wolgira: «Ta Ha'oosi sina yerefa Gabureliwa. Han misirachchuson neek makonak wostera yaanarwa.
20 Sinuntano ne wonbaas kar'fana kabaasik sinni kaamnaason amano beyta boor'a han chowaas sinananneen nibtaatotu sinatawa. Wolla dey aafa chimata wuza» yi.
21 Es kabaasik asuni meya Zakkariyas kesananneen oodet feeseter. Betemeqdesiissin tai'ni kesa beybaasik diinqesete.
22 Zakkariyas betemeqdesiissin kesfena kabaasik asuni meyaneen wollok aane chime. Es bari boor'a betemeqdesiissi isa barik beste wuza faanamato asuni meya arsesete. Bar wollonoy kushubaasik besit feer. Esiisik nibtaato sinne fui'te.
23 Zakkariyas betemeqdesiissiki basa taraasi wostoni wona ko'ubaase keeba hami.
24 Garo wonaneen orfo asuba Eelsabet naanertera uuch assa keebaassi aachera di.
25 Ekka dey yi: «Daamiis han ma'a wuzason taak zagiwa. Asusa ganesi fa kashistonaason tishki.»

Maaramik Makte Yesusni Koontoni Tocho
26 Eelsabet naanertenari issunsa assaasik Ha'oosi wosiya sina Gabureli Galiilaki daasta fa Naaziretni katamaassi Ha'ooskin wostera hami.
27 Wostera hamnaas Dawitni zalaassin sina Yosefnik teegtera di isa durba nawaki. Es durba nawaasi suna dey Maarami.
28 Ha'oosi wosiya barki yaara: «Ne akamanon suustowe. Naga neek sinfawungwe. Daamiis neneen anetu fewe» [ne mashkasusi ganesin suustowe] yi.
29 Maarami Ha'oosi wosiyani wollaasik akamanon nayefaat: «Han bar aakkati nagani ooshshonso?» yit safare.
30 Ha'oosi wosiya Maaramik: «Ha'oosi sina adda danit sinna boor'a digotaatawe.
31 Ese ne naanertotarwe, arqa naanin dey tanotar. Sunbaason dey ‹Yesus› yira sunsuta.
32 Bar dey akamtu sinana. Zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oni Naa yisteretu teegtona. Daama Ha'oos ababa Dawitni zigimooson barik imnir.
33 Yaqobni zalaasta koi'ba foontonon taattonir. Taatobaasnu koi'ba aafa» yi.
34 Maarami Ha'oosi wosiyak wolgira: «Ta durbawa; han bar aakkak sinak chimnirin?» yi.
35 Ha'oosi wosiya wolgira: «Korto Ayyana neyista yoona. Zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi hugna dey neyista kerona. Es bari boor'a koontoni Naas korto. Dey Ha'oni naa ustona.
36 Ne koona sina Eelsabetnu kur'ubaastak arqa naani naanerte. Zagiya yiste bar naanertenaneen haniis issunsa asba.

37 Ha'oosik chimtonoy wuza aafa» yi.
38 Maarami dey: «Ta Daamiisa bozawa. Ese ne maketaasimato sinun» yi. Estan Ha'oosi wosiya kessa hami.

Maarami Eelsabetnon Mamsuk Hami.
39 Es kabaasik Maarami taptanon kabira aamaasta fa Yuudani daastaki isa katamaassi hami.
40 Zakkariyasniki keer girira asuba Eelsabetnon naga ooshshe.
41 Eelsabet Maaramini nagaason odefana kabaasik katbaassi di nawaas fille. Eelsabet dey Korto Ayyanak tuumte.
42 Kaambaason dey teggira: «Ne mashkasusi ganesin suustowe. Neekin koontoni bar dey suustowe.
43 Daamtaasa into taan mamsuk yoobaas awune fa akama ulfinanba!
44 Ne nagaasi kaamanon odefana kabaasik katnaassi fa nawaas girak fille.
45 Daamiis makena baron zagunir sinbaason amane ne awune fa suustonse!» yi.

Maaramini Galatni Shiipho
46 Maarami dey ekka yi:
«Kaanaas Daamiisin galattonir;
47-48 Ha'oos kashisto wostinynya;
sina taan biina boor'a;
tuuma nibnaasi safarak;
hetna sina Ha'onaasik girona.
Hawungneen ekalo koontoos;
zuuttera taan: ‹Ne suustowe› una.
49 Hugnaba faana Ha'oos;
taak akama wuza zagina boor'a;
sunbaas dey Korto.
50 Ha'ooson digefe baassok;
koontoostan aatta koontoosta kar'a fakuna.
51 Chima woribaasik hugnabaason besi;
beegantefe baassotin nibbesiisi safaranon gedda sike.
52 Daason ha'sife arki arki meyanon zigimobesiistan kessi;
sinuntano kashistefe baassotin ulfinak den teggi.
53 Maktanni meyanon ma'a wuzak gawusi;
otumni meyanon kushkush kalla kofki.
54-55 Abrahamniknawa basa zalaasikna;
koi'ba foonto neya besina fakibaason safarok;
Wostinynyaba sina Israelnin argasi;
es baron zaginaas zeemoti abaniisakitonik
imna abdini kaamaason koi'sukwa» yi.
56 Maarami dey keez assa sinni wona Eelsabetneen ane diira wolla keeba hami.

Haphqife Yohannisni Koonto

57 Eelsabet kophona wona kar'in arqa naanin kophe.
58 Wolkobaasewa koonbaasikitone Daamiis akama fakiya
barik zaginamato odesere barneen ane girsete.
59 Nangirinsinari wono daag naasin haarkoni kunsuk
asuni meya yeesete. Ababaasa sunak Zakkariyas yire sunsuk
sholset feeseter.
60 Sinuntano intobaas: «Indaane, sunba Yohannis yisteretu
suntona» yi.
61 Baasso dey: «Ne kooniisasin han sunaasik sunter
aafewe» yisete.
62 Estan ababa Zakkariyasnin: «Naanees oo yistere sunus-
tonakinso sholefatari?» yire kushubesiisik besire mamus-
sete.
63 Bar dey tichuni wuza imonek mamsire: «Sunba Yohan-
niswa» yire tichi. Zuuttambesiise es barik diinqesete.
64 Geregere Zakkariyasni terma kotten Ha'ooson galattet
wolle.
65 Es baristan kabi chowa wolkoni meya zuuttesere dige-
sete. Es wollaasi chowa zuuttera kumaasta fa Yuudani daasi
biratota wolumtera zi'i.
66 Es baron ode baasso zuuttere: «Han daag naa hanneen
awu sinungeso?» yit baassotna baassotna mamussesete. Es
bar sinnaas Ha'oosi argasu Yohannisneen ane faar sinna
boor'a.

Zakkariyas Makena Raaji

67 Es daag naasa aba Zakkariyas Korto Ayyanak tuumtere
ekka yit raaji make.
68 «Yaara darabaasin furena boor'anawa argasina boor'ana;
Daama Israelni Ha'oosik galata sinfawung.
69-70 Es barnu ibe zeemma;
Korto raajjuni meyaki kamo makenaasimato;
wostinynyaba sina Dawitni zalaassin;
akam fatunirin innok kabgi.
71 Fu'enaas dey;
gumayefe baasso kushuussinnawa;
oomtesefe baasso kushuussinwa.
72-73 Es baron zaginaas inno abani meyak;
fakibaason besunaknawa;
girina korto teyyaason zagunaknawa;
es girina teyyaason dey teyira imnaas;
abani Abrahamnikwa.
74 Es abdini kaamaas;
dey gumaniisa kushusin birmadumma kessa;
isa diga foontonon barik wostet foonikwa.
75 Esiisimato dey neeniison zuuttambaase;
Ha'oosi sina kortoknawa ookokna foonikwa.

76 Dey ne han daag naaso;
zuuttambaase asi denalo sina Ha'oosi raajju ustotawa;
ugnaason hoossutak;
Daamiisa sina zeemma hamata.
77 Daamiis dey boor'besiison feeshun uuk;
farsone ugnaasi arunon baassok imana.
78 Ha'oniis fakirnawa kenashterna;
sinbaasik faruni chaarefa denun innok chaaronak zaguna.
79 Bar talmaassinawa kituni tiishoossina fe baassok chaarsuna;
Inno taaruuson dey nagani ugnak zoonsunakwa» yi.
80 Daag naas dey dichi. Korto Ayyanaasik dey chimi. Israelni daraasik ammano bestona wona kar'ana kabaneen ichma daassi di.

2

Yesusni Koonto

1 Es kabaasik Romanni taate meeni taato Agustos Keesar basa ha'suussi fe asuni meya zuuttere darani faadak tichchosonek ajaji kesi.
2 Es tesuni darani faada zagtefana kabaasik Kemerewos Soriyani daason ha'sit feer.
3 Asu isarba isarbaas dey sunbaason tichchonak koontena daasta hamet feer.
4 Yosef koontenaas Dawitni zalaassin sinna boor'a Galiilaki fa Naaziretki katamaassin kabire Yuudani daastaki fa Dawit koontena katama Betelemi hami.
5 Tichchok hamnaas naanertera fa teegere duusina nawa Maaramineen.
6 Betelemuk feeseten Maarami kophona wona kar'i.
7 Uzun naabaasi esta kophe. Irba ha'ifena keyaas asunik oottera ko'ina boor'a maama taksira miya muuba maafana magaassi kunsi.

Keemernawa Ha'oni Wosiyaase

8 Es daasta waali waalin nor'obesiison keemet ha'sefe keemerni meya feeseter.
9 Baassok dey Daamiisa wosiya diinqone beste. Daamiisa ulfinni chaarefa baasso biratoosta chaarsi. Baasso dey akamanon digsete.
10 Sinuntano Ha'oosi wosiya dey baassok: «Harewa digotiita! Asu zuuttambaase asin akamanon girsuni ma'a odu nittok ephpha yaanwa.
11 Hash hawung han Dawitni katamaassi fatir sina Daam Kiristoos nittok koontewa.
12 Han bar nittok mallato sinana: Daag naa maama takistere miya muuba maafana magaassi kunfeen danati» yi.

13 Geregere showo Samaki wosiya es Ha'oosi wosiyaasneen
ane bestesera:
14 «Den samak Ha'oosik ulfina sinfawungwa!
han daastak dey;
Ha'o shunfana asuni meya zuuttambesiise asik;
naga sinfawungawa» yit Ha'ooson galattesete.
15 Ha'oosi wosiyaasikito oor kessa den sama hamnanneen
orfo keemeriisakito baassotna baassotna: «Ese han sina
baronnawa Daamiis innok besina wuzaase asinna biyanik
Betelem hamniwa» yisete.
16 Baasso dey taptak hamere Maaraminonnawa
Yosefninna danete. Daag naas dey miya muuba maafana
magaassi kunfeen biyete.
17 Daag naasin dey biyetenneen orfo Ha'oosi wosiya baas-
sok makena naasa chowanon maksete.
18 Es keemeriisakito makena baron ode baasso zuuttere
diinqesete.
19 Sinuntano Maarami es chowaason zuutira nibbaassi
ephaat safaret faar.
20 Keemeriisakito chowaas zuuttera Ha'oosi wosiya baas-
sok makenaasimato sinin biyobesiisiknawa odobesiisikna
Ha'ooson galattetnawa ulfinsitna wolle hamesete.
21 Nangirinsinari wono naas haarko kunana tumaasta
zeemma intoba naanertonoyfeen Ha'oosi wosiya sunsina
sunaasik «Yesus» yisetere sunte.

Yesus Betemeqdesiissi Oottere Hami.

22 Museni tumaasimato kayimni tumaas zagtona wona
kar'i. Es bari boor'a Yosefnawa Maaramine daag naasin
Daamiisa sina tai'suk Yerusalem ephphe hamete.
23 Es baron ekka zagsetees Daamiisa tumak: «Uzun sina
arqa naa zuuttere Daamiisik imtere korto sinanar» yifa ajaji
tichchera faar sinna boor'awa.
24 Esiisimato Daamiisa tumaassi: «Hep ameta wedey hep
nakaloni nawa maa'a imak sholsu» yifa ajaji faar.
25 Es kabaasik Simon yiste isa asu Yerusalemuk feer. Bar
kaabaason Ha'ok imme fe ooko asu. Israelni faruni abdiison
oodet feer. Korto Ayyanaas dey barneen faar.
26 Bar Daamiisa muudtonin biinoy kitunoynamato Korto
Ayyanaas barik ammanon besira faar.
27 Es wono Korto Ayyanaas Simonni kabgira betemeqde-
siissi hamanak zagin hami. Yosefnawa Maaramine tumaas
makenaasimato zaguk daag naasin ephphe betemeqdesiissi
girseten,
28 Simon dey daag naasin ephphe idimme Ha'ooson galattet
ekka yi:
29 «Daamiiso! Ese!

Taak imta Abdini kaamaas ko'iwa;
haye wostinynyane sina taan;
nagak den neeki ephwa.
30 Ne fatuuson aafnaasik biingwa;
31 Es bar dey dara zuuttambaase asi sina hoossita barwa.
32 Bar Aazabni meyak futooson ammanon besuni chaaref sinana;
ne dara sina Israelni meyak ulfinawa» yi.
33 Yosefnawa Maaramine makte daag naasa chowak diinqeset feeseter.
34 Simon dey baassotin suusnanneen orfo daag naasa intok: «Han daag naas Israelni meyak showobesiisik tishuk, showobesiisik dey faruni ugnatu sinana. Barin showobesiis ephphetoo beyobesiis beso sinana.
35 Es barik showo asuni nibsi aachera fa safara ammanon kessa bestona. Nibneeson dey suumoni siifoos kalasira aatana» yi.
36 Es kabaasik Aaserni zalaassin Fanuelni nawa Haanna yiste isa raajju faar. Bar dey akamanon kur'u. Teegobaasseen ane naafunasir wogga ane diisefeen bar kiti.
37 Esseen orfo woggaba nangnasire acheechche kar'ananneen wonna wonna betemeqdesiissin tishunoy soomera shiiphet Ha'oosik wostet faar.
38 Bar dey es kabaasik geregere yaara Ha'ooson galatte. Daag naasa chowanon Yerusalemni furtooson oodet feese baassok zuuttambesiise asik maket faar.
39 Yosefnawa Maaramine Daamiisa kaamsi makte tumaason koi'issetenneen orfo Galiilaki daasta fa feesefe katama Naaziret wolsete.
40 Daag naas dey dichetnawa zagitna hami. Techmak dey tuumi. Ha'oosi otma barneen ane faar.

Yesus Betemeqdesiissi

41 Yosefnawa Maaramine wogga woggaasik Ayhudni faasikani heebooson ulfinsuk Yerusalem hamet feeseter.
42 Yesus asire heppe woggaba sinfana kabaasik zagtet faanaasimato heebooson ulfinsuk Yerusalem hamete.
43 Heeboos koi'inanneen orfo Yosefnawa Maaramine keebesi wolsere hamefe kabaasik Yesus Yerusalemuk fu'te. Sinuntano baasso es baro aane arsoto.
44 Bar ugunni wofiisseen anetu fewa yisefaat isa wonni ugna hamete. Estan arsefe koonbesiiskinawa zomobesiiskina sholok kabsete.
45 Sholere turuksetenneen orfo wolle Yerusalem hamete.
46 Keez wonaneen orfo betemeqdesiissi assife baasso ganeyaassi diifaat odefennawa mamsu mamsifeenna danete.
47 Ode baasso dey zuuttere gasasubaasiknawa wolgifena wolgusikna diinqeset feeseter.

48 Yosefnawa Maaramine dey betemeqdesiissi barin biyeteese diinqesete. Intobaas dey: «Naataaso! Awuni boor'a innoti ekka zagitso? Abaneesneen taneen innotin tiir'o ephaan neen sholet faanirwa» yi.

49 Yesus wolgire: «Awuniron taan sholefeti? Abataasa keer foonak sholsu sinnamato aane aruwetino?» yi.

50 Sinuntano bar makena chowaas baassok aane galowa.

51 Estan Yesus baassoneen ane wolle Naaziret hami. Baassok dey ma'i yire ajajamet feer. Intobaas dey es chowaason zuutira nibbaassi ephaat faar.

52 Yesus dey techmak; yer'aknawa addakna Ha'oosi sinaknawa asusa sinakna dichet feer.

3

Haphquni Yohannisni Assu

1 Romanni taatoosa taato Tibariyos taattena asire uuchche woggaasik Pentenawi Pilatos Yuudaki daason ha'sit feer. Herodis dey Galiilaki daason ha'sit feer. Esiisimato dey ayba Filiphoos Ituriyasnonnawa Tikonidosnonna ha'sir. Lisaniyos dey Absanisno ha'sir.

2 Haannanawa Keyyaffana maagni gaanynye meeni gaanynya; es kabaasik Zakkariyasni naa Yohannis ichma daassi feen Ha'oni kaama barki ya.

3 Es bari boor'a Yohannis Yordanosni akaasi biratota fa daa zuuttambaase asiissi kutifaafe: «Boor'nitiisi fakiyanon danatik harmira haphuktotiwa» yit maket feer.

4 Es bar dey sinnaas raajju Isayyas Yohannisni chowaasik ekka yit tichinaasimatowa:

«Ese han bar ichma daassi ekka yit chaagfe asuni kaamawa;
‹Daamiisa ugnanon hoossuti!
Ugnaason dey sapsira hoi'issuti!
5 Doo'aas zuuttera kachchera tuumun!
Aamaasewa kumaase dey zuuttera golon!
Halda ugnaas zeephton!
Kecha kecha ugnaas danaron!
6 Asu zuuttere Ha'oosi fatunon biyo!› »

7 Haphuktok Yohannisniki ye asuni meyak ekka yit feer: «Nitto ufoni naanggota! Yoonak fa Ha'oosi gi'sin eella kesatik oonso nittok makeri?

8 Ese harmuntiison besifa wosto wostotitano nibnitiissi: ‹Inno Abrahamni naanggotawa› yit teetefeti baron beyti. Ha'oos han kuni shu'aasikitosin kabgira Abrahamnik naanggota zaguk chimanamato nittok makefawungwa.

9 Hash i'ooson tasbaassi kar'a ha'uni anfala hoorera faarwa. Es bari boor'a ma'a gaana gaannoy i'oos zuuttera katera geyaassi ha'tonirwa» yi.

10 Daraas dey Yohannisnin: «Eekin awu zagunirinso?» yire
mamussesete.
11 Yohannis wolgire: «Hep maamba feena bar isaason
maamba foontoosik imowa. Muuba feena bar muuba foon-
toosik bagge imowa» yi.
12 Girbo zuutife baasso dey haphuktok barki yeesere:
«Assinynyano! Inno dey awu zagunirinso?» yit mamussesete.
13 Bar dey: «Makte ajajiistan daysira mamsutiita» yi.
14 Meya taar'oni meya dey yeesere: «Inno dey awu za-
gunirinso?» yire mamussete. Bar dey wolgire: «Asusa
waaganon hugnak bo'otiita. Ooninnu sinfaanane eshak
malatotiita. Nittok imtefa wostoni waagaas hoorona» yi.
15 Es neyaasik asuni meya zuuttere Kiristoosni yooson
abdik oodet feeseter. Es bari boor'a Yohannisnin: «Han
asu awuzakne Kiristoos sina beyungeso?» yit nibbesiissi
safarsete.
16 Yohannis zuuttambesiise asik ekka yi: «Ta nittotin
akaktu haphquna. Sinuntano tayistan denalo chaa'mabaasi
taar'anonnu kotanak sholsuoonar yoonir. Bar Korto
Ayyanaknawa geyaknatu nittotin haphquna.
17 Bar oodaastaki meyaason sama ha'unak manshi*
kushubaassi faar. Kayninanneen orfo kayma meyaason
botoossi gaagnir; kadnaason dey tishunoy geyak kiichunir»
18 Esiisimato Yohannis showo ugnak daraasin kiitit Ha'oosi
ma'a odunon maket feer.
19 Sinuntano Galiilanon ha'sit fe Herodisnin ayba Fil-
iphosni asu Herodiyadano ephna boor'anawa ooma showo
mangsubaasikna barin ke'i.
20 Herodis es mangsubaasta daysire Yohannisnin taatoni
keer gedi.

Yesusni Haphukto

21 Daraas zuuttere haphuktere kesnanneen orfo Yesus dey
haphukte. Bar Ha'ooson shiiphefeen sama gachche.
22 Korto Ayyana nakalone faar sinna basaasta kere. Es
kabaasik: «Keeshtefana naataas newa; neektu girefawungwa»
yifa kaama saman ya.

Yesusni Koontoni Tuza

23 Yesus daraasi assuk kabifena kabaasik keezasir woggaba
sinana. Daraasik Yesus Yosefni naa sinnamatotu bestefa.
Esiis dey Yosef Eelini naa.
24 Eeli Matini naa; Mati Lewini naa; Lewi Milkini naa; Milki
Yonanni naa; Yona Yosefni naa;
25 Yosef Matatiyyuni naa; Matatiyyu Amosni naa; Amos
Nahomni naa; Nahom Esilimni naa; Esilim Naageni naa;

---

* **3:17** Manshi: oodaastaki meyaason sama ha'uk argasi wuza.

26 Naage Ma'aatni naa; Ma'aat Matatiyyuni naa; Matatiyyu
Semeyni naa; Semey Yosefni naa; Yosef Yodani naa;
27 Yoda Yonanni naa; Yonan Reesni naa; Rees Zerubabelni
naa; Zerubabel Selatiyalni naa; Selatiyal Nerini naa;
28 Neri Milkini naa; Milki Hadini naa; Hadi Kosamni naa;
Kosam Elmodamni naa; Elmodam Erini naa;
29 Eri Iyyasuni naa; Iyyasu Eliazarni naa; Eliazar Yuramni
naa; Yuram Matatni naa; Matat Lewini naa;
30 Lewi Simonni naa; Simon Yuudani naa; Yuuda Yosefni
naa; Yosef Yonanni naa; Yonan Eliyakimni naa;
31 Eliyakim Meliyani naa; Meliya Maynanni naa; Maynan
Matatni naa. Matat Natani naa. Nata Dawitni naa.
32 Dawit Isseyni naa. Issey Iyyobedni naa. Iyyobed Boyezni
naa. Boyez Salimonni naa. Salimon Ne'asonni naa.
33 Ne'ason Aminadabni naa. Aminadab Aaramni naa.
Aaram Aarinini naa. Aarini Eesiromni naa. Eesirom Faresni
naa. Faares Yihudani naa. Yihuda Yaqobni naa.
34 Yaqob Yisaqni naa. Yisaq Abrahamni naa. Abraham
Taarani naa. Taara Nakorni naa.
35 Nakor Serohini naa. Serohi Rehuni naa. Rehu Felegni
naa. Feleg Eberni naa. Eber Shelahini naa.
36 Shelahi Kayinni naa. Kayin Afarkisadni naa. Afarkisad
Semni naa. Sem Noohni naa. Nooh Lamehini naa.
37 Lamehi Matusalani naa. Matusala Henokni naa. Henok
Yaaredni naa. Yaared Melalielni naa. Melaliel Kayinanni
naa.
38 Kayinan Henosni naa. Henos Seetni naa. Seet Addamni
naa. Addam Ha'oni naa yiset feeseter.

4

Yesusni Fattanto

1 Yesus Korto Ayyanak tuumme Yordanoski akaassin woli.
Estan ichma daa hamanak Korto Ayyana barin zoonsi.
2 Ichma daassi feen acheechasir wona Daabulos boor'a
wostonak mamsi. Es wonaassi isanne aane muwe sinna
boor'a koi'baasta makte.
3 Daabulos dey Yesusnin: «Ese ne Ha'oni naa sinfaatane han
shu'aason tusha sinanak ajajowa» yi.
4 Yesus dey: « ‹Asu tusha tushak aane feefe› yistera
tichchera faar» yi.
5 Estan dey Daabulos Yesusnin isa tega dimta kisi. Han
daasta fa taatoosikitonon zuutire isarga walgire besaat:
6 «Han daasi ha'suusewa ulfinbaase zuutira neek imanawa.
Han bar zuuttera taak imte sinna boor'a ta sholena barik
imak chimanawa.
7 Es bari boor'a ne taak sagadefaatane han bar zuuttam-
baase neer sinanawa» yi.

8 Yesus wolgire: « ‹Daama Ha'oneesik sagado. Bar baron
shiipho› yistera tichche» yi.
9 Esseen orfo Daabulos Yesusni Yerusalem betemeqdesiisi
teetta taamme yeetaat: «Ne Ha'oni naa sinfaatane hantan
yeet daasta fillebbo.
10 ‹Neen oodosonak Ha'o wosibaason ajajona.
11 Dey wochonees shu'aasta tuusa'onoynamato kushubesi-
isik teere neen ephonewa› yistera tichchera faarwa» yi.
12 Yesus dey: « ‹Daama Ha'oneeson fattanotaata› yistera
tichchera faar» yire wolgi.
13 Daabulos Yesusnin fattanere koi'sinanneen orfo kar'o
danne wolunanneen es kabaasik beyye hami.

Yesusnin Naaziretki daraas oomte

14 Yesus Korto Ayyanani hugnak tuumme wolle Galiila ye.
Basa chowaasi wolla es biratoosta fa ke'eessi tuumi.
15 Bar Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi baassotin assit feer.
Zuuttambesiise barin galattesete.
16 Esseen orfo Yesus dichna daa Naaziret ye. Zeemoti zagit
feenaasimato beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi
hamme Ha'oosi kaamanon feretunak kabi.
17 Raajju Isayyas tichina matsafanon imtete. Woore ekka
yistera tichche dima dani:
18 «Daamiisa Ayyana tayistatu fa;
tukamni meyak ma'a misirachchuni oduuson makonak
taassi;
taatere feese meya kottosonek;
aaftishuni meya biyosoneknawa;
rakkoossi feese meyanon;
birmadumma kisunaktu taan muudi.
19 Dey Daamiis darabaasin fatuna;
woggaason awajonaktu taan wosi.»
20 Feretaat tichaason birire wostinynyaasik imaat di.
Ayhudni shiiphoni keyaassi diise baasso zuuttere barin
kootkire biya ephete.
21 Bar dey baassok: «Hashti ferettefeen odeti matsafaasi
kaama hash hawung ko'iwa» yi.
22 Baasso zuuttere basa chawaason ma'arik wolumsete.
Wollefena akama keeshu kaamaasik diinqeset: «Han bar
Yosefni naastenoso?» yisete.
23 Yesus baassok: « ‹Ne hetni asuno; teetneeso fatuwa!›
yifa besoson tayista makotimato arifawungwa. Esiisimato
dey Kifirnahomuk: ‹Zagit yisten odeni baron zuutira han
koonteta daastak dey zaguwa› yisefeti» yi.
24 Futo nittok makefawungwa; Raajjuus koontena daastaki
asubaas barin aane ulfinsife.

25 «Futooson nittok makonawa; raajju Eeliyasni neyaasik
keez wogganewa issun assane iro aane icha sinna boor'a daa
zuuttambaase asiista akama maka sini. Es kabaasik Israelni
daasta showo dicha asu faaser.
26 Sinuntano Eeliyas Sidona yistefa daasta fa Sirapta yistefa
ke'eessi isa dicha asukitu wostere hamiteno ooma ookinu
aane wostere hame.
27 Esiisimato Raajju Eelsani neyaasik Israelni daasta showo
awataatoni mettan feeseter. Sinuntano Soriyaki awataa-
toni mettan sina Niimantu farirteno baassossin oonu aane
faruwe.»
28 Ayhudni shiiphoni keyaassi diise baasso zuuttesere es
baron odeseteyse akamanon gi'tesete.
29 Kabserenu Yesusni guchche zatte katamaasi gerakalo
kissete. Gawuussi tugire ha'uk sholsefaat baasso katamaas
keetena kumaasta ephphe kesete.
30 Sinuntano bar baasso ganeyaassi kamo aatte hami.

Yesus kiina Ayyana Asusasin Kisi

31 Estan Yesus Galiilaki daasta fa Kifirnahom yiste kata-
maassi hami. Estak beysani wonaasik daraasin assit feer.
32 Assifena kabaasik ha'suni hugnaba feena asunimato
sinna boor'a diinqeset feeseter.
33 Es Ayhudni shiiphoni keyaassi kiina ayyana ephna isa
asu feer. Bar dey chaaget ekka yi:
34 «Naaziretki Yesusno! Inno neneen ane awuni isarni
faarinso? innoti tishkutak yaataroso? Ne oo sintamato ta
arifawungwa; Ne Ha'oosi Kortowa!».
35 Yesus kiina ayyanaason: «Isa kaama kotnoy asusasin
kes!» yire ke'i. Kiina ayyanaas daraasa sina asusin gansira
isanne miir'onoy gafkira kesi.
36 Asuni meya zuuttambesiise baassotna baassotna: «Han
maktefa kaama aro kaamanso? Akama ha'suni hugnaknawa
kaambaasi giidokna kiina ayyanaason ke'in barikito dey
gafkira kesar» yiset diinqesete.
37 Yesus zagina chowaasi wolla es daasi biratota wolumtera
zi'i.

Yesus Showo Mettannin Fati

38 Yesus Ayhudni shiiphoni keyaassin kesse Simonni keer
hami. Estak Simonni asusi into gumtanni mero mettera
kunir sinna boor'a: «Yesusnin fatuwa» yisere shiiphsete.
39 Yesus dey barki tesha tai'sere yerefaat meroos baro
kofkunak ajajen meroos dey baron gafki; daakun kabira
baassotin irbasi.
40 Awa girifana kabaasik asuni meya showo tesa merok
mettere feese mettanni meyanon zuutire Yesusniki ephphe
yeesete. Bar dey isa isarbesiisata kushubaasik ta'ire fati.

41 Kiina ayyanaasikito dey showo asunisin: «Ne Ha'oni naawa!» iyaafa chaagga keset faaser. Bar Muudto sinbaaso kiina ayyanaasikito arser sinna boor'a Yesus: «Isa kaamane kotataata!» yire ke'ire kali.

42 Wonfana kabaasik Yesus estan kesse asu foonto fuchcha dimta hami. Asuni meya barin sholere danere: «Innotin beyya hamataatawa» yit shiiphsete.

43 Sinuntano Yesus baassok wolgire: «Ta wostera yaanaas es barik sinna boor'a Ha'oosi taatoni Misirachchuni kaamanon ooma katamaassi fe asuni meyak hamma makonak sholsuwa» yi.

44 Es bari boor'a Yuudani daasta fa Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi girifaafe kaambaason maket feer.

5

Yesus Nawobaasakitoni Teege

1 Isa wona Yesus Gensaretki Baarisi ha'a feen showo asuni meya ek barki tai'sere Ha'oosi kaamanon odok tugset feeseter.

2 Bar es Baarisi ha'a yere hep goonu bi. Kurxummi eshefe baasso goonuussin kerere yugudobesiison mei'sedifer.

3 Yesus Simoonnir sina goonuussi giri. Simoonnin: «Han goonuuson daastan ek akaasta garonon taak chiksuwa» yi. Estan goonuusta diifaat esta fe daraasin assi.

4 Wolumbaaso koi'sinanneen orfo Simoonnin: «Goonuuson tir'maasta eksaat neneen zomoneesakitoneen Kurxummiison eshak yugudontiison tir'maassi ha'utiwa» yi.

5 Simon wolgire: «Assinynyano! Waalaason zuutira kabet ha'ira isanne aane daneniwa. Sinuntano hash ne maketanneen kurxummiison eshak yugudooson akaassi ha'unawa» yi.

6 Es baron zagsobesiise yugudoos karatonanneen akama showo kurxummi hophete.

7 Estan ooma goonuusta fe zomobesiisakito yeesere argassonek giphsok teegsete. Baasso dey yeesere hep goonuuson akaas koor'ananneen kurxummik tuunisete.

8-9 Barnawa basa zomosakitona zuuttere ephete kurxummiisi aatamak akamanon diinqesete. Simon Phexiros dey sina chowaason biyaat Yesusni sina kaa'nere: «Daamiiso! Ta boor' sinna boor'a tayistan eksowa!» yi.

10 Esiisimato Simonni zomo sina Zebdewosni naanggotiis Yaqobnawa Yohannisna diinqesete. Yesus Simoonnin: «Harewa digotaata! Hawungneen ekalo asuni meyanon Ha'ooski zuutunir sinatawa.»

11 Baasso dey goonubesiison akaassin kisire daasta kunsaat zuuttambaase asin beyye Yesusni nawo sinete.

Yesus Awataatoni Mettaniisin Fati

12 Isawa Yesus isa katamasi feen atubaason awataatoni
mero koi'sina asu barin biire sinba kaa'nefaat: «Daamiiso!
Sholefaatane taan kayimsuk chimatawa» yit shiiphe.
13 Yesus kushubaason shongere atubaason taptifaat:
«Sholefawungwa! Faruwa!» yi. Geregere merobaassin fari.
14 Tusire dey Yesus: «Han sina chowaason ooniknu mako-
taatawa. Sinuntano hamfaat kayimneeson maagnik be-
suwa. Asusik zaala sinanak kayimneeson besifa Muse aja-
jena maa'aason imma» yire ajaje.
15 Yesus zagina chowaasi wolla zeemotiistan tagi. Showo
asuni meya barkin odoknawa merobesiissin farusonekna
sholsefaat zuutteset feeseter.
16 Sinuntano Yesus bar bar showo wona shaato dimsi ham-
faafe shiiphet feer.

Yesus Laafa Asunin Fati

17 Isa wona Yesus asuni meyanon assifeen Ferisawini mee-
newa Museni tumaasi assinynyani meena basa tesha diise-
fer. Es baasso Galiilannawa Yuudaki ke'e zuuttambaase
asiissina dey Yerusalemunna yeeseter. Yesus mettaniisin
fatuna Ha'oosi hugna barneen ane faar.
18 Asuni meya isa laafa asunin kuphota wor'ere Yesusniki
yeesete. Laafaasin Yesus feena keyaassi gedde basa sina
kunsuk sholsete.
19 Sinuntano asusa showotan kabi chowa laafa asusi keer
gedak aane chimoto. Es bari boor'a keyaasi tukta kesfaat
yiiroson bogge laafaasi kuphobaase keer gedde asusa ganesi
Yesusni sina kunussete.
20 Yesus baasso amantooson biyaat laafaasin: «Ne han
asuso! Boor'nees feeshun yistewa» yi.
21 Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena:
«Ha'oosta mei'ni kaama makefees han bar oonso? Boor'aason
feeshun uuk chimniis Ha'o bar bartano oom oonso?» yit
nibbesiissi safarsete.
22 Yesus dey nibbesiisi safaranon arifaat: «Nibnitiissi awun-
iron ekka safarefetiso?
23 ‹Boor'nees feeshun› yistewa uustannawa: ‹Kabira
hamma› uustanna aaffarinso kashoyi?
24 Sinuntano Asuni Naa han daasta boor'aason feeshun
una ha'suni hugnaba faanamato arutik sholsifawa» iyaat
laafaasin: «Ne han asuso kabira kuphoneeson wor'a keene
hamma!» yi.
25 Geregere laafaas asusa sina kabire kunna kuphooson
wor'e Ha'o galattet keeba hami.
26 Es baron biya asuni meya akamanon diinqoknawa di-
gakna: «Hawung diinqi wuza biini» yiset Ha'ooson galattesete.

Lewi Yesusni Nawo Sinanak Teegte

27 Yesus estan kesse hamfena kabaasik Lewi yiste girbo
zuuti asu girbo zuuttefana keyaassi diifaat waaga zuutifeen
biire: «Taneen ane hamniwa» yi.
28 Lewi fa wuzason zuutire beyfaat kabire Yesusneen ane
hami.
29 Estan Lewi keebaassi Yesusnik akama koota hoossi.
Es kootaasta showo girbo zuutife baassonawa oom irbana
teegtere feeseter.
30 Ferisawini meenewa baasso keen sina Museni tumaasi
assinynyana Yesusni nawoosakitonita: «Nitto awagan girbo
zuutife asuni meyaneennawa boor'inynyani meyaneenna
isarik maara ushtifetirinso?» yit unyisete.
31 Yesus dey wolgire: «Mettanni meyaktano fayyanik hetni
asu aane sholsifewa.
32 Ta yaanay boor'ni meyanon Ha'ooski wolguktano kay-
imni meyanon teegok aane yootwa» yi.

Yesus Soomere Shiiphoosik Mamuste

33 Baasso dey: «Haphqife Yohannisni nawoosnawa Ferisaw-
ini meeni nawoosakitona showo wona soomere Ha'o shiiph-
seter. Sinuntano ne nawoosakito awuni boor'anso meere
ushefeysi?» yire mamussete.
34 Yesus wolgire: «Mariis ane feen mozgituusakito soomere
shiiphosonanne faar sinna bestefawoso?
35 Sinuntano mari baassostan oor kesana wona yoona. Es
kabaasik soomere shiiphosonewa» yi.
36 Tusire dey Yesus isa beso baassok make: «Gaddo mayaas-
tan erbe kar'e kur'u mayta kunsire zoorifer aafe. Zagte-
faanane gaddooson karasir. Gaddo erbees dey kur'usneen
isar aafa sinanawuza.
37 Esiisimato dey kur'u ha'matosi gaddo wayinini usha
gedfe asu oonu aafewa. Gedfaanane gaddo wayinini ushaas
ha'matooson karasir; bar dey wuukter; ha'matoos dey ke'nor
sinar.
38 Ora wayinini ushaason gaddo ha'matosi geda sholsifa.
39 Showo wona kaagga di wayinini ushaason usha asu
gaddooson ushanak aane sholefe. ‹Kaaga wayinini ushaastu
ma'arwa› utu una» yi.

6

Beysani Wonni Mamsu

1 Beysani wonak Yesus foshaasta kamo aatte hamfeen basa
nawoosakito zagoni bona buggire mo'e koyete.
2 Ferisawini meyaassin isa isaas: «Beysani wonak zagtonak
sholsunoy wuzason awuniron zagidifetirinso?» yire mamus-
sete.

3 Yesus wolgire: «Dawitnawa barneen ane fe asuni
meena maktesefe kabaasik bar zagina baron aane feretira
biyetinoso?
4 Ha'oosi keer girire maagni meyaktano oom asu
muunoyna Ha'ok imto tushaason ephphe me. Barneen
feese baassok dey imi» yi.
5 Estan Yesus: «Asuni Naa beysani wonaasi daamwa» yi.

Yesus Kushu Laafaasin Fati

6 Ooma beysani wonak dey Ayhudni shiiphoni keyaassi
girire assit feer. Esta hoi'ta kushuba laafa sina isa asu feer.
7 Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena
Yesusni malassone ugnani danak sholsefaat: «Beysani
wonaasik asunin fatunitto biyaniwa» yit oodet feeseter.
8 Sinuntano Yesus baasso nibaasi safaranon arifaat
kushuba laafa asusin: «Kabira ganeyaassi yerowa» yi. Bar
dey kabire ganeyaassi yere.
9 Estan baassotin: «Ta nittotin mamsunawa; Beysani won-
aasik ma'aron zagungwa wedey mangunon zagunso? Kaani
fatungwa wedey tishkunso?» yi.
10 Biratobaasta fe asusi zuutire biinanneen orfo laafa
asusin: «Kushuneeson zeephwa» yi. Bar dey zeephin
Kushubaas dey fari.
11 Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena aka-
manon gi'tesere Yesusniista awu zagsonemato baassotna
baassotna merkesete.

Asire Heppe Wosini Meyanon Kori

12 Es wonaassi Yesus shiiphonak den aamaasta kesi. Es
Waalaason zuutire Ha'ooski shiiphet ha'i.
13 Wonfana kabaasik nawobaasakitonin barki teege. Baas-
sossin asire heppeesin korire: «Wosi» yire teege.
14 Baasso dey Phexiros yire teegena Simonnawa ayba In-
diriyas, Yaqob, Yohannis, Filiphoos, Bertelemewos,
15 Maatiwos, Tomas, Ilfiyosni naa Yaqob, kooner yistefe
Simon,
16 Yaqobni naa Yihudanawa orfo Yesusni aatire ima Asko-
rotki Yuudanawa.

Yesus Showo asunin Fatubaasewa Assubaase

17 Yesus wosibaasakitoneen aamaastan kerere golo daasta
yere. Nawoni meyaassin showobesiis dey esta feeseter. Esi-
isimato showo asuni meya barkin odosoneknawa merobe-
siissin farsonekna Yuudani daasta fa Yerusalemni katama;
baarisi ha'taki fa katama Tirosunnawa Sidonanna ye showo
dara feer.
18 Kiina ayyanak oottere mettet feese baasso dey farsete.

19 Ha'oosi fatuni hugna Yesusniissin kesfaafa zuuttambesiise fatit faar sinna boor'a esta zuuttere feese asuni meya barin ta'isere farsonek sholset feeseter.

Giranewa Suumoni Besone

20 Yesus nawobaasakitoniki yerqere biyet ekka yi:

«Ha'oosi taatoni ha'su;
nittor sinna boor'a;
nitto tukamiis suustowa.
21 Hash maktet fe nitto;
gawutir sinna boor'a suustowa.
Hash waassefe nitto;
woli mi'atir sinna boor'a suustowa.
22 «Asuni Naa sina ta boor'a asuni meya nittotin oomtesere, korire, kashshiserenawa nittok mangu suna imefe kabaasikna nitto suustowa.
23 Samak waagnitiis akama sinna boor'a han bar zuuttambaase nittoosta kar'fana kabaasik giroti dey filloti. Zeemoti ababesiisakito dey raajjuni meyaasta ekkatu zagsete.
24 «Sinuntano nitto otumno!
Han daastaki foontiisik;
sholsu wuzason daneti boor'a;
habuntiwa;
25 Hash gawi nitto;
woli maktotir sinna boor'a;
habuntiwayerefawutiwa;
hash mi'fe nitto;
woli suumera waasutir sinna boor'a;
yerefawutiwa.
26 «Asuni meya zuuttere mai'nitiison maksefe nitto habuntiwa. Baasso abaasnu eshni raajjuni meyak ekkatu zagsetewa.

Gumaasin Shuna

27 «Sinuntano odefe nittok ekka yifawungwa, gumantiisin shunti. Nittotin oomtefe baassok ma'aron zaguti.
28 Nittotin erwife baassotin eebbisuti. Nittotin miir'efe baassok dey shiiphoti.
29 Isa gachneeson bocha barik hepsaason dey bochanak besu. Kootineeson ephfe barik shaamisineeson daysira imma.
30 Neekin shiiphefe baassok imma. Waagneeson epha barin neek wolgunak mamsutaata.
31 Asuni meya nittok zagsonek sholefeti baron nitto dey esiisimato baassok zagutiwa.
32 Nittotin shunfe baassotin shunfaatine aro gaddo wuza danatirinso? Boor'ni meyanu baassotin shunefe baassotintu shunefe.

33 Ma'aron nittok zagi baassok ma'aron zagifaatine aro
gaddo wuza danatirinso? Boor'ni meyanu esiisontu zagse-
fewa.
34 ‹Kowa kaassonewa› iyaat baassok liqsaatine aro gaddo
wuza danatirinso? Boor'ni meyanu es liqsisete baron wolgire
ephaasik boor'ni meya boor'ni meyaktu liqessisefewa.
35 Sinuntano nitto gumantiisi shunti. Baassok dey ma'aron
zaguti. ‹Wolgira ephaniwa› yira abdi zagunoy liqessuti. Es
baron zagaatine waagnitiis akama sinana. Dey zuuttam-
baase asi denalo sina Ha'oosi naanggota sinati. Ha'oos baron
galattonoy baassokneennawa manguni meyakneenna gara-
mawa.
36 Samaki Abantiis kenashter sinna boor'a nitto dey ke-
nashter sintiwa.

Oomiisata Mangsu Kar'atiita

37 «Ooniistanu mangsu kar'atiita; nittoosta dey aafa mangsu
katona wuza. Nitto asuniista nalga wostotiita; nittoosta nalga
aafa sinanawuza. Feeshun uti nittok dey feeshun ustona.
38 Imtiwa; nittok dey imtona. Safarera imti safareesik
wolla nittok safartera imtona. Ma'a safarek tuumma tichera
tiir'era woottonanneen safartera nittok imtonawa.»
39 Dey han besoson ekka yit make: «Aaftishu aaftishuni
zoonsuk chimniroso? Zoonsifaanane hepobaase ane zatere
gawuussitu gandosonawa.
40 Arinynyaas assinynyaasatan denalo aafa sinanawuza.
Sinuntano mai'sire ari arinynyaas assinynyaasne feer
sinana.
41 Ne aafaassi yere inya i'ooson biinoy ayneesa aafsi kuni
diimaason aakkak biitso?
42 Ne aafaassi yere i'ooson biinoy aakkak ayneesin: ‹Ay-
taaso aafneessi kuni diimaason kisunaroso?› uuk chimisso?
Sinnoy sinne bestefe ne zeemma aafneessi kuni i'ooson
kisuwa. Estan ayneesa aafsi kuni diimaason gasasira biyak
chimatawa.

I'oosewa Gaanbaase

43 «Ma'a i'oos mangu gaana aane gaanfa. Esiisimato dey
mangu i'o ma'a gaana aane gaanfa.
44 I'o zuuttambaase gaambaasiktu artefa. Seer'akin be-
lesini gaana aane kephtefa. Alaluussin wayinini gaana aane
kephtefa.
45 Ma'a asu nibbaassi fa ma'a chowaasontu kisife. Mangu
asu nibbaassi tuuma mangu chowaasontu kisife. Asu nib-
baassi tuumma fu'te barontu noonobaasik wollefe.

Daagnawa Aruna Asi Keeni Keer'a

46 «Ta makena baron zagunoy awuniron: ‹Daamiiso!
Daamiiso!› yit taan teegefetiso?

47 Taaki yooni barnawa kaamnaason odere wostota
feeshife barna oone feer sinnamato makonawa.
48 Bar doo'aason akamanon yiishshe kaa'oosta keebaason
keer'a asune feerwa. Omara yaara es keyaason tugin es
keyaas yiishtera keetena boor'a shorkunak aane chima.
49 Kaamnaason odere wostota feeshunoy bar keebaason
mai'sire yiihnoy fuutuusta keer'a asune feerwa. Omaraas
yaara keyaason tugifana kabaasik geregere gande. Gan-
dobaasnu akamanon mangu sini» yi.

7

Tii Meya Taar'oosa Ha'sinynyani Amano

1 Yesus es baron zuuttambaase daraasik makere
koi'sinanneen orfo Kifirnahom yistefa katamaassi hami.
2 Estak isa Romanni tii meya taar'oni meeni gaanynya feer.
Bar dey isa shunfena wostinynyaba akamanon mettere kituk
tai'sere feer.
3 Es tii meya taar'oni meeni gaanynyaas Yesusni chowaa-
son odenayse Ayhudni kur'uni meyanon: «Yesus yeere
wostinynyataasin fatunak hamma taak shiiphotiwa» yire
barki wosi.
4-5 Baasso Yesusniki hamere: «Han asu daraniisi shunar;
Ayhudni shiiphoni keya dey keer'i; es bari boor'a han baron
barik zagutak sholsuwa» yit chinire shiiphsete.
6 Es bari boor'a Yesus baassoneen ane hami. Kee-
baaski tai'sefena kabaasik tii meya taar'oni gaanynyaas
zomobaasakitonin Yesusniki ekka yit wosi: «Daamiiso; ne
taaki keer girutak ta sholsu asutewa; kutira hoputaata.
7 Ta teetnaasiknu neeki yoonak sholsu asutewa. Es bari
boor'a ek faataasta faagedo kaama makowa; wostinynyataas
dey farunawa.
8 Ta teetnaasik oom ha'sinynyani meeni sikalosi ha'i asuwa.
Ta sikaloossi dey ta ajajefana meya taar'oni meya feeseterwa.
Isaasin: ‹Ek hamma› iyaanane hamar; Oomiisin: ‹Hani
yowa!› iyaanane yeer; wostinynyataasin: ‹Han baron za-
guwa› iyaanane zagir»
9 Yesus es baron odere diinqe. Yerqere orfobaase yeesefe
asuni meyak: «Israelni daraasasinnu effatena amanto aane
danutwa» yi.
10 Wostere Yesusniki hama asuni meya tii meya taar'oosa
gaanynyani keer wolle yeeseten wostinynyaas farire feen
danete.

Yesus Dicha Asusi Naanin Kitun Kabgi

11 Wonotirik Yesus Nayin yistefa isa katama hami. Basa
nawoosnawa showo darana barneen ane hamete.

12 Yesus es katamaasi finynyita kar'fena kabaasik asuni
meya dugno wor'ere katamaassin kesedifer. Es kiti bar dey
intobaasik isa bar bar. Intobaas dey dicha asu. Showo es
katamaasi dara dey ane feeseter.
13 Daamiis baron biire kenashtefaat: «Harewe waasu-
taatawe!» yi.
14 Estan Yesus ek sina taarifaat saa'ooson ta'i. Wor'a
baasso dey yersete. Yesus dey: «Han na'o naaso kabuwa
yifawungwa!» yi.
15 Kitu naas dey kabire wollo ephi. Estan Yesus naasa intok:
«Naane hanifewe» yit imi.
16 Asuni meya zuuttambesiise akamanon digsere: «Akam
raajju inno ganeyaassin kabiwa. Ha'oos dey bari daraasi
argasuk yawa» yit Ha'ooson galattesete.
17 Yesus zagina chowaasi wolla Yuudani daastanawa bira-
tobaastaki fa daa zuuttambaase asiissi odte.

Yesusnawa Haphquni Yohannisna

18 Haphqife Yohannisni nawoosakito Yesus zagina chowaa-
son zuutire Yohannisnik maksete. Nawobaasasin heppin
teegere:
19 «Es yoonir yiste Kiristoos nengwa wedey oomnin
oodanirinso? yira mamsutiwa» yit Yesusniki wosi.
20 Baasso dey Yesusniki hamere: «‹Es yoonir yiste Kiristoos
nengwa wedey oomnin oodanirinso?› yira mamsutiwa yit
haphquni Yohannis neeki wosin yaanirwa» yisete.
21 Yesus es kabaasik asuni meyanon showo meroossin-
nawa kiina ayyanaasonna asusasin kisi. Showo aaftishuni
meeni aafaason gachi.
22 Yesus Yohannisnikin wostere yeese baassok: «Ham-
faat biiti baronnawa odeti baronna Yohannisnik makoti.
Aaftishuni meya biyosone; engitfe baasso kaanne kutusone;
awataatoni mettanni meya kayimone; Odoba oyoos odona;
kituus kabuna; Tukamni meyak dey Misirachchuni kaamaas
maktona.
23 Ta wostefana wostoosik tuusa'onoy bar suustowa» yi.
24 Yohannisni wosiisakito wolle hametenneen orfo Yesus
Yohannisni chowaason daraasik: «Siru shorkifana waajoson-
ingwa wedey awu biyatik ichma daa yaatiso?
25 Wedey keeshu maya mayo asuni meyanonnoso? Ese
keeshu maya mayye ge'efe baasso taate meeni keertu feesete.
26 Eekin awu biyatik kesetiso? Raajjuninnoso? Ese nittok
makefawungwa; bar raajjusatan denalowa.
27 ‹Ese sinneesta hamfaafe ugunneeson sapsuni wositaasin
neyistan zeemma wosuna› yistera tichchenaas barwa

28 Ta nittok makefawungwa; mashkasu kophena asusa
ganesin Yohannisniistan denalo oonu aafewa. Sinuntano
Ha'oosi taatosi fe asusasin atees basaastan denalowa» yi.
29 Es baron odeseteyse asuni meya zuuttere girbo zuu-
tife baassoneen Yohannisniki yeesere haphuktesere feeseter
sinna boor'a Ha'oosi wosto futo sinbaason arsesete.
30 Sinuntano Ferisawini meenawa Museni tumaasi
assinynyana Ha'oosi safaranon tugga'ok Yohannisnik
haphukto beyet feeseter.
31 Yesus tusire dey: «Han neyaasi koontonon awuneen
hoossunarinso? Awune feeseterinso?
32 Gabata diisefaat bare bare teegsetaafa: ‹Markata fugni
aane sursoweti; soosenik aane waassoweti› yiset kassefa
naanggotaasne feeseterwa.
33 Haphquni Yohannis tusha muunoy wayinini usha ush-
noy yeen nitto: ‹Kiina ayyana faarwa› yiseti.
34 Asuni Naa meetnawa ushetna yeen: ‹Han bar muunewa
ushne shuna asuwa; dey girbo zuutife baassonawa boor'ni
meena asi zomowa› yiseti.
35 Techmaasi futo sina naanggotba zuuttambaase asiistatu
artefa» yi.

Isa Boor'ba Faana Mashkasu Yesusni Shitto Woshshi

36 Ferisawini meyaassin isar Yesus muu muunak keeba
teege. Yesus dey asusa keer hamme muuk di.
37 Es katamaassi isa boor'inynya asu faar. Bar dey Yesus
Ferisawiisa keer foobaason odefaat albastiros yiste shu'ak
wosuste bilqadisi shitto ephpha esta hami.
38 Yesusni orfoosta wochobaasi tesha yerefaat waasit
harafbaasik haatira sombaasik ku'et faar. Wochobaason
daamet shittok woshshit faar.
39 Yesusni barki keer teege Ferisawiis es baron biyaat: «Han
asu raajju sinfaanane han barin fochfa asus oo sinnamaton-
awa aro boor'ba faanamatona aruna kabawa» yit nibbaassi
safare.
40 Yesus dey: «Simon! Ta neek isa makona wuza faarwa» yi.
Bar dey: «Assinynyano; ma'arwa makowa» yi.
41 Yesus dey: «Isa asunikin waaga liqe hep asuni meya
feeseterwa. Isaas uuch tiya birri; hepsaas dey uuchasir birri
liqsete.
42 Wolgire kaassone waaga tishfaan kowaason hepobesiise
asik beyi. Eekan hepobesiise asiissn liqsi barin akamanon
shunnis aafferinso?» yi.
43 Simon dey: «Akama kowa basaasta beytena bartongwa»
yi. Yesus dey: «Wolgita bar futowa» yi.
44 Estan Yesus asuski yerqefaat Simoonnik: «Han asuso
biitoso? Ta neeki keer girifana kabaasik orgonaasik akanu

aane teshshowe. Sinuntano bar wochonaason harafbaasik haatira sombaasik dey ku'i.
45 Ta neeki keer girifana kabaasik ne taan aane daamowe. Sinuntano bar ta neeki keer girinanneen hang orgonaason daamo aane yeetuwa.
46 Ne teetnaason zayitik aane foche. Sinuntano bar orgonaason shittok woshshi.
47 Es bari boor'a neek makefawungwa; bar akamanon shunna boor'a akama boor'baas feeshun yistewa. Garo boor'baas feeshun yistena bar garonontu shunfewa» yi.
48 Estan Yesus asuson: «Boor'nees feeshun yistewe» yi.
49 Barneen ane muu meet diise baasso dey: «Boor'aason feeshun yifees han bar oonso?» yiset nibbesiissi safarsete.
50 Sinuntano Yesus asusik: «Amantonees neen fatiwe; maar'on hamme» yi.

8

Yesusninnawa Basa Nawoosakitoninna Argasse Mashka Meya

1 Esseen orfo Yesus katama katamaassinawa ke'e ke'eessina hamfaafe Misirachchuni kaamaason awajet Ha'oosi taatoni chowanon maket feer. Asire heppe nawobaasakito dey ane feeseter.
2 Esiisimato kiina ayyana baassossin kesna mashkasunewa meroossina farse mashkasune ane feeseter. Baassossin dey naafun kiina ayyana barissin kesna Megdelawit sinfa Maarami;
3 Taato Herodisni keyaason ha'sife Kuuzani asu Yohanna, Soossinanewa ooma showo mashkasune dey feeseter. Es baasso Yesusninnawa nawobaasakitoninna waagbesiisik argasset feeseter.

Meeni Bukinynyani Beso

4 Showo dara dey katama katamaassin barki yeesere zuuttesefe kabaasik Yesus han besoson baassok make:
5 «Isa bulinynya zala bukanak kesi. Bukfena kabaasik isa isa zalaas ugnaasta zigira yete. Kasaas dey ma.
6 Ooma zalaas kaa'oosta wor'i. Kayifana kabaasik haar'ba tishina boor'a ichimi.
7 Ooma zalaas dey seer'aasi ganesi wor'i. Seer'aas ane kayira geer'a tishki.
8 Ooma zalaas ma'a ho'aassi wor'i. Kayira dichcha tiya kushunon daysira gaani» yi. Es baron makere koi'sinaase kaambaason teggire: «Odoba feenaas odowowa» yi.
9 Nawobaasakito Yesusnin: «Han besos kotba aambanso?» yire mamussete.

10 Yesus dey ekka yire baassok wolgi: «Ha'oosi taatoni aacho
chowanon arutik nittok imtewa. Sinuntano oomni meyak
chowa zuuttera besoktu maktefawa. Baasso biyefet aane
yaadatesefe. Odefet dey aane gasasisefe.
11 Besosi kota haniiswa. Zalaas Ha'oosi kaamawa.
12 Ugnaasi ha'ta wor'a zalaas kaambaason odefe asuni
meyawa. Sinuntano baasso amanere farsonoytemato Daab-
ulos yeere Ha'oosi kaamanon nibbesiissin ephfe.
13 Kaa'oosta wor'a bar kaambaason odesefe kabaasik girak
ephpheteesefe baassowa. Amantobesiis es kabaasik sinfaat
tasba aafa sinna boor'a fatana kar'fana kabaasik tai'nintu
kaadesefe.
14 Seer'aasi ganesi wor'a zalaas kaambaason odefe baas-
sowa. Sinuntano han daastaki fa fooni safarak, otumni
danni safaraasnawa ma'a fooni ge'aas geer'a gaanbesi foonto
zagifa.
15 Ma'a ho'aassi wor'a zalaas ma'a tuuma nibak kaambaa-
son odere wostota feeshife baassowa. Kaambaasik zagire
gaana gaaneter.

Tega Dimta Di Tona

16 «Tona tonire waashshi wedey kuphoni sikalosi duusife
asu aafe. Sinuntano keer girife asu chaarefaason biyanak
tega dimtatu duusifewa.
17 Ammanon kesnor aacho, artonor chaarefaasta kesnoy
aacho wuza aafawa.
18 Ese aakkak odotimato gasasutiwa. Feena barik dayistera
imtona. Sinuntano isa wuzba foontoos taak faarwa yifena
barnu basaastan ootter» yi.

Yesusni Intoosewa Ayiisakitona

19 Yesusni intoosewa aybaasakitona barki yeesete. Sin-
untano daraasa showotan kabi chowa barin uphok aane
chimoto.
20 Asuni meya Yesusnik: «Intoneesewa ayneesakitona neen
biyak sholere gero yersefewa» yire maksete.
21 Yesus dey: «Intonaasewa aytaasakitona Ha'oosi kaamanon
odesere wostota feeshife baassowa» yi.

Yesus Ipuwaason Shaakkunak Zagi

22 Isa wono Yesus basa nawoosakitoneen goonuusta di-
ifaat: «Han baarisi yesalo finaniwa» yi. Baasso dey finak
kabsete.
23 Baariista hamefeen Yesus afay'ni kuni. Es kabaasik
akaasta akama ipuwa kabi. Aka goonuussi tuumet hambaase
zuuttambesiise asin tiir'o ephi.
24 Es kabaasik nawobaasakito: «Daamiiso! Daamiiso!
Ko'unirwa!» yit Yesusnin guzgisete. Bar dey guzire

ipuwaasewa akaasi guubone asin ke'in geregere shaakki dey akama naga sini.

25 Esseen orfo Yesus baassok: «Amantontiis ayfaso?» yi. Sinuntano baassotna baassotna digaknawa diinqokna: «Ipuwaasewa akaasi guubone ajajamenar han bar oonso?» yisesete.

Yesus Kiina Ayyana Basaassi Ha'ina Asusin Fati

26 Baariison finere Galiilaki daasi yesalo fa Gerasenon kar'ete.

27 Yesus goonuussin daa kerefena kabaasik kiina ayyana basaassi faana isa asu katamaassin kesse uphe. Es asus maybaason gaa'e ha'aat atatu kutu ephna wonaas woki. Feefenaas dey moogni biratotatano keerta.

28-29 Yesus kiina ayyanaason asusasin kesanak ke'ina boor'a barin biinayse sinba gandera kaambaason teggira: «Ne zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi naa Yesusno! Taneen awuni isarne faarinso? Adarawa taan kiichutaatawa!» yit chaagi. Akama neya basaassi diir sinna boor'a shashsharaknawa wochoni ginokna taatere oodtet feer. Sinuntano Shashsharaason buggit wochoni ginooson kiir'et feer. Kiina ayyanaas dey ichma daa ephpha hamet faar.

30 Yesus dey: «Ne sunne oonso?» yire mamsi. Showo kiina ayyana girira faar sinna boor'a: «Legewon» yire wolgi.

31 Kiina ayyanaasikito dey: «Inya gawuussi innotin kalla gafkutaatawa» yit Yesusnin shiiphse.

32 Es dimaasta fa kumaasi teshta showo muko yerefaat maadifar. Kiina ayyanaasikito: «Ek mukoossi girunik ajajowa» yira Yesusni shiiphse. Bar dey: «Hamma giruti» yi.

33 Kiina ayyanaasikito asusasin kessa mukoosikitosi girise. Mukoosikito dey kumaastan sharastet baariissi girira koote.

34 Mukooson keemfe keemeriisakito sina chowaason biyefaat eelere hamme katama katamaassinawa ke'e ke'eessina maksete.

35 Asuni meya dey zagte chowaason biyak keebesi keebesiissin kesere Yesusniki yeesete. Showo kiina ayyana basaassin kesna asus nibba wolin maya mayye Yesusni wochoosi tesha diifen biyere digesete.

36 Showo kiina ayyanaas basaassin kesna asus aakkak farinamato aafak biya baasso asuni meyak maksete.

37 Esseen orfo Gergesenonki asuni meya zuuttere akamanon digsete boor'a Yesus estan hamanak shiiphsete. Yesus dey goonuussi diire wolle hami.

38 Showo kiina ayyana basaassin kesna asus: «Neneen ane hamanawa» yit Yesusnin shiiphe. Sinuntano Yesus ekka yit makere gafki:

39 «Keene wolla hamfaat Ha'o neek zagina chowaason zuutira makowa» Asus dey Yesus barik zagina chowaason katamaassi kutifaat maket hami.

Kiti Nawaasi Kabunewa Mettana Asusi Farune

40 Dara zuuttere Yesusnin oodet feeseter sinna boor'a wolle yeefena kabaasik girak ephpheteesete.

41 Es kabaasik Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya sunba Iyyaros yiste asu ye. Yesusni wochoossi gandere barki keer hamanak shiiphe.

42 Neebaas asire heppe sinna isa mashka nawubaas mettera kituk kar'a faar sinna boor'atu es baron zagi. Yesus barneen ane hamfena kabaasik ane hamfe daraas ugnaason tiir'sire tugit feer.

43 Asire heppe neya barissin hanna wuuktet faana isa mashkasu dey faar. Bar dey fa waagbaason zuutira hetni asunik koi'si. Oonu baron fatuk aane chime.

44 Bar dey orfo kamo yaara Yesusni maamaasi fashanon ta'i. Geregere wuuktet fa harinbaas yere.

45 Yesus dey: «Taan ta'i oonso?» yire mamsi. Zuuttere: «Inno aane ta'uweniwa» yisete. Phexiros dey: «Daamiiso, dara zuuttere neen ganeya gedde tugire tiir'sifeen biifat taan ta'iis oonso?» yifatoso.

46 Sinuntano Yesus: «Hugna taaysin kesnamato aringwa, futoosik isa asu taan ta'iwa» yi.

47 Mashkasus dey aachonoy korkit yaara Yesusni sina sagade. Awuniron barin ta'inamatonawa aakkak geregere farinamatona dara zuuttambaase asi sinak make.

48 Yesus asusik: «Naanaase amantonees neen fatiwe. Nagak hamme» yi.

49 Yesus es baron makefeen isa asu Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya Iyyarosni keerun yeere: «Naane kitiwa. Hanneen ekalo assinynyaasin baak hopsutaatawa» yi.

50 Sinuntano Yesus es baron odere Iyyarosnin: «Harewa! Digotaata. Amantowa, Naanees farunawa» yi.

51 Yesus Iyyarosni keer kar'fena kabaasik barneen ane giriis Phexiros, Yohannis, Yaqobnawa nawaasi abaneen intoneentano oom barneen girsonek aane sholowe.

52 Asu zuuttere: «Yi! Yi!» yit waassedifer. Sinuntano Yesus: «Waasutiita, nawaas kunutu kunitano aane kituwa» yi.

53 Asuni meya nawaas kitubaason arsete boor'a Yesusniista mi'esete.

54 Sinuntano Yesus kushubaason zatte: «Han Nawaase kabuwe» yi.

55 Nawaas dey kaaba wolin geregere kabira di. Yesus dey: «muuna muuba imotiwa» yire ajaje.

56 Kooni abaasnawa intoose diinqesete. Sinuntano Yesus
sina chowaason ooknu maksonoytemato ajaje.

9

Assire Heppe Nawobaasakitonin Wosi

1 Yesus asire heppe wosini meyanon barki teegere kiina
ayyanaason asuniissin kissoneknawa mero zuuttambaase
asiissin fatusonekna giidonewa ha'suni hugnane baassok
imi.
2 Esiisimato dey Ha'oosi taatoni kaamanon asu zuuttam-
baase asik maksoneknawa mettanni meyanon fatusonekna
wosi.
3 Ekka dey yi: «Ugunnitiisik sinni haaro sinun, ha'mato
sinun, tusha sinun, waaga sinun, mayti baristan oomanon
daysira ephpha hamatiita.
4 Es giriti katamaassin kesatinneen zeemma giriti keyaassi
footi.
5 Asuni meya nittotin ephphetoo beyefaatene estan kesfeti
kabaasik orgontiisi tulooson tebira wootuti. Es bar dey baas-
sosta zaala sinana» yi.
6 Wosini meya dey kesere misirachchuni kaamaason maket
mettaniisin fatit ke'e ke'eessi aatet feeseter.
7 Isa isa asuni meya: «Haphqife Yohannis kitun kabiwa»
yiset feeseter sinna boor'a Galiilaki daason ha'sife Herodis
Yesus zagina chowaason zuutire odere ephphe zaguna wuza
daage.
8 Esiisimato isa isa asuni meya: «Raajju Eeliyas wolle yewa»
yiseten, oomiis dey: «Zeemoti raajjuni meyaassin isaas kitun
kabiwa» yiset feeseter.
9 Herodis dey: «Haphqife Yohannisnin ta suutbaason katira
woringwa. Eekin han odefana bar oonso?» yi. Aaffaasik dey
biyanak shole.

Yesus Uuch Kum Asunin Maasi
(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Yoha. 6:1-14)

10 Wosini meya hameteessin wolle yeesere zagsete wuza-
son zuutire Yesusnik maksete. Bar dey Betesayida yistefa
katamaasi tesha fa shaato dima baasso baassotin ephphe
hami.
11 Daraas dey Yesus ay hamdifenamato arifaat baasso or-
foose hamete. Yesus dey shunne Ha'oosi taatoni chowanon
baassok assi. Meroossin faruk sholsere yeese baassotin dey
fati.
12 Gero waalfana kabaasik asire heppe nawobaasakito
Yesusniki yeesere: «Han faani dimaas ichma daawa. Es
bari boor'a daraas biratoosta fa katamaassinawa beedesina
hamme muunewa kununi dimne sholsonek gafkuwa» yisete.

13 Yesus wolgire: «Nitto muusone baron baassok imtiwa» yi.
Baasso dey wolugsere: «Innoki fayiis uuch muuma tushnewa
hep kurxumminewa. Es bar dey hamma waagera daysu
shakaanine han effe daraasik aafawa hoorona wuza» yisete.
14 Estak uuch kum sinni arqasu feer.

Yesus nawobaasakitonik: «Uuchasir uuchasir zagira bag
bagga duusutiwa» yi.

15 Baasso dey Yesus makenaasimato duusisete.

16 Estan uuch muuma tushaasewa hep kurxummiise
kabgire den sama kaanne Ha'o galattefaat batte daraasik
haa'onek nawobaasakitonik imi.
17 Dara zuuttere meere gawi. Nawoni meya dey fu'te
battooson zuutiseten asire heppe masa tuuma kabi.

Phexiros Yesus Kiristoos Sinnamato Make
(Mat. 16:13-19; Mar. 8:27-29)

18 Isa wona Yesus bar bar Ha'o shiiphefeen nawobaasakito
barki yeesere feeseter. Yesus dey baassotin: «Asuni meya taan
oo yisefeso?» yire mamsi.

19 Baasso dey wolgire: «Isa isaas haphquni Yohanniswa. Isa
isaas Eeliyas, dey oomiis zeemoti raajjuni meyaassin isaas
kitun kabiwa yisefewa» yisete.

20 Baassok dey: «Eekan nitto taan oo yifetiso?» yire mamsi.
Phexiros wolgire: «Ne Ha'okin wostere ye Kiristooswa» yi.

21 Yesus baassok: «Es baron ooknu makotiita» yit chinire
make.

22 Tusire dey: «Asuni Naa akama shana ephphetoonak shol-
suwa. Esiis dey kur'uni meyak, maagni gaanynyanik, Museni
tumaasi assinynyanik kashistona dey wortona. Keessinari
wono dey kitun kabuna» yi.

23 Estan dey zuuttambesiise asik: «Taneen ane hamak
sholefe bar oonu sinfaanane basa teetni chowaason beyo.
Wonna wonna mesqelibaason wor'e taneen ane yowowa.

24 Kaabaason fu'ok sholefe bar zuuttere kaabaason
tishkuna. Taakwa iyaat kaabaason aatire imfe bar
kaabaason fu'ona.

25 Asu zuuttere han daastaki otmaason danaat kaabaason
tishkaanane wedey yoi'gaanane barik awu ke'nirinso?

26 Oonu sinfaanane taaknawa ta kaamaasikna iichchefe
bar Asuni Naa basa ulfintoosiknawa samaki Ababaasa ulfin-
tokna dey korto Ha'oosi wosiyaasikitoni ulfinak yeefena
kabaasik barik iichchona.

27 Futo nittok makefawungwa, hanta yeese baasso
ganeyaassin Ha'oosi taatonon biyonoy kitunor feeseterwa»
yi.

Yesusni Gito Soolte

28 Yesus es baron makena nangirin wonaneen orfo
Phexirosnin, Yohannisninnawa Yaqobninna zoonsire Ha'o
shiiphonak isa aamta kesi.
29 Estak shiiphefeen sinbaasi gitobaas soolte. Maambaas
dey forera palpalli.
30 Geregere hep asu Musenawa Eeliyasna Yesusneen up-
here wolumsete.
31 Ulfinak ammanon bestesere Yesus Yerusalemuk shana
ephphetoonamatonawa kitunamatona wolumsesete.
32 Sinuntano Phexiros barneen ane fe baassona afay'
ephaan kuneter. Guzisere Yesusni ulfinaasonnawa barneen
ane wolet fe hep asuni meyanonna biyete.
33 Es ane wolumset fe asuni meya Yesusniistan oor ke-
sere hamefe kabaasik Phexiros: «Daamiiso hanta foos innok
ma'arwa. Keez hafo ha'uniwa. Isar neer, Isar Musenir, Isar
dey Eeliyasnir» yi. Sinuntano awu makedifenamato aane
aruwe.
34 Phexiros es baron makefeen shaaru yaara baassotin yini.
Shaaruus yinifana kabaasik digesete.
35 Shaaruussi kamo: «Ta korina naataas haniiswa. Barin
odotiwa» yifa kaama ya.
36 Es kaamaas odtenanneen orfo Yesus bar bar beste. Na-
wobaasakito dey biyete wuzason es kabaasik ooknu mak-
sonoy shaakkisete.

Yesus Kiina Ayyana Basaassi Ha'ina Naasin Fati
(Mat. 17:14-18; Mar. 9:14-27)

37 Wonotiri wono aamaastan kersetenneen orfo showo
dara Yesusnik huphe.
38 Es daraasa ganesin isa asu ekka yit chaagi: «Assinynyano,
han bar taak isa naatawa; yaara biyatak shiiphefawungwa.
39 Kiina ayyanaas barin chaagsir. Daasta gansira
dey tookonak zagira gusa kar'ar. Atubaason mazasira
Miir'enanneen orfo akama shanak beyfa.
40 Ne nawoosakito es kiina ayyanaason naasasin kissonek
shiiphena aane chimoto.»
41 Yesus esta fe daraasin: «Amantonti foonto elinga koonto,
aageneen kar'a nittoneen ane foonari? Aageneen kar'a nit-
totin fa kunarinso? Naaneesin hang teshshebbo» yi.
42 Naas hang Yesusniki tai'sefena kabaasik kiina ayyanaas
naasin daasta gansin tooke. Sinuntano Yesus kiina ayyanaa-
son ke'ire naasin fatire ababaasik imi.
43 Asuni meya zuuttere Ha'oosi akama hugnanon biyesete
boor'a diinqesete.

Yesus Basa Kituusi Chowanon Hepsa Make
(Mat. 17:22-23; Mar. 9:30-32)

Asu zuuttere Yesus zagina wuzaasik diinqesefeen Yesus Nawobaasakitonik ekka yi:
44 «Han makefana kaamaason gazgira odotiwa. Asuni Naa asuni meeni kushusi aattere imtonirwa» yi.
45 Sinuntano es bar makena bar aane baassok galowa. Es wollaasi aacho chowanon arsonek aane chimoto. Wolgire mamsuk dey digsete.

Arkir Oonso
(Mat. 18:1-5; Mar. 9:33-37)
46 Nawobaasakitoni ganesi: «Innoossin oonso arkiri?» uni karakkaro kabi.
47 Sinuntano Yesus baasso nibaasi safaranon arifaat isa garo naanin teshshere teshba yeeti.
48 Estan baassok: «Han garo naasin ta sunaasik ephphete bar oonu sinfaanane taan ephphetoonawa. Taan ephphete bar wosi Abataasin dey ephphetoonawa. Nitto ganeyaassin atees zuuttamnitiise asiistan arkirwa» yi.
49 Yohannis dey Yesusnin: «Daamiiso, isa asu ne sunaasik kiina ayyanaason asunisin kisifeen biira innoneen ane sina beyna boor'a kalniwa» yi.
50 Yesus wolgire: «Nittotin oomtonoy bar zuuttere nittoneen ane sinna boor'a kalatiitawa» yi.

Samariyaki Asuni Meya Yesusnin Ephphetoo Beyete
51 Yesus den sama hamana wona kar'baase Yerusalem hamanak budire kabi.
52 Basaastan zeemme sina hamni wosinin gafki. Baasso dey sholsuuson zuutire hoossusonek Samariyaki fa isa ke'esi kar'ete.
53 Sinuntano Yerusalem hamnir sinbaaso araat asuni meya aane ephphetoosoto.
54 Nawobaasasin Yaqobnawa Yohannisna es baron biyaat: «Daamiiso, den saman geya kerera baassotin kiichunak aja-jonik ma'i utaroso?» yi.
55 Sinuntano Yesus yerqere baassotin ke'i. [Aro tesa ayyana nittoneen ane faanamato aane aruwetiwa. Asuni Naa yeenaas asuni kaani fatuktano tishkuktawa.]
56 Estan kabsere ooma ke'esi hamete.

Yesusneen Ane Hama Waaga Kaasisir
(Mat. 8:19-22)
57 Yesusnawa nawobaasakitona ugunne hamefeen isa asu: «Ne hamta hamtaassi neneen ane hamanak sholefaungwa» yi.
58 Yesus wolgire: «Bowasikito dooi'ba faarwa. Kasaas dey keeba faarwa, sinuntano Asuni Naa teetbaasonnu teesuna dimba aafawa» yi.

59 Dey oom asunin: «Taneen hamniwa» yi. Asus dey: «Daamiiso, zeemma hamma abataasin kabbaronak ma'i uwa» yi.

60 Yesus wolgire: «Kituni meya kitubesiison kabbarsonek beywa. Sinuntano ne hamma Ha'oosi taatoni chowanon makowa» yi.

61 Oom asu dey: «Daamiiso neneen ane hamanawa. Sinuntano zeemma hamma taaki keerki asuni meyanon maar'on footi unak ma'i uwa» yi.

62 Yesus dey: «Gachuni boda ephaat orfo yerqefe asu Ha'oosi taatok sholsutewa» yi.

10

Yesus Naafunasire Heppe Nawoni Meyanon Wosi

1 Esseen orfo Daamiis oom naafunasire heppe asuni korire bar hamana katamaassinawa ke'e zuuttambaase asiissina zeemme hamonek hep hep zagire gafki.

2 Ekka dey yi: «Ese Foshaas tagawa. Sinuntano zuutuni wostinynyani meya garowa. Es bari boor'a foshaasi aba wostinynyani meyanon daysire gafkunak shiiphotiwa.

3 Ese hamtiwa! Nittotin fantunimato zagira iririkaasi ganesi wosunawa.

4 Ugunnitiisik sinni waagni kar'diddi sinun, ha'mato sinun, chaa'ma sinun ephatiita. Ugnaasta yerera ooninnu sinfaanane naga ooshshotiita.

5 Aaffa keernu girifeti kabaasik zeemma: ‹Naga han keyaasik sinfawungwa› uti.

6 Es keyaassi naga shuna asu feefaanane nagantiis es asusasi foona. Ekka sina shakaanane nagantiis nittokitu woluna.

7 Wostinynya wostobaasi waaganon dananak sholsuwa. Es bari boor'a zeemmati giriti keyaassi faafaat imete baron maatnawa ushetna footi. Isa keerun isa keer hamatiita.

8 Aaffa katamaassinu girifeti kabaasik asuni meya nittotin keebesiissi ephpheteere imete baron muusoti.

9 Es katamaassi fe mettaniisakitonin fatuti. Daraasik dey: ‹Ha'oosi taato nittoki tai'sewa› yit makoti.

10 Sinuntano aaffa katamaassi hamma girini asuni meya nittotin ephphe too beyefatene katamani dara zuuttefena yaboosta kesfaat:

11 ‹Wochoniista fa katamantiisi tulonon han yaboosta nittok tebuniwa. Sinuntano Ha'oosi taato nittoki ta'baason arutiwa›

12 Nittok makefawungwa, mangsuni kar'ni wono es katamaastaki kar'ni mangsuni kar'aastan Sodomni katamaasta kar'ni mangsuni kar'aastu kashowa.

13 «Haybunewe Korazin! Haybunewe Beetesayidane! Nittoosta zagte biistera artonoy wuzaas Tirosniistanawa Sidonaniistana zagte sinfaanane zeemme ibe mangsubesiissin wolsere suumoni maama mayere bedna wochisere harmusone kabawe.
14 Es bari boor'a mangsuni kar'ni wono nittoostan Tirosiknawa Sidonakna kashotu sinana.
15 Kifirnahomne! Den sama teguk sholetose? Wolla yeet ke'oni dimaassitu kerotawe.
16 «Nittotin ode bar taan dey odona. Nittotin ephphetoo beya bar taan aafa ephphetoona wuza. Taan ephphetoo beya bar dey taan wosi barin aafa ephphetoona wuza.»

17 Wostere hama naafunasire heppe asuni meya girak wolle yeesete. Yesusnik dey: «Daamiiso, kiina ayyanaasnu ne sunaasik ajachchewa» yisete.

18 Yesus baassok ekka yi: «Sexanaas kawunnimato den saman kere wor'difen biingwa.
19 Ese zawasewa gamzatoose asin yer'atik gumantiisa hugna zuuttambaase asiista ha'suni hugna imingwa. Nittotin miir'oni wuza isanne aafawa.
20 Sinuntano kiina ayyanaas nittok ajachchobaasik girotiitawa. Sunnitiis den sama tichchobaasik girotiwa» yi.

21 Es kabaasik Yesus Korto Ayyanani girak tuumme: «Samaasewa daase asi Daam sina Abataaso, han baron zuutira techumni meyakinnawa aruna meyakinna aachira han daag asuni meyak ammanon besita boor'a neen galattefawungwa. Aa, Abataaso, han bar ne ma'a safaraasik siniwa.

22 «Zuuttambaase Abataaskin taak imtewa. Naas oo sinnamato Abaasteno oonu arifer aafe. Esiisimato dey Abaas oo sinnamato naas wedey bar amma besunak sholena barteno oom oonu arifer aafe» yi.

23 Dey Yesus nawobaasakitoniki yerqere baasso baassok: «Han nitto biifeti baron biife baasso suustowa.
24 Nittok makefawungwa, showo raajjuni meenawa taate meena han nitto biifeti baron biyonek sholset feeseter. Sinuntano aane biyoto. Nitto odefeti baron odosonek sholset feeseter. Sinuntano aane odosoto» yi.

Kenashto Samirawisa Beso

25 Isa wono Museni tumaasi aru Yesusniki ye. Barin fattanonak sholefaat: «Assinynyano, koi'ba foonto kaa dananak awu zagunak sholsifaso?» yire mamsi.
26 Yesus wolgire: «Tumaassi awu yisteranso tichchenari? Feretira aro aru danisso?» yi.

27 Asus wolgire: « ‹Tumaas makefanaas Daama Ha'oneeson
tuuma nibneesik, tuuma kaaneesik, tuuma hugnaneesik-
nawa tuuma safaraneesikna shungwa› Dey: ‹Asu zuuttam-
baase asin ne ne teetaason shunfataasimato shungwa› yister-
atu tichchewa» yi.

28 Yesus dey: «Ma'arontu wolgitwa. Ese ne dey esiisimato
zaguwa. Koi'ba foonto kaa dey danatawa» yi.

29 Sinuntano asus teetbaason ooko zaguk sholefaat: «Asu
zuuttambaase oonso?» yi.

30 Yesus ekka yire wolgi: «Isa asu Yerusalemun kabire
Iyyariko hamfeen ugunta bo'inynyani meya danere maybaa-
son gaa'e ichche kaa kaak ha'aat hamete.

31 Diinqone isa maag es ugnaasik hamaas ichchere kuni
asusin biyaat shaatere hami.

32 Esiisimato dey isa Lewi es ugnaasik hamaas biyaat
shaatere hami.

33 Isa Samariyani asu es ugnaasik hamaas asusin dani.
Asusin biinayse barik kenashte.

34 Ek barki tai'sere mazabaasta woyinini ushnewa zayi-
tine woshshire taar'i. Estan basa hanyaasta duusire irbani
ha'ifena keer taamme kati. Estak mettaniisik sholsuuson
zagi.

35 Wonotirik hep diinari kisire es irbani keyaasi abanik
imaat: ‹Han asusin oodda metissuwa. Han imna baristan
denalo waaga kisaatane ta yaafana kabaasik kaasuna› yi.

36 Eekin bo'inynyaasa kushusi ichchere gande asusik ma'a
wuza zagiis aaffer sinna neek bestefaso?»

37 Tumaasi aru: «Es barik kenashtere argasi barwa» yire
wolgi. Yesus dey: «Ese ne dey hamfaat esiisimato zaguwa» yi.

Yesus Maartanewa Maaramine Asi Keer

38 Yesus basa nawoosneen ugunne hamere isa ke'esi kar'i.
Es ke'eessi Maarta yiste isa asu barin keeba ephpha hami.

39 Bar dey Maarami yiste eetba faar. Maarami dey Yesus
makefena baron odet wochobaassi diifar.

40 Sinuntano Maarta wostoba arkina boor'a diira odok aane
chima. Yesusniki yaara: «Daamiiso, eetnaas wostooson ta
tayista ha'aat diifana kabaasik shaakkira biifa toso? Taan
argasunak makowa» yi.

41 Sinuntano Yesus: «Maartane, Maartane, showo wuzak
rakkatedifatarwe. Tiir'o dey neen ephiwe.

42 Sinuntano sholsuus isa wuza koi'bawe. Maarami ma'a
wuza koriwe. Es baron dey baristan ephnir oonu aafe» yire
wolgi.

11

Yesus Assina Shiipho
(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

1 Isa wono Yesus isa dimta Ha'o shiiphet feer. Shiiphphobaason koi'sifena kabaasik nawobaasakitonisin isaas: «Daamiiso, Yohannis nawobaasakitonik Ha'oni shiipho assinaasimato ne dey innotin Ha'oni shiipho assuwa» yi.

2 Yesus dey: «Shiiphefeti kabaasik ekka utiwa:

« ‹Samak fe Abaniiso;
sunnees ulfintefawungwa;
taatonees yoongwa.
3 Wona wonaasik sholsu;
muuniison innok imma;
4 Innotin miir'e baassotin;
feeshun yifeniisimato;
mangsuniison innok feeshun uwa;
fatanasi innotin gedataata›
[manguussin fu'otano]» yi.

5 Tusire dey Yesus nawobaasakitonik: «Isa beso, nittoossin isar zomoba feenari, wassi daani ganeyak zomobaaski hamme: ‹Zomotaaso keez muuma tusha taak liqessaywa.

6 Isa zomota ugnan taaki yewa. Barik imana muu tishiwa› yi.

7 Es zomobaas keer kunigedo: ‹Taan hopsutaatawa. Gamalaas kuluftewa. Naanggotnaas dey taneen kunirwa. Kabira imanak aane chimut uninnoso?›

8 Nittok makefawungwa; zomoba sinna boor'a kabire ima beyfenak shimsubaasi boor'a kabire sholena baron zuutire imanawa.

9 «Es bari boor'a ta dey nittok makonaas haniiswa: Shiiphphoti, nittok imtona. Sholoti, danati. Gamalaason ki'ti, nittok gachchona.

10 Shiiphphefe bar zuuttere ephphetoona. Sholefe bar dey danana. Gamalaason ki'fe barik gachchona.

11 Nitto ganeyaassin aba sinfaat nawubaas [tusha shiiphphen shu'a imnir oonso?] kurxummi shiiphphen zawa imnir fooniroso?

12 Wedey akoni kewa shiiphen gamzato imniroso?

13 Nitto mangu asu sinfaat naanggotnitiisik ma'a wuza ima arifaatine samak fe abantiis eekin shiiphefe baassok Korto Ayyanaason aakkak arkissire ima beynirinso!» yi.

Yesusnawa Beelzebulna
(Mat. 12:22-30; Mar. 3:20-27)

14 Isa wona Yesus niba taar'a kiina ayyana isa nibtaato asunisin kisit feer. Kiina ayyana kesnanneen orfo asus wollo ephi. Daraas dey es sina chowaasik diinqesete.

15 Sinuntano daraasasin isa isaas: «Kiina ayyanaason kisifenaas bari gaanynya sina Beelzebulnikwa» yisete.

16 Oomiis dey Yesusnin fattanok den saman isa mallato besunak mamussete.

17 Sinuntano Yesus nibbesiisi safaranon arifaat: «Isa taato bagtera bare bare oor oor kesfaanane es taatoos tishirwa. Esiisimato dey isa keerki asu oor oor kesfaanane gander.

18 Nitto taan: ‹Bar kiina ayyanaason kisifenaas bari gaanynya sina beelzebulnikwa› yitiwa. Sexana bare bare oor oor kesar sinfaanane taatobaas aakkak yeronirinso?

19 Ese ta kiina ayyanaason kisifanaas Beelzebulnik sinfaanane nitto naanggotaasikito ooni sunak kissongaso? Es bari boor'a nitto naanggotaas nittoosta mangsu kar'nirwa.

20 Sinuntano ta kiina ayyanaason kisifanaas Ha'oni hugnak sinfaanane Ha'oosi taato nittoki yoobaason arutiwa.

21 Isa zag asu fa neeboni meebaason zuutire taar'ere keebaason oodfaanane fa waagbaas mai'siratu oodtonawa.

22 Sinuntano basaastan denalo chim asu yeere merefaanane es teetena neeboni meebaason kossire fa waagbaason boojere taamme haa'arwa.

23 Taneen ane sinnoy bar taan oomterwa. Taneen ane zuutunoy bar sikerwa.

24 «Kiina ayyanaas asusasin kesfana kabaasik beysa ephana dima sholet aka foonto ichma daassi biratefa. Turkifana kabaasik: ‹Zeemoti kesna keenaassi wolunawa› yifa.

25 Wolla yaafana kabaasik keyaas futtera hoorera feen danfa.

26 Esseen orfo hamma ooma baristan akamanon manguuson naafun zagira ephpha yaara girira diifa. Es asusik zeemmatiistan orfoti bar akamanon mangu sinfa» yi.

27 Yesus es baron makefeen daraasa ganesin isa mashkasu kaambaason teggira: «Neen naanerte magaasewa tamta tamaase suustowa» yi.

28 Sinuntano Yesus wolgire: «Suustoos Ha'oosi kaamanon odere wostota feeshife baassowe» yi.

Yonasni Mallato (Mat. 12:38-42)

29 Showo asuni meya yeesere Yesusniki zuutteseten ekka yi: «Han koontoos mangu koontowa. Mallato biyaktu sholefa. Sinuntano raajju Yonasni maallatoostan ooma mallato aafa imtona wuza.

30 Raajju Yonas Neneweki asuni meyak mallato sinnaasimato Asuni Naa dey han koontoosik mallato sinana.

31 Kawudaaki taatono Solomonni techmaason odok daasi dilsin kabira ya. Es bari boor'a mangsuni kar'ni wono han

koontoosneen kabira baassosta mangsu kar'ana. Sinuntano Solomonniistan denalo hanta feerwa.
32 Neneweki asuni meya mangsu kar'ni wono han koontoosneen kabire baassosta mangsu kar'oner. Baasso Yonas makena Ha'oosi kaamanon odesere boor'besiissin harmisete. Ese dey Yonasniistan denalo hanta feerwa.»

Atuni Tona
(Mat. 5:15; 6:22-23)

33 Tusire dey Yesus ekka yi: «Tona tonire aacho dimsi wedey gupkosi duusife asu aafe. Sinuntano keer girife asusik chaarsunak tega dimtatu duusife.
34 Atuneesi tona aafneeswa. Aafnees fayya sinfaanane atune zuuttera chaarefatu sinana. Sinuntano aafnees mettana sinfaanane atune zuuttera talmatu sinana.
35 Es bari boor'a neyissi fa chaarefaas talmonoynamato aruwa.
36 Ese atune zuuttera chaarefak tuumma talma foonto sinfaanane atunees zuuttera mai'sira saamfa tonnimatotu chaaronawa» yi.

Yesus Ferisawini Meenawa Tumaasi Arinynyana Asin Ke'i

37 Es baron makefeen isa Ferisawi muu muunak Yesusnin barki keer teege. Ferisawiisa keer girire ane muu muunak di.
38 Yesus muu muunoy zeemme kushubaason maso beyna boor'a Ferisawiis diinqe.
39 Estan Daamiis barik ekka yi: «Nitto Ferisawiis, toofosewa koranaase asi tukanontu kayimsira masefeti. Sinuntano sikalontiis bo'aknawa mangukna tuumawa.
40 Nitto gowwa, tukabaason tesi Ha'oos sikalobaason aane tesuwanoso?
41 Ese toofontiissi fa baronnawa koranantiissi fa baronna tukamiisik imtiwa. Es kabaasik zuuttambaase nittok kayma sinana.
42 «Nitto Ferisawiis haybuntiwa! Azmachaassinnawa chirataassinna esiisimato dey fuso fuso sausaassin asiriissin isaron Ha'ok imtir. Sinuntano futoni wostoosonnawa Ha'oosi keeshtananonna beytiwa. Es baron zagaat han baron beyti bar ma'artawa.
43 «Nitto Ferisawiis haybuntiwa! Ayhudni shiiphoni keyaassik ulfinni kodta duuktu sholefeti. Gabaasta dey asu nittotin arkissuni naga ooshshonak sholefetiwa.
44 Asuni meya arunoy tukabaasta kutisefe moogane feer sinti boor'a haybuntiwa!»
45 Tumaasi arunisin isaas: «Assinynyano, ekka unees innotinnu mei'tiwa» yi.
46 Yesus wolgire: «Tumaason arife nitto dey haybuntiwa! Asu wor'ak chimnoyna faya ba'a asuniista wossitir. Sinuntano nitto teetnitiisik kushuntiisi waa'aknu aane ta'ifeti.

47 Esiisimato dey nitto abaasakito worsete raajjuni meeni
moogaason gadasifeti boor'a haybuntiwa!
48 Ese nitto abaasakito worsete raajjuni meeni moogaason
gadasifeti boor'a nitto dey baasso wostesete wostoosik isar
sinnitiisontu besifetiwa.
49 Es bari boor'a Ha'oosi techma ekka yiwa: ‹Raajjuni
meyanonnawa wosini meyanonna wosunawa. Baasso isa
isaasin worsone. Oomiisin dey kalle kofuksone.
50 Daa testenanneen kabira wuukte raajjuni meeni han-
naasik Han koontoos mamustonirwa›
51 Futo nittok makefawungwa; Abelni hannaastaneen
kabira shoo'aastanawa betemeqdesiissi ganesina wuukte Za-
kkariyasni hannaasta kar'ananneen han koontoos mamus-
tonirwa.
52 «Tumaasi arife nitto haybuntiwa! Aruni gamalaasi
gachonon ephti, sinuntano nitto teetaasik aane giruweti.
Giruni baassotin dey kaletiwa» yi.
53-54 Estan Yesusnin noonobaassin kesfa kaamaasik barin
fattanok Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena
oomtoknawa showo mamsuni mamsukna kabsete.

12

Tane Fe Asu Aafe Yife Ferisawini Meyakin Teetnitiison Oodtiwa
(Mat. 10:26-27)

1 Es kabaasik showo kum dara zuuttesete. Showobe-
siistan kabi chowa baassotna baassotna tugset feeseter.
Yesus zeemme nawobaasakitonik ekka yi: «Ferisawini meeni
masoossin esiis dey sinnoy sinne bestoossin teetnitiison
oodtiwa.
2 Geepto wuzaas ammanon kesa aafa beyana wuza. Aacho
wuzaas dey arto aafa beyana wuza.
3 Es bari boor'a talmaassi wolleti bar zuuttera chaarefaasta
odtona. Aacho dimsi saaksera wolleti bar dey tega dimta
ammano maktona.

Oonin Digonik Sholsifanamato
(Mat. 10:28-31)

4 «Zomota sina nittok ekka yifawungwa, ashnitiison woraat
esseen orfo ooma wuza zaguk chimonoy baassotin digoti-
itawa.
5 Sinuntano oonin digotik sholsifanamato nittok makon-
awa. Worinanneen orfo geeni tir'maassi ha'uk hugnaba
faana Ha'ooson digotiwa; aa bar baron digotiwa.
6 «Uuch meejmar hep duudesi waagtertanoso? Barissin
isaasnu Ha'oosi sina aane daagtefawa.
7 Nitto somaasi fashanu faadtowa. Es bari boor'a digoti-
itawa, nitto showo meejmaristan denalowa.»

Kiristoosnik Zaalni Mako
(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Tusire dey Yesus ekka yi: «Nittok yifawungwa; asuni sina
bar taar sinbaason zaala make barik Asuni Naa dey Ha'oosi
wosiyani sinak barik zaal sinne makonawa.
9 Asuni sina taan mormefe barin Ha'oosi wosini sinak dey
barin mormonawa.
10 «Asuni Naanita mei'ni kaama makefe bar oonu boor'baas
feeshun ustonawa. Sinuntano Korto Ayyanaasta mei'ni
kaama makefe basa boor'baas aafa feeshun ustona wuza.
11 «Asuni meya nittotin Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi
wedey gaannye meyakinawa daa ha'sife baassokina ephphe
taamefe kabaasik: ‹Awu wollonittaaso wedey aakkak wolgu-
nittaaso› yit rakkatotiita.
12 Es kabaasik Korto Ayyanaas makoti baron nittok as-
sunawa» yi.

Gowwa Otum Asu

13 Daraasa ganesin isa asu Yesusnin: «Assinynyano, aytaas
abaniisa karranon taak haa'anak makowa» yi.
14 Sinuntano Yesus wolgire: «Ne han asu, nittoosta
gaanynya wedey abantiisa karranon haa'anak zagi oonso?»
yi.
15 Dey tusire: «Asuni kaa teetenaas waagni aatamtantawa.
Es bari boor'a eenantoostan teetnitiison oodtiwa» yi.
16 Estan tusire isa beso ekka yit make: «Buloba akama gaana
gaanna isa otum asu feer.
17 Es asus dey: ‹Han effatena meenaason zuutira gaagana
dima aafa sinna boor'a awu zagunarinso?› yit nibbaassi
safare.
18 Dey ekka yi: ‹Fa botonaasikitono zuutira bogga ha'aat
ooma taga taga boto mar'a meenaasonnawa fa wuznaasonna
zuutira gaaganawa›
19 Esseen orfo ta taa teetaasik wolgira: ‹Showo neya kar'a
hooroni otumna zuutin. Ese kaanaase diira muu, ush, giro
una› yi.
20 Sinuntano Ha'oos barin: ‹Ne gowwa, hawungti
waalaasik kaanees oottonirwa. Ese ne han zuutita bar oonik
sinnirinso?› yi.
21 «Esiisimato han daastak teetbaasik otma zuutife bar
Ha'oosi sina tukam sina asus esiisne feerwa.»

Amanto Ha'oosta Zagu
(Mat. 6:25-34)

22 Estan Yesus nawobaasakitonik: «Nittok yifawungwa,
kaantiisik muuti baron wedey atuntiista mayati barik tiir'o
ephanaatawa.
23 Esiis dey kaa muustan, atu mayaastan denalowa.

24 Kasaasikitono biitiwa; aane bukfa; aane kar'fa; meebaason zuutifana botoba aafa; sinuntano Ha'otu maasifar. Nitto kasaastan akamanon denalowa!
25 Nittoossin rakkatere neebaasta isa wona daysuk chimnir oonso?
26 Es kasho chowaason zaguk chimnoytir sinnanneen oomaasik awuniron tiir'o nittotin ephfaso?
27 Fur'aas aakkak kayira dichfanamato biitiwa; aane hopifa; aane sukfa; sinuntano Solomonnu fa ulfintobaasik fur'aassin isaasne faaronnu aane mayewa.
28 Ha'oos hawung biistefaat wono geyaassi ha'toni kuwaason ekka maysinanneen amantonti yo'ina nittotin aakkane faaron arkissira maysuni!
29 «Es bari boor'a nitto: ‹Awu muunirinso? wedey awu ushanirinso?› yit rakkatotiitawa.
30 Es baron han daastaki fe asuni meya zuuttere sholeseter. Sinuntano samak fe Abantiis es bar zuuttambaase nittok sholsifanamato arir.
31 Es baron zagustan zeemma Ha'oosi taatono sholoti. Sholsuus zuuttera nittok imtona.

Han Daasta Otumni Zuutu Aane Sholsifa
(Mat. 6:19-21)

32 «Abantiis taatobaason nittok imanak ma'a safaraba sinna boor'a nitto garo wodo digotiita.
33 Nittoki fayiison kisira waagera tukamiisik imti. Wiis tai'sonoyna dimta, konymar muunoyna dimta, kur'unoy ha'matosi, ko'unoy otma den sama keer zuututi.
34 Waagnitiis faanaasta nibnitiis dey esta foona.»

Guzu Wostinynya

35 Tusire dey Yesus ekka yi: «Kawunanon teebera wostok hooroti. Tonnitiis dey chaaron.
36 Daambesiis sargini keerun wolunanneen oodfe wostinynyane feer sinti. Baasso dey daambesiis yeere gamalaason ki'fena kabaasik geregere gachak hoore fe asuni meyane feeseterwa.
37 Daambesiis yeefena kabaasik guzire oodde fe wostinynyani meya suustowa. Futok makefawungwa, daambesiis kawunanon teebere baassotin maddiisi biratota duusuna dey irbasunawa.
38 Daambesiis wassi wedey wassineen orfo yeere kar'fena kabaasik guzire oodde feeseten danfena wostinynyani meya suustowa.
39 Han baron dey arutiwa, wiis aage yoonamato keeni abaas ari sinfaanane keebaason yiishshe girifena kabaasik shaakkire biyana kabatawa.

40 Asuni Naa dey safaronoyti wonaktu yoona sinna boor'a
nitto dey hoorera oodtiwa.»

Ma'a Wostinynyanawa Mangu Wostinynyana Asi Beso
(Mat. 24:45-51)

41 Phexiros dey: «Daamiiso, han makefata besos inno innok-
ingwa wedey oomisikneenninso?» yit mamsi.
42 Daamiis wolgire: «Ese keerki asu zuuttambesiise asik
muubesiison sholsifana kabaastak imanaknawa ha'sunakna
daamiis taassina nibbarere amanamto wostinynya oonso?
43 Daambaas wolle yeere es maktenaasimato zagifeen
danna wostinynyaas suustowa.
44 Futo nittok makefawungwa, daambaas fa wuzba zuut-
tambaase asiistatu taassunawa.
45 Sinuntano es wostinynyaas: ‹Daamtaas tai'ni aafa yoon-
awuza, woknir› yit ushet, zayet arqa wostinynyaasinnawa
mashka wostinynyaasonna icha ephfe.
46 Es wostinynyaasa daam bar safaronoyna wontanawa
oodnoyna sa'atitana yoona. Kace kacere ixabaason dey
amanonoy baassoneen zaguna.
47 «Daambaasa safaranon arifegedo hooronoy wedey
daambaas sholefena wuzason zagunoy wostinynyaas mangu
ke'otu ephphetoona.
48 Sinuntano daambaasa safaranon arunoy ke'ota katuni
mangsu zagi bar garo ke'otu ephphetoona. Showo wuza
imtena barkin showo wuzatu sholtefar. Akama adara imtena
barkin akamatu oodtefar.»

Yesus Oor Oor Kisuktu Ye

49 Tusire dey Yesus ekka yi: «Ta han daasta geyatu ephpha
yaanwa. Hash saami sinfaanane aakka girona kabanso!
50 Sinuntano ta haphuktona shanani haphukto faarwa.
Hamma ko'una kabaneen beysana aafawa.
51 Ta han daasta naga ephpha yaanarne faar sinna nittok
bestefawoso? indaanewa, ta ephpha yaanay oor oor kisutano
nagatawa.
52 Hash hawungneen kabira isa keyaassi feese uuch asuni
meya oor oor kesonerwa. Keeziis heppiisata, heppiis keezi-
isata kabire wol faassosonewa.
53 Abaas naasata, Naas abaasata, Intoos nawaasta, Nawaas
intoosta, Intoos naasa asuta, Naasa asu naasa intota kabsere
wol faassere oor oor kesonewa.»

Wonaason Aru
(Mat. 16:2-3)

54 Dey Yesus daraasik ekka yi: «Shaaru awgirun kesin biifeti
kabaasik geregere: ‹Hash hawung iro ichnirwa› yifeti. Es bar
dey sinfa.

55 Siru kawudan kabira sirifana kabaasik: ‹hash hawung
noi'sunirwa› yifeti. Es bar dey sinfa.
56 Sinnoy sinne bestefe nitto daasewa samaase asi gitonon
biyak sinni baron aritirwa. Eekan han fa neyaasta sinni
baron biire aru aakkak hopitiso?
57 Nitto teetnitiisik biira futoni mangsuni kar'a awagan
kar'a beytiso?
58 Gumane es neen malaten gaanynyani sina ta'atak
hamfata kabaasik zeemma uguntak faagedo ganok duu-
dowa. Eeku shakaatane neen zatte gaanynyaaski taamarwa.
Gaanynyaas dey aatire meya taar'osik imana. Meya taar'oos
dey taatoni keer gedana.
59 Neek makefawungwa, koi'ni duudeeson kaasunoy es
taatoni keyaassin aafawa kesata wuza.»

13

Harmunoy Bar Tishir

1 Es kabaasik asuni meya Yesusniki yeesere: «Galiilaki
asuni meya maa'a imefeen Pilatos wori; Harinbesiison dey
maa'aasneen ane woi'si» yit maksete.
2 Yesus dey wolgire: «Eekin es Galiilaki asuni meya oom
Galiilaki asusatan denalo boor'besi faanar sinne nittok beste-
fewoso?
3 Indaanewa, nitto dey boor'nitiison harmu shakaatine
esiisimatotu tishutiwa yifawungwa.
4 Selehomki shu'ni keyaas shakira ichcha worina asire
nangne asuni meeni chowaason awu safarefetiso? Baasso
Yerusalemki fe asuni meya zuuttambesiise asiisatan denalo
boor'ne feer sinne nittok bestefewoso?
5 Indaanewa; nitto dey boor'nitiison harmu shakaatine
zuuttamnitiise esiisimatotu tishutiwa yifawungwa» yi.

Gaannoy Belesiisi Beso

6 Yesus ekka yit han besoson make: «Isa asu wayinini
foshbaasta isa belesi yiste i'oba faar. Es belesiissin gaana
kephanak hamme isanne aane dane.
7 Wayinini foshaasi wostinynyanik: ‹Esenu gaana
kephanak keez wogga han belesiiski yaara isanne aane
danutwa. Es bari boor'a kar'a ha'uwa, awuniron baak daason
mangsidifarinso?› yi.
8 Wostinynyaas wolgire: ‹Daamiiso, biratobaason yiishsha
futu ha'ira biyanak hanetiison beywa.
9 Wonne gaanfaanane ma'arwa, gaana shakaanane kar'a
ha'utawa› » yi.

Beysani Wonak Geshoba Kuupa Mashkasu Fari

10 Yesus isa beysani wonak Ayhudni shiiphoni keyaassi
assit feer.
11 Estak asire nangne wogga kiina ayyana geshobaason
kuupsina isa mashkasu faar. Bar dey kaanne kutuk aane
chimfa.
12 Yesus baron biire barki teegefaat: «Ne han asuse
meroneessin faritwe» yi.
13 Kushubaasik ta'in geregere kaanna yere. Ha'ooson dey
galatte.
14 Sinuntano Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya Yesus
beysani wonaasik fatubaasik gi'tere daraasik: «Issun wostoni
wona faarwa. Es wostoni wonaasikitosi yaara farutitano
beysani wonaasiktawa» yi.
15 Daamiis wolgire: «Sinnoy sinne bestefe nitto, nitto
ganeyaassin beysani wonaasik gachubaason wedey
hanyabaason tuptenaastan kotte akani uhshusi ephphe
hamnor oonso?
16 Han mashkasus Abrahamni zala sinna faagedo
asire nangne wogga kiina ayyanak taatera faar. Eekin
beysani wonaasik han asuson taatoossin kottonak aane
sholsifanoso?» yi.
17 Ekka makobaasik barin oomtefe baassotin zuutire
iichshi. Sinuntano daraas bar wostena diinqi wostoosik
zuuttere giresete.

Fi'fi'oni Gaanni Beso
(Mat. 13:31-32; Mar. 4:30-32)

18 Estan Yesus ekka yi: «Ha'oosi taato awune faarinso?
Awuneen hoossira nittok makonarinso?
19 Isa asu ephphe taamme buloossi bukna fi'fi'oni gaanane
faarwa. Bar dey kayira dichcha i'o sini. Kasaas dey
waa'baassi keeba keer'a di.»
20 Hepsa dey Yesus ekka yi: «Ha'oosi taatonon awuneen
hoossunarinso?
21 Isa mashkasu tusho kesanak woi'sina masone faarwa»
yi.

Tugo Finynya
(Mat. 7:13-14, 21-23)

22 Esseen orfo Yesus Yerusalem hamfena kabaasik katama
katamaassinawa ke'e ke'eessina fe asusin assit aatet feer.
23 Isa asu yeere: «Daamiiso, faruniis garo asu koi'banoso?»
yi. Yesus dey ekka yire wolgi:
24 «Tugo finynyiissi giruk kabotiwa. Nittok makefawungwa,
showobesiis giruk sholseter, sinuntano giruk aafa chimosone
wuza.
25 Keyaasi aba kabire gamalaason kulfinanneen orfo nitto
gero yerefaat: ‹Daamiiso gachaywa› iyaafa gamalaason

ki'ati. Bar dey: ‹Nitto oo sintimatonawa ayin yaasetimatona aane arifatwa› yire wolguna.
26 Nitto dey: ‹Neneen ane maara ushniwa, zuuttoni dimaastak dey innotin assitwa› uti.
27 Bar dey hepsa wolgire: ‹Nitto oo sintimatonawa ayin yaasetimatona aane arifatwa. Mangu wuza zagife nitto tayistan woktiwa› una.
28 «Abrahamnin, Yisaqnin Yaqobninnawa raajjuni meyanonna zuutira Ha'oosi taatosi feeseten biyatiwa. Sinuntano nitto ek gero ha'tera waasnewa ha'ni koyne nittok sinana.
29 Asuni meya awa kesnarkinnawa awa girinarkinna, yeeshdaannawa kawudaanna yeesere Ha'oosi taatoni kootanon muusonek tai'sosone.
30 Ese dey zeema baasso orfo wolser sinone; orfo wolse baasso dey zeemar sinone» yi.

Yesus Yerusalemni Boor'a Waasi
31 Es kabaasik Ferisawini meyaassin isa isar yeesere: «Herodis neen worunak sholediferwa kabira hantan hamma» yisete.
32 Bar wolgire: «Hamfaat es bowasik: ‹Esenu hawungnawa wonona kiina ayyanaason asusasin kisunar, mettanni meyanon fatunar, keessinari wono dey wostonaason koi'sunar› yiwa utiwa.
33 Raajjuus Yerusalemni gerakalo kitunak aane sholsifawa. Es bari boor'a hawungneen wononeen yoononeen ek Yerusalem hamanarwa.
34 Yerusalem Yerusalemne! Raajjuni meyanon worifa ne! Neeki wostere yeese baassotin shu'ak keri ne! Ako nawubaason kosobaasi sikalosi zuutira geepefanaasimato naanggotneeson zuutuk apuna wolla sholen. Sinuntano neneen daraneesneen taan beyeti.
35 Esenu keentiis ona sinnatu fui'tona. Nittok makefawungwa: ‹Daamiisa sunak yeefe bar suustowa› utinneen hawungneen ekalo taan aafa biyati wuza» yi.

14

Yesus Hepsa Beysani Wonaasik Isa Mettannin Fati
1 Isa beysani wonak Ferisawini meeni gaanynyaasasin isaaski Yesus muu muunak giri. Ferisawini meya bar zaguna wuzason biyonek oodet feeseter.
2 Estak dey isa atuba wolsina mettan asu feer.
3 Yesus Museni tumaasi aruni meyanonnawa Ferisawini meyanonna: «Tumaas beysani wonaasik mettaniisin fatu kalfawa wedey aane kalfanso?» yit mamsi.

4 Sinuntano baasso shaakisete. Yesus asusin ta'ire fatire gafki.
5 Dey Yesus: «Nittoossin isa asu nawuba wedey gachuba beysani wonak gawu girifaanane eelle kisunor oonso?» yi.
6 Baasso dey isa wuzane wolguk aane chimoto.

7 Yesus koota muusonek teegte asuni meya ulfinni dimta duuk kabsefeen biyaat han besoson make:
8 «Isa asu sargi kootere teegefaanane ulfinni dimta duutatawa. Awuzakne neyistan ulfinto asu teegtere feer sinanak chimana.
9 Hepontiise asin teege asus yeere: ‹Han kodaason barik imma› iyaanane ne iichchet kerera daakalo duutawa.
10 «Sinuntano teegtera hamfata kabaasik daakaloki dimaasta duwa. Neen teege bar yeere: ‹Zomotaaso kabira denaloki ulfinto dimaasta duwa› una. Ne dey es kabaasik neneen ane teegte baasso sina ulfina danatawa.
11 Esiis dey teetbaason den teggunak sholefe bar daa hatona. Teetbaason daa hatessife bar den teguna.»
12 Yesus kootaason hoossi asusik dey: «Meshmeta wedey meeta'uni kootera hoossifata kabaasik koobaason wolgire kaasuk kootere teegoni zomoneesakitonin, ayneesa kitonin, koonneesakitonin wedey otum wolkonesakitonin tegotaatawa.
13 Sinuntano koota hoossifa ta kabaasik tukamiisin, engitiisin, laafaasinnawa aaftishusinna teegowa.
14 Baasso dey kowa kaasuk aafa chimone wuza sinna boor'a ne dey suustowa. Ookoni meya kitun kabsefe wono koobaason Ha'oos neek kaasunawa» yi.

Akama Kootaasi Beso (Mat. 22:1-10)

15 Yesusneen muuni muuk diise baassossin isaas es baron odaat: «Ha'oosi taatoni kootanon muuk duuni bar aakka suustonso!» yi.
16 Yesus dey: «Isa asu akama meeta'uni koota hoossire showo asunin teege.
17 Es Kootaas maastona sa'atiis kar'fana kabaasik kootaason hoossi bar: ‹Ese zuuttambaase hoorena boor'a yootiwa› yire teegonak wostinynyabaasin wosi.
18 Sinuntano zuuttambesiise kootaaski yoo beyonek chowa sholsete. Isaas: ‹Daa waagena boor'a hamma biyanak sholsuwa. Taak fakiya zaguwa› yi.
19 Oomiis dey: ‹Uuch kamada gachwa waagen sinna boor'a kamadera biyanarwa. Taak fakiya zaguwa› yi.
20 Oomiis dey: ‹Asu ephpha mari sinna boor'a yoonak aafa chimanawuza› yi.

21 «Wostinynyabaas wolle yeere es baron daambaasik make.
Es kabaasik keyaasi daam gi'tere wostinynyabaasin: ‹Tai'nin
ek katamaasi ari uguntannawa garo garo shaatoostanna
kesfaat tukamiisin, laafaasin, aaftishusin engitfe baassotin
hang teegera yowa› yi.
22 Wostinynyaas wolle yeere: ‹Daamiiso, maketa baron
zuutira zaginwa. Sinuntano hashnu duustoni dima faarwa›
yi.
23 Es bari boor'a daambaas wostinynyaasin: ‹Keenaas tu-
umananneen ek katamaasi gerakalo fa ari ugnaastanawa
shaatoostana kesfaat danta asus zuuttere yeere girsonek za-
guwa.
24 Nittok makefawungwa, han teegtere beya asuni
meyaassin isa asunu ta kootaason aafawa muusone wuza› »
yi.

Nawo Sina Kaassifana Waaga
(Mat. 10:37-38)

25 Showo dara Yesusni orfoose hamefeen yerqere baassok:
26 «Taaki yoonak shole bar zuuttere ababaasin,
intobaason, asubaason, naanggotbaason, aybaasakitonin,
eetbaasikitonon, kaabaason gedde oomto shakaanane ta
nawo sinanak aafa chimanawuza.
27 Basa mesqeliison wor'e ta orfoose yoonoy bar nawota
sinanak aafa chima wuza.
28 «Nittoossin isar shu'ni keya keer'anak sholefaanane es
keyaason keer'e kisunak hooroni waaga foobaason zeemme
diire awune fa waaga koi'sunamato safaronoy asu oonso?
29 Es baro zagu shakaat kaptaason yiishshe keer'e koi'su
hopifaanane es keyaason biya asu zuuttere barin kanyarwa.
30 ‹Han asus keer'anak kabina keyaason keer'e koi'suk aane
chimewa› yittu kanyosone.
31 Asir kum meya taar'oba feena isa taato hepasir kum
meya taar'oba feena oom taatoosneen etere merok shole-
faanane gumabaasin merobaasewa mero beybaase zeemme
diire merkonor oonso?
32 Neebere wolguk hopunir sinfaanane es oom taatoos
wokak feen kur'uni wosire ganok mamsifewa.
33 Esiisimato nittoossin fa wuzbaason zuutire taakwa
yaat beynoy oonu sinfaanane nawota sinanak aafa chi-
manawuza.
34 «Kawoos ma'arwa; Sinuntano kaar'baason turkifaanane
aakkak kaar'ak chimnirinso?
35 Es effatena kawoos daasik taa'o aafa sinanawuza sinna
boor'a ek gero kisiretu ha'sonewa. Odoni odoba feena bar
odowowa» yi.

15

Tishira Beste Fantuni Beso
(Mat. 18:12-14)

1 Girbo zuutife baassotnawa boor'ni meena odok zuuttesere Yesusniki yeesete.

2 Ferisawini meenewa Museni tumaasi assinynyana: «Han asus boor'ni meyanon barki tai'sir. Baassoneen ane dey meer» yit Yesusniista unyisete.

3 Es bari boor'a Yesus han besoson ekka yit baassok make:

4 «Nitto ganeyaassin tiya fantuba faana isa asu, es fantubaassin isar tishfaanane izginasire izgineeson feesh dimaasta ha'aat tishi baron dananannеen sholok hamnor oonso?

5 Danfena kabaasik girere ogogbaasta wor'e keeba yeefewa.

6 Hamme keeba kar'fena kabaasik zomobaasakitoninnawa wolkobaasakitoninna isarik teegere: ‹Tishi fantunaason danna boor'a taneen ane girotiwa› una.

7 Nittok makefawungwa, esiisimato dey harmiya sholsunoyna izginasire izgine ookoni meyaastan denalo harmire wolife isa boor' asusik den samak akama gira sinfawa» yi.

Tishira Beste Duudeni Beso

8 Tusire dey Yesus ekka yi: «birrikin wosuste asir saantibiba faana isa mashkasu asiriissin isaas tishfaanane dananannеen tona tonira keebaason futira sholonoy asu oonso?

9 Danfana kabaasik zomobaasikitononnawa wolkobaasikitononna isarik teegera: ‹Tishi birrini saantibinaason danna boor'a taneen ane giroti› una.

10 Nittok makefawungwa, harmi isa boor' asusik Ha'oosi wosini sinak esiisimato dey gira sinfawa.»

Tishire Beste Naani Beso

11 Tusire dey Yesus: «Hep naanggotba feena isa asu feer.

12 Hate naas ababaasin: ‹Abataaso otumneessin taak kar'ni baron haa'a imma› yi. Abaas dey otumbaason hep naanggotiisik haa'i.

13 Hate naas garo wonaneen orfo waagbaason ephphe woka dima hami. Es hamna dimaastak sholenamato sikere waagbaason tishki.

14 Fayiison zuutire koi'sinanneen orfo es daasta akama maka giri. Barin dey rakko ephi.

15 Es bari boor'a es daastak isa asuniki teete. Es asus dey muko keemanak zagi.

16 Naas dey mukoosi muunon muunak sholet feer. Sinuntano es baronnu barik ima asu aafe.

17 «Estan naas nibbaassi ekka yit safare: ‹Abataasa keerki
wostinynyaas apuninso muu gawire fu'eferi? Sinuntano ta
hantak makak kitunarwa!
18 Kabira abataaski hamfaat Abataaso; Ha'oosewa neena
asi sina mangsingwa.
19 Hanneen ekalo ne naa sinna teegtonak aane sholsifawa.
Sinuntano wostinynyanesasin isaasne feer zagira ephpha-
towa› unawa.
20 Estan kabi ababaaski hami. Ababaas dey woksok
yeefeen biire kenashte. Ek barki eelle idimme daame.
21 Naas: ‹Abataaso, Ha'oosewa neena asi sina mangsingwa.
Hawungneen ekalo ne naa sinna teegtonak aane sholsifawa›
yi.
22 Sinuntano ababaas wostinynyabaasakitonik ekka yi:
‹Tai'nin oomaastan denalo gada maama teshshera maysu-
tiwa. Kushubaassi dey gila yeetira, wochobaassi chaa'ma
yetutiwa.
23 Faru zibiicchaason teshshera shukti. Muuni, dey gironi.
24 Han naataas kitire feer. Hash dey kaak feer. Tishire feer.
Hash dey beste› yi. Baasso dey girok kabsete.
25 «Es kabaasik arki naas buloni foshtatu fe. Yeere ke'e
tai'sefena kabaasik surunewa ililchune asi kaama ode.
26 Wostinynyaasasin isarin teegere: ‹Han odefana wuzaas
aambanso?› yit mamsi.
27 Wostinynyaas wolgire: ‹Aynees wolle yeena boor'awa.
Abanees dey faru zibiiccha barik shuktewa› yi.
28 «Arki aybaas gi'tere keer girunak aane sholowe. Ababaas
keerun kesse keer girunak shiiphe.
29 Arki naas wolgire ababaasik: ‹Effatena showo neya neek
wosten. Maketaason isanne aane bewut. Zomotaasneen ane
maara gironak isa garo nor'oninne aane imewa.
30 Sinuntano han Naanees otumneeson gerkesa asuneen
sikere tishkaat yeen faru zibichcha barik shukit› yi.
31 Ababaas dey: ‹Naataaso, ne wonna wonna taneen anetu
faatwa. Taar sina bar zuuttera neerwa.
32 Sinuntano han aynees kitire feer. Hash kaak feer. Tishire
feyiis hash dey beste. Es bari boor'a gironik sholsifawa› » yi.

16

Amanamtonoy Wostinynya

1 Yesus nawobaasakitonik: «Isa otum asu otumbaason
ha'sife isa wostinynyaba feer. Asuni meya otum asusik:
‹Han otumneeson ha'sife bar otumneeson siket feerwa› yit
maksete.

2 Es otum asus otumbaason ha'sife barin teegere: ‹Han
odefana ne chowaas aambanso? Hanneen ekalo ta otumnaa-
son ha'sutak aafa chimata wuza sinna boor'a kushuneessi fa
otumnaasi faadani tichanon taak imma› yi.
3 Otumbaason ha'sife bar dey nibbaassi: ‹Daamtaas han
wostoossin taan kalle kisunir sinna boor'a awu zagunarinso?
Bulonak hugnana aafa. Shiiphonak iichchonar.
4 Awu zagunamato aringwa. Daamtaas wostoossin taan
kisaanane keebesiissi taan ephonek zomoni hoossunawa› yi.
5 «Estan daambaasa kowa baassosta faana asuni meyanon
isa isarbesiisin teegere. Tesuni asusin: ‹Daamtaasa kowa
apuninso neyista faari?› yi.
6 Bar dey: ‹Isa tiya waasha zayitini kowatu faarwa› yi.
Otumbaason ha'sife bar: ‹Effar foobaason besifa tichaasi
wuli esewa; diifaat uuchasir waasha zayitini kowa faar yira
tichuwa› yi.
7 Estan oomiisin: ‹Neyista fa kowa apuninso?› yi. Bar dey:
‹Tiya kumtali zagoni kowa faarwa› yi. Otumbaason ha'sife
bar: ‹Effar sinbaason besifa wulini tichaas esewa; nangnasir
kumtali yira tichuwa› yi.
8 Daambaas amanamtoba foonto wostinynyaasin haxxum-
abaasi techmanon diinqe. Ha'oni asusatan denalo han daas-
taki asuni meya han daastaki foobesiisik haxxe sinobesi-
isontu besifa» yi.

Waagaason Sholsu Dimta Feeshu Sholsifa

9 «Nittok makefawungwa, han daastaki waagaas koi'fana
kabaasik sama keeruk nittotin ephonek han waagaasik
zomontirin hoossutiwa.
10 Garo wuzaasik amanamtoos inya wuzaasik amanamto
sinana. Garo wuzaasik amanamtonoy bar inya wuzaasik
aafawa amanamtona wuza.
11 Ese han daastaki waagaasik amanamto beyfaatine futoni
waagaason oonso amanere nittok imniri?
12 Oom asusa waagaasik amanamto sina shakaatine nitto
teetni waagaason oonso nittok imniri?
13 «Isa asu hep daamnik boz sinanak aafewa chimanawuza.
Isaasin oomtefaat hepsaasin shunana. Isaasin ulfinsuna
hepsaasi kashshuna. Ha'oosiknawa waaga asikna boz sinak
aafa chimati wuza.»
14 Ferisawini meya waaga shuneter sinna boor'a es baron
odaat Yesusnin kanyesete.
15 Yesus dey: «Nitto teetnitiison asuni sina ooko zagifetiwa.
Sinuntano Ha'oos nibnitiisi safaranon arirwa. Asuni sinak
ulfintoos Ha'oosi sinak oomtesterwa» yi.

Museni Tumaasewa Ephne Girune
(Mat. 11:12-13; 5:31-32; Mar. 10:11-12)

16 Tusire dey Yesus: «Tumaasewa raajjuni meeni tichaase
Yohannisniista kar'ananneen maktet faar. Esseen hang dey
Ha'oosi taatoni misirachchuni kaamaas maktedifar. Asu
zuuttere dey es Ha'oosi taatosi girunak kabedifewa.
17 Sinuntano tumaassin isa duktone yo'ubaastan
samaasewa daase aatfaanane kashowa.
18 «Asubaason gafkaat ooma asu ephfe bar zuuttere gerke-
sowa. Esiisimato dey teegobaaskin gafukte asuson epha bar
gerkesowa» yi.

Otum Asusnawa Tukam Alazarna

19 Dey Yesus ekka yi: «waagba chima She'a maamnewa sesa
maamne mayo isa otum asu feer. Bar dey wonna akama
ge'aktu feefe.
20 Atuba zuuttera mazayena Alazar yiste tukam otum asusa
finynyita kunfer.
21 Es tukam asus otum asusa madditan zigifa fufuntooson
muunak sholet feer. Kanaasikito dey yaataafa mazabaason
naarit faar.
22 «Es tukamiis dey kiti. Ha'oosi wosiyanikito dey Abra-
hamni tesha ephpha taami. Otum asus dey kitire kabbarte.
23 Ke'oni dimaassi feefaat kaanne woksok Abrahamnin-
nawa basa tesha fe Alazarninna bi.
24 Es otum asus: ‹Aba Abrahamno, taak kenashtowa. Han
geyaasi winosi yerenar sinna boor'a kushubaasi sanak aka
dukire terumnaason haatunak Alazarnin taaki wosuwa› yit
chaagi.
25 «Abraham wolgire ekka yi: ‹Naataaso, ne daastaki
fooneesi neyak ma'a wuza dantamato safarowa. Sinuntano
Alazar dey daastak mangu wuza ephpheteena boor'a hash
bar hanta ma'arik foona ne dey shanasi foota.
26 Es baristan denalo nittonawa innona asi ganeyaassi inya
gawu faarwa. Es bari boor'a innokin nittoki dey nittokin
innoki finak chimnir oonu aafewa.›
27 Otum asus dey ekka yi: ‹Ese Aba Abrahamno, Alazarnin
abataasa keer wosutak shiiphefawungwa.
28 Uuch ayta feeseter sinna boor'a baasso dey han shanani
dimaassi yoosonoytemato hamme makowowa.›
29 «Sinuntano Abraham: ‹Baassok Musenawa raajjuni
meena feeseterwa. Baassokin odosotowa› yi.
30 Otum asus dey: ‹Ekkatawa aba Abrahamno, isa asu kitun
kabire hamme makefaanane harmusobesiwa› yi.
31 Abraham dey: ‹Museni tichaasonnawa raajjuni meeni
matsafaasonna odo beya baasso isa asu kitun kabire hamme
makefenaknu aafawa odosone wuza.› »

17

Asunik Tuusa Sinaastan Teetni Ooda
(Mat. 18:6-7, 21-22; Mar. 9:42)

1 Yesus nawobaasakitonik ekka yi: «Asuni meyanon tuusa'sira boor'a wostosonek zaguniwuza yoo beyana wuza aafawa. Sinuntano es boor'aassi tuusanon ephphe yooni asus yerefawowa.
2 Oonu han garo garo naanggotaassin isaason tuusa'subaastan inya wooni shu'a suutbaasta taatera tir'maassi ha'tefaanane ma'arwa.
3 Es bari boor'a nitto teetaasik arutiwa. Ayne neen miir'efaanane ke'uwa. Es mangsubaasik gaabbefaanane feeshun uwa.
4 Wonaassin naafuna wolle neen miir'efaananenawa neeki wolle yeefaafe: ‹Mangsunaasik gaabbengwa› iyaanane feeshun uwa.»
5 Wosibaasakito dey Daamiisin: «Amantoniison innok daysaywa?» yisete.
6 Daamiis dey wolgire: «fi'fi'oni gaanane fa garo amantonti faafaanane han di teyaason: ‹Waatera yeet tir'maassi toktowe› yifaatine nittok ajajamtonawa» yi.

Hoorere Yere Wostinynya

7 Tusire dey Yesus ekka yi: «Nitto ganeyaassin isaas bulinynyaba wedey fantuni keemerba feenar es wostinynyaas wostobaassin wolle yeefena kabaasik geregere: ‹Hang tai'sera diira muuneeson muwa› yifewoso?
8 Es baristan zeemme: ‹Meeta'u taak hoossuwa. Ta maara ushananneen taar'era taak wostowa. Esseen orfo ne dey maara ushata› utanoso yifenari?
9 Eekin es wostinynyabaas daambaas makena baron ma'i yire wostobaasik daambaas galattefewoso?
10 Ese nitto dey makte baron zuutira zagifeti kabaasik: ‹Inno ke'noy wostinynyawa; Zagunik sholsi wostoosontu wosteniwa› utiwa.»

Asir Awataatoni Mettan Fari

11 Yesus Yerusalem hamaas Samariyanewa Galiilane asi ganesi kamo aati.
12 Isa ke'esi kar'fena kabaasik asir awataatoni meroni mettanni meya barin huphsere woksok yeesesefaat:
13 «Yesus Daamniiso, innok kenashtefaywa!» yiset tega kaamak maksete.
14 Yesus baassotin biyaat: «Hamefaat atuntiison maagni meyak besutiwa» yi. Baasso dey hamefegedo ugnaastak farsete.
15 Baasso ganeyaassin isaas farubaason biinaase akama kaamak chaagge Ha'ooson galattet wolle ye.

16 Yesusni wochoossi kaa'nere galatte. Bar dey Samariyaki asu.
17 Yesus ekka yi: «Awataatoni merobesiissin fariis asir asutenoso? Eekin izginiis ayfeeseteso?
18 Han alaga asusteno oom Ha'ooson galattok wolle yeer aafenoso?»
19 Yesus es asusin: «Kabira hamma; amantonees neen fatiwa» yi.

Ha'oosi Taatoni Yoo
(Mat. 24:23-28, 37-41)

20 Ferisawini meya Yesusnin: «Ha'oosi taato aagenso yoonari?» yire mamussete. Bar dey ekka yire wolgi: «Ha'oosi taato asuni meya biisefeesne fa ugnak aafawa yoonawuza.
21 Hantawa wedey ek estawa uuk aafa chimone wuza. Ha'oosi taato han nitto ganeyaassitu fawa.»
22 Tusire Yesus nawobaasakitonik ekka yi: «Asusa Naani wonaasikitosi isaason biyak kaltoti wona yoona. Sinuntano aafa biyati wuza.
23 Asuni meya: ‹Kiristoos hantatu fewa wedey ek estatu fewa› yire nittok maksone. Baasso orfone hamatiita dey zoonustotiita.
24 Kawuna samaasta kawunna dilaneen dila katira chaarsifanaasimato Asuni Naa yeefena wono esiisimatotu sinana.
25 Sinuntano es bar sinbaasneen zeemma Asuni Naa akama shana ephphetoonaknawa han koontoosik dey kashistonakna sholsuwa.
26 Noohni neyaasik sinnaasimato Asuni Naa yeefena wono dey ekkatu sinana.
27 Nooh merkebiissi giruna wona kar'ananneen asuni meya meetnawa ushetna; ephetnawa giritna feeseter. Tishkuni akaas yaara zuuttambesiise asin tishki.
28 Looxni neyaasik dey esiisimatotu sini. Asuni meya meetnawa ushetna; keerun kisire waagetnawa geron waagere yeetna; toko toketnawa keya keer'etna feeseter.
29 Sinuntano Loox Sodomun kesna wono saman geenewa geeni kayone woottera zuuttambesiise asin tishki.
30 Asuni Naa wolle yoona wono ekkatu sinana.
31 «Es wono keyaasi tukta fe bar oonu sinfaanane keer fa wuzbaason ephanak keronaata. Buloni dimaasta fe asus keer wolunaata.
32 Looxni asus sinna baron safaroti.
33 Kaabaason fu'ok shole bar zuuttambaase tishkuna. Sinuntano kaabaason aatire ima bar fu'ona.
34 Nittok makefawungwa; es wonoti waalaasik hep asu isa kuphota kunona; isaas oottona; isaas fui'tona.
35 Hep mashkasu isa dimta meya ni'ona; isaas oottona; Hepsaas fui'tona. [

36 Hep asu buloni dimaasta wostosone; isaas oottona; hepsaas fui'tona»]

37 Nawoni meya dey: «Daamiiso; oottere hamonees ayinso?» yit mamussete. Yesus dey: «Asha faanaastatu arikasa zuuttefawa» yit wolgi.

18

Tukama Dicha Asunewa Mangu Gaanynyaasna

1 Yesus nawobaasakitonik hopunoy wonna wonna shiiphsonek sholsu sinnamato besuk han besoson ekka yit make:

2 «Isa katamaasi Ha'ooson digonor asunin dey iichchonoy isa gaanynya feer.

3 Es katamaassi isa dicha asu faar. Bar dey gaanynyaaski hamfaafa: ‹Taanawa ta gumaasna asi ganesi fa malataasik mangsu kar'wa› iyaafa shimsi.

4-5 Gaanynyaas dey es kabaasik ma'i aane uwe. Sinuntano orfo nibbaassi ekka yi: ‹Ha'ooson digo beyfanak wedey asunin iichcho beyfanak han dicha asus taan shimsit faar sinna boor'a wonna wonna taan rakkisunoynamato barik mangsu kar'anawa› »

6 Tusire dey Daamiis: «Mangu gaanynyaas makena baro yaadatoti.

7 Eekin toone waalinne Ha'ooski chaaget feese bari korto asusin aafanoso baassok mangsu kar'anawuza? Baassotin argasunoy wokniroso?

8 Nittok makefawungwa; tapteratu mangsu kar'anawa. Sinuntano Asuni Naa wolle han daasta yeefena kabaasik amantoba faana asunin danungeso?» yi.

Beqeto Ferisawinawa Garam Girboni Zuutibona

9 Tusire Yesus teetbesiison ooko zagire teetoknawa oomiisin dey kashshisefe baassokna han besoson make:

10 «Hep asuni meya shiiphok betemeqdesi hamete. Isaas Ferisawi; hepsaas girbo zuuti asu.

11 «Ferisawiis yerefaat nibbaassi ekka yit shiiphe: ‹Ha'oose; ta oom asuni meenimato bo'inynya, mangu, gerkesar sina beyna boor'a neen galattefan. Han baristan denalo han girbo zuutife boor'inynya asusne feer sina beyna boor'a neen galattefan.

12 Ta torbaniissin hep wona soomenar. Danfanaastan asiriissin isaron imnar› yi.

13 «Sinuntano girbo zuutife asus woksok yerefaat den sama kaanne biyanaknu aane chime. Nibbaason ki'et: ‹Ha'oose; ta boor'inynyaasin fakuwe› yit shiiphe.

14 Nittok makefawungwa; Ferisawisatan denalo Ha'oosi
sina ooko sinne faattere keeba hami. Teetbaason den teggife
bar daa hatona. Sinuntano teetbaason daa hatessife bar den
teguna.»

Yesus Garo Garo Naanggotaason Suusi
(Mat. 19:13-15; Mar. 10:13-16)

15 Yesus garo garo naanggotaason suusanak barki teshshe-
sete. Nawobaasakito dey es baron biyaat kalesete.
16 Sinuntano Yesus garo garo naanggotaason barki teegere
ekka yi: «Garo garo naanggota taaki yoonoynamato kalatiita.
Ha'oosi taato han barikitone feyisikwa.
17 Nittok futo makefawungwa; Ha'oosi taatonon han garo
garo naanggotaasne faaron zagire ephphetoonoy bar aafawa
giruna wuza.»

Han Daastaki Omaasewa Samaki Taatoose
(Mat. 19:16-30; Mar. 10:17-31)

18 Ayhudni gaanynye meyaassin isaas: «Garam
assinynyano, koi'ba foonto kaak danak awu zagunarinso?»
yit mamsi.
19 Yesus ekka yire wolgi: «Awuniron taan garam yifasso? Isa
Ha'oosneen oom garam oonu aafewa.
20 ‹Gerkesataata; kaa worutaata, wiisotaata, esha zaala
makotaata, abanesinnawa intoneesonna ulfinsu› yifa ajaji-
ison aritarwa.»
21 Asus dey: «Es ajajiisikitonon daagnaseneen ooddatu
fawungwa» yi.
22 Yesus es baron odenaase: «Ese isa wuza zaguta wuzatu
fu'terwa, fa wuzneeson zuutira waagera tukamni meyak
imma. Sama keeruk danatawa. Eekan taneen ane hamniwa»
yi.
23 Sinuntano asus akama otumba faar sinna boor'a es
baron odenaase akamanon suume.
24 Yesus asusi akamanon suumenamato biyaat ekka yi:
«Akama otumbesi faana baassok Ha'oosi taatosi giru awune fa
tiir'onso?
25 Otum asu Ha'oosi taatosi girubaastan gaala marufni aafsi
kamo aatbaastu kashowa.»
26 Es baron ode asuni meya: «Eekin oonso faruk chimniri?»
yisete.
27 Sinuntano Yesus wolgire: «Asunik chimtonoy wuzaas
Ha'oosik chimterwa» yi.
28 Phexiros: «Ese inno fa wuzniison zuutira beyya neneen
ane yaaniwa» yi.

29-30 Yesus wolgire: «Futo nittok makefawungwa, Ha'oosi taatokwa iyaat keebaason wedey asubaason wedey aybaasakitonin wedey kooni aba intooson wedey naanggotbaason beya bar han daastak hep kushunon, yooni neyaasik koi'ba foonto kaa ephphetoonor oonu aafewa» yi.

Yesus Kitunir Sinbaasonnawa Kitun Kabunir Sinbaasonna Keezsa Make
(Mat. 20:17-19; Mar. 10:32-34)

31 Yesus asire heppe nawobaasakitonin oor kisaat baassok ekka yi: «Ese ek Yerusalem hamanirwa. Asuni Naani chowaasik raajjuni meyaki kamo tichche bar ko'unirwa
32 Bar Aazabni meyak aattere imtonir. Baasso dey barin kashshusone, me'osone, tujosone.
33 Ichosone, estan worsone. Sinuntano bar keessinari wono kitun kabuna.»
34 Sinuntano nawobaasakitonik es makena chowaas zuuttera aane galowa. Bar makena chowaas baassok aachena boor'a awu makenamato aane arsoto.

Yesus Isa Aaftishunin Fati
(Mat. 20:29-34)

35 Yesus Iyyariko tai'sefena kabaasik isa aaftishu ugunta diifaat shiiphedifer.
36 Aaftishuus teshba kamo aatfe daraasa kaamanon odefaat: «Han bar aambanso?» yire mamsi.
37 Baasso dey: «Naaziretki Yesustu hanta kamo aattiferwa» yisete.
38 Aaftishuus dey: «Dawitni naa Yesusno, taan fakifaywa» yit chaagi.
39 Sinaasta hamet fe asuni meya: «Shaakkuwa!» yit kalete. Sinuntano bar kaambaason teggire: «Dawitni naaso taan fakifaywa» yit chaagi.
40 Estan Yesus yerere asusin: «Hang taaki yowa» yit ajaje. Aaftishuus barki tai'sefena kabaasik:
41 «Neek awu zagunakinso sholefatari?» yire mamsi. Aaftishuus: «Daamiiso, biyanaktu sholefaungwa» yi.
42 Yesus dey: «Biwa, amantonees neen fatiwa» yi.
43 Aaftishuus geregere bi. Ha'ooson dey galattet Yesusneen ane hami. Daraas zuuttere es baron biyeteese Ha'ooson galattesete.

19

Yesusnawa Zekkiwoosna

1 Yesus Iyyarikoni katamaassi kamo aatte hamdifer.
2 Estak Zakkiwoos yiste girbo zuutife baasso gaanynya sina otum asu feer.

3 Bar Yesus aaffer sinnamato biyanak sholet feer. Sinuntano yer'ba kawuna sinna boor'a daraasa showotan kabi chowa biyak aane chime.
4 Yesus aatte hamana ugnaasta barin biyak sina eelle isa teeni i'ota kesi.
5 Yesus esta kar'fena kabaasik den kaanne biyaat: «Zakkiwosno, Taptera kerowa; hash hawung neeki keer feeshanak sholsuwa» yi.
6 Zakkiwoos dey taptere kerere girak Yesusnin keeba ephphe hami.
7 Es baron biya asuni meya zuuttere: «Boor' sina asusa keer muu muunak giriwa» yit Yesusniista unyisete.
8 Sinuntano Zakkiwoos yerere Yesusnin: «Daamiiso, fa otumnaasi isa kununon tukamiisik imanawa. Asuniistan eshak ephna waaga faafaanane acheech kushu zagira wolgunawa» yi.
9-10 Yesus: «Asuni Naa tishi barin sholoknawa fu'oknatu yewa. Han asus dey Abrahamni naa sinna boor'a hash hawung faru han keyaasik siniwa» yi.

Asir Wostinynyani Beso
(Mat. 25:14-30)

11 Darani meya es baron odesefeen Yesus isa beso baassok make. Bar Yerusalem tai'sena boor'a asuni meyak Ha'oosi taato yaara kar'difanne faar sinna baassok beste.
12 Es bari boor'a ekka yi: «Taattere yoonak woka daa hama isa ulfinto asu feer.
13 Hamnoyfegedo zeemme wostinynyabaasasin asirin teegere: ‹Ta wolla yoonanneen nagadera bu'sutiwa› yit asir miinani imaat hami.
14 Sinuntano es daasi asuni meya barin oomtesete boor'a: ‹Han asus innoosta taattonak aane sholefeni› yire hamnanneen orfo wosinin wossete.
15 «Sinuntano es asus taattere daabaasta wolle ye. Es wostinynyabaasik imna waagaason nagadesere awune faaron buu'sisetemato arunak teegsi.
16 Issoonsa wostinynyaas yeere: ‹Daamiiso, imta birriis asiron buu'ewa› yi.
17 Daambaas: ‹Ne ma'a wostinynya, ma'aron zagitwa. Garo wuzaasik amanamto sinna bestetwa. Asir katamaason ha'sutak ha'suni hugna neek imingwa› yi.
18 Hepsani wostinynyaas dey yeere: ‹Daamiiso imta birriis uuchon buu'ewa› yi.
19 Daambaas dey: ‹Ne uuch katamaason ha'sutak taassingwa› yi.
20 «Oom wostinynyaas dey yeere ekka yi: ‹Daamtaaso, erbesi birira kunsina birrinees hanifawa.

21 Ne kunsunoytaason ephtar; Buknoytaason dey kar'tar;
Ne keena budu asu sinta boor'a digengwa› yi.
22 Daambaas dey ekka yi: ‹Ne mangu wostinynya, han
wolumneesik neyista mangsu kar'anawa. Ta kunsunoynaa-
son ephar, buknoynaason kar'a keena budu asu sinnaason
aritannen;
23 Ta yaara waagnaason koontobaasneen ephanak awagan
baankini keer kunsu beyisso?›
24 Estan Daamiis esta yeese baassok: ‹Waagaason barkin
ephpha asir birri faana barik imtiwa› yi.
25 Baasso wolgire: ‹Daamiiso, barki asir birriba faarwa›
yisete.
26 Daamiis ekka yi: ‹Nittok makefawungwa, faana barik
daytera imterwa. Sinuntano foontoosatan barik fa barnu
ootterwa.
27 Sinuntano ta baassosta taattonak sholonoy ta
gumaasakitonin hani teshshera taaki sina worutiwa.› »

Yesus Akama Ulfinak Yerusalem Giri
(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Yoha. 12:12-19)

28 Yesus es baron makenanneen orfo ek Yerusalem hamak
nawoni meeni sina zeemi.
29 Dabrazayitini kumaasi tesha fa Betefagenewa
Bitaniyane sinfa katama tai'senaase nawobaasasin heppin
ekka yire wosi:
30 «Ek sinnitiista fa ke'eessi hamtiwa. Estak oonu barista
duunoyna hanyani nawa tuptera yerefeen danati. Kotta
yootiwa.
31 Oonu: ‹Awuniron kottifetirinso?› yisere mamusse-
faatene: ‹Daamiisik sholsu sinna boor'awa› » uti.
32 Wostere hama baasso Yesus maktenaasimato danete.
33 Hanyaasi abani meya kotefeen biyere: «Awuniron kottife-
tirinso?» yisete.
34 Baasso dey wolgire: «Daamiisik sholsu sinna boor'awa»
yisete.
35 Estan hanyaason Yesusniki ephphe yeesete.
Geshobaasta maya kunussere Yesus duunak zagsete.
36 Asuni meya bar hamfena ugnaasta maybesiison yiir'et
feeseter.
37 Dabrazayitini kumaastan kerefa ugnaasta tai'sesefe
kabaasik basa nawoni meya biisete biistera artonoy wuza
zuuttambaase asik girak tuumere kaambesiison teggire
Ha'ooson ekka yit galattesete.
38 «Daamiisa sunak yeefe taatoos suustowa. Den samak
naga, ulfina dey tegira fa Ha'oosik sinun» yisete.

39 Daraasa ganesi fe isa isa Ferisawini meya Yesusnin:
«Assinynyano, han nawoneesakito shaakkusonek zaguwa»
yisete.
40 Bar dey: «Nittok makefawungwa, baasso shaakkisefeknu
shu'aasikito chaagerwa» yi.

Yesus Yerusalemki Katamaasik Waasi
41 Yesus Yerusalem katamaassi tai'sere katamaason biyaat
barik waasi.
42 Ekka dey yi: «Neek naga sinni baron hawung aamse arita!
Sinuntano hash ne aafaassin aachewe.
43 Ne gumaas biratoneeson ojba ojje ganeya gedde neen
shana bessone wona yoonirwe.
44 Ha'oos neen fu'ok yaana baron aane aruwe sinna boor'a
neennawa ne sikaloossi fa naanggotneesikitone asin wor-
sone. Boktonoy isa shu'anu shu'aasta diira aafa bestona
wuza.»

Yesus Betemeqdesiissin Naggaddeesin Kalle Kisi
(Mat. 21:12-17; Mar. 11:15-19; Yoha. 2:13-22)
45 Estan Yesus betemeqdesiissi girire estak nagadet fe baas-
sotin kalle kisi.
46 Ekka dey yi: « ‹Ta keyaas Ha'o shiiphtona keyatu
sinana› yisteratu tichche. Sinuntano nitto bo'inynyani meeni
dugadug zagseti» yi.
47 Yesus wonna wonna es betemeqdesiissi assit feer.
Maagni gaanynye meenewa tumaasi assinynyana, daraasin
ha'sife oom asuni meena barin woruk sholset feeseter.
48 Sinuntano daraas zuuttere barki tai'sere odet feeseter
sinna boor'a isa wuzane zaguk aane chimoto.

20

Yesusni Ha'suni Hugnaas Mamuste
(Mat. 21:23-27; Mar. 11:27-33)
1 Isa wono Yesus betemeqdesiissi daraasin assifeennawa
misirachchuni kaamaason makefeenna maagni gaanynye
meenewa Museni tumaasi assinynyana dey kur'uni meena
barki yeesere isa mamsu mamussete:
2 «Ne han baron zagifataas aro ha'suni hugnakinso?
Wedey han baron zagutak ha'suni hugna neek imaas oonso
makebbo?» yisete.
3 Yesus dey wolgire ekka yi: «Ta dey isa mamsu nittotin
mamsunawa. Nitto dey wolgutiwa.
4 Yohannis haphqifena bar den samaningwa wedey
asunikininso?»
5 Baassotna baassotna ekka yit merkesete: « ‹Den
samanwa› iyaanine: ‹Eekin awuniron amano beytiso?› unir,

6 ‹Asunikingwa› iyaanine daraas zuuttere Yohannis
raajju sinbaason amaneseter sinna boor'a innotin shu'ak
icheterwa» yisete.
7 Estan: «Ayin sinnamato aane aruweniwa» yire wolugsete.
8 Yesus dey wolgire: «Ese ta dey han baron aro ha'suni
hugnak zagifanamato nittok aafawa makona wuza» yi.

Wayinini Bulinynyaasa Beso
(Mat. 21:33-46; Mar. 12:1-12)

9 Tusire dey Yesus han besoson ekka yit daraasik make:
«Isa asu wayinini akakilti tokke bulinynyani meyak kiraba
kaassonek imaat showo neya ooma daa hamme woki.
10 Gaana zuuttona wona kar'fana kabaasik gaanaason
ephak wostinynyabaasin bulinynyani meyaki wosi. Sinun-
tano bulinynyani meya wostinynyaasin ichesere kushkush
gafuksete.
11 Hepsak dey oom wostinynyanin wosi. Barin dey ichesere
iishshire kushkush gafuksete.
12 Keessak dey oom wostinynyanin wosi. Dey ichche maza-
sire gero kissere ha'sete.
13 Woyiniisi foshni aba: ‹Eekin awu zagunarinso? Dey
isa keeshtefana naataasin wosuna. Awuzakne barin digere
ulfinsusonetto› yi.
14 Sinuntano bulinynyani meya naasi biyeteese baassotna
baassotna: ‹Foshaas han bariktu kar'anawa, hani yaani
woruniwa, estan foshaas innok sinanawa› yit merkesete.
15 Naasin wayiniisi foshni gerakalo kisire worsete. Ese
Wayiniisi akakiltiisi aba es bulinynyani meyaasta awu zagu-
nir sinna bestefaso?
16 Wayiniisi akakiltiisi aba yeere es bulinynyani meyanon
woruna; wayinini foshanon oomnik imana.» Asuni meya es
baron odeseteyse: «Es bar ekka sinanaatawa!» yisete.
17 Sinuntano Yesus baassoki biyaat ekka yi: «Ese keyaason
keer'fe baasso kashshire beyete i'oos keyaasik yeeto siniwa»
yistera tichche bar aambanso?
18 Es yeetoosta heephtefe bar fulirwa. Basaasta gandena
bar eester.

Keesarnik Kaastoni Girboosi Mamsu
(Mat. 22:15-22; Mar. 12:13-17)

19 Museni tumaasi assinynyanawa maagni gaanynyana
makte besos baassosta sinbaason arsefaat es kabaasik barin
ephak sholsete. Sinuntano daraasi digsete.
20 Estan Yesusnin ephone kar'o sholset feeseter. Ha'sife
basa kushuussinawa taatosi ha'suni hugnaaskina aatire
imonek chinuni kaama noonobaassin kesfaan ephak oodet

feeseter. Es bari boor'a ma'a asune feer sinne barkin chowa kephni aafonin wossete.

21 Aafoni meya Yesusniki yeesere ekka yire mamussete: «Assinynyano, ne futooson makefatamatonawa assifatamatona; Ha'oosi ugnanon dey isa koruba foontonon assifatamato arifeniwa.

22 Ese Romanni taate meeni taato Keesarnik girboni ima sholsungwa aanenso?»

23 Sinuntano bar nibbesiisi mangu safaranon arifaat ekka yi:

24 «Isa duude taak besutiwa! Han barista fa gitoosewa tichaase oonirinso?» Baasso dey: «Keesarnirwa» yisete.

25 Yesus wolgire: «Ese Keesarnir sina baron Keesarnik imti. Ha'oosir sina baron Ha'oosik imti» yi.

26 Es makena kaamaasik daraasa sinak barin ephak aane chimoto. Makena wolguusik diinqere shaakisete.

Kitun Kabuni Chowa
(Mat. 22:23-33; Mar. 12:18-27)

27 Kitun kabu aafawa yisefe isa isa Seduk'awini meya Yesusniki yeesere ekka yit mamussete:

28 «Assinynyano! ‹Isar asu ephphe nawa koonunoy kitifaanane aybaas asuson ephphe kiti barik zala sinni nawa koonuwo› yire Muse tichiwa.

29 Ese naafun ayna ayna feeseter. Arkiis asu ephphe nawa koonunoy kiti.

30 Hepsaas dey es asuson ephphe koonunoy kiti.

31 Keessaas dey es asuson ephi. Naafunobaase esiisimato es asuson ephere naanggota koonunoy kiti.

32 Koi'baasta dey asus kiti.

33 Ese naafunobesiise asuson ephete. Kitun kabuni wono ooni asunso sinanari?»

34 Yesus baassok wolgire: «Han daasi naanggota asu epheter dey girseter.

35 Yooni daasta fook kitun kabsoni baasso aafa asu ephone wuza wedey girusone wuza.

36 Ha'oni wosiyane feer sinone sinna boor'a aafa kitusone wuza. Kitun kabsete boor'a baasso Ha'oni naanggotawa.

37 Kitun kabuni chowaasik Muse saabaassi kiichchoni tochoossi Daamiisin: ‹Abrahamni Ha'o, Yisaqni Ha'o, Yaqobni Ha'o› yire teegewa.

38 Zuuttambesiise barik hayew sinete boor'a bar hayewni meeni Ha'otano kituni meeni Ha'otawa.»

39 Museni tumaasi assinynyani meyaassin isa isaas: «Assinynyano, ne ma'arontu maketwa» yisete.

40 Esseen orfo isa asunu Yesusnin mamsuk aane chimoto.

Kiristoos Ooni Naambe?
(Mat. 22:41-46; Mar. 12:35-37)

41 Estan Yesus baassok ekka yi: «Asuni meya Kiristoosni
aakkakinso: ‹Dawitni naawa› yisefeysi?
42-43 Dawit teetbaasik gaamni tichaassi ekka yi:
« ‹Daamiis Daamtaasik;
gumaneesin wochoneesi sikalosi;
yer'atak zagunanneen;
ta hoi'taasta duwa› yiwa.
44 «Ese Dawit Daam yire teegenanneen aakkak Kiristoos
nawuba sinnirinso?»
45 Asuni meya zuuttere odesefeen Yesus nawobaasakitonik
ekka yi:
46 «Dicha maama mayere kutisefaat gabaasta asuni meya
baassotin naga ooshshosonek sholset Ayhudni shiiphoni
keyaassi dey ulfinni kodta duuk, koota maastefanaasta
ulfinni dima sholsefe Museni tumaason assinynyani
meyakin teetnitiison oodtiwa.
47 Baasso dicha asusi keyanon meere turuksuk asu taan
biyowa iyaat shiiphobesiison dichisefe. Es baasso akama
mangsuni kar'atu ephphetoosonewa.»

21

Isa Dicha Asuni Ima
(Mar. 12:41-44)

1 Yesus otumni meya waaga kephtefana saxiniissi waagbe-
siison ha'sefeen bi.
2 Esiisimato isa tukama dicha asu hep duude imdifeen
biyaat:
3 «Futo nittok makefawungwa, han tukama dicha asus zu-
uttambesiise asi denalo imiwa.
4 Asuni meya fa waagbesiistan fu'tesontu imete. Sinuntano
han asus barik fayiison koi'siratu imi» yi.

Yesus Betemeqdesiis Boktonir Sinbaason Make
(Mat. 24:1-2; Mar. 13:1-2)

5 Isa isa asuni meya betemeqdesiis keeshu keeshu
shu'aknawa Ha'oosik imte waaga asikna keeshira
keetobaason wolumset feeseter. Sinuntano Yesus ekka yi:
6 «Han biifeti bar zuuttambaase shu'aas shu'aasta kopuk-
tera keetenamato boktona wona yoona.»
7 Baasso dey: «Assinynyano! Han bar aagenso sinanari? Bar
dey sinanak besoba aambanso?» yire mamussete.

Shananewa Kaltere Kofuktone Yoona
(Mat. 24:3-14; Mar. 13:3-13)

8 Yesus ekka yire wolgi: «Daagonoytimato arutiwa. Showo
asuni meya: ‹Ta Kiristooswa, wonaas ta'i› yit ta sunaasik
yoosone. Sinuntano nitto baassok zoonustotiita.
9 Neeboosi odunonnawa daraasa mangu wolumni
shorkone asin odefeti kabaasik nawotiita. Es bar zeemma
sinanak sholsuwa. Sinuntano koi'baas geregere aafa
sinanawuza.»
10 Tusire Yesus ekka yi: «Dara daraasata, taato taatoosta
kabuna.
11 Akama daani shorko sinana. Daadaassi dey maknewa,
showo tesa merone sinana. Den saman akama deessu beso
sinana.
12 Sinuntano es bar zuuttambaase sinbaasneen zeemma
asuni meya nittotin ephone dey kabugsone. Ayhudni shiipho
keernawa taatoni keerna aatire imone. Ta sunaasi boor'a
taatoni meyakinawa daason ha'sife baassokina taamone.
13 Es bar dey ta sunaasik zaala makotik ma'a ugna sinana.
14 Ese mamustoti mamsusik ‹Awu wolgunirinso?› yira
zeemma safaronoytimato nibnitiissi ephtiwa.
15 Nitto gumaas wolguknawa merokna chimnoyna kaam-
newa arune ta nittok imanawa.
16 Nittotin kooni baassonawa aynitiisakitona, koonnitiis-
nawa zomontiisna nittotin aatire imone. Nittoossin isa isaas
wortosone.
17 Ta sunaasi boor'a asu zuuttambaase nittotin oomtona.
18 Sinuntano somnitiisi ganesin isarnu aafa tishuna wuza.
19 Chimme yerok kaantiison fu'otiwa.»

Yesus Yerusalem Tishunamato Zeemme Make
(Mat. 24:15-21; Mar. 13:14-19)

20 Tusire dey Yesus ekka yi: «Meya taar'oos gumaas
Yerusalemnon biratere kuphobaason biifeti kabaasik bar
tishunak ta'baason arutiwa.
21 Es kabaasik Yuudaki daasta feese baasso den aamaaski
eeloto. Katamaassi fe baasso kesoto. Gerakalo feese baasso
katamaassi girsoneeta.
22 Tichchera fa raajiis zuuttambaase ko'unak haniis gu-
mani kaastoni wonawa.
23 Es kabaasik naaner asusikitonewa nawa tanifa
barikitone haybubawungwa! Daasta akama shana sinana.
Daraasata dey Ha'oni gi'a yoona.
24 Baassossin showobesiis siifok kacchere kitusone. Boo-
jchesere dey daadaassi hamone. Es Aazabni meeni neyaas
ko'unanneen Yerusalem Aazabni yetona.»

Asuni Naani Hepsa Wolle Yoo
(Mat. 24:29-31)

25 Tusire dey Yesus ekka yi: «Awaasta, assaastanawa baaku-
raastana diinqi beso sinana. Baariisewa akaasi guubone asi

deessu kaamaasikna daa zuuttambaase asiista fe daraasin tiir'o ephana.
26 Samaastaki testoni shorkotan kabi chowa asuni meya
han daasta yooni wuzason oodak digak shorkosone.
27 Es kabaasik Asuni Naa akama hugnaknawa akama ulfi-
nakna shaaruusta yeefeen biyone.
28 Nitto dey es wuzaasikito sinanak tesifana kabaasik
fui'tontiis tai'sena boor'a den kaanna biiti.»

Daamiisa Yoonon Besifa Belesini I'oosi Beso
(Mat. 24:2-35; Mar. 13:28-31)

29 Tusire dey Yesus ekka yit han besoson make: «Belesini
i'oosewa ooma i'oosikitononna biitiwa.
30 Tosha kotin biifeti kabaasik bega tai'senamato aruti.
31 Esiisimato es wuzaasikito sinin biifeti kabaasik Ha'oosi
taato ta'baason aruti.
32 Futo nittok makefawungwa, es bar zuuttambaase
ko'unanneen han koontoos aafa aatana wuza.
33 Samaasewa daase aatana. Sinuntano kaamnaas aafa
aatana wuza.»

Chimme Ooda

34 Tusire dey Yesus ekka yi: «Nibnitiis ushak, zayyak, han
daastaki fooson safarok hopunoynamato arutiwa. Es baron
shakaatine es wonaas dey diinqo eshminimatotu nittotin
ephanawa.
35 Es wonaas han daasta fe asu zuuttambaase asin ephana.
36 Es bari boor'a yooni mangu wuzaassin aatatiknawa
Asuni Naani sina dey yerok chimatikna wonna wonna
chimma shiiphotiwa.»
37 Yesus wonna wonna betemeqdesiissi assifaafe waali
waalin Dabrazayitini kumaasta kesse ha'it feer.
38 Asuni meya dey barkin odok e'so e'so betemeqdesiissi
hamet feeseter.

22

Maagni Gaannye Meya Yesusnin Ephphe Woruk Sholsete
(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Yoha. 11:45-53)

1 Ayhudni faasika yistefa kixxani heeboos zagtona wona
ta'a faar.
2 Maagni gaanynye meenewa Museni tumaasi assinynyana
daraasin digsefaat Yesusnin aakkak worsonemato ugna
sholset feeseter.

Yuuda Yesusnin Aatire Imak Merke
(Mat. 26:14-16; Mar. 14:10-11)

3 Sexana asire heppe nawobaasa ganesin isa Askorotki
Yuuda sinfe basaassi giri.

4 Estan Yuuda Maagni gaanynye meyakinawa betemeqdesiisi tasoni meeni ha'sinynyani meyakina hamme Yesusnin aakkak aatire imanamato merke.
5 Baasso dey chowbaasik girere birri barik imonek wuli girsete.
6 Es wuliisik ma'i yire aatire imanak asu foonto kar'o oodet feer.

Yesus Ayhudni Faasikani Meeta'uson Wosini Meyaneen Me
(Mat. 26:17-25; Mar. 14:12-21; Yoha. 13:21-30)

7 Esseen orfo Ayhudni faasikani fantu shuktona kixxani heeboos kar'i.
8 Yesus: «Faasikani meeta'uson muunik hamma hoossutiwa» yire Phexiros Yohannisna asin wosi.
9 Baasso dey wolgire: «Ayhudni faasikani meeta'uson ay hoossunikinso sholefa tari?» yit mamussete.
10 Bar dey: «Ek katamaassi girifeti kabaasik akani gima wor'o asuni danati. Orfobaase hamfaat bar girina keyaassi giruti.
11 Estan keeni abaasin: ‹Assinynyaas nawobaasneen ane Ayhudni faasikani meeta'uson muuna irbani keya ayfaso?› yifewa uti.
12 Asus irbanik hoorera di keeni tukta keete keya besuna. Nitto dey esta hoossuti.»
13 Es hep nawobaas dey hamere zuuttambaase Yesus makenaasimato sinin danere meeta'uson esta hoossisete.

Daamiisa Meeta'uni Tuma
(Mat. 26:26-30; Mar. 14:22-26)

14 Meeta'uni sa'atiis kar'fana kabaasik Yesus wosibaasakitoneen muunak kasayere di.
15 Yesus baassok ekka yi: «Tayista kar'ni shanaason ephphatoonaasneen zeemma han meeta'uson nittoneen muunak akamanon sholettu fawungwa.
16 Nittok makefawungwa, Ha'oosi taatosi han bari aacho chowaas ko'unanneen han faasikani meeta'uson hepsi aafa muuna wuza.»
17 Estan ushaason toofobaase ephphe Ha'o galattefaat: «Esewa, zuuttamnitiise han baron haa'era ushtiwa.
18 Nittok makefawungwa, hashneen kabira Ha'oosi taato yoonanneen han wayiniisi ushanon aafawa ushanawuza.»
19 Tushaason dey ephphe Ha'o galattefaat batte imet: «Esewa, han bar nittok imtoni ashnaaswa. Han baron taan safaronir zagutiwa» yi.
20 Meeta'uneen orfo dey ushaason toofobaase ephphe: «Han ushati bar ta nittok wuukuna arinnaasne faarwa. Bar dey nittotin Ha'oneen ane gansuni gaddo teyyawa.
21 «Sinuntano taan aatire imni asusa kushu han maddiista taneentu fawa.

22 Asuni Naa zeemma Ha'oosi kaamsi maktera kunnaasimato kitunir. Sinuntano barin kituk aatire imni bar haybubawowa!»
23 Nawobaasakito dey: «Inno ganeyaassi han effatena wuzason zaguniis oonso?» yiset baassotna baassotna mamussesete.

Zuuttambaase Asiistan Arkir Oombe?
24 Tusire nawobaasakito dey: «Inno ganeyaassin arkir oonso?» yit baassotna baassotna we'nisete.
25 Yesus baassok ekka yi: «Han daasi taatoni meya darabesiisata ha'suni hugnabesi faarwa. Ha'sife baasso dey ma'aron zagir yisteretu teegtesefewa.
26 Sinuntano nitto ekka zagutiitawa. Nittoossin arkiis hater, dey ha'sife bar wostinynyane feer sinowa.
27 Muuk muunak tai'sere fe barnawa yerefaat woshfe barna asiissin oonso arkiri? Muu muunak tai'sere fe bartenoso? Sinuntano ta nitto ganeyaassi isa wostinynyane faanarwa.
28 Nitto taan shana ephfana kabaasik chimma taneen yeretiwa.
29 Abataas taan taassinaasimato ta dey nittotin taassunawa.
30 Taatonaassi ta maddiistan muuti dey ushati. Kinawoosta diifaat asire heppe Israelni zalaasta mangsu kar'atiwa.»

Phexiros Yesusni Kaadonamato Keemme Make
(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Yoha. 13:36-38)
31 Tusire dey Yesus ekka yi: «Simonno! Simonno! Sexana nittotin zago si'anne si'anak mamsiwa.
32 Sinuntano amantonees tishunoynamato neekwa iyaat Ha'o shiiphen. Ne taaki wolifa ta kabaasik ayneesakitoni chinuwa.»
33 Simon wolgire: «Daamiiso, ta taatoni keer giruk, kituk neneen ane hooreratu fawungwa» yi.
34 Sinuntano Yesus: «phexiros Hash hawung ako oorunoyfeen keeza wolla taan mormotawa» yi.
35 Estan Yesus nawobaasakitonin: «Waagni kar'diddi, ha'mato, chaa'ma ephnoytiron nittotin wosina kabaasik yo'i wuza faaroso?» yi. Baasso dey: «Isanne yo'i wuza aafawa» yisete.
36 Yesus baassok ekka yi: «Ese hash waagni kar'diddinewa ha'matone faana bar ephowa. Siifoba foontoos maybaason kisire waagere siifo waagowo.
37 Nittok makefawungwa, ta chowaasik zeemma tichaassi: ‹Manguni meyaneen faadtewa› yiste bar ko'unak sholsuwa.»
38 Nawobaasakito dey: «Daamiiso, hantak hep siifo faarwa» yisete. Bar dey: «Hooronawa» yi.

Yesus Zayitini I'o Diina Kumaasta Shiiphe
(Mat. 26:36-46; Mar. 14:32-42)

39 Yesus ooma wonoti zagifenaasimato Dabrazayitini kumaasta hami. Nawobaasakito dey ane hamete.
40 Esta kar'efe kabaasik: «Fatanasi girunoytimato Ha'o shiiphotiwa» yi.
41 Baassostan shu'a ha'tera kar'fanaasne fa dima wokke hamme kaa'nere ekka yit shiiphe:
42 «Abataaso! Shunfaatane han ta ephphatoonak fa shanani toofooson tayistan shaalwa. Es bar dey ne shuntasimato sinuntano ta shunnaasimatota.»
43 Estan Ha'oosi wosiya dey saman yaara barin chini.
44 Es kabaasik akamanon tiir'o barin ephaan shiiphet feer. Chawobaas dey harinnimato daasta tokit faar.
45 Shiiphotan kabire nawobaaski wolle ye. Baasso dey suumotan kabi chowa kunefeen danne ekka yi:
46 «Awagan kuntirinso? Fatanasi girunoytimato kabira shiiphotiwa» yi.

Yesus Gumabaasa Kushusi Ootte
(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50; Yoha. 18:3-11)

47 Yesus es baro makefeen asire heppe nawobaasasin isa Yuuda sinfe bar showo asuni zoonsire yeere kar'i. Yuuda dey Yesusnin daamok tai'se.
48 Sinuntano Yesus: «Yuudano! Asuni Naani daamoknoso aatira imatari?» yi.
49 Yesusneen ane fe nawoni meya es chowaason biyaat: «Daamiiso! Siifok kaconiroso?» yisete.
50 Baassossin isaas maagni gaanynye meeni gaanynyani wostinynyaasa hoi'ta odonon kace.
51 Sinuntano Yesus: «Beywa! Hepsa effatena wuza zagutaatawa» iyaat asusa odonon ta'ire fati.
52 Estan Yesus barin ephak yeese maagni gaanynye meyanon, betemeqdesiisi tasoni meyanon ha'sife baassonawa kur'uni meyanonna ekka yi: «Bo'inynyani ephni asunimato siifonewa mukne ephpha yaasetiyoso?
53 Wonna wonna betemeqdesiissi nittoneen ane faana kabaasik aane ephoweti. Haye han bar nittotnawa talmaasi ha'sune asi wonawa.»

Phexiros Yesusni Kaade
(Mat. 26:57-58, 69-75; Mar. 14:53-54, 66-72; Yoha. 18:12-18, 25-27)

54 Estan Yesusnin epha asuni meya Maagni gaanynye meeni gaanynyaasa ojni keerkalo taamete. Phexiros dey woksok barneen ane hamdifer.

55 Asuni meya Maagiisa ojni keerkalo geya sookere isarik
diifaat besisedifer. Phexiros dey baasso ganeyaassi geeni
besuk di.
56 Isa keeri wostinynya Phexiros geeni diya diifen gasasira
biyaat: «Han asus Yesusneen ane feerwa» yi.
57 Sinuntano Phexiros: «Ne han asuse! Makefata barin aane
arifatwe» yi.
58 Garono feere isa asu dey biire: «Ne baassossin isaaswa»
yi. Phexiros: «Ne han asuso! Tatewa!» yi.
59 Garo wonaneen orfo oom asu dey Phexirosni biyaat:
«Futok han asu Galiilakir sinna boor'a barneen ane feerwa.»
60 Sinuntano Phexiros: «Ne han asuso! Makefata baron ta
aane arifatwa.» Es baron makere koi'sunoyfeen geregere ako
oori.
61 Es kabaasik Yesus yerqere Phexirosnin bi. Phexiros:
«Hash hawung ako oorunoyfeen keeza wolla taan mor-
motawa» yire Daamiis makena kaamaason yaadate.
62 Ek gerakalo kesse akamanon suumere waasi.
63 Es kabaasik Yesusnin ephaat fe asuni meya barin
kanyere icheset feeseter.
64 Aaffaason ukaat: «Oonso neen ichari? Raajju sinfaatane
aribbo?» yit feeseter.
65 Showo wuza maket me'et feeseter.

Yesusniista Mangsu Kate
(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Yoha. 18:19-24)

66 Wonfana kabaasik daraasa kur'uni meya, Maagni
gaanynye meenawa Museni tumaasi assinynyana zuuttesete.
Estan Yesusnin es baasso kuphamaasta tai'sisete.
67 Ekka dey yisete: «Ne Kiristoosnoso? Innok makebbo.»
Yesus wolgire ekka yi: «Makefanak aane amanefeti.
68 Mamsifanak aane wolgifeti.
69 Sinuntano hawungneen kabira Asuni Naa Ha'oosi hug-
nani hoi'ta ulfinto dimaasta duunirwa.»
70 Es kabaasik zuuttesere: «Eekin ne Ha'oni naanoso?»
yisete. Bar dey: «Aa, sinnaason nittonu maksetiwa» yi.
71 Baasso dey: «Hanneen ekalo oom zaal aane sholsifewa.
Innonu basa noonoossin odeniwa» yisete.

23

Yesus Pilatoosni Sina Ta'i
(Mat. 27:1-2, 11-14; Mar. 15:1-5; Yoha. 18:28-38)

1 Esta fe asuni meya zuuttesere kabi Yesusnin ephere Pi-
latosniki taamete.
2 Ekka yit barin malatesete: «Han asus daraniisin eshfeen,
keesarnik girbo giribtonoynamato kalfeen dey: ‹Ta Kiristoos
taatowa› yifeen danni.»

3 Pilatos: «Ne Ayhudni taatonoso?» yire mamsi. Yesus dey:
«Ne yitaasimatowa» yire wolgi.
4 Estan Pilatos maagni gaanynyaniknawa daraasikna ekka
yi: «Ta han asusatan isa mangsune aane danutwa.»
5 Sinuntano baasso: «Han asus Galiilan kabira hanta
kar'ananneen, Yuudaki daa zuuttambaase asiissi daraasin
manguk kabgit feerwa» yiset chinire malatesete.

Yesus Herodisni Sina Ta'i

6 Pilatos Galiilan yiste baron odenaase: «Han bar Galiilaki
asunoso?» yit mamsi.
7 Yesus Herodisni ha'suussin yeer sinbaason Pilatos araat
Herodisniki wosi. Es kabaasik Herodis Yerusalem yeere feer.
8 Herodis Yesusnin biyanak showo wona sholet feer sinna
boor'a biinaase akamanon gire. Yesus zagit feefena biistera
artonoy wuzason wosten biyanak sholet feer.
9 Es bari boor'a Yesusnin showo mamsu mamsi. Sinuntano
Yesus isanne aane wolguwe.
10 Maagni gaanynye meenawa Museni tumaasi
assinynyana chinire malatet feeseter.
11 Herodis meya taar'obaasneen ane Yesusni kashshire
kanynye keeshu maama maysire wolgire Pilatosniki gafki.
12 Herodisnawa Pilatosna zeemme faassere feyiis es wono
ganere zomo sinete.

Yesusniista Kituni Mangsu Kate
(Mat. 27:15-26; Mar. 15:6-15; Yoha. 18:39-40; 19:1-16)

13 Estan Pilatos maagni gaanynyanin, daraasin ha'sife
baassotnawa daraasinna isarik zuutire teege.
14 Ekka dey yi: « ‹Han asu daraasin mangu ugnak zoon-
siwa› yira taaki teshsheti. Ta nitto sinak tu'nira nitto maketi
malataassin isa mangsu basaastan aane danut.
15 Esiisimato Herodis dey isa mangsu aane dane sinna
boor'a innoki wolgire gafki. Ese han asusin kituta katuni
mangsu aane zaguwe.
16 Es bari boor'a baak ichcha kotanawa.»
17 [Pilatos heebo heeboosi wonak isa taatonin baassok ko-
tar.]
18 Estan dara zuuttere isarik: «Han asusin tishkaat Barbaan-
nin innok kotwa» yit chaagete.
19 Barbaan katamaassi fe daraasin manguk kabgubaasik-
nawa kaa worubaasikna taatere fe asu.
20 Pilatos Yesusnin kotanak sholefaat hepsa daraasin
mamsi.
21 Sinuntano daraas: «Suutwa! Suutwa!» yit chaagete.
22 Pilatos keezsa wolgire: «Han asu wostena mangsu aam-
banso? Ta barin kituta katuni mangsu aane danut sinna
boor'a ichcha kotanawa?» yi.

23 Sinuntano baasso kaambesiison teggire: «Suutwa» yisete.
Baasso chaagaas dey aatami.
24 Es bari boor'a Pilatos sholseteeson zagsonek baassok
aatire imi.
25 Daraasi manguk kabgirenawa kaa worirena taatere fe
Barbaannin kotanak mamussete. Es asusin dey baassok
kotaat Yesusnin sholseteeson zagsonek aatire imi.

Yesus Suutte
(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Yoha. 19:17-27)

26 Yesusnin ephphe hamefeen Kerenaki asu Simon yiste
ugunni wof balagarin katama yeefeen danere mesqeliison
wossire basa orfoose hamanak zagsete.
27 Showo dara dey Yesusni orfoose hamedifer. Es baas-
sossin nibbesiison ki'et, waasset fa mashkasu faaser.
28 Sinuntano Yesus baassoki yerqere ekka yi: «Nitto
Yerusalemki mashkasuse, nitto teetasiknawa naanggotniti-
isikna waasutitano taak waasutiita.
29 Ese: ‹Zagiyaas, koonunoy magaasewa tanunoy tamaase
suusto› ustona wona yoona.
30 Es kabaasik asuni meya aamaason: ‹Innoosta gandowe›
Kumaason dey: ‹Innotin aachuwe› uuk kabosone
31 Ese han baron kewa i'oosta ekka zagtenanneen ich-
maasta awu zagsonkoso?»
32 Esiisimato mangu wosto woste hep asunin dey Yesus-
neen ane woruk ephphe hamete.
33 Keraniyo yiste dimaasta kar'eteese Yesusnin esta suutete.
Dey mangu wosto woste asusakitonin isaasin hoi'taasta, hep-
saasin aldaasta suutete.
34 Esseen orfo Yesus: «Abataaso, zagsefe baron aane arsoto
sinna boor'a feeshun uwa» yi. Meya taar'oni meya dey
maybaasta ixa ha'sere haa'esete.
35 Es kabaasik daraas yerefa biidifer. Daraasin ha'sife
baasso: «Oomiisin fu'e, Ha'o barin korina Kiristoos sinfaanane
teetbaason fu'en biyaniwa» yit kanyesete.
36 Meya taar'osakito dey esiisimato kanyesete. Barki
tai'sere suqaro wayinini usha imet:
37 Esiisimato dey: «Ne Ayhudni taato sinfaatane teetneeson
fu'owa» yiset feeseter.
38 Suuttena mesqeliisi teetta: «Haniis Ayhudni taatowa» yifa
ticha tichire yeetisete.

Hep Boor' Asu Yesusneen Ane Suutte
(Mat. 27:38-44; Mar. 15:27-32)

39 Mangu wosto wostere suutte baassossin isaas Yesusnin:
«Ne Kiristoostenoso? Ese teetneesonnawa innotinna fu'owa»
yit me'i.

40 Sinuntano hepsaas wolgire ekka yit ke'i: «Neyista kituni
mangsu katera feen Ha'ooson aane digefenoso?
41 Inno zagini mangsuusik sholsu ke'o ephpha taadifenir.
Sinuntano han asus isa mangsu aane mangsuwewa» yi.
42 Tusire Yesusnin: «Daamiiso! Taato sinna yaafata kabaasik
taan safarowa» yi.
43 Yesus wolgire: «Neek futo makefawungwa, hash hawung
taneen ane genneti footawa» yi.

Yesus Kiti
(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Yoha. 19:28-30)

44 Es kabaasik wonaasi issun sa'atin kabira izgin
kar'ananneen daas zuuttera talme.
45 Awaas talme; betemeqdesiisi yinu heppik karate.
46 Yesus akama tega kaamak chaagge: «Abataaso! Kaanaa-
son ne kushuussi adarak imingwa» yi. Es kabaasik geregere
kaabaas kesi.
47 Tii meya taar'oni gaanynyaas sina chowaason biinaase:
«Han asus futok ookowa» yit Ha'ooson galatte.
48 Es baron biyak esta zuuttere fe asus sina chowaason
zuutire biyeteese nibbesiison ki'et wolsete.
49 Yesusnin tai'sonon arsefe baassonawa Galiilan kabsere
basa orfoose hama mashkasuse zuuttere woksok yersefaat
sinfa wuzason biyet feeseter.

Yesus Moogsi Giri
(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Yoha. 19:38-42)

50 Ayhudni shongo zuuttesefe baassossin isa Yosef yiste
ma'a ooko asu feer.
51 Es asus Yesusniista zagte kituni mangsuni kar'ni
chowaassi aane giruwe. Bar dey Armatiyas yistefa Yuudani
katamaassi Ha'oosi taatoni yoonon abdik oodet feer.
52 Pilatosniki hamme Yesusni dugnooson imanak shiiphe.
53 Estan dugnooson kessire maama kimme shu'ak katera
hoore oonu kabbartonoyna moogsi kabbare.
54 Es baron zaginaas beysani wonni hooroni wonaasik.
55 Galiilan kabsera Yesusni orfoose ya mashkasusikito
Yosefneen hamera moogaason biye. Dugnobaas dey aakka
kabbartenamato biyete.
56 Estan keebesi wolsere dugnooson woshshuk
kimaminewa shittone hoossisete. Tumaasimato beysani
wonaasik beysa ephete.

24

Yesus Kitun Kabi
(Mat. 28:1-10; Mar. 16:1-8; Yoha. 20:1-10)

1 Guddani wono wonsa waassiise mashka meya hoossisete
shittooson ephere ek moogaaski hamete.
2 Moogaasta uktera kuni shu'aas bukalera kunfeen danete.
3 Sinuntano moogaassi mogire biyeten Yesusni dugnooson
aane danoto.
4 Han bar aambanso iyaat diinqesefeen akamanon palpalu
chaaret yere maya mayo hep asu baasso tesha yere.
5 Mashka meya digsefaat daassi biyefeen asusakito baas-
sok ekka yi: «Hayew sina barin awuniron kituni meeni
ganeyaassin sholedifetirin?
6 Bar kabi! Hantak aafe. Galiilaki feena kabaasik awu
makenamato yaadatoti.
7 ‹Asuni Naa boor'ni meeni kushuussi aattere imtonak,
suuttonaknawa keessinari wono kitun kabunakna sholsu›
yire makenar faar.»
8 Mashka meya dey Yesus makena kaamaason yaadatesete.
9 Moogaasi estan wolsere biyete baron zuutire asire isse
nawobaasiknawa oom meyakna maksete.
10 Es baron wosini meyak maksees megdelawitki Maarami,
Yohannanewa Yaqobna asi into Maarami, dey ooma mashka
meya feeseter.
11 Sinuntano baasso mashka meya maksete bar miitone
faar sinna bestena boor'a aane amantosoto.
12 Sinuntano Phexiros kabi moogaaski eeli. Esta kar'faat
sir mogire biin sesa kinoni maamaas bar bar kunfeen biyaat
diinqet wolle keer ye.

Yesus Hep Nawoni Meyak Uphe
(Mar. 16:12-13)

13 Es wono nawoni meyaassin hep asu kabire Yerusalemun
asire heppe kiilo meetiri wokba faana Hemawos yiste ke'esi
hamedifer.
14 Baasso dey sina chowaason zuuttambaase kabgire
wolumsedifer.
15 Es chowaason safaretnawa wolletna feeseten Yesus
tai'sere baassoneen hamdifer.
16 Sinuntano aafbesiisik biyefet bar oo sinnamato aane
arsoto.
17 Yesus dey: «Ugunne hamfaat nittotna nittotna wollefeti
wuzaas aambanso?» yi. Baasso dey suumere shaakkire
yessete.
18 Baassossin isa Keleyopha yistefe asus ekka yi:
«Hangnettaki wonaassi han Yerusalemuk sina chowaason
arunoy asu nenenetu irbawa.»
19 Bar dey: «Sina chowaas aambanso?» yi. Baasso dey ekka
yisete: «Naaziretki Yesusniista zagte barwa. Bar Ha'onewa
asu zuuttambaase asi sinana wostoknawa kaamakna chim
raajjuwa.

20 Barin maagni gaanynyanawa innotin ha'sife baassotna
kituni mangsu kar'e aatire imere suutete.
21 Sinuntano inno Israelnon furonirwa yira abdi zaginiis
baringwa. Es bar sinnanneen hawung keez wonawa.
22-23 Inno ganeyaassin isa isa mashka meya innotin di-
inqisisetewa. Baasso wonsa waasi ek moogaaski hamere
dugnobaason turuksete. Wolsere bar hayew sinbaason make
Ha'oni wosini kaama odesenamato innok maksete.
24 Inno ganeyaassin isa isa meya ek moogaaski hamme
es mashka meya makseteesimato sinin biyete. Sinuntano
Yesusnin aane biyoto.»
25 Yesus dey baassok: «Nitto yaadatonoornawa raajjuni
meya maksete baron amanok nibnitiis taptonor.
26 Kiristoos han shanaason ephphetoonaknawa den ulfin-
baaski girunak aane sholsifano?» yi.
27 Estan Museni tumaassinnawa raajjuni meeni
tichaassinna kabgire barik tichche baron korto ticha
zuuttambaase asiissin kisaafe assi.
28 Baasso hamefe ke'eessi tai'sesefe kabaasik Yesus aatte
hamninne feer sinne baassok beste.
29 Sinuntano baasso: «Gerok waali, awaas dey giridifar
sinna boor'a innoneen ha'uwa» yit chinire shiiphsete. Bar
dey baassoneen ha'uk keer giri.
30 Baassoneen ane muuk di. Tushaason dey ephphe galat-
tefaat batte imi.
31 Es kabaasik aaffesiis gachchen Yesus sinbaason arsete.
Sinuntano bar baasso sinan tishi.
32 Baassotna baassotna dey: «Ugnaasta faani innotin
wolumsit kayma tichaassin kisaafe maken nibniison
geenimato matanoso?» yisesete.
33 Es kabaasik kabsere Yerusalem wolle hamete. Estak
asire isse nawobaasnawa baassoneen feese baassotna asin
isarik zuuttere feeseten danete.
34 Baasso dey: «Daamiis futok kabiwa! Simoonniknu
bestewa» yisete.
35 Es hep nawoni meya ugnaasta sina barewa Yesus tushaa-
son batfena kabaasik aakkak arsetematona maksete.

Yesus Nawobaasakitonik Beste
(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Yoha. 20:19-23; Wos. 1:6-8)

36 Es baron wolumsefeen Yesus bar ganebesiissi yerefaat:
«Naga nittok sinfawung!» yi.
37 Sinuntano baasso nayere kita biyetenne faar sinfaan
digak tuumete.
38 Yesus dey ekka yi: «Awuniron nayedifetirinso? Awagan
nibnitiissi mamefaso?

39 Kushunaasewa wochonaase asin biiti. Taptira ta sinnaason aruti. Taan biifetiisimato kitaas ashnewa megane barki aafawa.»
40 Es baron makefaat kushubaasewa wochobaase asin baassok besi.
41 Baasso dey giraknawa diinqokna tuumefaat bar sinbaason aane amanosoto. Yesus dey ekka yi: «Isa maastoni wuza faaroso?» yire mamsi.
42 Baasso dey kiichcho kurxummi imete.
43 Bar dey ephphe baasso sinak me.
44 Yesus ekka dey yi: «Nittoneen ane faana kabaasik Museni tumaassi raajjuni meeni tichaassinawa gaamni tichaassina taak tichche bar zuuttera ko'unak sholsu yira nittok makenaas haniiswa» yi.
45 Es kabaasik korto tichaason yaadatsonek nibbesiison gachi.
46 Ekka dey yi: «Kiristoos shana ephphetoonamatonawa keezsinari wono dey kitun kabunamatona zeemma tichchera faar.
47 Esiisimato dey Yerusalemun kabira dara zuuttambaase asik harminewa boor'ni fakine basa sunaasik awastonir yistera tichche.
48 Es barik nitto zaalwa.
49 Ta abataas nittok imna abdiison nittok wosuna. Nitto dey denun hugna imtona kabaneen Yerusalem katamaassi footi.»

Yesus Den Sama Hami
(Mar. 16:19-20; Wos. 1:9-11)

50 Esseen orfo nawobaasakitonin ephphe Bitaniya hami. Kushubaason kabgire baassotin suusi.
51 Suusfet baassostan oor kesse den sama hami.
52 Baasso dey barik kaa'nere akama girak Yerusalem wolle hamete.
53 Ha'ooson galattet wonna wonna betemeqdesiissi aane tishisefe.

Yohannis Tichina
Daamni Yesus Kiristoosni Misirachchuni Kaama Gachgiru

Yohannis tichina Misirachchuni kaamaassi Yesusnin chowaason besunak sholenaas asha mayye asuni meeni ganesi beste hayewa Ha'oni kaama sinbaason ammanon besukwa. Matsafaas teetbaasik makefanaas han misirachchuni kaamaason feretife baasso Yesus fatunir sinne yoonir yiste Ha'oni Naa sinbaason amanosoneknawa barik amanosobesiisik koi'ba foonto kaa danosonematona yaadatosonekwa. (20:31).

Misirachchuni kaamaasi tesuni dimaas koi'ba foonto Ha'oosi kaamnewa Yesusna isar sinobesiison gachgiru zagire besi. (Eddeba 1:1-18) Estan Yesus fatunir sinne yoonir yiste Ha'oni naa sinbaason besifa showo tesa biistera artonoy wuzasikitonontu makefa. (Eddeba 1:19—12:50) Estan es biistera artonoy wuzaasikitosin aro buu'a bestenamato besifa tochooson tusira makefa. Es tesuni dimaas makefanaas isa isa asuni meya Yesusnik amanesere basa zoonsi sinobesiison; oomni meya dey aakkak tugga'setematonawa barik aafa amanoniwuza yisetematonawa. (Eddeba 13-17) Yesus oottena wono waalin nawoni meyaneen awune fa tai'so isarbesi faanamato suuttona wonaasik hoossuni kaamnewa chinuni kaamne baassok makenamatotu makefa. Koi'ni eddeesikito Yesusni oottosonnawa mangsu katonak ta'baasonna; basa suuttosonnawa kitun kabubaasonna; esiisimato dey kitun kabinanneen orfo nawoni meyak ammanon bestobaasontu makefa. (Eddeba 18-21).

Yohannis Yesus Kiristoosniki kamo bestefa koi'ba foonto kaason teggira besifa es Ha'oosi otma hawungneen kabira Yesusnin ugna zagire; futo zagire; kaa zagire ephpheteesefe baassokwa. Yohannisni misirachchuni kaamaason ooma zagifaas ayyanak foosi futonon assuk arto wonna wonnati foosik ephpha ke'feni wuzasikitonon; esiis dey aka, tusha, chaarefa, keemer, fantunikito, wayinini tokonewa wayinini gaanane fa wuzasikitonon beso zagire ephphe ke'baaswa.

Matsafaasi Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru; *1:1-18*
Haphqife Yohannisnawa Yesusni tesuni nawoni meena *1:19-51*
Yesus ammanon wosto jammarobaas *2:1—12:50*
Yerusalemniissinawa biratobaastaki wostobaasi koi'ni wonaasikitona *13:1—19:42*
Daamiisa kitun kabunewa ammanon bestobaase *20:1-31*

Koor'ubaas: Galiilak hepsa nawoni meyak ammanon bestobaas *21:1-25*

Yohannis Tichina Ha'oni Kaani Kaama

1 Zeemmaneen kaam feer. Bar dey Ha'ooskitu fe; Kaamiis dey Ha'o;
2 Bar dey zeemme Ha'oosneentu fe.
3 Zuuttambaase bariktu teste; teste wuzaas zuuttera barki kamotu teste; isa wuzane barneen gerakalo tester aafa.
4 Kaa barki faar; es kaas dey asunik chaarefa sinna faar.
5 Chaarefaas talmaassi chaarsir; talmaas baron aane merowa.
6 Ha'ooskin wostere ye sumba Yohannis yiste isa asu feer.
7 Zuuttambesiise barki kamo amanosonek bar chaarefaasi chowanon zaala makonaktu ye.
8 Chaarefaasi chowanon zaala makonaktu yeeteno bar chaarefte.
9 Asu zuuttambaase asik chaarsuni futoni chaarefa han daasta yaadifar.
10 Han daasta feer; han daas bariktu teste; sinfanaknu han daas aane ephphatowa.
11 Basa keen sina baassoki ye; sinuntano baasso barin aane ephphetoosoto.
12 Sinuntano ephpheteesere sunbaasik amanefe baasso zuuttere Ha'oni naanggota sinonek mabti imi.
13 Baasso Ha'oni naanggota sinetees asuni tumak wedey hannakin wedey ashakin wedey teegoni fiqadik aane koontosoto. Baasso koontesetees Ha'okingwa.
14 Kaamiis asha sinne inno ganeyaassi ha'i. Inno dey Ababaaski feena kabaasik fa ulfinbaasne fa isa naa bar basa ulfinaason biini. Bar dey [Ha'oni otumaknawa futokna tuum].
15 Yohannis basa chowaason zaala maket: « ‹Ta orfoosta yooni bar taneen sinak feer. Tayistan dey denalo› yira makenaas barwa» yire chaagi.
16 Basa tumaastan inno zuuttamniise otmaasta otma daysira ephphataani.
17 Tumaas Museniki kamo imte. Sinuntano otumnewa futone Yesus Kiristoosniki kamo ya.
18 Ha'ooson biyar oonu aafe. Sinuntano abani sina Ha'oosneen fe isa naas bar bar Ha'oos oo sinnamato innok ammanon besi.

Haphqife Yohannis Makena Zaala

19 Ayhudni meeni ha'sinynyani meya Yerusalemun maagni meenawa baassotin argassefe Lewini meena asin Yohannisniki wosisere: «Ne oonso?» yire mamussisete kabaasik makena zaalni kaamaas haniiswa.

20 Bar dey aachunoy: «Yoonir yiste muudtos tatewa*» yire
ammanon make.
21 Baasso dey: «Eekin ne oonso? Eliyasnoso?» yire mamus-
sete. Bar dey: «Indaanewa» yire wolgi. Baasso dey: «Eekin
raajjunoso?» yisete. Bar dey: «Indaanewa» yire wolgi.
22 Baasso dey: «Eekin ne oonso? Innotin wosi baassok
hamma makonik ne teetaason oo yifasso?» yisete.
23 Bar: «Raajju Isayyasniissi maktenaasimato ‹Daamiisa ug-
nanon zeep'ti› yire ichma daassi chaagfe asusa kaamatawa»
yi.
24 Baasso wostere yeesetees Ferisawini meyakin.
25 Baasso dey Yohannisnin: «Ese ne Kiristoos wedey Eeliyas
wedey yoonir yiste raajjuus sina shakaatane awuniron
haphqidifa?» yisere mamussete.
26 Yohannis wolgire: «Ta akaktu haphquna. Sinuntano nitto
arunoytir ganentiissi yereferwa.
27 Ta orfoosta yooni basa chaa'maasi taar'anon kotak shol-
sunoynar barwa.»
28 Han bar zuuttera sinnaas Yohannis haphqit feena Yor-
danosni akaasi yesalo awa kesnarki fa Bitaniyaktu sini.

Ha'oni Fantu

29 Wonotirik Yesus Yohannisniki yeefeen biyaat ekka yi:
«Ese han daasta fe asusa boor'anon baassostan tishkuni
Ha'oni fantu
30 ‹Ta orfoosta yooni bar taneen sinak feer. Tayistan dey
denalo› yira makenaas barwa.
31 Tanu es yooni barin aane arifatwa. Sinuntano ta akak
haphqit yaanaas Israelni meyak barin arsonekwa.»
32 Yohannis ekka yire zaala make: «Korto Ayyana saman
nakalone faar sinna basaasta kerefeen biin.
33 Akak haphqunak taan wosi bar: ‹Korto Ayyana
kerefeennawa basaasta diifeenna biyata bartu Korto
Ayyanak haphquniiswa› yira makena kabaneen tanu aane
arutwa.
34 Ta dey biina boor'a bar Ha'oni naa sinbaason zaala
makefan.»

Tesuni Yesusni Nawoosakito

35 Wonotirik Yohannis hep nawobaasneen esta yerefer.
36 Yesus estak aatfeen Yohannis biyaat: «Ese haniis Ha'oosi
fantuwa» yi.
37 Hep Yohannisni nawoosakito Yohannis es baron make-
feen odesefaat Yesusni orfoose hamete.
38 Baasso Yesusni orfoose hamefeen yerqere biyaat «Awu
sholedifetirinso?» yi. Baasso dey: «Rebi! Ayinso faafatari?»
yisete. (Rebi! Uus assinynya uu.)

* **1:20** Muudtos uus Mesi wedey Kiristoos.

39 Bar dey: «Yaara biitiwa» yi. Hamere feefenamato biyere
Es wono ane feeshete. Es kabaasik dey wonni asir sa'ati
sinana.
40 Yohannis makena kaamaason odere barneen ane hame
nawoosasin isa Simon Phexirosni ay sina Andriyas feer.
41 Bar zeemme ayba Simooniki hamme: «Mesiisin danniwa»
yi. Mesi uus muudto uu.
42 Yesusniki dey ephphe ye. Yesus barin biire: «Ne Yona'ani
Simoonwa, ne hawungneen ekalo ‹Keefa› yisteratu teeg-
totawa» yi. Kotbaas dey «Phexiros wedey Inya shu'a» uwa.†

Yesus Filiphosninnawa Naatinaelninna Teege

43 Wonotirik Yesus Galiila hamanak shole. Filiphosnin dey
danne: «Taneen ane hamniwa» yi.
44 Filiphoos dey Andriyasnawa Phexirosna asimato Bete-
sayidaki katamaassitu feesefe.
45 Filiphoos Naatinaelnin danne: «Museni tumaassinawa
raajjuni meya basa chowbaason tichisete barin daningwa.
Esiis dey Yosefni naa Naaziretki Yesuswa» yi.
46 Naatinael dey: «Naaziretun ma'a wuza kesak
chimniroso?» yi. Filiphoos: «Yaara biwa» yi.
47 Yesus dey Naatinael hang barki yeefeen biyaat: «Futoni
Israelni asu hanifewa» yi.
48 Naatinael dey: «Taan ayik arifasso?» yit mamsi. Yesus
wolgire: «Filiphoos teegonoyfeen Belesini i'oosi diisi diifen
biingwa» yi.
49 Naatinael wolgire: «Assinynyano! Ne Ha'oni naawa. Ne
Israelni taatowa» yi.
50 Yesus wolgire: « ‹Belesini i'oosi diisi diifen biingwa› yina
boor'anoso amanetari? Haniistan denalo wuzanu biyatarwa.
51 Futok nittok makefawungwa; Samaas gachchefaan
Ha'oosi wosiya daa Asuni Naaski kerefeennawa kesfeenna
biyatiwa» yi.

2

Yesus Qaanaki Sargini Kootaasta Beste

1 Keezsinari wono Galiilani awurajjaassi Qaanani kata-
maassi sargi faar. Yesusni intoos dey estak faar.
2 Yesusnawa nawoni meena es sargiista teegtesere feeseter.
3 Waynini ushaas ko'ifana kabaasik Yesusni intoos:
«Waynini ushbesiis koi'faantu feesetewa!» yira Yesusnik
make.
4 Yesus wolgire: «Intonaase! eekin taan awu zaguwa yifasse?
Ta wonaas hashnu aane kar'awe» yi.

† **1:42** Girikni kaamak «inya shu'a» uu «Phexiros».

5 Yesusni intoos dey wostinynyani meyak: «Bar makena baron zuutira zagutiwa» yi.
6 Ayhudni meya masere kayimefe tumaasimato issun shu'ni waasha esta diisefar. Isa isarbaas hep wedey keez gima akatu ephfa.
7 Yesus wostinynyani meyak: «Waashasikitosi aka tuunutiwa» yin noonobaastaneen katisere tuunisete.
8 Estan Yesus: «Hash kitta kootaasi gaanynyanik imtiwa» yin imete.
9 Gaanynyaas waynini usha sina akaason bechchire biin ayin yaanamato aane aruwe. Sinuntano akaason kita wostinynyani meya arsedifer. Gaanynyaas mariisin teegere
10 «Asu zuuttambaase zeemme ma'a waynini ushaasontu imfe. Estan ushshe zaysetenneen orfo manguuson imfe. Ne ma'a waynini ushaason hashneen duusaan diifar» yi.
11 Yesus es biistera artonoy wuzason zeemme Galiilaki fa Qanak zaguk ulfinbaason ammanon besi. Nawoni meya dey barik amanesete.
12 Esseen orfo Yesus intobaasneen, aybaasakitonen, nawoni meyaneen ane Kifirnahom kersete. Estak garo wona diisete.

Yesus Betemeqdesiissi Nagadefe Baassotin Kisi

13 Ayhudni meeni faasikani heeboos tai'sera faar. Yesus Yerusalem kesi.
14 Betemeqdesi yaboosta miyaason, fantuuson, nakalooson waagsefe baassotin dani. Dey oom waaga soolefe baasso diisefa waaga soolesefen bi.
15 Gaaduni alangga ma'ire fantuusonnawa miyaasonna zuutire betemeqdesiisi yabotan kalle kisi. Sooltefa waagbesiison dey sikere tarabbezaason shelgire ha'i.
16 Nakalo waagsefe baassotin: «Han baron hantan ephpha kesti! Abataasa keyanon nagadni keya zagutiita!» yi.
17 Nawoni meya dey: «Keeneesik fa ta seektoos taan mawa» yistera tichchenamato gasasisete.
18 Ayhudni meya dey: «Han zagifata barik aro biistera artonoy wuza innok besutasso?» yisete.
19 Yesus wolgire: «Han betemeqdesiis kiddiste kiddusaninon bogaani ta keessinari wono wolgira keer'anawa» yi.
20 Ayhudni meya: «Han betemeqdesiis kiddiste kiddusani acheechasire issune neya koi'siratu keetera kesi. Eekin ne aakkak keessinari wono keer'a?» yisete.
21 Sinuntano Yesus basa atusontu: «Betemeqdesi kiddiste kiddusani» yire make.

22 Es bari boor'a Ha'oos Yesusnin kitun kabinanneen orfo
nawoni meya es baron makenamato nibesiista keji. Estan
tichaasewa Yesus makena kaamaasonna amanesete.
23 Yesus faasikani heeboosi wono Yerusalemuk zagina biis-
tera artonoy wuzason biyete boor'a showo asuni meya barik
amanesete.
24-25 Bar asusa nibsi fa wuzason zuutire arir sinna boor'a
oonu asuni chowa barik makonak aane sholsifa. Yesus asuni
meyanon zuutire arifena boor'a baassotin aane amanefe.

3

Yesusnawa Nikodimosna

1 Ferisawini keen sina Ayhudni gaannye meyaassin isa
Nikodimos yiste asu feer.
2 Bar isa wono talmak Yesusniki yeere: «Assinynyano! Ha'o
barneen sinna asu sina shakaanane han ne zagifata biistera
artonoy wuzasikitonon zaguk chimnir aafewa. Es bari boor'a
ne Ha'okin ye assinynya sintamato arifeniwa» yi.
3 Yesus wolgire: «Futo neek makefangwa: Asu hepsa koonto
shakaanane Ha'oosi taatonon biyanak aafa chimanawuza»
yi.
4 Nikodimos dey: «Asu kur'inanneen orfo aakkak hepsa
koontok chimnirinso? Hepsak intobaasi keensi girire koon-
tok chimniroso?» yi.
5 Yesus wolgire: «Futo neek makefangwa: Asu akakinnawa
Ha'oni ayyanakinna koonto shakaanane Ha'oosi taatosi giruk
aafa chimanawuza.
6 Asunikin koonte bar asuwa. Sinuntano Ha'oosi
Ayyanakin koonte bar Ha'ooskin gaddo kaa daniwa.
7 ‹Hepsi koontotik sholsuwa› yina boor'a diinqotaatawa.
8 Siru sholena daatu sirifawa. Kaambaasontu odota. Si-
nuntano ayin yaanamatonawa ay hamdifanamatona aane
arifewa. Ha'oosi ayyanakin koonte bar zuuttambaase esiisi-
matowa» yi.
9 Nikodimos: «Han bar aakkak sinanak chimnirinso?» yire
mamsi.
10 Yesus wolgire: «Ne arto Israelni assinynya sinna faafaat
han baron aane arifenoso?
11 Futo neek makefangwa: Arifeni barontu makefeni, bi-
ini bariktu zaala makefeni. Makefeni baronu aane ephpha
taafeti.
12 Han daastaki chowanon makena amanonoy nitto den
samaki chowaason makefaanane aakkak amanoti?
13 Den saman kere Asuni Naasneen oom den sama kesar
oonu aafewa.
14 Muse ichma daassi bittak wosuste zawuni besoson suut-
naysimato Asuni Naa suuttonak sholsuwa.

15 Esiis dey Asuni Naanik amanefe bar zuuttambaase koi'ba
foonto kaaba foonakwa.
16 Barik amanefe bar zuuttambaase koi'ba foonto kaa
dananaktano tishunoynamato Ha'oos isa nawuba bar barin
aatira imma han daason baak keeshtewa.
17 Ha'o isa naabaasin han daasta wosinaas daasta mang-
suni kar'ak sinnoynamato han daason barki kamo fu'okwa.
18 Barik amanefe basaasta mangsu aafa katona wuza. Sin-
untano amanonoy bar isa Ha'oosi naa bar barik amano beyna
boor'a mangsu basaasta katewa.
19 Chaarefaas han daasta ya. Asuni meya wostobe-
siis mangu sinna boor'a chaarefaason beyfaat talmaason
shunete. Esiistu mangsuni kar'aaswa.
20 Manguuson zagife bar zuuttambaase chaarefaason
oomterwa. Wostobaas ammanon kesnoynamato
chaarefaaski aane yeefe.
21 Sinuntano Ha'o sholefana wostooson zagife bar wosto-
baas Ha'oosik ammanon bestonak chaarefaaski yeefewa» yi.

Yesusnawa Haphquni Yohannisna

22 Esseen orfo Yesus nawoni meyaneen ane Yuudani daa
hamete. Estak baassoneen ane feefaat haphqidifer.
23 Yohannis dey Salemni tai'soosta fa Henonuk showo aka
faar sinna boor'a estak haphqit feer. Asuni meya haphuktok
yeefaafe haphuktet feeseter.
24 Es bar sinnaas Yohannis taatoni keer girunoy feen.
25 Yohannisni nawoni meenawa isa Ayhudni asuna asi
ganeyaassi Ayhudni meeni tumaassi fa kayimni chowaasik
kirikkiri kabi.
26 Yohannisnik yeesere: «Assinynyano! Yordanosni akaasi
yesalo awa kesnarki neneen ane feena kabaasik ne basa
chowaason zaala maketa bar dey haphqidiferwa. Showo
asuni meya dey barki hamediferwa» yisete.
27 Yohannis wolgire: «Den saman imtonoyfeen asu isa wuza
ephphetook aafawa chimanawuza.
28 ‹Yoonir yiste muudtos tatewa. Sinuntano basa sinaas-
tatu wostera yaangwa› yira makenamato nittonu zaala
makotiwa.
29 Mariyaas mariisarwa, mariisin argasuk ane
fe muzgituus mariisa kaamanon odefena kabaasik
akamanontu girefewa. Es giraas dey taarwa. Es giraas
dey hash siniwa» yi.
30 Bar arkittonak, ta dey hatonak sholsuwa.
31 Denun yooni bar zuuttambaase asi denalowa. Han daas-
taki bar han daastakirwa. Han daastaki chowatu makefa.
Saman yooni bar zuuttambaase asi denalowa.

32 Biina baronnawa odena baronnatu zaala makefe. Sinuntano zaalbaason oonu aane ephpheteefe.
33 Makefena zaalni kaambaason ephphete bar Ha'oos futo sinbaason gasasi.
34 Ha'oos Ayyanabaason tuunira imfana boor'a Ha'o wosina bar Ha'oosi kaamanontu makefewa.
35 Abaas naasin keeshter; zuuttambaase asin kushubaassi imi.
36 Nawubaasik amanefe bar zuuttambaase koi'ba foonto kaaba faarwa. Nawubaasik amanonoy bar Ha'oosi gi'atu basaasta foonirtano kaason aafa danana wuza.

4

Yesusnawa Samariyaki Mashkasuse

1 Ferisawini meya Yesus Yohannisniitan arkissire showo asuni nawoba zagire haphqit feenamato odesete.
2 Sinuntano haphqiis Yesus sinnoynaron nawobaasakitotu haphqit feer.
3 Yesus dey es baron arinaase Yuudani awurajjason beyfaat Galiila hepsa wolle hami.
4 Samariyani awurajja kamo aatte hamana sholsira faar.
5 Es bari boor'a Yaqob nawuba Yosefnik imna dimaasi teshta fa «Sikar» yistefa Samariyani katama ye.
6 Estak Yaqobni akani doo'a faar. Yesus ugunne kutuk hopina boor'a es doo'aasi tesha di. Es kabaasik wonaasi issun sa'ati sinana.
7-8 Nawoni meya dey muuni waagosi katama hamete. Es kabaasik Samariyan isa mashkasu akani kitak ya. Yesus barki: «Aka imin ushungwe» yi.
9 Es asus: «Ne Yuudani asu sinfaat ta Samariyani asu sina taakin aakkak aka shiiphotaso?» yi. Ayhudni meya samariyani asuni meyaneen isarbesi aafa sinna boor'atu es baron make.
10 Yesus wolgire: «Ha'oosi imanonnawa ‹Aka taak imin ushungwe› yiis oo sinnamato araatane shiiphoniis newe. Eekan bar dey kaani aka neek imana kabawe» yi.
11 Asus dey wolgira ekka yi: «Ne kitata wuzne aafawa. Doo'aas dey yeet wokawa. Eekin kaani aka Ayin dana?
12 Ne han akani doo'aason innok ima abani Yaqobniistan arkutaroso? Barneen naanggotbaasneen waagbaasneen han barontu ushetewa.»
13 Yesus wolgire: «Han akaason ushfe baasso zuuttere hepsa wolletu iktosonewe.
14 Ta imana akaason ushni baasso zuuttere koi'ba foonto neya isanne aafa iktosone wuza. Ta imana akaason ushni barik [Ha'oni Ayyana] basaassi koi'ba foonto kaani kor'atu sinana» yi.

15 Asus dey: «Han asuso! Iktonoynamatonawa akani kissi
hanta wolla yoonoynamato es akaason taak imma» yi.
16 Yesus dey: «Hamfaat teegoneesin teegera wolla hanta
yowe» yi.
17 Asus wolgira: «Teegota aafewa» yi. Yesus: « ‹Teegota aafe›
unees ma'aron maketwe.
18 Ne uuch teegoniki girira kestarwe. Hash neneen ane fe
barnu teegonete sinna boor'a maketaas futowe» yi.
19 Asus dey: «Han asuso! Ne raajju sintamato aringwa.
20 Inno abani meya han aamaasiktu sagadesetewa. Si-
nuntano nitto dey ‹Asuni meya sagadosonek sholsifanaas
Yerusalemukwa› yisefeti» yi.
21 Yesus dey ekka yi: «Han asuse, han aamaasik wedey
Yerusalemuk Abaasik sagadonooyti wona yoonamato
amanowe.
22 Nitto Samirawiis arunoyti Ha'oktu sagadesefeti. Sin-
untano faru yoonaas Ayhudnikin sinna boor'a inno arifeni
Ha'oosiktu sagadefeni.
23 Sinuntano futok sagadesefe baasso Abaasik kayma
Ayyanaknawa futokna sagadosone wona yoona. Es bar dey
hash siniwa. Abaas dey sagadosonek effatenaasontu sholefe.
24 Ha'oos korto Ayyanawa. Barik sagadesefe baasso dey
korto Ayyanaknawa futoosikna sagadosonek sholsuwa.»
25 Asus dey: «Kiristoos yistefe Mesiis yoonamato ari-
fawungwa. Bar yeere zuuttambaase asin innok makona» yi.
26 Yesus dey: «Han neneen wolefees ta barwe» yi.
27 Es kabaasik nawoni meya hameteessin wolle yeesete.
Yesus mashkasusneen wollobaasik diinqesete. Sinuntano:
«Awu sholedifa wedey Asusneen Awagan wolledifa?» yire
mamsir oonu aafe.
28 Estan asus gimaason estak beyfaat katama hamma asuni
meyak:
29 «Ta zagina baron zuutire make asusin yaafaat biitiwa.
Toogiso bar Kiristoos sina beyungeso?» yi.
30 Asuni meya dey katamaassin kesere barki yeesete.
31 Es kabaasik nawoni meya: «Assinynyano! Maktetwa
muwa» yit shiiphsete.
32 Sinuntano bar: «Nitto arunoytir ta muuna muu taak
faarwa» yi.
33 Es bari boor'a nawoni meya: «Bar muuna muu ephphe ye
asu feerteso?» yisesete.
34 Yesus baassok ekka yi: «Ta muu taan wosi basa safaraa-
son zagunewa wostobaason koi'sunakwa.
35 Nitto ‹Meeni zuutu kar'anak acheech assatu faarwa›
yifetitanoso? Ese nittok makefawungwa ‹Kaanna hash
meyaas katnamato fosshaason biitiwa› yifawungwa.

36 Kar'ni bar wostobaasi waaganon ephphetoonirwa. Koi'ba foonto kaak sinni gaana zuutuna. Es bari boor'a bukni barnawa kar'ni barna ane girosone. Ese bukfeesewa kar'feese isaruk girsonekwa.
37 ‹Isaas bukana isa ay kar'ana› yifa kaamaas han baristak futo siniwa.
38 Ta nitto hopunoytiison kar'atik wosingwa. Oom meyaas hopsesete. Sinuntano nitto baasso hopsesete baron zuutiti.»

39 Mashkasus: «Ta zagina baron zuutire taak makewa» yira makena kaamaasik es katamaassi feese Samariyaki asuni meyaassin showobesiis barik amanesete.
40 Samariyaki asuni meya Yesusniki yeesefe kabaasik showo wona baassoneen ane foonak shiiphsete. Bar dey esta hep wona feeshi.
41 Yesus makena kaamaasik oom showo asuni meya amanesete.
42 Mashkasusik dey: «Hanneen ekalo ne maketa boor'a sinnoynamato inno teetniisik odeni boor'a bar futoknu han daason fatunir sinnamato ariniwe» yisete.

Yesus Herashoosa Naanin Fati

43 Hep wonaneen orfo estan wolle Galiila hami.
44 Yesus zeemme «Raajju basa daasta aane ulfintefe» yire makenar faar.
45 Sinuntano Galiila kar'fena kabaasik Galiilaki asuni meya faasikani heeboosik Yerusalem hamfena kabaasik Yesus zagina chowaason biyete boor'a barin ma'arik ephpheteesete.
46 Esseen orfo Yesus akaason wayinini usha zagire soolena daa Galiilaki Qaana hepsa wolle ye. Es kabaasik Kifirnahomuk naaba mettena isa taatoni herasho feer.
47 Herashoos Yesus Yuudan Galiila yeenamato ode. Naabaas kitunak akamanon mettere feer sinna boor'a Yesusniki yeere: «Kifirnahom kerera naataasin fataywa» yire shiiphphe.
48 Yesus dey: «Nitto biistera artonoy wuznewa diinqi chowne biya shakaatine isanne aane amanefetiwa» yi.
49 Herashoos dey: «Daamtaaso! Naataas kitunoy feen tai'ni kar'wa» yi.
50 Yesus barik: «Hamma! Naanees farunawa» yi. Asus Yesus barik makena kaamaason amanere hami.
51 Wolle hamfeen basa wostinynyani meya barin sholok kesere ugunta uphsere: «Naas fariwa» yisere maksete.
52 Bar: «Naas apun sa'atikinso farinari?» yire mamsin. Baasso wolugsere: «Hazo naafun sa'atiktu atubaasi gumtana gafkiwa» yisete.

53 Naasa aba dey Yesus: «Naanees farunawa» yinaas es
sa'atiista sinnamato ari. Barnawa keerki asuni meyaneen
ane amanesete.
54 Esiis dey Yesus Yuudan Galiila yeere zagina hepsa biis-
tera artonoy wuza.

5

Yesus Isa Laafa Asunin Fati

1 Esseen orfo Ayhudni meeni heebo faar sinna boor'a Yesus
den Yerusalem kesi.
2 Yerusalemuk fantuus girifaat kesfana finynyaasi tesha isa
kuphira kuni aka faar. Es akaas Ibrawini meeni kaamak
«Betezata» yisteratu teegtefa. Bar dey uuch tukbaasta ukbare
yere finoba faar.
3 Es finoossi showo mettan aaftishu, laafanawa engitfe
meena esta kunsefer. *[Baasso dey akaasi shorkonon oodet
feeseter.
4 Aat aatta daamiisa wosiya kuphira kuni akaassi keretaafa
akaason shorkit faar. Es akaasi shorkoneen orfo zeemme
akaassi giri asu aaffa tesa meroossinnu farit feer.]
5 Estak keezasire nangne neya laafa sinne fe isa asu feer.
6 Yesus es asusin kunfeen biyaat hashneen kar'e showo
neya ekkak feenamato araat: «Farutak sholefatoso?» yi.
7 Mettan asus: «Daamtaaso! Akaas shorkefana kabaasik taan
akaassi kessuni asuta aafewa; ta giruk hamfana kabaasik
oom asu zeemfe» yi.
8 Yesus dey: «Kabira opponeeson wor'a hamma!» yi.
9 Mettan asus geregere farire oppobaason wor'e hami. Es
bar sinnaas beysani wonakwa.
10 Ayhudni meya fari asusin: «Hash hawung beysani wona
sinna boor'a opponeeson wor'atak aane chimsifawa» yisete.
11 Sinuntano bar: «Taan fati asus ‹Opponeeson wor'a
hamma› yiwa» yire wolgi.
12 Baasso dey: « ‹Opponeeson wor'a hamma› yi asus bar
oonso?» yire mamussete.
13 Yesus eksere daraasa ganesi giri sinna boor'a fari asus oo
fatinamato aane aruwe.
14 Esseen orfo Yesus fatina asusin betemeqdesiissi
danne: «Ese haye faritwa. Haniistan denalo wuza neyista
kar'noynamato hanneen ekalo boor'a wostotaatawa» yi.
15 Asus hamme Ayhudni meyak: «Taan fatiis Yesuswa» yire
make.
16 Beysani wonaasik es baron zagina boor'a Ayhudni meya
Yesus kesse girunoynamato kalak sholset feeseter.

---

* **5:3** Girikni tichaassi faadba keeziistan hamma acheech kar'a fa baron aane daysifa.

17 Sinuntano Yesus: «Abataas hash hawungneen kar'e
wostedife. Ta dey wostenarwa» yire wolgi.
18 Esenu beysani wonaason ooda beybaas bar bar sin-
noynamato teetbaason dey Ha'ooseen isar zagire: «Ha'oos
taak abatawa» yina boor'a Ayhudni meya akamanon woruk
sholset feeseter.

Ha'oni Naasa Ha'suni Hugna

19 Tusire dey baassok ekka yi: «Futo nittok makefawungwa,
Abaas zagifeen biinaysontano naas teetbaasik isa wuzane
zagunak aafa chimanawuza. Abaas zagifena barontu zuutire
naas dey zagifewa.
20 Abaas naasin keeshter sinna boor'a bar zaguna baron
zuutire besifewa. Nittonu diinqotimato haniistan denalo
wostonu besuna.
21 Abaas kituussinnu kabgire kaa imfenasimato naas dey
sholsefe baassok kaa imfewa.
22-23 Asu zuuttere Abaasin ulfinsifenasimato naasin dey
ulfinsunak mangsuni kar'aason zuutire naabaasik aatire
imiwa. Es bari boor'a Abaas ooniistanu sinfaanane aafa
mangsu kar'anawuza. Naasin ulfinsunoy bar wosi Abaasin
aafa ulfinsunawuza.
24 «Futo nittok makefawungwa, kaamnaason odefe bar-
nawa taan wosi barik amanefe barna koi'ba foonto kaaba
faarwa. Bar kituni keeruntu kaani keer finiteno basaasta
aafa mangsu katona wuza.
25 Futo nittok makefawungwa, kituni meya Ha'oosi naani
kaamanon odosone wona yoonawa. Wonaas dey hashwa.
Odefe baassonu kaak foosone.
26 Abaas teetbaasik kaaba faanamato naas dey teetbaasik
kaaba foonak imiwa.
27 Asuni Naa sinna boor'a mangsuni kar'ni ha'suni hugna
imiwa.
28 Es barik diinqotiitawa, moogaassi fe baasso zuuttere
kaambaason odosone dey moogaassin kesone wona yoona.
29 Ma'aron zagi baasso kitun kabire kaak foosone. Man-
gunon zagi baasso kitun kabiseten baassosta mangsu katona.

Yesusnik Zaala Make Asuni Meya

30 «Ta ta teetaasik isa wuzane zaguk aafa chimanawuza.
Mangsu kar'anaas Abaaskin odena baron koi'bawa. Taan
wosi basa safaraasontano ta safaraason zaguk aane sholefat
sinna boor'a mangsuni kar'naas futowa.
31 Ta ta teetaasiron zaala makefaanane kaamnaason futo
zagire ephphetoonir aafewa.
32 Taak zaala makoniis Abaaswa; Barnu taak makona za-
alaas futonir sinnamato arifawungwa.

33 Nitto Yohanniisiki wosinin wositi. Yohannis dey futok
zaala makewa.
34 Ta asuni zaala aane sholefat; Sinuntano nitto farutiktu
Yohannis makena zaalaason makedifawungwa.
35 Yohannis saamfat chaarsi tonane feerwa. Nitto dey garo
wona es chaarefaasik girok sholseti.
36 Sinfanaknu ta chowaason Yohannisniistan denalo
makoni zaala faarwa. Ta koi'sunak Abataas taak imna wosto
han zagifana barwa. Abataas taan wosinamato zaala taak
makonirwa.
37 Taan wosi Abaas taak zaala makewa. Nitto kaambaason
isanne aane odosoweti. Gitobaasonnu aane biyosoweti.
38 Bar wosina barin amano beyti boor'a kaambaas nittoossi
aafa foona wuza.
39 Nitto barik koi'ba foonto kaa danatinne faar sinna beste-
faan tichaason wee'efetiwa. Es tichaasnu taaktu zaala make-
fawa.
40 Sinfanaknu nitto kaanti foonak taaki yoo aane sholofeti.
41 «Ta asunikin ulfina aane sholefat.
42 Sinuntano Ha'ooson keeshto nibnitiissi aafa sinnamato
arifawungwa.
43 Abataasa sunak ye taan aane ephphatoweti. Oomiis
teetbari sunak yeen barin ephpha taasetir.
44 Nittotna nittotna wal ulfina sholet fe nitto isa Ha'ooskin
bestoni ulfinaason aane sholefeti sinna boor'a aakkak
amanok chimatirinso?
45 Ta Abaasa sina nittotin malatonanne faar sinna beston-
aatawa. Nittotin malatoniis nitto abdatefeti Musewa.
46 Museni amaneseti sinfaanane taan dey amanoti kabawa.
Bar ta chowaason tichire feer.
47 Tichaason amano shakfaatine kaamnaason aakkak
amanotirinso?»

6

Yesus Uuch Kum Arqasunin Muu Maasi

1 Esseen orfo Yesus Tiberiyados yistefa Galiilani baarisi
yesalo hami.
2 Mettanni meyanon fatuk zagina biistera artonoy wuza
biisete boor'a showo dara barki hamete.
3 Yesus nawoni meyaneen ane aamaasta kesse di.
4 Ayhudni faasikani heeboos tai'sera faar.
5 Yesus showo dara barki yeesefeen kaanne biyaat Filiphos-
nin: «Han baasso muusonek tusha Ayin waagonirinso?» yi.
6 Bar zaguna baron arifet Filiphosnin fattanok es baron
mamsi.
7 Filiphoos: «Garo garonon isa isarbesiis muusonek hep tiya
wona wosuste wostoni waagni* birrik waagte tusha aafawa
hoorona wuza» yire wolgi.

* **6:7** Hep tiya diinari.

8 Nawobaasakitonisin isaas Simon Phexirosni ay sina Andriyas Yesusnik ekka yi:
9 «Uuch muuma tushnewa hep kurxummine epho naa
hanta feerwa. Sinuntano effetena daranik Awagira kar'ni?»
10 Yesus: «Asuni meya duusonek zagutiwa» yi. Estak akama
kuwa faar. Es diise baassossin arqasus uuch kum sinnir.
11 Yesus uuch tushaason ephphe galattefaat diise baassok
hooroniison haa'osonek nawoni meyak imi. Kurxummiison
dey esiisimato.
12 Meesere gawsetenneen orfo Yesus nawoni meyanon:
«Isanne zigunoynamato fu'tana battooson zuututiwa» yi.
13 Baasso dey maaste uuch hagewni tushaastan fu'te batto
zuutire asire heppe masa tuumi.
14 Estan kabi chowa asuni meya Yesus zagina biistera
artonoy wuzason biyeteese: «Han bar futok han daasta
yoonak fe raajjuuswa» yisete.
15 Es bari boor'a Yesus yeesere barin ephere taato zaguk
sholsetemato arifaat hepsa wolle bar bar den aamaasta hami.

Yesus Akaasta Taarire Kuti

16 Waalfana kabaasik nawoni meya yeet baariiski kersete.
17 Goonuussi diisere baarisi yesalo Kifirnahom finak kabsete. Es kaba talmera faar. Yesus dey baassoki aane yowe.
18 Akama hugnabare yere siru sirit faar sinna boor'a
baariis shorke.
19 Uuch wedey issun kilometrine† faaron hametenneen
orfo Yesus akaasta taarire kutit goonuuski tai'sefena
kabaasik baasso biyaat digsete.
20 Sinuntano bar: «Tawa! Digotiita!» yi.
21 Bar goonuussi girire duunak sholsete; geregerenu
goonuus hamme kar'one dimaasta kar'i.

Yesus Kaani Tusha

22 Wonotirik baarisi yesalo yere daraas isa goonu tano
estak ooma goonu aafa sinnamatonawa nawoni meya baasso
baassotu hamerteno Yesus baassoneen aane giruwe sinbaason arsete.
23 Sinuntano ooma goonuusikito Tiberiyadosni
katamaassin Yesus suusna tushaason meesete dimaasi tesha
yeesete.
24 Asuni meya dey Yesus wedey nawoni meya estak aafsato
sinbesiison araat goonuusikitosi diisere Yesusnin sholset Kifirnahom wolsete.
25 Es baarisi teshan danere: «Assinynyano! Hanta aagenso
yaatari?» yisete.

† **6:19** 10,000 hamma 12,000 woriya sinana.

26 Yesus wolgire: «Futo nittok makefawungwa, taan
sholetiis tusha maara gawseti boor'atano biistera artonoy
wuza biiti boor'atawa.
27 Tishuni tushaasik wostotiitawa. Sinuntano Asuni Naa
nittok imana koi'ba foonto kaak sinni tushaasik wostoti. Aba
Ha'oos artoni maatama basaasta ichi.»
28 Baasso dey: «Eekin Ha'oosi wostonon wostonik awu zagu-
nik sholsifaso?» yisete.
29 Yesus wolgire: «Es Ha'oosi wostoos bar wosina barik
amanotikwa» yi.
30 Es bari boor'a baasso dey ekka yisete: «Ese, inno biira
amanonik ne aro biistera artonoy wuza zagutasso? Awunu
wostotasso?
31 ‹Muusonek den saman tusha baassok imiwa› yistera
tichchenaasimato abaniisakito ichma daassi Manna‡
meesetewa.»
32 Yesus ekka yi: «Futo nittok makefawungwa, saman tusha
imaas Musetewa. Futoni tusha saman imniis Abataaswa.
33 Ha'oosi tusha barnu saman kerera han daastaki fe asunik
dey kaa imnirwa.»
34 Baasso dey: «Daamniiso! Es tushaason wonna wonnatu
imatawa» yisete.
35 Yesus baassok ekka yi: «Kaa imni tusha tawa. Taaki yooni
bar [kaa] isanne aafa maktona wuza. Taak amanefe bar
wonna wonna isanne aafa iktona [kaa] wuza.
36 Sinuntano taan biira amano beynitiisik han baron nittok
makengwa.
37 Abataas imna baasso zuuttere taaki yoosone. Taaki
yoosoni baassotin dey isanne gerakalo aafa kisuna wuza.
38 Ta sholena baron zagunaktawa, taan wosi basa safara-
non zagunaktu saman kerengwa.
39 Taan wosi basa safara taak imna baassotin zuutira
isanne tishkunoynamato mangsuni kar'ni wono kitun kabgu-
nakwa.
40 Abataasa safara Naasin biire barik amanefe baasso zu-
uttesere koi'ba foonto kaa danonekwa. Es baassotinnu ta
mangsuni kar'ni wono kitun kabgunawa.»
41 Ayhudni meya dey: «Saman kere kaani tusha tawa»
ubaasik unyisete.
42 Ekka dey yisete: «Haniis ababaasinnawa intobaasona
arifeni Yosefni naa Yesustenoso? Eekin aakkak: ‹Samantu
kerengwa› yifeso?»
43 Yesus wolgire ekka yi: «Nittotna nittotna unyutiitawa.
44 Taan wosi abataas zataananetano oonu taaki yook
aafawa chimanawuza. Ta mangsuni kar'ni wono barin kitun
kabgunawa.

‡ **6:31** Israelni meya ichma daassi Manna saman keren meesete.

45 Raajjuni tichaassi: ‹Zuuttambesiise Ha'okin arir sinonewa› yistera tichche. Esenu Abaaskin odere ari bar zuuttere taaki yoona.
46 Ha'ooskin sina shakaanane Abaasinnu biyar oonu aafewa. Abataaskin sina bar bartu biyarwa.
47 Futo nittok makefawungwa; Taak amanefe bar koi'ba foonto kaaba faarwa.
48 Kaani tusha tawa.
49 Abantiisakito ichma daassi Manna meesete. Sinuntano kitisete.
50 Saman kere tushaas haniiswa, Es tushaason muuni bar aafa kituna wuza.
51 Saman kere kaa imni tusha tawa. Asu han tushaason meefaanane koi'ba foonto kaaktu foona. Han daasi asunik kaa sinanak ta imana tushaas ashnaaswa.»
52 Ayhudni meya dey: «Han asus ashbaason innok aakkak imak chimnirinso?» yit baassotna baassotna mai'sire karakkarsete.
53 Yesus baassok ekka yi: «Futo nittok makefawungwa; Asusa Naani ashaason muu shakaatine harinbaason dey usha shakaatine [Es maa'a sina ashnaason] nitto kaanti aafawa.
54 Ashnaason meefe barnawa harinnaason ushfe barna koi'ba foonto kaaba faarwa. Ta koi'baasi wono barin kitun kabgunawa.
55 Ashnaas futoni muu, harinnaas dey futoni ushawa.
56 Ashnaason meefe barnawa harinnaason dey ushfe barna taneentu foona. Ta dey barneentu foona.
57 Hayew abataas taan wosinamato ta dey barkin kabi chowa hayew sinnamato ta ashaason meefe bar dey taakin kabi chowa hayew sinana.
58 Saman kere tushaas haniiswa. Abantiisakito saman kere tushaason meesere kitiseteysimatotawa. Han tushaason meefe bar koi'ba foonto kaaktu foona.»
59 Yesus Kifirnahomuk assifena kabaasik han baron Ayhudni shiiphoni keyaassik make.

Koi'ba Foonto Kaani Kaama

60 Nawoni meyaassin showobesiis odesefaat: «Han bar chima wollawa. Oonso ephphetook chimniri?» yisete.
61 Sinuntano Yesus nawoni meya es kaamaasik unyisetemato nibbaassi arifaat ekka yi: «Han bar tuusa'suniroso?
62 Eeka Asuni Naa zeemme den feenaasta hamfeen biifeti kabaasik awu utisso?
63 Kaa imfaas Ha'oosi Ayyanawa; asuni hugnaas isanne aane ke'fawa. Ta makena kaamaas kaa imfa Ayyananewa kaanewa.
64 Sinuntano nittoossin amanonor isa isar feeseter» Yesus baassossin amanonor oo sinnamatonawa barin aatire imniis

oo sinnamatona zeemmenu arire feer sinna boor'a es baron make.
65 Tusire dey: «Abaaskin imtonoynaron oonu taaki yook chimnir aafe sinna boor'atu es baron makengwa» yi.
66 Esseen orfo nawoni meyaassin showobesiis orfo wolsere barneen ane aane hamoto.
67 Yesus asire heppe nawobaasakitonin: «Nitto dey wolla hamatik sholefetiyoso?» yi.
68 Simon Phexiros: «Daamtaaso, ooki wolla hamanirinso? Neeki koi'ba foonto kaa imfa kaama faar.
69 Ne Korto Ha'oosi Naa sintamato amaneni dey ariniwa» yi.
70 Yesus wolgire: «Nitto asire heppeesin koriis tatenoso? Nittoossin isaas Dabuloswa» yi.
71 Es yina bar dey Simonni naa sina Asqorotki Yuudaningwa. Asire heppe nawoosasin isaas sinfenaknu aatire imniis bar sinna boor'atu make.

7

Yesusnawa Aybaasakitona

1 Esseen orfo Ayhudni meeni ha'sinynyani meya Yesusnin woruk sholset feeseter sinna boor'a Yuudani daasta wolle hamaason beyfaat Galiilani daasta kutit feer.
2 Ayhudni meeni hafoni heeboos tai'sera faar.
3 Estan basa ayni meya: «Ne nawoosakito zagifata wostooson biyosonek hantan kabira Yuudaki daasta hamma!
4 Ammanon artok sholefe asu wostobaason aachok wostefer aafewa. Ne dey han wuzasikitonon zagifaatane teetneeson han daasi asunik ammanon besutawa» yisete.
5 Es baron yisetees aybaasakitonu barik amano beyete boor'a.
6 Yesus baassok ekka yi: «Ta wonaas hashnu aane kar'awa. Sinuntano nitto wonaas wonna wonna ma'a faarwa.
7 Han daas nittotin oomtona ugna aafa. Sinuntano ta wostobesiis mangu sinbaason maket faanar sinna boor'a taan oomtesefe.
8 Nitto den heebooski hamti; ta wonaas hashne aane kar'a sinna boor'a den heebooski aafa hamana wuza»
9 Es baron makefaat Galiilak fu'te.

Yesus Hafoni Heeboostak Beste

10 Sinuntano aybaasakito heeboni dimaasta hametenneen orfo Yesus dey ammanon sinnoynamato aachere hami.
11 Ayhudni meya: «Barki ayinso?» yiset heeboosik ye asusa ganesi sholsete feeseter.
12 Daraasa ganesinu basa chowaas akamanon unychedifar. Isa isaas: «Bar ma'a asuwa» yi. Oomiis: «Aanewa! Daraasin esharwa» yisete.

13 Sinuntano Ayhudni meeni gaannye meyanon digsete
boor'a oonu basa chowaason ammanon aane wollowe.
14 Yesus heeboosi ganetak den betemeqdesiissi hamme
assu ephi.
15 Ayhudni meya: «Han asus assinynyani meyakin arunoy-
naron tichaason aakkak aruk chimiso?» yit diinqesete.
16 Yesus wolgire ekka yi: «Ta assifana barnu taakintawa;
taan wosi Ha'ooskingwa.
17 Basa fiqadiison zaguk sholefer feefaanane han assus
Ha'okin wedey ta teetakin sinbaason aruk chimana.
18 Basa teetaassin makefe bar teetbari ulfintotu sholefewa.
Sinuntano wosi barin ulfinaason sholefe bar futonirwa.
Basaassi esha wuza aafa.
19 Muse tumaason nittok aane imenoso? Sinuntano nit-
toossin tumaason zagifer isanne aafewa. Taan woruk awu-
niron sholedifetirinso?»
20 Daraas wolugsere: «Kiina ayyana neyissi faarwa! Dey
neen oonso woruk sholediferi?» yisete.
21 Yesus baassok wolgire ekka yi: «Isa biistera artonoy wuza
zagina nitto zuuttera diinqeseti.
22 Muse haarkoni kunuusi tumanon nittok imiwa. Es tu-
maas dey yaanaas abani meyakintano Musenikintawa. Nit-
tonu dey beysani wonak naanggota haarko kunsifete.
23 Ese Museni tumaas shaartonoynamato beysani wonak
naanggota haarko kunir sinnanneen ta asunin beysani
wonak fatina boor'a tayista awagan gi'ifetiso?
24 Futoni mangsuni kar'a kar'titano asuni sina biyak
mangsu kar'atiitawa.»

Haniis Muudto Kiristoosno?

25 Es kaba Yerusalemuk feese isa isa asuni meya ekka
yisete: «Woruk sholsefees han bartenoso?
26 Esenu bar han ammanon makedifewa, isa wuzane aane
maksotowa. Gaannye meyanu han asus Kiristoos sinnamato
futok arsetetaaso?
27 Sinuntano han bar koontena daas ay sinnamato
arinirwa. Kiristoos yeefena kabaasik ayin sinnamato oonu
aafa aruna wuza.»
28 Yesus betemeqdesiissi assifena kabaasik kaambaason
teggire ekka yi: «Taan futok arsetirwa; ayin yaanamato dey
arsetirwa; ta teetnak aane yootwa. Sinuntano taan wosi bar
nitto arunoyti futonirwa.
29 Barkin yaana boor'anawa bar taan wosina boor'ana ta
barin arifawungwa»
30 Es bari boor'a ephonek sholset feeseter. Sinuntano bar
oottona wonaas aane kar'a sinna boor'a oonu ephak aane
kushubaason aane shongowe.

31 Sinuntano daraasasin showobesiis barik amanesete.
Dey: «eekin Kiristoos yeefena kabaasik han bar zagina biis-
tera artonoy wuzaasi denalo zagungeso?» yisete.

Yesusni Ephonek Betemeqdesini Tasoni Meyanon Wossete

32 Ferisawini meya basa chowaason daraas unyisefen ode-
sete. Maagni gaanynye meenawa Ferisawini meena Yesusnin
ephphe yoosonek betemeqdesi tasoni meyanon wossete.
33 Yesus dey ekka yi: «Nittoneen ane foonaas garo won-
nirongwa; estan taan wosi barki hamanar.
34 Nitto taan sholoti; aafa danati wuza; ta faanaasta yook
aafa chimati wuza.»
35 Ayhudni meya: «Inno barin dannoyni dima ay ham-
nirinso? Awuzakne Girikni meeni ganeyaassi siktere fe Ay-
hudni meyaki hamme Aazabni meyanon assunittongwa?
36 ‹Nitto taan sholoti; aafa danati wuza. Ta faanaasta yook
aafa chimati wuza› yina kaamaas aambanso?» yit baassotna
baassotna wolumsete.

Kaa Imfa Akani Kor'a

37 Heeboosi koi'ni wonoti arki wonaasta Yesus yerefaat
kaambaason: «Oonu ikter feefaanane taaki yeefaat usho.
38 Taan amanefe bar tichaas makenaasimato kaani akani
kor'a basa nibaassin kesanawa» yit make.
39 Yesus es baron makenaas barik amanefe baasso eph-
phetoosonek fa Ha'oni Ayyanani chowaasikwa. Yesus aane
ulfintowe sinna boor'a Korto Ayyanaas aane kerowa.

Daraasa Ganesi Oor Oor Kesa Kabi

40 Daraasasin isa isa meya es kaamaason odeseteyse: «Han
bar futok raajjusoso!» yisete.
41 Oomiis dey: «Han bar muudtowa» yisete. Sinuntano
oomiis: «Kiristoos Galiilan aafawa yoonawuza.
42 Muudtos Dawitni zalaassin koontonamatonawa Dawit
feefena katama Betelemun yoonamatona tichaassi aane tich-
chowanoso?» yisete.
43 Es bari boor'a basa chowaasik daraasa ganesi oor oor
kesa sini.
44 Isa isaas barin ephak sholsete. Sinuntano ephak
kushubaason basaasta shonger oonu aafe.

Ayhudni Ha'sife Baasso Yesusnik Amano Beyete

45 Estan betemeqdesiisi tasoni meya maagni gaanynye
meyakinawa Ferisawini meyakina wolle hameten ekka yire
mamussete: «Awuni boor'a Yesusnin ephpha yoo beyetiso?»
yisete.
46 Betemeqdesiisi tasoni meya: «Es asus wollefenaasimato
woller oonu aafewa» yire wolugsete.
47 Ferisawini meya dey: «Nitto dey eshtetiyoso?

48 Ha'sife baassossinawa Ferisawini meyaassinna barik
amaner feesetertaaso?
49 Han Museni tumaason arunoy daraas erwuttowa»
50 Ferisawini meyaassin zeemo sinak Yesusniki hama
Nikodimos yistefe isaas:
51 «Inno tumaasimato zeemme isa asu malattena malataas
odtonoyfeennawa awu zaginamato artonoyfeenna mangsu
aane katefawa» yi.
52 Baasso dey wolugsere: «Ne dey Galiilakinnoso? Raa-
jju Galiilan aafa kabuna wuza sinnamato tichaason tu'nira
aruwa» yisete.
53 Estan isa isarbesiis keebesi keebesi hamete.

8

Gerkesfeen Ootte Mashkasu

1 Estan Yesus Dabrazayitini kumaasta hami.
2 Wonotiri wono e'so betemeqdesiissi wolle ye. Daraas
zuuttere barki yeesete. Bar dey diifaat baassotin assit feer.
3 Museni tumaasi assinynyanawa Ferisawini meena
gerkesfeen ootte mashkasu teshshesete dara zuuttambaase
asi sina yeetisete.
4 Yesunik dey ekka yisete: «Assinynyano! Han asus
gerkesfeen oottewa.
5 Innok imte tumaassi es ekka zagifa asus shu'ak ichchera
kitunak Muse ajajewa. Ne han bari chowaason awu utasso?»
yisete.
6 Es baron ekka yisetees barkin malatoni chowa danne fat-
tansonek sholsefaatwa. Sinuntano Yesus mugire kushubaasi
waay'ak daasta tichu ephi.
7 Heppa heppa wolgire mamussobesiise kaanne: «Nittoossin
boor'ba foontoos tesuni shu'aason barista ha'ire ichowa» yi.
8 Hepsa dey mugire daasta tichi.
9 Baasso dey es baron odeseteyse kur'usatan kabire
na'oosata kar'e isa isarbesiis estan hamete. Yesus dey dara
zuuttambaase asi sina yere Mashkasusneen Yesusneen esta
fu'te.
10 Yesus kaanne: «Han asuse, neen malate baasso ay
feesetese? Neyista mangsu kar'ar isanne aafenose?» yi.
11 Asus dey: «Daamtaaso! Isanne aafewa» yi. Yesus
dey: «Ta dey neyista aafawe mangsu kar'anawuza; hamme;
hawungneen ekalo gerkesataatawe» yi.

Yesus Han Daasi Chaarefa

12 Hepsa dey Yesus baassok: «Ta han daasta fe asusik
chaarefawa. Taaki yeefe bar zuuttambaase kaa imfa chaare-
faasontu dananatano talmaassi aafa foona wuza» yire make.

13 Ferisawini meya dey: «Ne ne teetaasiktu zaala make-
fatwa; es maketa zaalaas futotawa» yisete.
14 Yesus wolgire baassok ekka yi: «Ta ta teetaasi chowanon
zaala makefaanane ayin yaanamatonawa ay hamanamatona
arifan sinna boor'a zaalnaas futowa. Sinuntano nitto ayin
yaanamatonawa ay hamanamatona aane arifetiwa.
15 Nitto asunimatotu mangsu kar'feti. Ta isa asunita
mangsu aafa kar'anawuza.
16 Mangsu kar'fanaknu taan wosi Abaas taneen anetu fe
sinna boor'anawa mangsu kar'fana kabaasik dey ta ta sina
beyna boor'ana es mangsuni kar'naas futowa.
17 Hep asu makena zaala futo sinnamato nitto tumaassi
tichchera faar.
18 Es bari boor'a ta teetaasiron tatu zaala makonirwa. Taan
wosi abataas dey ta chowaasik zaala makona.»
19 Baasso dey: «Eekin abaneeski ayinso?» yisete. Yesus
wolgire: «Taan wedey abataasin futok aane arsefetiwa. Taan
arseti sinfaanane abataasin dey aruti kabawa» yi.
20 Yesus han kaamaason makena betemeqdesiisi waaga
zuuttefana saaxiniisi tesha diifaat assifetwa. Sinuntano bar
oottona wonaas aane kar'a sinna boor'a oonu barin aane
ephe.

Yesus Amano Beyni Chowaason Make

21 Yesus dey hepsa: «Ta hamanarwa; nitto dey taan sholsoti.
Sinuntano boor'nitiisik kitutir; ta hamana dimaassi nitto
yootik aafa chimati wuza» yi.
22 Ayhudni meya: « ‹Ta hamana dimaasta nitto yoosotik
aafa chimati wuza› ubaas bar barin woruniroso?» yisete.
23 Bar dey ekka yi: «Nitto han daastakir; ta den samakirwa.
Nitto han daastakir; ta han daastakirtewa.
24 Es bari boor'atu: ‹Nitto boor'nitiisik kitutirwa› yira mak-
engwa. Ta oo sinnamato arira amano beyfaatine boor'nitiisik
kitutirwa» yi.
25 Baasso dey: «Eekin ne oonso?» yisete. Yesus wolgire:
«Zeemmeneen maket feyiis ta barwa.
26 Nittoosta showo makona wuznewa showo mangsu
kar'ana wuzne faarwa. Sinuntano taan wosi bar futonirwa.
Ta dey barkin odena baron han daastaki asunik make-
fawungwa» yi.
27 Abaasa chowanon makenamato baasso aane arsoto.
28 Es bari boor'a Yesus ekka yi: «Nitto Asuni Naanin den
teggifeti kabaasik ta bar sinnamato arutiwa. Esiisimato dey
abataas taak assina barontu makentano ta taakin isa wuzane
aane zagifat sinbaason yaadatotiwa.
29 Taan wosi bar taneen anewa. Ta wonna wonna zagi-
fanaas barin girsuk sinna boor'a ta taan aane beye» yi.

30 Yesus es wuzasikitonon makobaase showobesiis barik amanesete.

Boor'ni Bozoossin Kesa

31 Yesus barik amanese Ayhudni meyak: «Ta kaamaasik fafaatine futok nitto ta nawowa.
32 Futooson dey arutiwa; futoos dey birmadumma nittotin kisuna» yi.
33 Baasso wolugsere: «Inno Abrahamni zalawa; isa asuniknu isanne boz aane sineniwa; aakkak ne innotin ‹Bozoossin kesatirwa› yifasso?» yisete.
34 Yesus wolgire ekka yi: «Futo nittok makefawungwa; boor'aason wostefe bar zuuttere boor'ni bozwa.
35 Boz wonna wonna keer aane feefe. Naastu wonna wonna keer feeferwa.
36 Ese Naas birmadumma kisaanane futok birmadumma kesati.
37 Abrahamni zala sinnitiison arifawungwa; sinuntano kaamnaason ephpha too beyeti boor'a taan worutik sholefeti.
38 Ta Abataaskin biina barontu makefan; nitto dey abantiiskin odeti barontu zagsefeti.»

Yesusnawa Abrahamna

39 Ayhudni meya dey barik: «Inno aba Abrahamwa» yisete. Yesus wolgire baassok: «Abrahamni naanggota sineti sinfaanane Abraham zagifenaasimato zaguti kabawa.
40 Ta Ha'ooskin odena futooson nittok maken. Sinuntano nitto taan woruk sholefeti. Abraham dey ekka aane zaguwe.
41 Nitto abantiisa wostonontu wostefetiwa» yi. Baasso dey: «Inno gerkesak aane koontoweniwa. Isa abani feer; es bar dey Ha'ooswa» yisete.
42 Yesus dey ekka yi: «Ha'oos abanti sini sinfaanane taan shunati kabawa. Ta Ha'ooskin yaana boor'a Ha'oostu taan wosirtano ta teetnak aane yootwa.
43 Awuni boor'anso ta wollaason gasasu beyfetiisi? Kaamnaason odok aane sholefetiwa.
44 Nitto abanti sina Dabulosni naanggotwa. Abanti sholefena barontu zaguk sholefeti. Bar zeemmeneen kaa worir. Futo barki aafa sinna boor'a futok aane yerefe. Bar eshinynya, eshni aba sinna boor'a esha wollefena kabaasik teetbaassintu wollefe.
45 Sinuntano ta futo wollefana boor'a nitto aane amanefetiwa.
46 Nittoossin: ‹Boor'a wostetwa› yire taan wee'ok chimnir oonso? Ta futo wollenar sinfaanane awuniron amano beyfetiso?
47 Ha'ooskin sina bar Ha'oosi kaamanon oder. Nitto Ha'ooskin sina beyti boor'a aane odefeti»
48 Ayhudni meya wolgire: « ‹Ne Samirawiwa, kiina ayyana dey neyissi faarwa› uniis futotanoso makeniri?» yisete.

49 Yesus wolgire ekka yi: «Tayissi kiina ayyana aafawa. Ta
abataasin ulfinsinar; sinuntano nitto taan kashshitir.
50 Sinfanaknu ta teetnaasi ulfinanon aane sholefat. Ta
ulfinaason sholefernawa mangsu kar'nirna oom feer.
51 Futo nittok makefawungwa, kaamnaason oodfe bar
isanne aafa kituna wuza.»
52 Ayhudni meya: «Neyissi kiina ayyana faanamato haye
ariniwa. Abrahamnu kitiwa; raajjuni meya dey kitisetewa.
Sinuntano ne: ‹Kaamnaason oodfe bar isanne aafa kituna
wuza› yifat.
53 Ne kiti abani Abrahamniistan arkutaroso? Raajjuni
meya kitisete. Eekin ne teetneeson oo uu?» yisete.
54 Yesus wolgire: «Ta teetnaason ulfinsifaanane shimatu
sinana. Taan ulfinsuniis nitto: ‹Ha'oni› yisefeti abataaswa.
55 Nitto barin aane arsefeti; sinuntano ta barin mai'sira ari-
nar. Aane arifat yifaanane nittoosimato eshinynyatu sinana.
Sinuntano ta barin mai'sira arinar; kaambaason dey oodnar.
56 Nitto abanti sina Abraham ta wonaason biyanak aka-
manon gire; dey biire gire»
57 Ayhudni meya dey: «Ne uuchasir woggane kar'noyfeen
Abrahamnin biitoso?» yisete.
58 Yesus dey: «Futo nittok makefawungwa; Abraham
koontonoy feen ta fawungwa» yi.
59 Estan barin ichak shu'a kabugsete; sinuntano Yesus
aachere betemeqdesiissin kesse hami.

9

Yesus Aaftishu Sinne Koonte Asusin Fati

1 Yesus ugunne hamfet aaftishu sinne koonte asunin bi.
2 Nawoni meya: «Assinynyano! Han asus aaftishu sinne
koontenaas oo wostena boor'aasikinso? Bar wostena
boor'asikingwa wedey barin kooni aba intoos wostesete
boor'aasikinso?» yire mamussete.
3 Yesus ekka yire wolgi: «Han asus aaftishu sinne
koontenaas bar wedey barin kooni aba intoos wostesete
boor'aasiktawa. Ha'oosi wosto barki kamo ammanon
bestonakwa.
4 Wonaas chaarefbaase feen taan wosi basa wostonon wos-
tonik sholsifawa. Oonu wostok chimnoyna talma yoonirwa.
5 Han daasta faana kabaasik ta han daasi chaarefawa.»
6 Es baron makefaat daasta tujere ho'a tushire haar'aasik
aaftishuusa aafanon woshshaat:
7 «Ek hamfaat Silom yistefa kuphira kuni akaassi masowa»
yi. Silom uusi kota: «Wostere hamar» uu. Es bari boor'a
hamme dey masere biyet wolle ye.

8 Sinati kabaasik shiiphefeen biye asuni meenawa wolkobaasakitona: «Han asus zeemo sinak diifaat shiiphefeen biini bartenoso?» yisete.
9 Isa isaas: «Barwa» yisete. Oomiis dey: «Indaanewa; gitobaastu barne feerwa» yisete. Asus: «Es aaftishuus tawa» yi.
10 Asuni meya dey: «Eekin aafnees aakkak biyak chimiso?» yisete.
11 Bar wolgire: «Yesus yistefe asus ho'a tushire haar'aasik aafnaason woshshaat: ‹Silom yistefa kuphira kuni akaassi hamma masowa› yin; hamma masera biingwa» yi.
12 «Es asus ayinso feenari?» yisete. Bar dey: «Ay feenamato aane arutwa» yi.

Ferisawini Meya Asus Aakkak Farinamato Aruk Sholsete

13 Estan asuni meya sinak aaftishu sinne fe asusin ephere Ferisawini meyaki taamete.
14 Yesus es asusa aafanon ho'a tushire haar'aasik woshshire fatinaas beysani wona.
15 Ferisawini meya: «Aakkak biyak chimisso?» yire hepsa asusin mamussete. Bar dey: «Aafnaason ho'a tushire haar'aasik woshshintu masera biyak chimingwa» yi.
16 Ferisawini meyaassin isa isaas: «Han asus beysani wonaason aane oodfe sinna boor'a Ha'ooskin yeertewa» yisete. Oomiis dey: «Boor'ba feena asu effatena biistera artonoy wuza aakkak zaguk chimnirinso?» yisete. Baasso ganeyaassi dey oor oor kesa sini.
17 Es bari boor'a Ferisawini meya sinak aaftishu sinne fe asusin: «Aafnees biyanak zagi asusa chowanon ne awu yifasso?» yit dey mamussete. Bar wolgire: «Raajjuwa» yi.
18 Ayhudni ha'sinynyani meya es asus aaftishu sinnamatonawa orfo dey biinamatona basa abaasnawa intoose asin teegsere mamussonenneen aane amanosoto.
19 Abaasnawa intoose: «Aaftishu sinnetu koonte yisefeti nitto naas haniiso? Eekin hash aakkak biyak chimi?» yisere mamussete.
20 Abaasnawa intoose wolugsere: «Haniis inno naa; aaftishu sinne koontobaason arifeniwa.
21 Sinuntano hash aakkak biinamatonawa aaffaason oo fatinamatona aane arifeni. Bar teetba chim asuwa; barin mamsuti. Basa chowaason bar makona» yisete.
22 «Kiristooswa» yire make asu feefaanane Ayhudni ha'sinynyani meya Ayhudni zuuttoni keyaassin kalle kissonek zeemme merkesere feeseter sinna boor'a baassotin digsefaattu ekka maksete.
23 Es bari boor'a abaasnawa intoose: «Bar teetba chim asuwa; barin mamsuti» yisete.

24 Estan sinak aaftishu sinne fe asusin hepsak teegesere:
«Ne futooson makera Ha'ooson ulfinsuwa. Han asus boor'
sinbaason inno arifeniwa» yisete.
25 Sinak aaftishu sinne fe asus wolgire: «Boor'ba faarto
aafato aane arifatwa. Ta arifanaas sinak aaftishu sin-
naasewa hash dey biyak chimnaase koi'bawa» yi.
26 Baasso dey: «Aambanso neek zaginari? Aakkakinso
aafneeson fatinari?» yisete.
27 Bar wolgire: «Zeemma nittok makengwa; odok aane
sholoweti. Hepsa awuniron odotik sholetiso? Nitto dey basa
nawo sinatik sholsedifetiroso?» yi.
28 Barin me'et: «Netu basa nawoteno inno Museni nawowa.
29 Ha'oos Museneen wollenamato inno arifeniwa. Sinun-
tano han asus ayin sinnamato aane arifeni» yisete.
30 Asus wolgire ekka yi: «Han asus ayin sinnamato aru
shakuntiis diinqi chowawa; sinuntano aafnaason fatiwa.
31 Ha'ooson digefe barinnawa safarabaason dey zagife
barinna Ha'oos oderwa. Sinuntano boor'ba faana barin aane
odefa sinnamato artowa.
32 Aaftishu sinne koonte asuni aafa oonu fatidifen daa
testenaneen kabira aane odtowa.
33 Han asus Ha'ooskin sina shaki sinfaanane isa wuzane
zagunak aafa chimanawuza.»
34 Baasso dey: «Boor'ak koonte ne innotin assutaroso?» yise-
faat Ayhudni shiiphoni keyaassin gerakalo kalle kissesete.

Ayyanak Aaftishu Sina

35 Yesus fari asusin Ayhudni shiiphoni keyaassin ger-
akalo kalle kissesetemato ode. Dey danne: «Asuni Naanik
amanefatoso?» yi.
36 Bar wolgire: «Daamtaaso! Barik amanonak bar oonso?»
yi.
37 Yesus dey: «Sina zeemma biitwa; hash dey neneen ane
wollefees ta barwa» yi.
38 Asus dey: «Daamtaaso! Amanonawa» yit barik sagade.
39 Yesus dey: «Ta han daasta yaanaas mangsuni kar'akwa.
Aaftishu sina baasso biyonek; biidifeni yisefe baasso dey
aaftishu sinobesiison besukwa» yi.
40 Es kabaasik teshba yerse isa isa Ferisawini meya es
baron odesere: «Eekan inno dey aaftishunoso?» yisete.
41 Yesus dey wolgire: «Aaftishu sinefaatine nittok boor'a
sinana kabatawa; sinuntano ‹Biidifenir› yisefeti boor'a
boor'nitiisneentu fui'totiwa» yi.

10

Yesus Ma'a Keemer

1 Dey Yesus: «Ta futo nittok makefawungwa; fantuusi olani
finynyisi kamo girunoy ooma ugnak girife bar wiiswa; dey
bo'inynyawa.
2 Sinuntano finynyibaasik girife bar fantuusi keemerwa.
3 Barik finynyaason oodfe bar gachana. Fantuusikito dey
kaambaason odona. Basa fantuusikitonon sunba sunbaasik
teegere kisuna.
4 Basa teetni fantuusikitonon zuutire kisinanneen orfo
barikitoni sinaasta zeemana. Fantuusikito dey kaambaason
arser sinna boor'a orfobaase hamona.
5 Sinuntano oomiisa kaamanon aane arsefa sinna boor'a
basaastan eelatu eelanatano isanne orfobaase aafa hamana
wuza»
6 Yesus es besoson baassok make. Sinuntano baasso mak-
ena wuzaas awu sinnamato aane arsoto.
7 Hepsa dey Yesus ekka yi: «Futo nittok makefawungwa;
fantuusi finynya tawa.
8 Tayistan zeemme yeese baasso zuuttere wiis; dey
bo'inynyawa. Fantuusikito dey baasso kaamaason aane
odosowa.
9 «Finynyaas tawa; taaki kamo girife bar faruna; giruna,
kesana, feeshni dima dey danana.
10 Wiisiis wiisere shukke tishkunaktano baak aane yeefe.
Sinuntano ta baassok kaa sinanaknawa foobesiisik tuumma
fu'te kaa danonektu yaangwa.
11 Ta ma'a keemerwa; ma'a keemeriis kaabaason fantu-
usikwa iyaat aatire imar.
12 Waagak keemfe bar fantuusikito basar sina beyna boor'a
iririka yaafana kabaasik fantuuson ha'aat eelfe. Iririkaas dey
fantuuson ephin oomaas siktefa.
13 Es keemeriis waagaktu keemfe sinna boor'a fantuusik
aane safarefe; dey teetbaasiktu eelfe.
14 Ta ma'a keemerwa; ta fantunaason arinarwa. Fantu-
naasikito dey taan arserwa.
15 Ta barikitonon arifanaas Abaas taan arifenasimatonawa
ta dey abataasin arifanasimatowa. Kaanaason dey fantu-
naasikwa iyaat aatira imanar.
16 Han olaassi foonto gerok ooma fantuna faaser.
Barikitonon dey ephpha yoonak sholsuwa. Barikito
kaamnaason odosona. Isa wodo sinana; keemeriis dey
isar sinana.
17 Hepsa wolla ephanak kaanaason dey aatira imanar
sinna boor'a abataas taan keeshter.
18 Kaanaason ta shunaasik aatira imana; taakin dey oonu
ephanak aafa chimanawuza. Kaanaason aatira imaknawa
wolgira dey ephanakna ha'suni hugnana faarwa. Es ajajiison
dey dannaas abataaskingwa»

19 Es makena barik hepsa Ayhudni meeni ganeyaassi oor
oor kesa sini.
20 Baassossin showobesiis: «kiina ayyana basaassi faarwa.
Nifasewa; awuniron barin odedifetirinso?» yisete.
21 Oomiis dey: «Han basa wollaas kiina ayyana basaassi
faana asuni wollatawa; kiina ayyana basaassi faana asu
aaftishuni aafaason fatunak chimniroso?» yisete.

Ayhudni Meya Barik Amano Beyete

22 Yerusalemuk betemeqdesiison kayimsuni heeboos ulfin-
tona wonaas kar'i; Es assaas dey yeesho.
23 Yesus betemeqdesiissi Solomonni kesfa giruni dagafiyo
yistefa dimaasta kutit feer.
24 Es kabaasik Ayhudni meya Yesusnin ganeya gedere
ekka yisete: «Aageneenninso neen laphphebatet fooniri? Ne
Ha'oosi muudto sina Kiristoos sinneeson amma zagira innok
makowa.»
25 Yesus baassok wolgire ekka yi: «Nittok makena baron
aane amanesefeti; ta abataasa sunak wostefana wostoos ta
oo sinnamato taak zaalawa.
26 Sinuntano nitto ta fantu sina beyeti boor'a aane amane-
feti.
27 Ta fantuusikito ta kaamaason odeser; ta dey barikitonon
arinar. Taak dey zoonusteser.
28 Ta koi'ba foonto kaa barikitok imana; isanne aafa tishu-
sonawuza. Ta kushuussin oonu aafa bo'ona wuza.
29 Barikitonon taak ima Abataas zuuttambaase asi denalo.
Abataasa kushusinnu barikitonon bo'onir oonu aafe.
30 Taanawa Abataasna inno isarwa.»
31 Hepsa dey Ayhudni meya barin ichche woruk shu'a
ephete.
32 Yesus dey: «Abataaskin showo ma'a wosto nittok besin;
eekin taan ichcha worutiis aaffa wostonasikinso?» yi.
33 Ayhudni meya dey wolgire: «Inno neen ichcha woruniis
Ha'oosta mei'ni kaama maketa boor'atano ma'a wostonesik-
tawa. Ne asu sinna faagedo teetneeson Ha'o zagitwa» yisete.
34 Yesus dey ekka yi: «Nitto tumaassi ‹Ha'oos nittotin›
‹Koo'lowa*› yingwa yifar tichchera faartanoso?
35 Ese Ha'oosi korto matsafaason feeshuk aafawa chimtona
wuza. Ha'oosi kaama yaana baassotin Ha'oosi kayma kaama
‹Nitto koo'lowa› yira teegenanneen;
36 Eekin Abaas korto zagina barinnawa han daasta wosina
barinna ‹Ta Ha'oni naawa› ubaasik awuni boor'a ‹Ha'oosta
mei'ni kaama makewa› yifetiso?
37 Ta wostefana wostoos Abataasar sina shakaanane taan
amanotiitawa.

* **10:34** Han faadaasta futoni Ha'oosi eddenontu besifa

38 Sinuntano ta wostefana wostoos Abataasar sinfaanane
taak amano beyfetiknu wostonaasik amanotiwa. Es barik
Abaas tayissi feenamatonawa ta dey Abaasasi faanamatona
mai'sira arsotiwa»
39 Baasso dey hepsa ephonek sholsete; sinuntano bar
kushubesiissin aatte kesse hami.
40 Hepsa dey Yesus Yordanosni akaason finne zeemoti
Yohannis haphqit feena dimaasta hamme esta di.
41 Showo asuni meya barki yeesere: «Yohannis isa biis-
tera artonoy wuzane aane zaguwe; sinuntano Yohannis han
asusa chowanon makena wuzaas zuuttambaase futowa» yis-
esete.
42 Estak dey showobesiis Yesusnik amanesete.

11

Alazarni Kitu
1 Bitaniyak Alazar yiste isa asu mettere feer. Bitaniya
Maaraminewa eetba Maartane feesefe ke'e.
2 Es Maarami sinfa bar Daamiisa wochonon shitto
woshshira dey sombaasik ku'a bar. Es mettees dey bari
ay sina Alazar.
3 Eete eete dey: «Daamiiso! Es ne shunfata bar mettewa»
yisere Yesuniki wosisete.
4 Yesus es baron odenaase: «Han meroos barin woruni
merotawa; sinuntano Ha'oosik ulfina sinanaknawa Ha'oosi
naa dey han merosik ulfintonaknatu mettewa» yi.
5 Yesus Maartanon; eetba Maaraminonnawa aybesi
Alazarninna shunar.
6 Sinuntano Yesus Alazarni mettonon odefaat feena di-
maasta hep wona feeshi.
7 Esseen orfo nawoni meyak: «Hepsa wolla Yuudaki daasta
hamniwa» yi.
8 Nawoni meya: «Assinynyano! Garo wonaneen sinak Ay-
hudni meya neen shu'ak ichonek sholset feeseterwa. Hepsa
dey wolla esta hamatak sholetoso?» yisete.
9 Yesus wolgire ekka yi: «Wonaassi asire heppe sa'atitanoso
faari? Wonak kutife bar han daasi chaarefanon biidifer
sinna boor'a aafawa tuusa'ona wuza.
10 Sinuntano talmaassi kutife bar chaarefa barki aafa sinna
boor'a tuusa'erwa» yi.
11 Es baron makenanneen orfo: «Zomoni sina Alazar
afay'tewa. Sinuntano ta hamma afay'nitan barin guzgu-
narwa» yi.
12 Nawoni meya dey: «Daamiiso! Afay'nin kunir sinfaanane
farunawa» yisete.
13 Yesus Alazar kiti sinbaasontu baassok make. Sinuntano
afay'nin kunnanne faar sinnatu baassok beste.
14 Es bari boor'a Yesus ammanon: «Alazar kitiwa.

15 Nitto amanotik esta fo beynaasik nittokwa iyaat gire-
fawungwa. Sinuntano hash kabini barki hamniwa» yi.
16 Es kabaasik «Didimos» yistefe Tomas* oom nawoni
meyak: «Kabini Yesusneen ane kitunik inno dey hamniwa» yi.

Yesus Kitun Kabunewa Kaa Sinbaase

17 Alazarni kituus kabbartenanneen acheech wona
kar'faan Yesus ye. Asuni meya dey Alazar kitubaason
Yesusnik maksete.
18 Bitaniya Yerusalemniistan wokbaas keez kiilo meetiri
sinana.
19 Showo Ayhudni meya Maartanewa Maaramine asi
aybesi kitifaan baassotin chinuk yeesere esta feeseter.
20 Maarta Yesus yoobaason odenaase uphonak kesi. Sinun-
tano Maarami keer diifar.
21 Maarta Yesusnik: «Daamiiso! Ne hanta faatar sinfaanane
aytaas kituna kabatawa.
22 Sinuntano hashnu ne Ha'ooskin shiiphefata baron zuu-
tira neek imanamato arifawungwa» yi.
23 Yesus dey barik: «Aynees kitun kabunawe» yi.
24 Maarta dey: «Koi'baasi wono kitun kabuni kabaasik
kabunamato arifawungwa» yi.
25 Yesus dey barik: «Kitun kabunewa kaane tawe. Taak
amanefe bar kitifenaknu hayewtu sinana.
26 Taak feefe barnawa taak amanefe barna zuuttere isanne
aafa kituna wuza. Es baron amanefatose?» yi.
27 Bar dey: «Aa Daamiiso! Ne han daasta yooni Muudto
Ha'oosi naa sintamato ta amanefawungwa» yi.
28 Maarta es baron makefaat hamma eetbaason aachok
teegera: «Assinynyaas yewe; neen dey sholediferwe» yi.
29 Maarami odenayse taptak kabira barki hami.
30 Es kabaasik Yesus Maarta uphena dimaastatu feeteno
hashnu hang ke'e aane giruwe.
31 Baron chinuk barneen ane keer diise Ayhudni meya
Maarami taptera kabi kesbaase Alazarni moogaaski hamma
waasunak hamarne faar sinfaan orfobaase hamete.
32 Maarami Yesus feenaasta hamma biinayse wochobaassi
gandera: «Daamiiso! Ne hanta faatar sinfaanane aytaas kituna
kabatawa» yi.
33 Yesus bar waasifeennawa barneen ane yeese Ayhudni
meya waassefeen biyaat teetbaasiknu akamanon seektere
suumere;
34 «Ayinso kunsitiri†?» yi. Baasso dey: «Daamiiso! Yaara
biwa» yisete.
35 Yesus arafa kessire waasi.

---

* **11:16** Tomas Ibirayistini kaamak «Mano» uu. Didimos Girikni kaamak: «Mano» uu. † **11:34** Ayinso kabbareti uwa.

36 Es bari boor'a Ayhudni meya: «Awune faaron shunfenamato biitiwa» yisete.
37 Sinuntano baassossin isa isaas: «Aaftishuusa aafanon fati bar han asus kitunoynamato zaguk aafanoso chimanawuza?» yisete.

Yesus Alazarnin Kitun Kabgi

38 Yesus teetbaasik hepsa dey akamanon seektere suumefaat moogaaski hami. Moogaas dey inya shu'ak uktera kuni dugadug.
39 Yesus: «Shu'aason kabgutiwa» yi. Kiti basa eet Maarta: «Daamiiso! Kitinanneen acheech wona sinna boor'a hash zeyarwa» yi.
40 Yesus dey: « ‹Amanefaatane Ha'oosi ulfinanon biyatawe› yira neek aane makotose?» yi.
41 Asuni meya dey shu'aason kabugsete. Esseen orfo Yesus den kaanne: «Abataaso! Ta shiiphooson odeta boor'a galattefawungwa.
42 Wonna wonna dey shiiphonaason odefatamato arifawungwa. Sinuntano ekka makenaas ne taan wosuneeson han yerse asuni meya amanosonekwa» yi.
43 Yesus es baron makefaat: «Alazarno! Hang keswa» yire akama tega kaamak teege.
44 Kitu Alazar kushubaasewa wochobaase zuuttena eekobaase kesi. Sinbaas dey maamak taatena eekobaasetu fa. Yesus asuni meyak: «Kotaani kutuwowa» yi.

Yesusnin Woruk Zagte Chowa

45 Maaraminon chinuk yeese Ayhudni meyaassin showobesiis Yesus zagina baron biyefaat barik amanesete.
46 Sinuntano baassossin isa isaas Ferisawini meyaki hamere Yesus zagina baron maksete.
47 Es bari boor'a maagni gaanynye meenawa Ferisawini meena shonggosta zuuttesefe baassotin zuutisere: «Han asus showo biistera artonoy wuza zagidifer sinna boor'a awu zagaanine wayyanso?
48 Baak beyfaanine asu zuuttere barik amanonir; Roomni meya dey yeesere inno betemeqdesiisonnawa asuniisinna tishkiseseterwa» yisete.
49 Sinuntano es woggaassik maagni gaanynye meeni gaanynya sina Qeyyaffa yistefe baassossin isaas: «Nitto isanne aane arifetiwa.
50 Dara zuuttere tishubaastan isa asu daraasa teetak kitifaanane nittok ma'ar sinnamato aane yaadatefetinoso?» yi.
51 Es baron dey makenaas basa teetaassin kisiretawa. Sinuntano es woggaassik bar maagni gaanynye meeni gaanynya

sinna boor'a Yesus daraasa teetak kitunak feenamato besifena kabaasiktu es raajiison make.

52 Yesus daraasa teetak kitunaas Ayhudni daranik koi'ba sinnoynamato Ha'oosik amanera daadaassi siktera faase naanggotaason dey isarik zuutunakwa.

53 Es wononeen kabsere Yesusnin woruk merkesete.

54 Es bari boor'a Yesus Ayhudni meeni ganeyaassi ammanon kesse aane kutuwe. Sinuntano essin kesse zaboosi tesha fa daa Efrem yistefa katamaassi hami. Estak dey nawoni meyaneen di.

55 Ayhudni meeni faasikani heeboos tai'sera faar. Showo asuni meya es heeboos kar'noyfeen zeemme masere kayimme hoorok feesefe daa daassin Yerusalem kesete.

56 Yesusnin sholset feeseter sinna boor'a betemeqdesiissi yersefaat baassotna baassotna: «Awu safarefetiso? Han heeboosta yoonir sinna nittok aane bestefanoso?» yisete.

57 Maagni gaanynye meenawa Ferisawini meena Yesusnin ephak bar feena dimaason arife asu feefaanane baassok makonak ajajesere feeseter.

12

Yesusni Wochooson Maarami Shitto Woshshi

1 Ayhudni faasikani heeboos zagtonak issun wona fu'tefana kabaasik Yesus kitun kabgina Alazar feefena Bitaniya hami.

2 Estak feese asuni meya meeta'u barik hoossisete. Maarta dey wostotatu fa. Alazar dey Yesusneen ane muu muusonek tai'sere feese baassossin isaaswa.

3 Es kabaasik Maarami akama chima waagak waagte kayma naardosik wosuste isa buttulle shitto ephpha Yesusni wochoosta wuukaat sombaasik dey wochobaason ku'i. Keyaas dey naardosini shittoni sawak tuumi.

4 Nawobaasasin isaas Yesusnin aatire imni Askorotki Yuuda ekka yi:

5 «Han shittoos isa wogga wosuste wostoni birrisi waagtera awuni boor'a tukamnik imto beyiso?»

6 Bar ekka yinaas tukamnik safarere sinnoynaron wiis sinna boor'awa. Waaga ephfees bar sinna boor'a kar'diddiissi ha'tefa barissin ephphe dostere feer.

7 Yesus dey ekka yi: «Ashnaas kabbartona wonoti bariktu taan hoossi sinna boor'a beytiwa.»

8 «Tukamni meya wonna wonna nittoneentu feesetewa. Sinuntano ta nittoneen wonna wonna aafa foona wuza.»

9 Es kabaasik showo Ayhudni meya Yesus Bitaniya foobaason odesefaat yeesete. Es yeesetees Yesus bar barin biya sinnoyanron kitun kabi Alazarninneen biyaktu yeesete.

10 Sinuntano Maagni gaanynye meya Alazarnin dey woruk
merkesete.
11 Esiis dey Alazarnistan kabi chowa Ayhudni meyaassin
showobesiis Yesusnik amaneset feeseter sinna boor'a.

Yesus Akama Ulfinak Yerusalem Giri

12 Wonotirik Ayhudni faasikani heeboosik ye showo dara
Yesus Yerusalem yoonir sinbaason odesete.
13 Es bari boor'a Deya kiir'e ephere barin uphok kesere:
«Hosana! Daamiisa sunak yeefe Israelni taatoos suustowa» yit
chaaget feeseter.
14 Yesus hanyani nawa danne barista di. Esiis dey:
15 «Ne Tsiyonni katama Yerusalemne digotaatawe!
esenu taatonees hanyani naata diire yoonir.»
yistera tichchewa.
16 Nawoni meyak es chowaas zeemma baassok aane ga-
lowa. Sinuntano Yesus ulfintenanneen orfo es tichaas barik
tichchenamatonawa barik zagtenamato yaadatesete.
17 Yesus Alazarnin moogaassin teegere kitun kabgifena
kabaasik barneen ane fe asuni meya Yesusni chowaasik zaala
makset feeseter.
18 Showo asuni meya uphok yeesetees es biistera artonoy
wuzason zaginamato odesere feeseter sinna boor'awa.
19 Estan Ferisawini meya baassotna baassotna: «Han daasta
fe asu zuuttambaase basa orfoose hamiwa! Inno isa wuzanu
zaguk aane chimeni sinnamato biyetiyoso?» yisesete.

Girikni Meya Yesusni Biyak Sholsete

20 Heeboosik Ha'oni shiiphok Yerusalem yeese baasso
ganeyaassin isa isa Girikni asuni meya feeseter.
21 Baasso dey Galiilaki Betesayidani asu sina Filiphosniki
hamere: «Daamniiso! Yesusni biyanik sholefeniwa» yisete.
22 Filiphoos hamme Indriyasnik make. Indriyasnawa Fil-
iphosna hamere Yesusnik maksete.
23 Yesus baassok wolgire ekka yi: «Asuni Naa ulfintona
sa'atiis kar'iwa.
24 Futo futo nittok yifawungwa, isa zagoni gaana ho'aassi
zigira kitu shakaanane bar bartu fui'tonirwa. Sinuntano
kitira kayifaanane showo gaanatu gaanana.
25 Kaabaason shunfe bar tishkir. Han daastak kaabaason
oomtefe bar koi'ba foonto kaatu barin oodnir.
26 Taak wostok sholefe bar taneen ane yowo. Ta faanaasta
wostinynyataas dey foona. Taak wostefe barin dey Abaas
ulfinsuna.»

Yesus Basaasta Kar'ni Shanaasewa Kituse Asin Make

27 Tusire dey Yesus: «Hash kaanaason tiir'o ephiwa. Awu
unarinso? ‹Abataaso! Han sa'atiisssin taan fu'aywa›

unataaso? Sinuntano ekka unoynamato ta yaanay han shanani sa'atisikwa.
28 Abataaso! Ne sunneeson ulfinsuwa» yi. Esseen orfo saman: «Sunnaason ulfinsingwa, hepsa dey ulfinsunawa!» yifa kaama odte.
29 Esta yere asuni meya es baron odefaat: «Dedowa» yisete. Oomiis dey: «Ha'oosi wosiyatu barik wollerwa» yisete.
30 Yesus dey: «Es kaamaas odtenaas nittokwa iyaattano taaktawa» yi.
31 «Haye han daasi mangsuni kar'ni sa'atiis kar'iwa. Han daasi ha'sinynya sina Sexana gerakalo ha'tonaas hayewa.
32 Ta han daastan den tegifana kabaasik asusin zuutira taaki yoonak zaguna»
33 Yesus aro kitu kitunak feenamato besuktu es kaamaason make.
34 Darani meya dey: «Inno tumaassi odeniis: ‹Kiristoos koi'ba foonto neya foonir› yifarwa. Eekin ne: ‹Asuni Naa den tegunak sholsifawa› yifataas aakkanso? Es Asuni Naas oonso?» yisete.
35 Yesus dey: «Hash garo wona nittoneen ane chaarefaas faarwa. Talma nittotin ephnoynamato chaarefaas faana kabaasik kututi. Talmaassi kutife bar ay hamdifenamato aane arife.
36 Nitto chaarefni naanggota sinotik chaarefaas faana kabaasik es chaarefaasik amanosotiwa» yi. Yesus es baron makenanneen orfo baassostan shaate.

Ayhudni Meeni Amano Beya

37 Yesus effatena showo biistera artonoy wuza baasso sina zagifenaknu Ayhudni meya barik aane amanosoto.
38 Es bar dey sinnaas raajju Isayyas: «Daamiiso! Oonso makeni kaamaason amaneri? Ha'oosi hugna dey oonik ammanon besteso?» yire makena kaamaas ko'unakwa.
39 Hepsa dey raajju Isayyas baasso amano beyaasik ekka yit ammanon make:
40 «Aaffesiisik biirenawa;
nibbesiissi yaadaterena;
wolsonoytematonawa;
fatunoynamatona;
Ha'oos aaffesiison tishki;
nibbesiison dey chini.»
41 Isayyas han baron yinaas basa ulfinaason biina boor'awa. Es bari boor'a Yesusni chowaasik es baron make.
42-43 Sinfanaknu Ayhudni meyanon ha'sife baassossin showobesiis Yesusnik amanesete. Sinuntano Ha'ooskin bestefa ulfinaastan asunikin bestefa ulfinaason shunesete

boor'a Ferisawini meya Ayhudni shiiphoni keyaassin baassotin kalle kissonoytemato digsefaat amanobesiison ammanon aane maksoto.

44 Yesus kaambaason teggire ekka yi: «Taak amanefe bar taak koi'ba sinnoynaron taan wosi barik dey amanewa.

45 Taan biya bar taan wosi barin dey biyanawa.

46 Taak amanefe bar zuuttere talmaassi foonoynamato ta chaarefa sinna han daasta yaangwa.

47 Kaamnaason odere wostota feeshunoy basaasta mangsu kar'niis tatewa. Ta yaanaas han daason fu'oktano han daasta mangsuni kar'aktawa.

48 Taan ephphetoo beyye kaamnaason dey wostota feeshunoy basaasta mangsu kar'nir feerwa. Ta makena kaamaas koi'ni wono basaasta mangsu kar'anawa.

49 Ta taakin aane makotwa. Sinuntano ta una baronnawa makona ajajiisonna imaas taan wosi Abaaswa.

50 Basa ajajiis dey koi'ba foonto kaa sinnamato arifawungwa. Es bari boor'a Abaas taak makena baron nittok makengwa.»

13

Yesus Nawobaasakitoni Wochonon Masi

1 Wonaas dey Ayhudni faasikani heeboos zagtonoyfeen zeemmawa. Yesus han daason beyye den ababaaski hamana wona kar'baason ari. Han daasta fe basar sina baassotin shunet feer. Dey kituk kar'ananneen shuni.

2 Yesusnawa basa nawoosna meeta'u meesedifer. Sinuntano Sexana Simonni naa Askorotki Yuudani nibaassi Yesusnin aatire imanak zagi.

3 Abaas ha'suni hugna zuuttambaase asin barik imnamatonawa Ha'ooskin yeenamatona; dey Ha'ooski wolle hamnir sinnamato Yesus arire feer.

4 Es bari boor'a meeta'ustan kabire tukaastaki mayna maamaason gaa'e kunsaat koyguni maama ephphe geshobaasta taar'e.

5 Esseen orfo gabatesi aka gedde nawobaasakitoni wochonon masi. Taar'ena maamaasik dey ku'i.

6 Simon Phexirosnin masak yeen bar dey: «Daamiiso! Ne ta wochooson masataroso?» yi.

7 Yesus wolgire: «Ta zagifana baron ne hash aafawa aruta wuza. Sinuntano wolitu yaadatotawa» yi.

8 Phexiros dey: «Ne ta wochooson isanne aafawa masata wuza!» yi. Yesus dey: «Wochoneeson masa shakaanane taakin haa'one aafawa» yi.

9 Simon Phexiros dey: «Daamiiso! Ekka sinfaanane wochonaason koi'ba sinnoynaron kushunaasewa teetnaase asin gedda maswa» yi.
10 Yesus dey: «Atubaason mase bar atuba zuuttera kayma sinna boor'a wochobaason masonaastano ooma aane sholsifawa. Nitto dey kayimwa. Sinuntano zuuttamnitiise kayimtewa» yi.
11 Yesus: «Zuuttamnitiise kayimtewa» yinaas barin aatire imni bar oo sinnamato arire feer sinna boor'awa.
12 Baasso wochooson masse kesnanneen orfo maybaason mayye wolle ukkoti diinaasta di. Ekka dey yi: «Ta awu zaginamato yaadatetiyoso?
13 Nitto taan: ‹Assinynya wedey Daam› yisefeti. Ta assinynyanawa Daamna sinna boor'a es maketiis futowa.
14 Ese ta nitto Daamnawa assinynyana sinfaat wochontiison masnanneen nitto dey nittotna nittotna wochontiison masotik sholsifawa.
15 Ta nittok zaginaysimato nitto dey zagsotiktu beso nittok imingwa.
16 Futo nittok makefawungwa, wostinynya daambaasatan denalo aane sinfewa. Wostere hamfe bar dey barin wosi basaastan denalo aane sinfewa.
17 Es baron arira wostota feeshaatine nitto suustowa.
18 Han baron makefanaas zuuttamnitiise asi chowatawa. Ta korina nittotin arifawungwa. Sinuntano korto matsafaassi: ‹Tushnaason taneen me bar guma sinne tayista kabiwa› yiste bar ko'unak sholsifawa.
19 Han bar sinnoyfeen zeemma nittok makenaas sinfana kabaasik ta Kiristoos sinnamato amanotikwa.
20 Futo futo nittok makefawungwa, ta wosina barin ephpheteefe bar taan dey ephphetoona. Taan ephphete bar dey taan wosi barin ephphetoona.»

Yesusnin Aatire Imniis Oo Sinnamato Zeemme Make

21 Yesus es baron makenanneen orfo ayyanabaason tiir'o ephaan: «Futo futo nittok makefawungwa, nittoossin isaas taan aatire imnirwa» yit ammanon kisire make.
22 Nawobaasakito ooni chowa makenamato aane arsoto sinna boor'a aafe aafe biyesete.
23 Nawobaasakitonisin Yesus shunfena isa nawoos Yesusni tesha kasayere diifer.
24 Simon Phexiros es nawoosin aafa kiir'e: «Ooni chowa makenamato mamsibbo» yi.
25 Bar dey ek Yesusniki tai'sere: «Daamiiso, oonso neen aatire imniri?» yit mamsi.
26 Yesus dey wolgire: «Han tushaason utoossi dukira tuchuna barwa» yi. Estan tushaason utoossi dukire Askorotki Simonni naa sina Yuudanik tuchi.

27 Yuuda tushaason ephnanneen orfo geregere Sexana
basaassi giri. Yesus dey Yuudanin: «Ese zagutak sholeta
baron tai'nin zaguwa» yi.
28 Sinuntano esta muu muusonek kasayere diise baas-
sossin es Yesus makefena bar awu sinnamato arir aafe.
29 Yuuda waaga ephar sinna boor'a nawoni meyaassin
isa isaas Yesus: «Heeboosik sholsu wuzason waagowa wedey
tukamni meyak ima imma» yinanne faartu sinna baassok
beste.
30 Yuuda dey es tushaason ephnanneen orfo geregere kesse
hami. Es kabaasik dey waala.

Gaddo Ajaji

31 Yuuda kesse hamnanneen orfo Yesus ekka yi: «Haye
Asuni Naa ulfintewa. Ha'oos dey barki kamo ulfintewa.
32 [Ha'oos barki kamo ulfintena boor'a Ha'oos dey barin
ulfinsunawa. Geregere dey ulfinsunawa.]
33 Naanggotno! Akama wona nittoneen aane aafa foona
wuza. Nitto dey taan sholsoti. Ayhudni ha'sinynyani meyak:
‹Ta hamana dimaassi nitto yootik aafa chimati wuza› yira
makenaasimato hash nittok dey makefan.
34 Nittotna nittotna shunosotik gaddo ajaji nittok imana. Ta
nittotin shunnaasimato nittotna nittotna dey shunosoti.
35 Nittotna nittotna shunesefaatine ta nawo sinetimato
asuni meya zuuttesere arsonewa.»

Phexiros Mormonamato Yesus Zeemme Make

36 Simon Phexiros Yesusnin: «Daamiiso! Ayinso hamatari?»
yire mamsi.
Yesus dey: «Hash ta hamana dimaassi ne yootak aafawa
chimata wuza. Sinuntano woli yook chimatawa» yire wolgi.
37 Phexiros dey: «Daamiiso! Hash ne orfoose yook chima
beyanaas awuni boor'anso? Ta kaanaasonnu sinun neekwa
iyaat aatira imanawa» yi.
38 Yesus ekka yire barik wolgi: «Kaaneeson taakwa iyaat
aatira imataro? Futo futo neek makefawungwa, ako
oorunoyfeen keeza wolla taan mormotawa.»

14

Den Abaaski Taamni Ugna Yesuswa

1 Yesus ekka yi: «Nibnitiis nawonaata, Ha'oosik amanoti.
Taak dey amanoti.
2 Showo fooni dima Abataasa keeruk faar. Ekka sina
shakaanane: ‹Footi dima nittok hoossunak hamanarwa› yira
nittok makona kabatawa.
3 Hamma footi dima hoossinanneen orfo ta faanaasta nitto
dey footik hepsa wolla yaara nittotin ephpha hamana.

4 Ta hamana dimaassi zoonsuni ugnaason dey arsetir.»

5 Tomas: «Daamiiso! Ne hamata dimaason aane aruweniwa. Eekin ugnaason aakkak arunisso?» yi.

6 Yesus dey Tomasnik: «Abaaski zoonsuni ugunnewa futone dey kaane tawa. Taaki kamo sina shakaanane oonu Abaaski hamnir aafewa.

7 Taan arseti sinfaanane Abataasin dey arutiwa. Sinuntano hawungneen ekalo arsotiwa. Dey biyetiwa» yi.

8 Filiphoos dey: «Daamiiso! Abaasin besuwa; innok hooronawa» yi.

9 Yesus wolgire: «Filiphosno! Effatena wona nittoneen ane faana taan aane aruwenoso? Taan biya bar Abaasin biwa. Eekin aakkak ne: ‹Abaasin innok besuwa› yifasso?

10 Ta Abaasasi faanamato, Abaas dey tayissi feenamato aane amanefenoso? Ta nittok makefana kaamaas ta teetaaskintawa. Sinuntano wostobaason wostefees tayissi feefe Abaaswa.

11 Ta Abaasasi faanamato, Abaas dey tayissi feenamato taak amanotiwa. Es baron shakaatine wostena wostonaasi boor'a taak amanoti.

12 Futo futo nittok makefawungwa, ta Abaaski hamanar sinna boor'a taak amanefe bar ta wostefana wostooson dey wostona. Es baristan denalonontu wostona.

13 Abaas Naabaaski kamo ulfintonak ta sunaasik shiiphefeti shiiphooson zuuttambaase ta nittok zaguna.

14 Aaffa wuzasonnu ta sunaasik shiiphefaatine ta zaguna.

Yesus Korto Ayyanaasi Chowak Imna Abdi

15 «Taan keeshtetir sinfaanane ajajinaason oodtiwa.

16 Ta Abaasin shiiphonawa. Bar dey koi'ba foontonon nittoneen ane fooni ooma nittotin chinuni baron imana.

17 Es bar dey futoni Ayyanaaswa. Han daas biyaknawa arunakna aafa chimanawuza sinna boor'a ephphetook aafa chimanawuza. Sinuntano bar nittoneen ane faar dey nittoossi foonir sinna boor'a nitto aruti.

18 «Ababa intoba foonto naanggotaasne faaron zagira nittotin aafa beyana wuza. Ta nittoki wolla yoonar.

19 Garo wonaneen orfo han daas taan aafa biyana wuza. Sinuntano hepsa wolla nitto taan biyati. Ta hayew sinna boor'a nitto dey hayew sinati.

20 Ta Abaasasi faanamato, nitto dey tayissi faatimato, ta dey nittoossi faanamato es wono arsoti.

21 «Taan keeshtefe bar ajajinaason ephpheteere wostota feeshife barwa. Abataas dey taan keeshtefe barin keeshtona. Ta dey barin keeshtona. Teetnaason dey barik ammanon besuna.»

22 Askorotki Yuuda sinnoy oom Yuuda: «Daamiiso! Han
daasi asunik sinnoynaron innok teetneeson ammanon besu-
taas aakkakinso?» yi.
23 Yesus wolgire ekka yi: «Taan keeshtefe bar kaamnaason
oodar. Abataas dey barin keeshtona. Inno dey barki yaara
barneen ane fooni.
24 Taan keeshtonoy bar kaamnaason aane oodfe. Han
odefeti kaamaas taan wosi Abaasartano taartawa.
25 «Nittoneen ane faana kabaasik han baron nittok maken.
26 Sinuntano Abaas ta sunaasik wosuna nittotin chinuni
Korto Ayyanaas zuuttambaase asin assuna. Ta nittok makena
baron yaadatotik nittotin zaguna.
27 «Nagaason nittok beyanawa. Naganaason nittok imana.
Ta nittok imana nagaas han daas imfana barne faartawa.
Nibnitiis nawonaata dey digonaata.
28 ‹Ta hamanar, wolla dey nittoki yoonar› yira makena
baron odeseti. Taan keeshtetir sinfaanane Abaas tayistan
arkir sinna boor'a ta Abataaski hamnaasik girsoti kabawa.
29 Es bar sinfana kabaasik amanosotik zeemma nittok mak-
engwa.
30 Han daason ha'sife Sexaniis yoonir sinna boor'a
hawungneen ekalo akamanon nittoneen aafa wollona wuza.
Bar tayista isa wuza zaguna hugnaba aafa.
31 Sinuntano ta Abaasin keeshtefanamato han daas arunak
Abaas taan ajajena baron zuutira zagunarwa. Hantan kabini
hamniwa» yi.

15

Yesus Wayiniisi Tuzwa

1 Tusire dey: «Ta wayiniisi tuzanimatowa. Es wayiniison
oodfees Abataaswa.
2 Gaana gaannoy tayista fa waay'aason zuutire kar'e
ha'unir. Gaana gaanfa waay'aason dey fanire mai'sira
gaananak oodana.
3 Nitto ta makena kaamaasik kayim sinetiwa.
4 Taneen ane footi. Ta dey nittoneen ane foona. Waay'aas
wayiniisi tuzta fo shakaanane teetbaasik bar bar gaana
gaanak aafa chimanawuza. Esiisimato nitto dey taneen ane
fo shakaatine gaana gaanatik aafa chimati wuza.
5 «Ta wayinisikitoni tuzatowa. Nitto dey bari waay'awa.
Taneen ane feefe barnawa ta dey barneen ane faana barnatu
akama gaana gaannirwa. Ta foontonon isa wuzane zaguk
aafa chimati wuza.
6 Taneen ane foonoy bar waay'asimato gerakalo ha'tere
ichimana. Es Waay'aas dey kephtera geesi ha'tera kiich-
chona.

7 «Tayissi faasefaatinenawa kaamnaas dey nittoossi
faafaananena sholeti wuzason zuutira shiiphefaatine danati.
8 Akama gaana gaanna ta nawo sinefaatine es barik
Abataas ulfintona.
9 Abaas taan keeshtenaasimato ta dey nittotin keeshton-
awa. Es bari boor'a ta keeshtanaasik foosoti.
10 Ta Abataasa ajajinon zaginamatonawa keeshtanbaasik
faafanamatona nitto dey ajajinaason zagifaatine ta keesh-
tanaasik foosoti.
11 Han baron nittok makenaas ta giraas nittoossi foon-
aknawa nitto giraas dey tuuma sinanakwa.
12 Ta ajajiis haniis: ta nittotin keeshtenaasimato nitto dey
wal keeshtosotikwa.
13 Asu kaabaason zomobaasikwa iyaat aatire imaastan de-
nalo keeshtana aafawa.
14 Nitto dey ta ajajena baron zagifaatine ta zomowa.
15 Wostinynyaas daambaas zagifena baron aane arife sinna
boor'a hawungneen ekalo nittotin wostinynyata aafa un-
awuza. Sinuntano Abataaskin odena baron zuuttambaase
nittok maken sinna boor'a zomota yingwa.
16 Tatu nittotin korirteno nitto taan aane koruwetiwa.
Hamma akama gaana gaanotik, gaannitiis dey foonak ta nit-
totin taassingwa. Es bari boor'a Abaas ta sunaasik shiipheti
wuzason zuutire imana.
17 Ese ta nittotin ajajefanaas nittotna nittotna wal keesh-
tosotikwa.

Yesus Han Daas Oomtonamato Make

18 «Han daas nittotin oomtefaanane nittoostan zeemma
taan oomtenamato aruti.
19 Han daastaki asuni meenimato sineti sinfaatine barir
sina baassotin shunana kabawa. Sinuntano nitto han daasir
sina beyti boor'anawa ta nittotin han daasi asunisin korina
boor'anatu han daas nittotin oomtefa.
20 ‹Wostinynyaas Daambaasatan denalo aane sinfewa› yira
nittok makena baron gasasuti. Taan shanasi gedak kalle ko-
fuksetenneen nittotin dey shanasi gedak kalle kofukseterwa.
Kaamaason odesefaatene nitto kaamaason dey odosonewa.
21 Sinuntano taan wosi barin aane arsefe sinna boor'a han
baron zuutire taar sinti boor'a nittoosta zagsone.
22 Ta yaara baassok mako shakin sinfaanane baassosta
boor'a sinana kabatawa. Sinuntano hash boor'besiisik mak-
sone wuza aafawa.
23 Taan oomtefe bar Abataasin dey oomter.
24 Oom asu wostonoyna wostooson baasso ganeyaassi
wosto shakin sinfaanane baassosta boor'a sinana kabatawa.
Sinuntano hash han baron zuutire biyetinneen orfo taneen
Abataasinneen oomtesete.

25 Esiis dey sinnaas baasso tumaassi: ‹Shimaasiktu taan
oomtesete› yistera tichche kaamaas ko'unakwa.
26 «Sinuntano Abaaskin yooni barewa ta dey nittoki wosuna
chinuni futoni Korto Ayyanaase yaara ta chowaasik zaala
makona.
27 Nitto dey zeemmaneen taneen ane faasetir sinna boor'a
ta chowaasik zaala maksoti.

16

1 Han baron nittok makenaas amantontiis tu-
usa'onoynamatowa.
2 Ayhudni shiiphoni keyaassin nittotin kalle kissone. Es
baristan denalo dey nittotin wori bar zuuttambaase Ha'oosik
wostesetenne faaron sinna faadtona wona yoona.
3 Abaasin wedey taan aane arsoto sinna boor'atu es baron
ekka zagsefe.
4 Sinuntano han baron nittok makenaas es wonaas
kar'fana kabaasik ta awu nittok makenamato yaadatotikwa.
Nittoneen ane faana boor'atu han baron zuutira zeemma
nittok mako beyingwa.

Korto Ayyanaas Wostona Wosto

5 «Sinuntano hash taan wosi barki hamanar. Nittoossin dey:
‹Ay hama?› yire taan mamsunir aafe.
6 Sinuntano han baron nittok makena boor'a nibnitiis su-
umok tuumi.
7 Sinuntano futooson nittok makefawungwa, ta hamaas
nittok ma'arwa. Ta hama shakaanane chinuni korto
Ayyanaas nittoki aafa yoonawuza. Sinuntano ta hamfaanane
chinuni korto Ayyanaason nittok wosuna.
8 Bar yaara han daason boor'ni chowaasik, ookoni
chowaasik, mangsuni kar'ni chowaassik wee'ona.
9 Taak amano beyobesiisiktu boor'ni chowaasik wee'ona.
10 Ta Abaaski hamanar sinna boor'anawa hawungneen
ekalo dey taan aafa biyati wuza sinna boor'anatu ookoni
chowaasik wee'ona.
11 Han daason ha'sife basaasta mangsu katena boor'atu
mangsuni kar'ni chowaassik wee'ona.
12 «Nittok makona wuza akama faar. Sinuntano hash nit-
toosta fayar.
13 Futo sina Ha'oosi chowanon ammanon kisira besuni
Ayyanaas yaafana kabaasik futo zuuttambaase asiissi nit-
totin zoosuna. Bar odefana barontu nittok makonatano
bari teetaassin kisira aafa makona wuza. Dey yooni wuza-
sikitonon nittok makona.
14 Bar taar sina baristantu epha nittok makona sinna boor'a
taan ulfinsuna.
15 Abaasar sina bar zuuttera taar. Es bari boor'atu: ‹Taar
sina baristantu epha nittok makona› yinwa.

Suumontiis Girak Sooltona

16 «Garo wonaneen orfo taan aafa biyati wuza; dey garo
wonaneen orfo hepsa taan biyati.»

17 Nawobaasakitonisin isa isaas baassotna baassotna: «
‹Abataaski dey hamanar sinna boor'a garo wonaneen orfo
taan aafa biyati wuza; Dey garo wonaneen orfo hepsa taan
biyati› yifenaas aambanso?» yisesete.
18 «Ese han ‹Garo wonaneen orfo› yifena wuzaas aam-
banso? Makefena wuzason aane galowa» yisesete.

19 Yesus dey barin mamsuk sholsetemato arifaat ekka yi:
«Nittotna nittotna ‹Garo wonaneen orfo taan aafa biyatiwuza;
Dey garo wonaneen orfo taan biyati› yina boor'anoso wal
mamussefetiis?
20 Futo nittok makefawungwa, nitto chaaga waasuti. Sin-
untano han daasi asuni meya girsone. Nitto suumoti, sinun-
tano suumontiis girak sooltona.
21 Mashka asu kophoni keektoni wonbaas kar'fana
kabaasik suumefa. Sinuntano nawa kooninanneen orfo
han daasta nawa koontena boor'a girabaastan kabi chowa
aata shanabaason aane yaadatefa.
22 Esiisimato nitto hash suumotir, sinuntano hepsa wolla
nittotin biyanar. Nibnitiis dey girona. Es girantiison dey
nittoostan ephnir aafe.

23 «Es wono taakin isa wuzane aafa shiiphoti wuza. Futo nit-
tok makefan, Abaas ta sunaasik shiiphsefeti wuzason zuutire
nittok imana.
24 Hashneen kar'a ta sunaasik isa wuzane aane shi-
iphoweti. Girantiis tuuma sinanak shiiphoti danati.

25 «Esseen hawung besoktu nittok maken. Hanneen besok
makonoyna wona yoona. Sinuntano Abaasa chowanon nit-
tok ammanon makona.
26 Es wono ta sunaasik shiiphoti. Ta dey: ‹Abaasin nittok
shiiphonawa› aafa unawuza.
27 Esiis dey Abaas teetbaasik nittotin shunar. Bar dey
shunfenaas taan shunti boor'anawa Ha'ooskin yoonaason
amaneseti boor'anawa.
28 Abaaskin kessa han daasta yaan. Hepsa dey han daason
beyya Abataaski hamanar.»

29 Nawobaasakito dey: «Haye besok sinnoynaron ammanon
maketwa.
30 Zuuttambaase aritar sinna boor'a oonu neen mamsunak
aane sholsifa sinnamato haye ariniwa. Es bar dey ne
Ha'ooskin yaatamato amanonik zagiwa» yisete.

31 Yesus ekka yire baassok wolgi: «Futoosik haye
amanetiyoso?

32 Ese isa isarnitiis siktera keenti keenti hamati wonaasewa
ta taan beyoti wonaase yoona. Es sa'atiis dey haye kar'iwa.
Sinuntano Abaas taneen ane feena boor'a tatatewa.
33 Han baron nittok makenaas taneen ane faafaani naga
nittok foonakwa. Han daasta faafeti kabaasik shana nittok
faar. Sinuntano harewa! Ta han daason merengwa.»

17

Yesus Nawobaasakitonik Shiiphe

1 Yesus es baron makenanneen orfo sama biire ekka yi:
«Abataaso! Haye wonaas kar'iwa. Ta ne Naas neen ulfinsunak
Naaneesin ulfinsuwa.
2 Esiis dey asu zuuttambaase asiista ha'suni hugna imta
boor'a barik imta baasso zuuttambesiise asik koi'ba foonto
kaa imanak barin ulfinsutawa.
3 Koi'ba foonto kaas dey ne ne futoni Ha'o sinnesonnawa
wosita Yesus Kiristoosninna aruwa.
4 Ne taak imta wostooson wostera koi'sira han daastak
neen ulfinsingwa.
5 Abataaso! Han daas testonoyfeen ne faataasta faana
kabaasik fa ulfinaaski wolgira taan ulfinsuwa.
6 «Han daastan korira taak imta baassok ne oo sintamato
besingwa. Baasso dey neerwa. Ne dey baassotin taak imitwa.
Baasso dey kaamneeson oodesete.
7 Taak imta bar zuuttera neekin sinnamato baasso haye
arsete.
8 Ne taak maketa kaamaason baassok maken. Baasso dey
ephpheteesete. Ta neekin yaanamato dey futok arsete. Ne
taan wositamato dey amanesete.
9 «Ne taak imanak imta nawoni meya neer sinete boor'atu
shiiphefantano han daasiktawa.
10 Taar sina baasso zuuttere neerwa. Neer sina baasso dey
taarwa. Ta dey baassoktu ulfintona.
11 Hawungneen ekalo ta han daastak aafa foona wuza.
Sinuntano baasso han daastatu foosone. Ta neeki yoonar.
Korto Abataaso! Han taak imanak imta baassotin innomato
isar sinonek ne taak imta sunneesik oodwa.
12 Baassoneen ane faana kabaasik baassotin ne sunaasik
oodin; imanak taak imta baassotin dey oodin. Tichaasi
kaama ko'unak tishuni naasteno baassossin oonu aane
tishuwe.
13 Haye neeki yoonar. Ta giraas baassok tuuma sinanak han
daastak faana kabaasik han baron makengwa.
14 Ta kaamneeson baassok maken. Ta han daastakir sina
beynasimato baasso dey han daastakirtewa. Es bari boor'a
han daas baassotin oomte.
15 Baassotin mangu sina bariissin oodataktano han daastan
gero kisutak aafa shiiphona wuza.

16 Ta han daastakir sina beynasimato baasso dey han daastakirtewa.
17 Futoosik baassotin korto zaguwa. Kaamnees futowa.
18 Ne taan han daasta fe asuski wositaasimato ta dey baassotin wosin.
19 Baasso futok ne wostoosik teetbesiison aatire imonek ta ta teetaason maa'a zagira baassok imingwa.
20 «Baasso kaamaasi boor'a taak amanefe baassokneentu shiiphedifantano nawotaasakitonik koi'batawa.
21 Ta shiiphefanaas zuuttambesiise isar sinonekwa. Es barik ne taan wositamato han daas dey amanona. Esiis dey Abataaso! Ne tayissi faatamato ta dey neyissi faanamato baasso dey innoossi foosonekwa.
22 Inno isar sinniisimato baasso dey isar sinonek ne taak imta ulfinaason baassok imin.
23 Futok isar sinonees dey ta baassossi ne tayissi faatamatowa. Es barik ne taan wositamatonawa taan keeshtetaasne faaron baassotin dey keeshtetamatona han daas arunakwa.
24 «Abataaso! Han daas testonoyfeen taan keeshteta boor'a ne taak imta ulfinaason biyonek han ne taak imta baasso dey ta faanaasta taneen ane foosonek sholefan.
25 Ooko Abataaso! Han daas neen aane aruwa. Sinuntano ta neen arinar. Han baasso dey ne taan wositamato arsete.
26 Ne taan keeshteta keeshtanaas baassossi dey sinanaknawa ta dey baassossi foonakna baasso dey neen arsonek zagin. Dey arsonek zaguna.»

18

Yesus Aattere Imte

1 Yesus es baron shiiphenanneen orfo nawobaasakitoneen ane Kedironni kophaasi yesalo hami. Yesusnawa nawobaasakitona akakiltiisi girsete.
2 Yesusnawa nawobaasakitona showo wona esta zuutteseter sinna boor'a aatire ima Yuuda es dimaason arir.
3 Es bari boor'a Yuuda showo meya taar'oni meeni zuuttoneen dey maagni gaanynye meyakinnawa Ferisawini meyakinna wostere yeese oodfe baasso ha'sinynyani meyanonna zoonsire esta hami. Baasso dey faanosi, tonanewa neeboni meene ephaat feeseter.
4 Yesus dey basaasta kar'ni baron zuuttambaase arifaat baassoki hamme: «Oonininso sholetiri?» yi.
5 Baasso dey: «Naaziretki Yesusnintu sholefeniwa» yisete. Bar dey: «Tawa» yi. Aatire ima Yuuda dey baassoneen ane yerefer.
6 Yesus: «Tawa» ubaase orfobesiisik hamere daasta gandesete.

7 Yesus hepsak dey: «Oonininso sholetiri?» yire mamsi.
Baasso dey: «Naaziretki Yesusninwa» yisete.
8 Bar dey: «Tawa yinaaskaso; ese sholefetiis taan sinfaanane
han taneen ane feese baassotin beyfaani hamotowa» yi.
9 Es bar dey sinnaas: «Abataaso! Han taak imta baassossin
isarinnu aane tishkutwa» yina kaamaas ko'unakwa.
10 Simon Phexiros kutesiko ephphe feer sinna boor'a kisire
maagni gaanynye meeni gaanynyaasa wostinynyani oi'ta
odonon kace. Wostinynyaasa suna dey Malkos.
11 Sinuntano Yesus Phexirosnin: «Kutesikoneeson zanbaassi
wolgira gedwa. Abaas taak imna shanani ushaason aafa
ushana wuzane faar sinna neek bestefawoso?» yi.

Yesus Maagiisa Gaannye Meeni Gaanynyaasa Sina Haannaniki Tai'se

12 Esseen orfo meya taar'osneen baassotin ajajefe baas-
soneennawa Ayhudni meeni tasoni meeni ha'sinynyani
meena Yesusnin ephere taar'ete.
13 Zeemme Haannaniki ephphe hamete. Es neyaasik
Haanna maagni gaanynye meeni gaanynya sina Keyyaffanik
naashba.
14 Keyyaffa: «Daraasa teetak isa asu kitifaanane ma'arwa»
yire Ayhudni meyanon ha'sife baassok zeemo sinak mekama
ima asu.

Phexiros Yesusnin Morme

15 Simon Phexiros oom nawoosna Yesusni orfoose hamete.
Es oom nawoos dey maagni gaanynye meeni gaanynyaasik
arto. Es bari boor'a bar maagni gaanynye meeni gaanynyani
ojni keerkalo Yesusneen ane giri.
16 Sinuntano Phexiros gerakalo ojaasi finynyini tesha
yerefer. Maagni gaanynye meeni gaanynyaasik arto na-
woos kesse keyaason oodfa mashka wostinynyaasik makere
Phexirosnin keerkalo gedi.
17 Es keyaason oodfa mashka wostinynyaas Phexirosnin:
«Ne dey han asusa nawoosasin isaastenoso?» yi. Bar wolgire:
«Indaanewe» yi.
18 Gerok koocho sinna boor'a wostinynyani meenawa
oodfe baasso ha'sinynya kaa'oni geya sookere yersefaat
bessedifer. Phexiros dey baassoneen ane yerefaat besidifer.

Maagni Gaanynye Meeni Gaanynyaas Yesusnin Mamsi

19 Es kabaasik maagni gaanynye meeni gaanynyaas
Yesusnin nawobaasakitoni chowanonnawa basa assuse
asin mamsi.

20 Yesus dey ekka yit wolgi: «Ta han daa zuuttambaase asik ammanontu maken. Ayhudni meya zuuttambesiise zuuttesefe Ayhudni shiiphoni keyaassik sinun wedey betemeqdesiissi wonna wonna assin. Aachok isa wuzane aane makot.
21 Eekan awuniron taan mamsifatso? Makefana kabaasik ode baassotin mamsuwa. Ta makena baron baasso arseterwa.»
22 Yesus es baron makefena kabaasik esta yere oodfe baasso ha'sinynyaasasin isaas: «Maagni gaanynye meeni gaanynyaasik ekka yitnoso wolgutari?» yit Yesusnin bochi.
23 Yesus dey: «Mangu kaama maken sinfaanane es makena barik zaal sinna makowa. Makena bar futo sinfaanane awuni boor'a taan ichfasso?» yi.
24 Estan Haanna Yesusnin taatobaase wolgire maagni gaanynye meeni gaanynya sina Keyyaffaniki gafki.

Phexiros Hepsak Dey Yesusnin Morme

25 Simon Phexiros yerefaat geya besidifer. Oom asuni meya dey: «Ne han asusa nawoosasin isaastenoso?» yisete. Bar dey: «Indaanewa» yit morme.
26 Phexiros odobaason kacena basa koon sina maagni gaanynye meeni gaanynyaasa wostinynyaasasin isaas: «Atakiltini dimaassi Yesusneen ane feen aane biyutoso?» yi.
27 Phexiros dey hepsa wolle morme; es kabaasik geregere ako oori.

Yesus Philaxosni Eina Ta'i

28 Esseen orfo e'so wonsak Yesusnin Keyyaffani keerun ephere daa ha'sife Philaxosni ojni keerkalo taamete. Ayhudni meya faasikani heeboosi meeta'unon muusonek sholsu sinna boor'a kiinonoytemato uuk daa ha'sife basa ojni keerkalo aane girsoto.
29 Es bari boor'a daa ha'sife bar gero kesse: «Han asusata malateti malataas aambanso?» yit baassotin mamsi.
30 Baasso dey wolgire: «Han asus mangu wuza zagu shaki sinfaanane aatira neek imani kabatawa» yisete.
31 Pilatos dey: «Nitto ephpha hamfaat tumantiisimato basaasta mangsu kar'tiwa» yi. Ayhudni meya dey: «Inno tumaasik asunin woru kaltowa» yisete.
32 Es bar dey sinaas Yesus aro kitu kitunamato makena kaamaas ko'unakwa.
33 Pilatos hepsa wolle ojni keerkalo giri. Yesusnin barki teegsire: «Ne Ayhudni meeni taatonoso?» yit mamsi.
34 Yesus wolgire: «Han ne makefata bar neekiningwa wedey oom asuni meya ta chowaason neek makseterinso?» yi.

35 Pilatos wolgire: «Ta Ayhudnoso? Neen taak aatire imaas
ne keen sinna baassonawa maagni gaanynyaasnawa. Ne
awu mangsisso?» yi.
36 Yesus wolgire: «Ta taatoos han daastakirtawa; taatonaas
han daastakir sini sinfaanane Ayhudni ha'sinynyani meeni
kushusi aattera imtonoynamato ta meya taar'oni meya neeb-
sone kabawa. Sinuntano ta taatoos han daastakirtawa» yi.
37 Pilatos wolgire: «Ne eekin taatonoso?» yi. Yesus dey:
«Ta taato sinnamato nenu maketwa. Ta koontenaasewa han
daasta yaanaase futooson asuni meyak makonakwa. Fu-
tooskin sina bar zuuttere kaamnaason odonawa» yi.
38 Pilatos wolgire: «Futo aambanso?» yire mamsi. Es-
tan Pilatos hepsa Ayhudni meyaki kesse: «Ta isa mangsune
basaastan aane danut.
39 Sinuntano faasikani heeboosik isa taatonin ta nittok
kotana bar artowa. Es bari boor'a Ayhudni meeni taatosin
nittok kotanak sholefetiyoso?» yi.
40 Sinuntano baasso zuuttambesiise: «Barbaannintu ko-
tatatano Yesusnintawa!» yiset chaagete. Barbaan dey
bo'inynya.

19

Meya Taar'osakito Yesusnin Kanyesete

1 Esseen orfo Pilatos Yesusnin ichshi.
2 Meya taar'obaasakito dey seer'ani zawudi ma'ire teet-
baasta guufsaat wayintajji maya mayissesete.
3 Barki yeesefaafe: «Ayhudni taatooso! Naga neek sin-
fawungwa» yiset bochet feeseter.
4 Pilatos hepsa gero kesse baassok: «Esenu isa mangsu
basaastan aane danut sinnamato arutik barin nittok gero
kissunawa» yi.
5 Yesus seer'ani zawudi guufere wayintajji maya mayye
gerakalo kesi. Pilatos: «Ese asus hanifewa» yi.
6 Maagni gaanynye meenawa taar'oni meeni
ha'sinynyaasna biyere: «Suutwa! Suutwa!» yiset chaagesete.
Sinuntano Pilatos: «Ta isa mangsune basaastan aane
danutwa. Nitto ephpha taamfaat suuttiwa» yi.
7 Ayhudni meya wolugsere: «Inno tumani faarwa; han asus
bar barin wolgire: ‹Ta Ha'oni naa› yina boor'a es tumaniisi-
mato kitunaktu sholsifawa» yisete.
8 Pilatos es baron odenayse akamanon dige.
9 Wolle ojaasi keerkalo girifaat Yesusnin: «Ne ayininso
yaatari?» yire mamsi. Sinuntano Yesus isa wuzane aane
wolguwe.

10 Pilatos dey: «Taak aane makefenoso? Ta neen
kotanak wedey suutanak ha'suni hugnana faanamato aane
aruwenoso?» yi.
11 Yesus dey: «Ha'ooskin ha'suni hugna neek imto shaki
sinfaanane ne tayista isa hugnane aafawa. Taan neek aatire
ima asus akama boor'ba faarwa.»

Yesusniista Kituni Mangsu Kate

12 Pilatos es baro odenayse Yesusnin kotak shole. Sinun-
tano Ayhudni meya: «Han barin kotaatane ne Qeesarni keen-
tewa. Teetbaason taato zagi bar zuuttere Keesarni gumawa»
yiset chaagete.
13 Pilatos es baron odere Yesusnin gerakalo kisaat: «Yiito
shu'a» yistefa dimaasta mangsuni kar'ni kodaasta di. Es
dimaas Ibrayistini noonok «Gabata» yisteratu teegtefa.
14 Faasikani heeboosi hooroni wona sinna faar. Wonaas
dey issun sa'ati sinana. Es kabaasik Philatos Ayhudni meyak:
«Hanifewa taatontiis» yi.
15 Sinuntano baasso: «Tishkuwa! Tishkuwa! Suutwa!» yit
chaagesete. Pilatos wolgire: «Taatontiisin suutanaroso?» yi.
Maagni gaanynye meya: «Keesarteno oom taatoni aafewa» yit
wolugsete.
16 Es kabaasik Pilatos Yesusnin suuttonak aatire imi.
Baasso dey Yesusnin ephphe hamete.

Yesusni Suutto

17 Yesus mesqeliison wor'e: «Teetni mega» yistefa dimaasta
kesi. Es dimaas Ibrawini meeni noonok: «Golgotatu» yistefa.
18 Esta taamme suutete. Barneen ane oom hep asunin;
isaasin aldaasta; isaasin hoi'taasta; Yesusnin ganeyaassi za-
gire suutete.
19 Pilatos dey: «Naaziretki Yesus Ayhudni taato» yifa ticha
tichisere mesqeliisi teetta yeeti.
20 Yesus suuttena dimaas Yerusalemni katamaasik ta'a
sinna boor'a showo Ayhudni meya es tichaason feretisete.
Tichaas dey tichchenaas Ibrayistini meeni noonok; Roomni
meeni noonoknawa Girikni meeni noonoknatu tichche.
21 Ayhudni maagni gaanynye meya Philaxosnin: «Ne ‹Ay-
hudni meeni taatowa› yira tichutaatawa. Sinuntano han
asus: ‹Ta Ayhudni meeni taatowa› yi yiratu tichutawa» yisete.
22 Pilatos: «Tichina baron tichingwa» yire wolgi.
23 Meya taar'osakito Yesusnin suutetenneen orfo maybaa-
son isarba isarbaasik isa kushu kar'anak acheech dimta bage-
sete. Gaag mayooson dey ephete. Es gaag mayoos denun
kabira yeet kar'a shimanonik wichertano zootterta.
24 Es bari boor'a meya taar'osakito baassotna baassotna:
«Oonik kar'nitto arunik ixxa ha'uniistano aafa karasuni
wuza» yisesete. Esiis dey sinnaas:

«Maynaason baassotna baassotna;
Haa'esete;
maynaasta ixxa ha'sesete.»
Yifa tichaasi kaama ko'unak sinna boor'a meya taar'osakito dey ekka zagsete.
25 Yesus suuttena mesqeliisi teshta intobaasewa intobaasi eetne; Kilopani asu Maaraminewa Magdelawitki Maaramine esta yersefar.
26 Yesusni intoos bar shunfena nawoosa tesha yerefeen bi. Dey Intobaasik: «Intonaase! Naanees hanifewe» yi.
27 Esseen orfo nawoosin: «Intone hanifawa» yi. Esseen orfo nawoos Maaraminon ephphe keeba hami.
28 Estan Yesus zuuttambaase ko'inamato arifaat tichchera kuni bar ko'unak: «Iktengwa» yi.
29 Estak suqaro waynini usha tuumma diina koda faar. Waynini ushaason aka ephak chima wuzaassi haphqire i'ota* duusire noonobaassi tuchisete.
30 Yesus waynini ushaason suutire ushnayse: «Ko'iwa» yi. Estan teetbaason daa mugire kiti.

Yesusni Teshaas Hebok Keche
31 Beysani wonaasi hooroni wona sinna boor'anawa es beysani wonaas dey akama heebo sinna boor'ana suuttere yere asusa dugno beysani wonaasik mesqeliista aane feeshfa. Es bari boor'a Ayhudni meeni ha'sinynyani meya suuttere yere baasso orgooson kiir'e kessusonek ajajonak Philaxosni shiiphsete.
32 Estan meya taar'osakito yeesere Yesusneen ane suuttere yere tesuni basa orgonon kiir'esete. Tusire dey hepsaasa orgonon kiir'esete.
33 Sinuntano Yesusniki yeesefe kabaasik bar kitinamato biyaat orgobaason aane kiir'oto.
34 Meya taar'osasin isaas teshbaason ebok kejin geregere harinnewa akane kesi.
35 Es baron biya bar nitto amanotik zaala make. Makena zaalaas dey futo. Makefena bar futo sinnamato bar arife.
36 Es bar dey sinnaas: «Basa megaassin isarnu aafa kiitona wuza» yifa tichaasi kaama ko'unakwa.
37 Dey ooma tichaasnu: «Kejete barin biyonewa» yifa.

Yesusni Dugnoosi Kabbarto
38 Ayhudni ha'sinynyani meyanon digefaat aachok Yesusni nawo sina Armatiyaski Yosef Yesusni dugnooson ephanak Philaxosnin shiiphe. Pilatos dey ephanak make. Estan Yosef hamme dugnooson ephi.

* **19:29** I'oosi suna «husophi»

39 Zeemo sinak talmak Yesuniki ye Nikodimos fayba keezasir kiilo sinni Kumbinewa Reettine woi'to sawa wuza ephphe ye.
40 Yosefnawa Nikodimosna Yesusni dugnooson ephphe taamme Ayhudni meeni zuutuni tumaasimato shitto woshshire wor'a maamak kimete.
41 Bar suuttena dimaas toktera di akakiltiisi teshta. Es toktera di akakiltiisi ganesi asuni dugno girunoyna gaddo shu'ni mooga faar.
42 Beysani wonaasi hooroni wona sinna boor'anawa moogaas dey ta'a sinna boor'ana Yesusni dugnooson esta kabbarsete.

20

Yesus Kitun Kabi

1 Guddani wono she'u feteetunoyfeen Megdelawitki Maarami moogaaski hami. Moogaasta uktera kuni inya shu'aas bukalera kunfeen bi.
2 Bar eelet Simon phexirosnikinawa Yesus shunfena oom nawooskina hamma: «Daamiisa dugnonon shu'ni moogaassin ephetewa. Ay kunussetemato aane aruweniwa» yi.
3 Estan Phexiros oom nawoosna kesere moogaaski hamete.
4 Hepobesiise eelet hameter. Sinuntano oom nawoos Phexirosnistan taptere eelle zeemme moogaasi esta kar'i.
5 Mogire biin Yesus kimtena maamaas kunfeen bi. Sinuntano sir aane giruwe.
6 Simon Phexiros dey orfobaase yeere moogaassi girin kimtena maamaas kunfeen bi.
7 Dey teetbaasta marte maamaas kimte maamaasneen sinnoynaron teetbak birtera ooma dimta kunfeen bi.
8 Estan dey zeemme moogaaski ye oom nawoos girire biire dey amane.
9 «Bar kitun kabunak sholsifa» yifa tichaasi kaamanon hashnu aane yaadatosoto.
10 Esseen orfo nawoni meya wolle feesefe dimaasta hamete.

Yesus Megdelawitki Maaramik Beste

11 Megdelawitki Maarami moogaasi gerakalo yerefaat waasidifar. Waasifat moogaassi mogira bi.
12 Hep Ha'oni wosiya foro maya mayera Yesusni dugno kunnaasta isaas boktaasta isaas chogoosta diisefeen bi.
13 Baasso dey: «Han asuse! Awuni boor'a waasidifatarinse?» yisete. Bar wolgira: «Daamtaasa dugnonon ephphe hamete. Ay kunussetemato aane arut» yi.
14 Es baron iyaat orfoba wolla biin Yesus yerefeen bi. Sinuntano bar sinbaason aane aruwa.

15 Yesus: «Han asuse! Awuni boor'a waasidifatarinse?
Oonininse sholedifatari?» yi. Bar akakiltini tasowa iyaat:
«Daamiiso! Ne ephaatane ay kunsitamato makowa. Ta ephpha
hamanawa» yi.
16 Yesus baron: «Maaram» yi. Bar dey orfo wolla Ibrayistini
noonok: «Rabuni» yi. Kotbaas dey: «Assinynyano» uu.
17 Yesus: «Hashne den Abaaski aane hamut sinna boor'a
taan ta'utaatawe. Sinuntano aytaasakitoniki hamfaat: ‹Ta
abataaskinawa abantiisikna, Ha'onaaskinawa Ha'ontiiskina
hamanar yi› yira makowe» yi.
18 Estan Magdelawitki Maarami hamma nawoni meyak:
«Daamiisin biingwa» yi. Dey bar barik awu makenamato
baassok make.

Yesus Nawobaasakitoneen Uphe

19 Es guddani wono waalin nawoni meya Ayhudni meeni
ha'sinynyani meyanon digesete boor'a gamalaasikitonon
kulfaat zuuttesere feeseter. Yesus yeere baasso ganeyaassi
yerefaat: «Naga nittok sinfawungwa» yi.
20 Es baron makefaat kushubaasewa teshbaase asin baas-
sok besi. Nawoni meya dey daamiisin biyeteyse akamanon
girsete.
21 Yesus hepsa dey: «Naga nittok sinfawungwa. Abaas taan
wosinaysimato ta dey nittotin wosunawa» yi.
22 Es baron makefaat baassosta fugin: «Korto Ayyanaason
ephpheteesete.
23 Nitto asuni meeni boor'aason feeshun iyaatine
boor'besiis feeshun ustona. Nitto asuni meeni boor'aason
feeshun uu shakaatine aafa feeshun ustona wuza» yi.

Yesusnawa Tomasna

24 Es kabaasik asire heppesasin isaas; Didimoos* yistefe
Tomas Yesus yeena kabaasik baassoneen ane aafe.
25 Oom nawoni meya Tomasnik: «Daamiisin biiniwa» yisete.
Sinuntano bar: «Musmarik ichche kushubaastaki sakaasson
kushunaasi waay'ak sir zugera biinoynawa dey kushunaasi
waay'ak teshbaastaki mazanon taptira biinoyna isanne aafa
amanona wuza» yi.
26 Hepsa dey nangrinsinari wono† nawoni meya isarik
feeseter. Tomas dey baassoneen ane feer. Gamalaasikito
kuluftobaase feen Yesus yeere baasso ganeyaassi yerefaat:
«Naga nittok sinfawungwa» yi.
27 Esseen orfo Tomasnin: «Kushuneesi waay'anon teshshera
kushunaasi sakaasta ta'ira biwa. Kushuneeson teshshera
teshnaastaki mazaason ta'uwa; amaner sintano amanonor
sinatatawa» yi.

---

* **20:24** «Didimos» uus Girikni noonok «Mano» uu. † **20:26** Hepsani Guddaasik

28 Tomas dey: «Daamtaaso! Ha'onaase!» yire wolgi.
29 Yesus dey Tomasnin: «Ne biita boor'atu amanetwa. Binoy amanefe baasso suustowa» yi.

Han Matsafaas Awuni Boor'a Tichchenamato

30 Yesus han tichaassi tichchonoy showo biistera artonoy wuza nawoni meyaneen ane feena kabaasik zagi.
31 Sinuntano Yesus bar Kiristoos Ha'oosi Naa sinbaason amanotiknawa amanera dey basa sunaasik koi'ba foonto kaa danatiknatu han bar tichchewa.

21

Yesus Naafun Nawoni Meyak Beste

1 Esseen orfo Yesus Galiilaki* baarisi tesha hepsa nawoni meyak ammanon beste. Es baassok ammanon bestenaas haniisimatowa.
2 Simon Phexirons, «Mano» yistefe Tomas, Galiilak fa Qaanani katamaassiki Naatinael, Zabdiyosni naanggotiisnawa nawobaasasin oom hep nawoosna isarik feeseter.
3 Simon Phexiros baassok: «Kurxummni eshak hamnarwa» yi. Baasso dey: «Neneen ane hamaniwa» yisete. Kesere dey goonuussi girsete. Sinuntano es waalaasik isarinnu aane ephosoto.
4 Wonfana kabaasik Yesus es baarisi ha'a yere. Sinuntano nawoni meya Yesus sinbaason aane arsoto.
5 Yesus: «Naanggotno! Isa eshsha ephti qurxummi faaroso?» yire mamsi. Baasso dey: «Aafawa» yire wolugsete.
6 Bar dey: «Yugudooson goonuusi oi'ta teshta ha'utiwa; Estan danati» yi. Baasso dey ha'sete. Showo qurxummi ootte sinna boor'a zatte kisuk aane chimoto.
7 Yesus shunfena nawoos Phexirosnin: «Daamiiswabiti!» yi. Es bari boor'a Simon Phexiros daamniis sinbaason odenayse atatubaase sinna boor'a maambaason mayye baariissi giri.
8 Sinuntano oom nawoni meya daastan woketees isa tiya metiritano akamanon aane wokoto. Qurxummi tuumma fa yugudooson zatet goonuussi diisere yeesete.
9 Goonuussin kersefe kabaasik kurxummi barista kunna kaa'oni geenewa tushne biyete.
10 Yesus: «Hashti eshsha ephti kurxummiissin teshshotiwa» yi.
11 Simon Phexiros goonuussi girire isa tiirewa uuchasire keeze inya inya qurxummik tuumma fa yugudooson zatte daasta kisi. Effatena showo sinfanaknu yugudoos aane karatowa.

---

* **21:1** Galiilaki baarisi ooma suna «Tiberiyas».

12 Yesus baassotin: «Yaara ufeshshu muutiwa» yi. Daamiis
bar sinbaason arsete boor'a nawoosasin isarnu: «Ne oonso?»
yire mamsuk chimar aafe.
13 Yesus yeere tushaason ephphe baassok imaat kesse kurx-
ummiison dey imi.
14 Yesus kitun kabinanneen orfo nawoni meyak keessa
wolle uphoba.

Yesus Phexirosnin Mamsi

15 Ufeshshu meesetenneen orfo Yesus Simon Phexiros-
nin: «Yohanisni naa Simonno! Han baassostan denalo taan
keeshtefatoso?» yire mamsi. Bar wolgire: «Aa, Daamtaaso!
Shunfanamato ne aritarwa» yi. Yesus dey: «Garo garo fantu-
naason keemma» yi.
16 Hepsa dey Yesus: «Yohannisni naa Simonno, taan
keeshtefatoso?» yi. «Aa, Daamtaaso! Shunfanamato ne
aritarwa» yi. Yesus wolgire: «Fantunaasikitonon keemma» yi.
17 Keessak dey: «Yohannisni naa Simonno taan shunfa toso?»
yi. Keessak dey: «Taan shunfa toso?» yina boor'a Phexiros
suumere: «Daamtaaso! Ne zuuttambaase asin aritarwa. Shun-
fanamato dey ne aritarwa» yi. Yesus: «Fantunaasikitonon
keemma.
18 Futo neek makefangwa: Ne na'o asu sinfa ta kabaasik
ne teetneesik geshoneeson talfak taar'era shunta dima hamet
faatar. Sinuntano kur'ifata kabaasik kushuneeson kabgira
besaan oom asu taatuna. Ne shunnoyta dima dey taamana»
yi.
19 Yesus ekka yinaas Phexiros aro kitu kitire Ha'ooson ulfin-
sunamatotu besifa. Es baron iyaat: «Taneen ane hamniwa» yi.

Yesusnawa Oom Nawoosna

20 Phexiros yerqere Yesus shunfena nawobaas basa orfoose
hamfeen bi. Es bar dey meeta'u maastefana kabaasik Yesus-
niki tai'sere: «Daamtaaso! Neen aatire imniis oonso?» yire
mamsi barwa.
21 Phexiros Yesus shunfena nawobaasin biyaat Yesusnin:
«Han asus awu sinni?» yi.
22 Yesus: «Ta wolla yoona kabaneen bar kaak foonak shole-
faanane neen awu tiir'e. Ne taneen ane hamniwa!» yi.
23 Es bari boor'a nawoni meeni ganeyaassi: «Es nawoos
aafa kituna wuza» yifa wolla zi'i. Sinuntano Yesus: «Ta wolla
yoona kabaneen bar kaak foonak sholefaanane neen awu
tiir'eso?» utu yiteno: «Aafa kituna wuza» aane uwe.
24 Es nawoos han chowaasikitonon zuutire zaala makere
tichiwa. Bar makena zaalaas futo sinnamato arifeni.
25 Yesus zagina ooma showo wuza faar. Taak bestefanaysi-
mato bar zagina wuzaas zuuttera isarba isarbaasik tichche

sinfaanane es tichaason han daas teetbaasik wor'ak chimana kabatawa.

Wosini Meeni Wosto Gachgiru

Wosini meeni wostoos Luqasni misirachchuni kaamaasi tusu. Matsafaasi arki chowa tesuni Yesus Kiristoosneen ane hama asuni meya Korto Ayyanak zoonustesere basa chowaasik makefa misirachchuni kaamaason Yerusalemuk, Yuudani daa zuuttambaase asiissi, Samariyak, hamma daani dilta kar'ananneen (1:8) aakkak zi'sisetematotu makefa. Matsafaas Kiristinnani amantoos Ayhudni meeni ganeyaassi jammartera daasta fe asu zuuttambaase asi amanto sinana kabaneen aakkak zi'inamatotu tochoyefa. Tichi bar Kiristanani meya Roomni taate meeni taatoos shorkuk sire sire jallisuk kabsefe asuni meya sina beyobesiisonnawa Kiristinnani haymanotiis Ayhudni meeni haymanotiison tuununir sinnamato besuk chima kabo kabe.

Wosini meeni wostoos; Yesusni chowaasik makefanaas misirachchuni kaamaas kar'na dima wonna wonna tagit hambaasonnawa betekiristanini kaputtooson besifa keez arto arto dimta maddabtok chimana.

1. Kiristinnani haymanotiis Yesusni sama hamaasneen orfo Yerusalemuk jammartobaas;
2. Israelni daa zuuttambaase asiista kar'baas;
3. Roomnonneen gedda mediteraniyani baarisi biratota faase daasta zi'ubaas;

Wosini meeni wostoossi ammanon kessa biistefaas Korto ayyanaasi wosto sinfaat Penxekosteni wono Yerusalemuk feese amanynyi meyaasta akama hugnak kerobaas; esiisimato matsafaassi isarba isarbaasik kuni zagte wuzaasikito zuuttambaase biistenaasimato Korto ayyanaas betekiristaniisonnawa bari zoonsiisinna zoonsubaasonnanawa chinubaasonna daysifa. Wosini meeni wostoossi zagte wuzaasikito wosiyaas amanynyini meeni kaassinawa betekiristanini isar sinaassik fa hugnaas awune fa akama sinnamatotu makefa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Zaala sinak hooro *1:1-26*
Yesus koi'baasta imna ajajinewa Korto Ayyanaasi yooni abdine *1:1-14*
Yuudani eddeessi giri asusa chowa *1:15-26*
Yerusalemuk makte zaala *2:1—8:3*
Yuudaknawa Samariyakna makte zaala *8:4—12:25*
Phawulos wosi sinne hambaas *13:1—28:31*
Wosi sinne tesire hama *13:1—14:28*
Yerusalemni zuutto *15:1-35*
Wosi sinne hepsa hambaas *15:36—18:22*

Wosi sinne keezsa hambaas *18:23—21:16*
Phawulosni Yerusalemuk; Qisariyaknawa Roomukna taatobaas *21:17—28:31*

1 Tewofilosno! Zeemoti tichina tichaasta Yesus wostena
wuzaasewa assina assuse asinna tichingwa. Es Tichinaas dey
Yesus wostobaason jammarena wonaastan kabgira,
2 Den sama hamana wononeen kar'a wostena
wostosongwa. Den sama hamnaas bar korina wosibaasik
Korto Ayyanaaski kamo ajajibaason imnanneen orfowa.
3 Akama shanaason ephpheteere kitinanneen orfo hayew
sinne foobaason showo ugnak ammanon biiste zaalaak kesse
baassok beste. Acheechasir wona kesse bestefaafe Ha'oosi
taatoni chowanon baassok assi.
4 Baassoneen ane feena kabaasik ekka yire ajaje: «Ta makena Abaaskin imte abdiison oodtitano Yerusalemun kesatiita.
5 Yohannis akaktu haphqi; sinuntano nitto garo wonaneen
orfo Korto Ayyanaktu haphuqtoti» yi.

Yesus Den Sama Hami
(Mar. 16:19-20; Luqa. 24:50-53)

6 Baasso Yesusneen ane isarik zuuttere feeseten: «Daamiiso!
Israelni taatooson wolgira imata wonaas hashnoso?» yit
mamussete.
7 Yesus dey wolgire: «Abaas basa ha'suni hugnaasik
hoossina wonaasewa neyaase asin nitto arutik aafawa
chimati wuza.
8 Sinuntano Korto Ayyanaas nittoosta kerefana kabaasik
hugna danatiwa. Es kabaasik Yerusalemuk, Yuudak,
Samariyaknawa hamma daani dila kar'ananneenna taak
zaal sinatiwa» yi.
9 Es baron makenanneen orfo baasso biyefeen den sama
hami. Shaaruus dey barin ephpha aaffesiissin aachi.
10 Bar den sama hamfeen baasso dey den sama kootkire
biyefeen diinqone foro maama mayo hep asu baasso tesha
yerefaat:
11 «Nitto Galiilaki asu! Awagan den sama kootkira biyet
yeretirinso? Han den sama hamfeen biyeti Yesus den sama
hamfeen biyetiisimato wolle dey yoonirwa.»

Yuudani Eddeessi Matiyas Korte
(Gaama. 109:8)

12 Esseen orfo Dabrazayitini kumaastan Yerusalem
wolsete. Es Dabrazayitini kumaas Yerusalemniistan
wokbaas isa beysani wonni kutuni ugna* sinana.

---

* **1:12** Isa kiilo meetiri

13 Yerusalem yeesere den diisefe segenetiista kesete. Es
kese baasso dey Phexiros, Yohannis, Yaqob, Indiriyas, Fil-
iphoos, Tomas, Bertelomewos, Matiyos, Ilfiyosni naa Yaqob,
Kooner yistefe Simonnawa Yaqobni naa Yuudana.
14 Es baasso zuuttambesiise isarik Ha'oni shiiphok wonna
wonna zuutteset feeseter. Baassoneen ane dey isa isa mashka
meya Yesusni into Maarami esiisimato dey Yesusni ayni meya
feeseter.
15 Es wono Phexiros tiirewa hepasire sinni amanynyini
meeni ganesi yerefaat ekka yi:
16 «Ayni meyane! Yesusnin ephpha baassok zoonsi sina Yu-
udani chowaasik Korto Ayyanaas zeemma Dawitniki kamo
makena tichaasi kaama ko'unak sholsuwa.
17 Yuuda innoossin isar sinne faattere han inno wostefeni
wostooson wostet feer.
18 Sinuntano han asus es wostena mangu wostobaasi waa-
gak daa waage. Estan sinbaasik gandere kixxek karate.
Kenashbaas dey fe'te.
19 Es chowaas dey Yerusalemuk feese baasso zuuttambe-
siise asik odte. Es bari boor'a es daas baasso noonoosik:
‹Akkeldaama› yistera teegte. Kotbaas dey: ‹Harinni daa› uu.
20 Es bar sinnaas gaamni matsafaassi:

« ‹Foona keebaas ona sinfawungwa;
oonu barissi foonaatawa›
dey: ‹Barik imte wostooson;
oom asu basaastan ephphe wostowowa.›
yistera tichchena boor'awa.

21 «Es bari boor'a Daam Yesus inno ganeyaassi kutit feena
kabaasik innoneen ane feese baassossin;
22 Esiisimato dey Yohannisni haphqustan kabira Daam
Yesus den sama hamna wonaastaneen kar'e ane feese asuni
meyaassin isa asu innoneen ane kitun kabubaasi chowaasik
zaal sinanak sholsuwa.»
23 Esseen orfo hep asunin ephphe yeesete. Es baasso dey
Barsabaas wedey Iyyosixos yistefe Yosefnawa Matiyasna.
24 Ekka yisere shiiphsete: «Asu zuuttambaase asi nibanon
arife Daamiiso! Han heppiisasin oonin koritamato ne innok
besuwa.
25 Shiiphefeniis Yuuda beyye basa teetni dimaassi hamna
wostoosewa wosi sinaason ephphetooni barinna innok besu-
takwa»
26 Estan ixaason hai'seten Matiyasnik kesi. Es bari boor'a
bar asire isse wosini meyaneen ane faatte.

2

Korto Ayyanaas Nawoni Meyaasta Kere

1 Penxekooste yiste heeboos kar'fana kabaasik nawoni
meya zuuttambesiise isarik isa dimta zuuttere feeseter.
2 Diinqo akama ipuwani kaamane fa kaama den saman ya.
Baasso feesete keyaassi dey tuumi.
3 Termane fa geeni wino baassok beste. Bagte bagtera isa
isarbesiisata di.
4 Zuuttambesiise Korto Ayyanak tuuntesete. Korto
Ayyanaas baassok imna aruusimato ooma noonok
wolumsete.
5 Es kabaasik daa daassin yeese Ha'ooson digsefe Ayhudni
meya Yerusalemuk feeseter.
6 Es kaamaason odesefe kabaasik showo asuni meya zu-
uttesete. Isarbesi isarbesiis baasso teetni noonoosik wolum-
sefeen odesete boor'a diinqesete.
7 Diinqoknawa dajokna ekka yisete: «Han ekka wolumsefe
baasso zuuttambesiise Galiilaki asutenoso?
8 Eekin inno daani noonoosik wolumsefeen odefeniis
aakkanso?
9 Inno Partenaki, Meedki, Elamki, Mesopetomiyaki, Yuu-
daki, Kepedokiyaki, Pantoski, Iisiyaki,
10 Firgiyaki, Punfiliyaki, Giphtsiki, Kerenani tesha fa Li-
biyani awurajjaasitu faafeni. Inno Roomun ye Ayhudni
meenawa Ayhud sina inno dey faanir.
11 Esiisimato Qerxesni asuni meenawa Arabni asuni meena
zuuttere Ha'oosi akama wostonon inno teetni noonoosik
wolumsefeen odedifeniwa»
12 Es bari boor'a zuuttambesiise diinqesere: «Han wuzaas
aambanso?» yisete.
13 Sinuntano isa isaas: «Wayinini usha ushere zaysetewa» yit
kanyesete.

Phexirosni Wollaas

14 Es kabaasik Phexiros asire isse wosini meyaneen yere-
faat kaambaason teggire daraasik ekka yit make: «Nitto Yuu-
dani daastaki asunawa Yerusalemuk feese nittona zuuttam-
nitiise han sina chowaason aruk sholefaatine ta makefana
baron mai'sira odotiwa.
15 Hash wonnanneen keez sa'ati sinna boor'a nitto sa-
farefetisimato han baasso aane zaysotowa.
16 Sinuntano han bar sinnaas raajju Iyyuel ekka yit makena
bar ko'unakwa:
17 « ‹Ha'oos koi'ni wonaasikitosi;
Ayyananaason asu zuuttambaase asiista kessunawa;
arqaasnawa mashka naanggotnitiise raaji maksone;
na'oni meya dey raa'i biyone;
kur'uni meya dey miito miitosone.
18 Esiisimato dey es wonaasikitosi;
arqa wostinynyataasatanawa;

mashka wostinynyanaastana;
Ayyananaason kessunawa;
baasso dey Raaji maksone.
19 Den samak diinqi wuzasikitonon;
han daastak dey biistera artonoy wuza besunawa;
hanna, geya, geeni ki'na dey bestona.
20 Akama dey diinqi sina Daamiisa wona yoonoyfeen;
zeemma Awaas talmona;
assaas dey hannane faar sinana.
21 Daamiisa sunanon teegefe bar zuuttere fui'tona› yiwa.
22 «Israelni asuni meeno! Han kaamaason odotiwa. Nitto teetaasik arifetisimato Naaziretki Yesus bar oo sinnamato Ha'oos nitto ganeyaassi barki kamo zagina akama akama wostoos, biistera artonoy wuzaasewa besose futo sinbaas artewa.
23 Bar teetbaasik Ha'oos zeemma koppa'ena bariknawa arina barikna nittok aattere imtewa. Nitto dey barin tumabesi foonto meeni kushusi suuttonak zagira worseti.
24 Sinuntano kituus barin ephpha fu'onak aane chima sinna boor'a Ha'oos kituusi shananon tishkira barin kitun kabgi.
25 Dawit dey basa chowaasik ekka yi:
« ‹Daamiisin wonna wonna sinnaastatu biifawungwa;
nawonoynamato bar hoi'ta teshnaastatu fewa.
26 Es bari boor'a nibnaas gire;
noononaas dey girak tuunte;
Esiisimato ashnaas dey abdiktu faafa.
27 Kaanaason ke'oni dimaassi aafa beyana wuza;
Kortoneesin dey;
moogaassi kuuppe fui'tonak aafa zaguta wuza.
28 Kaani ugnaason taak assitwa;
ne taneen ane sinta boor'a;
giranaas tuuma sinana.›
29 «Aytaasakitono! Zeemoti abani meeni ganeyaassin isaas sina Dawit kitire kabbartenamato; moogbaas dey hawungneen kar'a innokik faanamato ammanon nittok makonawa.
30 Sinuntano Dawit es baron makenaas raajju sinna boor'anawa dey Ha'oos barik: ‹Ne zalaassin isaasin ne zigimoosta duusunawa› yit teyya girina abdini kaamaason arire feer sinna boor'awa.
31 Es bari boor'a: ‹Kiristoos› ke'oni dimaassi fui'tonoynamatonawa ashbaas dey moogaassi kuupnoynamatonatu zeemme biyaat kitun kabuna bari chowaason make.
32 Es Yesusnin Ha'oos kitun kabgiwa. Inno dey zuuttera es chowaasik zaalwa.

33 Ha'oosi hoi'ta teshta duuk den tegifena kabaasiknawa
Korto Ayyanaasi abdinon Abaaskin ephna kabaasikna han
biifeti baronnawa odefeti baronna kessiwa.
34-35 Ese den sama kesaas Dawit sinna beybaason Dawit
teetbaasik ekka yit makewa:
« ‹Daamiis Daamtaasik;
gumaneesin ne ha'suni hugnaasi sikalosi;
zaguna kabaneen;
hoi'ta teshnaasta duwa.›
36 «Ese han nitto suutti Yesusnin Ha'oos Daam dey Kiristoos
zaginamato Israelni meeni daraas zuuttere futok aruwowa!»
37 Daraas dey es baron odesefe kabaasik nibbesiissi aka-
manon safarsere Phexirosninnawa oom wosini meyanonna:
«Ayni meyane! Eekin awu zagunirinso?» yisete.
38 Phexiros dey ekka yi: «Harmutiwa; boor'nitiis dey feeshun
ustonak isa isarnitiis Yesus Kiristoosni sunaasik haphuqtoti.
Ha'oosi ima sina Korto Ayyanaason ephphatootiwa.
39 Abdini kaamaas nittoknawa naanggotnitiisikitoknawa.
Esiisimato dey Daama Ha'oos barki teegona woksok feese
baasso zuuttambesiise asiknawa.»
40 Dey ooma showo kaama zaala maket: «Han elinga koon-
toosta yooni ke'oossin teetnitiison fu'otiwa» yire kiiti.
41 Baassossin showobesiis es kaamaason ephpheteesere
haphuktesete. Es wono keez kum sinni asuni meya amanere
daytesete.
42 Baasso dey wosini meeni assuuson odesere isarik fook,
tushaason isarik muuknawa shiiphokna chimet feeseter.

Amanynyini Meeni Isar Sinnewa Baasso Foose

43 Es kabaasik wosini meeni kushuussi showo biistera
artonoy wuznewa diinqine zagtet faar sinna boor'a asu zu-
uttambaase dige.
44 Amanynyini meya zuuttere isariktu feesefe. Fa wuzbe-
siis zuuttera gaara.
45 Fa wuzbesiisonnawa otumbesiisonna kisire waagefaafe
es waagaason isarba isarbaasik sholsinamato haa'e imet
feeseter.
46 Wonna wonna betemeqdesiissi zuutteset feeseter.
Keebesi keebesiissik dey wol teegsefaafe isarik tushaason
batte giraknawa ma'a nibakna meeset feeseter.
47 Daamiisin dey galatteset feeseter. Dara zuuttambaase
dey baassotin ulfinsit feer. Ha'oos dey faruni asuni meyanon
wonna wonna baassosta daysit faar.

3

Laafa Asusa Faru

1 Isa wona Phexirosnawa Yohannisna Ha'o shiiphtefana
wonni izgin sa'atiista betemeqdesiiski kesete.
2 Estak «Gada» yistefa betemeqdesiisi finynyi faar. Es-
tak intobaasi keensin laafa sinne koonte isa asu feer. Bar
dey betemeqdesiissi girife asuskin waaga shiiphonak wonna
wonna asuni meya wor'e teshshosi duusit feeseter.
3 Es asus Phexiros Yohannisna betemeqdesiissi girsefeen
biyaat waaga imonek baassotin shiiphe.
4 Phexiros Yohannisna asuski kootkire biyefaat Phexiros:
«Hang innoki biwa» yi.
5 Asus dey baassokin isa wuzane imonerwa iyaat kootkire
bi.
6 Sinuntano Phexiros: «Birrinewa warqene taakik aafawa.
Sinuntano taaki fa baron neek imanawa. Naaziretki Yesus
Kiristoosni sunaasik kabira kutuwa» yi.
7 Hoi'ta kushubaasi zatte kabgin geregere wochobaasewa
kumarkushbaase zagi.
8 Kabire dey yere. Kutit baassoneen ane betemeqdesiissi
giri. Bar dey kutit, fillet Ha'ooson galattet feer.
9 Daraasakito zuuttambesiise kutifeennawa Ha'ooson
galattefeenna biyete.
10 «Gada finynya» yistera teegtefa betemeqdesiisi finynyita
diifaat shiiphet fe bar sinnamato arsete. Basaastaki sina
chowaasik akamanon dajesere diinqeset feeseter.

Phexitros Betemeqdesiisik Wollena Wolla

11 Fari asus Phexirosninnawa Yohannisninna asin zataat
feen daraas zuuttere diinqok: «Solomonni dagafiyo» yistefa
dimaasta baassoki eelet hamete.
12 Phexiros asuni meyanon biinayse ekka yi: «Israelni
daraaso! Han chowaasik awuni boor'a diinqedifetirinso?
Awuniron kootkira biidifetirinso? Inno teetniri hugnak
wedey Ha'ooson digoniisik han asus farire kutunak zaginirne
faar sinna nittok bestefawoso?
13 Inno abani meya Abraham Yisaqnawa Yaqobna asi Ha'o
bari Naa Yesusnin ulfinsiwa. Sinuntano nitto kitunak Philax-
osni sina aatira barin imetiwa. Pilatos dey kotanak sholen
nitto: ‹Aane sholefeniwa› yiseti.
14 Nitto Kortoosinnawa ookoosinna: ‹Aane sholefeni› yise-
faat kaa wori barin kotanak shiiphseti.
15 Kaa imfe barin worseti. Sinuntano Ha'oos barin kitun
kabgi. Es chowaasik inno zaalwa.
16 Han biifeti asusinnawa arifeti asusinna farire chima
dannaas Yesusni sunaasik beste amantoosikwa. Yesusnik
amanobaasik zuuttamnitiise asi sina tuuma faru daniwa.
17 «Hashnu aytaasakitono! Han Yesusniista zagseti
bar nittotin ha'sife baassosimato tugga'ok zagsetimato
arifawungwa.

18 Sinuntano Ha'oos zeemma raajjuni meya zuuttambesiise
asiki kamo: ‹Kiristoos› shana ephphetoonak sholsifa yina
kaamaas esiisik ko'unak zagiwa.
19 Ese boor'nitiis feeshun ustonak harmira Daamiiski wolu-
tiwa.
20 Daamiiskin hepsa wolla gaddo sinati wona nittok yoonak
Daamiis zeemme korina Kiristoosnin nittok wosuna.
21 Es Yesus den samak foonaas Ha'oos zeemma korto raa-
jjuni meyaki kamo makenaasimato han daas zuuttera hepsa
wolla gaddo sinna wosustona kabaneengwa.
22 Muse dey ekka yiwa: ‹Daama Ha'oos taan kabginaasi-
mato nitto ganeyaassin raajjunin nittok kabgunawa. Bar
nittok makona baron zuutira odotiwa.
23 Es raajjuusin odo beya bar zuuttere daraasa ganesin oor
kesse tishunawa.›
24 Samuelniistan kabire feese raajjuni meya zuuttere han
wonaasi chowanon esiisimato maksetewa.
25 Raajjuni meyak makte abdiis nittokwa; esiisimato dey
Ha'oos Abrahamnik: ‹Han daasta fe darani meya zuuttere ne
zalaasiktu suustosonewa› yira abaniisakitoneen ane girina
teyyaasi kaama nittoktu siniwa.
26 Es bari boor'a Ha'o zeemma nawubaasin kabgira wosi-
naas nittokwa. Es baron dey zaginaas nitto isarniti isarnitiis
mangu wostontiissin wolini suusanakwa.»

4

Phexiros Yohannisna Ayhudni Meeni Shonggosta Ta'esete

1 Phexiros Yohannisna daraasik maksefeen maagni
meenawa betemeqdesini tasoni gaanynyaasna esiisimato
dey Seduk'awini meya baassoki yeesete.
2 Es hep wosini meya daraasik Yesusni kitun kabuuson
assubesiisiknawa barki kamo kitun kabu foobaasonna kotte
maksete boor'a akamanon gi'tesete.
3 Es bari boor'a Phexiros Yohannisna asin ephere gerok
waala sinna boor'a wonananneen taatoni keer foosonek za-
gsete.
4 Sinuntano basakitoni kaamaason ode baasso ganeyaassin
showobesiis amanesete. Amane asuni meeni faadaas dey
uuch kuma sinana.
5 Wonotirik Ayhudni meeni gaanynye meenawa kur'uni
meena dey Museni tumaasi assinynyani meya Yerusalemuk
zuuttesete.
6 Zuuttese asuni meeni ganeyaassin maagni gaanynye
meeni gaanynya Haannanawa Keyyaffana; Yohannisnawa
Iskindirosna; maagni gaanynye meeni gaanynyaasa keerki
meyaneen zuuttere feeseter.

7 Baasso dey Phexiros Yohannisna asin ganebesiissi yeetaat: «Han baron zagsetiis aro hugnak wedey ooni sunakinso?» yit mamussete.

8 Es kabaasik Phexiros Korto Ayyanak tuuntere ekka yit wolgi: «Daraasa ha'sinynyanawa kur'uni meyane!

9 Hash hawung inno mamustoniis isa laafa asusata zagte ma'a wostoosewa aakkak farinamatonawa.

10 Han asus farire nitto sina yerenaas nitto suutni Ha'oos dey kitun kabgina Naaziretki Yesus Kiristoosni sunaasik sinnamato nittonawa Israelni dara zuuttambaase asikna arto sinungwa.

11 Keyaason keer'fe nitto kashshira ha'iti shu'aas barwa; bar dey kajjaasta duuni shu'awa.

12 Es bari boor'a faru ooma ookinnu aafawa. Inno farunik sholsina Ha'oos asunik imna suna barneen ooma samaneen daakuk oonu aafewa.»

13 Shonggoni meya Phexiros Yohannisna diga foontonon maksobesiison biyeteese arubesi foonto asu sinobesiison arseter sinna boor'a diinqesete. Yesusneen ane feeser sinobesiison dey arsete.

14 Fari asus Phexirosneen Yohannisneen ane yerefeen biyaat maksone wuza turuksete.

15 Estan shonggoostan kesonek zagsefaat ekka yit merkesete:

16 «Eekin han asusakitonista awu zagunirinso? Yerusalemuk fe asu zuuttambaase asik baasso zagsete biistera artonoy wuzaas arto siniwa. Es bari boor'a mormonik aafawa chimani wuza.

17 Sinuntano han chowaas daraasa ganesi tagunoynamato hawungneen ekalo han Yesusni sunaason kabgire ooniknu maksonoytemato deessira kalaniwa» yisete.

18 Estan baassotin teegsere Yesusni sunaasik isanne maksonoytemato wedey assusonoytemato chinire ajajesete.

19 Sinuntano Phexiros Yohannisna wolgire ekka yisete: «Ha'oosik ajajamoostan nittok ajajamonik Ha'oosi sinak sholsunoso? Nitto teetnitiisik makebbetiso.

20 Inno biini baronnawa odeni baronna mako aafa beyaniwuza»

21 Daraasa gaannye meenawa shongoosta diisefe baassona Phexirosninnawa Yohannisninna ke'uk isa chowane dano beyobesiisik dey daraasin digsefaat hepsi dey deessire kotte gafuksete. Es baron dey zagsetees daraas zuuttere sina chowaasik Ha'ooson galattet feer sinna boor'awa.

22 Es biistera artonoy wuzaasik fari asus woggabaas acheechasirneen denalo.

Amanynyini Meeni Shiipho

23 Phexiros Yohannisna kottesetenneen orfo amanynyi
sina zomobesiiski yeesere maagni gaanynye meenawa
kur'uni meena maksete baron zuutire maksete.
24 Baasso dey es baron odeseteyse isarik kaambesiison
teggire Ha'ooski ekka yit shiiphsete: «Samaasewa daase; baari-
isewa siruk fa testoose asin zuutire tesi Daamiiso!
25 Korto Ayyanaaski kamo wostinynyane sina abani Daw-
itni noonoossi:
« ‹Aazabni meya awuniron gi'teseteso?
daraas awuniron shimak koppa'eseteso?
26 Daasta fe taate meya hooresere;
daason ha'sife baasso dey isarik zuuttesere;
Daamiisatanawa basa Muudtosatana kabsete.›
yira make Ha'oos newe.
27 «Futoosik Herodisnawa Pentenawi Pilatosna Aazabiis-
neen Israelni daraasneen han katamaassi Muudto zagita
korto wostinynyane Yesusniista kabsete.
28 Es bar dey ekka sinnaas ne zeemma ne hugnaasiknawa
ne fiqadisikna koppa'eta baron ko'issonekwa.
29 Hashnu Daamniiso; fokkorabesiison biwa. Wostinynya-
neesakito kaamneeson diga foontonon maksonek chima
baassok imma.
30 Korto wostinynyane Yesusni sunaasik mettanni meya
farsoneknawa biistera artonoy wuzne; diinqine zagtonak
kushuneeson shonggowa» yisete.
31 Shiiphsetenneen orfo zuuttesere feesete dimaas shorke.
Zuuttambesiise Korto Ayyanak tuuntesete. Ha'oosi kaa-
manon diga foontonon maksete.

Tesuni Kiristanani Meeni Isarik Fo

32 Amanynyini meya zuuttere isa nibaknawa isa safarak-
natu feesefe. Oonu: «Haniis taarwa» yifena wuza aafa. Fa
wuzbesiis zuuttera gaara.
33 Wosini meya dey Daam Yesusni kitun kabuuson akama
hugnak zaala makset feeseter. Zuuttambesiise asiista akama
Ha'oni otma faar.
34 Daason wedey keyaason waagefaafe waagbesiison isa
baristatu teshshesefe sinna boor'a ganebesiissi isa rakkata
aafe.
35 Waagaason teshshere wosini meyak imet feeseter. Isa
isarbesiisik sholsinaasne faaron haa'et feeseter.
36 Koontena daabaas Qophiros sina Yosef yiste isa Lewi feer.
Wosini meya barin: «Barnabas» yiretu teegsefe. Kotbaas dey:
«Chinuni naa» uu.
37 Bar dey daabaason waagere waagaason teshshere
wosini meyak imi.

5

Hananiyaneen Saphphiraneen

1 Hananiya yiste isa asu asuba Saphphiraneen daa kisire
waagsete.
2 Asubaas arifeen es daa waagtena waagaassin fu'efaat
taamme wosini meeni wochoossi kunsi.
3 Sinuntano Phexiros: «Hananiyano! Korto Ayyanaason
eshataknawa daasi waagtan fu'otakna awuni boor'a Sexana
nibneessi giriso.
4 Kisira waagonoyfeen daas neertanoso? Kisira waagetan-
neen orfo waagaas neertanoso? Eekin awuni boor'a han
wuzason nibneessi safaretso? Ha'oosontu eshittano asun-
intawa» yi.
5 Hananiya es kaamaason odenayse kere wor'e kiti. Es
baron ode asuni meya zuuttere akamanon digsete.
6 Na'oni meya kabsere kitubaason kimme kabbarsete.
7 Keez sa'atineen orfo asubaas teegobaasata sina chowaa-
son arunoy yaara kar'i.
8 Phexiros dey: «Makebbe; daantiison waagsetiis han waa-
gaassinose?» yi. Bar dey wolgira: «Aa; han barissitu waa-
geniwa» yi.
9 Phexiros dey: «Daamiisa Ayyananon fattanok aakkak is-
arik merketise? Ese teegoneesin kabbare asuni meeni wo-
choos han finynyiissitu fawe. Neen dey ephphe kabbarson-
erwe» yi.
10 Bar dey geregere wochobaassi kere wor'a kiti. Asuni
meya dey girseten kitira kunfeen danne taamme teegobaasa
moogni tesha kabbarsete.
11 Betekiristaniissinawa es baron ode asuni meya zuut-
tambesiise asiistana akama diga sini.

Wosini Meeni kushuussi Zagte Biistera Artonoy Wuza

12 Daraasa ganesi showo biistera artonoy wuznewa diin-
qine wosini meeni kushuussi zagtet faar. Zuuttere isa nibak
Solomonni dagafiyo yistefa dimaasta zuuttet feeseter.
13 Baassoneen oom asu baassossi wo'itok oonu chimfer
aafe. Sinuntano daraas akamanon ulfinsit feer.
14 Daamiisik amanefe arqarnawa mashkare akamanon
daytet feeseter.
15 Phexiros esta kamo hamfena kabaasik yirarabaasnu
mettanni meyaasta kamo aatanak mettanni meyanon op-
potanawa saa'otana wor'e ugunta kisire kunsit feeseter.
16 Asuni meya Yerusalemni biratoosta faase katamaasiki-
tosin mettanni meyanonnawa kiina ayyana ephaan mettet
fe baassotinna ephphe yeeset feeseter. Mettanni meya dey
zuuttere farit feeseter.

Wosini Meeni Kabugto

17 Maagni gaanynye meeni gaanynyaasnawa barneen ane feese Seduqawini meeni keen sina baassona zuuttere koonak wosini meyaasta kabsete.

18 Wosini meyanon ephere daraasa taatoni keer gedesete.

19 Sinuntano Daamiisa wosiya wassi taatoni keyaason gachcha baassotin kisaat:

20 «Hamfaat betemeqdesiisi yerefaat han kaani kaamaason zuutira daraasik makotiwa» yi.

21 Wosini meya dey wonfana kabaasik baassok maktenaasimato betemeqdesiissi hamme assisete. Maagni gaanynye meeni gaanynyaasnawa barneen ane fe baassotna yeesere shonggosta diisefe baassotinnawa Ayhudni kur'uni meyanonna isarik zuutisete. Wosini meyanon dey ephphe yoosonek asunin taatoni keer wosisete.

22 Sinuntano tasoni meeni ha'sinynyani meya taatoni keer hamere aane danoto. Wolle yeesere dey:

23 «Taatoni keyaasi gamala mai'sira kuluftera yerer; tasoos dey finynyibaasta yersefeen biini. Sinuntano gachcha girira ooninnu aane daneni» yisete.

24 Betemeqdesini tasoni meyanon ajajefe barnawa maagni gaanynye meena es baron odeseteyse: «Han bar awutaaso?» yiset sina wuzaasik ephphe maksone wuza tishi.

25 Es kabaasik isa asu yeere: «Taatoni keer taatiti asusakito betemeqdesiissi yersefaat daraasin assidifewa» yi.

26 Estan tasoosa gaanynyanawa basa wostinynyaasna hamme baassotin ephphe yeesete. Sinuntano daraas shu'ak baassotin ichnoynamato digsefaat hugnak aane ephoto.

27 Wosini meyanon ephpheteshsho shonggosi sina yeetisete. Maagni gaanynye meeni gaanynyaas ekka yit mamsi:

28 «Han sunaasik daraasin assunoytimato kalla faanir; sinuntano nitto Yerusalemni daraasin assira koi'siti; dey Yesusnin woriis inno zagira basa hannaasik mamustonik sholsefeti!»

29 Phexiros oom wosisakitona wolgire: «Asunik ajajamoostan Ha'oosik ajajamoniktu sholsifawa.

30 Nitto i'oosta suutta worseti Yesusnin abaniisa Ha'o barin kitun kabgiwa.

31 Bar dey Israelni daraasik harminewa boor'aason feeshun une imanak Ha'oos barin zuuttambaase asi zoonsinawa fatunirna zagira o'itbaasta duunak zagi.

32 Inno dey es chowaasik zaalwa. Ha'oosik ajajamefe baassok imna Korto Ayyanaas dey zaalawa» yisete.

33 Shonggosta diise baasso dey es baron odeseteyse akamanon haaresere baassotin woruk sholsete.

34 Sinuntano dara zuuttambaase asi sina ulfinto tumaasi assinynya Gamaliya yiste shonggosta diisefe baassossin isa Farisawi kabire wosini meyanon gero kissonek zagi.

35 Estan shonggosta diisefe baassok ekka yi: «Israelni asuni meyane! Han asusakitonista zagutik safareti baristan teetnitiison oodtiwa.

36 Zeemo sinak Tewodas yiste asu teetbaason iny zagire kabin acheech tii asu dey barik zoonustesete. Sinuntano bar worte. Barneen zoonuste asusakito dey sikte. Koppa'ena wuzaas dey baak tishira fu'te.

37 Esseen orfo dey darani faada zagtena kabaasik Galiilaki Yuuda kabire showo daranin barik zoonustonak zagi. Es asus dey worte. Barik zoonuste baasso dey siktesete.

38 Es bari boor'a hash ta nittok makefanaas han asusakitonin beyatiknawa baassostan shaatotiknawa. Han wostobesiis asunikin sinfaanane tishutu tishuna.

39 Sinuntano Ha'ooskin sinfaanane baassotin yeetutik aafa chimati wuza. Dey Ha'oosneen faasser sinatiitawa» yi. Baasso dey basa kiitooson ephpheteesete.

40 Wosini meyanon hang baassoki teegsere ichaat Yesusni sunaason teegsere maksonoytemato ke'ire gafuksete.

41 Sinuntano wosini meya Yesusni sunaasik kashistoos sholsu zagire faadisete boor'a shonggosi sina giret kesete.

42 Wonna wonna betemeqdesiissinawa keya keyaassina Yesus Kiristoosni chowaasik assuusonnawa misirachchuni kaamaason makoosonna aane yeetusoto.

6

Naafun Daaqonynyini Meeni Korto

1 Es wonaasi amanynyini meeni faadaas daytet hambaase. Girikni noono wollefe Ayhudni meya Yuudaki Ayhudni meyaasta unyisete. Es unyisetees wonna wonna haachefa argasuni imaas baasso dicha asusikitok beytera faar sinna boor'awa.

2 Estan asire heppe wosini meya amanynyini meyanon zuutire ekka yisete: «Muuni haa'akwa iyaat Ha'oosi kaamanon mako beyanik aane sholsifawa.

3 Ese ayni meyane; nitto ganeyaassin ma'a amalabesi faana Korto Ayyanaknawa techmakna tuum naafun asunin korani han wostooson wostosonek imniwa.

4 Sinuntano inno shiiphoknawa kaamaason makokna chimani.»

5 Es kaamaas zuuttambesiise asin girsi. Estan amantoknawa Korto Ayyanakna tuunto Isxifanosnin, Filiphosnin, Prokorosnin, Nikarosnin, Timonannin, Permenannin, Ayhudni meyaassi girire fe Ansokiyaki Nikolawosnin korsete.

6 Es baassotin teshshere wosini meeni sina yeetisete.
Wosini meya dey shiiphsetenneen orfo kushubesiison baassosta ta'isete.
7 Ha'oosi kaama dey tagit hamna boor'a amane asusa faada
Yerusalemuk akamanon daytet hami. Maagni meyaassin dey
showobesiis amanesete.

Isxifanosni Ootto

8 Isxifanos Ha'oni otmaknawa hugnakna tuumme daraasa
ganesi diinqinewa biistera artonoy wuzne zagit feer.
9 Es kabaasik: «Birmadumma kesa asuni meeni zuuttoni
keya» yistera teegtefa Ayhudni shiiphoni keyaasi asuni
meya; Qerenaki asuni meenawa Iskindiriyaki asuni meena;
Kilqiyannawa Iisiyanna isa isa asuni meya kabsere Isxifanosneen ane karakkarsete.
10 Sinuntano Isxifanos maket feena techmaasonnawa
Ayyanaasonna yeetuk aane chimoto.
11 Estan dey: «Isxifanos Museniistanawa Ha'oostana mei'ni
kaama makefeen odeniwa» uni asuni meyanon aachok
kabugsete.
12 Ekkak daraasin, kur'uni meyanon, tumaasi assinynyani
meyanon basaasta kabugsete. Isxifanosnin ephere shonggosi sina tai'sisete.
13 Basaasta esha zaala makoni asunin ephphe yeesete.
Baasso dey: «Han asus han betemeqdesiistanawa tumaastana
mei'ni kaama makooson aane beye.
14 Dey: ‹Han Naaziretki Yesus han betemeqdesiison bognir;
Muse imna tumaason dey soolonir› yire makefeen odeni»
yisete.
15 Es kabaasik shonggosta diise baasso zuuttere Isxifanosnin kootkire biyeten sinbaas Ha'oni wosini sinane faar sinna
beste.

7

Isxifanosni Wolla

1 Maagni gaanynye meeni gaanynyaas Isxifanosnin: «Han
neyista maktefa chowaas futonoso?» yit mamsi.
2 Isxifanos wolgire ekka yi: «Aytaasakitonawa abataasakitona
odotiwa! Abani Abraham Kaaran duuk hamnoy zeemme
Mesepetomiyak feen ulfinto Ha'oos barik ammanon bestera:
3 ‹Daaneestannawa koonneesasinna kessa ta besuna dimaas hamma› yi.
4 Es kabaasik Keledawini meeni daastan kesse hamme
Kaaran di. Estan ababa kitinanneen orfo hash han nitto
faafeti daasta Ha'o barin teshshewa.

5 Ha'oos hantak wochobaasonnu yeetuna dima barik aane
ima. Sinuntano han daason bariknawa barneen orfoki zal-
baasikna imanak Ha'o teyya giriwa. Es teyyaason girinaas
Abraham nawubaasin koonunoyfeengwa.
6 Zalbaas dey alaga daasta foonamatonawa acheech
tiya wogga boza zagsere miir'ak ha'susonematona makera
faarwa.
7 Estan dey: ‹Bozok yer'e ha'si daraasata mangsu kar'anar.
Esseen orfo birmadumma kesere taan shiiphsone› yira
Ha'oos makewa.
8 Estak dey haarkoni kunni teyyaason barik imi. Es bari
boor'a Abraham Isaqnin koontenari nangirinsinari wono
haarko kunsi. Esiisimato dey Isaaq naaba Yaqobnin haarko
kunsi. Yaqob dey asire heppe zalaasi aba sina naanggotbaa-
son haarko kunsi.
9 «Yaqobni naanggotiis Yosefniista koonesere boz sinanak
Giphtsi waagsete. Sinuntano Ha'oos barneen anetu fa.
10 Basaasta kar'a shana zuuttambaase asiissin barin kisi.
Giphtsiki taato Fere'onni sina addanewa techumne imi.
Fere'on dey Giphtsiniistanawa fa wuzbaastana ha'sunir zagi.
11 Es kabaasik Giphtsiniistanawa Kene'aniistana maknewa
akama shanane sini. Abaniisakito dey muusone muu turuk-
sete.
12 Yaqob dey Giphtsik meya foobaason odere zeemme
abaniisakitonin Giphtsi wosi.
13 Hepsa wolle hamefe kabaasik Yosef aybaasakitonik am-
manon kisire make. Fere'on dey Yosefni koon sinobesiison
ari.
14 Esseen orfo Yosef wosire ababa Yaqobninnawa basa
koonni meyanonna barki yoosonek zagi. Baasso dey faadbe-
siis naafunasire uuchche.
15 Estan Yaqob Giphtsi hami. Barnawa abaniisakitona
estak kitisete.
16 Kitubesiis dey Sekem oottera hamma Abraham Hemorni
naanggotaaskin basa birriisik waagena moogaassi kabbarte.
17 Ha'oos Abrahamnik teyyak imna abdiis ko'unak tai'set
yaafana kabaasik Giphtsiki fe daraniisa faada arkit hami.
18 Es bar dey sinnaas Yosefni arunoy oom taato Giphtsik
taattena wononeengwa.
19 Es ora taatoos daraniisin manguk kabire abaniisakitonin
shana besi. Daaga naanggotbesiis kitunaknawa ek gero
kissere ha'sonekna abaniisakitonin giddisi.
20 Es kabaasik Muse koonte. Bar dey Ha'oosi sina keeshu
daag naa sini. Keez assa ababaasa keer diire dichi.
21 Gero kesse kunsiseten taato Fere'onni nawaas danna
ephpha bari naa zagira dichi.

22 Muse dey Giphtsini meeni techmaason zuutire ari. Wollaknawa wostokna chim asu sini.

23 «Acheechasir woggaba sinfana kabaasik ayba sina Israelni naanggotaason mamsunak nibbaassi safare.

24 Isa Giphtsini asu basa ayiisin miir'efeen danne Giphtsini asusin woruk guma kaaste.

25 Basa keen sina baasso Ha'oos barki kamo baassotin birmadumma kisunir zagire biisediferne faar sinnatu barik bestedifa. Sinuntano baasso es baron aane arsoto.

26 Wonotirik hep Israelni asu barna barna faassefeen danne gansunak sholefaat: ‹Nitto ayna aynawa, awuni boor'a nittotna nittotna faassedifetirinso?› yi.

27 Es zomobaasin miir'et fe bar Musenin ek tugire: ‹Ne innoosta mangsu kar'ataknawa ha'sutakna zagiis oonso?

28 Hazoti Giphtsini asusin woritaasimato taan dey worutak sholedifataroso?› yi.

29 Muse es baron odenaase Midiyamni daa guuzze hamme di. Estak hep arqa naanggotnin kooni.

30 «Muse es daastak acheechasir wogga tuumfana kabaasik Siinaki aamaasi tesha fa ichma daassiki saabaassi saamet fa geyaasi winoossi Ha'oni wosiya barik beste.

31 Muse es biina chowaasik diinqet ek barki tai'se. Estan ekka yifa Daamiisa kaamanon dey ode:

32 ‹Ta ne abasakitoni Ha'owa, Abrahamni Ha'o, Yisaqni Ha'o, Yaqobni Ha'owa› Muse dey digak biyanaknu aane chime.

33 Daamiis dey ekka yi: ‹Yereta dimaas korto daa sinna boor'a wochoneessin chaa'maneeson kisuwa.

34 Giphtsik fe darataasa shananon futok biingwa. Rakkobesiisi chaaganon odengwa. Es bari boor'a fu'onak kerengwa. Hashnu hani yowa. Neen wolgira Giphtsi wosunawa.›

35 « ‹Innoosta mangsu kar'ataknawa ha'sutakna oonso neen zagiri?› yit oomtesete. Sinuntano Ha'oos es Musenin saabaassi beste Ha'oosi wosiyaaski kamo ha'sunirnawa furonirna zagira baassoki wosi.

36 Es asus dey Giphtsiki daasta she'a baariistanawa ichma daassina diinqinewa biistera artonoy wuzne zagit acheechasir wogga baassotin zoonsi.

37 ‹Daama Ha'ontiis taan kabginaasimato nitto ganeyaassin raajjunin nittok kabgunawa› yire Israelni meyak makees es musewa.

38 Zaboossi Israelni maabaraasneen ane; Siinaki aamaasta make Ha'oosi wosiyaneen ane esiisimato dey abaniisakitoneen ane feyiis Musewa. Kaani kaamaason dey ephphe innok aatiis es Musewa.

39 «Sinuntano abaniisakito barin oomtotu oomtesetetano
aane ajajamosoto. Nibbesiissi dey Giphtsi wolle kerok sa-
farsete.
40 Aaronnin dey: ‹Giphtsin innotin zoonsire kisi Museniista
awu kar'namato aane aruweni sinna boor'a inno sinaasta
zeemma zoonsuni ha'osikitonon innok wostowa› yisete.
41 Es kabaasik alaqani gitok koo'lo hoo'e maa'a imete.
Kushubesiisi wostok dey girsete.
42 Sinuntano Ha'o baassostan oor kesi. Samaasta fa baaku-
raasik sagadosonek aatira imi. Esiis dey raajjuni meyaki
kamo:
« ‹Nitto Israelni meyane!
acheechasir wogga zaboossik shukti waagaasewa
maa'aase taaknoso?
43 Ephpha hamtiis Molokni durkaniisewa;
Refam yiste ha'ontiisi baakurani suuraasewa;
es bar dey kushuntiisik wostera;
barik kaa'net faati ha'ontiiswa;
ta dey Baabilonni ekalok kabugtotik;
nittotin zaguna yistera tichchenaasimatowa› yi.
44 «Inno abani meya ichma daassi zaalni durkanibesi
faarwa. Es durkaniison Ha'oos barik makenaasimatonawa
besinaasimatona wostees Musewa.
45 Ha'oos baasso sinaastan kalla eelsina aazabni meeni
daason ephefe kabaasik Iyyasuneen ane durkaniison ephphe
girsete. Dawitni neyaas kar'ananneen esta di.
46 Dawit Ha'oosi sina ulfina danne Yaqobni Ha'oos ha'una
keya keer'anak shiiphe.
47 Sinuntano Ha'oosik es keyaason keer'aas Solomonwa.
48 Sinuntano zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oos
asuni kushuk keete keesi aane diifa. Es bar dey raajjuniki
kamo:
49 « ‹Samaas ta zigimuwa;
han daas dey wochonaas yer'ana dimawa;
eekin awune fa keyanso taak keer'atiri?
beysa ephana keyaas dey awune faarinso?› »
yife Daamiis.
50 «Han baron zuutira wostees;
ta kushustanoso?» yifawa Ha'oos.
51 «Nitto eling asuni meya, nibniti taato, odontiis odonor,
nitto dey nitto abani meenimato Korto Ayyanaason wonna
wonna oomtetir.
52 Raajjuni meyaassin nitto abani meya kabgusonoyter
oonso? Baasso ookoosa yoonon zeemme makse baassotin
worsesete. Nitto dey hash han ookoosin aatire imak worseti.
53 Nitto Ha'oosi wosiyaki kamo makte tumaason ephpha
taaseti. Sinuntano aane oodeti.»

Isxifanosni Shu'ak Ichchere Kitu.

54 Shonggosta diise baasso es baron odeseteyse akamanon haaresere Isxifanosniista ha'besiison karmisete.
55 Sinuntano Isxifanos Korto Ayyanak tuumme den sama kootkire Ha'oosi ulfinanon bi. Yesusnin dey Ha'oosi hoi'ta teshta yerefeen bi.
56 Estan: «Sama gachchefaan Asuni Naa Ha'oosi o'itta yerefeen biidifawungwa» yi.
57 Es kabaasik akama kaamak chaagete. Odobesiison ukere ek barki eelete.
58 Barin ephphe katamaassin kissere shu'ak ichesete. Zaalni meya dey maybesiison oodanak ephphe taamme Sawul yistefe isa na'o asuni wochoossi kunussete.
59 Isxifanosnin ichesefeen: «Daam Yesusno! Kaanaason neeki ephwa» yit shiiphe.
60 Kaa'nere dey akama kaamak: «Daamiiso han boor'besiiso baassosta faadutaatawa» yit chaagi. Es baron yinanneen orfo kiti.

8

Sawul Kiristanani Meyanon Kabgi

1 Sawul Isxifanos wortobaasik gire. Es kabaasik Yerusalemuk fa betekiristaniista kabugto kabi. Wosini meya baasso baassoteno oom amanynyini meya zuuttere Yuudanawa Samariyaki daa zuuttambaase asiissi siktesete.
2 Shiiphok chimme fe asuni meya Isxifanosnin dugnooson kabbarsete. Barik dey akamanon waassete.
3 Sinuntano Sawul betekiristaniison tishkuk kabet feer. Keya keyaassi girifaafe arqa kiristanaasinnawa mashka kiristanaassonna zatte kisitaafe taatoni keer gedet feer.

Misirachchuni Kaamaas Samariyak Makte

4 Sikte amanynyini meya hamete hamete daassi kaambaason makset feeseter.
5 Filiphoos dey Samariyani katamaassi hamme Kiristoosni chowaason make.
6 Showo dara dey Filiphoos makena baron odetnawa zagifena biistera artonoy wuzasonna biyefaat gasasire barin odet feeseter.
7 Kiina ayyanaasikito dey akama kaamak chaaget showo asuniissin keset faar. Showo laafanawa engitna farset feeseter.
8 Es bari boor'a es katamaassi akama gira sini.
9 Es katamaassi Simon yiste isa asu tolfata tolfatefaafe Samariyaki daraasin diinqisit feer: Dey: «Ta arkitto asuwa» iyaafe maket feer.

10 Garosatan kabgire gaymasata kar'e fe asu zuuttere: «Han
asu arkitto yistera teegtefa Ha'oni hugnawa» yiset gasasire
odet feeseter.
11 Es gasasire odesefees showo wona tolfatak baassotin
diinqisit feer sinna boor'a.
12 Sinuntano Filiphoos Ha'oosi taatosonnawa Yesus Kiris-
toosni sunaasonna makena misirachchuni kaamaasonna
odesere arqaas mashkaas amanere haphuktesete.
13 Tolfattu Simoonnu amanere haphuktere Filiphosneen
ane isar sini. Zagtet fa diinqisewa akama biistera artonoy
wuzason biire diinqet feer.
14 Yerusalemuk fe wosini meya Samariyaki daraas Ha'oosi
kaamanon ephphetoosobesiison odefaat Phexirosninnawa
Yohannisninna asin Samariya wossete.
15 Phexirosninnawa Yohannisninna dey hamere
Samariyaki asuni meya Korto Ayyana ephphetoosonek Ha'o
shiiphsete.
16 Esiis dey Daamni Yesusni sunaasiktu haphuktesetetano
Korto Ayyana baassosta aane kerowa.
17 Estan Phexiros Yohannisna kushubesiison baassosta
ta'ubesiise Korto Ayyana ephpheteesete.
18 Wosini meya kushubesiison asuni meyaasta
ta'iseten Korto Ayyana imtobaason biyaat Simon waaga
ephpheteshshere:
19 «Ta dey kushunaason ta'una asuni meya Korto Ayyana
ephphetoosonek han ha'suni hugnaason taak imtiwa» yi.
20 Sinuntano Phexiros: «Ha'oosi imanon waagneesik waago-
tak safareta boor'a waagnees neneen ane tishungwa!
21 Nibnees Ha'oosi sina mangu sinna boor'a han wostoossi
girira wostota dimnewa ixane neek aafawa.
22 Ese han manguneessin harmira Daamiiski woluwa.
Awuzakne han nibneesi mangu safaranon feeshun unitto
shiiphowa.
23 Ne suqaro koonak tuumma faatamatonawa boor'aasik
taatera faatamatotu biidifawungwa» yi.
24 Simon dey: «Han makseti barissin isarnu tayista
kar'noynamato nitto wolla Daamiisin taak shiiphotiwa»
yi.
25 Phexiros Yohannisna zaala makserenawa Daamiisa kaa-
manon maksetenneen orfo showo Samariyani ke'eessi hame-
faafe misirachchuni kaamaason makset Yerusalem wolle
hamete.

Filiphoos Itophiyani Jandarabaasin Haphqi

26 Daamiisa wosiya Filiphosnin: «Kabira Yerusalemun
Gaaza katifa ichma daassiki ugna kawuda wolla hamma» yi.

27 Bar dey kabire hami. Hindake yistefa Itophiyani taatosi
foononnawa waagbaasonna ha'sife isa jandaraba Itophiyani
asu Ha'ok kaa'nok Yerusalem yeere feer.
28 Es jandarabaas wolle daaba hamfena kabaasik seregel-
lata diifaat raajju Isayyasni tichaason feretit feer.
29 Estan Korto Ayyanaas Filiphosnin: «Ek saragalaski
tai'sera uphowa» yi.
30 Estan Filiphoos dey taptere ek seregellaaski hamfeen
Itophiyani asus raajju Isayyasni tichaason feretifeen odaat:
«Han feretifa ta bar neek galedifaroso?» yi.
31 Itophiyani jandarabaas dey wolgire: «Taak kotte makoni
asu foontonon aakkak taak galonirinso?» iyaat Filiphosnin:
«Han seregellaasta kessa taneen ane duwa» yi.
32 Jandarabaas dey feretit feena tichaas ekkatu yifa:
«Bar shuktok zattera hama fantune feer;
esabaason kar'fe baasso sina shaakkife Fantusamato
kaambaason aane kote.
33 Salphate; dey futoni mangsuni kar'a barik aane katowa;
kaabaas han daastan kaltera tishina boor'a;
Han koontoosi chowanon oo makok chimnirinso?»
34 Jandarabaas dey wolgire Filiphosnin: «Raajjuus han
baron ooni chowanso makenari? Basa teetnirinwa wedey
oom asunirinso? Taak makaaywa» yit mamsi.
35 Filiphoos dey es tichaastan kabire Yesusni chowaason
maket fa Ha'oosi kaamanon kotte make.
36 Hamere isa akani tesha kar'eten Jandarabaas: «Ese hanta
aka faarwa, haphuktonak kalni wuza aambanso?» yi. [
37 Filiphoos wolgire: «Tuuma nibneesik amanefaatane ha-
phuktok chimatawa» yi. Jandarabaas dey: «Yesus Kiristoos
Ha'oni naa sinnamato amanefawungwa» yi.]*
38 Jandarabaas saragalaas yeronak ajaje. Hepobesiise yeet
akaassi kerseten Filiphoos Jandarabaasin haphqi.
39 Akaassin kesefe kabaasik Daamiisa Ayyana Filiphosnin
ephpha hami. Jandarabaas dey Filiphosnin esseen orfo aane
biye. Giret ugunbaason hami.
40 Sinuntano Filiphoos Azaxonuk biiste. Qisariya hamme
kar'ananneen aatfena katama katamaassi misirachchuni
kaamanon make.

9

Sawul Kiristoosnik Amane

1 Es kabaasik Sawul Daamiisa nawoni meyanon worunak
deessit maagni gaanynye meeni gaanynyaaski hami.
2 Daamiisa ugnak zoonustefe meyanon arqasinnawa
mashkasonna danfena kabaasik taar'taafe Yerusalem

* **8:37** Han faadaasta fa bar zeemoti Girikni tichaassi aafa.

teshshok chimanamato Demaskoki fa Ayhudni shiiphoni keyaasikitok ticha imtonak maagni meyanon mamsi.

3 Demasko hamme kar'fena kabaasik biratobaasta den saman diinqone chaarefa palpali.

4 Es kabaasik bar daa kere gande. Estan: «Sawulno, Sawulno, awuni boor'a taan kabgidifa?» yifa kaama ode.

5 Sawul dey: «Daamiiso! Ne oonso?» yi. Bar dey wolgire: «Ta han ne kabgifata Yesuswa.

6 Sinuntano hash kabira ek katamaassi hamma. Zagutak sholsuuson estak neek maksonewa.»

7 Sawulneen ane hama asuni meya kaamaason odesete. Sinuntano ooninnu aane biyoto sinna boor'a maksone wuza tishifaan shaakkisere yersete.

8 Sawul dey gandena dimaastan kabi. Sinuntano aaffaason woyin biyanak aane chima. Es bari boor'a asuni meya kushubaason zatte zoonsit Demasko katama ephphe hamete.

9 Keez wona kar'ananeen aaftishu sinne muu muunoynawa ushnoyna di.

10 Es kabaasik Demaskok Hananiya yiste isa Daamiisa nawo feer. Daamiis raa'ik: «Hananiyano!» yire teege. Bar dey: «Abetwa; Daamiisob hantatu fawungwa» yit koyi.

11 Daamiis dey barik ekka yi: «Kabira zeephto yistefa ugnaasik hamma. Estak Yihuda yistefe asusa keer Sawul yiste isa Terseski asusin sholowa. Hash bar shiiphotatu fewa» yi.

12 Sawul dey Hananiya yiste asu yeere kushubaason aaffaasta ta'fena kabaasik biyanamato raa'ik bi.

13 Sinuntano Hananiya wolgire ekka yi: «Daamtaaso! Han asus Yerusalemuk feese amanynyisata akama shana katinamato ta showo asunikin odengwa.

14 Hashnu han Demaskok feese ne sunaason teegesefe baassotin zuuttambesiise asin taar'anak maagni gaanynyasakitonikin fiqadi ephiwa»

15 Daamiis dey Hananiyanik ekka yi: «Bar Aazabni meeni sina; taate meeni sinanawa Israelni daraasa sinana ta sunaason wor'ni ta korina korto kodana sinna boor'a barki hamma.

16 Ta sunaasik awune fa shana ephphetoonak feenamato ta barik ammanon besunawa»

17 Estan Hananiya hamme es bar feena keyaassi giri. Kushubaason Sawulniista ta'ire: «Ayta Sawulno! Hani yaafeen ugnaasta ammanon neek uphe Daam Yesus aafnees biyanaknawa Korto Ayyanak tuuntotakna taan neeki wosiwa» yi.

18 Geregere Sawulni aaffaastan i'oni gongane fa wuza zigin biyak chimi; dey kabire haphukte.

19 Muu dey meere chimi. Demaskok feese nawoni meyaneen ane garo wona di.

Sawul Demaskok Assi

20 Geregere Sawul Demaskok: «Yesus Ha'oni Naawa» yit
Ayhudni shiiphoni keyaasikitosi assu ephi.
21 Ode baasso dey zuuttere diinqok: «Han asus Yerusalemuk
han sunaason teegefe baassotin zuuttambesiise asin tishkit
fe bartenoso? Dey hani yeenaas baassotin taar'e maagni
gaanynyasakitoniki taamme imaktanoso?» yisete.
22 Sinuntano Sawul zeemotiistan daysire chimet hami. De-
masko fe Ayhudni meya Yesus bar Kiristoos sinnamato kotte
assubaasik maksone wuza turksit feer.
23 Showo wonaneen orfo Ayhudni meya Sawulni woruk
merkesete.
24 Sinuntano bar baasso mangu mekamaason ari. Baasso
dey barin woruk toone waalinne bar kesfena katamaasi
finynyaasi kitonon oodet feeseter.
25 Sinuntano basa nawoosakito wassi katamaasi shu'ni
ojaasi kattosi kamo Sawulnin masasi duusire kessisete.

Sawul Yerusalemuk

26 Sawul Yerusalem hamme kar'e estak feese Daamiisa na-
woneen ane woi'tonak shole. Sinuntano Sawul Kiristoosnin
amanobaas futo sinna baassok aane bestowa sinna boor'a
zuuttere digesete.
27 Sinuntano Barnabas Sawulnin wosini meyaki ephphe
taamme uguntak feen Daamiis aakkak barik ammanon
uphenamato; barneen dey wollenamatonawa Demaskok
Daamiisa sunanon aakkak digaba foontonon assinamatona
baassok make.
28 Es bari boor'a Sawul baassoneen ane feefaat Yerusalem-
niissi biratefaafe Daamiisa sunak dey digaba foontonon
maket feer.
29 Girikni noono wollesefe Ayhudni meyaneen wollefaafe
karakkaret feer. Sinuntano baasso barin woruk hooresere
feeseter.
30 Ayni meya es baron arseteyse Qisariya ephphe hamete.
Estan Terses hamanak zagisete.
31 Es kabaasik Yuudak, Galiilaknawa Samariyakna fa
betekiristaniis naga dani. Daamiisin ulfinsitnawa Korto
Ayyanaasik chimetna faadbaas dey daytet hami.

Phexiros Lidani daastanawa Iyyopheni daastana assi

32 Phexiros daadaassi biratet feena kabaasik Lida yiste
daasta feese amanynyini meyaki hami.
33 Estak dey Eeniya yiste asu nangirin wogga laafa sinne
mettere kuphota kunfeen dani.
34 Phexiros dey: «Eeniyano! Yesus Kiristoos neen fatunawa;
kabira kuphoneeson yiir'wa» yin Bar dey geregere kabi.
35 Lidaniissinawa Seronaneessina feese asuni meya zuut-
tere barin biyefaat Daamiiski wolsete.

36 Iyyopheni daastak dey Xabita yiste isa amanynyi faar. Sunbaasi kota dey Girikni noonok «Dorqa» uu. «Dorqa» uus dey «Gimuwa» uu. Bar dey wonna wonna ma'a wosto zaguk tukamni meyanon argasit faar.

37 Es kabaasik bar mettera kiti. Asuni meya dey dugnooson masse segenetiista kunussete.

38 Lida Iyyophek ta'a sinna boor'a Iyyophek feese nawoni meya Phexiros Lidak foobaason odeseteyse hep asuni wossere: «Adarawa taptera innoki yaafaywa» yisete.

39 Es bari boor'a Phexiros kabire wosineen ane hamme esta kar'fena kabaasik segenetiissi barin ephphe hamete. Dicha asusikito zuuttera Dorqa kaak faana kabaasik wostena wondaboosewa maamaase asin besaafa waasset faaser.

40 Sinuntano Phexiros zuuttambesiise asin keerun kisaat kaa'nere shiiphe. Ek dugnooski yerqere: «Xabitane kabuwe» yi. Bar dey aaffaason woora Phexirosnin biinaase kaanna di.

41 Bar kushubaason shongere zatte kabgi. Dicha mashkasusikitoknawa oom amanynyini meyanonna teegere nawaason kaabarereron baasso sinna tai'si.

42 Es chowaas Iyyopheki daasta zuuttambaase asiissi zi'ira arte. Showo asuni meya dey Daamiisik amanesete.

43 Phexiros Simon yiste isa wooma kaa'a asuneen ane Iyyophek showo wona di.

10

Phexiros Qornelewosna

1 Qisariya yiste daa diife sunba Qornelewos yiste isa asu feer. Bar dey Romanni meeni taatosi sikalosi fa Ixaliyani toray yistefa barissi tii meeni gaanynya.

2 Bar dey basa keer feese asuni meyaneen Ha'ooson shiiphoknawa digakna esiisimato dey tukamni meyak akama ima imet feer. Wonna wonna dey Ha'ooski shiiphet feer.

3 Isawa izgin sa'ati kar'fana kabaasik Ha'oni wosiya barki yaara: «Qornelewosno!» yira teegefeen ammanon raa'ik bi.

4 Qornelewos Ha'oosi wosiyanon kootki biyaat nayere: «Daamiiso! Aambanso?» yi. Ha'oosi wosiya dey ekka yi: «Shiiphonesewa tukamni meyak imfata imneese Ha'oosi sina neen safaronir sinna den hamiwa.

5 Hashnu asutni meyanon ek Iyyophe wosira Phexiros yiste Simoonnin teegsuwa.

6 Bar hash dichaasi tesha fe googo kaa'fe Simonni keer irba sinne diifewa.»

7 Qornelewosnik han wosiyaason make Ha'oosi wosiya kessa hamnanneen orfo wostinynyabasakitonisin heppinnawa Qornelewos ha'sifena baassossin Ha'ooson digefe isa meyataar'oninna teegere

8 Zuuttambaase asin baassok makenanneen orfo baassotin
Iyyophe wosi.
9 Wonotiri wono wostere hama asuni meya katamaaski
tai'sesefe kabaasik issun sa'atik Phexiros Ha'o shiiphonak
segenetiista kesi.
10 Es kabaasik Phexiros maktere muu muunak shole. Muu
barik hoorefeen bar shaakkire diifaat raa'i bi.
11 Biina raa'iis dey samaas gachchefaan isa inya yinune fa
wuza samaasi acheech fashbaasta oottera daasta kerefeen bi.
12 Es yinusta dey acheech wochobare yere kaabare yere
wuza wochoba foonto daasta nibbaasik zayifa testoosewa
den samaastak fulifa kasaasikitone faaser.
13 Es kabaasik: «phexiros Kabira han barikitonon shukka
muwa» yifa kaama ode.
14 Sinuntano Phexiros: «Daamiiso! Aafawa sinanawuza. Ta
kayma sinnoy wuza wedey kiina wuza maara aane biyutwa»
yi.
15 Dey: «Ha'oos kayimsina baron ne kiinawa utak aane
sholsifawa» yifa kaamaas hepsa barki ya.
16 Es bar dey keeza wolla maktenanneen orfo es erbeesne
fa wuzaas geregere wolla den sama oottera hami.
17 Phexiros biina raa'iisi kota «Awutaaso?» yit nibbaassi sa-
farefeen; Qornelewos wosina asuni meya Simonni keyaason
sholere danne yeesere keyaasi finynyita yersefeer.
18 Teegere dey «Phexiros» yiste Simon irba sinne feenaas
hantanoso?.
19 Phexiros raa'iisi chowanon safaret feen Korto Ayyanaas
barik ekka yi: «Ese keez asu neen sholsedifewa.
20 Baassotin tatu wosir sinna boor'a ek hang unoy kabira
baassoneen aane hamma.»
21 Phexiros kerere: «Sholsefeti asus tawa. Yaati chowaas
aambanso?» yi.
22 Baasso dey: «Tii meya taar'oni meyanon ha'sife Qornele-
wos yistefe barkintu wostera yaaniwa. Bar dey Ayhudni
daraas zuuttere barin ulfinsina Ha'ooson dige ma'a asuwa.
Neen barki keer teegere ne maketa baron odonak korto
Ha'oni wosiyaas barik makewa» yisete.
23 Phexiros dey es wostere ye asuni meyanon keer gedde
irbasire ha'sone dima dey shiiphere ha'si. Hepsinari wono
kabire baassoneen ane hami. Iyyophek feese isa isa ayni
meya barneen ane hamete.
24 Wonotiri wono Kesariya kar'ete. Qornelewos dey
basa koonisinnawa tai'so zomobaasinna asin zuutire teegere
baassoneen ane oodet feer.
25 Phexiros keer girifena kabaasik Qornelewos barki
tai'sere wochobaasi kaa'ne.

26 Sinuntano Phexiros: «Kabuwa ta dey neyiisimato asuwa» yit kabgi.
27 Phexiros barin wolumsit ane keer girifena kabaasik showo asuni meya zuuttere feeseten bi.
28 Baassok dey ekka yi: «Isa Ayhudni meeni asu oom Aazabni meeni asuneen ane isar sinne foonak wedey keebaasi girunoynamato inno tumaasik aane sholsifa sinnamato nitto teetnitisiknu arsetirwa. Sinuntano ta ooninnu kiin wedey kayim unoynamato Ha'oos taak ammanon makewa.
29 Es bari boor'a taaki wosifeti kabaasik ek hang unoytu kabira yaanwa. Ese awuni boor'a taan teegetimato arunak sholefawungwa» yi.
30 Qornelewos dey ekka yi: «Acheech wonaneen sinak han izgin sa'atiistak keenaassi shiiphefana diinqone isa chaaret yere maama mayo asu yeere sinna yere.
31 Ekka dey yi: ‹Qornelewosno! Ha'oos shiiphoneeson odewa. Tukamni meyak imfata imnees safartewa.
32 Ese ek Iyyophe wosini meyanon wosira Phexiros yistefe Simoonin teegowa. Bar baarisi tesha fe googo kaa'fe Simonni keer irba sinne diifewa›
33 Estan ta dey geregere neeki wosini meyanon wosingwa. Ne dey yoonesik ma'arontu zagitwa. Ese inno zuuttamniise asik Ha'oos makotak ajajena baron zuutira odonikna Ha'oosi sina zuuttera faaniwa.»

Phexiros Wollena Wolla

34 Phexiros dey ekka yit mako ephi: «Futoosik Ha'oos ooninnu aane korifa sinnamato aringwa.
35 Sinuntano aaffa daani asunu sinfenak Ha'ooson digefe barinnawa futo sina chowaason zagife asusinna Ha'oos shunarwa.
36 Ha'oos Israelni daraasik kaambaason wosubaas artowa. Asu zuuttambaase asi Daam sina Yesusniki kamo nagaason maket yaas Ha'ooswa.
37 Yohannisni haphquni chowaason makena wonaastan kabira Galiilan hamma Yuudani daasta kar'a sina wuzason arsedifetiwa.
38 Dey Ha'oos Naaziretki Yesusnin Korto Ayyanak muudnamatonawa hugna barik imnamatona arsedifetiwa. Ha'oos dey barneen ane faana boor'a ma'a wuzason zagitnawa Daabulos ephna baassotin zuutire fatit feer.
39 Yuudani daastanawa Yerusalemni katamaassina bar zagina chowaasik inno zuuttamniise zaalwa. Sinuntano asuni meya barin i'ota suutere worsete.
40 Sinuntano Ha'oos keezsinari wono kitun kabira ammanon bestonak zagi.

41 Ammanon bestenaas dey zeemme Ha'o korina baassoktano dara zuuttambaase asiktawa. Bar kitun kabinanneen orfo barneen ane meere usha inno zaalwa.
42 Han baron zuutira daraasik makonik bar hayewni meyaastanawa kituni meyaastana mangsu kar'anak Ha'oos barin taassinaas bar sinbaason zaala makonik bar innotin ajaje.
43 Barik amanefe bar zuuttambaase sunbaasik boor'ani feeshun uuson ephphetoosonemato raajjuni meya zuuttere zaala maksetewa.»

Aazabni Meya Amanere Korto Ayyanaason Ephpheteesete

44 Phexiros es baron makefeen kaambaason ode baasso zuuttambesiise asiista Korto Ayyanaas kere.
45 Phexirosneen ane yeese haarko kuni Ayhudni amanynyini meya Aazabni meyanu Korto Ayyanaason ephphetoosobesiisik diinqesete.
46 Aazabni meyak Korto Ayyanaas imtenamato arsetees baasso ooma noonok wolumsefeennawa Ha'ooson galattesefenna odesete boor'awa. Es kabaasik Phexiros:
47 «Han asuni meya innoosimato Korto Ayyanaason ephpheteesetewa. Eekan baasso akak haphuktosonoytemato kalnir oonso?» yi.
48 Estan Yesus Kiristoosni sunaasik haphuktosonek ajaje. Esseen orfo Phexiros garo wonanon baassoneen ane foonak shiiphsete.

11

Phexiros Aazabni Meyaki Awuniron Hamnamato Make

1 Yuudak feese wosini meenawa ayni meena Aazabni meya Ha'oosi kaamanon ephpheteesetemato odesete.
2 Phexiros Yerusalem wolle yeefena kabaasik haarko kunu sholsu sinnamato amanesefe Ayhudni meeni kiristanani meya Phexirosnin:
3 «Awuni boor'a haarko kununoy asuni meeni keer girira baassoneen ane muu maadifatarso?» yit wee'esete.
4 Sinuntano Phexiros ekka yit isarba isarbaasik zuuttambaase asin kotte baassok make:
5 «Ta Iyyopheni katamaassi Ha'oni shiiphota faana raa'i biin. Es biina raa'iis dey inya yinuni maamane fa wuza acheech fashbaastan oottera den saman ta faana dimaasta keredifeen biin.
6 Es baron kootkira biifana es yinuni maamaasta acheech wochobare yeere kaabare yere wuza buur'uni gonyo, nibbak daasta zayifa testoosewa samaastaki fulifa kasaase asin biin.
7 ‹Phexirosno! Kabira han baron shukka muwa› yifa kaama oden.

8 Sinuntano Daamiiso! Taak aafawa sinanawuza; Ta kiina
wuza wedey zina wuza noononasi maara aane biyutwa.
9 Hepsa dey: ‹Ha'oos kayma zagina baron ne kiinawa utak
aane sholsifawa› yifa kaamaason den saman oden.
10 Es bar dey keeza wolla sinnanneen orfo es maamane fa
wuzaas zuuttambaase wolla den sama oottera hami.
11 Es kabaasik Qisariyan keez asu taaki wostere ta faana
keyaasi yeesete.
12 Isaronnu ek hang unoy baassoneen hamanak Korto
Ayyanaas taak make. Han issun ayni meya dey taneen anetu
feesete. Baassoneen ane dey Qornolosni keer girini.
13 Bar dey Ha'oni wosiya barki keer girira yeere feen bi-
inamatonawa ‹Ek Iyyophe asunin wosira Phexiros yistefe
Simoonnin teegsuwa, bar dey
14 Yeere neenawa ne keer feese asuni meena zuuttere faru-
sone kaama neek makonawa› yit barik makenamato innok
make.
15 Ta dey makefana kabaasik Korto Ayyanaas zeemma in-
noosta kerenaasimato baassosta dey kere.
16 Es kabaasik: ‹Yohannis akaktu haphqiwa. Sinuntano
nitto Korto Ayyanaktu haphuktotiwa› yit Daamiis makena
kaamaason yaadaten.
17 Inno Daamni Yesus Kiristoosnin amanefeni kabaasik
Ha'oos innok imna es imaason baassok dey imnanneen
eekan Ha'ooson kalak chimnir ta oonso?»
18 Baasso dey es baron odeseteyse ephphe maksone wuza
turuksefaat shaakkisete. «Ese Ha'oos Aazabni meya gaddo
kaasi wolsonek baassotin zaguni boor'aassin harmiyaason
baassok imiwa» uuk Ha'ooson galattesete.

Amanynyini Meya Ansokiyak «Kiristana» Yistere Teegtesete

19 Isxifanos shu'ak ichchere kitina kabaasik kar'a
shanaasik sikte amanynyini meya Fiinqe, Kophphiros;
hamma Ansokiya kar'ana kabaneen hamete. Ha'oosi
kaamanon Ayhudni meyatano oom asuni meyak aane
maksoto.
20 Sinuntano Koppirosunnawa Kerenanna yeese isa
isa amanynyini meya Ansokiya hamefe kabaasik Girikni
meyakneen Daam Yesusni ma'a odunon maksete.
21 Daamiis dey hugnabaasik baassotin argasit feer. Showo
asuni meya dey amanere Daamiiski wolsete.
22 Yerusalemuk fa betekiristaniis es baron odenayse Barn-
abasnin Ansokiya wosi.
23 Bar dey hamme Ha'oos otumbaason darabaasik aakkak
imnamato biinayse gire. Zuuttambesiise tuuma nibak
amanere Daamiisik chimme yersonek kiiti.

24 Esiis dey Barnabas Korto Ayyanaknawa amantokna tuumme fe ma'a asu sinna boor'a faadbesi showo asuni meya Daamiiski wolsete.
25 Esseen orfo Barnabas Sawulnin sholonak Terses hami.
26 Dannaayse ek Ansokiya ephphe hami. Hepobesiise isa wogga betekiristaniisneen ane isarik showo asuni meyanon assisete. Es wonaastaneen kabira nawoni meya: «Kiristana» yistere teegtesete.
27 Es kabaasik isa isa raajjuni meya Yerusalemun kabire Ansokiya hamete.
28 Baasso ganeyaassin isaas: «Agabos» yistefe bar kabire daa zuuttambaase asiissi akama maka sinanamato Korto Ayyanaas maken raaji make. Es bar dey sinnaas Kelawudos Keesarni taato sinna neyaasikwa.
29 Es bari boor'a Ansokiyak feesefe amanynyini meya Yuudak feese ayiisakitonik sinni argasu isa isarbesiise chimetemato waaga kissere baassok imtonak wollere buggisete.
30 Es argasuni waagaason dey Barnabasniknawa Sawulnikna Betekiristaniisi kur'uni meyak wosisete.

12

Amanynyini Meyaasta Kar'a Akama Shana

1 Es neyaasik Herodis yistefe taatoos isa isa amanynyini meyanon kabgu ephi.
2 Yohannisni ay Yaqobnin siifok wortonak zagi.
3 Es wuzaas Ayhudni meyanon girsinamato biinayse Phexirosnin dey ootire taati. Es bar sinnaas Ayhudni meya kixxani heeboos ulfintona wonaasikitosiwa.
4 Phexirosnin ootinanneen orfo taatoni keer gedi. Ayhudni faasikani heeboos aatnanneen orfo daraasa sina tai'sunanneen acheech acheech sinfaafe oodonek acheech meya taar'oni meyak aatire imi.
5 Estan Phexiros taatoni keyaassi oodtet feer. Sinuntano betekiristaniis zaggira basa chowaasik Ha'ooski shiiphet faar.

Ha'oni Wosiya Phexirosnin Taatoni Keerun Kisi

6 Wonotiri wono Herodis Phexirosnin daraasik tai'sunak hoorere feen es waalaasik Phexiros hep shashsharak taatere hep meya taar'oni meeni ganesi kunfer. Oom tasoosakito taatoni keyaasi finynyanon oodet feeseter.
7 Es kabaasik Daamiisa wosiya ammanon beste. Taatoni keyaassi dey chaarefaas chaare. Ha'oosi wosiya Phexirosni teshason ta'uk nuskira: «Taptera kabuwa» yi. Es kabaasik shashsharaas kushubaassin zigi.
8 Ha'oosi wosiya dey: «Maamneeson mayya chaa'maneeson yer'wa» yi. Phexiros dey Ha'oosi wosiya maktenaasimato

zagi. Estan Ha'oosi wosiyaas: «Wor'a maamneeson mayya taneen ane yowa» yi.

9 Phexiros dey kesse barneen ane hami. Sinuntano raa'i biidifeenne faar sinnatu barik bestetano Ha'oosi wosiyaas zagina bar amma sinna barik aane bestowa.

10 Tesuniisewa hepsani tasoosinna aatere ek katamaassi taamfa bittani gamalaaski kar'ete. Gamalaas dey teetbak gachchen baasso dey kesere isa garo ugnak hamete. Diinqok Ha'oosi wosiya Phexirosnistan oor kessa hami.

11 Phexiros nibbaassi wolle: «Daamiis wosibaason wosire Herodisni kushuussinnawa Ayhud tayista safarena chowaassinna kisinamato hash aringwa» yi.

12 Es baro arinanneen orfo showo asuni meya isarik zuuttesere shiiphset feesete Marqos yiste Yohannisni into Maaramini keer hami.

13 Esta kar'e keyaasi gamalanon ki'in Roda yiste isa keeri wostinynya oo sinnamato gasasuk gamalaaski tai'se.

14 Phexirosni kaama sinbaaso araat girabaasi aatamtan kabira gamalaason gachnoy orfo wolla eella: «Phexiros finynyi yerefe» yira make.

15 Asuni meya dey: «Nifasetwe, aakka ekka sinana» yisete. Sinuntano bar futo sinbaaso gasasira make. Baasso wolgire: «Basa wosiyaaswa» yisete.

16 Phexiros tusi tusire gamalaason ki'i. Baasso gamalaason gachche biyaat diinqesete.

17 Bar shaakkusonek zagaat Daamiis taatoni keerun aakkak barin kisinamato make. Estan: «Ta kesaason Yaqobniknawa ayiisakitonikna makoti» iyaat ooma dima hami.

18 Wono e'sotirik meya taar'osakito: «Phexiros ay hamiso» yiset ganebesiissi inya shorko kabi.

19 Herodis Phexirosnin sholere turkifaat tasoni meyanon tu'nire mamsinanneen orfo wortosonek ajaje. Esseen orfo Herodis Yuudan Qisariya hamme esta di.

Herodisni Kitu

20 Herodis Tiroskinawa Sidonakina fe asuni meyaneen faassere feer. Daabesiis muu danfanaay taatoosa ha'suussin sinna boor'a taatoosa erasho sina Bilastoosnikin argasuni mekama dannanneen orfo isarik taatoosneen ane ganok mamsi.

21 Ootte wonaasta Herodis taatoni mayaason mayye taatoni zigimuusta diifaat daraasik wolle.

22 Daraas dey: «Han bar Ha'oni kaamatano asuni kaamatawa» yit chaagete.

23 Herodis Ha'oosik ulfina ima beyna boor'a Daamiisa wosiya geregere ichin towak maastere kiti.

24 Sinuntano Ha'oosi kaama dichetnawa tagitna hami.
25 Barnabasnawa Sawulna wostobesiison koi'sire Yerusalemun wolsete. Marqos yistefe Yohannisnin zoonsire yeesete.

13

Barnabasnawa Sawulna Wostere Hamete

1 Ansokiya fa betekiristaniissi raajjuni meenawa kaambaasi assinynyana feeseter. Baasso dey Barnabas, kara yistefe Simon, Kerenaki Lukiyos, acheechsa daason ha'sife Herodisni zomo Minahenawa Sawulna feeseter.
2 Es baasso Daamiisik wostetnawa soomere shiiphsetna feeseten Korto Ayyana: «Barnabasnawa Sawulna asin ta teegena wostoosik oor kisuti» yi.
3 Baasso soomere shiiphsefaat kushubesiison baassosta ta'ire shiiphsetenneen orfo gafuksete.

Barnabasnawa Sawulna Qophirosuk

4 Barnabasnawa Sawulna dey Korto Ayyanaas wosin ek Selewukiya kessete. Estan dey Merkebik Kophphiros kessete.
5 Silmanak feesete kabaasik Ha'oosi kaamanon Ayhudni shiiphoni keyaassi maksete. Yohannis dey baassotin argasit feer.
6 Kophphiros yistefa akak birato daason finere Paafu kar'efe kabaasik Beriyasus yiste isa Ayhudawi sina tolfattunin danete; bar dey eshinynya raajju.
7 Bar dey Sergiyos Phawulos yiste daason ha'sife isa aru asusneen anetu feefe. Es daa ha'sife asus Ha'oni kaama odonak sholere Barnabasninnawa Sawulninna barki teegsi.
8 Sinuntano sunbaasi kota Helmas sina tolfattuus daason ha'sife asus amanonoynamato sholefaat baassotin tugga'e.
9 Phawulos sinfe Sawul Korto Ayyanak tuumme kootki biyaat:
10 «Ne ma'a wuzaasi guma! Eshnewa mangune neyissi tuumna Sexanni naa. Zeephto Daamiisa ugnanon elingsuuson aafanoso beyata wuza?
11 Daamiisa kushu neen ke'in aaftishu sinatar. Garo wonniron awuni chaarefa aafa biyatawuza» yi. Geregere ki'nanewa talumne basaasta kere. Kushubaason ephphe zoonsuni asuni sholok ek hang kuti.
12 Daason ha'sife asus sina chowaason biyaat Daamiisa aruno diinqok amane.

Barnabasnawa Phawulosna Phirisiyak Fa Antsokiya Hamete

13 Phawulosnawa zomobaasakitona Phafun kabsere Pinifiliya fa Pergen hamete. Estan Yohannis baassostan oor kesse wolle Yerusalem hami.

14 Sinuntano baasso Pergenun kabsere Pisidiya fa Ansokiya
hamete. Baysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi
girsere diisete.
15 Museni tumaasewa raajjuni meeni tichaase ferette-
nanneen orfo Ayhudni shiiphoni keyaason ha'sife baasso:
«Ayni meeno; daraasi merkoni kaama nittoki faafaanane
makotiwa» yit wossete.
16 Phawulos daakun kabire kushuni besuk: «Israelni asuni
meyane, Ha'ooson digefe nitto zuuttera odotiwa.
17 Han Israelni daraasa Ha'o abaniisakitonin kori.
Giphtsini daasta feeseten dey den teggi. Woribaasi hugnak
estan kisi.
18 Acheechasir wogga ichma daassik baassotin faki.
19 Kene'aki daasta fa naafun taatoosikitonon tishkaat
daabesiison bari daraas warasonak zagi.
20 Es bar zuuttera acheech tiirewa uuchasire woggaassiktu
ko'i. Esseen orfo raajju Samuelniista kar'ananneen ha'suni
erashe meyanon imi.
21 Estan daraas taato baassosta taattonak shiiphsete.
Ha'oos dey Biniyamni keenaassin Qiisni naa Sawulni imin
acheechasir wogga baassotin ha'si.
22 Sawulni kessinanneen orfo Dawitnin baassok taassi.
Barin dey: ‹Ta nibane feernawa ta sholenaason zuutire za-
guni Isseyni naa Dawitnin daningwa› yi.
23 Ha'o girina teyyaasimato es asusa zaltan fatir sina Yesus-
nin Israelik teshshe.
24 Yesus yoonoyfeen zeemma Yohannis Israelni dara zuut-
tere harmire haphuktosonek makere feer.
25 Yohannis wosibaason koi'sinaase: ‹Ta oo sinna nittok
bestefanso? Ta bartewa. Sinuntano orgobaasi chaa'mani
taar'anonnu kotak chimnoynar taneen orfo yoonirwa› yit
feer.
26 Abrahamni zalaassin koonte ay sina nittonawa inno
ganeyaassi Ha'ooson digefe baasso zuuttambesiise asik han
faruni kaama woste.
27 Sinuntano Yerusalemki asuni meenewa baassotin ha'sife
baassotna Yesusnin aane arsoto. Beysa beysani wonaasik
ferettefa raajjuni meeni tichaasi kaama ko'unak basaasta
mangsu kar'esete.
28 Barin kituta katuni isa mangsune turuksefeknu Pilatos
kituni mangsu basaasta kar'anak shiiphsete.
29 Barik tichche baron zuutire ko'issetenneen orfo
mesqelistan kessisere moogaassi kabbarsete.
30 Sinuntano Ha'o barin kitun kabgi.
31 Galiilan kabsere Yerusalem kar'ananneen barneen ane
yeese baassok showo wona biiste. Baasso dey hash daraasa
sina zaalwa.

32 Inno dey Ha'o abani meyak girina teyyani kaamaason
nittok makeni.
33 Yesusni kitun kabgubaasik baassok girina teyyani kaa-
maason naanggotbesi sina innok zagi. Esiis dey hepsa
gaamni tichaassi ekka yistera tichchera faar:
« ‹Ne taak naatawa;
Ta neen hash hawung koonin.›
34 Bar dey aane kuupe sinnamatonawa;
Ha'oos kitun kabgubaasonna gasasuk;
‹Korto amanamtera fa eebbaason;
Dawitnik girina abdiison nittok imana› yi.
35 «Esiisimato ooma dimta:
« ‹Kortonees kuupanak aafa zagutawuza› yifawa.
36 «Dawit basa neyaasik Ha'oosi safaranon wostenanneen
orfo kiti. Ababaasakitoneen kabbarte; ashbaas dey kuupi.
37 Sinuntano Ha'o kitun kabgina bar aane kuupe.
38-39 Ese aytaasakitono; boor'ni fakiya bestefanaas Yesus-
niki kamo sinbaas nittok makte baron aruti. Barik amanefe
bar zuuttere Museni tumaasik danonoyna ookooson danana.
40-41 Es bari boor'a raajjuni meyaki kamo: ‹Kanyfe nitto
biitiwa; diinqoti, tishuti, oonu nittok makefenak amanonoyti
wosto nitto neyaasik wostona› » yisete bar kar'noynamato
teetnitiison aruti.
42 Phawulosnawa Barnabasna Ayhudni shiiphoni
keyaassin kesefe kabaasik asuni meya es wuzason yooni
beysani wonaasik hepsi wolle maksonek shiiphsete.
43 Zuuttoos boktenanneen orfo showo Ayhudni meenawa
amanok baassossi woi'tere Ha'o shiiphsefe asuni meena
Phawulosnawa Barnabasna asi orfoose hamete. Basakito
dey Ha'oosi otmak chimme foosonek mekama ime.
44 Hepsani beysani wonaasik katamaassiki daraasasin arki
sinar Ha'oosi kaamanon odok zuuttesete.
45 Ayhudni meya akam darani biyeteese koonesete.
Phawulosni wollaason tugga'ok me'esete.
46 Sinuntano Phawulosnawa Barnabasna diga foontonon:
«Ha'oosi kaama zeemma nittok maktonak sholsuwa. Sinun-
tano nitto kashshiseti. Dey koi'ba foonto kaa nittok shol-
sunoynamato teetnitiista mangsu kar'eti boor'a inno Aazabni
meyaki hamnirwa.
47 Daamiis kaambaassi: ‹Faruni kaamaason daasi dilta-
neen katutak Aazabni meyakneen chaarefa zaginwa› yire
innotin ajaje» yisete.
48 Aazabni meya es baron odeseteyse girsere Daamiisa
kaamak ulfina imesete. Koi'ba foonto kaak hoore baasso
zuuttere amanesete.
49 Daamiisa kaama es biratoosta fa daa zuuttambaase asi-
ista zi'i.

50 Sinuntano Ayhudni meya Ha'ooson shiiphok dey
ulfinto mashka meyanonnawa katamaassi feese otum
asuni meyanonna Phawulosniistanawa Barnabasniistana
kabugsere daabesiistan kalle kissete.
51 Phawulosnawa Barnabasna wochobesiistaki tulonon
tebaat Iqoniyon hamete.
52 Amane baasso dey giraknawa Korto Ayyanakna tuume-
sete.

14

Phawulosnawa Barnabasna Ikoniyonuk

1 Ikoniyonuk Phawulosnawa Barnabasna hazozotiisimato
Ayhudni shiiphoni keyaassi girsere mai'sire maksete boor'a
Ayhudniissinnawa Girikniissinna akam showo asu amane-
sete.
2 Sinuntano amanonoy Ayhudni meya Aazabni meyanon
kabugsere ayni meyanon oomtosonek zagsete.
3 Phawulosnawa Barnabasna Daamiisa chowanon diga
foontonon makset showo wona Ikoniyon diisete. Daamiis
dey maksete Ha'oosi otumni kaamanon biistera artonoy be-
soknawa diinqi wostokna ammanon besit feer.
4 Katamaassi fe daraas heppik bagtere isa kunuus Ayhudni
meyaneen, isa kunuus dey wosini meyaneen sini.
5 Es kabaasik Aazabni meenawa Ayhudnin ha'sife baas-
sotna isarik sinere wosini meyanon shu'ak ichak sholsete.
6 Baasso es baron arseteese Likoniyani awurajaassi faase
Listira, Darbe yistefa katamaasikitosinawa biratobaastana
shaatere hamete.
7 Estak Ha'oosi kaamanon maksete.

Phawulosnawa Barnabasna Listiranewa Darbene Asiissi

8 Listirak koontenanneen kutire biinoy wochoba laafa asu
feer.
9 Es asus Phawulosni wollaason odedifer. Phawulos
kootkire barki biyaat farunak amantoba foobaason araat
akama kaamak:
10 «Kabira wochoneesik yerowa» yin geregere fillere kabire
taarire kuti.
11 Daraas Phawulos zagina chowaason biyeteyse
Likaoniyawini meeni kaamak: «ha'oosikito asune faar sinna
inno ganeyaassi kerewa!» yit chaagete.
12 Barnabasnin dey Diya yisete. Arkiro makedifer Phawu-
los sinna boor'a Hermen yisete.
13 Katamaasi gerakalota fa Diyani betemeqdesiisi maag
omorunewa taato fur'ane ephphe katamaasi finynyita
daraasneen ane baassok maa'a imak shole.

14 Wosini meya Barnabasnawa Phawulosna es baron odeseteyse maybesiison karasisere daraasa ganesi eelesete. Kaambesiison teggisere:

15 «Nitto han baron awagan ekka zagidifetirinso? Inno nittone fe asuwa. Nitto han foonto wuzaassin kessa samaason, daason, akasewa sir kuni testooson zuutira tesi hayewa Ha'ooski wolutik kaambaason nittok makefeniwa.

16 Ha'oos aata neyaassi darani meya zuuttere teetbesiri ugnak hamonek shaakkira beyi.

17 Sinuntano bar zaalbaason makefa ma'a wostooson wosto aane beya; saman iro ichanak zagi; maaraason baassok imi; muuknawa girakna nibbesiison gawusi» yisete.

18 Es baron zuutire maksefeknu akama kaboktu darani meya maa'a baassok imonoytemato kalete.

19 Sinuntano Ayhudni meya Ansokiyannawa Ikoniyonna yeesere daraasin eeshshisere Phawulosnin shu'ak ichosone zagsete. Estan kitiwa iyaat bokosire katamaassin gerakalo kissete.

20 Sinuntano nawoni meya ganeya gedde feeseten kabire katamaassi giri. Wonotirik Barnabasneen ane Derben hami.

Phawulosnawa Barnabasna Soriya Fa Ansokiya Wolsete

21 Phawulosnawa Barnabasna Derbenuk Ha'oosi kaamanon maksere showo asunin amansisetenneen orfo Listiranewa Ikonoyonne asiissi aatte Pisidiya fa Ansokiya hamete.

22 Nawoni meyanon zagguk, Ha'oosik chimme foosonek merkeset: «Ha'oosi taatosi girunik showo shana ephphatoonik sholsifa» yit assisete.

23 Betekiristaniisikitosi kur'uni meyanon korire taassisetenneen orfo soomere shiiphsefaat amanesete Daamiisik adara imete.

24 Pisidiya kamo aatere Pinifiliya yeesete.

25 Pergamonuk kaambaason maksetenneen orfo Ataliya kersete.

26 Estak wostesete wostooson Ha'oosi otmak koi'sisere baassok adara ima Ansokiya Merkebik hamete.

27 Hamme kar'e betekiristaniissi fe amanynyi meyanon zuutire Ha'o baassoneen faafaat zagina baron zuuttambaase asinnawa Aazabni meya dey faruni ugna gachchobaason maksete.

28 Nawoni meyaneen ane showo wona esta diisete.

15

Yerusalemuk Zagte Zuutto

1 Isa isa asuni meya Yuudan Ansokiya hamere: «Museni tumaasimato haarko kunu beyfaatine farutik aafa chimati wuza» yiset ayni meyanon assuk jammarsete.

2 Es barik Phawulosnawa Barnabasna baassoneen ane
akama chima kirikkiri zagsete. Estan Phawulosnawa Barn-
abasna Antsokiyak feese oom amanynyini meyaneen sinere
Yerusalem hamere es chowaason wosini meyaknawa kur'uni
meyakna maksonek zagte.
3 Betekiristaniis ugunbesiisik argasseten Aazabni meeni
Ha'oki wolunon makset Feenqenewa Samariyane asiissi
aatesete. Ode ayni meya zuuttesere girsete.
4 Yerusalem kar'esefe kabaasik betekiristaniis, wosini mee-
newa kur'uni meene sinne ephete. Baasso dey Ha'o baas-
soneen sinna wostena wostooson zuutire maksete.
5 Ferisawini keenaassin amane baasso isa isaas kab-
sere: «Aazabni meya haarko kunosoneknawa Museni tumaasi
oodonekna zagu sholsuwa» yisete.
6 Wosini meenewa kur'uni meena es chowaason
tu'nusonek zuuttesete.
7 Akamanon karakkarsetenneen orfo Phexiros kabire
baassok: «Ayni meyane; Ha'o showo wonaneen sinak nitto
ganeyaassin taan korira Aazabni meya Ha'oosi kaamanon
taakin odere amanosonek zagubaason arsefetiwa.
8 Asusa nibanon arifa Ha'oos Korto Ayyananon innok im-
naasimato baassok dey imma baassotin ephpha toobaason
besi.
9 Nibbesiison amantok kaynina boor'a baassotnawa in-
notna asi ganeyaassi aane dilowa.
10 Ese abaniisakitonawa innotna wor'ak chimnoyni waan-
jooson nawoni meeni ogogta wossuk hash awuni boor'a
Ha'ooson shimsidifetirinso?
11 Innonu faruniis baassosimato Daamni Yesusni otmaasik
amanokwa» yi.
12 Estan daraas zuuttere shaakki. Barnabasnawa Phawu-
losna Ha'o baassoki kamo Aazabni meeni ganeyasi zagina
biistera artonoy diinqi chowaason makseten odesete.
13 Baasso dey maksere koi'sisetenneen orfo Yaqob kabire:
«Ayni meyane; ese odotiwa!
14 Ha'oos barik teegtoni daranin baasso ganeyaassin ko-
runak tesusta Aazabni meyaki aakkak yaanamato Simon
innok makewa.
15 Raajjuni meyaki kamo dey:
16 « ‹Esseen orfo wolunawa;
Bogte Dawitni keyaason wolgira keer'ana;
bogtera gande baron dey wolgira yeetuna;
Hepsinu dey wolgira keer'ana.
17-18 Es baron dey zagunaas;
Fu'te asuni meenawa;
ta sunaasik teegte Aazabni meena;
zuuttere ta Daamiisin sholsonekwa;
zeemmaneen han bar zuuttera artonak zagiis;

ta Daamiiswa›
yiste barneen isarwa.

19 «Es bari boor'a ta safaraas Ha'ooski woli Aazabni meyanon shimsunoynimatowa.
20 Es baristan ‹koo'loosik maa'a sinna imtok kiina muuson muutiita; gerkesaastan wokti; geetera kiti baron muutiita; hanna muutiita› yira baassok tichunik sholsuwa.
21 Ibeneen Museni tumaas beysa beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi ferettet faar; kaambaas dey katama katamaassina makterwa.»

Zuuttoosta Wolumtera Budi Bar Amanynyini Meyak Tichche

22 Esseen orfo wosini meenawa kur'uni meena betekiristanini meyaneen ane sinere ganebesiissin garo asunin korisere Phawulosnawa Barnabasna ane Ansokiya wosusonek buggisete. Ayni meeni ganeyaassi ma'a ha'subaasik arto sina Bersabas yiste Yuudaninnawa Silasninna korisete.
23 Tichche tichaason Phawulosniknawa Barnabasnikna wosisete; es bar dey ekka yifar: «Ayni meya; wosini meenawa kur'uni meena Aazabni meeni keenaassin amanere Ansokiyak; Soriyak; Kilqiya feese ayniisakitono! Naga nittok ooshshefeniwa»
24 Isa isa asuni meya inno ajajonoyniron innoossin kesere maksete barik nitto nibaason shoruksetematonawa rakkisisetematona odeniwa.
25 Es bari boor'a isarik zuuttera wolleninneen orfo asuni meyanon korira shunto ayni Barnabasneen Phawulosneen ane nittoki wosuk isar sinni.
26 Barnabasnawa Phawulosna Daamni Yesusni sunaasik kaabesiison aatire ima asuwa.
27 Nittok tichiniis baron kaamak kotte maksonek Yuudaninnawa Silasninna wosiniwa.
28 Han sholsu chowaasneen ooma ba'a nittoosta wossunoynimato Korto Ayyanaasewa innotna ma'ar sinnamato biiniwa.
29 Esiis dey koo'loosik imtera kiina muu muutiita; hanna muutiita, geetera kiti waagni asha muutiita, gerkestan wokti; es effatena wuza zuuttambaase asiissin teetnitiison oodatine ma'aron zagitiwa; maar'ongwa.
30 Woste asuni meya dey: «Maar'ongwa» iyaat Ansokiya hamete; kiristanani meyanon isarik zuutire tichaason imete.
31 Baasso dey tichaason ephere feretisetenneen orfo danete ma'a mekamaasik girsete.
32 Yuudanawa Silasna teetbesiisik raajju sinete boor'a ayni meyanon akamanon merkere zaggisete dey chinisete.
33 Esta garo wona diisetenneen orfo ayni meya «ma'aron hamoti» yiseten wolle baassotin wosi baassoki hamete.

34 [Sinuntano Silas esta fui'tonak shole.]*
35 Phawulosnawa Barnabasna oom showo amanynyi meyaneen Daamiisa kaamanon assitnawa maketna Ansokiya garo wona diisete.

Phawulosnawa Barnabasna Oor Oor Kesete

36 Garo wonaneen orfo Phawulos Barnabasni: «Kabin Daamiisa kaamanon makeni makeni katamaassi wolla hamma ayni meyanon mamsuniwa; aakka feesetemato dey biyaniwa» yi.
37 Barnabas dey Marqos yistefe Yohannis baassoneen ane hamanak shole.
38 Sinuntano Marqos sinak zeemme baassoneen ane wostoosi hama beyfaat Piniphiliyak oor kesse Yerusalem hamna boor'a Phawulos barin ephphe hamak aane sholowe.
39 Estan baassotna baassotna asi ganeyaassi kirikkiri kabin oor oor kesete. Es bari boor'a Barnabas Marqosnin ephphe merkebik Kophiros hami.
40 Sinuntano Phawulos dey Silasnin kori. Ayni meya dey Phawulosnin Daamiisa otmak adara imetenneen orfo hami.
41 Betekiristaniisikitonon chinit Soriyanewa Kilqiyane asiissi kamo aatte hami.

16

Ximotiyos Phawulosneen Silasneen Ane

1 Phawulos Derbenawa Listirane sinfa daasta hami. Estak Ximotiyos yiste amanynyi asu feer. Intobaas Ayhudni meeni kiristana. Sinuntano ababaas Girikni daani asu.
2 Ximotiyos Listiranewa Iqoniyone asiissi fe ayni meeni ganeyaassi ma'ariktu artefe.
3 Phawulos Ximotiyosnin ephphe barneen ane hamanak sholefaat es biratoosta fe Ayhudni meeni boor'a Ximotiyosnin haarko kunsi. Es baron dey zaginaas esta feese Ayhudni meya zuuttere Ximotiyosni abaas Girikni daani asu sinbaason arsere feeseter sinna boor'a.
4 Baasso dey isa katamaassin kesse ooma katamasi hamefe kabaasik Yerusalemuk feese wosini meenawa kur'uni meena wolumsere aatisete sitiriison amanynyini meyak assiset feeseter. Dey wostota feeshusonek makset feeseter.
5 Es bari boor'a Betekiristaniisikito amantobesiisik chimere faadbesiis dey wona wonaasik daytet faar.

Phawulos Meqedoniya Hamanak Teegte

6 Phawulosnawa barneen ane fe baassona Iisiyak kaambaason maksonoytemato Korto Ayyanaas kalna boor'a Firgiyanewa Galatiyaniissi kamo aatte hamete.

* **15:34** Isa isa birannani masafaassi han faadaasta fa bar aafa.

7 Miisiyani dilaasta kar'efe kabaasik Bitaniya hamonek
kabsete. Sinuntano Yesusni Ayyanaas esta kamo
hamonoytemato kali.
8 Es bari boor'a Miisiya kamo aatte Tiroadda kersete.
9 Estan waalin isa Meqedoniyani asu yerefaat: «Hang Meqe-
doniya finfaat innotin argasuwa» yifeen Phawulos raa'ik bi.
10 Phawulos es raa'ison biinanneen orfo geregere Meqe-
doniya hamak sholeni. Esiis dey Meqedoniyak feese asuni
meyak misirachchuni kaamaason makonik Ha'oos innotin
teegene faar sinna bestena boor'awa.

Lidiya Kiristoosnik Amane

11 Tiroaddan Merkebisi diira Samotiraqe hamni. Wonotiri
wono dey Naaphule hamni.
12 Estan kabira hamma Filiphisiyus kar'ni. Filiphisiyus dey
Meqedoniyani katama sinfaat Romanni ha'suusi sikalosi fa
waradani katmawa. Es katamaassi garo wona diini.
13 Beysani wono dey shiiphok zuuttesefe dima katamaasi
gerakalota fa wor'a akaasi ha'ta sinnamato safareni boor'a
esta hamni. Esta diifaat zuuttesera faase mashkasusikitok
Ha'oosi kaamanon makeni.
14 Odet faase mashkasusikitosin Lidiya yiste isa asu faar.
Bar dey Ha'ooson shiiphe asu. Tiyatironi katamaassin koonte
wantajjini maamni naggadde. Daamiis nibbaason gachna
boor'a Phawulos makefena kaamaason gasasira odet faar.
15 Barewa bari keerki baassotna zuuttere haphuktesetен-
neen orfo: «Daamiisik amanonaason gasasira arsetinneen
taaki keer yaara duutiwa» yit chinira shiiphe.

Filiphisiyusni Katamaassik Phawulosnawa Silasna Asi Taato

16 Isawa shiiphoni dimaasta hamfeni hanneenti sinni wuza
wollefa kiina ayyana ephna keeri wostinynya sina isa durba
nawa innok uphe. Bar dey tolfatbaasik baron ha'sife baassok
akama waaga danonek zagit faar.
17 Bar Phawulosnawa innotna asi orfoose yaafaafa: «Han
baasso faruni ugnaason nittok makset feese zuuttambaase
asi denalo sina Ha'oosi wostinynyani meyawa!» yit chaaget
faar.
18 Es baron dey showo wona zagi. Sinuntano Phawu-
los haarere yerqere kiina ayyanaason: «Yesus Kiristoosni
sunaasik barissin kesatak ajajefan!» yi. Kiina ayyanaas dey
es kabaasik kesi.
19 Baron ha'sife baasso buu'a danefe abdibesiis kessa
hambaason biyeteyse Phawulosninnawa Silasninna ephete.
Zatte dey yaboosta taamme gaannye meeni sina tai'sisete.

20 Roomani daason ha'sisefe baassoki tai'sire ekka yisete: «Han baasso Ayhud meeni keengwa! Katamaniison dey naga turuksisete.
21 Inno Roomki asu ephphatoonik wedey zagunik sholsunoy sitiriisontu maksefe.»
22 Daraas dey isarik Phawulosnawa Silasna asiista kabsete. Daa ha'sisefe baasso dey maybesiison gaa'ere haarok ichosonek ajajesete.
23 Akamanon ichesetenneen orfo taatoni keer gedesete. Tasoos mai'sire oodanak ajajesete.
24 Tasoos dey es ajajiison ephnanneen orfo taatoni keyaasi keerkalo fa keyaasi bagtosi gedde wochobesiison ginosi gedde sippe taar'i.
25 Wassi daani kixxek Phawulosnawa Silasna shiiphoknawa gaamakna Ha'ooson galatteset feeseter. Es kabaasik oom taatoni meya dey baassotin odesedifer.
26 Diinqone taatoni keyaasi kapta shorkonanneen akama daani shorko sini. Taatoni keyaasi gamala zuuttera gachche. Taatoni meeni shahsaraas dey baak kotte.
27 Tasoos afay'nitan guzire taatoni keyaasi gamala gachchobaason biinayse taatoni meya aatte kesetenne faar sinna barik bestefaan bar barin wolgire worunak sikobason bokosire kisi.
28 Sinuntano Pawwulos kaambaason teggire chaagge: «Inno zuuttamniise hantatu faaniwa, ne neyista mangu wuza zagutaatawa» yi.
29 Tasoos tona ephphe yoosonek teegere eelle keerkalo giri. Korkit dey Phawulosnawa Silasna asi wochoossi gandere sagade.
30 Baassotin gero kisaat: «Daamni meyane! Farunak awu zagunak sholsifaso?» yi.
31 Baasso dey: «Daam Yesusnik amanowa; neenawa neeki keerki asuni meena farsonewa» yisete.
32 Estan Daamiisa kaamanon bariknawa barki keer feese baasso zuuttambesiise asikna maksete.
33 Es sa'atiistak tasoos wassi Phawulosnawa Silasna asin ephphe taamme mazabesiison masi. Geregere dey barnawa barki keer feese baassotna zuuttere haphuktesete.
34 Esseen orfo Taatoni keyaason tasoos Phawulosninnawa Silasninna keeba ephphe taamme muu maasi. Ha'ooson amanena boor'a basa keerki asuni meyaneen zuuttere giresete.
35 Wonfana kabaasik daason ha'sife baasso: «Taatoni meyanon kotta gafkutiwa» yit baasso polisinin wossete.
36 Tasoos bar dey: «Daason ha'sife baasso kottotik polisinin wosisete sinna boor'a kessa nagak hamtiwa» yit Phawulosnik make.

37 Sinuntano Phawulos: «Inno Roomki asu sinna faani daraasa sinak mangsu kar'ba foontonon yaboosta ichere innotin taatoni keer gedete. Hash dey aachok innotin taatoni keerun kisuk sholsefeso? Es bar aafawa sinanawuza baasso yeesere innotin kotte kissotowa!» yit wolgi.

38 Polisini meya es kaamaason daason ha'sife baassok maksete. Daason ha'sife baasso Phawulosnawa Silasna Roomki asu sinobesiison arseteyse digsete.

39 Yeesere dey mangsini yisere taatoni keerun baassotin kissete; katamaassin dey kesse hamonek shiiphsete.

40 Phawulosnawa Silasna taatoni keerun kesere Lidiyani keer hamete. Estak hamme ayni meyanon danere chinisefaat katamaason gafkire kesse hamete.

17

Teselonqek Kabi Nagani Tishu

1 Phawulosnawa Silasna Anfipholiyanewa Apholoniyane asiissi kamo aatte Teselonqe hamete. Estak Ayhudni shiiphoni keya faar.

2 Phawulos hazozoti zagifenaasimato Ayhudni shiiphoni keyaassi giri. Keez beysani wona sinniron korto matsafaassin kisaafe daraasik kotte maket feer.

3 Kiristoos shanaason ephphetoonaknawa kitun kabunak sholsu sinnamato kotte maket: «Han ta nittok makefana Yesus bar kiristooswa» yit feer.

4 Estan Ayhudniissin isa isaas kaambaason odesere Phawulosneen Silasneen ane isar sinete. Faadbesi akam showo Ha'ooson shiiphsefe Aazabni meenawa showo arto mashka meene kaambaason odesere baassoneen ane isar sinete.

5 Sinuntano Ayhudni meya koonesere naga tishkuni wostobesi foonto asuni meyanon zuutire baassosta kabugsete. Katamaassi dey naga tishunak zagsete. Phawulosnawa Silasna asin daraasik aatire imak Iyyasonni keyaason kephire zuuttesete.

6 Sinuntano baassotin aane danoto sinna boor'a Iyyasonnawa ayni meyaassin isa isaasin zatte katamaassi fe gaanynye meeni sina taamefaat: «Han asuni meya han daason zuutire naga turksi; hash dey hanta yeesetewa.

7 Iyyason dey baassotin ephphetewa: ‹Yesus yiste oom taato feerwa› yisefaafe Keesarni ajajiison tugga'sedifewa»

8 Daraasnawa katamaason ha'sife baassotna es baron odeseteyse shapharesete.

9 Estan Iyyasoninnawa oom meyanonna waasi teegsonek zagsere gafuksete.

Phawulosnawa Silasna Beriya Hamete

10 Ayni meya geregere Phawulosnawa Silasna waalin
Beriya hamonek zagsete. Esta kar'eteyse dey Ayhudni shii-
phoni keyaassi girsete.
11 Beriyak fe asuni meya Teselonqeki asuni meyaastan
ma'a yaadatbesi faar sinna boor'a kaambaason ma'arik eph-
pheteesete. Es kaamaas futo sinbaason arsere wonna wonna
korto matsafaason ferere biyet feeseter.
12 Es bari boor'a baassossin showoos amanesete. Dey
showo Girikni daani otumba faana mashka meenewa arqa
meena amanesete.
13 Sinuntano Teselonqek feese Ayhudni meya Phawu-
los Ha'oosi kaamanon Beriyak makenamato arseteyse esta
hamere daraasin manguk kabgire faasso kabugsete.
14 Es kabaasik ayni meya geregere Phawulosnin ek baarisi
tesha hamanak zagsete. Sinuntano Silasnawa Ximotiyosna
Beriyak fu'tesete.
15 Phawulosnin ephphe kesa baasso dey barin Atena ka-
tisete. Estan Silasnawa Ximotiyosna taptere taaki yoosotowa
yifa Phawulosni ajajiison ephphe Beriya wolsete.

Phawulos Atenak

16 Phawulos Atenak Silasninnawa Ximotiyosninna oodfeen
katamaassi koo'lo tuuma feen biyaat ayyanabaasik haare.
17 Es bari boor'a Ayhudni shiiphoni keyaassin Ayhudni
meyaneennawa Ha'ooson shiiphsefe asuni meyaneenna
gabaasta wonna wonna danfena asusakitonen we'nit feer.
18 Ephikoros yistefe baassonawa Istokos yistefe baassotna
barki yeesefaafe we'nit feeseter. Isa isa meya: «Han sinnoy
wolla wollefe bar awunak sholefeso?» yiseten oomni meya
dey: «Gaddo koo'loosi chowanontu makefewa» yit feeseter. Es
baron dey makesetees Phawulos Yesusninnawa kitun kabuni
odusonna makena boor'awa.
19 Es bari boor'a Phawulosnin Ariyosfagos yiste dimaasta
zuuttera fa shonggosta ephphe hamfaat ekka yisete: «Han
ne makefata gaddo assus awu sinnamato arunik innok
makowa?
20 Isa isa gaddo gaddo wuza neekin inno odeni sinna boor'a
es bar awu sinnamato arunik sholefeniwa.»
21 Es baron yise Atenaki asuni meenawa Atenak feese
irbani meena gaddo gaddo wuza woloknawa odokna wonbe-
siison aatu shuneseter.
22 Es kabaasik Phawulos Ariyosfagosuk zuuttera fa shong-
gosi ganesi yerefaat ekka yi: «Han Atenaki asuni meyane!
Nitto showo hugnak haymanotintison zaggira ephefetimato
biingwa.
23 Nitto katamaassi biratefat Ha'o shiiphefeti dimaason
biifana kabaasik: ‹Artonoy Ha'ok› yistera tichchera faana

shoo'ason daningwa. Ese ta nittok makonaas es arunoy shiiphefeti Ha'oosongwa.

24 Es bar han daasewa han daasta fa testo zuuttambaase asin zuutira tesiis samaasewa daase asi Daamawa. Bar asuni kushu keer'na betemeqdesiisi aane faafawa.

25 Kaasonnawa katfeni baronna dey ooma wuzasikitononu zuutira asunik imniis bar sinna boor'a isa wuzane barkin aane yo'ifawa. Asuni argasu dey barik aane sholsifawa.

26 Neebesiisonnawa foosone daasi dilanonna dilera imi. Asuni zalaason zuutira isa asunikintu tesi. Han daa zuuttambaase asiista dey foosonek zagi.

27 Es baron zaginaas dey asuni meya Ha'ooson sholere tu'nire awuzakne baron danak chimonekwa. Sinfanaknu bar isarni isarniisatan wokatawa.

28 « ‹Kaa danniis; shorkera kutifeniis;
dey faafeni foosnu barikwa›
Esiis dey;
Nittoossin gaama arsefe nitto aruni meya
‹Inno zuuttamniise Ha'oosi naanggotawa›
yiseteysimatowa.

29 «Ese inno Ha'oni naanggota sinninneen bar asuni techmaknawa warqekna, birrik, wedey shu'ak wosuste gito zagira safaronik aane sholsifawa.

30 Ese Ha'oos asuni meya zeemoti daagni neyaasik zagsete baron baak aatira hash daadaassi fe asu zuuttere harmusonek ajaje.

31 Bar korina asuski kamo han daa zuuttambaase asiista futok mangsu kar'ana wona duusi. Es baron besinaas es korina asusin kitun kabubaasikwa.»

32 «Kitun kabu» yifa kaamaason odeseteyse isa isaas kanyesete. Sinuntano oomiis: «Han chowaason hepsa neekin odonik sholefeniwa» yisete.

33 Esseen orfo Phawulos baasso ganeyaassin kesse hami.

34 Sinuntano isa isa asuni meya Phawulos makena chowaason ephpheteere amanesete. Amane baassossin Ariyosfagosni shonggota diisefe baasso Diyonasyus yiste asunawa Demaris yiste isa mashkasune dey oom asuni meya feeseter.

18

Phawulos Qoronxosni Katamaasik

1 Esseen orfo Phawulos Atenan kabire Qoronxos hami.

2 Estak Phantoski asu sina aqila yiste isa Ayhudni meeni asunin dani. Bar dey: «Ayhud zuuttere Roomun keso» yit Roomki taate meeni taato Qelawudos ajajena boor'a asuba Phirisqilaneen Ixaliyan yeenaas ta'a wonawa. Es bari boor'a Phawulos baassotin hamme wol ari.

3 Bar dey baassosimato durkani zoorir sinna boor'a baassoneen ane diifaat wostet feer.
4 Beysani beysani wonaasik Ayhudni shiiphoni keyaassi hamfaafe Ayhudni meyaknawa Girikni meyakna amanosonek kabet feer.
5 Silasnawa Ximotiyosna Meqedoniyan yeesefe kabaasik Phawulos: «Yesus bar Kiristooswa» yit Ayhudni meyak mai'sire zaala maket wonaasikitonon aatit feer.
6 Sinuntano Ayhudni meya barin tugga'esere me'esefe kabaasik maambaasi tulonon tebire: «Ese nitto hannaas teetnitistawa; ta aafa mamustonawuza. Hanneen ekalo Aazabni meyakitu hamanawa» yi.
7 Estan kesse Tiitos Iyyosixos yiste asuni keer hami. Es asus Ha'ooson shiiphet feer. Keebaas dey Ayhudni shiiphoni keyaasi tesha.
8 Qersiphos yiste Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya dey barki keerki meyaneen zuuttere Daamiisin amanesete. Showo Qoronxoski asuni meya dey Phawulos makefeen odesere amanere haphuktesete.
9 Daamiis dey waalin Phawulosnin raa'ik uphere ekka yi: «Digotaatawa! Makowa! Dey shaakutaata!
10 Ta neneen anetu fawungwa. Han katamaassi showo asuta feerwa. Oonu sinfaanane neyista isa miir'oni wuza katuk aafa chimanawuza.»
11 Estan Phawulos Ha'oosi kaamanon assit isa wogganewa issun assane esta di.
12 Gaaliyos Akayanon ha'sunak taatefena kabaasik Ayhudni meya isar sinere Phawulosniista kabsete. Phawulosnin ephphe mangsu katefana shonggosta taamefaat:
13 «Han asus tumaason tugga'oni hugnak asuni meya Ha'ooson shiiphsonek zagit feerwa» yisete.
14 Phawulos wolguba makonak hoorefena kabaasik Gaaliyos Ayhudni mayak ekka yi: «Nitto Ayhudni keen sina meyane! Nittoosta miir'a wedey faya mangsu zagte sinfaanane malatnitiison nibira odona kabawa.
15 Sinuntano merketi kaamnitiisiknawa, sunnitiisikna dey tumantiisiknatu malatedifeti sinnanneen teetnitiisi girowa. Ta han barissi girira mangsu kar'anak aane sholefatwa» yi.
16 Ekka yire mangsuni kar'ni shongostan baassotin kisi.
17 Es kabaasik asu zuuttere Ayhudni shiiphoni keyaasi gaanynya sina Soostensenin ephphe shonggosta ichesete. Es bar zuuttera sinfana kabaasik Gaaliyos aane kalle shaakkire bi.

Phawulos Ansokiya Wolle Ye

18 Phawulos showo wona Qoronxosuk ayni meyaneen diinanneen orfo: «Maar'on» iyaat merkebisi diire Soriya hami.

Phirisqillanawa Aqilane dey barneen ane feeseter. Phawulos gibaba faana boor'a Kinkiriiya yiste dimaasta sombaason fiitte.
19 Efeson kar'efe kabaasik Phirisqillaninnawa Aqilanonna esta foosonek zagi. Sinuntano bar Ayhudni shiiphoni keyaassi girire Ayhudni meyaneen wollet feer.
20 Showo wona baassoneen ane foonak sholseten bar aane ma'i uwe.
21 Sinuntano bar: «Ha'o iyaanane hepsa wolla yoona» iyaat Efesonun kesse merkebisi diire hami.
22 Qisariya kar'faat Yerusalem hamme amanynyini meyanon naga ooshshefaat yeet wolle Ansokiya kere.
23 Ansokiyak garo wona di. Esseen orfo kabire Galatiyanewa Firgiyane asiissi kutifaafe amanynyini meyanon chimonek zagi.

Aphphilos Efesonuknawa Qoronxosukna

24 Koontoba Iskindiriyakir sinna Aphphilos yiste Ayhudni daani asu Efeson ye. Bar dey Korto matsafaason mai'sire aru; dey ma'a wolumni aruba feena asu.
25 Es asus Daamiisa ugnanon mai'sire assit dey Ayyanaasik kiichchet Yesusni chowaason maket feer. Sinuntano bar arifenaas Yohannisni haphquson koi'bawa
26 Bar digaba foontonon Ayhudni shiiphoni keyaassi kotte mako ephi. Sinuntano Phiriskillanawa aqilane odeseteyse keebesi ephphe taamme Ha'oosi ugnanon mai'sire kotte barik maksete.
27 Aphphilos Akaya hamanak safarefena kabaasik ayni meya dey es basa safaraason chinisere Akayak fe ayni meya ma'arik barin ephphetoosonek ticha tichire imete. Esta hamme Ha'oosi otmak amanynyi sinne fe baassotin aka-manon argasi.
28 Yesus bar Kiristoos sinbaason korto matsafasin kisire makefaafe akama we'nuk Ayhudni meyanon makere meret feer.

19

Phawulos Efesonuk

1 Aphphilos Qoronxosuk feena kabaasik Phawulos tukaki daasta kamo aatte Efeson hamme kar'i. Estak faadbesi garo amanynyini meyanon danne:
2 «Amanefeti kabaasik Korto Ayyanaason ephpha taasetiyoso?» yit mamsi. Baasso dey: «Aane ephphatoweniwa. Korto Ayyanaas foobaasonnu aane odoweniwa» yisete.
3 Phawulos dey: «Eekan aro haphuqtonson haphuqtetiri?» yi. Baasso dey: «Yohannisni haphuqtosongwa» yisete.

4 Phawulos dey: «Yohannisni haphquus boor'ni harminirwa. Daraasik dey makenaas: ‹Ta orfoose yooni barik amanoti› yit feer. Es bar dey Yesuswa!» yi.
5 Es baron odeseteyse Daam Yesusni sunaasik haphuktesete.
6 Phawulos kushubaason baassosta ta'ifena kabaasik Korto Ayyanaas baassosta keren gaddo noono wolumsesete. Raaji dey mako ephesete.
7 Es asuni meeni faadaas dey asire heppe sinana.
8 Phawulos Ayhudni shiiphoni keyaassi hamme keez assa sinniron digaba foontonon Ha'oosi taatoni chowanon maketnawa assitna feer.
9 Sinuntano isa isa meya nibbesiison kalere Daamiisa ugnanon daraasa sina me'et aafawa amanoniwuza yisefe kabaasik baassostan woki. Amanynyi meyanon dey baasso baassotin oor kisire Xiranosni keerki assuni keyaassi wonna wonna assit feer.
10 Phawulos es baron zaginaas hep wogga sinana. Es kabaasik Iisiyak feese Ayhudni meenawa Aazabni meena zuuttere Daamiisa kaamanon odosonek chimesete.

Ha'oos Phawulosniki Kamo Zagina Biistera Artonoy Wuza

11 Ha'oos Phawulosniki kamo akama biistera artonoy wuza zagit faar.
12 Atubaas ta'ina maamaasewa kushuni marabibaase asin ephphe taamme mettanni meyaasta kunusseten mettanni meya merobesiissin farit feeseter. Kiina ayyanaas dey asusasin keset faar.
13 Kiina ayyanaason asusasin kisset kutise isa isa Ayhudni meya: «Phawulos makefena Daam Yesusni sunaasik nittotin ajajefeni» uuk kiina ayyanaason asusasin kisuk kabet feeseter.
14 Ayhud sina maagni gaanynyaasasin isa Asqewani naafun naanggotiis dey esiisimato zagset feeseter.
15 Sinuntano kiina ayyanaas wolgira: «Yesusnin arifan; Phawulosnin chowaason arifan; nitto oonso?» yi.
16 Kiina ayyanaas ephna asus dey fillere baassotin ephphe baassosta chimi dey mere. Mazayerenawa atatuna keerun eelle kesete.
17 Es wuzaas dey Efesonuk feese Ayhudnawa Aazabni meena asik artena boor'a zuuttambesiise digesete. Daam Yesusni sunaas akamanon ulfinto sini.
18 Amane baassossin dey showo asu mangu wostobesiison ammanon kisire harmifaafe yeeset feeseter.
19 Showo tolfattuni meya dey tolfatni matsafabesiison zuutire dara zuuttambesiise asi sina kiichisete. Es tolfatni matsafaasi waaga dey gammatten uuchasir kuma shu'ni birri sini.

20 Esiisimato Daamiisa kaama akama hugnak tagitnawa
meretna hami.

Efesonuk Naga Tishi

21 Es bar zuuttera sinnanneen orfo Phawulos
Meqedoniyanewa Akayane asiissi aatte Yerusalem hamanak
ayyanabaassi safarefaat: «Esta kar'etenneen orfo Rooma
hamaktu sholsuwa» yi.

22 Estan barin argassefe baassossin heppin Ximotiyosnawa
Erasixosninna asin Meqedoniya wosaat bar teetbaasik garo
wona Iisiyak di.

23 Es kabaasik Daamiisa uguntan kabi chowa Efesonuk
naga tishi.

24 Dimexiros yiste birri wuukife asus Arxemisni Betemeqdesiisi gito birrik wostefaafe birri wuukife baassok akama
buu'a danonek zagit feer.

25 Es bari boor'a es asus birri wuukife baassotinnawa
basasne fa wostobesi faana baassotinna isa dima zuutire
ekka yi: «Asuni meyane! Inno otma danfeniis han wostoosik
sinnamato arifetiwa.

26 Han Phawulos: ‹Kushuk wosuste gitoos bar Ha'otawa› yi
Efesonuk koi'ba sinnoynaron garo daatu fu'tetano Iisiyanon
zuuttambaase asin showo daranin assinamatonawa
amanosonek zaginamatona nitto biiti dey odetiwa.

27 Es effatena ugnaasik inno wostoos kashisterwa. Es bar
koi'ba sinnoynaron Iisiyanewa daa zuuttambaase asiissi fe
asu zuuttere shiiphefena arki ha'o arxemisni betemeqdesiis
ke'inor sinna fu'tobawa. Bari arkittoos dey shaarterwa.»

28 Asuni meya dey es baron odeseteyse gi'tesere: «Efesonki
arxemis arkittowa» yit chaagesete.

29 Katamaas zuuttera naga turki. Meqedoniyaki asuni
meya dey hep Phawulosni zomo sina Gayiyosnawa Aristirokosna asin zatere daraasa zuuttoni dimaasta eelete.

30 Phawulos daraasa zuuttota hamanak sholet feer. Sinuntano nawoni meya kalesete.

31 Iisiyani daason ha'sife basa zomo sina baassossin isa
isaas Phawulosniki aachok asunin wosire: «Daraasa zuuttoni
dimta hamma ammanon kessa bestotatawa» yit shiiphsete.

32 Daraasa ganesi akama buuncho kabina boor'a arki
sinaas awuniron zuuttenamato aane aruwe. Es bari boor'a
isaas isa wuza oomiis dey ooma wuza maket chaaget feeseter.

33 Ayhudni meyaassin Iskindir yiste asusin tugire teshsho
daraasa sina yeetisete. Daraasa ganesin isa isaas mai'sire
we'nunak chinire kiitisete. Bar dey daraas shaakkunak
kushubaasik besire baassok wollonak hoore.

34 Sinuntano bar Ayhudni meeni keen sinbaason arseteyse
zuuttere isa kaamak: «Efesonki arxemis arkittowa» yit hep
sa'ati sinniron chaagesete.

35 Koi'baastak katamaasi ha'suni tichaason tichife bar
daraas shaakkunak zagaat: «Nitto Efesonni asuni meyane!
Efesonni katamaassi fe daraas arkitto arxemisni betemeqdesiisewa saman kere inya shu'aase asin oodfenamato asu
zuuttambaase asik artowa.
36 Es baron mormonir oonu aafe sinna boor'a shaakkutiknawa taptera isa mangu wuza zagunoytimato teetnitiison
oodatik sholsuwa.
37 Betemeqdesiison bo'oknawa ha'oniison mei'noy asuni
meyanon ephpha hanta yaasetiwa.
38 Dimexirosnawa barneen ane feese birri wuukife baassotna malatosone asu feefaanane mangsu katona wonaas
faarwa. Daason ha'sife baasso feeseter sinna boor'a estak
malassotowa.
39 Ooma sholefei wuza faafaanane tumaasi shonggoni zuuttota biistonawa.
40 Haniistan ooma hawungti zagseti wuzaas: ‹Faasso
kabgiwa› yistera mamustonoynimato digeniwa. Wedey ‹Han
kabi faassoos awuni boor'a kabiso?› yistera mamustefaanine
wolguni malsi aafawa.»
41 Es baron makefaat zuuttere fe daraasin boktosonek zagi.

20

Phawulos Meqedoniyani daastanawa Girikni Daastana Hami

1 Nagani tishuus koochenanneen orfo Phawulos
amanynyini meyanon isarik zuutire kiitire chinaat: «Maar'on
duuti» iyaat baassostan oor kesse Meqedoniya hami.
2 Es aatfena dima dimaassi amanynyini meyanon showo
kiito kiitire chininanneen orfo Girikni daa hami.
3 Esta keez assa diinanneen orfo merkebi diire Soriya
hamanak safare. Sinuntano Ayhudni meya basaasta chowa
sholsetemato arinaayse Meqedoniya kamo wolle yoonak
hoorere kabi.
4 Payirosni naa Beriyaki Susiphaxiros Teselonqeki
Aristirokosnawa Sikondusna Derbenki Gayiyos, Ximotiyos,
Iisiyaki Tikiqosnawa Trofemosna ane hamete.
5 Es baasso sina zeemme hamefaat Xiroaddak innotin oodesete.
6 Sinuntano inno kixxani heeboos aatnanneen orfo
Filiphisiyusun merkebi diira uuch wonak baasso feesete
Xiroadda kar'a esta naafun wona diini.

Phawulos Koi'baastak Xiroaddaki Asuni Meyanon Mamsuk Hami

7 Guddani wono isarik Daamiisa meeta'unon muunik zuuttera diifeni kabaasik Phawulos wonotirik hamanak sholsu
sinna boor'a baassoneen wollet feer. Wassi daani kixxe
kar'ananeen wolumbaason dichi.
8 Inno zuuttera faani fooqiissi showo tona faar.

9 Awuxekis yiste isa na'o naa maskotiista diifer, Phawulos
wolumbaason dichina boor'a es na'o naasin akama afay'
ephaan fooqiistan gande. Asuni meya dey kitire kunfeen
kabugsete.
10 Sinuntano Phawulos kerere naasin mugire idimfaat:
«Kaaba faarwa digotiitawa» yi.
11 Phawulos wolle den fooqiista kesse amanynyini meya-
neen Daamiisa meeta'unon batte me. Wonana kabaneen
asuni meyaneen wollenanneen orfo kabire hami.
12 Asuni meya dey fari naasin ephphe keer hamete. Es
barik dey akamanon giresete.

Phawulos Tiroaddan Milixi Yiste Dima Hami

13 Inno Phawulosnin merkebisi duusunik sholeni boor'a
zeemma merkebi diira Aason hamni. Es baron dey zaginiis
Phawulos wochok hamanak sholena boor'a.
14 Aasonuk uphefeni kabaasik merkebisi duunak zagira
Mixilini barneen ane hamni.
15 Wonotiri wono kabira merkebisi diira Kiyyuni sinaasta
fa dimaasta kar'ni. Wonotir wono Samoon finna wonotiri
wono Milixi kar'ni.
16 Phawulos Iisiyak showo wona duuk aane sholowe sinna
boor'a Efeson shaatonoy aatte hami. Es baron zaginaas
Penxekosteni heeboosik Yerusalem hamme aatunak sholet
feer sinna boor'a.

Koi'baasta Phawulos Efesonuk Feese Kur'uni Meyak Zagina Wolla

17 Phawulos milixinun asunin Efeson wosire betekiris-
tanini kur'uni meyanon teegsi.
18 Barki yeeseten ekka yi: «Han Iisiya yaana wonaneen
wonna wonna nittoneen ane aakkak aatinamato nitto teetni-
tiisik arifetiwa.
19 Ayhudni meeni chowni sholostan kabi chowa shana tay-
ista katisefeknu futoni garamaknawa harafakna Daamiisik
wostet faanarwa.
20 Yaboosta sinun nitto keenti keentiissi nittok sholsifayson
zuutiratu assintano isa wuzane makonoy aane fu'otwa.
21 Ayhudni meenawa Aazabni meena boor'besiison
harmire Ha'ooski wolsoneknawa Daamni Yesusnin
amanosonekna mai'sira baassok makengwa.
22 Hashnu ta esta hamfana kabaasik awu tayista kar'nitto
arunoy Korto Ayyanak ajachchera Yerusalem hamnarwa.
23 Sinuntano katama katamaassi taatonewa rakkone tay-
ista kar'ana baron Korto Ayyanaas taak makewa.
24 Ha'oosi otumni misirachchuni kaamanon makonak
Daam Yesusnikin ephna barik wostoni giddiison koi'sanane
kaanaas taak ke'nir yira aafawa faaduna wuza.

25 Hash hawungneen kar'a nitto ganeyaassi kutifaafa
Ha'oosi taatoni kaamanon makettu fawungwa. Sinuntano
hanneen ekalok oonu taan aafa biyana wuza sinnamato
arifawungwa.
26 Es bari boor'a nittoossin isar tishifenaknu ta aafa ma-
mustonawuza yit hash hawungti wonaasta nittok make-
fawungwa.
27 Ha'oosi fiqadinon zuutiratu nittok makentano isa fu'ena
wuza aafawa.
28 Nittotin betekiristanini kur'u zagira Korto Ayyanaas kori.
Ese nitto teetasiknawa keemfeti wodoosikna teetnitiison aru-
tiwa. Ha'oos bari naasa hannak waagena betekiristaniison
mai'sira oodtiwa.
29 Ta hamnanneen orfo wodoosik kenashtonoy keena budu
iririkasne fe asuni meya yoosonemato arifawungwa.
30 Esiisimato isa isa asuni meya nitto ganeyasin kabsere
elinga assu assire amanynyini meyanon baassoki wolguson-
erwa.
31 Es bari boor'a isa isarnitiisik keez wogga toonewa
waalinne arafnaason wuukit nittotin kiitinamato yaadate-
faat guzuti.
32 Hashnu kortoni meyaneen ane risti nittok imanak
chimni Ha'oosiknawa otumbaasi kaamak nittotin chinira
yeetuni barik nittotin aatira adara imingwa.
33 Ta ookinnu birri, warqe wedey maama ephphatoonak
aane fantot.
34 Kushunaasik wosto wostefaat taaknawa taneen fe
zoomotaasakitoninna argasit faanamato nitto aridifeti.
35 ‹Ephpheteesefe basaastan imfe bar suustowa› yifa
Daam Yesusni kaamanon safarok kushuniisik wostet hopini
meyanon argasunik sholsu sinnamato showo ugnak nittok
besifawungwa» yi.
36 Es baron iyaat kaa'nere baassoneen shiiphe.
37 Zuuttere akamanon waassere Phawulosnin idimme
daamesete.
38 Arkiron suumosonek zagiis «Hanneen ekalo taan aafa
biyati wuza» yina boor'a. Estan merkebi diistefana dimaasta
zoonsire geggesisete.

21

Phawulos Yerusalem Hami

1 Baassostan oor kesse hamninneen orfo merkebisi diira
Qos yiste dimta hamni; Wonotirik Ruud yiste dimta hamni;
Estan Paxira yistefa katamasi hamni.
2 Estan Fiinqe sinfa daa hamma merkebi danna barissi
diira hamni.
3 Kophirosnon alda teshniista biyaat Soriya hamma Merke-
biis wor'na ba'aason kessifana Xiroski wodebiiski hamni.

4 Estak amanynyini meyanon sholera danna naafun wona diini. Baasso dey Korto Ayyanak tuntesere Pawulonin: «Yerusalem hamataatawa» yit makesete.

5 Estak fooni wonaas ko'ubaase amanynyini meyaastan oor kessa ugunniison hamni. Zuuttambesiise asubesiiseneen naanggotbesiseneen kesere katamaasi gerakalo kar'ananeen innotin geggesisete. Baarisi tesha kaa'nera baassoneen ane shiipheni.

6 Estan baassotin maar'on iyaat Inno merkebiissi girira diini. Baasso dey wolle keebesi hamete.

7 Inno Xirosun kabira Pentelemayis kar'ni. Estak amanynyini meyaneen uphera naga ooshshefaat baassoneen ane isa wona feeshni.

8 Wonotiri wono estan kessa Qisariya hamni. Estak naafun daaqonynyisasin isar sinna Filiphoos yistefe wongelawiisa keer girira barneen ane diini.

9 Barki keer raaji maksefa acheech durba naanggotba faaser.

10 Showo wona esta diifeni Agabos yiste raajju Yuudan innoki ye.

11 Es raajjuus innoki yeere Phawulosni talfaason ephphe basa teetni kushusonnawa wochoosonna taar'aat: «Korto Ayyanaas han talfaasi abanin Yerusalemuk feese Ayhudni meya haniisimato taar'ere Aazabni meyak aatire imonerwa yifawa» yi.

12 Es baron odeniise innotnawa esta feese baassotna Phawulos Yerusalem hamnoynamato shiipheni.

13 Sinuntano Phawulos wolgire: «Ekka waasira awuniron nibnaason shorkifetiso? Ta Daam Yesusni sunaasik Yerusalemuk taato koi'ba sinnoynaron kitunu sinfaanane hooreratu fawungwa» yi.

14 Kiitini kiitooson ephphetoo beybaase: «Ese Daamiis yina bar sinungwa» iyaat beyni.

15 Estak garo wona diininneen orfo ba'aniison taar'a hoossira Yerusalem hamni.

16 Qisariyak feese amanynyini meyaassin isa isaas innoneen ane yeesete. Baasso dey barki keer beysa ephanik Minasonni keer innotin zoonsisete. Bar dey zeemme amanere fe Kophiroski asusasin isaas.

Phawulos Yerusalemuk Yaqobnin Mamsuk Hami

17 Hamma Yerusalem kar'feni kabaasik amanynyini meya innotin girak ephete.

18 Wonotiri wono Phawulos innoneen ane Yaqobniki keer hami. Estak dey kur'uni meya zuuttere feeseter.

19 Phawulos dey naga ooshshenanneen orfo Ha'oos barki
kamo Aazabni meeni ganeyaassi zagina wuzason isarba is-
arbaasik baassok make.
20 Es baron odeseteyse Ha'ooson galattesete. Phawulosnin
dey ekka yisete: «Ayniiso! Showo kumak faadtoni Ayhudni
meya amanesetematonawa zuuttambesiise dey Museni tu-
maasik ma'a koonabesi faanamato arifatwa.
21 Ne Aazabni meeni ganeyaassi feese Ayhudni meyanon:
‹Naanggotnitiison haarko kunsutiita wedey tumaason
zagutiita› yit assuneesik Museni tumaason zagsobeyonek
zagitarwa yistet fa wollaason odesetewa.
22 Ese awu zagifaanine ma'ari? Ne yooson futoosik ode-
seterwa.
23 Es bari boor'a han inno neek makefeni baron zaguwa.
Gibabesi faana acheech asu innoneen ane feeseterwa.
24 Baassotin ephpha Betemeqdesi hamfaat teetneeson kay-
imsuwa. Sombesiison dey fiittosonek betemeqdesiisik imtefa
imni waagaason baassok kaasuwa. Es baron zagaatane ney-
ista wolumte wollaas zuuttera shima sinbaasewa nenu teet-
neesik dey tumaasik ajajame asu sintamato zuuttambaase
arunawa.
25 Sinuntano Aazabni meyaassin amane baassok:
‹Koo'loosik maa'a imte kiina muuson muutiita, hannaason
muutiita, geetera kiti waagaasi ashanon muutiita, gerkesasin
wokti› yifa tichaason wollera buggira baassok gafkiniwa»
yisete.
26 Esseen orfo Phawulos asuni meyanon ephphe wonotirik
baassoneen ane teetbaason kayimsi; kayimsone wonaas
aage sinanamatonawa es wono isa isarbesiisa teetak imtefa
gibani maa'aasi waaga aage kaastonamato yaadassuk bete-
meqdesiisi giri.

Phawulos Betemeqdesiisik Ootte

27 Naafunsa wonaas ko'unak kar'fana kabaasik Iisiyan
yeese Ayhudni meya Phawulosnin betemeqdesiisi biyete
boor'a daraasin zuutire basaasta kabgisere ephesete.
28 «Israelni asuni meyane!, Innotin argasutiwa, daraaniisin-
nawa tumaanisonna, dey daa daasi fe asu zuuttambaase asin
assit feyiis han asuswa. Es bar bariknu beynoy Aazabni
meyanon betemeqdesiisi gedfaafe han kayma dimaason ki-
insiwa» yit chaagesete.
29 Es baron makesetees zeemo sinak Efesonki Trofemos
barneen ane katamaassi kutifeen biyete boor'a barin Phawu-
los betemeqdesiisi ephphe girine faar sinna baassok bestera
faar.
30 Katamaas zuuttera naga turki. Dara dey zuuttere isarik
eelle yeere Phawulosnin ephphe zatte betemeqdesiissin kis-
sete. Geregere betemeqdesiisi gamalanon kulufte.

31 Asuni meya Phawulosnin Woruk sholsefe kabaasik: «Yerusalemni katama zuuttambaase asiissi naga tishiwa» yifa wosiyaas Romanni meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynyaaski hamma kar'i.
32 Estan bar meya taar'osakitoninnawa tii meeni gaanynyasakitoninna ephphe eelet hamme kar'i. Asuni meya dey meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynyaasnawa meya taar'oni meyanonna biyeteyse Phawulosnin ichaason beyete.
33 Es kabaasik meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynyaas tai'sere ephphe Phawulosnin hep shashsharak taatonak ajaje. Esseen orfo bar oo sinnamatonawa awu zaginamatona mamsi.
34 Darani meya dey isa isaas isa wuza yisten oomiis dey ooma wuza maket chaaget feeseter. Meya taar'oni meyanon ajajefe bar daraasa chaagatan kabi chowa futo sinna wuza-son arunak aane chime sinna boor'a Phawulosnin meya taar'oni meeni ke'e ephphe hamonek ajaje.
35 Phawulos gefaasta kar'fena kabaasik daraas zuuttere akama gi'ak kabsere barin miir'oni wuza basaasta katusonek feeseter sinna boor'a meya taar'osakito barin wor'e hamete.
36 Daraas dey: «Wortowowa» yit orfoose chaaget barneen ane hamete.

Phawulos Daraasneen Wolle

37 Meya taar'osakito barin ephphe hamere feesefe dimaasta kar'efe kabaasik Phawulos meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynyaasin: «Ta isa wuza neek makonak ma'i utaroso?» yi. Ajajefe gaanynyaas dey: «Girikni noono arifatoso?
38 Eekan zeemo sinak dara nuurunak zagire kaa wori acheech kum asuni meyanon ephphe ichma daa hama Giphtsini asus netenoso?» yi.
39 Phawulos dey: «Ta Kilqiya fa arto Tersesni katamaassin koonte Ayhudawiwa. Adarawa daraasik makonak ma'i utak mamsifawungwa» yi.
40 Bar dey makowa ubaase Phawulos gefaasta yerefaat kushubaason kabgire daraas shaakunak zagi. Daraas dey shaakki. Phawulos Ibrayistini noonok ekka yit make.

22

1 «Nitto aytaasakitonawa abataasakitona! Hash nittok makona wolguni wolumnaason odotiwa» yi.
2 Ibrayistini noonok makefeen odeseteyse akamanon shaakkisete. Estan Phawulos dey ekka yi:

3 «Ta Kilqiyaki fa Terseski katamaassin koonte Ayhudawiwa; sinuntano dichnaas han Yerusalemni katamaassiwa; taan assiis Gamaliya sinfe asuswa; abani meeni tumaason mai'sira arira dey han nitto zagifetisimato hashnu Ha'oosik akamanon koone asuwa.
4 Han ugnaasik zoonustefe baassotin kituta kar'one kabaneen kabgit faanar. Arqasinnawa mashkasonna taar'taafa aatira taatoni keer imet faanar.
5 Es bar futo sinbaason Maagni gaanynye meeni gaanynyaasnawa kur'uni meeni shonggose taak zaalwa. Esiisimato dey Demaskok feese han asuni meyanon taar'a Yerusalem teshshera ke'o danonek Demaskok feese Ayhud sina ayni meyaki tichisete tichaason ephnaas han baassokingwa.

Phawulos Kiristoosnin Aakkak Amanenamato Make

6 «Ta Demasko hamet katamaaski tai'sefana kabaasik toosta diinqone akama chaarefa saman biratonaasta palpalit chaare.
7 Es kabaasik daasta kere gandera: ‹Sawulno! Sawulno! Awuni boor'a taan kabgidifa?› yifa kaama oden.
8 Ta dey: ‹Daamiiso! Ne oonso?› yin. Bar dey: ‹Ta han ne kabgifata Naaziretki Yesuswa› yi.
9 Taneen ane feese baasso es chaarefaasontu biyetetano bar taan wolumsifena kaamaason aane odosoto.
10 Ta dey: ‹Daamiiso! Awu zagunarinso?› yina Daamiis dey: ‹Kabira Demasko hamma; zagutak sholsi bar zuuttera estak neek maktonawa› yi.
11 Es chaarefaasi palpalutan kabi chowa biyanak aane chimut sinna boor'a taneen ane feese asuni meya kushunaassi zatere zoonsit Demasko katisete.
12 Estak Hananiya yiste isa asu feer. Bar dey Ayhudni meeni sinak ulfinto; tumaasik ha'i ayyantu asu.
13 Bar yeere teshna yerefaat: ‹Ayta Sawulno! Aafnees biyungwa!› yi. Aafnaas dey es kabaasik geregere gachche; barin dey biin.
14 Bar dey taak ekka yi: ‹Abaniisakitoni Ha'o bari safaraason arutak, ookoosin biyataknawa dey kaambaason noonobaassin odotakna neen zeemma koriwa.
15 Es baron dey zaginaas biita baronnawa odeta baronna asu zuuttambaase asi sina barik zaal sinatakwa.
16 Eekan Hash awu oodaat diitarin? Kabira basa sunaason teegok haphuktera boor'neessin kayimwa› yi.
17 Esseen orfo Yerusalem wolla hamma betemeqdesiisi Ha'o shiiphefaat temesxok raa'i biin.
18 Daamiis dey bestere: ‹Ne ta chowaasik makota zaalaason aafa ephphetoosone wuza sinna boor'a taptera Yerusalemun keswa› yi.

19 Ta dey ekka yin: ‹Daamiiso! Ayhudni shiiphoni keya
zuuttambaase asiissi hamfaafa Neek amanefe baassotin
zuutira ephpha taatoni keer gednamatonawa ichnamatona
baasso teetbesiisik arsedifewa.
20 Neek zaal sina Isxifanosnin worsefe kabaasik ta dey
baassoneen ane isar sinna teshbesi yerefaat baasso mayaa-
son oodet faanarwa›
21 Daamiis dey: ‹Woka daak feese Aazabni meyaki neen
wosunar sinna boor'a kabira hamma› » yi.

Phawulos Roomni Daani Asu Sinbaason Besi

22 Estaneen kar'e daraas zuuttere Phawulos makena wol-
laason odeset feeseter. Estan kaambesiison teggisere: «Han
effetena asu kaak foonak aane sholsifa sinna boor'a daastan
tishuwowa» yit chaagete.
23 Baasso dey chaaget; maybesiison kisire sirusta birassit;
tulooson den sama buket feeseter.
24 Ajajefe gaanynyaas es baron biinayse Phawulosnin
meya taar'oni meya feesefe dimaassi ephphe hamonek ajaje.
Daraas basaasta awuni boor'a effaron chaagetemato arunak
ichchet mamustonak ajaje.
25 Sinuntano talfak taar'ere ichonek hooresefe kabaasik
Phawulos teshba yere tii meeni gaanynyak: «Roomni asusnin
mangsu kar'noyfeen ichatik sholsunoso?» yi.
26 Tii meeni gaanynyaas es baron odenayse ajajefe
gaanynyaaski hamme: «Han asus Roomki daani asuwa;
awu zagutakinso?» yi.
27 Es bari boor'a ajajefe gaanynyaas Phawulosniki tai'sere:
«Ne Roomki daani asunoso? Taak makebbo» yi. Phawulos
dey: «Aa, ta Roomki daani asuwa» yi.
28 Ajajefe gaanynyaas: «Ta Roomki asu sinanak akama
waagatu kaasira waagengwa» yi. Sinuntano Phawulos: «Ta
Roomni daastatu koontengwa» yi.
29 Estan barin tu'nuk hoorere feese baasso basaastan oor
kesse hamete. Gaanynyaas dey Roomki asu sinbaason ari-
naayse shashsharak taatonak ajajobaasik dige.

Phawulos Ayhudni Meeni Shonggosi Sina Ta'i

30 Wonotiri wono ajajefe gaanynyaas Ayhudni meya
Phawulosnin malassete chowa futobaas awu sinnamato
arunak shole. Estan maagni gaanynye meyanonnawa
shonggota diisefe baassotinna zuuttosonek ajaje.
Phawulosnin taatoni keerun kotsire teshshe baasso sina
tai'si.

23

1 Phawulos shonggosta diise baassotin kootkire biyaat: «Ay-
taasakitono! Ta hawungneen kar'a Ha'oosi sina faana foonaas
ma'a kanukwa» yi.

2 Hananiya sinfe maagni gaanynye meeni gaanynya
Phawulosni tesha yere asuni meyanon Phawulosni
noonooson ichosonek ajaje.
3 Es kabaasik Phawulos Hananiyanin: «Ne booro maattera
di sawane faatarwa; Ha'oos neen ichnirwa! Ne tumaasimato
mangsu kar'atak diifaat kessa tumaasneen gerakalo taan
ichosonek ajajotaroso?» yi.
4 Esta yerse asuni meya: «Ha'oosi maagni gaanynye meeni
gaanynyaasin me'fatoso?» yisete.
5 Phawulos dey: «Aytaasakitono! Maagni gaanynye meeni
gaanynya sinbaason aane arutwa. Ha'oosi kaamsi: ‹Daraasin
ha'sife baassosta mangu kaama makotaatawa› yistera
tichchera faarwa» yi.
6 Sinuntano Phawulos esta yere baassossin isa kunuus
Seduqawi; isa kunuus Ferisawi sinobesiison arifaat: «Ay-
taasakitono! Ta Ferisawini meeni keenaassin koonte Feri-
sawiwa. Hash ta mangsu kar'tefana dimaasta tai'senaas imte
abdisiknawa kitun kabuni chowaasiknawa» yit zuuttoosi
sina kaambaason teggire chaagi.
7 Es baron makobaase Ferisawini meenawa Seduqawini
meena asi ganeyaassi faasso kabin shonggos heppik bagte.
8 Seduqawini meya: «Kitun kabu aafa; Ha'oosi wosiya dey
aafa; Ayyanaas dey aafa» yifar; sinuntano Ferisawini meya:
«Es bar zuuttambaase faarwa» yiretu amanesefe.
9 Es bari boor'a nagani tishu sini. Ferisawini meeni
ganeyaassin isa isa Museni tumaason assife baasso kab-
sere: «Han asusata isa mangsune aane daneniwa. Awuza-
kne Ayyana wedey Ha'oni wosiya barik make sinanawa» yit
chinire we'nisete.
10 Faassoos arkit yoobaase asuni meya Phawulosnin
buu'e tishuksonoytemato ajajefe bar digefaat meya taar'oni
meya hamere asuni meeni ganeyasin kisire teshshere meya
taar'oni meya feesefe dimaasta ephphe hamonek ajaje.
11 Wonotiri wono waalin Daamiis Phawulosni tesha yere-
faat: «Digotaatawa! Yerusalemuk ta chowaason maketaasi-
mato Room dey hamma ta chowaason makotak sholsuwa» yi.

Phawulosnin Woruk Zagte Koppo

12 Wonfana kabaasik Ayhudni meya zuuttesere: «Phawu-
losnin worunoy muu aafa muuni wuza dey aka aafa ushani
wuza» yit teyisesete.
13 Es baron merkees acheechasir asuneen denalo.
14 Es baasso dey maagni gaanynye meyakinawa kur'uni
meyakina hamere: «Phawulosnin woruninneen: ‹Muu aafa
muuni wuza› yit chinira teyiniwa.

15 Nitto dey shonggosneen ane isar sinna basa chowaason mai'sire tu'nuti wuza faarne faar zagira Phawulosnin nittoki tai'sunak ajajefe barin mamsutiwa. Inno dey hanta kar'noyfeen worunik hooreniwa» yisete.

16 Sinuntano Phawulosni eeti naa es mekamaason odefaat meya taar'oni meeni ke'e hamme Phawulosnik make.

17 Phawulos dey tii meeni gaanynyaasasin isarin teegere: «Han naas ajajefe gaanynyaasik makona wuza faar sinna boor'a gaanynyasneen uphsuwa» yi.

18 Tii meeni gaanynyaas dey naasin taamme ajajefe gaanynyaaski katifaat: «Han naas neek makona wuza faar sinna boor'a taato sina Phawulos taan teegere neeki ephpha yoonak shiiphewa» yi.

19 Ajajefe gaanynyaas dey naasin kushubaassi zatte eksefaat: «Taak makota wuzaas aambanso?» yit mamsi.

20 Naas dey ekka yi: «Ayhudni meya Phawulosni chowaason chinire tu'nusonerne faar zagsere wono shonggosi sina tai'sutak neen mamsusonek merkesetewa.

21 Sinuntano ne ma'i utaatawa. Phawulosnin woruninneen muu aafa muuni wuza aka dey aafawa ushani wuza yisere teyisete acheechasirneen denalo asu barin woruk oodediferwa. Hash baasso oodeset feesetees ne wolgusongwa»

22 Ajajefe gaanynyaas: «Han taak maketa chowaason ooniknu makotaatawa» iyaat naasin gafki.

Phawulos Daason Ha'sife Filkisni Oottere Hami

23 Esseen orfo ajajefe gaanynyaas Tii meeni gaanynyaasasin heppin teegere: «Waalin keez sa'atiista Qisariya hamni hep tii meya taar'oninnawa, naafunasir faza eelsuni asuninna, dey hep tii ebo fokni asunin hoossutiwa.

24 Phawulosnik fazasikitonon hoossira daason ha'sife Filkisniki nagak kar'anak zagutiwa» yi.

25 Ekka yifa ticha dey tichire:

26 «Qelaudewos Lusiyosnikin arkitto daason ha'sife Filkisno! Naga neek sinfawungwa.

27 Han asusin Ayhudni meya worsone kabawa. Sinuntano bar Roomki daani asu sinbaason arina boor'a meya taar'oni meyaneen ane esta kar'a fu'engwa.

28 Barin awuni chowak malassetemato arunak sholefaat baasso shonggosta tai'sin.

29 Malassetees dey baasso tumaason biifa chowaasik sinbaason aringwa. Sinuntano kituta katuni wedey barin taatoni keer gedni chowatawa.

30 Han asusin woruk koppa'sere hooresetemato odenayse geregere neeki gafkingwa. Malatese baasso malatbesiison neeki sina tai'susonek makengwa» yi.

31 Estan meya taar'oni meya baassok maktenaasimato
Phawulosnin waalin ephphe taamme Antiphatirisniki ka-
tisete.
32 Wonotiri wono faza eelsife asuni meya Phawulosneen
ane hamonek zagifaat meya taar'oni meya feesefe dimaaski
wolsete.
33 Faza eelsife asuni meya dey Qisariya kar'eteyse tichaa-
son daason ha'sife barik imefaat Phawulosnin dey sinba
tai'sisete.
34 Daason ha'sife bar tichaason feretinanneen orfo Phawu-
losnin: «Ne! Ayki daani asunso?» yit mamsi. Qilkiyaki daani
asu sinbaason arinaayse:
35 «Neen malatesefe baasso yeesefaaten chowneeson baas-
sokin dey odonawa» yi. Herodisni masaraassi oodtere
foonak ajaje.

24

Phawulosnin Ayhudni Meya Malatesete

1 Uuch wonaneen orfo maagni gaanynye meeni gaanynya
Hananiya isa isa kur'uni meyaneen Tertelus yiste wobisneen
ane Qesariya hami. Baasso dey Phawulosni chowaason daa-
son ha'sife Filkisniki hamere malatesete.
2 Phawulos teegtere yeefena kabaasik Tertelus ekka yit
malatonak kabire: «Ulfinto Filkisno! Neeki kamo akama naga
danniwa, Han ne ma'a ha'susik daraaniis foobaas sooltewa.
3 Akamanon ulfinto Filkisno! Han ma'a wostoneeson
daa daassinawa aagene aagenena akama galataktu ephpha
taafeniwa.
4 Sinuntano haniistan denalo neen hopsunoynaron
kawunbaase neek makona baron garamak innotin odotak
shiiphefawungwa.
5 Han asus innoosta mangu mero siniwa. Han daa zuut-
tambaase asiissi fe Ayhudni meeni ganeyaassi naga tishki.
Naazirawini meya yistefe baassok zoonsibesiwa.
6 Dey betmeqdesiison kiinuk kabefeen ephniwa. [Tumani-
isimato mangsu kar'anik sholera faanir.
7 Sinuntano meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynya
Lusiyus yeere akama hugnak inno kushuussin ephi.
8 Barin malatesefe baassotin dey neeki yoosonek ajaje]* Ne
teetneesik barin tu'nira han inno barin malateni chowaason
zuuttira arutak chimatawa.»
9 Ayhudni meya dey: «Han chowaas zuuttera futowa» yiset
malataasik isar sinete.

Phawulos Filkisni Sinak Malataasi Wolgunon Make

* **24:8** Girikni tichaassi aafa

10 Daason ha'sife Filkis Phawulos makonak kushubaason
kabgire besi. Phawulos dey ekka yit mako ephi: «Showo neya
han daraasata mangsu kar'et faatamato arinar sinna boor'a
tayista malate malataasi wolgunon neek makonaas girakwa.
11 Ha'oni shiiphok Yerusalem hamnanneen asire heppe
wonaastan aane daytowa sinnamato ne teetneesik arutak
chimatawa.
12 Betemeqdesiissi sinun Ayhudni shiiphoni keyaassi
wedey katamaassi ooneennu we'nifana wedey daraas naga
turkunak zagifana taan aane danoto.
13 Hash taan malatesete chowaasik isa zaala neek
tai'susonek aafa chimone wuza.
14 Sinuntano han baron neek makonak sholefawungwa;
baasso eshni ugna yisefe es ugnaasik ta inno abani meeni
Ha'oosontu shiiphefawungwa. Museni tumaasi tichche
baronnawa raajjuni meyaki kamo makte baronna zuutira
amanenarwa.
15 Baasso dey abdi zagsefeysimato ta dey ookoni meenawa
ooko sinnoy meena kitun kabsonemato Ha'oosik abdi zagi-
fawungwa.
16 Es bari boor'a ta Ha'oosi sinaknawa asuni sinakna kayma
nibna foonak wonna wonna duudefawungwa.
17 Yerusalemun kesnanneen hang showo wogga aatnan-
neen orfo darataasik sinni argasuni waagnewa Ha'oosik im-
toni imaason imanak yaangwa.
18 Betemeqdesiisik dey kayimni sitiriison zagit faanatu
danetewa. Es kabaasik taneen ane daraas aafe. Dey nagani
tishuus aane kabuwa.
19 Sinuntano Iisiyan yeese Ayhudni meya esta feeseter.
Baasso tayista malatosone chowa faafaanane neeki sina
tai'sere malatosotowa.
20 «Esseen orfo shonggosi sina tai'fana kabaasik danete
mangsu faafaanane maksotowa.
21 Baasso ganeyaassi yerefaat: ‹Kituni meeni kitun kabu
faarwa unaasiktu hash hawung mangsu tayista katonak nitto
sina ta'ingwa› yit tega kaamak chaagga makengwa. Esiistano
ooma zagina wuza aafawa.»
22 Sinuntano Filkis Daamiisa ugnanon mai'sire arire feer
sinna boor'a: «Meya taar'oni meyanon ajajefe gaanynya
Lusiyos yeefena kabaasik nitto chowaason koi'sunawa» iyaat
gafki.
23 Phawulosnin oodet fe tii meya taar'osin: «Birmadumma
kalnoy mai'sira oodwa; dey koonbaasakito barik sholsi wuza
ephphe yeesefe kabaasik kalataatawa» yit ajaje.

Phawulos Filkisnawa Dirusillane Asi Sina Ta'i

24 Garo wonaneen orfo Filkis Ayhudawi sina asuba Dirusillaneen ane ye. Phawulosnin teegsire Kiristoos Yesusnik amanoni chowaason maken ode.
25 Phawulos ookoni chowaasonnawa teetni ha'suse asi chowanonna dey yooni mangsuni kar'aasi chowanon makobaase Filkis digere: «Hash hantan hamma; taak ho'itna wononeen wosira teegsunawa» yi.
26 Filkis Phawulosnikin waaga muunak abdi zagit feer. Es bari boor'a showo wona teegsifaafe wolumsit feer.
27 Hep wogganeen orfo Porqiyos Fistos Filkisni kodaasta ha'sunir sinne taatte. Filkis Ayhudni meyanon girsunak sholefaat Phawulosnin kota beyi.

25

Phawulosni Chowaas Keesarni Kina Biistonak Mamsi
1 Fistos ha'sifena awurajjaassi girire keez wona aatinanneen orfo Qisariyan Yerusalem hami.
2 Estak Maagni gaanynye meenawa isa isa Ayhudni meyanon zoonsife baassona Phawulosnin malatesete.
3 Phawulosnin ugunta oodde worsonek sholsefaat Fistosnik: «Phawulosnin Yerusalem ootire teshshok innok ma'a wuza zaguwa» yit shiiphsete.
4 Sinuntano Fistos wolgire: «Phawulos Qisariyak taatoni keer oodtettu fewa; ta dey hash taptera esta hamnarwa.
5 Ese nittotin ha'sife meya taneen ane Qisariya hamotowa; estak Phawulos zagina mangsu faafaanane malatosotowa» yi.
6 Fistos dey nangirin wedey asir wona sinniron baassoneen ane aatinanneen orfo Qisariya hami. Wonotiri wono mangsuni kar'ni kodaasta diifaat Phawulosnin tai'susonek ajaje.
7 Phawulos tai'sefena kabaasik Yerusalemun ye Ayhudni meya ganeya gedde yersefaat showo zaalba foonto faya malata basaasta malatesete.
8 Phawulos dey: «Ayhudni tumaasta sinun betemeqdesista wedey Qesarniista isa zagina mangsu aafa» yit malataasi wolgunon wolgi.
9 Fistos Ayhudni meyanon girsuk sholefaat Phawulosnin: «Yerusalem hamfaat han chowaasik mangsu katonak taaki sina ta'atak sholefatoso?» yi.
10 Sinuntano Phawulos wolgire: «Tayista mangsu kar'ak chimni Qeesarni mangsuni kar'ni kodaasi sina yerefawungwa. Ne mai'sira arifataasimato Ayhudni meyaasta isa mangsune aane katutwa.
11 Ese miir'anewa kituta katuni mangsune zagin sinfaanane kitun fui'tona aafa unawuza. Sinuntano baasso malataas shima sinfaanane taan baassok aatire imanak oonu

aafa chimanawuza. Chownaas Qeesarni sina biistongwa» yinwa.

12 Es kabaasik Fistos barneen ane merkesefe baassoneen ane merkere: «Yigibanynyi yitanneen Qesarniki hamatawa» yi.

Phawulos Agriphanawa Berniqena Asi Sina Ta'i

13 Garo wonaneen orfo taato Agriphanawa Berniqena Fistosnin «Ekku nagak yaata» uuk Qisariya yeesete.

14 Estak showo wona diisete boor'a Fistos Phawulosni chowaason ekka yit taato Agriphanik make: «Filkis taatire kunsina isa asu hantatu fe.

15 Ta Yerusalemuk faana kabaasik maagni gaanynyanawa Ayhudni kur'uni meena han asusa chowanon malatesere basaasta mangsu kar'anak taan mamussete.

16 Sinuntano ta: ‹Malatte asus malate baasso sina yerere malattena malataasi wolgunon imnoyfeen malate barin aatire ima Roomani meeni dubbiyotawa› yira baassok wolgingwa.

17 Estan malatese baasso hanta zuuttesefe kabaasik ta dey woknoy wonotiri wono mangsuni kar'ni kodaasta diifaat es asusin tai'susonek ajajen.

18 Malatese baasso dey teshba yersefaat maksefe kabaasik ta safarenaasne fa mangu wuza isanne basaasta aane maksoto.

19 Sinuntano barneen ane we'nit feesetees baasso teetni haymanotisiknawa Phawulos ‹Hayewwa› yifena kiti Yesusni chowaasiknawa.

20 Ta dey han effatena chowaason tu'nu taan rakkisina boor'a: Phawulosnin: ‹Yerusalem hamfaan estak han chowaasik mangsu neyista kar'anak sholefatoso?› yin.

21 Sinuntano Phawulos chowbaas Qesarnikik biistonak sholefaat: ‹Yigibanynyi› ubaasik esta gafkunanneen taatere foonak ajajen.»

22 Agripha Fistosnin: «Ta han asus makefeen odonak sholefawungwa» yi. Fistos dey: «Wono makefeen odotawa» yi.

23 Estan wonotiri wono Agriphanawa Berniqena akama ulfinak meya taar'oni meeni gaanynyasakitoniknawa katamaassi fe arto meyakna geeptere yeesere mangsuni kar'ni addarashisi girsete. Esseen orfo Fistos Phawulosnin teegsi.

24 Fistos dey: «Taato Agriphano! Nitto innoneen ane fe asuni meya zuuttere! ‹Han asus hanneen ekalok kaak foonak aane sholsifa› yit chaaget Yerusalemuknawa han Qisariyak feese Ayhudni meya basaasta mangsu kar'anak taan mamussete asus hanifewa.

25 Sinuntano ta barin kituta katuni mangsu aane danut. Bar dey: ‹Chownaas Qeeasrnik biistongwa› yina boor'a esta wosunak hooren.
26 Sinuntano basa chowaasik Daamtaasik tichuna amma wuza aafawa. Estan tu'nira biininneen orfo tichuna wuza dananatto iyaat nitto sina arkiron dey taato Agriphano! Neeki sina tai'singwa.
27 Isa taato denalo fe taatoski wostere hamfena kabaasik malattena malataasi chowanon amma zagu beya ma'ar sinna taak aane bestowawa.»

26

Phawulos Agriphani Sinak Zagina Wolla

1 Agripha dey Phawulosnin: «Chowneeson makotak chimatawa» yi. Phawulos kushubaason kabgire malatena malataasi wolgunon make.
2 «Taato Agriphano! Ayhudni meya taan malatesete malata zuuttambaase asik wolgubaason hash hawung neeki sina imfana kabaasik ta ta teetaasik akamanontu girengwa.
3 Esiis dey ne Ayhudni meeni sitirisewa karakkaroose asin mai'sira aritarwa. Es bari boor'a fakiyak taan odotak shiiphefawungwa.
4 «Garonaaseneen aakkak faanamato Ayhudni meya zuuttere arseterwa. Tesustan kabgira darataasa ganesinawa Yerusalemukna faana foonaason arseterwa.
5 Ta chowaasik zaala maksonek ma'i yisefaatene haymanotiniison akamanon zaggire oodefe Ferisawini meeni keen sinna faanamato tesustaneen kabire arseterwa.
6 Sinuntano hash mangsu tayista katonak hanta yerenaas Ha'oos abaniisakitonik imna teyyani kaamaasik abdi zagifana boor'awa.
7 Es abdiista kar'onek asire heppe inno asteseriis Ha'ooson toone waalinne chimme shiiphok oodedifer. Taatono! Taan Ayhudni meya malatesetees es abdiisikwa.
8 Ha'oos kituni meyanon kitun kabgunir sinbaas awuni boor'a nittoki amantoba foonto chowa sinniso?
9 «Ta dey ta teetaasik Naaziretki Yesusni sunaason chimnaasne faaron tugga'ok sholsu sinnamato safaret faanar.
10 Yerusalemuk zaginaas esiisongwa. Maagni gaanynye meyakin ephna ha'suni hugnaasik amanynyini meyaassin showonin taatoni keer taatin. Baassotin worsefe kabaasik baassoneen ane isar sinin.
11 Showo wona Ayhudni shiiphoni keya keyaasi hamfaafa ke'o ephphetoosoneknawa Daamiisata mei'ni kaama maksonekna kabet faanar. Baassosta akamanon haarera ooma geroni katamaassinu hamfaafa kabgit faanar.

Phawulos Kiristoosniki Aakkak Wolinamato

12 «Han chowaasik maagni gaanynye meyakin ha'suni hugnanewa ajajine ephpha Demasko hamdifanar.
13 Taatono! Ugunaasta faana toosta awaasi chaarefatan denalo sina chaarefa biin. Es chaarefaas biratonaastanawa taneen ane hamet feese baasso biratoostana saman chaare.
14 Zuuttamniise daasta gandera kunfeni Ayhudni meeni noonok: ‹Sawulno! Sawulno! Awuniron taan kabgidifa? kamo bittaasta yer'ana iyaatane teetnesontu miir'otawa› yifa kaamaason oden.
15 Ta dey: ‹Daamiiso! Ne oonso?› yin. Bar dey: ‹Ta; ne kabgifata Yesuswa;
16 Sinuntano hash kabira wochoneesik yerowa. Ta; neek bestenaas biita ta wuzasiknawa hanneen dey neek besunak fa wuzaasikna wostinynyata sinna zaala taak makotaktu neen taatsingwa.
17 Israelni daraasa kushusinnawa neen wosuna Aazabni meeni daraasa kushusinna neen oodana.
18 Aafbesiison gachataknawa talmaassin chaarefaasta kisutakna dey Sexanaasi ha'suni sikalosin Ha'ooski wolgutakna neen zagunawa. Baasso dey boor'besiisi fakiyanon danone. Taak amanobesiisik dey korto sina baassoneen risti danone.›

Phawulos Wostobaas Awu Sinnamato Make

19 «Taato Agriphano! Saman taak beste raa'isik aane ajajamo beyutwa.
20 Sinuntano zeemma Demaskok feese asuni meyak estan dey Yerusalemuknawa Yuudani daa zuuttambaase asiissi fe baassokna esiisimato dey Aazabni meya harmusonek maken. Harmusobesiison besifa wosto wostosonek awasingwa
21 Es bari boor'a Ayhudni meya betemeqdesiisik taan ephphe woruk kabsete.
22 Hash hawungneen kar'a Ha'oosi argasu tayistan aane tishuwa. Es bari boor'a garosiknawa gaymasikna han futooson maket hanta yerefawungwa. Raajjuni meenawa Musena zeemme ekka sinana yisere maksete baron makenastano ooma isa wuzane aane makotwa.
23 Baasso dey: ‹Kiristoos shanaason ephphetoona; kitun kabuusik dey tesunir sinne chaarefaason Israelni daraasiknawa Aazabni meyakna ammanon besuna› yiseretu maksetewa.»
24 Phawulos es baron makefeen Fistos: «Phawulosno! Nifasetwa. Akamanon arunees nifaso sinatak neen zagiwa» yit chaagge make.
25 Sinuntano Phawulos: «Akamanon ulfinto Fistosno! Futosewa futo sina barontu makentano aane nifasotwa.

26 Basa sina ammanon makena taatoos han baron arifewa.
Es bar dey aachonor sina beyna boor'a taatoos arunamato
arifawungwa.
27 Taato Agriphano! Raajjuni meyanon amanees tatanoso?
Ne dey amanefatamato arifawungwa»
28 Agripha dey Phawulosnin: «Han garo kabisasi taan kiris-
tana zagutak sholedifatarwa bi» yi.
29 Phawulos dey: «Garo kabaasik sinun akama kabak ne
ne sinnoytaron hash hawung ta wollaason ode baasso zuut-
tere han taatonaastano tane feer sinonek Ha'ooson shiiphe-
fawungwa» yi.
30 Esseen orfo taato Agripha; daason ha'sife barnawa
Berniqenonna dey baassoneen ane diise asuni meya zuutte-
sere kabsete.
31 Estan kesere hamefet baassotna baassotna: «Han asusin
kituta wedey taatok katuni isa wuzane aane zaguwewa» yit
wolumsete.
32 Agripha dey Fistosnin: «Han asus: Qesarniki yigibanynyi
uu shaki sinfaanane baak kotana kabawa» yi.

27

Phawulos Room Hami

1 Merkebik Ixaliya hamanik wonaas katobaase
Phawulosnawa oom taatoni meena; taatoosa taatoni meya
taar'osakitonisin isa Yuliyos yiste tii meeni gaanynyaasik
taamme imete.
2 Iisiyani baarisi ha'ta faase wodebiiski hamfa Adiramixiy-
onni merkebiissi diira hamni. Teselonqek feefe Meqe-
doniyani daani asu sina Aristirokos dey innoneen ane feer.
3 Wonotiri wono Sidona hamma kar'ni, Yuliyos Phawu-
losnik kenashtefaat Phawulos hamme zomobaaskin barik
sholsi argasu ephphe yoonak fiqadi imi.
4 Estan kabira sirus ek sinniistak sirit faar sinna boor'a
baarisi ganesi kuni daa kophirosnon teetera hamni.
5 Qilqiyanewa Pinifiliyane asi tesha fa baariison finnin-
neen orfo Liqiyak fa Mura yistefa katamasi kar'ni.
6 Estak tii meeni gaanynyaas Ixaliya hama Iskindiriyani
merkebi danne barissi duunik zagi.
7 Showo wona nibi nibi kutira akama rakkok Qenidos
yistefa katamasi kar'ni. Sirus ek sina hamnoynimato kalna
boor'a Silmonani tesha kamo aatta baarisi ganesi kuni daa
Qerxesnon teetera hamni.
8 Akama rakkok teshba teshbaase aatninneen orfo Lasiya
yistefa katamaassi tesha fa «Ma'a wodebi» yistefa dimaasta
kar'ni.

9 Kutifeni kutuniis faya sinna boor'anawa soomoni wonaas
aatna boor'ana es kabaasik merkebik kutuus adaga sinna
boor'a Phawulos asuni meyak ekka yi:
10 «Asuni meyane! Hanneen ekaloki fa kutuniis akama
adaga faar sinnatu taak bestedifawa. Feche ba'astanawa
merkebiistana koi'ba sinnoynaron asuni kaatanu akama
adaganewa tishune kar'nirwa»
11 Sinuntano tii meeni gaanynyaas Phawulos makena
baristan merkebiissi fe asusin ajajefe barinnawa merkebiisi
abaninnatu odedifer.
12 Es wodebiista yeeshuuson aatuk mangu sinbaasik
yeesho esta yerok aane mai'fa sinna boor'a showo asuni
meya: «Hama chimtefaanane kawudan awugirukinawa
yeeshdaani awugirukina fa Feenqe yistefa Qerxesni
wedebiski kar'ere yeeshuuson aatuni» yisere maksete.

Baariistak Akani Guubo Kabi

13 Garo kawudani sirus sirifeen biyeteyse baasso safare-
teesne faar sinna baassok bestefaan merkebiis yeronak za-
gifa baron kabugsere hamak kabsete. Wedebiistan kabsere
Qerxes kamo teshba teshbaase aatte hamete.
14 Sinuntano woknoyfeen «Yeeshdaani awukesaki ipuwa»
yiste hugnaba faana ipuwa baarisi ganeyasi kuni daastan
kabira baariiski ya.
15 Merkebiis ipuwaasik tugtera ipuwaason tugire hamak
aane chima sinna boor'a shaakkira ipuwaasik tugtet hamni.
16 «Qeda» yiste baarisi ganesi kuni daason teetera hamfeni
kabaasik akama rakkok merkebiisi goonunon mai'sira zatta
merkebiison fu'ok chimni.
17 Merkebiissi diise baasso goonuuson hang merkebiski
zatte kissetenneen orfo merkebiisi biratonon gaaduk
taar'esete. Merkebiis: «Surtiis» yiste fuutuni daasta
gandonoytemato digsefaat sharaason kessisefaaten sirus
merkebiison kalin hamete.
18 Ipuwaas akamanon innoosta chimet hamna boor'a
wonotiri wono merkebiista feche ba'aason kessisere baari-
issi ha'u ephesete.
19 Keezsinari wono merkebisiki ke'ni kodaason kushubesi-
isik kissere ha'sete.
20 Showo wona awa wedey baakura aane biistowa sin-
baasik sirus innoosta chimet hamna boor'a: «Hanneen
ekalok aafawa fui'toni wuza» yit abdi buggini.
21 Asuni meya dey isa muune muunoy showo wona diisete.
Es bari boor'a Phawulos baasso ganeyasi yerefaat ekka yi:
«Asuni meyane! Ta makena baron odera Qerxesun kabu
beyeti sinfaanane han adagasewa tishuuse nittoosta kar'ana
kabatawa.

22 Hashnu han merkebiis bar bartu miir'amonittano nittoossin oonu tishunir aafewa. Es bari boor'a ‹Harewa digotiitawa› yit nittotin chinifawungwa.

23 Aata waalaasik barir sina ta shiiphefana Ha'oos wosina wosibaas teshna yerefaat:

24 ‹Phawulosno! Digotaatawa; Qeesarni sina yerotak sholsuwa. Neneen ane hamfe baassotin dey zuutira Ha'oos neekwa iyaat kitun fu'onirwa› yit taak makewa.

25 Es bari boor'a asuni meyane! Digotiitawa! Taak makena baron zuuttambaase asin zagunamato Ha'oosik amanefawungwa.

26 Sinfanaknu sirus isa Baarini ganesi kuni daasi ha'ta taamma innotin ha'una.»

27 Asire acheechche sinnari wono waalin Adiriyan yiste baarisi ganeyata siruusik ekna hangna tugtet hamfeni wassi daani kixxestak merkebiistaki wostinynyani meya golo daasta kar'etene faar sinna baassok beste.

28 Es bari boor'a baarisi tir'manon hoossire biini gaaduuson baarisi ha'seten acheechasir meetiri sini. Garonon feesere hepsa dey hoossire biyak gaaduuson ha'seten keezasir meetiri sini.

29 Merkebiis baarisi ha'ta fa shu'aasneen heephtonoynamato digsefaat merkebiisi orfota merkebiison yeetuni wuza acheechon baariissi kessisete. Estan waalaas wonanak shiiphsete.

30 Merkebiissiki wostinynyani meya sirun kesak sholsete boor'a merkebiison yeetuni wuzason ek sinaasta ha'unirne feer sinere goonuuson baariissi ha'sete.

31 Es kabaasik Phawulos tii meeni gaanynyaasinnawa taar'oni meyanonna: «Han Merkebiissi feese baasso merkebiissi shaakkisere du shakisefaatene nitto fui'tok aafa chimati wuza» yi.

32 Estan taar'oni meya goonuuson epha gaaduuson kar'eten goonuus akaasta kunna hamanak gafuksete.

33 Waalaas wonanakfana kabaasik Phawulos zuuttambesiise muu muusonek shiiphe. Ekka dey yi: «Isa wuzane muunoy afurnitise asire acheechche wona kar'tiwa.

34 Es bari boor'a muu muutik shiiphefawungwa. Es bar dey kaak footik nittotin chinunawa isa miir'anu nittoosta aafa kar'anawuza» yi.

35 Es baron yinanneen orfo tusha ephphe zuuttambesiise asi sina Ha'o galattefaat batte muu ephi.

36 Es kabaasik zuuttambesiise chima danere muu ephphe meesete.

37 Merkebiissi fe inno zuuttamniise hep tiirewa naafunasire issune asu.

38 Zuuttambesiise meesere gawusetenneen orfo markabista feche zagooson baariissi ha'uk merkebiisi ba'a kashonak zagsete.

Markabiisi Mesto

39 Wonfana kabaasik hamme kar'ete dimaason aane arsoto. Sinuntano fuutuusi teshta fa baarisi tugo daa biyete. Chimtefaanane merkebiison tugire esta katuk sholsete.

40 Merkebiison yeetifa gaaduuson kotere baariissi gafuksete. Es kabaasik merkebiison kalfa bari gaaduuson kotete. Hangkaloki fa sharaason siruski den teggire baarisi ha'ta kamo aatte kesak hamete.

41 Sinuntano merkebiis tuultera di fuutuusta heephtena boor'a yeet tukna sheligte. Merkebiis sinbaasik fuutuussi kejja diina boor'a shorko beyi. Sinuntano orfobaas ipuwaasi tugutan kabi chowa mestet faar.

42 Taatoni meyaassin isarnu akaassi ichere kesse tishunoynamato taar'oni meya woruk sholsete.

43 Sinuntano tii meeni gaanynyaas Phawulosnin fu'onak sholena boor'a baasso safaraason aane ephphetowe. Es baristan akani ichche fina chimefe baasso merkebiissin kesere baarisi fillefaafe zeemme daasta kessonek ajaje.

44 Fu'te baasso dey merkebiisi zoodanonnawa merkebiisi mestoni kattosi kamona kesonek ajaje. Ekkak zuuttambesiise ma'arik daasta kar'ete.

28

Phawulos Malta Yiste Baarisi Ganesi Kuni Daasta

1 Ma'arik daasta kar'ninneen orfo es baarisi ganesi kuni daas Malta yistefanamato arini.

2 Es daasta fe asuni meya akama diinqi ma'a innok zagsete. Es kabaasik iro ichin koochedifar sinna boor'a geya sookere zuuttamniise besunik zagsete.

3 Sinuntano Phawulos waa'a zuutire geyaassi ha'ifeen geyaasi gumutan kabi chowa ufo kessa kushubaason saar'a here'tera yere.

4 Es daasta fe asuni meya Phawulosni kushuusta ufoos here'tera yerefeen biyeteyse baassotna baassotna wol: «Han asus futok kaa woraat ye asuwa! Baariistaki akani guubosin nagak kesfenaknu ooko Ha'oosi ke'osin aatte kaak foonak aane chimewa» yisete.

5 Sinuntano Phawulos ufooson geyaassi tebire ha'i. Ufoosi saar'a barin isanne aane miir'owa.

6 Asuni meya dey: «Hashtu atubaas wolsuna wedey geregere kitire gandona» yiset oodeset feeseter. Sinuntano akama sa'ati oodesefeknu basaasta isa miir'a aane kar'a

sinnamato biyeteyse safarabesiison soolesere: «Han bar ha'owa» yisete.

7 Es faani dimaas tesha baarisi ganesi kuni daasi ha'sinynya Puppeliyosni daa faar. Es asus innotin barki keer ephphe keez wona ma'arik irbasi.

8 Puppeliyosni aba gumtannewa keenni ichne meraan kunfer. Phawulos es asuski keer girire kushubaason ta'ire shiiphen fari.

9 Es bar sinnanneen orfo baarisi ganesi kuni daasta feesefe oom mettanni meya yeesere farisete.

10 Showo ima dey innok ephphe yeesete. Ulfinsubesiison dey innok bessete. Estan kabfeni kabaasik ugunniisik sholsi wuzason merkebiissi kunussete.

Phawulos Maltan Room Hami

11 Keez assa diininneen orfo es yeeshuuson baarisi ganesi kuni daasta neetta Iskindiriyani merkebiissi diira hamni. Es merkebiista Diyosqoros yiste mano ha'oni gito barista faar.

12 Serakuski katamasi kar'a keez wona esta diini.

13 Estan baariison biratera hamma Regiyun katama kar'ni. Estak isa wona aatininneen orfo kawudani sirus sirina boor'a hepsinari wono Putiyolus hamni.

14 Estak ayni meyanon danna baassoneen ane naafun wona duunik innotin shiiphsete. Esseen orfo Room hamni.

15 Roomuk feese ayni meya inno yooson odeseteyse hamma Afiyusni gabaastanawa Keez ha'uni dimaastana kar'ere innotin ephak yeesete. Phawulos baassotin biinayse Ha'ooson galattere nibaas chima dani.

Phawulos Roomuk

16 Room girifeni kabaasik Phawulosnin oodni taar'o imten bar bar foonak fiqadi imte.

17 Keez wonaneen orfo Phawulos esta feese Ayhudni meeni gayma meyanon barki teegsi. Baasso zuuttesefe kabaasik ekka yi: «Aytaasakitono! Ta Israelni daraasatanawa abani meeni tumaastana zagina mangsu isa wuzane aafawa. Sinuntano Yerusalemuk taatera Romanni meeni kushuussi aattera imtengwa.

18 Roomni meya taan tu'nisetenneen orfo kituta katuni mangsu aane danoto sinna boor'a baak kottonek safarsete.

19 Sinuntano Ayhudni meya baak kotnaason tugga'obesiise Qesarnik: ‹Yigibanynyi› unak giddi siniwa. Sinfanaknu darataasin malatonaktawa.

20 Hashnu nittotin teegsinaas nittotin biyanaknawa han baron dey nittok makonaknawa. Ta han shashsharaasik taatenaas Israelni meyak imte abdiisikwa.»

21 Baasso dey ekka yit wollugsete: «Yuudani daastan ne
chowaasik tichche ticha aane innok kar'awa. Hanta yeese
baassossin oonu ne chowaasik mangu wuza woller aafewa.
22 Sinuntano han ne faata haymanotiison daadaassi asuni
meya tugga'sefemato arifeniwa. Es bari boor'a ne safaraas
awu sinnamato neekin odonik sholefeniwa.»
23 Wona duusisere showo asu sinere barki keer yeesete.
Bar dey e'son kabira hamma waalin kar'ana kabaneen
Ha'oosi taatoni chowanon make. Baassotin amansuk Museni
tumaassinnawa raajjuni meeni matsafasinna kisire Yesusni
chowaason ammanon baassok make.
24 Isa isa asuni meya makena kaamaason amanesete. Sin-
untano oomiis aane amanosoto.
25 Baasso dey baassotna baassotna aane isa niba sinoto.
Sinfanaknu oor oor kesonoy feeseten Phawulos koi'baasta
ekka yi: «Korto Ayyanaas raajju Isayyasniki kamo nitto abani
meyak makena bar futowa.
26 « ‹Ek daraaski hamfaat;
odoson odesetir, sinuntano aane yaadatesefeti;
biyason biitir, sinuntano gazgira aane biifeti;;
nibnitiissi dey aane kunsifeti.
27 Han daraasa niba muumiwa;
odobesiis dey oyewa;
aafbesiis dey simewa;
ekka sina shaki sinfaanane aafbesiisik biyere;
odobesiisik odere;
nibbesiissik yaadatesere taaki wolseten;
ta dey baassotin fatuna kabawa› yi.
28 «Ese han Ha'oosi fatuni wosiya Aazabni meyak woste-
namato arutiwa. Baasso dey ma'i yisere ephphetoosone»
29 [Phawulos es baron makobaase Ayhudni meya baas-
sotna baassotna akamanon we'niset kesse hamete]*
30 Phawulos kira ephna keyaassi hep wogga di. Barki keer
yeesefe asuni meyanon zuutire keebaassi ephet feer.
31 Oonu barin kalnoynaron Ha'oosi taatonon maket Daam
Yesus Kiristoosni chowaason diga foontonon assit feer.

* **28:29** «Isa isa Girikni birannani tichaassi faadba hepasire izgineeson aane daysifa»

Wosi Phawulosni Wosiya
Roomki Asuni Meyak Gachgiru

Wosi Phawulosni wosiya Roomki asuni meyak tichchenaas Phawulos Roomuk fa betekiristaniison mamsuk koppa'ere feer sinna boor'a hoorere oodosonek zagukwa. Phawulosni koppoos Roomuk feese amanynyini meyaneen garo wona wostenanneen orfo baasso argasuusik Ispen hamanakwa. Kiristinnani amantoosik barik gale baronnawa kiristanani meya kaabesiisik wostota feeshusonek zagsefe kiristinnani assusi chowanon isarba isarbaasik tichi. Phawulosni wosiyaas tuumma faanaas han wosiyaassiwa.

Phawulos Roomuk feese amanynyini meyak nagabaason katinanneen orfo dey baassok shiiphet feer sinbaason abdi imnanneen orfo wosibaasi arki safarabaason (1:17) «Ha'ooskin bestefa ooko sinaas amantok; amantoosik sinbaason misirachchuni kaamaassi ammanon kessa faarwa» yifa kaamaas sinbaasontu besifa.

Esseen orfo Phawulos es safaraason taggire tichi. Ayhud sinoto Aazabni meya zuuttere boor'aasi sikalosi ha'iser sinete boor'a Ha'oosneen ane ganok sholsifawa. Asuni meya Ha'oosneen ane ganok chimosonees Yesus Kiristoosnik amanokwa. Es barik Ha'oosneen ane kaputosone gaddo isar sinaasi gaana gaddo kaa sinbaason Phawulos taggire assi. Amanynyiis Ha'oosneen ane nagaba foona; Ha'oosi Ayyanak boor'aassinnawa kituussina birmadumma kisuna. Eddeba 5-8 Phawulos Ha'oosi tumaknawa amanynyini meeni kaassi wostet fa Ha'oosi Ayyanani hugnane asi alamaas awu sinnamato ammanon besuna. Es baristan tusira Phawulos: «Ha'oos asuni zalaasik fa koppobaassi Ayhudnawa Aazabna aakkak isa dima woluk chimonerin» yifa mamsusik wolguba imanak kabedife.

Hepsa dey Phawulos ammanon besinaasimato Ayhud Yesusnin ephphetoosonoy fu'tobesiis Ha'oni alamawa. Es bar dey sinnaas Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oos ammanon besina fui'toni otmaason asuni zala zuuttambaase barissi girunak zagukwa. Sinuntano Ayhudni meya Yesusnin ephphetoosone wona yoonamato Phawulos amanefe. Koi'baasta Phawulos Kiristinnani kaason aakkak fook chimtonamato arkiron dey amanynyini meya baassotna baassotna fa uphobesiison keeshtanni ugnaasik zoonustosonek sholsifanamato assi. Ha'oosik wostooson Kiristanani meya daabesiisiknawa baassotna baassotna fa

ha'susonek imte baronnawa nibni safaraastan kabuni kabifa mamsusikitonon isarba isarbaasik kotte assi.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Matsafaas ephna gaanaasi gachgiru *1:1-17*
Faru asuni naanik sholsu sinbaas *1:18—3:20*
Ha'oosi fu'oni ugna *3:21—4:25*
Kiristoosniki kamo bestefa gaddo kaa *5:1—8:39*
Israel Ha'oosi kopposi *9:1—11:36*
Kiristanani amala *12:1—15:13*
Koor'ubaasewa nagani ooshshone *15:14—16:27*

1 Kiristoos Yesusni wostinynya dey wosi sinanak teegtere Ha'oosi misirachchuni kaamanon makonak kortere fe Phawulosnikin woste wosiya.

2 Es misirachchuni kaamaas Ha'oos raajjuni meyaki kamo korto matsafaasikitosi zeemme imna abdini kaamawa.

3 Es misirachchuni kaamaas Ha'oosi Naa ashak Dawitni zalaassin koontobaasontu makefa.

4 Esiisimato dey Daamni Yesus Kiristoos korto Ayyanak akama hugnak kitun kabubaasik Ha'oni Naa sinbaas arte.

5 Kiristoosni sunaasik Aazabni meya zuuttere amanosoneknawa ajajamosonekna zaguk barki kamo wosi sinna teegtoni Ha'oni otma danniwa.

6 Nitto dey Yesus Kiristoosnir sinatik Ha'oos teegena Aazabni meyaassin isaaswa.

7 Es bari boor'a Ha'oosik shunterenawa bari korto dara sinatik teegtere fe Roomanki asuni meya zuuttera:

Abani sina Ha'oos; Daam Yesus Kiristoosni otmaasewa nagaase nittok sinfawung.

Galatni Shiipho

8 Nitto amantoosi wolla han daasta zuuttera odtena boor'a zuuttambaase asiistan zeemma Yesus Kiristoosniki kamo zuuttamntiise asik Ha'onaason galattefan

9 Wonna wonna shiiphet faanamato Naasa chowanon makefa misirachchuni kaamaason makok tuuma nibnaasik wostefana Ha'oos zaalawa.

10 Hash dey koi'baasta nittoki yoonak Ha'oosi fiqadi sinna ugunaas kaananak wonna wonna shiiphefawungwa.

11 Amantok chimma footik zaguni ayyanani ima nittok haa'anak nittotin biyanak kalten.

12 Esiis dey ta nitto amantoosik nitto dey ta amantoosik innotna innotna chimanikwa.

13 Aytaasakitono! Oom Aazabni meeni ganeyaassi showo amanynyini dannaysimato nitto ganeyaassin dey amanynyinin dananak sholet faanar. Sinuntano nittoki yoonak showo wona hoorera kesna hashneen kar'a sina beynamato arutik sholefan.

14 Girikni asu sina baassotinnawa sinnoy baassotinna, ari
baassotinnawa arunoy baassotinna asik makonak adara tay-
ista faar.
15 Es bari boor'a Roomki feese nittok misirachchuni kaa-
maason makonak akamanontu sholefawungwa.

Misirachchuni Kaamaasi Hugna

16 Ta misirachchuni kaamaasik aafa iichchonawuza. Misir-
achchuni kaamaas zeemma Ayhudni meyak dey Aazabni
meyaknawa; esiis dey amanesefe baassotin zuutira fatuk
chimni Ha'oni hugnawa.
17 Ookoos amantoktu kaa danana yistera tichchewa.
Ha'oosi ooko dey misirachchuni kaamaasik ammanon
bestena boor'a tesustan kabira hamma koi'ba kar'a asu
ooko sinanaas amantokwa.

Asuni meeni mangu

18 Asuni meya mangubesiisik futoos artonoynamato
zagsefe. Ha'ooson digo beyobesiisiknawa mangubesiisi
boor'ana zuuttambesiise asiista Ha'oni gi'a saman yoonawa.
19 Baassotin ke'unaas Ha'oosi chowanon arsonek sholsi
baron Ha'oos baassok ammanon besin arsere feeseter sinna
boor'awa.
20 Han daas testenanneen kabira asuni meyak bestonoy
Ha'oosi haala koi'ba foonto hugnabaasewa bar Ha'o sinbaase
tesina testooski kamo ammano kessa bestena boor'a asuni
meya mangsisefe mangsuusik teetone wuzbesi aafawa.
21 Baasso Ha'ooson arsere feesefet bar Ha'o sinbaasik
sholsu ulfinnewa galatne barik aane imosoto. Safarabesiisik
ke'nor sinete. Yaadatonoy nibbesiis dey talme.
22 «Techumni faar» yisefet gowwa sinete.
23 Koi'ba foonto Ha'ooson ulfinsuustan aatni wuza sina
asuni gitok, kasak, acheech wochoba faana waagak wedey
daasta bokotefa testoosi gitok wosuste suuraasik ulfina
imete.
24 Es bari boor'a baassotna baassotna baasso ashaasta iichu
wuza zagsonek Ha'oos kiinak tuuma mangu eenantobesiisik
ajajamosonek aatira imiwa.
25 Es bar dey sinaas Ha'oosi futonon eshak soolsere tesi
baron beyfaat testooson Ha'o zagire shiiphsete boor'anawa
barik dey wostesete boor'anawa. Sinuntano Ha'oos koi'ba
foontonon galatamtowa. Aamin.
26 Asuni meya es baron zagsete boor'a Ha'oos baassok
sinnoy iichu eenantobesiisik aatira imi. Mashka asubesi-
isikito artera fa arqasuneen kunuson beyfaat artonoy ugnak
soolsete.
27 Esiisimato arqasuni meya artera fa mashkasuneen
kunuson beyye baassotna baassotna igak kiichchesete. Es
bari boor'a arqasuni meya arqasuneen iichu wuza zagsete.

Es mangu wostobesiisik sholsi ke'o baassosta kar'in ephphetoosoner.

28 Asuni meya Ha'ooson aruk sholo beyete boor'a iichu wuza zagsonek Ha'oos ke'noy kanuk aatira imi.

29 Es bari boor'a miir'ok, mangsuk, tiittanak, nuuruk, koonak, kaani woruk, faassok, eeshshuk, mangu safarakneen tuumme feer sinete. Esiisimato dey hamater sinone.

30 Asuni suna mangsir; Ha'ooson oomter; asunin ulfinsunor; beeganto; tane fe asu aafe yir; mangu wuza wosto sholer; aba intobesiisik ajajamonorwa.

31 Yaadatbesi foonto; wuli boker; keeshtambesi foonto keena buduwa.

32 «Es baron zagife baasso zuuttere kitusonek sholsifawa» yifa Ha'oosi tumanon arsefet es baron zuutire zagsefe. Zagu koi'ba sinnoynaron esiisimato zagsefe baassotin dey chinisefewa.

2

Ha'oni Mangsuni Kar'a

1 Oom asuniista mangsu kar'fe ne teetneesik teetota wuzne aafawa. Oom asusata mangsu kar'fata kabaasik teetneestatu mangsu kar'difatwa. Ne asuniista mangsu kar'faat es asus zagifena barontu zagifatwa.

2 Es baron zagsefe baassosta Ha'oos sholsu mangsu kar'fanamato arifeniwa.

3 Ese han asuso! Ne ekka zagsefe asuni meyaasta mangsu kar'faat baasso zagsefe baron zagifata kabaasik Ha'oosi mangsuni kar'sin aatta kesatanne faaroso?

4 Wedey Ha'oosi ma'a, fakire oodbaas, fakibaas neek aatamubaason kashshitoso? Ha'oos ma'baason arkissinaas harmutak neen zoonsunak sinnamato aane aruwenoso?

5 Ese ne harmu beyneesiknawa xiiqi ephneesikna Ha'oosi gi'newa futoni mangsuni kar'ne yaafana wono neyista kar'ni ke'oos arkunaktu zagifatwa.

6 Ha'oos isarba isarbaasik wostobaasimato imanawa.

7 Ma'a wostooson chimme wostet ulfina; addanewa koi'ba foonto foone sholsefe baassok koi'ba foonto kaa imana.

8 Sinuntano baasso teetaasik ke'ni wuza sholsefe baassok, futoosik ajajamonoy manguusik ajajame baassosta Ha'oni gi'newa Ha'oni mangsuni kar'ne yoona.

9 Mangu wuza zagsefe Ayhudni meyaasta sinun Aazabni meyaasta shananewa rakkone yoona.

10 Sinuntano ma'a wuza wostesefe baasso Ayhud meyak sinun Aazabni meyak galata, ulfina dey naga imtona.

11 Ha'o asuni meeni ganesi aane korifa.

12 Museniki kamo imte tumabesi foonto boor'a wostesefe baasso zuuttere Museniki kamo imte tumbesi aafa sinfanaknu tishiseterwa. Sinuntano tumabesi feen boor'a wostesefe baassosta es tumaasimato mangsu katona.

13 Es bari boor'a Ha'oosi sinak ooko sinniis tumaason odere wostota feeshife baassoteno odere wostota feeshunoy baassotewa.

14 Museniki kamo imte tumbesi foonto Aazabni meya testobesiisik tumaas ajajefana barontu zagsefe. Es bari boor'a tumabesi tishifanaknu nibbesiissi fa tumaasik zagsonek sholsi baron arseter.

15 Es bar dey besifanaas tumaas ajajefana bar zuuttera baasso nibaassi faar sinbaasonwa. Dey kanubesiis zaala maker. Isa isa wono kanubesiis baassotin we'er; isa isa wono dey aane we'efa.

16 Es bar dey ammanon kessa bestonaas han makefana misirachchuni kaamaasik Ha'oos Kiristoos Yesusniki kamo asuni meya wostesefe aacho wuzaasta mangsu kar'fana wonowa.

Ayhudni Meenawa Tumabesiise

17 Ne dey: «Ta Ayhudwa» iyaat tumaasik teetefaat. Ha'oosir sinneesik dey ge'fatwa.

18 Ne Ha'oosi fiqadinon aritar. Tumaason aritar sinna boor'a ma'aron zaguuson aritarwa.

19 Ta: «Aaftishuni meyanon zoonsinar; talmaassi fe baassok dey chaarefwa.

20 Arunoy baassok leejji imnar; daaga naanggotaason assinar» yifat. Esiisimato dey: «Tumaasi aruknawa futokna tuumma faanarwa» yifatwa.

21 Eeka oomiisin assifat ne teetaason awuni boor'a assu beyisso? Ne: «wiisotiita» yifat wiisefatoso?

22 Ne: «Gerkesatiita» yifat gerkesfatoso? Ne koo'looson oomtefaat betemeqdesiison bo'efatoso?

23 Ne Ha'oosi tumanon aruk ge'fat; sinuntano bari tumaason bokok Ha'oosik ulfina aane imfe.

24 Esiis dey: «Nitto Ayhudni meeni boor'a Ha'oosi suna Aazabni sinak mechefa» yistera tichchenaasimatowa.

25 Haarkoni kunaas waagba foonaas tumaason zagitar sinfaananewa. Sinuntano tumaason boketar sinfaanane haarko kunnees haarko kunnoytar sinnatu faadtona.

26 Es bari boor'a haarko kunnoy Aazabni meeni keeniis tumaasi ajajinon zagir sinfaanane haarko kunu beybaas haarko kuni sinnatanoso faadtonari?

27 Ne tichchera fa tumane feen dey haarko kunar sinfaat tumaason boker sinfaatane ashak haarko kunnoy sinfaat tumaason zagife Aazabni meeni keeniis neyista mangsu kar'eterwa.

28 Ese sunak Ayhud sina bar futoni Ayhudtewa. Esiisimato geroki biistefa ashni haarkoni kunuus futoni haarkoni kunutawa.
29 Futoni Ayhud sikalobaassik Ayhud sina barwa. Futoni haarkoni kunuus Ha'oni Ayyanak sinfa nibni haarkoni kunutano tumaassi tichchenaasimato ashni haarkoni kunuustawa. Es effetena asus dey galata ephpheteefenaas Ha'ooskintano asunikintawa.

3

Ayhudni Meeni Amano Beya

1 Eekin Ayhud sinaas awu ke'nirinso? Haarkoni kunuus waagba aambanso?
2 Futoosik Ayhud sina showo ugnak ke'arwa; arki chowaas Ha'oos kaambaason Ayhudni meyak adara imbaaswa.
3 Eekin Ayhudni meyaassin isa isa meya amantobesi foonto sinefaatene baasso amano beyaas Ha'oosi amanamtonon waagba turuksuniroso?
4 Isanne aafa turuksuna wuza!
«Kaamneestan kabi chowa ne futowa;
gumaneesin dey malatera dawotawa.»
yistera tichchenaasimato asu zuuttere eshinynya sinfenaknu Ha'oos futo sinun.
5 Sinuntano inno mangsuus Ha'oosi ookonon besunir sinfaanane awu unirinso? Ha'oos inno mangsuusi boor'a innotin ke'ifaanane bar futoni mangsu aane kar'fa unoso? Han baron makefanaas asuni safaranimatowa.
6 Isanne ekkatawa; ekka sinfaanane Ha'oos aakkak han daasta mangsu kar'nirin?
7 Sinuntano ta eshinynya sinaas Ha'oosi futonon ammanon besira ulfinbaasi arkunon besunir sinfaanane eekin ta boor'inynyanimato awuni boor'a tayista mangsu katonirinso?
8 Isa isa asuni meya: «Ma'a wuza dananik mangu wuza zaguni» yira assinarne faaron zagire taan malatesefe. Es bari boor'a es effetena asuni meyaasta katoni mangsuus likkiwa.

Asu Zuuttere Boor'ba Faar

9 Eekin inno Ayhudiis Aazabni meyaastan denalo sinni unoso? Isanne indaanewa. Asuni meya zuuttere Ayhud sino Aazab sinefeknu boor'besi faanar sinetematotu zeemma nittok assiniwa.
10 Matsafaassi:
«Isa ooko asunu aafe; isarnu aafewa.
11 Yaadatba feenar oonu aafe;
Ha'ooson sholefer isarnu aafe.
12 Zuuttambesiise ugnaastan shaatesete;
isarik ke'nor sinete;

ma'aron zagifer oonu aafe; isarnu aafe.
13 Asuni miir'oni mangu kaama makok;
noonobesiis gachchera kuni moogane faarwa;
terumbesiisiktu eeshshisefe;
Terumbesiisi wolla dey zawuni kewanimato asuni miir'er.
14 Noonobesiis erwiyaknawa suqarokna tuumma faar.
15 Wochobesiis asuni woruk tapter.
16 Ugunbesiista tishunewa shaantune faar.
17 Nagani ugnaason aane arsefe.
18 Ha'ooson aane digsefe»
yistera tichchenaasimatowa.

19 Museni tumaasi ajaji makefanaas tumaasi daakalo feese baassotin sinnamato arifeni. Es bari boor'a asuni meya ephphe maksone wuza tishina boor'a shaakkisefe. Daa zuuttambaase Ha'oosi mangsuni kar'ni sikalosiwa.

20 Es bari boor'a oonu Ha'oosi sina tumaason zaguk aafa ooko sinanawuza. Tumaaski kamotu boor'aas artefa.

Ooko Sinaas Amantok

21 Sinuntano hash Ha'oos asuni meyanon ooko zaguna ugnaas tumaas sholsunoynaron ammanon bestewa. Esiis dey Museni tumaassinawa raajjuni meyakinna zaala makte.

22 Es bari boor'a Ha'oos isa koruba foontonon Yesus Kiristoosnik amanefe baasso zuuttere ooko sinonek zagi.

23 Asuni meya zuuttere boor'a wostesete; Ha'oosi ulfina dey baassostan yo'i.

24 Es bari boor'a asuni meya zuuttere Kiristoos Yesus zagina furiiski kamo baak Ha'oosi otmaktu ooko sinone.

25-26 Ha'oos Yesus Kiristoosnin maa'a zagira imnaas barik amanefe baasso zuuttere harinbaasik boor'besiisi fakiyanon danonekwa. Ha'oos es baron zaginaas fakibaasik zeemoti zagte boor'aason ke'unoy beynaas bari futoni mangsuni kar'aason ammanon kisira besunakwa. Han neyaassik dey Ha'o teetbaasik ooko sinbaason besinaas Yesus Kiristoosnik amanefe baassotin zuutira ooko zagubaasikwa.

27 Eekin teetoni wuzni awu faarinso? Isa wuzaknu teetonik aafawa chimani wuza. Teeto beyaniis awuni boor'anso? Museni tumaason zagifeni boor'anoso? Indaanewa. Sinuntano amantokwa.

28 Es bari boor'a Ha'oos asu ooko sinanak zagifanaas bar tumaasi ajajinon zagina boor'a sinnoynaron amantok sinbaasontu yaadatefeniwa.

29 Wedey Ha'oos Ayhudni meenir koi'banoso? Aazabni meyak dey Ha'otanoso? Futoosik Aazabni meyak dey Ha'owa.

30 Ha'oos isarwa; Ayhudni meyanon sinun Aazabni
meyanon amantok ooko zaguniis barwa.
31 Eekin amantoni boor'a tumaason shaaronir unoso? In-
daanewa; zaggiratu oodaniwa.

4

Abraham Amantok Ooko Sini

1 Ese ashak abani sina Abraham daniwa uni wuza aam-
banso?
2 Abraham ooko sinnaas wostok sini sinfaanane teetona
wuza danana kabawa. Sinuntano Ha'oosi sina teetok aafa
chimanawuza.
3 Korto matsafaas: «Abraham Ha'ooson amante, amanto-
baas dey ooko sinna faadte» yifatanoso?
4 Wosto wostefe asu barik sholsu wostoni waagaasontu
daniteno baak imte imatawa.
5 Wostok dananawa unoy boor'ni meyanon ooko zagifa
Ha'oosik amanefaanane amantobaas ooko sinnatu faadtona.
6 Dawit teetbaasik Ha'oos wosto foontonon ooko zagira
faadina asus awune faaron suusto sinbaason besuk:
7 «Mangsubesiis ‹feeshun› yistena baassonawa
boor'besiis tishiktena asuni meena suustowa.
8 Daamiis boor'baason faadunoyna asu suustowa» yi.
9 Eekin Dawit makena es suustoos haarko kune baas-
sok koi'bangwa wedey haarko kunnoy baassokneeninso?
Haarko kunnoy baassokneengwa. Abraham Ha'oosik ama-
nena boor'a amantobaas ooko sinna faadte yiniwa.
10 Eekin Abraham amantobaas ooko sinna faadtenaas
aagenso? Haarko kunnoyfeeningwa wedey haarko kun-
faninso? Haarko kunnoyfeentano haarko kunnanneentawa.
11 Abraham zeemme Haarko kunnoyfeen amantobaas
ooko sinna faadtenamato aruna mallato sinanaktu haarko
kuni. Es bari boor'a Abraham haarko kunnoy amanoni
baassoknawa amantobesiis ooko sinna faadtona baasso zu-
uttambesiise asikna abawa.
12 Esiisimato Abraham haarko kune baassok dey abawa.
Haarko kune baassok aba sinnaas dey haarko kunete boor'a
koi'ba sinnoynaron bar haarko kunnoyfeena kabaasik fa
amantobaasik zoonustesefe baassokwa.

Amantoosik Imte Abdi

13 Abrahamniknawa basa zalaasikna han daason wara-
sonak Ha'oos abdi imnaas amantok danna ookosiktano tu-
maason zagina boor'atawa.
14 Abdiison warasoniis tumaason zagi baasso sinefaatene
amantoos waagba aafa foona wuza. Abdiis dey waagba
foontotu sinana.
15 Tumaas Ha'oni gi'atu ephpha yaafa. Sinuntano tuma
tishifaanane tumaason zagunoy aata aafa foona wuza.

16 Es bari boor'a abdiis yerenaas amantoostawa. Es abdiis
dey Abrahamni zala zuutira Ha'oosi otmak imter sinbaas es
barik artewa. Esiis dey tumaasik zoonustefe asuni meyak
koi'ba sinnoynaron Abrahamniisimato amane baasso zuut-
tambesiise asikwa. Esiisik Abraham inno zuuttamniise asik
abawa.
17 Abrahamni chowaasik: «Neen showo asuni zalaasik aba
zaginwa» yistera tichche. Es abdiis Abrahamnik imtenaas
kiti asuni meyanon kitun kabgifa Ha'oosiknawa foontoson
faar zagifa Ha'oosikna amanena boor'awa.
18 Abraham zalnees akamanon showona yistera makte-
naasimato showo asuni zalaasik aba sinanak abdik amane-
naas isa abdi zaguk chimtonoyna wuzaasikwa.
19 Abraham woggabaas tiya kar'a faar sinna boor'a ash-
baasik hopire kitune feer sini. Koonuk dey aafa chi-
manawuza sinnamatonawa asuba Saara dey aafa koonuna
wuza sinnamatona arifenaknu amantobaasik aane hopuwe.
20 Amantobaasik zag sinnetu Ha'oosik ulfina imiteno
Ha'oos imna abdiisik isanne ek hang aane uwe.
21 Ha'oos bar imna abdiison zagunir sinnamato tuuma
nibak amanere feerwa.
22 Es bari boor'atu Abrahamni amantoos ooko sinna faadte.
23 Sinuntano «Ooko sinne faadte» yistera tichche kaamaas
tichchenaas Abrahamnik koi'ba sinnoynaron;
24 Innokneengwa; Daamni Yesusnin kitun kabgi Ha'oosik
amanefe innok dey amantoniis ooko sinna faadtonawa.
25 Es Daamni Yesus inno boor'aasik kituk aattere imtere
innotin dey ooko zaguk kitun kabiis barwa.

5

Amantok Bestefa Naganewa ganone

1 Ese inno ooko sinaason danniis amantok sinna boor'a
Daamni Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oosneen ane nagani
faar.
2 Han amantok zagira faani Ha'oosi otmasi giriniis barik
sinna boor'a abdik Ha'oosi ulfinanon haa'er sinniisik teete-
feni.
3 Es bar bar sinnoynaron shanaassin chima bester sinnam-
ato arini boor'a ephpha taafeni shanaasik teetefeni.
4 Fakiyaassik fatanaason chima; chimaassin dey abdi
bestefawa.
5 Innok imte Korto Ayyanaaski kamo Ha'oosi keeshtanaas
nibniissi tuumna boor'a innok imte abdiis aafa iishshuna
wuza.
6 Inno hopi sinna faani Ha'oosi wona kar'fana kabaasik
Kiristoos boor'ni meyak kitiwa.

7 Ookoni edde kituni asunin dana akamanon rakkowa;
Sinfanaknu ma'a asuni edde kituk chimni asu awuzakne
bestonak chimana.
8 Sinuntano inno boor'bare yere asu sinna faani Kiristoos
inno eddeessi kitiwa. Es bar dey Ha'oos innotin keeshtena
keeshtambaas awune fa akama sinnamatotu besifa.
9 Ese inno ooko sinniis Yesus Kiristoosni hannaasik sin-
faanane dey daysira Ha'oosi gi'sin fui'tok chimaniis barki
kamowa.
10 Inno Ha'oosi guma sinna faani bari Naasa kituk barneen
ane ganeniwa. Hash Ha'oosneen ane ganeninneen orfo dey
daysira basa kaaski kamo faruni.
11 Es bar koi'ba sinnoynaron; Ha'oosneen ane ganooson
danniis Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oosik teetoniwa.

Kitu Addamniki Kamo Kaa Dey Kiristoos Yesusniki Kamo

12 Isa asuniki kamo han daasta boor'a ya. Es boor'aaski
kamo dey kitu ya. Esiisimato dey asu zuuttere wostena
boor'baasik kitu asu zuuttambaase asiista ya.
13 Museni tumaas imtonoyfeen zeemma boor'a han daasta
faar. Sinuntano tumaas tishifaanane boor'aas boor'ane faar
sinna aane faadtefa.
14 Sinuntano Addamniisimato tumaason aatak boor'a
wostonoy asuni meyanonnu fu'onoy kitu Addamniistan
kabira Museniki kar'a asu zuuttambaase asiista ha'suni
hugnaba dani. Es Addam hanneenti yooni Kiristoosnik
besowa.
15 Sinuntano Ha'oosi otmani imaas asusa boor'nimatotawa.
Isa asuni boor'aasik showni meya kitisetemato dey Ha'oosi
otmaknawa isa Yesus Kiristoosniki kamona beste Ha'oosi ima
showoni meyak dayistera imtewa.
16 Esiisimato baak Ha'oos imna bari imaas teshshena ot-
maasi gaana isa asusa boor'a ephpha yaana gaanaasne
faartawa. Isa asusa boor'ak imte mangsuni kar'aas ke'o
ephpha ya. Showo boor'aasik baak imte imaas ooko ephpha
ya.
17 Isa asusa boor'aasik kitu asu zuuttambaase asiisata
ha'suni hugna dannanneen tuumma fu'te Ha'oosi imanon
ephphe ooko sine baasso zuuttere isa asu sina Yesus Kiris-
toosniki kamo merere kaak taattosone.
18 Ese isa Addamni boor'aas ke'oni mangsuni kar'a asu
zuuttambaase asiista ephpha yaanamato isa Kiristoosni ooko
wostoos showoni meyanon ke'oossin birmadumma kisira
kaa imana.
19 Isa asu sina Addamni ajajamto beyaasik showoni meya
boor'besi faanar sinetemato isa asu sina Kiristoosni ajajam-
toosik showoni meya ooko sinone.
20 Boor'a arkunaktu tuma ya. Sinuntano boor'aas arkinam-
ato Ha'oosi otma dey akamanon arki.

21 Es bar dey sinnaas boor'aas kituki kamo asu zuuttambaase asiista taattenamato Daamni Yesus Kiristoosniki kamo koi'ba foonto kaa bestonak Ha'oosi otma ookooson imanak taattonawa.

6

Kiristoosneen Ane Kitire Barneen Ane Kaak Fo

1 Eeka awu unisso? Ha'oosi otma arkunak boor'a wostet fooniroso?
2 Indaanewa; Inno boor'aasik kitini; eekin aakkak boor'a wostet foonirinso?
3 Kiristoos Yesusneen ane isar sinak haphukte inno zuuttera bar kitinaasimato kitubaason besuk haphuktoniison aane aruwetinoso?
4 Haphuktok barneen ane kabbartefeni kabaasik basa kituuson besiniwa. Es bari boor'a Kiristoos Abaasa ulfinak kitun kabinamato inno dey gaddo kaak fooniwa.
5 Kitubaasik ekkak barneen ane isar sinnineen esiisimato kitun kabubaasik dey barneen ane isar sinaniwa.
6 Innoosta hugna dana boor'aas tishunaknawa boor'aasi boz sinne fooniis feeshanakna kur'u testoniis Kiristoosneen ane suuttenamato arifeniwa.
7 Kiti asu boor'aasi ha'suni sikalosin birmadumma kesiwa.
8 Esiisimato Kiristoosneen ane kitifaanine barneen ane dey kaak foonimato amnefeniwa.
9 Kiristoos kitun kabubaasik hepsa aafa kituna wuza sinnamatonawa kituus dey basaasta ha'suni hugnaba aafa sinnamatona arifeniwa.
10 Bar kitifena kabaasik boor'a basaasta ha'suni hugnaba foonoynamato hepsa dey wolunoynamato zagire isarga kitiwa. Hashnu kaak feena foobaas Ha'oosikwa.
11 Ese nitto kiti asune faaron boor'aassin oor kesetimatonawa Kiristoos Yesusniki kamo dey Ha'oosik kaak faatimatona faaduti.
12 Ese boor'aas kituni atuntiista ha'suni hugnaba foonaknawa ashni eenantosikna ajajamer nittotin zagunak ma'i utiitawa.
13 Esiisimato atuntiisi billitinon mangu wuza wostoni koda zagira boor'aasik ajajamonak zagutiita. Sinuntano kitun kabira hayew sinetimato zagira teetnitiison Ha'oosik imti. Atuntiisi billitinon zuutira ooko sina wuza wostoni koda zagira Ha'oosik ajajamonak zaguti.
14 Hash nitto faaseti foos Ha'oosi otumani sikalositano tumaasi daakalosi sina beyna boor'a boor'aas nittotin ha'sunak aane sholsifawa.

Ooko Sina Wuzaasik Boz Sina

15 Eeka awu unirinso? Museni tumaasi sikalosi sinniis feeshfaan Ha'oosi otumani sikalosi sinni boor'a boor'aason wostoni unoso? indaanewa!

16 Isa asunik bozba sinfaat ajajamok teetnitiison imfeti kabaasik es ajajamefeti asusik basa boz sinnitiison arsefeti. Esiisimato boor'aasik ajajamefaatine kitu nittoosta ephpha yooni boor'aasik bozbaytu sinatiwa. Sinuntano Ha'oosik ajajamefaatine ooko sina wuzason danatiwa.

17 Nitto zeemo sinak boor'aasi boz sinnatu faasetiwa. Sinuntano hash ephpha taati aruuson nibnitiissin kamo ajajamontiisik Ha'oosik galata sinfawungwa.

18 Boor'aasik boz sinaasin birmadumma kessa ooko sina wuzaasi boz sintiwa.

19 Ta han ekka asunik galoni noonok makefanaas nitto safaraasi hopitan kabi chowawa. Zeemo sinak atuntiisi billiti zuuttera kiinnewa mangune asi boza zagira imesetimato hash dey atuntiisi billitinon zuuttira korto sinanak ookoosi boza zagira imtiwa.

20 Boor'ni boz sinna faati kabaasik ooko sina wuzason zagutik giddinti aafawa.

21 Eekin es kabaasik aro ke'ni wuza dantiso? Hash nittotin iichuni wuzatano isa ke'ni wuza aane danetiwa. Es bari ko'aas dey kituwa.

22 Sinuntano hash boor'aasik boz sinaasin birmadumma kessa Ha'oosi boz sinnitiisik danati buu'aas korto sinawa. Es korto sinaasi ko'a dey koi'ba foonto kaawa.

23 Boor'aasi wostosin bestoni waagaas kituwa. Sinuntano Ha'ooskin imtoni imaas Daamni Kiristoos Yesusniki kamo koi'ba foonto kaawa.

7

Tumaassin Birmadumma Kesa

1 Aytaasakitono! Han baron aane aruwetinoso? Makefanaas tumaason arife asuni meyakwa. Tumaas asuniista ha'suni hugnaba foonaas asu kaak feefena kabaasik koi'bawa.

2 Isa beso nittok makona; Girira di asu teegobaas kaak feena kabaasik barneen ane tumaasik taatera diirwa. Sinuntano teegobaas kitifaanane es taatena tumaassin birmadumma kesiwa.

3 Es bari boor'a teegobaas kaak feen oomniki girifaanane soolewa yistefa. Sinuntano teegobaas kitifaanane barneen ane taatena tumaassin birmadumma kesi sinna boor'a oom asuniki girifaanane soole aafa ustona wuza.

4 Aytaasakitono! Nitto chowaas dey esiisimatowa. Nitto Kiristoosni atuni billiti sineti boor'a kituk oor kesane faaron tumaastan oor kestiwa. Es bari boor'a Ha'oosik wostok gaana gaananik kitun kabi Kiristoosni keen sinetiwa.

5 Ashni fiqadiisik faani kabaasik tumaas kabgifana mangu eenantoos kituni gaana gaananik atuniisi billitisi wostet faar.

6 Sinuntano hash innotin taar'a fa tumaassin kitira oor
kesni boor'a tumaasi taatosin birmadumma kesniwa. Es bari
boor'a hanneen ekalo wostoniis gaddo sina Korto Ayyanaasi
ugnaktano zeemmati tichche kur'u tumaasi ugnaktawa.

Tumaasewa Boor'aase

7 Ese awu unirinso? Tumaas teetbaasik boor'anoso? In-
daanewa; Sinuntano boor'a awu sinnamato arunak zagiis tu-
maaswa. Tumaas «Eenantotaata» uu shaki sinfaanane eenanto
awu sinnamato aruni kabatawa.
8 Boor'aas tumaaskin ya ajajiisik ugna danna eenanto
tayissi foonak zagi. Sinuntano tumaas tishifaanane boor'aas
kitu wuzawa.
9 Zeemma tumaas imtonoyfeen ta hayew sinnatu
faafawungwa. Sinuntano tumaasi ajaji yaananneen orfo
ta kitifaana boor'aas kaa dani.
10 Kaa imanak imte tumaasi ajaji tayista kitu ephpha yawa.
11 Boor'aas tumaasi ajajiiski kamo ugna danna taan eshi.
Ajajiiski kamo dey taan wori.
12 Tumaas kortowa; ajajiis dey korto, futonewa ma'arnewa.
13 Eekin han ma'ar sina wuzaas tayista kitu ephpha ya un-
oso? Indaanewa! Sinuntano boor'aas boor'a sinna ammano
bestonak ma'a wuzaaski kamo kitu tayista ephpha ya. Esiisik
boor'aas ajajiiski kamo boor'aas awune fa mangu sinnamato
arte.

Asuni Kaasi Fa Kabo

14 Tumaas Ha'ooskin yaar sinnamato arifeniwa. Sinuntano
ta boor'aasik boz sinanak kessa waagte asha mayowa.
15 Ta zagifana baron aane arifat. Shunfana wuzason zagu
shakaatu oomtefana wuzason zagifawungwa.
16 Ese ta zagifanaas zaguk sholonoyna wuzason sinnan-
neen tumaas ma'ar sinbaason makonawa.
17 Zaguk sholonoyna wuzason zagifaas tayissi fa
boor'aastano tatewa.
18 Tayissi wedey ashnaassi fa haalasi isanne ma'a wuza
aafa sinnamato arifan. Ma'a wuzni zaguk sholefanaknu es
ma'a wuzason zaguk aane chimfat.
19 Zagunak sholefana ma'a wuzason aane zagifat. Sinun-
tano zaguk sholonoyna mangu wuzasontu zagifan.
20 Zagunak sholonoyna mangu wuzason zagir sinnanneen
es baron zagifaas tayissi fa boor'aastano tatewa uwa.
21 Es bari boor'a ooma tuma tayista wostet faanamato
biingwa. Ma'a wuzason zagunak sholefaat mangu wuza
zagunak tugtefan.
22 Sikalonaas Ha'oosi tumaktu girefa.
23 Sinuntano kanunaassi fa tumaasneen neebefaafa atu-
naasi billitisi wostefa boor'aasi tumak taato taan zagifa ooma
testoni safara tayissi faanamato biingwa.

24 Ta awune faaron miir'am asunso? Han kituussi taamfa
ashnaassin oo taan fu'onak chimnirinso?
25 Daamni Yesus Kiristoosniki kamo Ha'oosik galata sin-
fawungwa.

Ese ta teetnaasi kanuk Ha'oosi tumak ajajamer sinfaat ashnaasi haalak boor'aasik ajajamer siningwa.

8

Ayyanak Fo

1 Es bari boor'a Kiristoos Yesusnik fe baasso haye aafa baassosta mangsu katona wuza.
2 Kiristoos Yesusniki kamo bestefa kaa imfa korto Ayyanaasi tuma boor'aassinnawa kituussinna birmadumma taan kisiwa.
3 Asuni haalani hopitan kabi chowa tumaas zaguk chimnoynaason Ha'oos zagiwa. Ha'o bari Naasin boor'ba faana asune feer zagira boor'aasik wosi. Ashbaasik dey boor'aason mangsu kar'e tishki.
4 Es baron dey zaginaas ashni safarak sinnoynaron Ayyanani safarasimato feefe innoki kamo futo sina tumaasi ajaji wostota feeshanakwa.
5 Ashni safarasimato feefe baasso ashni safarasontu safarsefe. Sinuntano Ayyanani safarasimato feesefe baasso ayyanani safarasontu safaresefe.
6 Ashni wuza sina baron safaroos kitutu ephpha yaafa. Sinuntano Ayyanani wuza sina baron safaroos kaanewa naganetu imfa.
7 Ashni wuza sina baron safarefe asu Ha'oosi tumak aane ajajamefe; ajajamonak dey aafa chimanawuza sinna boor'a Ha'oosi gumawa.
8 Ashni eenantok zoonustesefe baasso Ha'ooson girsuk aafa chimone wuza.
9 Sinuntano nitto Ha'oosi Ayyana sikalontisi faar sinfaanane Ayyanani safarasiktano Ashni eenantoosimato aafa footi wuza. Kiristoosni Ayyana basaassi foonto asu Kiristoosni keentewa.
10 Sinuntano Kiristoos nittoossi feefaanane awune faaronnu atuntiis boor'aastan kabi chowa kitunir sinfanaknu Ha'oos nittotin ooko zagina boor'a ayyanantiis hayewawa.
11 Yesusnin kitun kabgi Ha'oosi Ayyana nittoossi faar sinfaanane Kiristoosnin kitun kabgi Ha'oos nittoossi fa Ayyanabaaski kamo kituni atuntiisik kaa imanawa.
12 Es bari boor'a aytaasakitono! Giddisuni wuza innoosta faarwa; sinuntano es giddisuni wuzaas ashni safarak fooniktawa.

13 Ashni safarak fafaatine kitutirwa. Sinuntano korto Ayyanaasi hugnak ashni wostontiison woraatine kaak footiwa.
14 Ha'oosi Ayyanak zoonustefe baasso zuuttere Ha'oosi naanggotawa.
15 Es bari boor'a: «Aabba! Abaniiso!» yira teegoti naawba sinati Ayyanatu ephpha taatitano digak fook hepsa wolla boz sinni ayyana aane ephphatoowetiwa.
16 Ha'oosi Ayyana inno ayyanaasneen ane sinna Ha'oosi naanggota sinniison innok zaala makefawa.
17 Ese Ha'oosi naanggota sinfaanine barir sina baron warasoniwa; Kiristoosneen ane dey warasonir; hash basa shanaason haa'er sinfaanine woli dey ulfinbaason haa'er sinaniwa.

Yooni Ulfinaas

18 Hashti fa shanaas hanneenti innok ammanon bestonak fa ulfinaasneen ane hoossifeni kabaasik isa wuzaneennu hoossunik aafa chimani wuza zagiratu faadifawungwa.
19 Testo zuuttera Ha'oosi naanggotni ammanon kesse bestooson akama kaltanaktu oodtifawa.
20 Testo zuuttambaase ke'nor sinanak mangsu barista katewa. Esiis dey bari teetni shunak sinnoynaron abdik oodanak zagi Ha'oosi fiqadikwa.
21 Es abdiis dey testo zuuttambaase teetbaasik tishuni bozoossin birmadumma kessa Ha'oosi naanggotak hoore birmadummanewa ulfinne asin haa'er sinanamatowa.
22 Testo zuuttambaase isarik hawungneen kar'a keektoni merok oottera haanet foobaason arifeniwa.
23 Sinuntano haanet fa testo bar bar koi'batawa; tesuni ima sina Korto Ayyanaason ephphete inno dey atuniisi furi sina Ha'oos ammanon kisira besunak fa Ha'oosi naanggota sinaason abdik oodet sikaloki atuniissi haanettu faaniwa.
24 Inno fariniis es abdiisikwa; sinuntano abdi zagifeni wuzaas biister sinfaanane abdi sinbaas feesharwa. Aafak biistefa baron oo abdi zagunirinso?
25 Sinuntano aafak biifeni wuzason abdi zagifaanine fakiyak oodani.
26 Esiisimato aakkak shiiphok chimanimato aane arifeni sinna boor'a Korto Ayyanaas hopiniison argasuna. Korto Ayyanaas teetbaasik kaamak wollok chimnoyni haanok innok noonona.
27 Asusa nibanon tu'nira biifa Ha'oos Korto Ayyanaasi safara awu sinnamato arir. Korto Ayyanaas kortoni meyak noonefanaas Ha'oosi fiqadinimatowa.

28 Ha'ooson shunfe baassoknawa bari safaraasimatona teegte asuni meyakna Ha'oos zuuttambaase asin ma'arik zagunamato arifeniwa.

29 Es bar dey sinnaas zeemma arina baasso Naasa
gitononnawa Naas dey showo ayni meeni ganeyaassin uuzza
sinanak Ha'oos zeemma buggina boor'awa.
30 Zeemma korina baassotin teege; teegena baassotin ooko
zagi; ooko zagina baassotin dey ulfinsi.

Ha'oosi Keeshtana
31 Eekin han wuzason awu unirin? Ha'oos innoneen ane
sinfaanane oo innotin tuuga'ok chimnirinso?
32 Ha'oos bari Naasik kenashtonoy innokwa iyaat aatira im-
nanneen aakkak zuuttambaase asin Naasneen ane waagba
foontonon ima beynirinso?
33 Ha'oos korina baassotin oo malatok chimnirinso? Ooko
zaguniis Ha'ooswa.
34 Oonso baassosta mangsu kar'niri? Kiristoos Yesus baas-
sosta mangsu kar'niroso? Bar innokwa iyaat kiti; kitun
kabire aba Ha'oosi ho'itta di; innok natifees dey barwa.
35 Kiristoosni keeshtanaastan oor kisuk chimniis oonso?
Rakko wedey shananoso? Kabugto wedey makanoso? Atatu
sinangwa wedey adagangwa? wedey siifonso?
36 Es dey:

«Ne boor'a wonaason zuutira kitusneen ane neebefeni;
shuktoni fantusiktonimato faadtefeniwa.»
yistera tichchenaasimatowa.

37 Ese innotin shuna Kiristoosnik es wuzason zuutira mer-
era innotin neebera merefa wuza zuuttambaase asiistan de-
nalo sinaniwa.
38 Es bari boor'a kitunu sinun, kaanu sinun, Ha'oosi
wosiyanu sinun, ha'suni hugnabesi faana baassonu sinoto,
hashti fa bar sinun, hanneenti yooni bar sinun, hugnaba
faana bar sinun,
39 Tegaas sinun, daaksoos sinun, aaffa testoosnu sinun
Daamni Kiristoos Yesusnikin danni Ha'oosi keeshtanatan oor
kisuni wuza aafa sinnamato gasasiratu fawungwa.

9

Ha'oos Israelni Daraasin Kori
1 Kiristoosneen ane faafaat futooson makefan; Aafa dey
eshana wuza. Ha'oosi Korto Ayyanak zoonustefa kanunaas
dey aafa eshana wuza sinnamato taak zaala makona.
2 Akama suumonewa ko'unoy rakkone nibnaassi faarwa.
3 Ashak koonta sina inno meyakwa iyaat ta Kiristoos-
nistan oor kessa Ha'oosi erwiya tayista kar'faanane shunana
kabawa.
4 Baasso Israelni meyawa; Ha'oos dey baassotin naang-
gotba zagiwa. Ulfinbaason baassok ammanon kisira besiwa.
Baassoneen ane dey teyya giri; tumaason dey baassok imi.

Futoni Ha'oni shiiphosi sitirinon baassok besi; Abdini kaambaason dey baassok imi.

5 Baasso koontobesiisik asteserni abani meyakin yeeseterwa. Kiristoos dey ashak yeenaas baasso zalaassinwa. Bar zuuttambaase asi denalowa; Koi'ba foontonon dey suusto Ha'owa; Aamin!*

6 Israelni zala zuuttera futoni Israelni meyata sina beyna boor'a Ha'oosi kaama shaartewa utawa.

7 Esiisimato dey Abrahamni zala zuuttera Abrahamni naanggotawa utawa. Ha'oos Abrahamnin: «Zalnees teegtonaas Yisaqniki kamowa» yina boor'awa.

8 Es bari boor'a ashak Abrahamnikin koontesete boor'a Ha'oni naanggotatawa. Sinuntano zala sinna faadtoniis abdini kaamaasi naanggotaas koi'bawa.

9 Es bar dey Ha'oos imna abdini kaamaas: «Hawungti wogga han kabaasta yoona; Saara dey arqa naanin kophona» yifarwa.

10 Es bar koi'ba sinnoynaron Ribqa asteserni abani sina Yisaqnin mano naanggotnin naanertefana kabaasik;

11-12 Ha'oosi koru wostok sinnoynaron teegok sinbaason ammanon besunak hep naanggotiis koontobaasneen zeemma wedey ma'aronnawa mangunonna zagsobesiisneen sinak Ha'oos Ribqak: «Arkiis hateesik ha'ir sinanawe» yi.

13 Esiis dey: «Yaqobnin shunin sinuntano Eesawunin oomten» yistera tichchenaasimatowa.

14 Eekin awu unirinso? Ha'o korir uuk chimaniroso? Isanne Ha'oos korir uuk aafa chimani wuza.

15 Ha'oos Musenin: «Feeshun unak sholena baassotin feeshun una; kenashtonak sholena baassotin kenashtona» yiwa.

16 Ese han bar bestefanaas asuni fiqadiknawa wostokna sinnoynaron Ha'oosi fakiyakwa.

17 Es bari boor'a korto matsafaasi Giphtsini taatoosa chowak: «Neeki kamo hugnanaason besuknawa sunnaas dey daa zuuttambaase asiissi artonak zagukna neen taassingwa» yifa kaama tichchewa.

18 Es bari boor'a Ha'oos fakunak sholena baassotin fakuna; sholena baassotin dey nibbesiis chimanak zagunawa.

Ha'oni Gi'newa Fakine

19 Es bari boor'a: «Ha'oosi fiqadinon oonu tugga'ok aafa chimanawuza. Eekin bar asuni meyanon mangu wostobesiisik awuni boor'a wee'efasso?» yira taan mamsutar sinana.

20 Ne han asuso! Ha'oosneen karakkarotak ne oonso? Kodaas baron hooi'fe barin: «Awuniron taan ekka zagira wostetso?» unak chimniroso?

* **9:5** Ooma ooma tichaasta Ha'oos zuuttambaase asiistan denalo utu yifa.

21 Kodaason hooi'fe bar isa tesa ho'aassin isa kodaason
ulfinnir, oomaason dey sinnoy wostota feeshanak zagire
wostonak mabtiba aafanoso?
22 Ha'oos gi'baason besuknawa hugnabaason ammanon
kissira besunakna sholefaat tishuk hoorera fa gi'ni asusaki-
tonik akamanon faki sinfaananekaso?
23 Dey zeemma ulfinak hoossina feeshu yina asuni
meyak ulfinbaasi arkunon ammanon kisira besunak
sinfaananekaso?
24 Feeshun yina asuni meya dey Ayhudni meyaassin koi'ba
sinnoynaron Aazabni meyaassin dey teegewa.
25 Es bar dey raajju Hoseniki kamo ekka yistenamatowa:

«Ta dara sinnoy baassotin: ‹Darata› yira teegona;
shuntonoy daraasin dey;
‹Shunto› yira teegona.

26 Baasso ‹Ta darate›
yistere teegtesete dimaasta;
‹Hayewa Ha'oosi naanggota›
yistere teegtosone.»

27 Raajju Isayyas dey Israelni chowaasik ekka yit kaam-
baason teggire make: «Israelni naanggotaasi faada baarini
fuutunimato arkifanaknu baassossin faruniis garo meya
koi'besiwa.
28 Daamiis woknoy taptak han daasta mangsu kar'ana»
29 Esiisimato Isayyas:

«Zuuttambaase asi denalo sina Daamiis;
innok zala fu'o shaki sinfaanane;
Sodomni katamaasewa;
Gamorani katamaas tishinaasimato;
inno dey tishuni kabawa»
yit zeemme makewa.

30 Eekin awu unirinso? Ooko sina wuzason danak
wostonoy Aazabni meya ooko wuzason danetewa; es ooko
wuzaas dey amantok bestefa barwa.
31 Sinuntano ooko sina wuzason dananik zagifa tumaasik
zoonustet fe Israelni meya tumaason oodak aane chimoto
sinna boor'a ookooski hamme aane kar'oto.
32 Es bar awuni boor'a ekka siniso? Ooko sina wuzaaski
hamme kar'a beyetees baasso ooko sina wuzason danak
sholsetees amantok sinnoynaron wostok sinna boor'awa. Es
bari boor'a tuusa'suni shu'aasik tuusa'esete.
33 Esiis dey:

«Ese asuni meyanon tuusa'suni shu'a Siyonuk duusuna;
Es shu'aas asuni meyanon tuusa'sira gansuni kaa'owa.
Barik amanefe bar aafa iichchona wuza.»
yistera tichchenaasimatowa.

10

Israelni Meya Ha'oosi Ugnak Zoonusto Beyete

1 Aytaasakitono! Nibnaassi fa akama kaltanaasewa
Ha'ooskiki tai'sit faana shiiphonaase Israelni meya
farsonekwa.
2 Aruus likki sina beybaastano baasso Ha'oosik kaambaasi-
mato fooni koona baassossi faanamato ta teetnaasik zaala
sinanawa.
3 Ha'oos asuni meyanon ooko zaguna ugnaason aane arsoto
sinna boor'a teetbesiisi ookoni ugnaasiktu zoonustetetano
Ha'oosi ooko ugnak aane zoonustosoto.
4 Amanefe asu zuuttere amantok ooko sinanak Museni
tumaas Kiristoosniistak yerewa.

Faruus Zuuttambaase Asikwa

5 Tumaason oodak bestefa ookoosik Museni matsafaassi:
«Tumaason zagife bar zuuttere kaak foonawa» yifarwa.
6 Sinuntano Ha'oos asuni meyanon amantok ooko
zagubaas ekka yistera tichchewa: «Nibneessi oo sama
kesnirinso?» utaatawa. Esiis dey Kiristoosnin kessukwa.
7 Wedey nibneessi «Tiir'oni dimaassi oo keronirinso?»
utaatawa. Esiis dey Kiristoosnin kitun kabgukwa.
8 Dey ekka yistera tichchewa: «Ha'oosi kaama teshnetu
fawa. Dey noononeessinawa nibneessinatu fawa» Es kaa-
maas dey inno makefeni amantoni kaamaaswa.
9 Yesus Daam sinbaason noononeesik zaala makefaata-
nenawa Ha'oos barin kitun kabginamato nibneessi amane-
faatanena farutawa.
10 Asu nibbaassi amanere ooko sinana; noonobaasik dey
zaala makere faruna.
11 Korto matsafaassi: «Barik amanefe bar zuuttere aafa
iichchonawuza» yistenaasimatowa.
12 Ese isa Daamiis zuuttambaase asi Daam sinna boor'a Ay-
hudni meeni ganeyaassinawa Aazabni meeni ganeyasina oor
oorba aafawa. Bar; barki shiiphsefe baasso zuuttambesiise
asik otumbaason daysire imana.
13 «Daamiisa sunanon teegefe bar zuuttere farunawa» yis-
tewa.
14 Sinuntano barin amanonoy aakkak teegok chimone?
Basa chowaason odonoy aakkak amanosone? Assinynya
foontonon dey aakkak odok chimone?
15 Assinynyani meya wostere hamonoy aakkak kaambaa-
son assuk chimone? Esiis dey: «Misirachchuni oduuson mak-
sefe baasso yoos aakka girsifaso!» yistera tichchenaasima-
towa.
16 Sinuntano Isayyas: «Daamiiso! Makeni oduuson oonso
amaneri?» yire makenaasimato misirachchuni oduuson
ephpheteese baasso zuuttambesiisetawa.

17 Ese amanto bestefanaas Misirachchuni oduuson odokwa. Es oduus dey Kiristoosni chowaasik maktefa kaamaaswa.
18 Shakaan mamsungwa; eekin kaambaason aane odosoto unoso? Korto matsafaassi:
«Kaambesiis daa zuuttambaase asiissi odte;
makesete kaamaas daasi dilta kar'i»
yistera tichchenaasimato futoosik odesetewa.
19 Shakaan mamsungwa; dey Israelni meya kaambaason aane arsoto unoso? Ekka ustonoynamato Muse zeemme:
«Kashisto daraasin koonotik zagira gaabbisisunawa;
yaadatonoy daraasik dey nittotin haarsuna» yiwa.
20 Raajju Isayyas dey:
«Taan sholsonoy baassok besten;
‹Ha'ooski ayinso?›
yire mamsunoy baassok ammanon besten»
yit digonoy makewa.
21 Sinuntano Israelni meeni chowaasik: «Ajajamonoy daraasnawa nuurife daraasna taaki yoonak wonaason zuutira kushunaason shongen» yifa.

11

Ha'oos Israelni Daraasin Aane Ha'uwa
1 Shakaani dey mamsungwa; Ha'oos darabaasin ha'iyoso? Isanne aane ha'uwawa. Ta teetnaasik Israelni daani asuwa; Abrahamni zala sina Biniyamni keengwa.
2 Ha'oos zeemma korina daraasin aane ha'uwawa. Korto matsafaas Eeliyasni chowaasik awu yinamato aane yaadatowetinoso? Dey Eeliyas Israelni daraasin awu yire malatenamato aane aruwetinoso?
3 Es kabaasik Eeliyas: «Daamiiso! Raajjunesakitonin worsete; sho'aneesikitonon bogesete; ta dey ta ta fui'tengwa, taan dey worsonek sholsedifeer» yire feer.
4 Sinuntano Ha'oos awu yiranso barik wolginari?: «Baal yistefa koo'loosik kaa'nonor naafun kum asunin taak fui'engwa» yiwa.
5 Han neyaasik dey sinfanaknu Ha'oosi otmak kortere fui'ter garo feeseterwa.
6 Ese bari koruus Ha'oosi otmak sinfaanane wostoktawa uwa; wostok sini sinfaanane Ha'oosi otma futonir sinana kabatawa.
7 Eekin gaanbaas awu siniso? Israelni meya sholesete baron aane danoto; sinuntano kortese baasso danete; fui'te baasso dey nibbesiison chinisete.
8 Esiis dey: «Ha'oos nibbesiison muumsi; es bari boor'a hawungneen kar'a aafbesi biinoynamato; odobesi odonoynamatowa» yistera tichchenaasimatowa.

9 Dawit dey:
«Maddibesiis ephfa eshmiya;
gansuni doo'a sinna baassotin rakkisifawungwa;
zagsete manguus baassosta kar'fawungwa;
10 Aafbesi biinor sinna talmon;
geshobesiis rakkok wonna wonna kuupufawung» yiwa.
11 Shakaani dey mamsungwa; Ayhudni meya gandesetees hepsa wolle kabsonoytematonoso? Indaanewa! Ayhudni mangsuusi boor'a Aazabni meya faru danetewa. Es bar dey sinaas Ayhudni meya Aazabni meyaasta koonosonek zagukwa.
12 Sinuntano Ayhudni meeni boor'aas han daasik eebba bestonak zagiwa. Baasso gandoos Aazabni meyak eebba siniwa. Ayhudni meya farsete sinfaanane eebbaas awune fa akama sinana kabanso!

Aazabni Meeni Faru
13 Ese hash makonaas Aazab sina nittokwa, Aazabni meeni wosi sinnamato wostefana wostoos ulfina sinnatu taak bestefawa.
14 Es baron dey zaginaas ta koon sina Ayhudni meyanon koonosonek zagunakwa. Es barik dey awuzakne baassossin isa isarin fatuk chimana sinana ukwa.
15 Ha'o baassotin ha'ifana kabaasik ooma han daasi daraas Ha'oosneen ane ganenanneen Ha'oos baassotin ephpha taafana kabaasik awu sinana sinna nittok bestefaso? Es bar kitun kabune faarwa.
16 Isa tesa tushoossin tesuni bar Ha'oosik imtera korto sinfaanane, tushoos zuuttera kortowa; esiisimato isa i'oos tasbaas korto sinfaanane waay'baas dey kortotu sinana.
17 Goorgu di bunaasi* way'animato sina Ayhudni meya katere ha'tesetenneen nitto buur'u di bunaasi i'oni way'animato sina Aazabiis baasso eddesi girira es tasaas imfana eebbaason haa'er sinfaatine;
18 Nitto Aazabni meya; waay'asimato katere ha'te Ayhudni meyaasta ge'atiitawa, Sinuntano nitto ge'efaatine waa'a waa'a sineti boor'a tasaas nittotin wor'anastano nitto tasaason wor'ak aafa chimati wuza sinnamato yaadatoti.
19 Sinuntano: «Waa'asikito kiitera gandenaas ta bari edde girunakwa» uti sinanawa.
20 Likkiwa! Baasso katere gandesetees amano beyobesisikwa. Sinuntano nitto chimma yeeretiis amaneseti boor'awa. Ese digotiistano ge'atik aane sholsifawa.
21 Ha'oos testoosik waay'a sina Ayhudni meyak kenashto shakaanane nittok dey aafa kenashtona wuza.

* **11:17** Israelni daak fa bunni i'oosi gaana zayiti wosuster.

22 Ese Ha'oosi garamanonnawa deessubaasonna biitwa.
Deessubaason besifanaas gande baassostawa. Sinuntano
garambaason besifanaas nittokwa. Es baron dey zagifanaas
bari garamaasik chimma yerefaatinewa. Chimma yero
shakaatine nitto dey katera gandetirwa.
23 Ayhudni meya amano beyobesiissin wolsefaatene
zeemoti katesete dimbesiista wolsonewa. Ha'oos zeemoti
dimbesiista baassotin wolgunak chimanawa.
24 Sinuntano nitto Aazabni meya testontiisik buur'u di
bunaasi waa'a sinna faani nitto goorgu di buna sinnoy
dimaasta tokto chimtetinneen han baasso testobesiisik
goorguki bunni waa'a sina Ayhudni meya wolle zeemoti
dimbesiista aakkak tokto beyone.

Ha'oosi Asu Zuuttambesiise Asikwa

25 Aytaasakitono!: «Inno aruwa» yit teetotitawa. Ta nit-
tok makona isa aacho chowa faarwa; Esiis dey Israelni
meyaassin isa isaas nibbesiis chimnaas Ha'oos teegena Aaz-
abni meya zuuttere Ha'ooski wolsone kabaneengwa.
26 Ese es barik Israelni darani meya zuuttere farusonewa.
Ekka dey yistera tichchewa;
«Fatunir Tsiyonun yoonawa;
Yaqobni zala zuuttambaase asiissin manguuson tishku-
nawa.
27 Boor'besiison tishkifana kabaasik;
Baassoneen ane giruna;
teyyani kaamaas haniiswa.»
28 Israelni meya misirachchuni kaamaason ephphetoo
beyobesiisik nitto Aazabni meyanon ke'ak Ha'oosi guma
sinetewa. Sinuntano Ha'o baassotin korubaastan kabi chowa
asteseriisi abani meeni boor'a baasso Ha'oosi zomowa.
29 Ha'oos korira otumbaasi imanon imnanneen orfo zagina
wuzaasik safarabaason aane gaabbefa.
30 Nitto Aazabni meya zeemo Ha'oosik ajajamonor sinna
faatir. Sinuntano hash Ayhudni meya ajajamo beyete boor'a
nitto fakiya daneti.
31 Nitto fakiya danesetiisne faaron baasso dey fakiya
danonek hash baasso Ha'oosik ajajamonor sinete.
32 Ha'oos fakibaason asu zuuttambaase asik besukwa iyaat
asuni meyanon zuutira ajajamo beyobesiisi taato sinonek
zagiwa.

Ha'oosik Imte Galata

33 Ha'oosi techumnewa arune awune faaron akamanso!
Mangsuni kar'baas dey tu'nustonor; ugunbaas dey aane arte-
fawa!
34 «Daamiisa safaranon arifer oonso?
Barin kiitunir oonso?»
35 «Ha'oosik liqsaat liqsina baron wolgire ephnir oonso?»

36 Zuuttambaase yaanaas barkin, Barki kamonawa bariknawa. Koi'ba foontonon ulfina barik sinfawungwa; aamin!

12

1 Ese aytaasakitono! Atuntiison Ha'ooson girsuni hayewa imanewa korto maa'ane zagira Ha'oosik imatik Ha'oosi garamak shiiphfawungwa. Es bar dey ma'a nibnitiissin kesfa futoni Ha'oni shiiphoswa.

2 Ma'a wuzaasewa girsuni wuzaase dey tuuma sina Ha'oosi fiqadinon aru chimatik kanuntiison gaddosuk nibnitiisi safarak sooltotitano han daastaki asuni meyane feer sinatiitawa.

3 Dey isa isarnitiis Ha'oos nittok imna amantoosimato shuphak safarotitano nittok sholsistan denalo teetnitiisik beegantok safarotiita yira taak imte Ha'oosi otmak makefawungwa.

4 Isa atuniista showo billiti faar, Es atuniisi billiti dey teetba teetbaasik ooma ooma wostoba faar.

5 Esiisimato dey inno showo sinfaat Kiristoosnik isa atu sinniwa. Isa atuusi billiti sinni boor'a innotna innotna isarwa.

6 Es bari boor'a Ha'oos otumbaasik innok imna showo tesa imaason wostota feeshuniwa. Es innok imte imaas Ha'oosi kaamanon awasu sinfaanane amantonisimato Ha'oosi kaamanon awasuni.

7 Innok imte imaas oomni meyanon argasu sinfaanane chima argasuni. Innok imte imaas asunin assu sinfaanane mai'sira assuni.

8 Innok imte imaas chinu sinfaanane chinuni, Innok imte imaas asunik ima sinfaanane ma'a nibak imani. Innok imte imaas ha'su sinfaanane chima ha'suni, Innok imte imaas kenashto sinfaanane es baron dey girak zaguni.

9 Sinnoy sinna bestoni uba foontonon futoni keeshtananti foon. Mangu wuzason oomtoti, Ma'a sina wuzasneen ane isar sinti.

10 Nittotna nittotna ayna ayna asi keeshtanaasik shunoti. Nittotna nittotna ulfinsuk taptoti.

11 Hopunoy guzu Ayyanaasik zoonustera Daamiisik wostotiwa.

12 Abdiisik girotiwa, Shana yaana wono fakuti. Wonna wonna shhiiphoti.

13 Amanynyi ayni meyanon rakobesisiisik argasuti. Irba sinne ye baassotin ephpha irbasuti.

14 Nittotin kabgife baassotin suusti, suustitano erwutiitawa.

15 Girefe baassoneen ane girsoti, waassefe baassoneen ane waasusoti.

16 Nittotna nittotna isa safarak isar sinna footi. Teetnitiison tegguk beegantooson beyya tukamni meyaneen ane isarik foosoti, Teetnitiisik inno aru utiitawa.
17 Asu zuuttambaase asi sinak ma'ar sina wuza zagutitano asuni meya nittoosta mangu wuza zagsefe kabaasik wolgira mangu wuza baassosta zagutiita.
18 Nittok chimter sinafaanane asu zuuttambaaseneen ane nagak footik nittokin sholsi wuzason zuuttira zagusoti.
19 Koontaasakitono! Gi'ason Ha'oosik beytitano nitto wolla guma kaastotiitawa: «Guma kaastoniisnawa gumani qowaason wolguniisna tawa yifawa Daama Ha'oos» yistera tichchewa.
20 Es bari boor'a gumani kaastostan gumanees maktefaanane maasu iktefaanane dey ushu, Es baron zaguneesik teetbaasta iichchanni geya wotutawa.
21 Mangu wuzason ma'arik merotano mangu wuzaasik mertotaata.

13

Ha'sife Baassok Ajajamo Sholsir

1 Aaffa ha'suusnu sinun imtefanaas Ha'oosi fiqadik sinna boor'anawa hash dey feese ha'sinynyani meya taatesetees Ha'oosik sinna boor'ana asu zuuttere basa denalo ha'sife baassok ajajamonak sholsuwa.
2 Es bari boor'a ha'sife baassotin tugga'efe bar zuuttere Ha'oosi ajajinontu tugga'efewa, Ajajamo beyfe bar dey basastatu ke'o ephphe yeefewa.
3 Ha'sife baasso digtesefees mangu wuza zagsefe baassoktano ma'a wuza zagsefe baassoktawa. Ha'sife baassotin digo beya sholefatoso? Ese ma'a wuza zaguwa, baassokin dey galata danatawa.
4 Ha'sife bar neek ma'a wuza zagunak taate Ha'oni wostinynyawa. Ha'sife bar siifo taar'enaas shimak sina beyna boor'a mangu wuza zagir sinfaatane barin digowa. Bar mangu wuza zagife baassotin ke'uknawa Ha'oosi gumani kaastonon besunakna Ha'oosi wostinynyawa.
5 Es bari boor'a dey Ha'oosi ke'onon digoos koi'ba sinnoynaron, haalantiis nittotin wee'ona boor'a ha'sife baassok ha'u sholsuwa.
6 Girbo kaasifetiis dey es bari boor'awa; ha'sife baasso es wostooson wostesefees Ha'oosik wostokwa.
7 Isarba isarbaasik sholsi wuzason zaguti. Girbo girbotik sholsina barik girbo girboti; karaxa sholsina barik karaxa kaasuti; digotik sholsina barin digoti; ulfina sholsina barik ulfina imti.

Nittotna Nittotna Keeshtosoti

8 Nittotna nittona keeshtosoti tano ooni kowanu nittoosta foonata; Es bari boor'a asusin zuutire shunfe bar tumaason zagiwa.

9 «Gerkesataata, worutaata, wiisotaata, eenantotaata» yifa ajajisewa ooma ooma ajajiisikitone zuuttera: «Asu zuuttambaase asin ne ne teetaason shunfataysimato shungwa» yifa isa ajajiissi zuuttera giriwa.

10 Asusin shunfe bar es shunna asusata mangu wuza aane zagife. Es bari boor'a asunin shunfe bar ajajiison zuutire zagiwa uwa.

11 Ese Afay'nitan guzuti wonaas hash kar'namato arutiwa. Zeemoti amaneni wonaastan hashti faruni wonaas mai'sira yaara innoki kar'iwa.

12 Waalaas aatdifarwa; wonaas dey ta'i; es bari boor'a talmaasi wostonon beyya chaarefaasi neeboni meyaason mayaniwa.

13 Yaahoknawa ushshe zawokna gerkesaknawa wojochokna faassoknawa mangu koonakna sinnoynaron wonaasi chaarefaassi feefe asuni meenimato ma'arik foosoti.

14 Es bari boor'a Daam Yesus Kiristoosnin maytitano ashnitiisi kaltananon tuunuk safarotiitawa.

14

Asuniista Mangsu Kar'atiita

1 Nitto ganeyaassi amantobaasik hopi sina asusin ephphatootitano basa teetni safaraasta karakkarotiita.

2 Isa beso biyani: isa asu beste wuzason zuutire muunak chinuni amantoba foona. Sinuntano amantobaasik zagu beya bar tokte toko bar barontu meefe;

3 Barin Ha'oos ephphata sinna boor'a beste wuzason zuuttire meefe bar muunoy barin kashshunaatawa; muunoy bar dey meefe basaasta mangsu kar'anatawa.

4 Eekan oom asusa wostinynyanita mangsu kar'fees ne oonso? Bar yerefenak wedey gandefenak daambaasa girowa; dey Daamiis barin yeetu chimana sinna boor'a chimme yeronawa.

5 Esiisimato isa wonaas ooma wonaastan denalo ulfinto zagire safarefeer foonak chimanawa; Oomiis dey wonaas zuuttera isa kixxe ulfinbatu faartano wonaasikitoni ganesi oorba oorba aafawa yiretu safarefewa. Ese es barne fa wuzaasik asu isarba isarbaasik nibbaassi safarenaysimato zaguwowa.

6 Isa wonaason ooma wonaastan denalo zagire ulfinsifer feefaanane Daamiisa ulfinakwa iyaatwa. Beste muusonnu zuutire meefe bar Daamiisa ulfinakwa iyaattu meefe, Meefena muusik dey Daamiisin galattefe. Beste muuson

zuutire muunoy bar Daamiisa ulfinakwa iyaat aane meefe. Es muu beybaasik dey Ha'ooson galattefe.

7 Innoossin teetbaasik kitifer wedey teetbaasik feefer aafewa.
8 Faafaanine Daamiisiktu fooni; kiitifaanine dey Daamiisiktu kiituni. Es bari boor'a kitifenik kaak faafenik inno teetniisik Daamiisarwa.
9 Es bari boor'a Kiristoos kitire kitun kabinaas hayewni meyaknawa kituni meyakna Daam sinanakwa.
10 Eekan ne ayneesata awagan mangsu kar'fasso? wedey Awagan ayneesin kashshifasso? Inno zuuttamniise Ha'oosi mangsuni kar'ni kodaasi sinta yeeronirwa.
11 Dey matsafaassi:

« ‹Ta hayewawa› yifawa Ha'oos;
ke'aas zuuttera ta sina kaa'nonawa;
termaas dey;
Ta Ha'o sinnamato taak zaala makonawa»
yistera tichchena boor'awa.

12 Es bari boor'a inno isarni isarniis teetnisi wostok Ha'oosi sina ta'a wolguba imanirwa.

Asunik Tuusa Sina Aane Sholsifa

13 Es bari boor'a isarniis oomiisata mangsu kar'anita; Sinuntano oonu aybaasa ugunta gansuni wuza wedey tuusa duusunoynamato teetbaason oodo.
14 Isa wuza zinawa yire safarefe asu es wuzaas bariktu zina sinanatano aaffa wuzanu teetbaasik kiina sina beynamato ta Daam Yesuniki kamo mai'sira aringwa.
15 Ne maafata muusi boor'a ayneesik tuusa sinatar sinfaanane keeshtanaas neyissi aafawa; Es bari boor'a Kiristoos barik kitina asusin maafata muusi boor'a tishunak zagutaatawa.
16 Ese nittokik ma'ar sina wuzason oomni meya kashshusonek zagutiitawa.
17 Ha'oosi taato Korto Ayyanak bestefa ooko, naganewa giranetano muunewa ushne asi chowatawa.
18 Esiisimato Kiristoosnik wostefe asu Ha'oosontu girsife, asuni sinak dey galatamtowa.
19 Es bari boor'a nagaas bestefana wuzaasonnawa innotna innotna chimani wuzasonna sholoniwa.
20 Muuni boor'a Ha'oosi wostonon boganittawa. Muus zuuttera kaymawa; sinuntano oom asusin tuusa'suni muuson muus likkitawa.
21 Es bari boor'a ayneesin tuusa'isunoytamato asha muu beya wedey waynini usha usha beya wedey aaffa tuusa'suni wuza zagu beya ma'arwa.

22 Ese han amantonees neenawa Ha'oose asi ganeyasi sinungwa, Likkiwa yire amanena wuzason zagin kanubaas wee'onoyna asu galatamtowa.
23 Sinuntano awuzakne yifet meefe asus zagina wuzaas amantok sina beyna boor'a mangsu basaasta katerwa, amantok zagtonoy wuzaas zuuttera boor'awa.

15

Asuni Meyanon Girsu Sholsir

1 Amantok chim sina inno hopini meeni hopiyaason wor'aniktu sholsifatano inno teetniison girsunik aane sholsifawa.
2 Isarni isarniis oom asusin amantobaasik chimanak barik ke'ni wuzaasewa barin girsuni wuzaase asin zaguniwa.
3 Kiristoos teetbaason aane girsuwe; sinuntano korto matsafaassi: «Asuni meya neen me'ete me'aas tayistatu kar'iwa» yifa kaama basaasta kar'i.
4 Korto matsafaassin danfeni fakiyaasewa chinuse abdini foonak zeemma tichchenaas innotin assukwa.
5 Fakinewa chinune imfa Ha'oos nittotna nittotna Kiristoos Yesusni besosik zoonustok oomiisneen isar sinne fooson nittok imangwa.
6 Es bar sinnaas Daamni Yesus Kiristoosni Aba Ha'ooson isa nibaknawa isa kaamakna ulfinsutikwa.

Misirachchuni Kaamaas Aazabni Meyak Makte

7 Kiristoos Ha'oosi ulfinak nittotin ephpheteenamato, nitto zuuttamnitiise isaas oomiisin ephphatoosoti.
8 Han ta makefanaas Ha'oos zeema abani meyak girina teyyani kaamaas ko'unak Ha'oosi futokwa iyaat Kiristoos Ayhudni meeni wostinynya siniwa.
9 Dey Aazabni meya Ha'ooson fakibaasik galattosonekwa. Tichaassi:
«Es bari boor'a Aazabni meeni ganeyaassi neen galattonawa;
sunneesik dey gaamak galata imanawa»
yistera tichchenaasimatowa.
10 Dey:
«Nitto Aazabni meyane!
Ha'oosi daraneen ane girotiwa»
yistera tichchewa.
11 Hepsa dey:
«Aazabni meyane!
Zuuttera Daamiisin galattoti;
daraas dey zuuttera Daamiisin galattoti»
yistera tichchewa.
12 Esiisimato dey raajju Isayyas dey:
«Isseyni zalaassin koontonir yoona;

Aazabni meeni zoonsi sinanak kabuna;
baasso dey abdibesiison basaasta zagsone» yifawa.

13 Nitto abdiis Korto Ayyanaasi hugnak dichet hamanak abdini Ha'ooson amantontiisik giranewa nagane tuunira nittok imangwa.

Phawulos Digaba Foontonon Tichina Wuzaasi Chowa

14 Aytaasakitono! Ma'ak tuuma nitto; tuuma aruk tuumesetiis; isaas oomiisin kiituk chimatik sinnamato ta aringwa.
15 Ha'o taak imna otmaasimato nittotin yadasunak sholefaat isa isa chowa digaba foontonon tichingwa.
16 Han Ha'oosi otma taak imtenaas Ha'oosi misirachchuni kaamanon Aazabni meyak makonak maagnimato sinna Kiristoos Yesusnik wostonakwa. Esiis dey Aazabni meya Korto Ayyanak korteserenawa Ha'ooson dey girsuni maa'a sinerena tai'sosonektu wostedifawungwa.
17 Es bari boor'a Kiristoos Yesusniki kamo Ha'oosik wostonak chimnaasik teetefawungwa.
18 Aazabni meya ajajamer sinonek zagunak Kiristoos ta kaamaasiknawa ta wostoski kamona wostena wuzasontano ooma isa wuzane makonak aafa chimanawuza.
19 Esiisimato dey akama akama biistera artonoy wuzasiknawa diinqi wostoosikitokna dey Korto Ayyanaasi hugnak Yerusalemun kabira Eliwarqoni biratoostana kar'a Kiristoosni misirachchuni kaamaason makengwa.
20 Wonna wonna kaltefanaas dey oom asu kaputna kaptaasta keer'ak sinnoynaron Kiristoosni sunaas teegtonoyna dima zuuttambaase asiissi misirachchuni kaamaason makonakwa.
21 Esiis dey: «Zeemo sinak basa chowaason maktonoyna asuni meya biyone; basa chowaason odonoy baasso yaadatosone» yistera tichchenaasimatowa.

Phawulos Room Hamanak Koppa'e

22 Hashneen kar'a nittoki yoonoynamato showo wona kaltengwa.
23 Sinuntano hash han biratoosta faase daasta wostonaason koi'sina boor'a; dey showo neyaastan kabira nittotin biyanak akamanon kaltet faanar sinna boor'a,
24 Ispen hamfana kabaasik shaatera nittotin biyanak koppa'engwa. Garo wonanon nittoneen ane girak aatinanneen orfo ugunnaasik sinni argasu taak zagutimato abdi zagifawungwa.
25 Sinuntano hash Ha'oni asuni meyak imtoni argasuni waaga ephpha Yerusalem hamnarwa.

26 Esiis dey Meqedoniyaknawa Akiyakna feese Ha'oni asuni meya Yerusalemuk feese tukamni meyak imtoni argasuni waaga wossonek buggire kabsete boor'awa.

27 Es argasuuson baasso fiqadik imetees giddi sinna boor'awa. Aazabni meya Ayhudni meyaneen ane ayyanani eebba haa'er sineteneen Aazabni meya ashni foobesiisik Ayhudni meyanon argasusonek giddiwa.

28 Es bari boor'a han zuutte argasuni waagaason Yerusalem ephpha taamma imnanneen orfo nittoki kamo Ispen hamanawa.

29 Nittoki yaafana kabaasik Kiristoosni eebbaason tuumanon ephpha yoonamato arifawungwa.

30 Aytaasakitono! Taak Ha'ooski shiiphok kabefana kabonaasik taan argasutimato Daamni Yesus Kiristoosniknawa Korto Ayyanaasi keeshtanakna nittotin shiiphefawungwa.

31 Es shiiphotiis dey Yuudani daasta feese amanonoy asuni meeni kushusin fui'tonaknawa Yerusalemuk fa wostonaason Ha'oni asuni meya ephphetoosonematowa.

32 Es bar dey sinnanneen orfo Ha'o iyaanane girak nittoki yaara nittoneen ane halagalfatonak sholefawungwa.

33 Nagani Ha'oos zuuttamnitisneen ane sinfawungwa; Aamin!

16

Nagani Ooshsho

1 Kinkirayasni katamaasi fa betekiristaniissi wostet fa Feeben amanamto eetni sinbaason arutik sholefawungwa.

2 Bar taannawa oom showo asuni meyanonna argasir sinna boor'a amanynyini irbani meyanon ephphetoo sholsifanaysimato Daamiisa sunak ephpha taara barik sholsi wuza zuuttambaase asik argasutik adara yifawungwa.

3 Kiristoos Yesusni wostoosik taneen ane isar sinne wostet feese Prisklaniknawa Aqilakna naganaason maksoti.

4 Baasso dey zeemo sinak ta edde kituknu sinfanak hoorere feeseterwa. Es barik dey baassotin galattefawungwa. Ta ta ta sinnoynaron Aazab sinefaat kiristana sina amanynyini meeni betekiristaniisikitoneen baassotin galattesedifewa.

5 Baassoki keer Ha'oni shiiphok zuuttesefe amanynyini meyak naganaason maksoti. Iisiyani daastak zeemme Kiristoosnik amane bariknawa shunfana Ephenetoosnikna naganaason makotiwa.

6 Nittok akamanon hopi Maaramik naga makoti.

7 Taneen ane taatere feese baassoknawa wosini meeni
ganeyaasik arto sina Ayhud koontaasakitonikna dey An-
dronikosniknawa Yuuniyaasnikna naga makoti. Baasso
Kiristoosnik amanoosik tayistan zeemme feeseterwa.
8 Daamiisik shunfana Ampiliyatosnik naganaason
makotiwa.
9 Kiristoosni wostoosik innoneen ane isar sina Urbanos-
niknawa shunfana Istakusnikna naganaason makotiwa.
10 Kiristoosnik fa amantobaas fattantera zaala maktena
Aphelisnik naganaason makoti. Aristobulosni keerki meya
sine baassok dey naganaason makoti.
11 Ayhud sina koonta Herodiyanik naganaason makoti.
Narsiisni keeruk Daamiisik amanere feese meyak naganaa-
son makoti.
12 Daamiisa wostok hopit faase mashka meyak; Tirufayik-
nawa Tirufosakna naganaason makoti. Daamiisa wostok
akamanon hopit fa barewa Kiristoosnik ta baron shunfana
Persiisik naga makoti.
13 Daamiisa wostonon wostok akamanon arto sina Rufos-
nik naganaason makoti. Taan dey nawuba zagira shunfa
intobaasik naganaason makoti.
14 Asinkiritosniknawa Felegonnikna, Hermesnik,
Patrobasnik, Hermasnik dey, baassoneen ane feese ayni
meyak naganaason makoti.
15 Filogosnik, Yuliyak, Neryaniknawa eetbaasikna na-
ganaason makoti. Esiisimato dey Olumpasniknawa baas-
soneen ane feese amanynyini meya zuuttambesiise asikna
naganaason makoti.
16 Korto daamok naga ooshshosoti. Kiristoosni betekiris-
taniisikito zuuttera naga nittok makse.

Koi'ni Kiito

17 Aytaasakitono! Ephpha taaseti assuuson tugga'er sinere
nitto ganeyasi oor oor kesnewa rakkone ephphe yeesefe
asuni meyaastan teetnitiison oodtiwa. Baassostan dey wok-
tiwa.
18 Es effetena asuni meya teetbesiisirontano Daamni Kiris-
toosnik aane wostesefewa. Shupha wollaknawa ge'sire tee-
gokna garamni meeni nibaason eeshshisefe.
19 Misirachchuni kaamaasik ajajamer sinnitiison asu zu-
uttambaase asi sinak arte sinbaasik girefanaknu ma'ar sina
wuzaasik techum; mangu sina wuzaasik dey garam sinatik
sholefawungwa.
20 Es baron zagifaatine nagani Ha'oos ta'a wonaassi Sex-
anaason wochontiisi sikalosi yer'a eesuna. Daamni Yesusni
otmaas nittoneen ane sinfawungwa.

21 Taneen ane wostefe Ximotiyos naga nittok make. Esiisimato Ayhud sina koonta Luqiyos, Iyasonnawa Sosipatrosna naga nittok maksete.
22 Han wosiyaason tichi ta Xertiyos dey Daamiisik naga nittok makefawungwa.
23 Taanawa hantak fa betekiristaniisikitonon zuutire irbasife Gaayos naga nittok makedifewa. Katamaasi waaganon kunsife Erastos dey ayni sina Qo'artoos naga nittok make.
24 *Daamni Yesus Kiristoosni otmaas zuuttamnitisneen ane sinfawungwa; Aamin!

Galatni Shiipho

25 Ibeneen aachera fa, hash dey ammanon kesa futoni aacho chowaaski kamo ta makefana Yesus Kiristoosni chowaasik makefa misirachchuni kaamaasik amantontiisik chimma yerotik nittotin zagunak chimanawa.
26 Sinuntano hash es futoos ammanon kessa bestewa, Koi'ba foonto Ha'oosi ajajik zuuttambesiise amanere ajajamosonek raajjuni meeni matsafaaski kamo daraas zuuttere arsonek zagtewa.
27 Bar bar techumba faana isa Ha'oosik, Yesus Kiristoosniki kamo koi'ba foontonon galata sinfawungwa; Aamin!

* **16:24** Isa isa Girikni matsafaas han baron aane daysifa.

Wosi Phawulosni wosiya
Qoronxoski asuni meyak Gachgiru

Phawulos Qoronxoski asuni meyak tichina issonsa wosiyaas tichchenaas Qoronxosuk tokna betekiristaniissi kiristinnani kaasiknawa amantoosikna kabi chowaasi rakkok kotba imak safarefaatwa. Es kabaasik Qrontoos show tesa asuni meya feesefe Girikni katama sinbaastan denalo Akayiya yiste Roomni ha'suussi arki katama. Es katamaas akama nagadak; sinnoy ge'ni dubbiyok; akamanon tagit fa mangu amalaknawa haymanotiisikitoni showokna arto.

Wosiis arkiron betekiristaniissi fa oor oor kesaason; zinaason; gerkesni chowaasik; ephne girune asi chowaasik; betekiristanini sitirini chowaasik; Korto ayyanaasi imaasikitonewa kitun kabuni chowaasiknatu makefe. Esiisimato wosiis es mamsusikitok misirachchuni kaamaas wolguba imanamatotu make.

«Keeshtana» Ha'oos daraasik imna imaasikitosin akama sinbaason besifaas eddeba asire keezesta fa bar han matsafaassin arto dima yisteratu faadtefa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-9*
Kiristanani meeni ganeyaassi kabi oor oor kesaas *1:10—4:21*
Gerkesa *5:1—7:40*
Koo'lok shukte ashaason muuni chowak Phawulos imna wolgu *8:1—11:1*
Betekiristanini kaanewa Ha'oni shiiphoni sitirine *11:2—14:40*
Kiristoosnawa amanynyini meeni kitun kabune *15:1-58*
Yuudak feese rakkata kiristanani meyak zagte argasu *16:1-4*
Teetni chownewa matsafaasi koor'une *16:5-24*

1 Ha'oosi fiqadik Kiristoos Yesusni wosi sinanak teegte
Phawulosnawa ayni sina Sostensikna;
2 Qoronxosni katamaassi fa Ha'oosi betekiristaniisik;
barissi feese Kiristoos Yesusnik korto sine baassoknawa
korto sinonek teegte baassokna; esiisimato dima dimaassi
baassoknawa innokna Daam sina Daamni Yesus Kiristoosni
sunaason teegsefe baasso zuuttambesiise asik;
3 Abani sina Ha'ooskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna
otumnewa nagane nittok sinfawungwa.

Galata Ha'oosik

4 Kiristoos Yesusniki kamo Ha'oos otumbaason nittok imna
boor'a wonna wonna Ha'onaason galattefawungwa.

5 Zuuttambaase asik wollak sinun aruk Kiristoos Yesusnik
otum sinetiwa.
6 Kiristoosni chowaasik makeni zaalaas nittokik zagiratu
fawa.
7 Es bari boor'a Daamni Yesus Kiristoosni ammanon yoo-
son oodet faasefeti kabaasik Ha'oosi Ayyanani imaassin is-
arnu nittok aafa yo'una wuza.
8 Daamni Yesus Kiristoos wolle yoona wono zinniti foonto
sinna koi'baasta kar'ananneen chimma footik nittotin zaga-
wowa.
9 Naaba sina Daamni Yesus Kiristoosneen ane isarniti
foonak nittotin teege Ha'oos amanamtowa.

Kiristanani Meeni Ganeyasi Zagte Oor Oor Kesa

10 Aytaasakitono! «Nitto ganeyaassi oor oor kesa foonata;
zuuttamnitiise isa nibaknawa isa safarakna chimma footi»
yira Daamni Yesus Kiristoosni sunaasik shiiphefawungwa.
11 Aytaasakitono! Nitto ganeyaassi faasso faanamato
Kelo'eni keer feese meyakin odengwa.
12 Esiis dey nitto isa isarnitiis: «Ta Phawulosnir, ta Aph-
philosnir, ta Phexirosnir, ta Kiristoosnir» yisefeti.
13 Eekan Kiristoos bagtewoso? Phawulos nittokwa iyaat su-
uttewoso? wedey haphuktesetiis Phawulosni sunaasikoso?
14 Ta Qersiposnawa Gayosnatano nittoossin ooninnu aane
haphqut sinna boor'a Ha'ooson galattefawungwa.
15 Es bari boor'a: «Ta Phawulosni sunaasik haphuktengwa»
yire makok chimnir oonu aafe. [
16 Futowa; Isxifanosni keerki meyanon haphqingwa; es
baassoneen oom haphqina asu foobaason aane yaadatotwa.]
17 Kiristoos taan wosinaas misirachchuni kaamaason
makonaktano haphqunaktawa; Kiristoosni mesqeliis
shima sinna fui'tonoynamato misirachchuni kaamaason
makefanaas asuni techmak beste wollaktawa.

Kiristoos Ha'oni Techumnewa Hugnane Sinnamato

18 Mesqeliisi kaama tishuni baassok gowwumma sinnatu
faadtefa; sinuntano faruni innok Ha'oni hugnawa.
19 «Techumni meeni techmaason tishkuna;
aruni meeni aruuson shima zaguna»
yistera tichchewa.
20 Eekan techum ayfeso? Tumaasi aru dey ayfeso? Han
neyaasi tu'ninyinya ayfeso? Ha'oos han daastaki techmaason
gowwumma aane zaguwanoso?
21 Han daastaki asuni meya baasso teetni techmaasik
Ha'ooson aru chimonoytemato Ha'oos techumbaasik kul-
fiwa. Sinuntano gowwanimato faadtefe inno makefeni Misir-
achchuni kaamaasik amanefe baassotin fatunak Ha'oosi
fiqadi siniwa.

22 Aagenu sinfaanane Ayhudni meya biistera artonoy wuza
biya sholseter; Girikni meya dey techmatu sholsefe.
23 Sinuntano inno Kiristoos innokwa iyaat suuttobaasontu
makefeni; es bar dey Ayhudni meyak tuusa; Girikni meyak
dey gowwumma.
24 Sinuntano teegte baassok Ayhud sinoto Girikni meya
Kiristoos Ha'oosi hugnanewa techumnewa.
25 Esiis dey Ha'oosi gowwumma asuni meeni techmaas-
tan denalowa; Ha'oosi hopiya asuni meeni hugnaastan de-
nalowa.
26 Aytaasakitono! Ha'oos nittotin teegena kabaasik awune
fe asu sinetimato yaadatotiwa. Asuni safarasimato nitto
ganeyaassin showoni meya techum wedey chim wedey arto
asu aafsetiwa.
27 Sinuntano Ha'oos techumni meyanon iishshunak han
daastak gowwanimato faadtefe asuni meyanon koriwa; chim
meyanon iishshunak han daasta feese hopinimato faadtefe
baassotin koriwa.
28 Ha'oos han daastaki asuni meeni sinak ulfinto yiste
wuzasikitonon ulfintonor sinbaason besuk; han daastak
daakalo sina baronnawa kashistosonna dey shima sina
wuzason koriwa.
29 Es baron dey zaginaas oonu Ha'oosi sinak basa teetni
safaraasik teetonoynamatowa.
30 Sinuntano Ha'oos nittotin Kiristoos Yesusneen ane isar-
niti foonak zagi. Es bari boor'a Ha'oos Kiristoos Yesusnin
innok techumni; ookoni, kortoninawa furinina sinanak za-
giwa.
31 Ese matsafaas dey: «Teetefe bar Daamiisik teetowowa»
yistera tichchenamatowa.

2

Suutte Kiristoosni Chowaason Mako

1 Aytaasakitono! Ta nittoki yaana kabaasik Ha'oosi aa-
cho chowanon makenaas wolumni chimak wedey akama
techumni besuktawa.
2 Nittoneen ane faana kabaasik Yesus Kiristoosnawa esiis
dey mesqeliista suuttere kitubaasontano ooma isa wuzanu
arunoynamato buggira faanar.
3 Es bari boor'a nittoneen faana kabaasik hopi sinna digak-
nawa akama qorkuknatu faan.
4 Wolumnaasewa makonaase asuni techmaknawa wol-
lumni kaatuk sinnoynaron Ha'oosi Ayyanani hugnanon am-
manon besukwa.
5 Es baron dey zaginaas amantontiis asuni techumta kaput-
ter sinnoynaron Ha'oni hugnak teetonakwa.

Ha'oni Techma

6 Sinuntano ayyanak fook chim asuni meyak techmaktu
makefeni; sinfanaknu makefeniis dey han daastaki techma
wedey tishuni meeni han daason ha'sisefe baasso techmak-
tawa.
7 Sinuntano inno makefeniis Ha'oos zeemma showo neya-
neen inno ulfinaasik hoossina barewa aachera fa Ha'oosi
aacho chowni techmanonwa.
8 Han daason ha'sife baasso ganeyaassin han techmaason
arir oonu aafe; arisete sinfaanane ulfinni Daamiisin suu-
tosone kabatawa.
9 Sinuntano Matsafaassi:
«Aafa binoynaason;
odo odonoynaason,
Asuni niba safaronoynaason;
Ha'ooson shunfe baassok hoossiwa»
yistera tichchenaasimatowa.
10 Sinuntano innok Ha'oos Ayyanbaaski kamo aacho
chowaason ammanon besiwa. Ha'oosi Ayyana akamanon
aacho sina Ha'oosi chowanonnu fu'onoy zuutira tu'nir.
11 Asuni chowaasik sinar sinfaanane basa teetni ayyanaas-
tano ooma basaassi fa safaraason arifer oonso? Esiisimato
Ha'oosi Ayyanatano Ha'oosi safaranon arunir oonu aafe.
12 Ha'ooskin imte wuzason arunik Ha'oosi Ayyananontu
ephphataani tano han daasi ayyananon aane ephpha-
toweniwa.
13 Es bar dey ayyanani wuzason ayyanak feesefe baassok
makefeniis asunikin bestefa techmaasik sinnoynaron Ha'oni
Ayyanaaskin bestefa techmakwa.
14 Sinuntano Ha'oosi Ayyana basaassi tishifaan ashak feefe
asu Ha'oni Ayyanaaskin imtefa wuzasikitonon aafa eph-
phetoona wuza. Es imte imaason tu'untefeniis Ha'oosi
Ayyanaki kamo sinna boor'a es asus yaadatonak aafa chi-
manawuza.
15 Sinuntano Ha'oni Ayyana basaassi faana bar zuuttam-
baase asin tu'nir. Sinuntano bar teetbaasik ooniknu aane
tu'untefe.
16 Esiis dey:
«Daamiisa safaranon;
oo aruk chimnirinso?
barin kiituk chimnir oonso?»
yistera tichchenaasimato,
Sinfanaknu Kristoosni nibaas innoossi faarwa.

3

Qoronxosni Betekiristaniissi Oor Oor Kesa Kabi

1 Aytaasakitono! Ta nittotin assifana kabaasik ashni sa-
farak Kiristoosnik hashnu chimma yeronoy daaga naanggota

sinetimatotano Ha'oni kaamak feesefe baassosimato zagiratawa.
2 Chima muuni muuk chimnoy daaga naanggota sineti boor'a ta nittotin shaabotano chima muu aane maasutwa; Hashnu sinfanak nitto chima muuni muuk chimnorwa.
3 Nitto hashnu ashni safarak fe asuwa; nittotna nittotna wol koononewa karakkarone faar sinna boor'a ashni safarak feer sinnititanoso? Wostet faaseti wostoos dey baaki asunimatotanoso?
4 Isar: «Ta Phawulosnirwa» oomiis dey: «Ta Aphphilosnirwa» yifena kabaasik baaki han daastaki asu sinnitisontanoso?
5 Shakafooti Aphilos aambenso? Phawulos aambenso? Baasso nitto amanotik zagi wostinynyawa; isa isarbesiis wostesefees Daamiisik baassok imna wostosongwa.
6 Ta tokin; Aphphilos aka ushi; sinuntano dichiis Ha'ooswa.
7 Es bari boor'a wostoosik arkiron sholsu sinaas dichi Ha'oostano toka bar sino aka ushi bar isa wuzanetawa.
8 Toka bar sino aka ushi bar isa barwa; isa isarbaas wostobaasimato teetbaasi waaganon ephphetoona.
9 Inno nittoneen ane Ha'oosik woste wostinynyawa; nitto dey Ha'oni foshnewa Ha'oni shu'uni keyanewa.
10 Ha'oos taak imna bari otmaasimato isa haxxe shu'ni keya keer'fe keer'inynyanimato kaputta kunsin; oomiis dey ta kaputna kaptaastatu keer'ana. Sinuntano isarba isarbaas es barista aakkak keer'anamato arunak sholsifa.
11 Isarga kaputte kaptaastan oonu ooma kapta kaputanak aafa chimanawuza; es kaptaas dey Yesus Kiristooswa.
12 Oonu es kaptaasta warqek wedey birrik; ma'a ulfinto shu'ak wedey i'ok; shaa'ak wedey agadak keer'ar feefaanane;
13 Asu isa isarbaasa wosto ammanon kessa bestona mangsuni kar'ni wona yoona; es wono isa isarbaasa wosto awunefaar sinnamato geyak fattantera biistona.
14 Isa shu'ni keya keer'inynyaas kaputna kaptaasta wostena wostoos geyak fattantera kiichchonoy fu'tefaanane shu'ni keyaason keer'a bar waagbaason danana.
15 Wostobaas geyak kiichchena keer'inynyaas danana waagbaason turkuna; sinuntano bar teetbaasik geyaassi kamo aatfaat kiichchonoy fu'te asunimato sinana.
16 Ha'oosi betemeqdesi sintimatonawa Ha'oosi Ayyana dey nittoossi faafanamatona aane aruwetinoso?
17 Ese oonu Ha'oosi betemeqdesinon boganane Ha'oos barin bogarwa; Ha'oosi betemeqdesi kortowa; es betemeqdesiis dey nittowa.
18 Nittoossin oonu teetbaason eshanaatawa; han daastaki techumni gefaasik techum sinne bester feefaanane Ha'oosi futo techmanon dananak teetbaason gowwa zagire faaduwowa.

19 Han daastaki techmaas Ha'oosi sinak gowwummawa;
esiis dey matsafaasi: «Ha'oos techumni meyanon mangubesi-
isik baassotin ephanawa» yistera tichchenaasimatowa.
20 Esiisimato dey: «Daamiis techumni meeni safaraas shima
sinnamato arifewa» yistera tichchewa.
21 Es bari boor'a zuuttambaase nittor sinna boor'a oonu
asunik teetonatawa.
22 Phawulos sinfenak Aphilos sinfenak Phexiros sinfenak
han daas sinfanak kaa sinun kitu sinun; hashti fa bar sinun
yooni bar zuuttambaase nittorwa.
23 Sinuntano nitto Kiristoosnir; Kiristoos dey Ha'onirwa.

4

Kiristoosni Wostinynya

1 Ese asu zuuttambaase innotin kiristoosni wostinynya
sinnimatonawa Ha'oosi aacho chowanon ammanon kisire
makoni ha'suni hugna imtena adara epho asu zagire
faadunak sholsuwa.
2 Adara epha asuni meya amanamto sinne bestosonektu
sholsifawa.
3 Ta chowaasik sinfaanane nittonu tayista mangsu
kar'efetik wedey oom asu tayista mangsu kar'fenak isa
giddina aafawa. Futoosik ta ta teetaasik tayista mangsu
kar'anak aafa chimanawuza.
4 Ta arifanaasimato sinfaanane kanunaas aane taan
waqasefawa; sinuntano tayista mangsu kar'niis Daamiis
koi'bawa.
5 Es bari boor'a wonbaas kar'noyfeen wedey Daamiis
mangsuni kar'ak yoonoyfeen ooniistanu mangsu kar'atiita;
bar yeena wono talmaassi aachera fa aacho chowaason
chaarefaasta kisunawa. Asuni meeni nibaassi aachera fa
safaraason ammanon kisuna; es kabaasik asu isa isarbaasik
Ha'ooskin sholsu galata dananawa.
6 Ayni meyane! Nittok ke'ni wuzaasikwa iyaat han
chowaasik taannawa Aphilosninna beso zagira makengwa;
es baron dey zaginaas: «Tichche baristan aatataata» yifa
kiitooson innokin aruti iyaatwa. Es bari boor'a isa asunik
teetefaat oomiisin kashshutik aane sholsifawa.
7 Ne oomiisatan awuk arkutasso? Oomiiskin ephpha-
toonota wuza aambanso? Eekan zuuttambaase asin ephpha
tataas oomiiskin sinnanneen oomiiskin ephphetoonoy asuni-
mato awuniron teetefasso?
8 Hashnu nittok sholsi wuzason zuutira dantiwa! Hashnu
otum sinetiwa! Innoostan oor kessa taato sintiwa! Futok
taato sineti sinfaanane inno dey nittoneen ane taatonir sinna
boor'a ma'ar sinana kabawa.
9 Es bari boor'a Ha'oos wosi sina innotin kituni mangsuni
kar'a baassosta ka'ten wortosone dima oottere hamefe asuni

meeni ganeyaassin koi'niis inno sinnimatotu taak bestefawa. Es baristan kabi chowa han daa zuuttambaase asiissi Ha'oni wosiyanu sinfanak asuni meeni sinaknu sinfanak biistoni wuznimato sinna bestefeniwa.

10 Inno Kiristoosnikwa iyaat gowwa sinniwa; sinuntano nitto Kiristoosniki kamo techumni meya sinetiwa; esiisimato inno hopini meya sinniwa; sinuntano nitto dey chimni meya sinetiwa; nitto dey ulfinto sineti; sinuntano inno salphater sinni.

11 Es sa'atiis kar'ana kabaneen maktefeni iktefeni; atatu sinfeni; ichchefeni; duuni keeni turkuk rakkatefeni.

12 Inno teetni kushusik wostok hopifeni; Innotin erwisefen eebbisifeni; kabgisefen fakifeni;

13 Innotin me'efeennawa sunniison mangsisefeenna ma'ak baassok wolgifeni; esseen hawung kar'a han daastaki ha'to wuznewa futtera ha'te diimne sinniwa.

14 Ta han baron nittok tichinaas shunto naanggotna sinetimato zagira kiitunaktano nittotin iishshunak iyaattawa.

15 Awunu sinun Kiristoosniki kamo showo zoonsinti feefenaknu showo abanti aafewa; sinuntano ta nittotin Kiristoos Yesusni misirachchuni kaamaasik kooningwa.

16 Es bari boor'a ta besosik zoonustotik shiiphefawungwa.

17 Es chowaasik shuntonawa amanamtona sina dey Daamiisik naata Ximotiyosnin nittok wosingwa. Daa daassinawa showo betekiristaniissina ta assifanaysimato bar ta Kiristoosniki kamo danna gaddo kaasi ajajinon nittok yaadassunawa.

18 Nittoossin isa isaas nittotin biyak yoo beyanarne faar sinna baassok bestefaan beegantok tuumesetewa.

19 Sinuntano Daamiisa fiqadi sinfaanane han ta'a wonaassi nittoki yoonawa. Es kabaasik es beegantefe baasso wollaason koi'ba sinnoynaron hugnabesisonnu arunak sholefawungwa.

20 Ha'oosi taato wolumni chowatawa; sinuntano Ha'oni hugnawa.

21 Sholefetiis aambanso? Ke'oni haaro ephpha nittoki yoonakingwa wedey keeshtanaknawa garamni ayyanakna yoonak sholefetiso?

5

Amanynyini Meeni Ganeyaassi Zagte Mangu Amala

1 Nitto ganeyaassi iichu sooloni zina faanamato wolumtedifarwa. Es effatena sooloni zinaas Aazabni meeni ganeyaassinu aane zagtefawa. Esiis dey tushni intobaason asu zagire epha asu feer yistewa.

2 Eekan es effatena iichu chowa nitto ganeyaassi feen awuniron begantefetiso? Esiistan han chowaasik suumotik

aane sholsuwanoso? Es effatena wostooson zagi asusin nitto ganeyaassin oor kisutiwa.

3 Awune faaron ta ashak nittoneen ane fo beyfanaknu ayyanak nittoneen anetu fawungwa; nittoneen ane faanarimato sinna es effetena wostooson zagi asusata Daamiisa sunak mangsu kar'ingwa.

4 Zuuttesefeti kabaasik ta dey Daam Yesusni hugnaasik nitto ganeyaassi ayyanak faanar sinna boor'a;

5 Boor'ak tuumme fe han asusa asha tishunak Sexanaasik aatira imatik sholsuwa. Es baron dey zagusotiis Daam Yesus mangsuni kar'ak yeefena wono es asusa kaa farunakwa.

6 Ese teetontiis ma'artawa; kiisku maso akama tushooson kisifanamato aane arifetinoso?

7 Hashti sintiisimato masoba foonto ora tushonimato sinatik hajifa di masooson tishkutiwa. Innok Faasikani fantu sina Kiristoos shuktewa.

8 Es bari boor'a mangunewa begantone tuumma hajira di masoosik sinnoynaron masoba foonto garamaknawa futokna kixxani eeboson ulfinsuniwa.

9 Zeemoti nittok tichina wosiyaassi soolefe baassoneen ane isar sinatiita yira faanarwa.

10 Es baron yinaas zuuti ephpha han daastaki soolsefe meyaneen wedey joorsefe baassoneen wedey wiisni meyaneen wedey koo'lo shiiphisefe meyaneen ane footiita unatawa.

11 Sinuntano ta hash tichina Amanynyini meya yistefaat soolesefe baassokin wedey jooresefe baassokin wedey koo'lo shiiphsefe baassokin wedey asuni suna mangsisefe baassokin wedey zayesefe baassokin wedey bo'esefe baassoneen ane isar sinatiitawa. Es effetena asuni meyaneen ane muunu muutiitawa.

12 Kiristanani meeni maabaraasi gerakalo feese asuni meyaasta mangsu kar'niis ta oonso? Kiristanani meeni keerkalo feese asuni meeni chowaasik nitto teetnitiisik mangsuni kar'a chimtirtanoso?

13 Gerok feese asuni meeni chowaasik mangsu kar'niis Ha'ooswa; ese matsafaas: «Mangu asusin nitto ganeyaassin oor kisutiwa» yifawa.

6

Kiristanani Meeni Ganeyaassi Fa Malata

1 Nittoossin isaas kiristana sina aybaasneen ane faassefaanane chowbaason kiristanani meya biyonek zagustan malatonak amanonoy meeni shonggosta hamanak aakkak chimiso?

2 Ha'oni asuni meya han daasta mangsu kar'onemato aane
aruwetinoso? Eekan han daasta mangsu kar'atir sinfeen han
garo wuzason mangsuni kar'a hoputiroso?
3 Ha'oni wosiyaastanu mangsu kar'anir sinnamato aane
aruwetinoso? Eekan han daastaki chowaasik aakkak daysira
mangsu kar'a beyanisso?
4 Ese nittotna nittotna wol faassefaatine kiristanani meeni
maabaraasneen gerakalo sina kashisto asuni meeni sina
chownitiison aakkak tai'sutisso?
5 Han baron makenaas iishshukwa iyaatwa. Shakafooti ga-
nentiissi ayni meyanon mangsuni kar'a chimni aruba faana
asu aafenoso?
6 Sinuntano ay aybaasin malatere amanonoy meeni
mangsu kar'ni keer ephphe hama sholsunoso?
7 Ese nitto ganeyaassi nittotna nittotna wol malatera
karakkaret foontiis teetbaasik salphinawa. Es baristan nitto
miir'amefaatine wayyatanoso? Esiisimato nitto eshtefaatine
wayyatanoso?
8 Sinuntano nitto ayniti sina kiristanani meyastanu
miir'onewa eeshshune katidifetirwa.
9 Jallisife baasso Ha'oosi taatosi aafa girsone wuza sin-
namato aane arifetinoso? Es chowaasik eshtotiitawa; igife
baasso; soolefe baasso wedey koo'lo shiiphsefe baasso wedey
gerkesefe baasso wedey arqarna arqarna wol ephefe baasso;
10 Wedey wiisni meya, wedey joortuni meya, wedey za-
yini meya, wedey asuni suna mangsisefe meya, wedey
bo'inynyani meya Ha'oosi taatosi aafa girsone wuza.
11 Nittoossin isa isaas esiisimato sinna faasetir. Sinun-
tano hash Daamni Yesus Kiristoosni sunaasiknawa Ha'oniisi
Ayyanakna boor'nitiissin mastetiwa; Ha'oosik korte korto
dara sineti dey ooko sinetiwa.

Gerkesni Chowa

12 «Zuuttambaase taak faqqadtewa; sinuntano zuuttambaase
taak aafa ke'anawuza; zuuttambaase taak faqqadtewa; sin-
untano aaffa wuzaasiknu boza sinna aafa ha'una wuza.
13 Muu katnirwa; kataas dey muunirwa» eekan; Ha'oos
muuson gedda kataason gedda tishkunirwa. Sinuntano atu-
niis Daamni Yesusnirwa, Daam Yesus dey inno atunisir sinna
boor'a atuniis gerkesni wosto wostonak aane sholsifawa.
14 Ha'oos Daam Yesusnin kitun kabgiwa; innotin dey
hugnabaasik kitun kabgunawa.
15 Atuntiis Kiristoosni atuni bagto sinnamato aritirtanoso?
Eekan Kiristoosni atuuson ephpha taamma soolefa mashka-
susi atuneen isar sinanak zagu sholsunoso? Isanne aane
sholsifawa!

16 Soolefa mashkasusneen ane kunfe asu barneen ane isa atu sinbaason aritirtanoso? «Hepobesiise isa atu sinonewa» yistera tichchewa.
17 Sinuntano Daam Yesusneen ane isar sinfe bar barneen ane Ayyanaasik isar sinfe.
18 Es bari boor'a gerkesaastan wokti; asu zagifena boor'aas zuuttera atubaastan gerakalotu zagife; sinuntano gerkesfe asus basa teetni atuustatu boor'a wostefe.
19 Nitto atuus Ha'ooskin ephpha taati barewa nittoossi fa Korto Ayyanaasi betemeqdesi sinnamato aritirtanoso? Ese nitto Ha'oosirteno nitto nittortewa.
20 Bar nittotin waagaktu waagewa; es bari boor'a atuntiisik Ha'ooson ulfinsuti.

7

Ephne Girune

1 Nitto taak tichiti chowaasik asu mashkasuneen ane kunu shakaanane ma'arwa.
2 Sinuntano gerkesaastan wokak arqasu isarba isarbaas teetbari asuba foongwa; mashkasu isarba isarbaas teetbari teegobay foowo.
3 Teego asubaasik zagunak sholsi baron kalanaatawa; esiisimato asus dey teegobaasik sholsi baron kalanaata.
4 Asus atubaas bar barirtawa; teegosarneengwa; ese dey teego atubaas bar basartawa; asubasirneengwa.
5 Chimma Ha'oni shiiphok hepontiise nittotna nittotna merkera garo wonniron sina shakaanane oor kesak isaas oomiisa mabtinon kalanaata. Es bari boor'a teetnitiison oodda hopira Sexanak fattantonoytimato wolla isarik footi.
6 Han baron yifanaas dey ajajini sinnoynaron kiitowa.
7 Asu zuuttere tayisimato asu ephnoy feefaanane shunana kabawa. Sinuntano isarba isarbaasik Ha'oos ooma ooma imatu imiwa; isaasik isa tesa ima, oomiisik dey ooma tesa ima faarwa.
8 Girunoysewa teegobesi kitina mashkasusikitone asik yifanaas dey ekkatu unawa; girunoytamato sinna faasefaanane ma'arwa.
9 Sinuntano ashni eenantok kiichchoostan epha wayya sinna boor'a teetbesiison ha'su hopsefaatene ephotowa.
10 Epha baassok dey imana ajajiis haniiswa; es ajajiis dey Daamiisartano taartawa; giri asu teegobaasatan oor kesanaatawa.
11 Oor kesfaanane girunoynamato teetbak duun wedey teegobaasneen ane ganon; esiisimato teego asubaason kofkunatawa.
12 Sinuntano oomni meyak Daamiis sinnoynaron ta teetnaasik yifanaas ekkawa; isa kiristana sina asu kiristana

sinnoy asuba faafaananenawa ane foonak sholefaananena gafkunaatawa.

13 Kiristana sina mashkasu kiristana sinnoy teegobay feefaananenawa ane foonak sholefaananena barin kofkunaata.

14 Kiristana sinnoy teegoos kiristana sina asubaasi boor'a Ha'oni asu sinana; kiristana sinnoy asus dey kiristana sina teegobaasa boor'a Ha'oni asu sinana; ekka sina shakaanane nitto naanggotaas Ha'oni naanggota sinanak aafa chimanawuza. Sinuntano es barik faasefaatine naanggotnitiis Ha'oni naanggotawa.

15 Kiristana sinnoy bar oor kesanak sholefaanane oor kesowa; sinuntano es barik kiristana sina teegoos sino kiristana sina asus aaffa chowaknu giddik aafa oodtona wuza. Ha'oos innotin teegenaas nagak foonikwa.

16 Ne kiristana mashkasuse; kiristana sinnoy teegoneesin awuzakne fu'otatto awu arifasse? Ne kiristana sina arqasuso! Kiristana sinnoy asuneeson awuzakne fu'otatto awu arifasso?

17 Isa isarbaasik Daamiis barik imna imaasiknawa Ha'oos barin teegena kabaasik feena foosikna foowowa. Betekiristaniisikitok imna tumaas esiiswa.

18 Oonu haarko kunnanneen orfo teegter sinfaanane haarko kunnoyne feer sinne safaronata. Haarko kunnoy teegter sinfaanane haarko kunanak sholonatawa.

19 Haarkoni kuna sinun kunu beya waagba aafawa. Arki wuzaas Ha'oosi ajajinon oodawa.

20 Es bari boor'a asu isa isarbaasik Ha'oos barin teegena kabaasik feenamato chimme foowowa.

21 Ha'oos neen teegena kabaasik boz sinna faataroso? Sinfatanewo giddiba aafa rakkatotaatawa. Sinuntano birmadumma kesni ixa danfaatane es ixaas neyistan aatanatawa.

22 Boz sinne feen Daamiisik teegte asus Daamiisik birmadumma daniwa. Esiisimato dey birmadumma kesse feen teegte asus Kiristoosni bozwa.

23 Waagak waagteti boor'a asuni boz sinatiitawa.

24 Es bari boor'a aytaasakitono! Asu isa isarbaasik teegtefena kabaasik feena foosimato Ha'ooseen ane zagire foowowa.

25 Girunoy wedey ephnoy diise baasso chowaasik Daamiiskin ephna ajaji aafawa. Sinuntano Daamiisa fakiyak amanamto asu sinnamato ta kiitooson imanawa.

26 Hashti faani wonaas rakkoni wona sinna boor'a asu ephnoy wedey girunoy baak foos ma'arne faarwa.

27 Sinfanaknu asu ephit sinfaatane gafkuk sholotaata; asu aane ephe sinfaatane ephak shlotaata.

28 Sinuntano ne asu ephaatane boor'a sinar utawa. Esiisimato isa durba nawa girifaanane boor'a sinar utawa. Sinuntano asu ephfe baasso han daastak showo fooni rakko baassotin epharwa. Ta safaraas dey es rakkoossin fui'totikwa.

29 Ayni meyane! Ta nittok makonaas haniiswa; wonaas kawuniwa; Hanneen ekalok asuba feena bar asuba foontonimato sinne foowowa.

30 Waassefe baasso waasunoy baassosimato sinoto; girsefe baasso girosonoy baassone feer sinne foosoto. Koda waagsefe baasso isa kodabesi foonto zagire faadusoto.

31 Han daastaki baassok ke'fa wuzason baassok ke'nor zagire faadusoto. Hashti fa han daastaki wuzaas aatarwa.

32 Es bari boor'a isa safaraknu rakkatonoy foosotik sholefawungwa. Asu ephnoy bar Daamiisin girsuna wuzatu sholefe sinna boor'a safarabaason Daamiisik sholsu wostotatu feeshifewa.

33 Sinuntano asu epha bar asubaason girsuk han daasta fa wuzasontu safarefe.

34 Es barik safarabaas heppik bagtewa uwa. Esiisimato girunoy mashkasus wedey durba nawa ashbaasiknawa kaabaasikna kortera Daamiisar sinak sholefana boor'a safarabaason Daamiisik sholsu wostoostatu feeshifa. Sinuntano girira di mashkasus teegobaasin girsunak sholefana boor'a safarefana safaraas han daastaki wuzasongwa.

35 Ta nittok han baron makefanaas birmadummantiison kalak sinnoynaron nittok ke'ana ukwa. Safaranaas dey nitto ma'a fo footiknawa safarantiis bagtonoynaron tuuma nibak Daamiisik wostotiknawa.

36 Isa asu teegere duusina durba nawaason epha beyanak bugginanneen orfo es baron zagubaas nawaasik ma'aron aane zaguwe sinbaason safarefanane baron ephak fa safarabaas zaga sinfaanane baasso ephne girune zaguus ma'ar sinna barik bestefaanane sholefanaasimato ephanane boor'a aafwa sinanawuza; epho.

37 Sinuntano isa asu nibbaassi zagifaanane giddisuni wuza tishifaanane bar sholena baron yeetuk chimfaananenawa teegena nawaason epha beyanak buggifaanane ma'aron zagi.

38 Es bari boor'a asu ephpha bar ma'arontu zagi; sinuntano ephnoy bar dey akama ma'arontu zagi.

39 Girira di asus teegobaas kaak feenanneen ephne girune asi tumaasik taatera fa. Sinuntano teegobaas kitifaanane bar sholena asuniki girunak birmadummaba faar; sinfanaknu giruna asus kiristana sinanak sholsuwa.

40 Sinuntano ta safaraasik girunoy baak diifanane arkiron girera foona. Ha'oosi Ayyana tayissi faarne faar sinnatu taak bestefawa.

8

Koo'lok Shukte Asha

1 Koo'lok shukte ashni chowaasik sinfaanane futoosik zuuttamniise aruni faarwa; aruus ge'sir; sinuntano keeshtanaas chinir.

2 «Aruna faar» yit safarefe asu feefaanane arunak sholsinaasne faaron hashnu aane aruwewa.

3 Sinuntano Ha'ooson shunfe asus Ha'oosi sinak arto sinanawa.

4 Es bari boor'a koo'lok shukte ashni muuni chowaasik sinfaanane koo'loos teetbaasik kaaba foonto sinnamatonawa isa Ha'oostano ooma Ha'o aafa sinnamato arifeniwa.

5 Awunu sinfanak ha'o sinnoy ha'o yistera teegtefa showo ha'onewa showo daamni meena den samak sinun daastak feeseter yistefa.

6 Sinuntano zuuttambaase asin tesi isa Aba Ha'o ko'iba innok faar; inno dey barir sinniwa. Esiisimato zuuttambaase bariki kamo testernawa inno dey barik faafeni isa Daam Yesus Kiristoos koi'bawa.

7 Sinuntano es baron arsefees asuni meya zuuttambaasetewa; isa isaas hashnu koo'loni shiipho dostesete boor'a ashaason meesefees koo'lo shukter zagirewa. Es bari boor'a kanubesiis hopiya sinna boor'a kiinefe.

8 Ese Ha'ooski tai'suniis muutawa; muubeyfenik innok yo'uni wuzni aafa; maafenik buui'suni wuza aafa.

9 Sinfanaknu han birmadummantiis amantok zagunoy asuni meyak tuusa sinnoynamato teetnitiison oodtiwa.

10 «Aruna faarwa» iyaat koo'lok shukte baron koo'lo shiiphtefana dimaasta maafeen amantobaasik zagunoy asu neen biifanane es wosteta wostonees asus koo'lok shukte baron muunak zagitartanoso?

11 Es bari boor'a ne: «Ta aruwa» uneesik Kiristoos kitina barinnawa amantobaasik zagunoy kiristanaasinna tishkirwa uwa.

12 Esiisik kiristana aynitisakitonin miir'oknawa hopiya kanubesiisonna mazasuk Kiristoosnin miir'efetiwa.

13 Es bari boor'a muus kiristana aytaasin tuusa'sunir sinfaanane aytaasin tuusa'sunasneen isanne asha aafa muuna wuza.

9

Wosi Sina Asuni Mabti

1 Ta birmadummana faana asutenoso? Ta wositenoso? Daamni Yesusnin aane biyutoso? Daamiiski kamo hopinaasi gaana nittotenoso?

2 Daamiisik ta wosi sinnaason besifa maatami nitto sineti boor'a oomni meyak wosi sina beyfanaknu nittok futoosik ta wosiwa.

3 «Wosi sinni mabtine aafawa» yire taan fafessidifer feesefaatene makona wolguus haniiswa;
4 Eekan inno muuniknawa ushanikna mabtini aafanoso?
5 Ooma wosini meenimatonawa Daamiisa ayni meenimatona dey Kefaniisimato amane asu zoonsire kutuk mabtini aafanoso?
6 Wedey wostoni wostok kabet fo sholsinaas Barnabasnawa taakna koi'banoso?
7 Damozaba foontonon teetbari waagak meya taar'o sinne wostonir oonso? Wayini tokke gaanbaason muunor oonso? Miya keemfegedo miibaasi shaabonon ushnor oonso?
8 Han baron makefanaas asuni safaranimatonoso? Tumaas dey ekka aane makefanoso?
9 «Meyaason ichfa gachuwaasi noononon taar'ataatawa» yistera Museni tumaassi tichchewa; eekan Ha'oos es baron yinaas gachuwasikitok safarefaatnoso?
10 Ha'oos es baron yinaas innok safarena boor'atanoso? Bulefe bulinynyaas abdik bulonak meyaason ichfe bar abdik ichanak; zuuttambaase haa'obaason dananak es tichche bar futoosik inno boor'awa.
11 Inno nittoossi Ha'oosi chowanon bukaat nitto ashni eebbaason kar'anine akama wuza sinbanoso?
12 Oomni meya han wuzason nittokin haa'osone mabtibesi faar sinnanneen eekan inno aakkak es baristan denalo mabtini fo beynirin? Sinuntano inno han mabtison aane ephpha ke'eniwa. Es baron zaginiis dey Kiristoosni misirachchuni kaamaasi tagit hamaastan yeronoynamato safarok zuuttambaase asin fakira chimani ukwa.
13 Betemeqdesiissi wostesefe baasso muubesiison betemeqdesiissin danesefematonawa shoo'aasta maa'a imefe baasso dey es maa'aastan haa'ere meesefematona nitto aritirtanoso?
14 Esiisimato dey misirachchuni kaamaason maksefe baasso muubesiison es wostesefe wostoossin danonemato Daamiis ajajewa.
15 Sinuntano ta es mabtisikitosin isaronnu aane ephphatootwa. Han baron tichinaas es mabtinaas awuniron zagtonoy fui'teson uktawa. Asu ta teetena teetonaason shima zagubaastan kitifaanane taak wayyawa.
16 Misirachchuni kaamaason makonaasik aafa teetona wuza; makefanaas giddi sinna boor'awa. Misirachchuni kaamaason mako beyfaanane haybutangwa.
17 Misirachchuni kaamaason asu taan giddisunoynaron shunak makefaanane hopinaas waagba foonawa. Sinuntano giddik zagifaanane taak imte adarasontu koi'sintano ooma zagina wuza faarwa utawa.
18 Eekan, hopinaasi waaga aambanso? Ese hopinaasi waaga misirachchuni kaamaason makonaasik taak fa mabti-

naason beyfaat misirachchuni kaamaasi makoni wostonaason kaastoni waaga foontonon baak makonaaswa.

19 Ta ooniknu boz sinnoy birmadumma kesse fe asuwa; Sinuntano taak chimtenaysimato showoni meyanon wolgukwa iyaat zuuttambesiise asi boz siningwa.

20 Ayhudni meyaneen sinfana kabaasik Ayhudni meyanon fu'onak Ayhud sinin; Ta tumaasi daakalo sina beyfanaknu tumaasi daakalo feese baassotin fu'onakwa iyaat tumaasi daakalo feese asuni meenimato siningwa.

21 Ta teetnaasik Ha'oosi tuma feenarnawa Kiristoosni tumaasi sikalosi fe asu sinfanaknu tumabesi foonto Aazabni meyanon fu'okwa iyaat tumaba foonto asunimato sinin.

22 Amantok hopi sina baassotin fu'okwa iyaat hopini meyane feer siningwa. Taak chimtenaasne faaron isa isaasin fu'okwa iyaat zuuttambesiiseneen ane zuuttambaase asin sinin.

23 Es baron zuutira ekka zaginaas misirachchuni kaamaasi eebbanon haa'ak Misirachchuni kaamaasikwa iyaatwa.

24 Aato aato eelaasik zuuttambesiise eelefematonawa es eela baassossin isa bar bar wossumaason ephpheteefenamatona aritirtanoso? Es bari boor'a nitto dey wossumaason ephphetook eeltiwa.

25 Haato haatoni eelak hooresefe baasso zuuttere akamanon faya leejjitu ephefe; Baasso ekka hopisefees tishuni ulfinni wossumaason danonekwa. Sinuntano inno hopifeniis tishunoy koi'ba foontonon fooni ulfinni wossumaason dananikwa.

26 Es bari boor'a ta hamma kar'ana dimaason arunoy asunimato shimanon aafa eelana wuza. Siruson gumme ki'fe asunimato baak aafa kabona wuza.

27 Es bari boor'a oomni meyanon aato aatooski teegenanneen orfo ta teetnaasik ha'ter sinnoynamato atunaason ke'ira taak ajajamonak zagunawa.

10

Koo'looson Shiipho Aane Sholsifa

1 Aytaasakitono! Abaniisakito sharuusi daakalo zoonusetematonawa zuuttambesiise she'a baariison finetesimatona nittotin yaadassunak sholefawungwa.

2 Museneen ane isar sinak es sharuusinawa baariissina haphuqtesete.

3 Zuuttambesiise isa tesa ayyanani muuson meesete.

4 Zuuttambesiise isa tesa ayyanani ushaason ushete. Ushetees dey baassotin tustet fa ayyanani kaa'oossin kesa barongwa; es kaa'oos dey Kiristooswa.

5 Sinfanaknu Ha'oos showoni meyak aane girowa; es bari boor'a dugnobesiis ichma daassi hai'tera fu'te.

6 Baasso mangu wuza eenantesetesimato inno dey mangu wuzason eenantonoynimato han bar zuuttambaase innok teetnitiison oodti uni beso sini.
7 «Asuni meya muusoneknawa ushonekna diisete; likkineen denalo ushshe surire beceqok kabsete» yistera baasso chowaasik tichchenaasimato baasso koo'lok shiiphsetesimato nitto dey koo'lo shiiphotiitawa.
8 Baassossin isa isa meya gerkesere boor'a wostesetesimato inno dey gerkesni boor'a wostoniita. Baasso es baron zagsobesiisik baassossin isa wonaassi hepasire keeze kum asuni meya kitisete.
9 Baassossin isa isaas Daamiisin fattanesetesimatonawa zawak duptere kitisetematona inno dey Kiristoosnin fattanonitawa.
10 [Baassossin isa isaas unyisete boor'a betto ephpha ya Ha'oosi wosiyak tishisetemato nitto dey unyutiitawa]
11 Es bar zuuttera baassosta kar'naas innok teetnitiison oodti uni beso sinanakwa. Tichchenaas dey neyaasi koi'ta fe innotin ke'ukwa.
12 Es bari boor'a yerene feer sinne bestefe bar gandonoynamato teetbaason oodowa.
13 Asuniista kar'fa fatanastano ooma fatana aane nittoosta kar'awa; Ha'oos amanamtowa; es bari boor'a nitto giidostan denalo sina fatana nittoosta kar'anak aafa faqqadona. Fattantefeti kabaasik dey fakuti hugna nittok imak fatanaassin kesati ugna nittok hoossunawa.
14 Ese koontaasakitono! Koo'looson shiiphoostan woktiwa.
15 Han baron dey nittok makefanaas yaadatniti feenar sineti boor'awa. Es bari boor'a ta makefana baron nitto mangsu kar'tiwa.
16 Inno Ha'ooson galattok haa'efeni eebbani toofoos Kiristoosni hannaneen ane isarba faartanoso? Battera haa'oni kixxaas dey Kiristoosni ashaasneen ane isarba faartanoso?
17 Kixxaas isar sinbaasik inno dey han isa kixxaason haa'onir sinanneen awune faaron showo sinfeniknu inno isa atuwa.
18 Ese Israelni daraas zagina baron biitiwa; imtefa maa'aason meesefe baasso shoo'asneen ane isarbesi aafanoso?
19 Eekan; es baron yifeniis koo'lok shukte ashaas waagba faar unanoso? wedey koo'loos teetbaasik waagba faana wuzawa unanoso?
20 Indaanewa! Aazabni meya maa'a imefees Ha'oosik sinnoynaron kitaasikwa. Es bari boor'a nitto kitaasneen ane isarniti foonak aane sholefatwa.
21 Daamiisa toofosin ushfat dey kitaasi toofosin ushatik aafa chimati wuza. Daamiisa madditan haa'er sinfaat kitaasi madditan haa'er sinatik aane sholsifawa.

22 Eekan es baron zaguk Daamiis koononak zaguniroso?
Inno basaastan denalonon chim sinaniroso?
23 Zuuttambaase faqqadtewa; sinuntano zuuttambaase
aafa ke'anawuza; zuuttambaase faqqadtewa sinuntano zuut-
tambaase aane ke'fa.
24 Asu isa isarbaas oomisikneen ke'ni wuza safarowoteno
bar barik ke'iniison sholonatawa.
25 Kanuntiissi safaro shakaat gabaasta waagtefa aaffa
ashaason laphphebaatonoy muuti.
26 Daasewa barista fa bare zuuttera Daamiisarwa.
27 Amanonoy asu muu nittotin maasunak teegefaanane
hamatik dey sholefaatine teshshena aafa muuson kanuntiissi
safaro shakaat laphphebaatonoy muuti.
28 Sinuntano isa asu: «Han ashaas koo'lok shukte ashawa»
iyaanane es baron make asusa boor'anawa kanuntiisi
boor'ana ashaason muutiitawa.
29 Kanu yifanaas asusa kanunon unatano nitto kanuuson
unatawa. Eekan oom asuni kanuni boor'a ta birmadum-
maasta mangsu kar'anaas awuni boor'anso?
30 Ta Ha'ooson galattet muu maafaanane Ha'ooson galat-
tena wuzaasik awuni boor'a waqastonasso?
31 Ese maafeti barik sinun ushfeti barik wedey aafa wuza-
sonnu zagifeti kabaasik zuuttambaase asin Ha'oosi ulfinak
zaguti.
32 Ayhudni meyanon sinun Aazabni meyanon sinun
Ha'oosi betekiristaninon sinun tuusa'sutiita.
33 Ta zuuttambesiise fui'tosonek dey oomni meyak
ke'nisontano taak ke'ni baron sholonoy asunik zuutira
zagifana wuza zuuttambaase asik girsifanaasimato nitto
dey esiisimato zaguti.

11

1 Ta Kiristoosni besosik zoonustenamato nitto dey ta be-
sosik zoonustoti.

Ha'oni Shiiphoni Sitiri

2 Zuuttambaase asik taan yaadatefeti boor'anawa ta nit-
tok assina assuuson mai'sira ephti boor'ana nittotin galatte-
fawungwa.
3 Sinuntano arqasu zuuttambaase asi teet Kiristoos;
mashkasusi teet dey arqasu; Kiristoosni teet Aba Ha'oos
sinbaason arutik sholefan.
4 Teetbaason guufere Ha'o shiiphefe wedey raajini kaama
makefe arqasu zuuttambaase teetbaasontu salphisifewa.
5 Esiisimato dey Teetbaason guufonoy Ha'o shiiphefa asu
wedey raajini kaama makefa bar bari teetaasontu salphisi-
fawa. Teetbaason guufonoy mashkasus sombaason fiitte-
narimatotu faadtefa.

6 Mashka asu teetbaason guufo shakaanane sombaason
katongwa. Sinuntano sombaason kato wedey fiitto baron
salphisuni wuza sinfaanane teetbaason guufongwa
7 Arqasu teetbaason guufonak aane sholsifawa; arqasu
Ha'oosi besonewa Ha'oosi ulfinnewa. Sinuntano mashkasus
arqasusa ulfinawa.
8 Mashkasus arqarnikintu bestetano arqasu mashka-
sunikin aane bestowe.
9 Esiisimato mashkasus arqasusiktu testetano arqasu
mashkasusik aane testowe.
10 Es bari boor'anawa Ha'oni wosiyaasi boor'ana mashkasu
ha'suni hugnani mallato sina guufoson teetbaasta duusun.
11 Daamiisik fa kaaniisik mashkasus arqasu foontonon
aafa foona wuza; arqasus dey mashkasu foontonon aafa
foona wuza.
12 Mashkasus arqasunikin bestenamato arqasus dey
mashkarkintu koontefe. Sinuntano arqasu sino mashkasu
dey ooma wuzasnu zuuttera bestefanaas Ha'ooskingwa.
13 Ese nitto teetnitiisik mangsu kar'tiwa; mashkasu teetbaa-
son guufonoy Ha'oni shiiphobaas sholsunoso?
14 Arqasu sombaason dichifaanane salphina sinnamato
testoos teetbaasik aane assifanoso?
15 Sinuntano mashkasusik soma dichunak imtenaas teet-
baason ukanak sinna boor'a sombaason dichifaanane barik
ulfinbawa.
16 Han chowaasik karakkaronak shole asu feefaanane inno
sinfenik wedey ooma Ha'oosi betekiristaniisikito sinun es
baristan ooma dosteni wuzni aafawa.

Daamiisa Meeta'u
(Mat. 26:26-29; Mar. 14:22-25; Luqa. 22:14-20)

17 Sinuntano zuuttefeti kabaasik miir'anittano ma'ariri
sina beyna boor'a han ajajiison imfanaas galattefatwa.
18 Zuuttambaase asiistan zeemma isa kuphamak zuutte-
sefeti kabaasik nitto ganeyaassin oor oor kessa faanamato
odengwa. Es odena wuzaas bagga futo sinnamato amane-
fawungwa.
19 Futo sina baasso oo sinetemato oor kortere artosonek
nitto ganeyaassi oor oor kesa foobaas giddiwa.
20 Isarik kuphifeti kabaasik maafetiis Daamiisa
meeta'utawa.
21 Maafeti kabaasik isaas oomiisin oodnoy bar bar meefe;
es barik isaas maktefeen oomiis zayefe.
22 Shakafooti diira muuti keenewa ushati keene turk-
itiyoso? Wedey Ha'oosi betekiristaninon kashshitiyoso?
Wedey isa wuzbesi foonto tukamni meyanon ichshutikoso?
Ese awu nittok unarinso? Es bari boor'a han chowaasik
nittotin galattonaroso? Isanne aafawa galattona wuza.

23 Daamiiskin ephna baron nittok aatira imingwa. Daam
Yesus aatere imtena waalaasik kixxaason kabgire;
24 Galatni shiipho shiiphenanneen orfo batte: «Han bar
nittok sinni atunaaswa; es baron taan yaadatonir zagutiwa»
yi.
25 Esiisimato dey meeta'usneen orfo toofooson kabgire:
«Han toofoos harinnaasik sinni gaddo teyyawa; han
toofoossin ushfeti kabaasik es baron taan yaadatonir
zagutiwa» yi.
26 Han kixxaason maafeti kabaasiknawa han toofoossin
ushfeti kabaasikna wonna wonna Daamiis yoonanneen ki-
tubaason makoti.
27 Ese oonu muunak sholsunoyfeen Daamiisa kixxanon
meefaananenawa Daamiisa toofosin ushfaananena; Daami-
isa ashnewa harinne asin hatessina boor'a mamusterwa.
28 Es bari boor'a aaffe asunu han kixxaason
muubaastannawa toofoossin ushbaastanna zeemme
teetbaason tu'nuwowa.
29 Aaffe asunu Daamiisa atu awu sinnamato mai'sire
arunoy Daamiisa meeta'unon meefaananenawa Daamiisa
toofoossin ushfaananena basa teetaasta mangsuni kar'atu
ephphe yoona.
30 Nitto ganeyaassin showoni meya hopisetesewa mette-
setese dey isa isa meya kitiseteesnu es bari boor'awa.
31 Inno teetaasta mangsu kar'ni sinafaanane mangsuni
kar'aasi sikalosi gandoni kabatawa.
32 Sinuntano hanneen han daasneen ane mangsu innoosta
katonoynamato hash Daamiis mangsu kar'e innotin ke'ifewa.
33 Es bari boor'a aytaasakitono! Daamiisa meeta'uni muuk
zuuttefeti kabaasik nittotna nittotna wal oodtiwa.
34 Zuuttefeti zuuttoos mangsu nittoosta katonak zagunir
sinnoynaron nitto ganeyaassin makter feefaanane keebaas-
sik muwo. Fu'te wuzaasik nittoki yaana wono ooma sitiri
nittok imanawa.

12

Korto Ayyanaasi Imanikito

1 Aytaasakitono! Hash dey Korto Ayyanani imaason aruti-
mato sholefawungwa.
2 Amantonti foonto sinna faati kabaasik arunoyti wuzaasik
zoonustera wolla chimnoy koo'looski hamet faatir sinamato
arifeti.
3 Es bar boor'a Ha'oni Ayyanak zoonustefet Yesusnin erwu-
nir oonu aafewa. Esiisimato Korto Ayyanak sina shakaanane
oonu «Yesus Daamma» yifer aafe sinamato ta nittok make-
fawungwa.

4 Oom ooma Korto Ayyanani ima faarwa. Sinuntano Korto
Ayyanaas isarwa.
5 Oom ooma Ha'oni wosto faarwa; sinuntano Daamiis is-
arwa.
6 Wostobaas oom oomawa; sinuntano zuuttambaase asin
zuutira zagifaas isa Ha'ooswa.
7 Isarba isarbaasik Korto Ayyanaason ammanon kotte
makoni ima imfanaas zuuttamniise asik ke'anawa.
8 Korto Ayyanaas isaasik techmak makoni chima imar;
oomiisik dey es Ayyanaas aruk wolloni chima imar.
9 Es isa Ayyanaas isaasik amanto imar; oomiisik dey fatuni
ima imar.
10 Esiisimato isaasik biistera artonoy wuza zaguni hugna
imar; oomiisik dey raajini kaamaason makoni chima imar;
oomiisik dey es imaasikito Korto Ayyanaaskin wedey kiina
ayyanaaskin sinbaason korire aruni chima imar; esiisimato
dey isaasik ooma ooma noonok wolloni chima imar; oomiisik
dey ooma ooma noonok wolumte baron kotte makoni chima
imfa.

Isa Asusa Atuta Ooma Ooma Billiti Faar

11 [Sinuntano es baron zuutira zagifaas es isa Korto
Ayyanaaswa. Korto Ayyanaas sholenamato asu isa isar-
baasik ooma ooma ima imfa]
12 Isa asus showo atuni billitiba faar. Atuusi billiti showo
sinna faanaas es isa atustawa. Esiisimato Kiristoos showo
atuni billitiba faana isa atunimatowa.
13 Ayhud sinfenik; Girikni asu sinfenik; boz sinfenik;
birmadumma kesa asu sinfenik inno zuuttamniise isa atu
sinanik Korto Ayyanaasik haphuqteniwa. Zuuttamniise dey
es isa Ayyanaaskin ushniwa.
14 Isa atu wosustenaas showo atuni billitiiskintano isa atu
bar barkin koi'batawa.
15 Wochoos: «Ta kushu sina shakina boor'a atuni billi-
titawa» iyaanane eekan; ekka ubaasik atuusi billiti sinbaas
feeshniroso?
16 Odoos dey: «Ta aafa sina shakina boor'a atuni billiti
aafa sinanawuza» iyaanane; eekan ekka ubaasik atuni billiti
sinbaas feeshniroso?
17 Isa atuus zuuttera aafa aafa sini sinfaanane awuk odtona
kabanso? Isa atu zuuttambaase odo odo sini sinfaanane
awuk sawustera biistona kabanso?
18 Sinuntano hash Ha'oos bar sholenamato isa atuus billitiis
atuusik sholsi dimbaasta ephpha duunak zagiwa.
19 Zuuttambaase isa billiti sini sinfaanane tuuma atu ayin
bestona kabanso!
20 Sinuntano hash showo billiti faafanaknu atuus isarwa.
21 Aafaas kushuson: «Ne taak aane sholsifewe!» unak
aafa chimanawuza. Teetaas dey wochooson: «Ne taak aane
sholsifewe!» unak aafa chimanawuza;

22 Es baristannu akamanon hopiyane faar sinna bestefa atuusi billitisikito oomaastan denalonon sholsuwa.
23 Garo ulfinba faarne faar sinna bestefa atuusi billitisikitok arkiron ulfina imnirwa. Biyak iichune faar sinna bestefa atuusi billitisikitok arkiron ulfina imma oodfeniwa.
24 Sinuntano biyak iichonoyni atuusi billitisikitok es bar zuuttambaase aane sholsifa. Sinfanaknu Ha'oos biyak iichune faar sinna bestefa atuniisi billitinon arkiron ulfinak oodtonamato zagira atuusi billitisi ke'iwa.
25 Es baron dey zaginaas atuusi billitini ganeyaassi oor oor kesa foonoynaron bare bare wal safaronakwa.
26 Isa atuusi billiti rakkatefeen ooma atuusi billitisikito zuuttambaase dey anetu rakkatefawa. Isa atuusi billiti ulfintefana kabaasik ooma atuusi billitinikito dey ane girefa.
27 Nitto dey Kiristoosni atuni billitiwa; Isa isarnitiis basa atuusi billitiwa.
28 Es bari boor'a Ha'oos asu isa isarbaasin betekiristaniissi ooma ooma wostoba foonamato zagiwa. Es barik zeemma wosini meyanon; hepsaastak raajjuni meyanon; keezsastak assinynyani meyanon taatsiwa. Tusira dey biistera artonoy wuza zaguni baassotin; tusira dey fatuni ima baassok imtena baassotin; asunin argasuni ima baassok imtena baassotin; ha'suni meyanonnawa ooma ooma noonok wolumsoni asuni meyanon hoossiwa.
29 Zuuttambesiise wosinoso? Zuuttambesiise raajjunoso? Zuuttambesiise assinynyanoso? Zuuttambaase biistera artonoy wuza zagseteroso?
30 Zuuttambesiise asik fatuni ima baassok faaroso? Zuuttambesiise ooma ooma noonok maksone arubesi faaroso?
31 Es bari boor'a zuuttambaase asiistan denalo sina imaasikitonon danatik chimma sholotiwa. Hash dey zuuttambaase asiistan denalo sina ugnaason nittok besunawa.
Hash dey zuuttambaase asiistan denalo sina imaason besunawa.

13

Futoni Keeshtana
1 Asuni meeni noonoknawa Ha'oosi wosini noonokna wollefanaknu keeshtanna tishifaanane shorukten sikil sikilit giilfa bitta wedey ashshiqe siningwa.
2 Raaji makoni ima taak imtefananenawa aacho wuzason zuutira arifaanane dey aru zuuttera taak faafaanane aamaason isa dimtan ooma dimta waar'a taamni amantona faafaan keeshtana tayissi tishifaananena shima siningwa.
3 Taak fa wuzason zuutira tukamni meyak haa'faanane; ashnaasnu fui'tonoynaron geyak kiichchonak aatira imaat keeshtana tayissi tishfaanane aafa taak ke'anawuza.

4 Keeshtanaas fakir; keeshtanaas ma'aron zagir; keeshtanaas koononik aane zagifa; keeshtanba faana asu basa teetaasik aane teetefe; keeshtanba faana asu aane beegantefe.
5 Keeshtanaas sitiriba foonto aane zagifa; keeshtanba faana asu barik ke'ni bar baron aane sholefe; keeshtanba faana asu aane haarefe; keeshtanba faana asu miir'amefenaknu miir'ambaason aane faadife.
6 Keeshtanba faana asu futo sina wuzaastatu girefeteno futo sinnoy wuzaasta aane girefe.
7 Keeshtanba faana asu zuuttambaase asin chimar; zuuttambaase asiista amaner; zuuttambaase asiista abdi zagir; zuuttambaase asiista zagire yerer.
8 Keeshtamba faana asu aagene aagene aane gandefe; raaji makoni imaas aatar; ooma ooma noonok wolloni chimaas aatar; arusnu sinfaanane aatar.
9 Arifeni bar sinun raaji makefeni bar baggawa.
10 Sinuntano futo isa eshba foonto wuzaas yaafana kabaasik bagto sina bar feeshanawa.
11 Daaga nawa sinna faana kabaasik daaga naanimato wollet faanar; dey daaga naanimato safaret faanar, daaga naanimato tun'nit faanar, Sinuntano gayma asu sinfana kabaasik daaga naani amalanaason beyingwa.
12 Hash inkaliisik biifenisimato xaqaxaqaassitu biidifeni. Sinuntano es kabaasik ammanon biyani. Hash arifanaas baggawa; sinuntano es kabaasik Ha'oos taan arifanaasne faaron tuuma aruna foonawa.
13 Ese amanto, abdi, keeshtanaas keezobaase zagira foona; sinuntano han barikitoni ganeyaassin arkiis keeshtanawa.

14

Ooma Ooma Noonok Wolloni Imaasikito

1 Ese keeshtanaasik zoonustotiwa; Korto Ayyanaasi imanon arkiron raajini makoosi imanon mai'sira sholoti.
2 Ooma ooma noonok wollefe bar Ha'oosiktano asunik aane makefe. Aacho sina chowaason Korto Ayyanaasi hugnak maktefana boor'a es makte kaamaason arifer aafe.
3 Sinuntano raajiison makefe bar oomiisin yeetuk, zagguknawa chinukna asuni meyak makefe.
4 Ooma ooma noonok wollefe asus basa teetaasontu zagife; sinuntano raaji makefe bar kiristanani meeni maabarasontu zagife.
5 Zuuttamnitiise ooma ooma noonok wollefaatine shunana kabawa. Sinuntano es baristan mai'sira shunanaas raajiison makefaatinewa. Kiristanani meeni maabaraas zagunak ooma ooma noonok wollefe asusa wollanon kotte makoni asu tishifaanane raaji makefe bar denalowa.

6 Ese ayni meyane! Nittoki yaafana kabaasik ooma ooma
noonok maket yaafanane awu nittok ke'nirinso? Es bari-
stan nittok ke'niis Ha'oosi aacho chowanon ammanon kisire
makooson, aruuson, raajini makooson, assuuson ephpha
yaafananewa.
7 Ulullenimatonawa kaamanimatona faase kaaba foonto
suruni kodaasikitonu ooma ooma giilni kaama imanak du-
usto shakaanane imfana teechoni kaama awu sinnamato
aakkak artonirinso?
8 Tuturuus artonoy kaamak fugtefaanane neebok oonso
hooroniri?
9 Esiisimato noonok wollefeti kabaasik amma sina kaamak
mako shakaatine wollefeti baron oo aruk chimnirinso? Siru-
usik makedifetirne faartu sinatiwa.
10 Ese han daastak showo tesa noono faar; kotba foonto
noono dey aafawa.
11 Ese ta wollumtefa noonosi kotanon arunoynar sin-
faanane wollefe asusik irbatu sinanawa; bar dey taak irbatu
sinana.
12 Nitto dey Korto Ayyanaasi imanikitonon akamanon
sholet faatir sinna boor'a arkiron sholotik sholsinaas
betkiristaniison zaggifa imaasikito showonakwa.
13 Es bari boor'a ooma ooma noonok wollefe asu kotte
makoni chimba foonak shiiphphowa.
14 Ta ooma ooma noonok shiiphefaanane Ayyanaastu shi-
iphefartano kanunaas gaanba foontowa.
15 Ekka awu zagunak sholsifaso? Ayyanaasik shiiphona;
kanunaasik dey shiiphona; dey Ayyanaasik gaama gaa-
manawa; kanunaasik dey gaama gaamnawa.
16 Ekka sina shakaanane ne Ayyanak Ha'ooson galattefata
kabaasik ne makefata baron arunoy irba asu galatni shi-
iphoneesik: «Aamin» uuk aakkak chimnirinso?
17 Futoosik ne shiipheta galatni shiiphoos ma'arikwa. Sin-
untano oom asusin aafa zaguna wuza
18 Ta nitto zuuttamnitiise asiistan denalo ooma ooma
noonok wollefana boor'a Ha'ooson galattefawungwa.
19 Sinuntano ooma ooma noonok showo kaamak faadtoni
kaama makonaasneen oomni meyanon assukwa iyaat
betekiristaniisik uuch kaama arto noonok kanunaasik
makonaktu sholefawungwa.
20 Aytaasakitono! Mangu wuzaasik daaga naanggota sin-
titano safarantiisik daaga naanggotnimato sinatiitawa. Es
baron shakaat safarantiisik aru sinati.
21 Esiis dey:

« ‹Ooma ooma noonok wollefe asuni meenawa;
alaga asuni meeni noonokna;
han daraasik makefawungwa;
es barnu sinfanak aafa taan odosone wuza›

yifawa Daama Ha'oos»
yistera tumaassi tichchewa.

22 Es bari boor'a ooma ooma noonok wollaas mallato sinnaas amanonoy asuni meyaktano amanesefe asuni meyaktawa. Sinuntano raajini kaama makoos mallato sinnaas amanesefe asuni meyaktano amanonoy asuni meyaktawa.

23 Ese betekiristanini amanynyini meya zuuttesefe kabaasik isarbesi isarbesiis ooma ooma noonok wollesefaatenenawa arunor wedey amanonoy asuni meya yeesefaatenena es maksefe baassotin: «Han asuni meya nifasesetewa» aafanoso usone wuza?

24 Sinuntano zuuttere raajini kaama makefaananenawa amanonor wedey arunor asu yeefananena odena kaama zuuttambaasik waqasterwa. Esiisimato dey odena kaama zuuttambaase asik mangsu basaasta kater.

25 Nibbaassi aachera fa wuzaas ammanon kessa besterwa; sinbaasik gandere: «Futoosik Ha'oos baasso ganeyaassiwa!» yit Ha'oosik sagadonawa.

Maabarak Shiiphoni Kabaasik Foonak Sholsi Sitiri

26 Ayni meyane! Ese awu zagunik sholsifaso? Shiiphok zuuttesefeti kabaasik nittoossin isaasik gaama faar; isaasik assu faar; isaasik aacho sina wuzason ammanon kisu faar; isaasik ooma ooma noonok mako faar; isaasik makte baron kotte mako faar. Es imaas zuuttera kiristanani meyanon zaggunir sinanak sholsuwa.

27 Ooma ooma noonok makoni asuni meya feesefaatene hep wedey arkifanane keez sinne tara tara maksoto,. Baasso maksete baron oom asu kotte makowo.

28 Sinuntano kotte makoni asu tishifaanane ooma ooma noonok makesefe baasso zuuttoni dimaastak shaakkusoto. Baasso teetasiknawa Ha'oosikna koi'ba maksoto.

29 Raajjuni meya hep wedey keez sinere maksoto; oomiis dey makte baron odesere mai'sire maazzansoto.

30 Zuuttoosta diise oom asu isa wuza bestefaanane tesuni maket fe bar shaakkuwo.

31 Isa isarbaas arunaknawa zagunakna zuuttamnitiise tara tara Ha'oosi wosiyanon mako chimatiwa.

32 Raajjuni meeni raajini Ayyanaas raajjuni meyak ajajamer.

33 Ha'oni dara sina betekiristaniisikito zuuttambaase asiissi zagtefanaysimato Ha'oos nagani Ha'oostano sasni Ha'otawa.

34 Mashka meya Ha'o shiiphoni zuuttoni kabak shaakkusoto. Tumaas baassotin ajajefanaaysimato ajajamosonektano maksonek aane makowawa.

35 Isa isa wuza aruk sholsefaatene keebesiissik teegobesiisin mamussoto; shiiphoni zuuttostak mashkasu wollefaanane iichuwa.
36 Shakafooti Ha'oosi kaama nittokinnoso? Wedey Ha'oosi kaama yaara kar'naas nitto nittoknoso?
37 Ta raajjuwa wedey Ayyanani ima tayissi faarwa yife asu feefaanane han tichinaas Daamiisa ajaji sinbaason aruwowa.
38 Es baron arunor feefaanane bar dey aane artefewa.
39 Es bari boor'a ayni meyane! Raajini makooson mai'sira sholotiwa; ooma ooma noonok wollaason dey kalatiita.
40 Sinuntano zuuttambaase sholsinamatonawa sitirikna sinun.

15

Kiristoosni Kitun Kabu
1 Hash dey ayni meyane! Assina misirachchuni kaamaason yadasunak sholefawungwa, Es misirachchuni kaamaas dey nitto ephpha taaseti barewa zagira yeerseti barewa.
2 Ta nittotin assina misirachchuni kaamaason mai'sira ephaatine bariktu farutiwa, Ekka sina shakaanane amantontiis shimaasikwa.
3 Ta ephphataana tesuni gefaasta fa baron nittok aatingwa, Ta nittok aatina wuzaas korto matsafaasi tichchenaasimato Kiristoos inno boor'aasik kiti;
4 Kabbarte; Korto matsafaasi tichchenaasimato keezsinari wono kitun kabi yifarwa.
5 Bar phexiros beste, orfo dey asire hep wosini meyak beste.
6 Uuch tiyaastan denalo sina basa zoonsiisik isarga beste; baassossin showobesiis hash hawung kar'e kaak feeseter. Sinuntano isa isaas kitisete.
7 Esseen orfo Yaqobnik beste, wosini meya zuuttambesiise asik beste.
8 Koi'astak nasune feer sina taak dey beste.
9 Ta Ha'oosi betekiristaninon betira tishkit faanar sinna boor'a wosini meya zuuttambesiise asiissin hater dey wosi yistera teegtonak sholsunoynarwa.
10 Sinuntano ta hash sinna baron sinnaas Ha'oosi otmakwa. Taak imte otmaas gaanba foontonon aane fui'towa. Esiistan aatta oomiisatan arkiron wostok hopin. Sinuntano es baron zagiis taneen ane fa Ha'oosi otmatano tatewa.
11 Ese ta sinfanak wedey baasso sinefek assifeniis es barongwa; nitto dey amanetiis es barongwa.

Kituni Meeni Kitun Kabu
12 Sinuntano Kiristoos kitun kabinamato makeni sinfaanane nittoossin isa isa meya kitun kabu aafawa aakkak yisefeso?

13 Kitun kabu tishifaanane Kiristoos kitun aane kabuwe uwa.
14 Kiristoos kitun kabu shakaanane inno assus sinun nitto amantoos shimaasik sinbawa.
15 Dey Ha'oos Kiristoosnin kitun kabgiwa yire assuniisik eshinynya Ha'oni zaal sini uwa. Ese kiti asuni meya kitun kabu shaksefaatene Ha'oos Kiristoosnin dey kitun aane kabguwa uwa.
16 Kiti asuni meya kitun kabu shaksefaatene Kiristoos kitun aane kabuwewa uwa.
17 Kiristoos kitun aane kabuwe sinfananane amantontiis shimaasikwa. Hashnu boor'aassitu faaseti uwa.
18 Kiristoosnik amanere kiti baasso tishisete uwa:
19 Kiristoosnik abdi zagifeniis han daastaki kaak koi'ba sinfaanane asu zuuttambaase asiissin arkiron innok suumoni asu sinanirwa.
20 Sinuntano Kiristoos kiti baassok kitun kabuni uuzza sinne futok kitun kabiwa.
21 Kitu yaanaas isa asuniki kamo sinnamato kitun kabuus dey isa asuniki kamo siniwa.
22 Addamni boor'a asu zuuttambaase kitifenamato dey Kiristoosni boor'a asu zuuttambaase kaa danana.
23 Sinuntano es bar dey sinanaas isarba isarbaas tarabaasikwa. Kiristoos kitun kabubaasik uuzzawa. Hanneen dey Kiristoos yeefena kabaasik basar sina baasso dey kitun kabsone.
24 Tusire dey bar ha'susonnawa ha'suni hugnaasonna dey giidoson zuutire tishkaat taatooson Aba Ha'oosik imfena kabaasik han daasi ko'a sinana.
25 Ha'oos gumabaasin zuutira ha'subaasi sikalosi zaguna kabaneen Kiristoos taattonak sholsuwa.
26 Mertera koi'baastak tishuniis guma sina kituuswa.
27 «Ha'oos zuuttambaase asin ha'subaasi sikalosi zagiwa» yifar tichchewa. Sinuntano: «Zuuttambaase ha'subaasi sikalosi zagi» uus zuuttambaase asin ha'subaasi sikalosi zagi Aba Ha'ooson aane daysifa.
28 Wuza zuuttambaase Kiristoosni ha'suni sikalosi sinnanneen orfo Aba Ha'o zuutira zuuttambaase asiista sinanak Naas teetbaasik zuuttambaase asin ha'subaasi sikalosi zagi Aba Ha'oosi ha'suni sikalosi sinanawa.
29 Ese kiti asuni meya kitun kabso shaksoner sinfaatane kiti asuni meeni chowaasik haphuqtesefe baasso zuuttere buu'besiis aambanso? Kiti asuni meya isanne aafa kitun kabsone wuza sinfaanane asuni meya baasso edde awuniron haphuqtesefeso?
30 Innonu sinfenik sa'ati sa'atiissik adagata katuni wuzak aattera oodtet faaniis awuni boor'anso?
31 Ayni meyane! Taak wonna wonna kitu upherwa; han baron nittok makefanaas Daamni Yesus Kiristoosniki kamo

nittoosta fa teetonaas futo sinna boor'awa.
32 Asuni safarasimato ta Efesonuk gonyoosneen ane
kabonaas taak ke'naas aambanso? Kituni meya kitun kabu
shaksoner sinefaatene: «Wono kitunir sinna boor'a hani
yaani muuni; ushni» yistenaaysimato sinnirwa.
33 Eshtotiitawa; «Mangu zoomoos ma'a amalaason
mangsirwa»
34 Hang nibnitiiski woluti; boor'aason dey wostotiita; nitto
ganeyaassi isa isa meya Ha'ooson arunor feeseter. Han baron
ekka yifanaas nitto iichchotikwa.

Kitun Kabi Atu

35 Sinuntano isa asu: «Kiti asuni meya kabsonees
aakkakinso? Kitun kabsefe kabaasik fooni atubesiis awune
faarinso?» yire mamsuna sinana:
36 Ne gowwa! Bukta meyaas kitu shakaanane kaaba aafa
foona wuza.
37 Ne bukfata kabaasik akakiltiison aane tokewa; sinun-
tano zalaas awuzakne zago wedey ooma wuza sinanak chi-
mana.
38 Sinuntano Ha'oos sholenamato zalaasik atuba imfawa.
Zala isa isarbaasik ooma ooma atu imfawa.
39 Asha zuuttera isa tesatawa; asuni ashaas isa tesa;
kaabare yere waagaasi asha dey ooma tesawa; kasasikitoni
asha ooma tesa; kurxummiisi asha dey ooma tesawa.
40 Esiisimato dey samaki atu faar; han daastaki atu dey
faarwa. Sinuntano samaki atuusi ulfina isa tesawa; han
daastaki atuusi ulfina dey ooma tesa.
41 Awaasi ulfina isa tesa; assaasi ulfina dey ooma tesa;
baakuraasi ulfina dey ooma tesa; isa baakuraas ooma baaku-
raastan ooma ulfinba faar.
42 Kitun kabuni asuni meeni chowaas han barne faar.
Kuupni atutu buktefar; kuuppa tishunor hayewa atutu sinna
kabuna.
43 Salphinak bukte bar ulfinak kabuna; hopiya sinna bukte
bar hugnabare yerer sinna kabuna.
44 Ashni atu sinna bukte bar Ayyanani atu sina kabuna.
Ashni atu faananneen Ayyanani atu dey faar.
45 Es bari boor'a: «Tesuni asu Addam hayew testo sini»
yistera tichchewa. Sinuntano ko'ni Addam sina Kiristoos dey
kaa imni Ayyana sini.
46 Sinuntano tesusta yeyiis asha mayoteno Ayyananirtewa.
Ayyananiis yeenaas asha mayosneen orfowa.
47 Tesuni asus testenaas han daaskin sinna boor'a han
daastakirwa; hepsani asu yeenaas samangwa.
48 Han daastakir sina baasso han daastan teste basasima-
towa. Saman sina baasso saman ye basasimatowa.

49 Han daastaki asusa gitone feer sinnimato dey samaki asusa gitone feer sinanirwa.
50 Ayni meyane! Ta nittok makefanaas haniiswa; ashaasewa hannaase Ha'oosi taatonon aafa ephphatoona wuza. Esiisimato dey kituni atuus kitunoy hayewa atuuson aafa ephphatoona wuza.
51 Ese isa aacho wuza nittok makonawa; inno zuuttamniise aafawa kitun wuza; sinuntano zuuttamniise sooltoni.
52 Sooltoniis dey koi'ni tuturuus fugtefana kabaasik aafni walgaat yipgifeesne faaron isargakwa. Tuturuus fugtona; kiti asuni meya dey kitunor hayew sinne kitun kabsone; inno dey sooltoni.
53 Han kuupni bar kuupnoyson han kituni bar kitunoyson mayanak sholsuwa.
54 Es kuupni bar kuupnoyson han kituni bar kitunoyson mayfana kabaasik: «Kituus tishi dey merte!» yistera tichche bar ko'unawa.
55 Esiisimato dey:
«Kituse! Merere kabunees ayfase?
Kituse! Asuni miir'efata
hugnanees ayfase?» yistewa.
56 Kituusi kejni hugnaas boor'aaswa; boor'aasi hugna dey tumaaswa.
57 Sinuntano Daamni Yesus Kiristoosniki kamo meronik zagifa Ha'oosik galata sinfawungwa.
58 Es bari boor'a shunto aytaasakitono! Zagira yerotiwa; isa wuzaknu sinfaanane shorkotiita; Daamiisa wostok hopifeti bar shimaasik sina beybaason arira yeetunoy wonna wonna Daamiisa wostonon wostok chimti.

16

Yerusalemki Amanynyini Meyak Zuutte Waagni Argasu

1 Amanynyinik zagtefa waagni kisuni chowaasik Galatiyani betekiristaniisikitok ajajenaasimato nitto dey ekka zaguti.
2 Ta yaafana kabaasik waagni kisu zagtonoynamato gudda guddaasik wono nitto ganeyaassin isa isarbaasik danfena waagastan kisire oor kunsuwo.
3 Ta nittoki yaafana kabaasik nitto korira imeti asuni meya kisiseti waagaason ephphe Yerusalem hamonek geggessuni tichaneen ane wosuna.
4 Sholsifaanane ta dey hamana; baasso taneen ane hamak chimone.

Phawulosni Kopposikito

5 Maqedoniya kamo hamak koppa'ena boor'a esta kamo aatfana kabaasik nittoki yoona.

6 Hamana dima aafarissinu ugunaasik sinni argasu taak
zagutik awuzakne nittoki esta foona sinana; awuzakne dey
yeeshuuson nittoneen ane aatuna sinana.
7 Hash esta kamo aatfana kabaasik nittotin biyanak aane
sholot; Daamiisa fiqadi sinfaanane garonon dicha wona nit-
toneen ane foonamato abdi zagifawungwa.
8 Sinuntano penxekosteni heebo kar'ananeen Efesonuktu
foona.
9 Showo wostoni ugna taak gachche; sinuntano tugga'efe
meya showowa.
10 Ximotiyos nittoki yeefena kabaasik digaba foontonon
nittoneen ane foonak argasuti. Bar dey tayisimato Daamiisa
wostonontu wostefe.
11 Es bari boor'a oonu barin kashshunoynamato bar ayni
meyaneen ane taaki wolle yoonak oodet faanar sinna boor'a
taaki nagak wolle yoonak ugunbaasik sholsi baron argasuti.
12 Ayni sina Aphphilos oom ayni meyaneen ane nittotin
yeesere biyosonek mai'sira shiiphera faanar. Sinuntano bar
hash nittoki yook aane sholowe; barik mai'na wono yoona.

Koi'ni Kiitonewa Nagani Ooshshone

13 Guzuti; amantok zagira yeroti; chimti; zaguti.
14 Zagifeti baron zuutira keeshtanak zaguti.
15 Ayni meyane! Isxifanosni keerki meya Akayani daas-
tak tesuni amanynyini meya sinetematonawa amanynyini
meyanon wostok teetbesiison aatire imetematona arifeti.
16 Es effetena asuni meyaknawa baassoneen ane wos-
tok hopit feesefe baasso zuuttambesiise asikna ajajamosotik
mai'sira yaadatsifawungwa.
17 Isxifanosniknawa Ferdonaxisna dey Akayqosna baasso
taaki yoos taan girsi. Nitto taneen ane upho shakuntiisik
baasso nitto edde taak yo'i baron tuunisete.
18 Baassonawa nittona asi ayyanaasik beysa imete. Es bari
boor'a es baassone fe asuni meya ulfintosonek sholsifawa.
19 Iisiyak fa betekiristaniisikito naga nittok ooshshesete.
Aqelanewa Pirisqilane; dey keebesiissi zuuttesefe kiris-
tanani meya dey zuuttere nibbesiissin kabi naga nittok
Daamiisa sunak ooshshesete.
20 Hantak feese kiristanani meya zuuttere nittok naga
ooshshsesete; korto daamok naga wol ooshshosoti.
21 Ta Phawulos han nagani tichaason kushunaasik tich-
ingwa.
22 Daamiisin shunnor feefaanane erwutter sinowa! Daam-
niiso! Yowa!
23 Daam Yesusni otmaas nittoneen ane sinfawung.
24 Keeshtannaas Kiristoos Yesusniki kamo zuuttamnitis-
neen ane sinfawung; Aamin!

Wosi Phawulos Hepsa Wosina Wosiya Qoronxoski asuni Meyak Gachgiru

Phawulos Qoronxoski asuni meyaki tichina hepsani wosiyaas tichchenaas Qoronxosuk fa betekiristaniis barneen ane fa isar sinaas akamanon rakko sinna faana kabaasikwa. Isa isa betekiristaniissi feese meya Phawulosnin akamanon tugga'et feeseter sinfanaknu ganoni chowa ephphe yook akamanon sholere feer sinbaasontu besifa. Es bar sinfana kabaasik akama gira gironamatotu makefe.

Wosibaasi tesuni kifiliista Phawulos Qoronxosuk fa betekiristaniisneen ane fa isar sinaason makefaat betekiristaniissi kabi me'aasewa tugga'oose asik awuni boor'a chima wolgu imnamatotu besifa. Es barneen ane tusire basa chima ke'oos harmusoneknawa ganoni ugnaasi baassotin zoonsinamato girabaason besife. Tusire dey Yuudak feese kiristanani meyanon argasuk girak imonek baassok kiitit feer. Koi'ni eddeesikitossi dey Phawulos wosi sinbaasik futoni wosi innowa yisefe garo asuni meya tugga'esete boor'a baassok wolguba imi.

Matsafaas Sirki Ephobaas

Gachgiru *1:1-11*
Phawulosnawa Qoronxoski asuni meena *1:12—7:16*
Yuudak feese kiristanani meeni argasu *8:1—9:15*
Phawulos wosi sinbaasi ha'suni hugnaasta kabi tugga'oosik imna wolgu *10:1—13:10*
Koor'uba *13:11-14*

1 Ha'oosi fiqadik Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulos-
nikinnawa ayni sina Ximotiyosnikinna;

Qoronxosuk fa betekiristaniisiknawa esiisimato Akayani
daa zuuttambaase asiista feese kiristanani meya zuuttam-
besiise asikna;

2 Abani sina Ha'oniiskin; Daam Yesus Kiristoosnikin
Ha'oosi otumnewa nagane nittok sinfawungwa.

Phawulos Ha'oosik Imna Galata

3 Fakini abaasiknawa innok chimaason zuutira imfa
barikna dey Daamni Yesus Kiristoosni aba Ha'oosik galata
sinfawungwa.

4 Inno Ha'ooskin danfeni chimaasik shanaassi feese baasso
zuuttambesiise asin chinunik Ha'oos innoosta kar'fa shana
zuuttambaase asik innotin chinifa.

5 Kiristoosni shanaasi showonon haa'enisimato basa chi-
nuson dey daysira danani.

6 Inno shanaason ephpha taafeni kabaasik nitto chimnewa
farune asin daneti. Inno chimfeni kabaasik nitto dey inno
ephphataani shanaasne fayiison fakiyak ephpha taara chi-
matiwa.
7 Innoosta kar'a shanaason haa'etiisne faaron inno chi-
maason dey haa'otimato arifeni boor'a nittoosta fa abdiniis
akamawa.
8 Ayni meyane! Iisiyaki daasta faani kabaasik innoosta
kar'a shanaason arusotik sholefeniwa. Es innoosta kar'a
shanaas wor'ak chimnoyni faya sinna boor'a kaak fooni ab-
diisnu innoostan budiratu fa.
9 Esiisimato kituni mangsuni kar'a innoosta katenarne faar
sinnatu innok beste, Es bar zuuttambaase innoosta kar'anaas
amanefeniis kituni meyanon kitun kabgifa Ha'oosontano
inno hugnaasikta sina beybaason yaadatonikwa.
10 Es bari boor'a bar kituta katuni adagaassin innotin
fu'e; dey fu'ona; hanneen dey innotin fu'onamato abdiniis
basaastawa.
11 Nitto dey innotin shiiphontiisik argasutik sholsifawa.
Akama shiiphoosik inno Ha'oosi argasunon danfeni kabaasik
showo asuni meya dey inno boor'a Ha'ooson galattesefewa.

Phawulos Koppobaason Soole

12 Ese inno teetonik sholsi wuzaas haniiswa; es bar dey futo
sinbaason kanuniis innok zaalawa; oom asuni meyakinnawa
arkiron dey nittoneen ane fa isarniis Ha'ooskin danni kor-
toosewa ma'aase asiistatu zagira yere. Es bar dey sinnaas
Ha'oosi otmaktano asuni techmaktawa.
13 Feretira yaadatotik chimati wuzasontu tichintano isanne
ooma wuza aane tichuweniwa. Zuuttambaase asin yaada-
totik chimatimato abdi zagifawungwa.
14 Hash inno chowaasik arifetiis baggawa; sinuntano orfo
mai'sira yaadatotimato abdi zagifawungwa. Es bari boor'a
Daam Yesus yoona wono inno nittok teetefeniisimato nitto
dey innok teetoti.
15 Es baron mai'sira arina boor'a hep kushunon nittok
ke'anakwa iyaat zeemma nittotin yaara biyanak koppa'era
faanar.
16 Nittotin biyanak koppa'enaas Meqedoniya hamfana
kabaasiknawa estan wolla yaafana kabaasiknawa. Esiisik
Yuudani daa hamana ugunnaasik taan argasutik safarera
faanarwa.
17 Es baron koppa'era kabifana kabaasik awu zagunak
sholsinamato arunoy ek hang yit fe asune feer sinna nittok
bestewoso? Wedey es baron koppa'onaasik: «Ee! Wedey
Indaane» yit ek hang uuk asuni safarak zaginarne faar sinna
nittok bestewoso?

18 Ha'oos amanamto sinna boor'a inno dey nittok makefeniis: «Ee! dey Indaane!» yifa ek hang uni kaamaktawa.
19 Taanawa Sillaasna dey Ximotiyos Ha'oosi Naa Yesus Kiristoosnin nittok makeniis wonna wonna: «Ee!» yifa kaamak koi'batano: «Ee! wedey Indaane» yifa ek hang uni kaamaasik aafa sinanawuza.
20 Ha'oos innok imna abdiis zuuttera: «Ee!» Sinanaas Kiristoosniki kamowa; es bari boor'atu Ha'oosi ulfinak Kiristoosniki kamo: «Aamin» yifeniwa.
21 Innotinnawa nittotinna Kiristoosnik chimma yeronik zagiis Ha'ooswa; wostok innotin koriis dey barwa.
22 Basar sinniisik zaala sinni maatamaason innoosta icha barewa hanneen innok imtoni otmaasik nibniissi Korto Ayyanabaason waasi zagira innok imaas barwa.
23 Ta wolla Qoronxos yoo beynaas nitto suumotik aafa zaguna wuza yira nittok kenashtefaatwa; es barik dey Ha'oos taak zaalawa.
24 Nitto amantontiisik chim sineti boor'a nittotin girsunik nittoneen ane wostonistano amantontiisik aafa nittotin ajajoni wuza.

2

1 Ese nitto suumotik zagunoynamato safarok nittotin biyak wolla aafa yoonawuza yira buggin.
2 Awune faaron ta nitto suumotik zagu beyfanaknu nittoteno oom taan girsunir oonso?
3 Zeemma nittok ekka tichinaas nittoki yaafana kabaasik taan girsusonek sholsina baasso ta suumonak zagsonoytemato iyaatwa. Ta giraas nitto zuuttamnitiise asi gira sinbaason amanefawungwa.
4 Akama suumoknawa nibnaassi rakkaterana dey akama harafa waasit han tichaason tichinaas akamanon nittotin shunnar sinnamato arutik iyaattano nitto suumotik zagunak yiratawa.

Miir'efe Barin Feeshun Uu

5 Asunin suumonak zagir oonu feefaanane suumonak zaginaas taan taan sinnoynaron zuuttamnitiise asingwa; chowaason arkissinartawa; nitto ganeyaassinnu showoni meyanontu suumosonek zagiwa.
6 Es effe asusik nitto ganeyaassin showoni meya basaasta mangsu kar'ete ke'oos barik hooronawa.
7 Es bari boor'a es asus akamanon suumobaastan kabi chowa abdi buggunoynamato feeshun yira barin chinutik sholsifawa.
8 Esiisimato barin shuntir sinnitiison hepsa wolla barik besutik nittotin shiiphefawungwa.

9 Es wosiyaason dey nittok tichinaas fattantera zuuttambaase asik ajajamer sinnitiison arunak sholefaatwa.
10 Nitto feeshun yiseti asusin ta dey barik feeshun unawa. Feeshun una miir'aba faafaanane ta Kiristoosni sinak barin feeshun unaas nitto boor'awa.
11 Es baron dey zagifeniis Sexanaasi kopponon arifeni boor'a Sexanaas innotin eshnoynamatowa.

Phawulosni Rakko Xiroaddak
12 Esseen orfo Kiristoosni misirachchuni kaamaason makonak Xiroadda hamfana kabaasik Daamiis taga wostoni ugna taak gachi.
13 Sinuntano ayta Tiitonin aane danut sinna boor'a ayyananaas beysa aane dana. Es bari boor'a esta feese kiristanani meyanon maar'o duuti iyaat Meqedoniya hamin.
14 Sinuntano wonna wonna Kiristoos merena barik innotin zoonsira ma'a sawubare yere shittonimato Kiristoosni chowaasik fa aruuson daadaassi katunik zagifa Ha'oosik galata sinfawungwa.
15 Inno faruni baassok sinfanak tishuni baassok ma'a sawuba faanar sinna Kiristoosniki kamo Ha'ooski tai'niwa.
16 Inno isaasik worifa kituni sawa sawunir; oomiisik kaa imfa kaani sawa sawunir; eekan han wostoosik hooro sinnir oonso?
17 Inno Ha'oosi kaamanon nagadni koda zagire shelgire nagadesefe showo meenimatotawa; sinuntano Ha'ooskin woste ma'a wosi sinna Kiristoosniki kamo Ha'oosi sina makefeniwa.

3

Gaddo Teyyaasi Wostinynyani Meya
1 Hepsa wolla inno teetniison galattonik kabuniroso? Wedey isa isa meya zagisefesimato nittok wedey nittokin tichche argasuni ticha innok sholsungaso?
2 Asu zuuttere arifenaasewa feretit feenaase inno nibaassi tichche inno argasuni tichaas nittowa.
3 Nitto dey inno wostoosik yeese Kiristoosni wosiya sinnitiis ammawa. Han wosiyaas tichchenaas hayewa Ha'oosi Ayyanaktano kalamiktawa. Esiisimato asuni danara nibaastatano danara shu'aasta tichchertawa.
4 Es baron makenaas Kiristoosniki kamo Ha'oosta amantoni faar sinna boor'awa.
5 Wostoniison koi'suk chimanik hooro zaguniis Ha'oostano inno teetniisik isa wuzane zagunik chimni aafawa.
6 Gaddo teyyaasi wostinynya sinanik hugna innok imaas barwa. Esiis dey mallatok tichche tumaasik sinnoynaron Korto Ayyanaasi argasukwa. Mallatok tichche tumaas kitu tesher. Sinuntano Korto Ayyanaas kaa imar.

7 Tuma tumtenaas danara shu'aasta malatokwa. Tumaas imtena kabaasik fa chaarefaas tishit hamar sinfanaknu Israelni daraas Museni sinaason mai'sire biyak aane chimoto. Ese kituuson ephpha ya tumaas effatena ulfinak yaananneen,
8 Eekan Korto Ayyanaaski kamo beste wostoos akamanon ulfinba aafano foona wuza?
9 Asuni meya boor' sinete wostoos effatenaron ulfinba faar sinnanneen asuni meya ooko sinone wostoos aakkak akamanon ulfinba fo beynirinso?
10 Orfoti ulfinaas akamanon arkir sinbaastan kabi chowa aatta ulfinaas isanne aafane faar sinnatu faadtona.
11 Es xaqxaqit hama bar effatena ulfinba faar sinnanneen koi'ba foontonon chimma fooni bar aakkak akamanon ulfinba fo beynirin?
12 Effatena abdini faana boor'atu digo beyfeni.
13 Hopit hama Museni sinaasi palpalu tishuna kabaneen Israelni meya biisonoytemato sinbaason uket feer, Sinuntano inno esiisimatotewa.
14 Baasso nibaas futoosik tachiwa, Hash hawungneen kar'a kur'u teyyaasi matsafanon feretisefe kabaasik nibbesiis es yinusik geeptobesiisetu feesetewa, Es yinuus tishunaas Kiristoosniki kamo koi'bawa.
15 Hashneen kar'a tumaasi matsafanon feretisefe kabaasik nibbesiis es yinusik geeptefawa.
16 Sinuntano asu Daamiiski wolifena kabaasiktu es yinuus kabuna.
17 Daamiis Ayyanawa; Daamiisa Ayyana faana dimaastak birmadummaas faarwa.
18 Inno zuuttamniise geeptonoy sinak faafaat inkaliissi biistefanaasimato Daamiisa ulfinanon palpalgira besuniwa. Inno Ayyana sina Daamiisa gitonon sinne bestok ulfinaastan ulfinata sooltoniwa.

4

Amanamto Sinne Wosto

1 Ha'oos fakibaasik han bari wostooson innok imna boor'a abdi aafa bugguniwuza.
2 Aacho sina baronnawa iichu sina wuzasonna beyni, jallisuk aafa wostoniwuza, Ha'oosi kaamanon dey aafa sooloni wuza, Es baristan futooson ammanon kisiratu besuni, teetniison asu zuuttambaase asi kanuk Ha'oosi sina amma zagifeni.
3 Inno assini misirachchuni kaamaas awuzakne aacho sinfanaknu aachenaas tishuni baassokwa.
4 Han daasi ha'sinynya sina Sexanaas amanonoy asuni meeni nibaason taar'i, Es bari boor'a Ha'oosi gitok ammanon beste Kiristoosni ulfinani misirachchuni kaamaas chaarsuna chaarefaason biiyosonoytemato zagi.

5 Inno assifeniis Yesus Kiristoos Daam sinbaasonnawa inno
teetniisik Yesusni chowaasik nitto wostinynya sinniisontano
inno teetaasi chowanon aafa makoni wuza.
6 «Chaarefaas talmaassin kessa chaaron» yira make Ha'oos
Kiristoosni gitoosik chaarsifa Ha'oosi ulfinanon aruni
chaarefa innok imanak chaarefbaas nibniissi chaaronak
zagi.
7 Sinuntano han zuuttambaase asiistan denalo sina hug-
naas Ha'oosirtano innor sinna beybaason artonak han
ulfinto wuzason hoocho kodaassi faarwa.
8 Shanaas daa daassin innoosta kar'fa; sinuntano aafa
mertoni wuza; showo wona zaguniwuza tishifa; Sinuntano
abdi aane buggifeni.
9 Gumaniis innotin kalle kofuksefe; sinuntano wadajanin
turkira aane biyeni; ichchera ha'tet faanir; sinuntano aane
kitifeni.
10 Yesusni kaas inno atuusta ammanon kessa bestonak
Yesusni kituuson inno dey atuniista wonna wonna wor'aat
kutifeni.
11 Yesusni kaas kituni atuniista ammanon kessa bestonak
hayew sina inno Yesusni chowaasik wonna wonna kituk
aattera imtenir.
12 Es bari boor'a kituus innoosta wostedifar; sinuntano
kaas nittoossi wostedifar.
13 Sinfanaknu: «Amanen; es bari boor'a dey maken» yistera
tichchenaasimato inno dey es isa amantoni Ayyanaas in-
noossi faana boor'a amanefeni; dey es bari boor'a makefeni.
14 Daam Yesusnin kitun kabgi Ha'oos innotin dey Yesus-
neen ane kitun kabgunamatonawa nittoneen ane dey bari
sina yeetunamatona arifeniwa.
15 Es bar zuuttambaase nittok ke'nir sina Ha'oosi otma
tuumma fui'tera showo asuni meyak kar'fana kabaasik
Ha'oosik sinni galataas arkunakwa.

Amantok Fo

16 Es bari boor'a abdi aafa bugguniwuza; awune faaronnu
geroki atuniis tishifanaknu sirki atuniis wonna wonna gaddo
sinnatu fa.
17 Han kashosewa hashti kabaasire sina shananiis barik
kixxatoni wuzaba foonto ko'ini akama ulfinaason dananik
zaguna.
18 Inno oodet faaniis biistonoy wuzasontano biistefa wuza-
asontawa; biistefa bar hashtirwa; sinuntano biistonoy bar
koi'ba foontowa.

5

1 Han durkanisimato hashti kabnir sina han daastaki
ashniis bogtefana kabaasik asuni kushuk keetonor Ha'oni

kushuk keete koi'ba foonto fooni keya samak faanamato arifeniwa.
2 Es kabaneen samaki atuuson mayanik kaltok kabet faanirwa.
3 Es baron mayfeni kabaasik atatu sinna aafa bestoni wuza.
4 Han daastaki durkanisimato sina atuniisik faani kabaasik fayfaan haanet faanirwa; haanet faaniis kituus kaak sooltonak samaki atuuson mayaniktano han daastaki ashniistan oor kesanik sholefaattawa.
5 Es barik innotin hoossiis Ha'ooswa; es baristan denalo innok imtoniwuza zuuttambaase asik ooto sinanak Ayyan-abaason innok imaas barwa.
6 Han daasta ashak faani kabaasik Daamiisatan wokka fooniison arifeniknu wonna wonna bariktu amanefeniwa.
7 Inno faafeni foos Daamiisin amantoktano barin bi-iratawa.
8 Ashniistan oor kessa Daamiiski fa keeniissi foos innok ma'arwa; es bari boor'a amantoktu faafeniwa.
9 Han ashniisnen faafenik wedey oor kesfenik inno sholeniis Daamiisin girsuwa.
10 Asu isarba isarbaasik han daasta feena kabaasik mangu wosto sinun ma'ar wostobaasik waagbaason ephphetoonak inno zuuttamniise Kiristoosni mangsuni kar'ni kodaasi sina ta'anirwa.
11 Daamiisin digoos awu sinnamato arifeni boor'a asuni meya ephphetoosonek zagifeni. Inno oo sinnimato Ha'oos arifawa; nitto dey nibnitiissi inno oo sinnimato arsefetimato abdi zagifawungwa.
12 Nibesiissi fa barik sinnoynaron biistefa barik teetesefe baassok wolgu ima chimatiktu innok teetotik zagunitano hepsa wolla inno innotin nitto sina aafa galattoni wuza.
13 Nifaso sinfenik Ha'oosik iyaatwa; kanubare yere asu sinfenik nittok iyaatwa.
14 Isarga Kiristoos asu zuuttambaase asik kitubaasonnawa zuuttere kitisetemato arini boor'ana Kiristoosni keeshtanaas wostonik giddisifawa.
15 Kaak feese baasso kiti bariknawa kitun dey kabi barikna foosonektano hanneen ekalok baasso teetaasik foosonoytemato Kiristoos zuuttambesiise asik kiti.
16 Hanneen ekalok inno ooninnu ashni safarak aafawa biyaniwuza. Zeemo sinak Kiristoosnin mazaneniis baaki asunimato ashni aafak sinfaanane yooni wonaasik ekka aafa mazanoniwuza.
17 Es bari boor'a oonu Kiristoosnir sinfaanane gaddo testowa; kur'u testoos aati es bari eddeessi gaddo testo giri.
18 Es bar zuuttambaase sinnaas innotin barneen ane Kiristoosniki kamo gansira gansuni wosto innok ima Ha'ooskingwa.

19 Esiis dey Ha'oos Kiristoosniki kamo han daastaki asuni
meyanon zuuttira barneen ane gansi uwa. Mangsubesiison
aane faaduwa; dey asusin Daamiisneen ane gansuni kaama
innok imi.
20 Ha'oos asuni meyanon innoki kamo teegonir sinna
boor'a inno Kiristoosni kaamaasi ambasaderiwa. Es bari
boor'a: «Ha'oosneen ganoti» yira Kiristoosni sunaasik shiiphe-
feniwa.
21 Inno Kiristoosniki kamo Ha'oosi ookonon haa'er sinanik
Ha'oos boor'ba foonto Kiristoosnin inno boor'aason bar
wor'anak zagi.

6

1 Ha'oosneen ane wostet faanir sinniisimato nitto ephpha
taati Ha'oosi otmanon ke'nor zagira fu'otiitawa yira shiiphe-
feniwa.
2 Ha'oos:
«Sholsu sa'atiista neen oden;
faruni wonaasta neen argasin!» yifana boor'a.
«Ese sholsu wonaas hashwa; faruni wonaas dey hashwa.»

Phawulos Ephpheteena Shana

3 Inno wostefeni Ha'oosi wosto kashistonoynamato isa
wuzakne ooniknu tuusa aafa siinani wuza.
4 Es baristan shanaasonnawa rakkoosonna dey tiir'oson
fakit Ha'oni wostinynyanimato teetniison zuuttambaase asik
Ha'oosik tai'sidifeniwa.
5 Ha'oni wostinynya sinniison ammanon kisira besuniis
ichchok, taatok, rakkatok, wosto wostere hopuk afay'nin
turkuknawa maktoknawa.
6 Esiisimato dey kaymak, aruk, fakiyak, ma'ak, Korto
Ayyanaasik zoonustoknawa tane fe asu aafe uba foonto
keeshtanakna;
7 Futoni kaamaasiknawa Ha'oosi hugnakna ookooson alda
kushuknawa hoi'ta kushukna neeboni meya zagira ephpha;
8 Ulfinaknawa salphinakna, waqastoknawa galatni
danaknatu faani. Futonir sinna faani eshar yisteni.
9 Arto sinna faani artonor sinni; kitisetewa yistefenik
hayew sinnatu bestefeni, ichchefeniknu aane wortoweni.
10 Suumo innoosta kar'fanaknu wonna wonna giret faanir;
tukam sinna faagedo showoni meyanon otum zaginir; isa
wuzni foonto sinna faafenik zuuttambaase innokik faar.
11 Nitto Qoronxosuk feese asuni meyane! Ese ammanon
nittok makeniwa; nibniison taggira nittok gachniwa.
12 Nittotu keeshtannitiison kaletteno inno keeshtanniison
aane kaleniwa.
13 Aba naanggotbaasik makefenaaysimato makefaat kessa
inno nibniison taggira sirki safaraniison ammanon gachcha
besinisimato nitto dey ekka zaguti.

Amanonoy Asuni Meyaneen Isar Sina Beya

14 Sinnoy ugnak amanonoy asuni meyaneen ane isa waan-
josi girutiitawa. Ookonewa boor'ne aakkak isar sinak
chimnirinso? Chaarefasewa talmaase aakkak isa daa fook
chimnirinso?
15 Kiristoosnawa Dabulosna aakkak isar sinak chimoner-
inso? Amane baassotnawa amanonoy baassotna aakkak isar
sinak chimonerinso?
16 Ha'oosi betemeqdesiis koo'loosikitoneen ane awuni is-
arba faarinso? Ha'oos dey;

«Foona dimaason darataasa ganesi zaguna;
baassoneen ane foona;
ta baassok Ha'obesi sinana;
baasso dey taak darata sinone.»

yira makenaasimato inno hayewa Ha'oosi betemeqdesiwa.
17 Dey Daamiis:

«Baasso ganeyaassin kortera oor kesti;
zina sina wuzason ta'utiita;
ta dey nittotin ephphatoona;
18 Ta nittok aba sinana;
nitto dey taak arqa naanggotnawa;
mashka naanggotne sinati;
yifawa zuuttambaase asin chimfa Ha'oos» yiwa.

7

1 Ese koontaasakitono! Es abdiis zuuttambaase imtenaas
innok sinna boor'a ashasonnawa Ayyanaasonna asin kiin-
suni wuzaassin teetniison kayimsuniwa; Ha'ooson digok dey
korto sinniison tuuma sinanak zaguni.

Phawulosni Gira

2 Nibnitiissin innotin ephphatootiwa; inno ooninnu
aane miir'oweniwa; ooninnu mangussi aane zoonsuweni;
oonikinnu ephpha innok ke'anak aane zaguweni.
3 Es baron yifanaas nittoosta mangsu kar'anaktawa; zeemo
sinak makenaasimato nitto inno nibaassitu faasetiwa; es bari
boor'a kaak sinun kituk nittoostan aafa oor kesani wuza.
4 Nittoosta fa amantonaas akamawa; nittoosta teetefana
teetoos inyawa; nittoki kamotu chima danfawungwa; in-
noosta kar'fa shana zuuttambaase asik akamanontu gire-
fawungwa.
5 Meqedoniya hamma kar'feni kabaasiknu showo ugnan
rakko innoosta kar'naastano isa beysa aane daneni; gerok
faasso nibniissik dey digatu innoosta kar'ar.
6 Sinuntano suume baassotin chinifa Ha'oos Tiitoni yoosik
innotin chini.
7 Chimniis bar yeena bar barik sinnoynamato nitto barin
chiniti baron odeni boor'aneengwa. Nitto taak safaret

faaseti kaltanaasewa suumoose asin innok makena kabaasik daysira girengwa.

8 Zeemo sinak nittok tichina wosiyaas nitto suumotik zagir sinfanaknu es wosiyaason tichunaasik aafa gaabbona wuza; gaabbefanaknu gaabbenaas tichina wosiyaas nittotin garo wonniron suumotik zagina boor'awa.

9 Sinuntano hash girengwa; es girenaas nitto suumotik zagina boor'a sinnoynamato suumeti suumoosik harmiti boor'awa; ese suumontiis Ha'oosi fiqadinimato sinna boor'a inno isanne aane nittotin miir'oweniwa uwa.

10 Ha'oosi fiqadinimato sina suumoos faruni ugnaaski zoonsifa harmuk bestefa sooltoson teshefana boor'a aane gaabbisifawa. Sinuntano han daastaki suumoos kitutu ephpha yaafa.

11 Han suumontiis Ha'oosi fiqadik sinbaasik aakkane fa mamsuni wolguuson, aakkane fa chimaason, aakkane fa tai'nin gi'tooson, aakkane fa digaason, aakkane fa kaltanaason, aakkane fa koonaason, aakkane fa ke'o nittoosta ephpha yaanamato gasasira biitiwa. Nitto dey zuuttambaase asik es chowaassi aafsetiwa.

12 Es bari boor'a awune faaronnu nittok tichifanak ta nittok tichinaas inno chowaasik fa chimaas Ha'oosi sina amma sinanak iyaattano miir'e asusiknawa miir'ame asusikna iyaattawa.

13 Chima dannistan denalo Tiito danna giraasik daysira gireniwa; es gireniis dey zuuttamnitiise Tiitonin chiniseti boor'anawa ayyanabaas beysa dananak zagiseti boor'anawa.

14 Nittoosta fa teetonaason Tiitonik makera faanar. Nitto dey ta iichchonak aane zaguweti. Inno wonna wonna nittok futooson maket faanir. Esiis dey nitto chowaason Tiitonik makeni teetoniis futo sinbaas artewa.

15 Zuuttamnitiise ajajametir sintimatonawa; digak, korkukna dey ephpha taatimatona Tiito yaadatefena kabaasik nittok fa keeshtambaas akama siniwa.

16 Ta dey zuuttambaase asik nittotin amantok chimnaasik daysira girengwa.

8

Kiristanani Meeni Ima

1 Ayni meyane! Meqedoniyak faase betekiristaniisikitok Ha'oos imna bari otmaason arusotik sholefeniwa.

2 Baasso showo shanak fattantesetewa. Sinuntano girabesiis akamawa; akamanon tukam sinefeknu akama imatu imete.

3 Chimeteesne faaronnawa baasso chimaastan denalo fiqadibesiisik imetemato ta zaal sinanawa.

4 Yuudak feese kiristanani meyanon argasuni hugna kalnoynimato mai'siretu shiiphste.

5 Baasso zagsetees inno oodni baristan denalowa. Zeemme teetbesiison Daamiisik imete; tusire dey Ha'oosi fiqadik teetbesiison innok imete.
6 Han wostooson zeemme wostees Tiito sinna boor'a hashnu es imni wostontiison taamme koi'baasta katunak barin shiipheniwa.
7 Nitto amantok, wollak, aruk, chimme wostok, innok dey besiseti keeshtana zuuttambaase asi denalo sinti; han imni wostoosik dey denalo sintiwa.
8 Ese han baron makefanaas nittotin ajajonaktawa. Sinuntano oomni meya imefe imaasewa nitto imefeti imaase asin hoossira nitto keeshtanaas futo sinbaason arunakwa iyaatwa.
9 Nitto Daamni Yesus Kiristoosni otmaason arsetirwa. Bar awune faaron otum sinfenak basa tukam sinaasik nitto otum sinatik bar nittok iyaatwa tukam sini.
10 Es chowaasik nittok ma'ar sinna taak beste kiito nittok imfawungwa. Aata woggaassik ima koi'ba sinnoynaron es baron zeemme zaguk sholees nittowa.
11 Es bari boor'a asunik imak sholeti safarantiis wostota feeshsha koi'baasta kar'anak nitto chimtiisne faaron es safareti baron hash zaguti.
12 Asunik imanak ma'a fiqadiba faafaanane es asusa ima oodtera taaster sinanaas basa hugnaasne faaron imananetano barki foontoson imfena kabaasiktawa.
13 Es baro yifanaas nitto zuuttamnitiise isa kixxe sinatiktano nitto imak rakkatefeni oomni meya beysa danotowa iyaattawa.
14 Nitto rakkatefeti kabaasik baasso otmaas nitto rakkoosik argasunak hash nitto otmaas baasso rakkooson argasunir sinun; es barik nitto ganeyaassi isa kixxe sina foona.
15 Esiis dey: «Akamanon zuuti barik aane fui'towa; garonon zuuti barik dey aane yo'uwa» yistera tichchenaasimatowa.

Tiitonawa Zomobaasakitona

16 Ta nittok safarefanaasne faaron Tiito dey nibbaassin nittok safaronak zagi Ha'oosik galata sinfawungwa.
17 Tiito nittoki yoonaas basa teetni fiqadik giraktu kabire yeeteno inno barin shiipheni bar barkita.
18 Misirachchuni kaamaason makobaasik betekiristaniisikito zuuttambaase asiissi galatamto ayiisin barneen ane gafkuniwa.
19 Es baristan denalo es ayiis inno han ma'a wostooson Daamiisa ulfinak wostera zagifeni kabaasiknawa wostonik fa ma'a fiqadiniisonna makeni innoneen ane hamme es wostoosi arga sinanak betekiristaniisikitosin korterwa.

20 Han asunik imtonak zuutte waagaason ephpha kunsifeni kabaasik isa wuzakne inno hamattonoynimato teetniison oodtifenir.
21 Inno alamaas Daamiisa sinak koi'ba sinnoynaron asuni meeni sinak dey ma'ar sina wuzason zaguwa.
22 Showo wona showo ugnak fattantere chim sinne beste ayniisin Tiitoneen ane nittoki wosiniis es bari boor'awa, Bar nittoosta fa amantobaas akama sinna boor'a hash han wostooson argasunak fa safarbaas zeemotiistan akamawa.
23 Tiitoni chowaason aruk sholsifaanane nittotin argasunak taneen ane wostet fe wostoni zoomotawa, Barneen ane yoosoni oom ayni meeni chowaasik sinfaanane baasso betekiristaniisikitoni edde sinne Kiristoosni ulfinaasik yerseterwa.
24 Es bari boor'a keeshtannitiison baassok besuti; es barik keeshtannitiisewa nittoosta fa inno teetoniise ke'nor sina beybaason betekiristaniisikito zuuttambaase asik besutiwa.

9

Kiristanani Meyak Zagte Waagni Kisu

1 Yuudak feese kiristanani meyak zagtefa waagni chowaasik nittok tichunak aane sholsifawa.
2 «Akayak feese asuni meya aata woggaastan kabgire argasuk hoorere feeseterwa» yira Meqedoniyaki asuni meyak nitto chowaasik teetefanaas chimnittiison arifana boor'awa. Nitto chimaas oom asuni meyanon imosonek kabgiwa.
3 Han wuzaasik nittoosta fa inno teetoos ke'nor sinna fui'tonoynamato han ayni meyanon nittoki wosunawa. Nitto dey zeemoti ta makenaasimato hoorera odoti.
4 Meqedoniyaki asuni meya taneen ane nittoki yeesefe kabaasik hooronoy diifeni biyefaatene inno nittoosta teetefeni teetoosik iichchenirwa, Nittonu akamanontu iichchotiwa.
5 Es bari boor'a imatik maketi kamnitiisimato es imaason zeemma hoossutik nittotin yaadassusonek han ayni meya tayistan zeemme nittoki yoosone bar sholsu sinna taak bestewa. Es barik ta yaafana kabaasik imati imaas hoorera foona; nitto dey imatiis giddik sinnoynaron fiqadintiisik sinbaasontu besifa.
6 «Garonon buka bar garo meyatu zuutife; akamanon buka bar akama meyatu zuutife» yiste baron yaadatoti.
7 Es bari boor'a Ha'o shunfanaas girak imfe barin sinna boor'a asu isarba isarbaasik nibbaassi imanak sholena baron girak imoteno ek hang uuk wedey giddik imanaata.
8 Wonna wonna wuza zuuttambaase asik teetnitiison chimma ma'a wosto zuuttambaase asiista feeshu chimatik Ha'oos eebbabaason arkissira imanak chimanawa.
9 «Esiis dey tukamni meyak garamak imi;

ookobaas dey koi'ba foontonon foona»
yistera tichchenaasimatowa.

10 Bukfe barik zala; muuni barik tusha imfa Ha'oos bukati
zalaason arkissira nittok imanawa; garamak imti imaasi
gaananon dey arkissuna.

11 Nitto imeti imaas innoki kamo imtona asuni meya zu-
uttere Ha'ooson galattosonek wonna wonna imatik Ha'oos
wuza zuuttambesiise asik otum sinatik zagawungwa.

12 Es imfeti imni wostoos kiristanani meyanon rakkoossin
kisubaastan denalo asuni meya Ha'oosik akama galata
imosonek zagirwa.

13 Han nitto imfeti imni wostoos Kiristoosni misirachchuni
kaamaasik ajajamera amanamto sinfaat baassok sinun oomi-
isik imetimato besuaasik zuuttambesiise Ha'ooson galat-
tesedifewa.

14 Baasso dey Ha'oos nittok imna akama otumbaastan kabi
chowa nittotin keeshtesefe boor'a nittok shiiphsonewa.

15 Asuni kaamak wolumtonak chimtonoy bari imaasik
Ha'oosik galata sinfawungwa.

10

Phawulos Ha'oosi Wostoni Chowak Imna Wolgu

1 Ta Phawulos nitto sina faana kabaasik iichcher yisten.
Sinuntano nittoostan wokfana kabaasik iichchonor yisten;
Kiristoosni garamaasiknawa ma'aasikna nittotin shiiphe-
fawungwa.

2 Nittotin shiiphefanaas nittoki yaafana kabaasik digonoy
makonak taan zagutikwa; sinuntano ashni safarak kutit
faanir zagire safarsefe isa isa asuni meeni sinak digonoy
makonak sholefawungwa.

3 Awune faaronnu han daasta faafenik neebefeni neeboos
han daastaki neebosimatotawa.

4 Es neeboni meeniis dey gosmaason boganik Ha'oni
hugnaba faanartano han daastaki neeboni meyasne
faartawa.

5 Ha'ooson aruni chowaasta tuusa sinna kabifa we'nusewa
beegantoose asin bogani; asusa safaranon zuutira boojera
Kiristoosnik ajajamonak zaguni.

6 Nitto ajajamoos tuuma sinfana kabaasik ajajamo beyaa-
son zuutira ke'uk hoorer siinani.

7 Nitto biifetiis geroki bestefa baron koi'bawa; oonu
ta Kiristoosnir yire barik amanefaanane hepsa wolle sa-
farowowa. Inno dey basaaysimato Kiristoosnir sinnimato
yaadatowo.

8 Daamiis innok imna ha'suni hugnaasik akamanon teetefaanane aafawa iichchonawuza. Han ha'suni hugnaas innok imtenaas nittotin chinuniktano boganiktawa.

9 Wosinaasik nittotin deessunarne faar sinna nittok bestonaatawa.

10 Isa isa meya: «Phawulosni wosiyaasikito faya dey chimawa. Sinuntano bar teetbaasik innoneen ane feena kabaasik hopi wolumbaas dey kashistowa» yiset feeseter sinana.

11 Es baron yisefe asuni meya inno woksok faagedo wosiyaniisik makefeni barewa tai'sonon nittoneen ane faagedo wostefeni bare asi ganesi oor oor kesba aafa sinbaason yaadatsotowa.

12 Sinuntano teetbesiison galattesefe isa isa asuni meyaneen ane faadtonik wedey hoossunik aafa chimani wuza. Sinuntano baasso teetbesiison wolgire teetbesiisneen ane maazzanobesiisiknawa hoossubesiisikna baasso yaadatse asutewa.

13 Sinuntano inno nittoki kar'aninneen Ha'oos innok imna wostoosi dilaktu teetefenitano teetonik sholsistan denalo aane teetefeni.

14 Nitto dey faatiis inno wostoni dilaassi sinna boor'a Kiristoosni misirachchuni kaamaason assuk nittoki yaafeni kabaasik es dilaassin aane aatta keseniwa.

15 Es bari boor'a Ha'oos innok dilera imna dilaastan aatta oomni meya wostesete wostoosik aafa teetoniwuza, Es baristan amantontiis dichanaknawa inno wostoos dey Ha'oos innok dilena dila nitto ganeyaassi daysira tagunakna abdi zagidifeniwa.

16 Ese oom asusa wostoni dilasi girira zeemoti wosuste wostoosik teetonoy nittoostan ekalo faase daasikitosi misirachchuni kaamaason mako chimaniwa.

17 Sinuntano: «Teetefe bar Daamiisik teetowowa».

18 Esiis dey asu galata dananak chimfenaas Daamiis barin galattefena kabaasiktano asu bar barin wolgire galattefena kabaasiktawa.

11

Phawulosnawa Eshni Wosini Meena

1 Garo gowwanaason taak fakusotimato abdi zagifawungwa; adarawa taan fakutiwa.

2 Isa durba nawa durbummabaase feen teegoosik teegetefanaysimato ta dey nittotin Kiristoosnik teegera duusina boor'a nitto chowaasik ayyanani koona koonefawungwa.

3 Zawaas mangubaasik Hewannon daagsinasimato nitto safaraas dey awuzakne mangira Kiristoosnik fa ma'a dey kayma sina amanamtontiison beyatitto iyaat digefawungwa.

4 Isa asu nittoki yeere inno nittok makeni baron sinnoynaron oom Yesusnin nittok makefaanane wedey nitto ephpha taati Ayyanaason sinnoynaron ooma ayyana ephpha taasefaatine wedey ephpha taati misirachchuni kaamaason sinnoynaron ooma misirachchuni kaama ephpha taasefaatine shaakkira mertetiwa uwa.
5 Sinuntano ta han iny iny wosini meeni ganeyaassin isa wuzakne hater sinnaas taak aane bestefawa.
6 Wolumni techmaasik aru sina beyfanaknu aruna aane hatowa. Es baron dey showo ugnak nittok ammanon kisira makeniwa.
7 Ta Ha'oosi misirachchuni kaamaason damoza taak kaastonoynaron nittok makonaasewa nittotin teggunak ta teetaason hatessunaase awuzakne boor'a sinna tayista faattetaaso?
8 Nittok wostok ooma betekiristaniisikitokin argasuni waaga ephnaasik baassotin bo'engwa.
9 Nittoneen ane faana rakko tayista kar'fana kabaasik Meqedoniyan yeese ayni meya taak sholsu sina wuza zuuttambaase asik argasit feeseter sinna boor'a ooniistanu aane ba'a sinut. Hash hawungneen kar'a nittoosta isa wuzakne aane ba'a sinut. Hanneennu nittoosta aafa ba'a sinanawuza.
10 Kiristoosni futoos tayissi foobaasik teetonoynamato taan zaguniwuza Akayaki daastak oonu aafe.
11 Es bar awuni boor'anso? Nittotin shuna beyna boor'anoso? Nittotin shunfanamato Ha'oos arifawa.
12 Ese oom wosini meya: «Inno baassosimato wostenir» yit teetesefe chowaason tishkuk hashti zagit faana baron hanneen dey zagunawa.
13 Es effetena asuni meya Kiristoosni wosini meyane feer sinne bestok teetbesiison soolsefe eshtu wosinawa eeshshisefe wostinynyani meyanawa.
14 Es bar dey diinqisuni wuzatawa, Sexanaasnu chaarefani wosiya sinne bestok teetbaason soolerwa.
15 Es bari boor'a han Sexanaasi wostinynyani meya ooko wostinynyani meyanon sinne bestok teetbesiison soolsefek aafa diinqisisuna wuza. Koi'baastak wostobesiisi waaganon danone.

Phawulos Wosi Sinna Boor'a Basaasta Kar'a Shana

16 «Ooniknu ta gowwane feer sinna barik bestonaata» yira hepsa dey makefawungwa. Gowwa sinna nittok bestefanaknu garonon teetonak gowwane feer zagira faadutiwa.
17 Esiisimato teetok makefana kabaasik es makefana bar Daamiisa fiqadinimato sinnoynamato gowwane feer sinnawa.
18 Showoni meya ashni chowaasik teetesefe boor'a ta dey teetefan.

19 Nitto techumniti faanar sintimato gowwani meyanon girak fakuti.
20 Esiisimato oonu nittotin boznimato zagaanane; oonu nittooson meefaanane; oonu nittoyson basar zagaanane; oonu nittotin kashshifaanane; oonu gachnitiison bochaanane fakifeti.
21 Taan iishshunir sinfanaknu han wuzasikitonon zaguk chim sina beynimato nittok ammanon makonawa.

Sinuntano oonu chimme teetoniir feefaanane ta dey basaasimato chimma teetonawa. Es baron yifanaas hashnu gowwanimato sinnawa.
22 Baasso Ibrawini meyanoso? Ta dey Ibrawiwa. Baasso Israelni meyanoso? Ta dey Israelawiwa. Baasso Abrahamni zalaaskinnoso? Ta dey Abrahamni zalaassinwa.
23 Baasso Kiristoosni wostinynyanoso? Ta dey baassostan denalo Kiristoosni wostinynyawa. Han baron makefanaas nifasone feer sinnawa. Baassostan denalo showo wona wostok hopin, Showo wona taaten, Showo wona suusten, Showo wona kituta kar'in.
24 Ayhudni meya uucha wolle keezasire izgine keezasire izginenon alanggak taan suusisete.
25 Keeza wolla haarok ichchen. Isarga shu'ak ichchen. Keeza wolla Markabini adaga tayista kar'i; isa waalnewa isa wonne baariistatu faan.
26 Ugunni kutunaasi aatamatak wor'a akani adaga dey bo'inynyani meeni adaga tayista kar'i. Ayhud sina ta keeniiskinnawa Aazabni meyakinna adaga tayista kar'i, Katamaassinawa zaboossina dey baaristan adaga tayista kar'i. Esiisimato dey esh amanynyini meyakin adaga tayista kar'i.
27 Showo wostonewa hopine tayista faar. Showo wona afay'ni turkin, Makaknawa akani iktanakna rakkaten. Showo wona muu turkin. Koochonewa atatu kutune tayista kar'i.
28 Oomasonneen zuutira faadunoy betekiristaniisikito zuuttambaase asi chowanon wonna wonna safarok rakkatet faanar.
29 Isa asu hopifena kabaasik ta dey ane hopunoyna wona aagenso? Isa asu boor'aasik tuusa'efena kabaasik ta dey haaronoyna wona aagenso?

30 Teetok sholsir sinfaanane ta teetonaas hopinaason besifa wuzaasikitokwa.
31 Koi'ba foontonon galatba faana Daamni Yesusni Aba Ha'oos ta aafa eshana wuza sinnamato arifawa.
32 Demaskoni katamaassi faana kabaasik taato Aretaasni ha'suni sikalosi fe ha'sinynyaas taan ephphe taar'anak sholefaat katamaasi finynyanon tasoni meyak oodsit feer.

33 Sinuntano asuni meya masasi duusire ojaasi maskotisi kamo kessiseten es ha'sinynyaasa kushusin aatta kesin.

12

Phawulosni Raa'i

1 Awune faaron teetoos ke'ana wuzba tishfanaknu teeto sholsifaanane Daamiis taak imna ammanon besina wuza-asewa raa'ise asik teetonawa.

2 Kiristoosnir sina isa asunin arifawungwa, Es asus asire acheechche wogganeen sinak keessa samaasta oottere hamme kar'i, (Oottere hamnaas dey ashbaasnengwa wedey aaneto? aane arut, Ha'oostu arifar.)

3 Sinuntano es asus oottere hamnamato arifawungwa. Ashbaasnengwa wedey aaneto? aane arut, Ha'oostu arifar.

4 Bar genneti oottere hamme asuni kaamak maktoknawa asu wollonakna chimnoyna wuzason ode.

5 Es effetenasne fe asusiktu teetona, Sinuntano ta chowaasik hopinaastan ooma teetona wuzna aafawa.

6 Eekan ta futooson makefana boor'a teetonak sholefaanane gowwa aafa sinanawuza. Sinuntano oonu tayistan biina baristannawa taakin dey odena baristanna denalonon gimmiti imnoynamatowa iyaat teetoson beyfawungwa.

7 Han taak ammanon kessa beste inya inya wuzasikitotan kabi chowa teetera ge'noynamato ashnaason ser'nimato kejni shana taak imte, Es bar dey Sexanaasi wosiya sinna taan kejja rakkisit ge'noynamato zagifa.

8 Han bar tayistan kabunak Daamiiski keeza wolla shiiphen.

9 Sinuntano bar: «Ta hugnaas ma'sira neyista wostonaas ne hopiyaski kamo sinna boor'a otumnaas neek hooronawa» yi. Es bari boor'a Kiristoosni hugnaas tayissi foonak aagenu sinfanak hopinaasik giret teetonak sholefawungwa.

10 Ta hugna danfanaas hopifana kabaasik sinna boor'a Kiristoosnikwa iyaat hopifana kabaasik, mechefana kabaasik, rakkatefana kabaasik; kabugtefana kabaasik; shana biifana kabaasiknatu girefawungwa.

Phawulos Qoronxosuk Feese Asuni Meyak Safare

11 Gowwanimato sinin! Ekka sinanak zagiis nittowa, Baak sinfaanane ta chowaasik makoniis nittowa, Ta oo sinnamato artonoy asu sinfanaknu arto yiste wosini meyaastan isa wuzaknu aafawa hatona wuza.

12 Ta futoni wosi sinnaason assifa wuzaasikito mallatoosewa diinqi wuzaasikitone dey biistera artonoy wuzaase ta nitto ganeyasi faana kabaasik fakiyak wostena wostoosikitowa.

13 Nittoosta ba'a sinnoy foonastano ooma betekiristaniisik-
itosin nittotin awukinso hatessinari? Es bar dey mangsu
sinna bestefaanane taak feeshun utiwa.
14 Nittoki yoonak hoorere kabunaas haniis keezsawa. Ta
nittoosta ba'a sinanak aane sholefatwa, Ta nittokin shole-
fanaas nittotintano waagnitiisontawa. Naanggotbesiisik
otma zuuttusonek sholsifanaas kooni abaasnawa intosetano
naanggotaas kooni abaasiknawa intoosikna otma aane zuu-
tifa.
15 Nitto chowaasik waagnaason koi'batawa teetnaasonnu
aatira imfaanane akamanontu taan girsifawa, Eekan ta ef-
faron nittotin shunnaneen nitto taan shunatiis kiiskunon-
noso?
16 Es bar sinun han bar sinfanak ta nittoosta ba'a aane
sinutwa, Eekan jallisuknawa eeshshukna nittotin ajajenarne
faar sinnatu nittok bestefa.
17 Nittok wosini asusasin isaaski kamonu ephpha taak
ke'inoso?
18 Tiito nittoki yoonak shiiphengwa, Es ayniisin dey
barneen ane wosin, Eekan Tiito nittokin bo'ewoso? Taanawa
barna nittok wosteniis isa Ayyanaasiktanoso? taaruniis dey
isartanoso?
19 Nitto zuuttamnitiise hashneen kar'a safaret faasetiis
inno nitto sinak inno chowaasik teetniison oodak tugga'et
faanir zagiranoso? Inno Kiristoosniissi faafaat makefeniis
Ha'oosi sinakwa. Koontaasakitono! Inno han baron zuuttira
maket faaniis nittotin chinunik iyaatwa.
20 Ta nittoki yaafana kabaasik awuzakne nitto taak sinatik
sholefanaaysimato sinnoytiron, Ta dey nitto sholefetiiysi-
mato sinnoynaron uphonitto iyaat digefawungwa, Esiisi-
mato nittokik faasso, koona, gi'a, manguk kabu, asuni sunni
mangsu, asunin hamato, beegantonewa sasne foonitto iyaat
digefawungwa.
21 Hepsa wola nittoki yaafana kabaasik Ha'onaas awuza-
kne nitto sina taan salpisunitto iyaat digefawungwa, Zeemo
sinak boor'a wostesere, es wostesete ziinaasik, gerkesete
barik, gafo sinobesiisik harmu beya asuni meeni boor'a su-
umonatto iyaattu digefawungwa.

13

Koi'ni Kiitonewa Nagani Ooshshone

1 Ese nittoki haniis keezsa wolle yoonawa, Aagenu chowa
zuuttambaase futo sinnamato artefanaas hep wedey keez
zaalnikwa.
2 Hepsa wolla nittotin biyanak yaana kabaasik teetniti-
ison oodatik makera faanar, Hashnu dey woksok faafaat

zeemoti boor'a woste baassoknawa oomni meyakna teetbesiison oodosonek makefawungwa, Hash nittoki wolla yaafana kabaasik ooniknu aafa kenashtona wuza.
3 Esiis dey taaki kamo makefees Kiristoos sinbaason gasasuk sholontiisikwa. Bar nitto ganeyaassi hugnaba feenarteno hopitewa.
4 Bar maskalista suuttere kitinaas hopiyak sinfanaknu hash Ha'oosi hugnak hayew sinne fewa. Inno dey barneen ane hopi sinniwa; Sinuntano nittoneen ane fa isarniisik barneen ane heyew sinna foonirwa.
5 Amantontiisik zag sinnitiison arusotik teetnitiison biitiwa, Teetnitiison fattanoti, Yesus Kiristoos nittoossi feenamato aane gasasuwetinoso? Es bar sina shakaanane fatanaasik gandetiwa uwa.
6 Inno fatanaasik gando beynison gasasutimato abdi zagifeniwa.
7 Mangu wuza zagunoytimato Ha'ooski shiiphefeniwa, Es shiiphefeniis dey awune faaron inno chim sinna besto beyfeniknu nitto wonna wonna ma'ar sina wuzason zagusotiktano inno chim sinniison nittok besuniktawa.
8 Inno futoni chowaasiktu wostefenitano futoosneen ane isar sinnoywuza aane wostefeni.
9 Sinuntano inno hopi sinfaani nitto chim sinefeti kabaasik girefeniwa, Inno shiiphoos nitto yo'unti foonto sinatikwa.
10 Han wosiyaason nittoostan wokka faagedo tichinaas es bari boor'awa, Es barik ta nittoki yaafana kabaasik Daamiis taak imana ha'suni hugnaasik nittotin aafawa rakkisunawuza, Daamiis ha'suni hugna taak imnaas nittotin chinunaktano nittotin boganaktawa.
11 Koi'baastak aytaasakitono! Maar'ongwa; faati foontiison mai'sutiwa, Kiitonaason ephphatooti, Nittotna nittotna isar sinti, Nagak dey foosoti, Keeshtanni Ha'oosewa nagani Ha'oose nittoneen ane sinana.
12 Korto daamok wol daameset naga ooshshosoti,
13 Amanynyini meya zuuttere naga nittok wosisete.
14 Daamini Yesus Kiristoosni otmaas, Ha'oosi keeshtana, Korto Ayyanaasi isar sina nitto zuuttamnitisneen ane sinfawungwa.

Wosi Phawulosni Wosiya
Galatiyaki Asuni Meyak Gachgiru

Yesusni fatuni chowaasik makefa Misirachchuni kaamaas dima dimaassi maktet Aazab sina asuni meya dey kaamaason ephpheteeset hamobesiise: «Kiristana sinak Museni tumaason wostota feeshu sholsungwa wedey aanenso?» yifa mamsuus dey es barneen ane kabi; hate Iisiya sina Roomawini meeni ha'suussi fa Galatiyak faase Betekiritaniisikitoni ganeyasi: «Asu Ha'oosi sina Ooko sinanak Yesusnik amanoos bar bar koi'ba sinnoynaron Museniki kamo imte tumaason zagunak sholsifa» uuk Phawulosnin tugga'set feese asuni meya feeseter.

Phawulos han Galatiyani wosiyaason tichinaas han esha assusik ek hang yit fe asuni meyanon futoni amantooskinawa futoni kiristanani meeni fooskina zoonsukwa; Phawulos Yesus Kiristoosni wosi sinbaason mai'sire makoktu jammare. Wosi sinanak barin teegees Ha'oostano asu sina beynamatonawa bar wostere yeenaas Aazabni meyak sinnamato kotte makefe; han matsafaasi koi'ni eddeesikitosi kiristinnani kaas bestefanaas Yesusnin amanok bestefa keeshtanaaskin kesar sinnamatotu kotte make.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru 1:1-10
Phawulos wosi sinnamato besifa ha'suni hugna 1:11—2:21
Ha'oosi otmani misirachchuni kaama 3:1—4:31
Kiristinnani birmadummanewa amantone 5:1—6:10
Koor'uba 6:11-18.

1 Asunikin wedey asuniki kamo woste wosiyak
sinnoynaron Yesus Kiristoosniknawa barin kitun kabgi
Aba Ha'oosikna wosi sinne woste ta Phawulosnikin;
2 Dey taneen ane feese ayni meya zuuttambesiise asiiskin
Galatiyak faase betekiristaniisikitok woste naga,
3 Abani sina Ha'oniiskin Daam Yesus Kiristoosnikin Ha'oosi
otumnewa nagane nittok sinfawungwa.
4 Han mangu neyaassin innotin fu'onak Ha'oniisi fiqadin-
imatonawa Abaniisa fiqadinimatona Yesus Kiristoos showo
boor'niisik teetbaason aatire imi.
5 Koi'baneen koi'ba foontonon Aba Ha'oosik ulfina sin-
fawung! Aamin.

Futoni Misirachchuni Kaamaas Isarwa

6 Kiristoosni otmaasik nittotin teege Ha'ooskin ekka taptera
oor kesnitiisewa ooma misirachchuni kaamaaski woluntiise
taan diinqisiwa.

7 Es baron yinaas nittotin daagsiserenawa Kiristoosni misirachchuni kaamaason elingsuk sholsefe isa isa meya feeseter sinna boor'atano ooma misirachchuni kaama aafawa.
8 Sinuntano innonu sinfenik wedey samaki Ha'oosi wosiyanu sinfanak inno makeni misirachchuni kaamaastan ooma misirachchuni kaama nittok makefaanane erwutto sinowa.
9 Zeemo sinak makenaasimato hash dey hepsa makefawungwa; nitto ephpha taaseti misirachchuni kaamaastan ooma misirachchuni kaama oonu nittok makefaanane erwutto sino.
10 Eekan ta sholefanaas asu taan galattonakoso? Wedey Ha'oos taan galattonakoso? Wedey asunin girsunak sholenar sinna nittok bestewoso? Asuni meyanon girsunak sholet faanar sinafaanane Kiristoosni wostinynya sina beyana kabawa.

Phawulosni Wosi Sinne Teegto

11 Aytaasakitono! Ta nittok makena misirachchuni kaamaas asunikin bester sina beynamato arsotik sholefawungwa.
12 Han misirachchuni kaamaason Yesus Kiristoostu taak ammanon kisire besitteno aaffe asunikinu aane ephut wedey aaffe asunu taan aane assuwe.
13 Zeemo Ayhudni amantoosik zoonustefana kabaasik aakkak faanamato nitto odesetiwa, Ha'oosi betekiritaniison akamanon kabgira tishkunak kabet faanar.
14 Ayhudni amantooson oodak es neyaasik feese Ayhudni meya zuuttambesiise asiistan ta denalowa; abani meeni dubbiyoosik dey akamanon koonet faanar.
15 Sinuntano koontonasneen zeemma Ha'oos taan kori; otumbaasik dey taan teege.
16 Aazabni meyak Naasa chowani misirachchuni kaamaason makonak Ha'oos Naabaasin taak ammanon besunak buggina kabaasik geregere ooneennu aane merkot.
17 Wedey tayistan zeemme wosi sina baassotin uphonak Yerusalem aane hamut. Sinuntano zeemma Arabani meeni daatu hamin. Hepsa dey Demasko wolin.
18 Tusira dey keez wogganeen orfo Keefa yistefe Phexirosnin biyanak Yerusalem hamin. Estak dey barneen ane asire uuchche wona diin.
19 Daamiisa ay Yaqobnintu biintano oom wosini meyaassin ooninnu aane biyut.
20 Han ta nittok tichifana bar esha sina beybaason Ha'oosi sina nittok chinira makefawungwa.
21 Esseen orfo Soriyani daastanawa Qiliqiyani daastana hamin.

22 Yuudani daasta faase Kiristoosni betekiristaniisikito taneen ane aafe aafe biire aane arsoto.
23 Baasso odesetees: «Es zeemoti innotin kabgit fe asus es tishkunak kabina amantooson hash wolle makedifewa» yifa kaamaason koi'bawa.
24 Ta boor'a Ha'ooson galatteset feeseter.

2

Phawulos Wosi Sinbaas Oom Wosini Meyak Arte

1 Asire acheechche wogganeen orfo Barnabasneen ane hepsa wolla Yerusalem hamin. Dey Tiitonin ephphatu hamin.
2 Hamnaas dey Ha'oos taak ammanon besinamatowa. Zeemo sinak wostena bar sinun hashti wostona bar ke'inor sinna fui'tonoynamato uuk Aazabni meyak misirachchuni kaamaason akam akam zoonsini meyak maken.
3 Taneen ane fe Tiito awune faaronnu Girikni daani asu sinfenak haarko kunanak aane giddistowe.
4 Sinuntano inno ganeyaassi aachok aatte giri isa isa eshinynya ayni meya Kiristoosnista fa birmadummanison aafoknawa bozosi wolgukna safaresefaatwa.
5 Sinuntano inno misirachchuni kaamaasi futo nittoossi zagira foongwa iyaat garo kabanonnu baassok aane kushu imeniwa.
6 Sinuntano zoonsi sinetemato arto meyak Ha'oos asuni sina biira aane korifa sinna boor'a baasso chowaasik giddina aafa; es zoonsini meya yiste baasso taak isa wuza aane daysusotowa.
7 Esiisimato Ha'oos Phexirosnin Ayhudni meyak misirachchuni kaamaason makonak wostenasnefaron taan dey misirachchuni kaamaason Aazabni meyak makonak wosinamato yaadaten.
8 Es bari boor'a Phexiros Ayhudni meeni wosi sinne wostonak zagi Ha'oos taan dey Aazabni meeni wosi sinna wostonak zagiwa.
9 Yeeto sinne artesefe zoonsini meya Yaqob, Phexirosnaw Yohannisna Ha'oos otumbaasik han ooma wostoni ixa taak imtenamato arseteese taaknawa Barnabasnikna isar sinbesiison besifa mallato sina hoi'ta kushubesiison innok imete. Inno Aazabni meyaki hamanik; baasso dey Ayhudni meyaki hamonek ma'i yisete.
10 Baasso ganeyasi feese tukamni meyanon yaadatonik adara yisete; es bar dey ta sholefana wuzaaswa.

Phawulos Ansokiyak Phexirosnin Ke'i

11 Phexiros Ansokiya yeefena kabaasik ammanon daagere feer sinna boor'a sine sine uphera barin ke'in.

12 Yaqobnikin isa isa asuni meya Ansokiya yoosonoy
feeseten zeemma Aazabni meeni ganeyaassin amane baas-
soneen ane meet feer; sinuntano baasso yeesetenneen
orfo «Aazabni meeni keen sinefaat amane baasso haarko
kunusonek sholsuwa» yisefe baassotin digefaat orfo wolle
aazabni meyaastan oor kesi.
13 Oom Ayhudni meeni keen sina kiristanani meya
Phexiros tane feer aafe uusneen isar sinete; Barnabasnu
fui'tonoynaron tane fe asu aafe uussi girire feer.
14 Baasso wostoos misirachchuni kaamaasi futoneen isar
sina beybaason biinayse Phexirosnin: «Ne Ayhudni meeni
keen sinna faagedo Aazabni meeni sitiriisik faatarwa; eekan
Aazabni meya Ayhudni meeni sitiriisik foosonek awuniron
giddisifasso?» yira zuuttambesiise asi sina ke'in.
15 Futoosik inno koontoniisik Ayhudwa; inno boor'ni meya
sina Aazabni meyatewa.
16 Sinuntano asu ooko sinfenaas Yesus kiristoosnin
amanoktano tumaason zaguk sinnoynamato arifeniwa;
inno dey tumaason zaguk sinnoynaron Kiristoosnik
amanera ooko sinanik Yesus Kiristoosnin amaneniwa. Oonu
tumaason zaguk ooko aafa sinanawuza.
17 Kiristoosnik ooko sinanik sholsinanneen inno teetniisik
boor'inynya sinniisontu besifawa; eekan Kiristoos boor'aasik
wostinynyanoso? Isanne indaanewa.
18 Ta teetnaasik bogna tumaasi sitirinon wolgira keer'anar
sinfaanane ta wolla teetnaasik tumaason boga asu siningwa
uwa.
19 Ha'oosik foonak tumaaski kamo kitira tumaastan oor
kesingwa.
20 Ta Kiristoosneen ane suuttenarne faar zagira faadin
sinna boor'a hanneen ekalok Kiristoos tayissitu foonatano
ta ta teetni kaak foonartawa. Hash ashak faana kaas; taan
shuna bariknawa taakwa iyaat teetbaason aatire ima Ha'oosi
Naanik amanok bestefa kaasikwa.
21 Ha'oosi otmanon ke'nor zagira aafa ha'una wuza; asu
ooko sinfenaas tumaason zaguk sinfaanane Kiristoosni ki-
tuus ke'nor sini uwa.

3

Ooko Sina Bestefanaas Kiristoosnik Amanokwa

1 Nitto gowwa Galatiyaki asuni meyane! Oonso nittoosta
tolfata wosteri? Zeemo sinak Yesus Kiristoos mesqeliista
suuttere sinnitiista ammanon bestet feer.
2 Nittokin arunak sholenaas es baron koi'bawa.
Shakafoota; Korto Ayyanaason ephpha taasetiis tumaason
zagukingwa wedey misirachchuni kaamaason odere
amanokinso?

3 Nitto Ha'oosi Ayyanak jammarefaat hash ashni kabok
koi'suk sholsetiwa. Nitto estaneen kar'a gowwawa!
4 Misirachchuni kaamaasi boor'a ephpha taaseti shana
zuuttambaase ke'nor sinna fu'te unoso? Ashak zagseti sin-
faanane futoosiktu ke'nor siniwa.
5 Ha'oos Ayyanabaason nittok imnaasewa nittokik
dey biistera artonoy wuza zagtenaas tumaason oodeseti
boor'anoso? Wedey Misirachchuni kaamaason odera
amaneseti boor'anoso?
6 Ese Abrahamnin biitiwa: «Ha'oosik amane; amantobaas
dey ooko sinna barik faadte» yistera tichchenaasimatowa.
7 Amanefe baasso zuuttere Abrahamni naanggotawa.
8 Ha'oos Aazabni meyanon amantok ooko zagunamato ko-
rto matsafaas zeemma biyaat: «Daraas zuuttere neeki kamotu
eebbistosonewa» uuk zeemma Abrahamnik misirachchuni
kaamaason odsi.
9 Es bari boor'a amanefe baasso zuuttere amane Abraham-
neen ane eebbistosonewa.
10 «Tumaas tichchena matsafaassi fa ajaji zuuttambaase
asin oodak foonoy barnawa wostota feeshunoy barna erwut-
towa» yistera tichchena boor'a tumaason oodak ooko siinani
yisefe baasso zuuttere erwuttowa.
11 «Sinuntano ooko amantoktu kaa danana» yistera
tichchenaasimato tumaason oodak aaffe asunu Ha'oosi
sina ooko sina aafa chimanawuza sinbaas ammawa.
12 Tumaas amantoosta kaputtera yeerertawa. Esiisimato
dey: «Asu tumaasik fo chimanaas tumaasi ajajinikitonon
zuuttire zagifaananewa» yistera tichchewa.
13 «I'oosta suuttere kitife asu zuuttere erwuttowa» yistera
tichchena boor'a Kiristoos innok erwutto asunimato sinne
tumaas innoosta ephpha yoona erwiyaassin furewa.
14 Es bar dey sinnaas Ha'oos Abrahamnik imna eebbaas
Kiristoos Yesusniki kamo Aazabni meyak kar'anakwa; esiis
dey inno Ha'oos nittok imanawa yina Korto Ayyanaason
amantok ephphatoonikwa.

Tumaas Abdini Kaamaason Aafa Shaaronawuza

15 Aytaasakitono! Ese han wuzaas asu dostena wuza-
sneen ane hoossutiwa, Isa asu girina teyyani kaamaasnu
wolumtera budinanneen orfo oonu sharonak wedey day-
sunak aafa chimanawuza.
16 Ha'oos Abrahamniknawa basa zalaasikitokna abdini
kaama imnaas haniisimatowa; matsafaas abdini kaamaas
Abrahamneen orfo imtenaas showoni meyak sinnamato za-
gira «Zalneesikitok» aane yifawa, Sinuntano isarik sinnari-
mato zagira «Zalneesiktu» yifawa, Es «Zalnees» yiste bar Kiris-
tooswa.

17 Ese ta makefanaas esiisongwa, Acheech tiire keezasire
wogganeen orfo zeemma Ha'oos imna teyyani kaamaason
shaarok abdini kaamaason tishkunak aafa chimanawuza.
18 Risti warastefanaas tumaaski kamo sini sinfaanane
Ha'oos imna abdini kaamaaski kamo sinbaas feeshana
kabawa. Sinuntano Ha'oos Abraham warasonak zaginaas
abdini kaamaaski kamowa.
19 Eekan tumaas imtenaas awuni boor'anso? Tuma dayis-
tenaas Abrahamnik abdini kaamak imtena zalaas yoona ka-
baneen mangu wostoos awu sinnamato besunakwa. Tumaas
Ha'oni wosiyaki kamo imten wostota feeshnaas ganeyaassi fe
isa asuniki kamowa.
20 Sinuntano ganeyaasta fe bar hepobesiise asiktano
isaasik koi'ba aane wostefewa. Sinuntano Ha'oos isarwa.

Tumaas Awagan Imtenamato

21 Ese tumaas Ha'oosi abdini kaamanon tugga'eroso?
Isanne aane tugga'efawa! Kaa imfa tuma imte sinfaanane
ooko sinaas tumaaski kamo bestona kabawa.
22 Sinuntano Yesus Kiristoosnin amantok bestefa abdini
kaamaason amanesefe baassok imtonak korto matsafaas
makefanaysimato han daa zuuttambaase boor'ak ha'uk
boor'aasik taatera faar siniwa.
23 Amantoos yoonoyfeen zeemma tumaasi tiishosi oodtera
faanir; es bar dey amantoos yoona kabaneen tumaasi oodni
sikalositu faani.
24 Es bari boor'a amantok ooko sinanik Kiristoos yoona
kabaneen inno tumaasik zoonustet faanirwa.
25 Sinuntano hash amantoos yaana boor'a tumaasi oodni
sikalosi fooniis feeshiwa.
26 Kiristoos Yesusnik amanok nitto zuuttamnitiise Ha'oni
naanggotawa.
27 Haphuktok Kiristoosneen ane isar sina nitto zuuttamni-
tiise Kiristoosnin maama zagira maytiwa.
28 Zuuttamnitiise Kiristoos Yesusnik isar sineti boor'a Ay-
hudni meeni ganeyaassinawa Girikni meeni ganeyaassina,
bozni meeni ganeyaassinawa birmadummaba feena
asuni meeni ganeyaassina dey arqasunawa mashkasuni
ganeyaassina isanne oor oor kesba aafawa.
29 Ese Kiristoosnir sinfaatine nitto Abrahamni zalawa, Ab-
dini kaamaasimato dey warasotiwa.

4

Ha'oni Naanggota Sinnimato

1 Hashnu ta nittok makonaas haniiswa, Warasoni bar daag
naa sinne feena kabaasik otma zuuttambaase asi aba sinfe-
naknu boz sinaastan isanne aane oor kese.

2 Sinuntano ababaas barik duusina wonaas yoona kabaneen oodni baasso sikalosinawa barin maasife baassotna asi sikalositu foonawa.
3 Esiisimato inno ayyanani chowaasik daaga naanggotane feer sinna faani kabaasik han daastaki fooni sitiriisik ha'uk boz sinna faanir.
4 Sinuntano es makte neyaas yaara kar'baase Ha'oos Nawubaasin innok wosi, bar mashkasuskin koonte, dey tumaasi sikalosi koonte.
5 Es baron zaginaas tumaasi sikalosi feese baassotin furonaknawa innotin dey Ha'oni naanggota sinanik zagunaknawa.
6 Ha'oni naanggota sinniisik Ha'ooson «Aabba! Aabba!» yit teegefa Nawubaasa Ayyananon inno nibaassi wosi.
7 Es bari boor'a hanneen ekalok ne naateno boztewa. Bari naa sintanneen Ha'oosir sina baron zuutira warasetarwa.

Phawulos Galatiyaki Asuni Meyak Fa Safarabaas

8 Zeemo sinak Ha'ooson aru beyeti boor'a amalabaasik ha'o sinnoy barik boza sinna ha'it faasetir.
9 Sinuntano hash Ha'ooson arsetiwa, Es baristan denalo Ha'oos nittotin ariwa. Eekan es hopiyaskinawa ke'noy han daastaki sitiriiskina aakkak wolsetiso? Aakkak hepsa wolla barikitoni boza sinatik sholsefetiso?
10 kortera kesa wonaasikitoknawa assaasikitokna dey woggaasi bagtoknawa woggaasikitononna oodak; foonto ulfina imefeti.
11 Nitto ganeyaassi wostok hopina hopiyaas zuuttera ke'nor sinna fui'tonitto iyaat digefawungwa.
12 Ayni meyane! Ta nittone feer sinna boor'a nitto dey tane feer sinti yira shiiphefawungwa. Nitto taan isanne aane miir'oweti.
13 Tesuni kabaastak misirachchuni kaamaason nittok makonak chimnaas mettera faana kabaasik sinnamato arsefetiwa.
14 Awune faaron meronaas nittoosta fatana sinfanaknu aane taan kashshuweti, Wedey aane taan oomtoweti. Es baristan Ha'oosi wosiyanon ephpha taafetiisne faaron taan ephpha taasetiwa. Esiisimato Kiristoos Yesusni ephpha taasetimato taan dey ephpha taasetiwa.
15 Zeemo sinati fa girantiis zuuttera ayinso hamnari? Nittok chimtefaanane aafnitisikitononnu kisira taak imatik faatimato ta teetnaasik zaala makonawa.
16 Eekan hash futooson nittok makena boor'a guma sinna nittok bestenoso?
17 Oom asuni meya nitto chowaasik rakkatesere safarseterwa, sinuntano es baron zagsefees ma'ariktawa; baasso sholsefees nitto innoostan oor kesatiknawa baassok mai'sira safarotiknawa.

18 Alamabaas mai'nir sinfaanane ma'arwa, Sinuntano
han chimnitiis ta nittoneen ane faana kabaasik koi'ba
sinanaatawa.
19 Naanggotnaase! Kiristoos nitto foossi ammanon kesse
bestona kabaneen nitto chowaasik ta hepsa wolla kophoni
keektotatu fawungwa.
20 Zeemotiistan ooma ugnak hash nitto ganeyaassi faara
wollefaanane aakka shunana kabanso? Sinuntano awu za-
gunak sholsinamato arunak taan daagsaan rakkatengwa.

Aggarnewa Saarane Asi Beso

21 Tumaasi sikalosi ha'ir sinne fook sholefe nitto! Ese taak
makebbetiso! Tumaas makefana baron aane odefetinoso?
22 Korto matsafaassi Abraham hep naanggotba faar, isaas
koontenaas bozaaskin oomiis dey koontenaas birmad-
ummaba faana asubaaskin yistera tichchenaysimatowa.
23 Bozaaskin koonte naas ashni dubbiyoosimatotu koonte,
Sinuntano birmadummaba faana asubaaskin koonte bar
imte abdini kaamaaskintu koonte.
24 Es hep mashkasusikito hep teyyani kaamaasi besowa,
Siinani aamaastan sina teyyaasi besos Aggarwa, bar naang-
gotabaasikitonon kooninaas boza sinonekwa.
25 Aggar Arabni meeni daasta fa Siinani aamaasi besowa, es
barik hashti fa Yerusalemneen ane hoosusterwa, bar naang-
gotbaasneen ane bozositu faafawa.
26 Sinuntano den samakir sina Yerusalem birmadummaba
faarwa, bar inno zuuttamniise asik intowa.
27 «Ne tanonooy zagiyaase; girowe!
keektera biinoy ne ilisuwe!
teegoba faana mashkasustan teegoba foonto asus showo
naanggotba faarwa» yistera tichchewa.
28 Aytaasakitono! Nitto dey Yisaqnisimato abdini kaamaasi
naanggotwa.
29 Sinuntano es kabaasik ashni fiqadik koonte bar
Ayyanani fiqadik koonte barin kabginaasimato hash
hawungnu dey esiisimatowa.
30 Sinuntano Korto matsafaas makefanaas awunso?: «Boza-
askin koonte naas birmadumma kesa barkin koonte barneen
ane aafa warasona wuza sinna boor'a bozaason nawubaas-
neen ane keerun kisuwa» yifa.
31 Es bari boor'a aytaasakitono! Inno birmadumma kesa
asusi naanggotatano bozaasi naanggotatawa.

5

Kiristoosnikin Bestoni Birmadumma.

1 Kiristoos innotin birmadumma kisinaas birmadummak
foonikwa. Es bari boor'a chimma yerotiwa, Hepsa wolla
bozoni waanjosi kamattotiita.

2 Ese ta Phawulos nittok makonaas haniiswa: «Haarkoni
kunu sholsuwa» yira haarko kunesefaatine Kiristoos nittok
isanne aafa ke'anawuza.
3 «Haarkoni kunu taak sholsuwa» yire haarko kunfe bar
zuuttere «Tumaason zuutire oodanak sholsuwa» yira hepsa
ammanon makefawungwa.
4 Tumaason oodak ooko sina sholefe nitto zuuttamniti-
ise Kiristoosnistan oor kesetiwa, Ha'oosi otumtan dey aka-
manon woketiwa.
5 Sinuntano inno Ha'oosi Ayyanak ooko sinaasi abdinon
amantok oodet faanir.
6 Esiis dey Kiristoos Yesusnik feefe barik keeshtanaasta
kaputtera wostefa amantoostano haarkoni kuna sinun
haarkoni kuna beya isanne aafa ke'anawuza.
7 Ma'aron kutit faasetirwa eekan hash futoosik ajaja-
monoytimato nittotin kalaas oonso?
8 Es effatena kiitoos nittotin teege Ha'ooskin yaartawa.
9 Esiis dey: «Garo masoos tushooson zuutira kesanak za-
girwa» yistefanaaysimatowa.
10 Sinuntano han baristan ooma safaranti aafa foona
wuza sinnamato arira Daamiisik amanefawungwa; nittotin
daagsifer oonu feefaanane ke'obaason ephphetoonawa.
11 Aytaasakitono! Ta hashneen kar'a maket faanaas: «Faruk
haarkoni kunu sholsuwa» yit maken sinfaanane awuni
boor'a taan kabugsefeso? Ekka sini sinfaanane Kiristoosni
masqaliis asuni meyak tuusa sinbaas feeshana kabawa.
12 Ese han nittotin daagsit feese asuni meya sholsefaatene
haarkoni kuna koi'ba sinnoynaron baasso teetbesiisik ar-
qarbesiison du'ubaassi katosotowa.
13 Aytaasakitono! Nitto birmadummak foosotiktu
teegtetiwa. Sinuntano isaas oomiisin keeshtanak barik
wostowoteno es birmadummantiis ashnitiisi eenantonon
zagunir sinanaatawa.
14 Tumaas zuuttera: «Ne neen shunfataasimato asusin
shun» yifa isa kaamaasiktu ko'ifa.
15 Sinuntano nittotna nittotna wol saar'etnawa faassetna
faasetir sinfaanane nittotna nittotna tishunoytimato teetni-
tiison oodti.

Ayyanak Foonewa Ashak Foone

16 Ese Ayyanaasik zoonustera footiwa; ashaasi eenantonon
isanne zagutiitawa yifawungwa.
17 Ashaasi eenanto Ayyanaasi eenantoneen tugga'er.
Ayyanaasewa ashaase bare bare wol tugga'er. Es bari boor'a
nitto sholeti baron zagutik aafa chimati wuza.
18 Sinuntano Ayyanaasik zoonustefaatine tumaasik ha'ir
aafa sinatiwuza,

19 Ashni wostoos artowa. Es barikito dey gerkesa, kiina, gafo,
20 koo'loni shiipho, tolfata, gumawo, faasso, koona, gi'a, teetni shuna, oor oor kesa, asunita mangu wuzni wosto,
21 Kiichchana, zayya, gerkesni suru; es effatenasne faaserwa. Zeemo sinak teetnitiison oodti yira makenaasimato hashnu dey teetnitiison oodatik makefawungwa. Es effatena wuzasikitonon zagisefe asuni meya Ha'oosi taatonon aafa warasone wuza.
22 Sinuntano Ayyanaasi gaana: keeshtana, gira, naga, fakiya, ma'a, ma'aron zagu, amanamto sina,
23 Garama, teetni ha'suwa. Es effatena wuzasikitonon kalni tuma aafa.
24 Kiristoos Yesusnir sina baasso ashaason bari iguusonnawa bari eenantosona suutesetewa.
25 Ayyanaasik faanir sinfaanane Ayyanaasik zoonustoni.
26 Isaas oomiisin mangu wuzak kabgit innotna innotna wol koonefaafa baak ke'noy wuzak teetoniita.

6

Innotna Innotna Wol Argasuni

1 Ayni meyane! Isa asu daagere isa mangu wuza wostere bestefaanane ayyanak feefe nitto garamak wolgutik sholsifa. Sinuntano ne dey es effa fatanaassi gandonoytamato teetneeson oodwa.
2 Nittoossin isaas oomiisa faya ba'anon wor'owa; es barik Kiristoosni tumaason zagir sinati.
3 Aaffe asunu isa wuza sinnoy ta denalowa yire bestefaanane teetbaasontu eshdifewa.
4 Asu isa isarbaas teetbaasi wostonon tu'nire teetbaason fattanowowa. Esseen orfo teetbaason oom asusneen ane hoossuk sinnoynaron teetbaasik teetonawuzba danana.
5 Es bari boor'a asu isarba isarbaas teetbaasi ba'anon wor'anak sholsifawa.
6 Kaamaason arit fe asus assinynyasneen ane ma'a wuzason zuutire haa'onawa.
7 Teetnitiison eshatiitawa; asu bukna barontu kar'fe sinna boor'a Ha'oosta koosawotiita.
8 Ashbaason girsunak bukfe bar ashbaaskin kitutu kar'ana; Ayyanaason girsunak bukfe bar Ayyanaaskin Koi'ba foonto kaatu kar'ana
9 Abdi buggu shakaanine wonbaas kar'fana kabaasik maaraason kar'anir sinna boor'a ma'a wostooson wostoostan awujawoniitawa.
10 Ma'a kaba danfeni kabaasik asu zuuttambaase asik arkiron dey amanesefe asuni meyak ma'a wuzason zaguniwa.

Koi'ni Kiitonewa Nagani Ooshshone

11 Awune fa inya inya mallatok han baron kushunaasik
tichinamato biitiwa.
12 Haarko kunatik nittotin giddisisefe baasso gerok
ma'ar sinne bestok sholsefe asuni meyawa. Es baron
zagisefees Kiristoosni masqalisi boor'a kabugto baassosta
kar'noynamato koi'bawa.
13 Baasso nitto ashaasik teetokwa iyaattu haarko kunatik
sholsetetano haarko kuna baassonu teetbesiisik tumaason
aane zagsefe.
14 Daamni Yesus Kiristoosni masqalistano ooma teetona
teetoos tayistan wokungwa. Han masqaliisik han daas taak
suutte; ta dey han daasik suutten.
15 Es bari boor'a haarkoni kunu sinun haarkoni kunu beya
isa ke'ana wuzba aafa; ke'niis gaddo testo sinaaswa
16 Han ajajiisik zoonustesefe baasso zuuttambesiise asik-
nawa Ha'oni keen sina Israelni meyakna naganewa fakine
sinfawungwa.
17 Atunaastak fa ichchoni sakaas Yesusni wostinynya
sinnaason besifana boor'a hanneen ekalok oonu taan
rakkisunata.
18 Ayni meyane! Daamni Yesus Kiristoosni otmaas
ayyanantiisneen ane sinfawungwa! Aamin.

Wosi Phawulosni Wosiya
Efesonki Asuni Meyak Gachgiru

Phawulos Efesonuk feese asuni meyak tichina wosiyaasi tesuni alamabaas: «Ha'oosi koppo wostota feeshanak samaknawa han daastakna faase testoosikito zuuttera isa daa wolla isa Kiristoosni ha'suusi sikalosi foona wonaas yoonakwa» (1:10). Es baristan daytonon dey Kiristoosneen ane isar sinak asuni zala zuuttera isar sinanak han akama koppooson wostota feeshusonek Ha'oni asuni meyanon yaadatsukwa.

Efesonni wosiya tesuni bagtoostak tichi bar isar sinni chowaason tichunak kabina safarbaason taggire Aba Ha'oos darabaasin aakkak korinamato; Nawuba Yesus Kiristoosniki kamo boor'besiisi fakiyanon aakkak danetematonawa birmadu kesar sinonekna Ha'oosi akama abdini kaamnimato Korto Ayyanaaski kamo aakkak futo sinna artenamato yaadatsonektu zagi. (Edde 1-3).

Hepsani tichaasi bagtosi dey tichi bar han tichaason feretisefe baasso isarik feesete kabaasik Kiristoosnik fa isar sinobesiis futo sinanak aakkak fo chimosonematotu yaadatsife. (Edde 4-6).

Asuni meya Kiristoosniki kamo fa isarbesiisik baassotna baassotna aakkak foosonemato showo tesa besoni kaamak besi. Betekiristaniis atu sinfana kabaasik Kiristoos atuusik teetwa. Betekiristaniis shu'ni keenimato sinfana kabaasik Kiristoos es shu'ni keyaasi kajjani shu'wa. Betekiristaniis keerinynyanimato sinfana kabaasik Kiristoos teegonimatowa. Tichi bar Kiristoosniki kamo ammanon kessa beste Ha'oosi otmanon akamanon diinqok dajefena kabaasik akamanon doo'o safaraba faana yaada imet feer; zuuttambaase asin biifenaas Kiristoosni keeshtanaasik; basa maa'a sinaasik; fakiya zagubaasik; barki kamo beste otmaasewa nagaase asikwa.

Han Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru 1:1-2
Kiristoosnawa Betekiristaniise 1:3—3:21
Kiristoosniki kamo bestoni gaddo kaa 4:1—6:20
Koor'uba 6:21-24.

1 Ha'oni fiqadik Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikin;
Yesus Kiristoosnik amanamto sina Efesonuk feese kortoni meyak;
2 Aba Ha'oniiskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna ottumaasewa nagaase nittok sinfawungwa.

Kiristoosniki Kamo Bestefa Ayyanani Eebba

3 Den samak fa Ayyanani eebba zuuttambaase asik Kiristoosniki kamo innotin eebbisi Daamni Yesus Kiristoosni aba sina Ha'oosik galata sinfawungwa.

4 Kortonawa zinaba foontona sinanik han daas testonoyfeen zeemma Kiristoosniki kamo innotin kori.

5 Ha'oni ma'a fiqadi sinin Yesus Kiristoosniki kamo bari naanggota sinanik zeemma keeshtanbaasik innotin kori.

6 Es baron dey zaginaas shunto nawubaaski kamo baak innok imna ulfinto otumbaas galatamtonakwa.

7 Es baron dey zaginaas Ha'oosi otumni arkutan kabi chowa innotin shunna Nawubaasa hannak furtera miir'aniisi fakiyanon danni.

8 Techma zuuttambaase asiknawa yaadatakna;

9 Ha'oos alamabaasik Kiristoosniki kamo zeemma koppa'enamato fiqadibaasi aacho chowanon arunik zagi.

10 Wonbaas kar'fana kabaasik wostota feeshuna koppobaas samakanawa han daastakna faase testo zuuttambaase isarik isa Kiristoosni ha'suni sikalosi sinanakwa.

11 Zuuttambaase asin fiqadibaasi kiitonimato wostefa Ha'oos zeemma innok koppa'ena kopposimato Kiristoosniki kamo basa keen sinanik innotin kori.

12 Es bar dey sinnaas Kiristoosnin abdini zaguk tesunir sina innoki kamo Ha'oosi ulfina galatamtonakwa.

13 Nitto dey futoni kaamaason; es bar dey faruni misirachchuni kaamaason odera amaneti kabaasik nittok abdi girte Korto Ayyanaasik maatama ichchetiwa.

14 Es Ayyanaas ulfinbaasik galata sinanak Ha'oos barir sina baassotin zuutira furona kabaneen dananik fa ristiniisik kabdiniwa.

Phawulos Efesonki Asuni Meyak Shiiphe

15 Es bari boor'a Daamni Yesusnik fa amantontiisewa kortoni meya zuuttambesiise asik fa keeshtannitiise asin odera;

16 Shiiphonaasik nittotin yaadatet nitto boor'a Ha'ooson galattoson aane beyut.

17 Ulfinni Aba Daamni Yesus Kiristoosni Ha'ooson mai'sira arusotik techumnewa amma kisire biini ayyanaase nittok imtonak shiiphefawungwa.

18 Esiisimato awune fa abdik teegtesetimatonawa kortoni meya warasonek fa ulfinto ristiis awune fa akama sinnamatona arusotik nibnitiisi aafa gachchonak shiiphefawungwa.

19-20 Hoosustonooy akama hugnabaas amanefe innok awune fa inya sinbaason arutik shiiphefawungwa; es akama hugnaason wostok besinaas kitun kabgira samaki dimaastaki oi'ta teshbaasta duusina Kiristoosniki kamowa.

21 Aba Ha'oos Kiristoosnin samaki oi'ta teshbaasta dusinaas aaffa ha'sutanawa ha'suni hugnaastana dey hugnanewa Daam sinaastan denalone dey esiisimato han daastak koi'ba sinnoynaron yooni daastak sunaneen denalo sina suna immawa.
22 Ha'oos zuuttambaase basa ha'suusi sikalosi ha'unak zagi. Betekiristaniisik dey zuuttambaase asiistan denalo sinanak teet zagi.
23 Betekiristaniis dey bar zuuttambaase asin aaffa ugnaknu zuutire tuunifena basa tuuma atubaaswa.

2

Kituskin Kesse Kaaki Fina

1 Nitto boor'nitiisiknawa mangsuntiisikna kitira faasetir.
2 Es kabaasik han daastaki mangu ugnaasik faat faasetir; esiisimato dey samaastak faase kiina ayyanaasi hugnanon ha'sifa barik ajajamet faasetir. Bar Ha'oosik ajajamo beya asuni meyaasta wostet fa ayyanaaswa.
3 Inno zuuttamniise zeemo sinak baasso ganeyaassi ashniisi fiqadiknawa kanuniisi safarakna zoonustet ashniisi eenantok faat faanir; oom meenimato dey testoniisik Ha'oosi gi'ni sikalositu faani.
4 Sinuntano Ha'oosi fakiya akama sinna boor'anawa innok fa keeshtanbaas akama sinbaastan kabi chowa;
5 Mangsuniisik kitira faafeniknu Ha'oos Kiristoosneen ane foonik zagi; nitto dey farisetiis han Ha'oosi otmakwa.
6 Ha'oos Kiristoos Yesusniki kamo barneen ane kitun kabgira samaki dimaasta innotin duusi.
7 Es baron dey zaginaas Yesus Kiristoosniki kamo innok ammanon besina garambaasewa hoossoba foonto otumbaasi arkunon yooni neyaasik innok besunakwa.
8 Nitto farisetiis amantooski kamo Ha'oosi otmakwa. Es bar dey Ha'oni imatano nitto wostoosik bestertawa.
9 Oonu teetonoynamato faruni otmaas bestenaas wostoktawa.
10 Inno Ha'oos zeemma hoossina ma'a wostooson wostonik Yesus Kiristoosniki kamo hepsa teste Ha'oosi testowa.

Kiristoosniki Kamo Bestefa Isar Sina

11 Es bari boor'a zeemo nitto koontontiisik Aazab sinna faasetirwa; Ayhudni meya asuni kushuk haarko kunobesiisik teetefaafe nittotin haarko kunnor yit feeseter sinnamato yaadatotiwa.
12 Nitto Israelni daraasa keen sinnor; abdini teyyani kaamaasik irba sinna han daastak dey isa abdinti foonto sinna; Ha'oosneen ane foonor; Kiristoosnistan dey oor kessa faasetir sinetimato yaadatoti.

13 Sinuntano hash nitto zeemo sinak wokka faaseti baron
hash Yesus Kiristoosniki kamo basa hannaasik tai'tiwa.
14 Innotin oor kisi faassoni sawaason bogge Ayhudni
meyanonnawa Aazabni meyanonna isar zagire nagani
sinaas Kiristooswa.
15 Hep daraasin barneen ane isar zagire isa gaddo daranin
tesunak tumaasi ajajisikitononnawa sitirisikitononna ash-
baasik sharere naga zagi.
16 Masqalista kituk guma sinaason tishki. Hepobesiise asin
isa billiti zagire Ha'oosneen ane gansi.
17 Yeere dey wokke fe nittoknawa tai'sere feese Ayhudni
meyakna nagani misirachchuni kaamaason make.
18 Inno zuuttamniise barki kamo isa Ayyanaasik
zoonustera Abaaski ta'aniwa.
19 Es bari boor'a nitto kortoni meyaneen ane isa daani
asuwa. Dey Ha'oni keerki meyateno hanneen ekalok nitto
irba wedey oogotewa.
20 Wosini meeni kaptaastanawa raajjuni meeni kaptaas-
tana kaputtera yeretirwa. Kajjaasta diifa shu'aas dey Yesus
Kiristooswa.
21 Shu'ni keyaas zuuttambaase es shu'aasik keetera Daami-
isa betemeqdesi sinanak dichfa.
22 Ha'oos Ayyanabaasik nittoossi foona shu'ni keya sinatik
nitto dey ane Kiristoosnik keetotiwa.

3

Phawulosni Wosto Aazabni Meyak

1 Es bari boor'a ta Phawulos Yesus kiristoosnik taato sin-
naas nitto Aazabni meyakwa iyaatwa.
2 Nittok ke'ungwa iyaat Ha'oos otumbaasik taak imna wos-
tooson futok odesetiwa.
3 Zeemma kawunanon nittok tichinaasimato Ha'oos aacho
chowaason ammanon kisira raa'ik taak besiwa.
4 Han nittok tichina baron feretifeti kabaasik ta yaa-
datena Kiristoosni aacho chowaason nitto dey yaadatotik
chimatiwa.
5 Es aacho chowaas dey Ha'oosi Ayyanak korto sina wosini
meyaknawa raajjuni meyakna hashti ammanon kessa beste-
naasne faaron aata neyaassi feese asuni meyak aane am-
manon kessa bestowa.
6 Es bar dey besifanaas Aazabni meya Ayhudni meyaneen
ane ristibaason warasoneknawa isa atuni billiti sinne Ha'oos
imna abdini misirachchuni kaamaaski kamo dey Yesus Kiris-
toosniki kamo haa'er sinobesiisongwa.
7 Ha'oos hugnabaasi wostonimato taak imna bari otmaasi
imak ta dey han misirachchuni kaamaasi wostinynya sin-
ingwa.

8 Ta kortoni meya zuuttambesiise asiissin hater sinfanaknu
dilba foonto Kiristoosni otum sinaason Aazabni meyak awa-
sunak Ha'oosi otmak han wostoos taak imte.
9 Esiisimato dey aata neyaasik zuuttambaase asin tesi
Ha'ooskik aachera fa aacho Ha'oosi koppo awu sinnamato
asu zuuttambaase asik ammanon kisira makonakwa.
10 Es bar dey sinnaas hashti kabaasik betekiris-
taniiski kamo samak feese gaanynyasakitonawa
ha'sinynyaasakitona Ha'oosi techmanon gito gitobaasik
arsonekwa.
11 Ha'oos Daamni Yesus Kiristoosniki kamo han baron zag-
inaas koi'ba foonto koppobaasimatowa.
12 Kiristoosnir sinniisiknawa barik amanoniisikna Ha'oosi
sinak diga foontononnawa barik amantokna ta'ak chima
danniwa.
13 Ta nitto boor'a ephphataat faana shanaas nittok ulfinniti
sinna boor'a abdi buggutiitawa yira shiiphefawungwa.

Kiristoosni Keeshtana

14 Ese Aba Ha'oosi sina ke'naasik kaa'nera shiiphefanaas
han bari boor'awa.
15 Samaknawa han daastakna feese Ha'oni keerki meya
isarbesi isarbesiis futoni suntosone sunbesiison danetees
Ha'ooskingwa.
16 Ha'oos sirki atuntiison chinuni hugna Ayyanabaaski
kamo ulfinbaasi otumtan nittok imanak shiiphefawungwa.
17 Esiisimato dey Kiristoos amantok nibnitiissi
foonaknawa nitto dey tasa fokka keeshtanak chimme yerer
sinatiknawa.
18-19 Yo'uba foonto Ha'oosi tuumta kar'a tuumtotik tag-
baasewa dichbaase dey tegbaasewa doo'obaase asuni arus-
tan denalo sina Kiristoosni keeshtanaason kortoni meyaneen
ane yaadato chimatik shiiphefawungwa.
20 Es bari boor'a innoossi wostet fa hugnabaaski kamo
mamsifeni baristannawa safarefeni baristanna denalonon
akamanon daysira zagunak chimfa Ha'oosik;
21 Barik betekiristaniiski kamonawa Yesus Kiristoosniki
kamona koonto zuuttambaase asik koi'ba foontonon ulfina
sinfawungwa! Aamin!

4

Kiristoosniki Kamo Isar Sina

1 Ese Daamiisa wostonon wostena boor'a taatere fe ta!
Nitto teegteti teegtoosik sholsi fo foosotik shiiphefawungwa.
2 Keeshtanak nittotna nittotna fakiyak wonna wonna
shuphak; garamak chimma foosoti.
3 Nagak zatera Ha'oni Ayyanaaskin bestefa isar sinaason
oodak chimti.

4 Teegtesefeti kabaasik isa abdiisik teegtesetimato isa
atunewa isa Ayyanane;
5 Isa Daam, isa amanto; isa haphukto;
6 Zuuttambaase asiistan denalo sina bar; zuuttambaase asi-
issi wostefa bar; zuuttambaase asiissi faafar zuuttambaase
asi Aba sina isa Ha'oos faar.
7 Sinuntano Kiristoos imanak sholenasimato isarni isarni-
isik Ha'oosi otmani imanon innok imte.
8 Esiis dey:
«Den kesfena kabaasik;
showo boojo booje; asuni meyak dey ima imi»
yistenaysimatowa.
9 Eekan: «Den sama kesi» yifa kaamaas zeemma han daasta
dey yeet daassi kere uu sina shakaanane awu unso?
10 Han yeet kere bar es zuuttambaase asin tuunuk
samaasikito zuuttambaase asi denalo kesa barwa.
11 Bar dey isa isaasin wosi; isa isaasin raajju; isa
isaasin misirachchuni kaamaason maksonir; isa isaasin
amanynyini meyanon keemernawa assinynyani meena
sinonek imaasikitonon baassok imi.
12 Es baron dey zaginaas Kiristoosni atu sina betekiristani-
isikitonon chinuk; amanynyini meyanon dey wostok hoos-
sukwa.
13 Esiisimato dey Ha'oosi Naanin aruk; amanok bestefa isar
sinnaasta kar'a; Kiristoos tuum sinnaasne faaron inno dey
tuum sinanikwa.
14 Hawungnneen ekalok asuni meeni jallinni eeshshuusik-
nawa eshasikkna hoore daagsifa assusi siruk ek hang shorket
daaga naanggota aafa sinaniwuza.
15 Es baristan futooson keeshtanak maket wuza zuuttam-
baase asik teet sina Kiristoosniki dichani.
16 Showo atuni billitiis isa barista uphefanaas Kiristoos-
nikwa. Atuus zuuttambaase dey isa barista zatenaas ke'oba
ke'obaasikwa. Es bari boor'a atu isarba isarbaasi billiti barik
imte wostooson mai'sira wostefana kabaasik atuus zuuttera
dichfa; keeshtanaasik dey chimma yerefawa.

Kiristoosniki Kamo Bestefa Gaddo Kaa

17 Hawungneen ekalok safarabesi ke'nor sina Aazabni
meenimato footiitawa yira Daamiisa sunak nittotin kiiti-
fawungwa.
18 Baasso kanuus talme; nibbesiisi muumtan kabi chowa
aru beybesiisik Ha'oosi kaastan oor kesetewa.
19 Iichchanni kanubesiis tishina boor'a kiina wuza-
sikitonon zuutire zaguk teetbesiison ashni eenantobesiisik
aatire imete.
20 Sinuntano nitto Kiristoosni chowaason arisetiis
ekkatawa.

21 Futoosik basa chowaason odetiwa; Yesusniissi fa futooson barkin aritiwa.
22 Es bari boor'a nittotin eeshshira boor'aassi zoonsifa eenantoosik mangu zeemmati faati fooson; kur'u testoni amalaason eenantobaasneen ane kisira ha'utiwa.
23 Kanuntiisi Ayyanak gaddo sinti.
24 Futoni ookoosiknawa kortoosikna Ha'oosi gitok teste gaddo atuuson mayti.
25 Es bari boor'a esha wolla wollotiita. Zuuttamniise isa atuusi billiti sinni boor'a innotna innotna wol futo wuzasontu wolloni.
26 Gi'toti; sinuntano es gi'aasik boor'aason wostotiita; gi'nitiis keronoyfeen awa girunaata.
27 Dabulosnik dey giruna katto besutiita.
28 Zeemo wiiset fe bar hanneen ekalok wiisonaata. Es baristan tukamni meyak imana waagba foonak bar teetbaasik ma'a wosto sina baron wostowo.
29 Odefe baassotin girsira zagguni kaamatano noonontiissin isanne mangu kaama kesanaata.
30 Furtoti wonaasik maatama ichcheti Korto Ha'oosi Ayyana suumonak zagutiita.
31 Suqaro sina, haari, gi'a, sasa mei'newa aaffa mangu wuzaas zuuttera nittoostan wokun.
32 Es baristan nittotna nittotna wol ma'ar dey asunik safarer; kenashter sinti. Ha'oos Kiristoosniki kamo nittotin feeshun yinaasimato nitto dey nittotna nittotna wol feeshun usoti.

5

Chaarefaassi Fo

1 Ese shunto naanggotnimato nitto dey Ha'oosi ugnak zoonustoti.
2 Kiristoos innotin shunaasimatonawa Ha'ooson girsuni sawuba faana mabanewa maa'ane zagire kaabaason innok aatire imnamatona nitto dey keeshtanak footi.
3 Es effatena wuzaas kiristanani meyak aane mai'fa sinna boor'a gerkesa wedey aaffa tesa zinanu sinun wedey joortu sinaas wolumbaasnu nitto ganeyaassi odtonak aane sholsifawa.
4 Es baristan Ha'oosik galata imtitano asu giistonaknawa gowwani meeni wollakna wedey kanyni wollakna wollotik aane sholsifawa; es effatena wuzaas nittok ma'ba aafawa.
5 Gerkesa sinun wedey awune fa zina sina wosto zagit fe asu feefaanane wedey kool'oni shiiphone fa joora sinun Kiristoosnikinawa Ha'oosi taatosina ristiba aafa sinnamato arutiwa.

6 Han wuzaasikitoni boor'a ajajamonoy asuni meyaasta
Ha'oni gi'a yoonir sinna boor'a oonu ke'noy wollak nittotin
eshanaata.
7 Es bari boor'a ajajamonoy asuni meyaneen ane isar sinati-
itawa.
8 Zeemo nitto talmasitu faafeti; sinuntano hash Daamiisar
sineti boor'a nitto chaarefawa. Es bari boor'a chaarefaassi
feese asuni meenimato foosotiwa.
9 Chaarefaasi gaana bestefanaas ma'aron zaguknawa ooko
sina wuzasiknawa.
10 Es bari boor'a Daamiisin girsuni wuzaas awu sinnamato
tu'nusoti.
11 Chaarefaasta ammanon kessa bestonak zagutitano
gaanba foonto sina talmuni wostoosneen ane isar sinatiita.
12 Talmaassi feesefe asuni meya aachonon zagsefe wuzaas
wollaknu iichuwa.
13 Zuuttambaase chaarefaasta kesfana kabaasik futoni gi-
tobaas ammanon bestefa.
14 Ammanon kessa bestefa bar zuuttambaase chaarefawa.
Es bari boor'a
«Afay'te ne guzuwa!
Kitun dey kabuwa!
Kiristoos dey neek chaarsunawa» yistewa.
15 Ese aakkak footimato mai'sira yaadatotiwa. Techumni
meenimatotano gowwani meenimato footiitawa.
16 Wonaasikito mangu sinna boor'a aagene aagene wonaa-
son wostota feeshuti.
17 Es bari boor'a Daamiisa fiqadi awu sinnamato yaadatoti-
tano gowwa sinatiita.
18 Tishuni ugnaassi nittotin taamnir sinna boor'a waynini
ushak zawotiita. Es baristan Korto Ayyanaasik tuumtoti.
19 Gaamaknawa we'sokna; Ayyanani teechok nittotna nit-
totna wol wollosoti; we'soknawa gaamakna tuuma nibniti-
isik Daamiisin galattoti.
20 Daamni Yesus Kiristoosni sunaasik wuza zuuttambaase
asik Aba sina Ha'ooson wonna wonna galattoti.

Teegoni Meeni Chownewa Keerinyani Meeni Chowne

21 Kiristoosni ulfinaasikwa iyaat nittoossin isaas oomiisik
ajajamowo.
22 Keerinyani meyane! Daam Yesusnik ajajamefetiisimato
teegontisakitonik ajajamoti.
23 Kiristoos betekiristaniisik teet sinnamatonawa atuba
sina betekiristaniison fatunir sinnamatona teegoos dey asub-
aasi teetwa.
24 Betekiristaniis Kiristoosnik ajajamefanamato
keerinyaasikito dey zuuttambaase asik teegobesiisik
ajajamosoto.

25 Teegoni meyane! Kiristoos betekiritaniison shunnamatonawa teetbaason barikwa iyaat aatire imnamatona nitto dey keerinyatiisikitonon shunti.
26 Kiristoos es baron zaginaas betekiristniison korto zagunak sholefaatwa. Korto zaginaas dey kaambaaski kamo akak massewa.
27 Es barik kiina wedey aafsiki karawo wedey es barne fa ooma mangu wuza barista bestonoynamato korto; mudaba foonto gada zagire barki tai'sunakwa.
28 Esiisimato teegoni meya baasso teetbesiison shunefeysimato keerinyabesiisikitonon shunonek sholsuwa. Asubaason shunfe bar teetbaasontu shunfe.
29 Basa teetni atuuson oomtefe asu oonu aafe; es baristan ooma Kiristoos betekiristaniisik zagifenaysimato basa teetaason maasir; dey ferer.
30 Inno dey Kiristoosni atuni billitiwa.
31 Es bari boor'a «Asu intobaasonnawa ababaasinna beyye keerinyabaasneen ane taphtefe; hepobesiise dey isa atu sinefe» yistewa.
32 Han aacho chowaas akamanon inyawa. Es baron yinaas Kiristoosninnawa betekiristaniisonna beso zagirawa.
33 Sinuntano han wuzaas nittotin dey biyar sinna boor'a teegoos keerinyabaason basa teettason shunfenaasimato shuno; keerinyaas dey teegobaysin ulfinsun.

6

Abane Intone Asi Chownewa Naanggotni Chowne

1 Naanggotaasikitone! Sholsir sinna boor'a Daamiisikwa iyaat kooni aba intontiisik ajajamosoti.
2 «Abanesinnawa intoneesonna ulfinsu» yifa ajajiis tesunirwa; es ajajiis dey:
3 «Zuuttambaase neek ma'ar sinana; han daastak dey wogganees dichana» yifa abdini kaamba faanarwa.
4 Nitto dey kooni abanawa intoni meyane! Daamiisa sitirinon assuk; kaanuknawa ke'ukna dichutitano naanggotnitiison haarsuk jiina'osonak zagutiita.

Bozni Meyanon Ha'sife Baassotnawa Bozni Meena

5 Nitto bozni meeno! Han daastak nitto daam sina baassok digaknawa korkukna ajajamosoti; Kiristoosnik ajajamefetiisne faaron ma'a nibak ajajamosoti.
6 Ajajamotiis dey Ha'oosi fiqadinon nibaassin kabi safarak wostesefe Kiristoosni wostinynyasamatotano asunin girsukwa iyaat biistok zagutiita.
7 Asunin sinnoynaron Daamiisik wostet faatimato zagira girak wostoti.

8 Boz sinfenak birmadu isa isarbaas wostena ma'a wostoosi
wossumanon Daamiiskin ephphetoonamato arifetiwa.
9 Daamni meyane! Asuni sina biire teshshunoy nittor
sina Daamiisnawa baassor sina Daamiisna samak feenam-
ato yaadatok fokkorontiison beyfaat boznitiisakitonik ma'a
wuza zagutiwa.

Ha'ooskin Bestoni Neeboni Meya

10 Ese han baristan fu'te barik Daamiisiknawa basa akama
hugnaasikna chimti.
11 Dabulosni mangu wostooson tugga'o chimatik Ha'oosi
neeboni meyaason zuutira mayti.
12 Inno neebefeni neeboos asuni meyaneen ane sin-
noynaron han talma daasta wostet feese ha'sife baasso;
ha'sinynyani meenawa han daastaki hugnaasneenna dey
den samak faase kiina ayyanaasikitoni taar'osneengwa.
13 Es bari boor'a mangu wonaasik gumantiisa hugnanon
wolguk chimatiknawa zuuttambaase asin wostota feeshira
zagira yero chimatikna Ha'oosi neeboni meyanon zuutira
kabguti.
14 Ese futooson zinnara zagira geshontiista taar'era; ookoo-
son nibbaastaki xiruri zagira mayti.
15 Nagani misirachchuni kaamaason chaa'manimato za-
gira yer'a hoorera yeroti.
16 Es baristan denalo geenimato saamma wobawobtet fa
Dabulosni manguni yeegason zuutira tishku chimati aman-
tooson geebanimato zagira ephti.
17 Faruuson gufta zagira teetnitiista guufoti; esiisimato
dey Korto Ayyanaaskin bestefa siifoson; es bar dey Ha'oosi
kaamanon ephti.
18 Wonna wonna Korto Ayyanaasik zoonustok
shiiphonewa mamsune asin tai'suti. Es barik kortoni meyak
guzira chimma shiiphoti.
19 Misirachchuni kaamaasi wosi sinnaasik shashsharak
taatena bari aacho chowanon diga foontonon ammanon
kisira makonak kaama taak imtonak shiiphoti.
20 Es bari boor'a misirachchuni kaamaason makonak
sholsinasimato diga foontonon makonak taak shiiphotiwa.

Koi'baastaki Nagani Ooshsho

21 Shunto ayniisnawa Daam Yesusni wostoosik amanamto
wostinynya sina Tikiqos ta chowaas aakka sinnamatonawa
awu wostet faanamatona zuuttambaase asin nittok makon-
awa.
22 Es bari boor'a inno aakkak faanimato arutiknawa nit-
totin dey chinunakna iyaattu barin nittoki wosingwa.

23 Ha'o Abaaskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna naganewa keeshtanne dey amantoosneen ane ayni meyak sinfawungwa.

24 Maajunoy wedey ko'unoy keeshtanaasik Daamni Yesus Kiristoosnin shunfe baasso zuuttambesiise asik basa otma sinfawungwa.

Wosi Phawulosni Wosiya
Filiphisiyuski Asuni Meyak Gachgiru

Phawulos han wosiyaason tichinaas Meqedoniya yistefa Roomni ha'suussi fa Filiphisiyus fa betekiristaniisikwa. Es betekiristaniis Phawulos Awuroppaki daasta tesire toknar. Wosiyaas tichchenaas taatoni keer feena kabaasik oom kiristana wostinynyani meyakin basaasta tugga'o kar'na kabaasik Filiphisiyusni betekiristaniissi kabi eshni assusi boor'a nibbaas suumera faana kabaasikwa. Sinuntano Phawulos Yesus Kiristoosnista fa amantobaas akamanon zaga sinbaasik han wosiyaassi tegira bestefaas giranewa tuuma amantonewa.

Phawulos han wosiyaason tichina tesuni chowaas rakkobaasi wono barin argasuk barik ima imere feeseter sinna boor'a Filiphisiyuski amanynyini meyanon galattokwa. Basaasta sinun baassosta showo tesa rakko kar'a faar sinfanaknu zagusoneknawa tuuma amantone baassok foonak chinidifer. Beegantonewa teetone asin beyere Yesus Kiristoos teetbaason daa ephnaasimato teetbesiison daa ephosonek mai'sire make. Yesus Kiristoosneen ane ayyanak isar sinak danete kaason Ha'oosi otumni imtan kesar dey amantok danetertano tumaason zaguk bestertawa; uuk baassotin yaadatsidifer. Yesus Kiristoosneen ane isar sinne feese baasso zuuttambesiise asik Ha'oos baassok imana naganewa girane asin tichi.

Han wosiyaas artefanaas giraason; amanamtooson; isar sinaason; kiristinnani amantoosiknawa kaakna chimme fooson mai'sira besifa. Daysira dey wosi Phawulos Filiphisiyuski betekiristaniissi fa akama keeshtanaason ammanon besi.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru 1:1-11
Phawulos feena basa teetni chowa 1:27—2:18
Ximotiyosniknawa Ephafiroditusnikna fa koppobaas 2:19-30
Amantooson tugga'esefe baassokin kar'a deessu 3:1—4:9
Phawulos Filiphisiyuski kiristanani meyak imna galatanewa ulfinne 4:10-20
Koor'uba 4:21-23.

1 Yesus Kiristoosni wostinynyani meya sina Phawulosnikinnawa Ximotiyosnikinna Filiphisiyusni katamaasi feesefe Yesus Kiristoosnik amanere Ha'oni asu sina baasso zuuttambesiise asik dey betekiristaniison ha'sife kur'uni meyaknawa daaqonynyini meyakna;

2 Abani sina Ha'ooskinnawa Daamni Yesus Kiristoos-
nikinna otumnewa nagane nittok sinfawung.

Phawulosni Galatni Shiipho

3 Nittotin yaadatefana kabaasik wonna wonna Ha'onaason
galattefawungwa,
4 Nitto zuuttamnitiise asik shiiphefana kaba zuuttambaase
asik shiiphefana shiiphonaas girak tuumtowa.
5 Tesuni wonaastan kabira hash hawung kar'ana kaba-
neen misirachchuni kaamaason makok wostonaason argasir
sineti boor'a Ha'ooson galattefawungwa.
6 Han ma'a wostooson wostotik zagi Ha'oos; Yesus Kiris-
toos wolle yoona koi'ni wonaasta katunamato mai'sira ari-
fawungwa.
7 Hash taatoni keer faana kabaasiknawa taatoni keer
girunoy faana kabaasikna misirachchuni kaamaasi futonon
oodanaknawa es baron dey chinunakna Ha'oos otumbaasik
taak imna ixaason nitto zuuttamnitiise haa'er sineti boor'a
wonna wonna nibnaassitu faasetiwa. Es bari boor'a nitto
chowaasik taak bestet fa bar likkiwa.
8 Yesus Kiristoosni keeshtanaasik nitto zuuttamnitiise asin
awune faaron kaltet faanamato Ha'oos taak zaalawa.
9 Keeshtannitiis aruknawa yaadatakna tuuma sinna dichet
hamanak shiiphefawungwa.
10 Esiis dey ma'ar sina wuzaas awu sinnamato tu'nira
arutiknawa; Kiristoos wolle yoona wono kayimnawa zinanti
foontona sinna bestotikwa.
11 Es barik kaantiis Yesus Kiristoosnikin bestefa ooko sina
wuzaasik tuumar sinna Ha'oosik ulfinnewa galatne imar
sinatiwa.

Phawulosni Taatoosik Misirachchuni Kaamaas Tagi

12 Ayni meyane! Tayista kar'a wuzaas misirachchuni kaa-
maas mai'sira tagunak zaginamato arutik sholefawungwa.
13 Ta dey taatenaas Kiristoosnik wostena boor'a sinnamato
taate meeni masaraason oodefe tasoni meenawa oom asuni
meena zuuttere arseterwa.
14 Ta taatoni keer giruusi boor'a amanere fe ayni meyaassin
showobesiis Daamiisik teetosonek siniwa. Es bari boor'a
Ha'oosi kaamanon diga foontonon makok zeemotiistan
daysire chima danetewa.
15 Sinuntano isa isa meya Kiristoosni Misirachchuni kaa-
maason maksefees koonakwa; oomni meya dey tayistu mero
uni safarakwa; sinuntano oomni meya misirachchuni kaa-
maason maksefees ma'a nibakwa.
16 Han baasso Ha'oosi kaamanon ma'a nibak maksefees
keeshtanakwa; baasso dey ta misirachchuni kaamaasi
futo tishunoynamatowa iyaat hanta ha'tenamato arsete
boor'awa.

17 Sinuntano ek baasso Kiristoosni chowaason eelingsire
maksefees ma'a nibak sinnoynaron teetni shunaknawa ta
taatoosta ooma rakko daysusonek safarsefaatwa.
18 Ma'a nibak sinun mangu nibak Kiristoos maktobaasik
akamanon girefawungwa; hanneen dey gironar.
19 Es girefanaas dey nitto shiiphoosiknawa Yesus Kiris-
toosni Ayyanaasi argasuusikna birmadumma kesanamato
arifana boor'awa.
20 Wonaasik isanne aafa iichchonawuza sinnamato abdik
oodtifawungwa. Sinuntano wonna wonna zagit faanasima-
tonawa hawung dey kaak faafanak wedey kitifanak Kiristoos
tayissi ulfintonawa yira digonoy makefawungwa.
21 Es bari boor'a taak kaa uus Kiristoosnik foowa. Kituus
dey taak buu'awa.
22 Sinuntano hantak kaak foonar sinfaanane gaanbarere
wosto wostonak sholsifa; sinfanaknu kaak foostannawa ki-
tuustanna aaffaron korunamato aane arutiwa.
23 Es hep safaraasik rakkatedifan. Isa hamnarik Kiristoos-
neen ane foos zuuttambaase asiistan denalo sinna boor'a han
kaastan oor kessa Kiristoosneen ane foonak kaltefawungwa;
esiis dey Kiristoosneen ane foos akamanon ma'ar sinna
boor'awa.
24 Ooma ugnak kaak foonaas nittok akamanon sholsuwa.
25 Es barik teetok kitutan fui'tera amantontiisik dichatik-
nawa gira danatikna nitto zuuttamnitisneen ane foona baron
arifawungwa.
26 Ta hepsa wolla nittoki yaafana kabaasik ta boor'a fa
teetontiis Yesus Kiristoosneen ane foontiisik arkunawa.
27 Ese Zuuttambaase asiistan kaantiisik Kiristoosni misir-
achchuni kaamaasik sholsu fo footi. Es bar dey ta yaara
biifanak wedey wokfanak isa alamak chimme yeerontiison-
nawa misirachchuni kaamaason isarik katuk kabontiisonna
odonawa.
28 Nittotin tugga'sefe baassotin isanne digotiitawa; sinun-
tano es chimnitiis baassok tishuni beso sinfana kabaasik
nittok Ha'ooskin imte faruni besowa.
29 Kiristoosnik wostotik imte ixaas barik amanotik koi'ba
sinnoynaron basa chowaasik shana ephphatootiknengwa.
30 Es bari boor'a hash taneen ane shanaason haa'er
sinetiwa; es shanaas dey zeemo sinak tayista kar'in biyeti
barewa hashnu dey tayista kar'et faanamato odet faati
barewa.

2

Kiristoosni Teetni Daa Ephaasewa Besobaase

1 Nittotna nittotna Kiristoosnik chinit fo faafaanane;
keeshtanbaasik dey chimeset faasetir sinfaanane dey Korto

Ayyanaasneen ane isarniti faafaanane; dey nittotna nittotna
ma'a wuza zagunewa kenashtone besisefaatine;
2 Es bari boor'a safarak; keeshtanak; ayyanaknawa ala-
makna isar sinna ta giraas tuuma sinanak zaguti.
3 Teetnitiison daa ephpha oom asuni meya nittoostan
wayya sinetemato faadutitano teetniison shunak wedey
«Tane fe asu aafe» yifa teetok isa wuzane zagutiita.
4 Esiisimato asu isarba isarbaas basa teetak ke'ni wuzason
koi'ba sinnoynaron oom asusik ke'ni wuzason safarowo.
5 Es barik Kiristoos Yesusniissi fa safaraas nittoossi dey
foonak sholsuwa.
6 Bar Ha'oni haalak feefet Ha'oosneen ane isa kixxe sinni;
Ha'oni haalason hugnak ephanak aane sholowe.
7 Es baristan barik fa ulfinaason zuutire beyye;
boznimato sinne beste;
Asunimato dey koonte;
asuni gitok ammanon beste.
8 Teetbaason daa ephi;
kituta kar'ana kabaneen;
es barnu masqalita suuttere;
kituna kabaneen ajajamer sini.
9 Es bari boor'a Ha'oos zuuttambaase asi denalo;
barin den teggi;
suna zuuttambaase asiistan denalo;
sina suna barik imi.
10 Es bari boor'a Yesusni sunaasi ulfinak;
samaknawa daakna;
dey daasi sikalosi faase barikito zuuttera;
ke'baasik barik kaa'nona.
11 Asuni meeni termaas zuuttera:
«Yesus Kiristoos Daamwa»
yira zaalni makok Aba Ha'oosik ulfina imana.

Han Daastaki Asuni Meyak Chaarefnimato Chaaro

12 Koontaasakitono! Ta nittoneen ane faana kabaasik
wonna wonna ajajamer sinetimato hash ta nittoostan wok-
fana kabaasik es baristan denalo ajajamer sinatik yaadat-
sifawungwa. Es bari boor'a isa isarnitiis faruntiison besifa
wostooson digaknawa ulfinakna chimma wostoti.
13 Es bari boor'a bar sinanak sholefana baron sholotiknawa
zagutikna nittoossi wostet fayiis Ha'ooswa.
14 Aaffa wostoosonnu wostefeti kabaasik unyusotiita
wedey karakkarosotiita.
15 Es bar dey sinfaanane han elinga dey mangu koontoosi
ganesi zinanewa muudane foonto kayim Ha'oni naanggota
sinna han daastak baakuranimato chaarsutiwa.

16 Es bar dey sinanaas kaa bestefana kaamaason yeetunoy mai'sira ephatinewa. Esiisimato eelnaasewa wostonaase ke'nor sinna fui'tonoynamato Kiristoos wolle yeefena kabaasik teetona wuzna faarwa uwa.
17 Ha'oosik wostontiisewa amanontiise asi maa'aasta ta kaas dey dayistera maa'a sinna imtefaananenu girefawungwa. Nitto dey ta giraason haa'er sinati.
18 Esiisimato nitto dey girera taan dey girantiison haa'er zagutiwa.

Ximotiyosnawa Eephafiroditusna Asi Wosto

19 Ta nitto chowaason odera gironak Ximotiyosnin taptera nittoki wosu chimanak Daam Yesusnik abdi zagifan.
20 Nitto chowaasik nibbaassin safarefees Ximotiyosteno oom asu taak aafewa.
21 Sinuntano oom asuni meya baasso teetak ke'ni wuzasontu zaguk eelefetano Yesus Kiristoosni wostoosik giddibesi aafawa.
22 Ximotiyos amanamto asu sinbaas fattantera zaala makter sinnamato taneen ane dey abanawa naana asimato isar sinna misirachchuni kaamaason assuk ane wostet faanimato nitto teetnitiisik arsetirwa.
23 Es bari boor'a ta chowaas ayta hamma kar'nitto arinanneen orfo Ximotiyosnin taptera nittoki wosunamato abdi zagifanwa.
24 Esiisimatonu ta teetnaasik nittoki yoo chimanak Daamiis taan argasunawa yira amanefawungwa.
25 Esiisimato taak sholsi wuza zuuttambaase asik taan argasunak wosiseti ayta Eephafiroditusnin wolgira nittok wosuna bar sholsu sinna taak bestewa; bar taneen ane taar'ere yere meya taar'onawa wostoni zomotana sinne wostet fe asuwa.
26 Barin nittoki wosunaas bar nitto zuuttamnitiise asin biyanak kaltena boor'anawa basa mettooson dey nitto odeseti boor'a digere safaret feena boor'awa.
27 Futoosik bar akamanon mettere kitunak kar'iwa; sinuntano Ha'oos barik fakiya zagiwa. Es bar dey bar barik sinnoynaron suumosta suumo tayista kopuktonoynamato taakneentu Ha'oos fakiya zagiwa.
28 Es bari boor'a barin biira girotiknawa ta suumoos kashonakna barin nittoki wosunawa yira akamanon sholengwa.
29 Ese Daamiisin amanere fe asu sinna boor'a girak ephphatootiwa. Barne fe oom meyanon zuutira ulfinsuti.
30 Nitto tai'sera bestera taak zagu beyeti argasuuson bar taak tuunukwa iyaat Kiristoosni wostoosi boor'a kaabaasonnu keeshtonoy kituta katire feerwa.

3

Futoni Ooko

1 Koi'baastak aytaasakitono! Daamiisik girotiwa. Es
zeemoti nittok tichina wuzason hepsa wolgira nittok tichi-
faanane taan aane oomsuwawa. Es bar dey nittotin es-
haassin oodanak chimanawa.
2 Kannimato haanet feese mangu wuzason zagisefe baas-
sostan teetnitiison oodti; haarko kunu sholsuwa yisefe baas-
sostan teetnitiison oodti.
3 Inno Ha'ooson Ayyanak shiiphet faaniis geroki biistoni
sitiriisik sinnoynaron Yesus Kiristoos bar barik teetet faanir
sinna boor'a futoosik haarko kunniwa.
4 Teetok sholsir sinfaanane ta showo wuzak teetonak chi-
manawa; geroki bestefa sitiriisik teetefe asu feefaanane ta
basaastan denalonon teetona wuzna faarwa.
5 Ta koontenari nangirinsinari wonotu haarko kunin;
koontonaasik dey Biniyamni asteseriisin sina Israelawiwa.
Es baristan kabi chowa ta isa mudaba foonto Ibrawiwa. Ay-
hudni tumaasi oodni chowaasik sinfaanane ta Ferisawiwa.
6 Ayhudni meeni haymanotiisi chowak koono sinfaanane
betekiristaniison boget faanar. Tumaason oodde ooko sinni
chowaasik sinfaanane zinaba foontonontu faafangwa.
7 Es zeemo sinak taak ke'nirwa yira amanet faana wuza-
asikito zuuttera Kiristoosni chowaasikwa iyaat ke'noy wuza
zagiratu faadingwa.
8 Es baristan ooma Daamta Yesus Kiristoosnin arustan
denalo ooma wuza aafa sinnamato amanefana boor'a zu-
uttambaase asin ke'nor zagiratu faadingwa; barikwa iyaat
zuuttambaase asin turkin; Kiristoosnin danakwa iyaat zuut-
tambaase asin diima zagira faadin.
9 Esiis dey tumaasimato fa ta ookooson beyfaat
amantoosimato fa Ha'oosi ookonon Kiristoosnin amantok
dananaknawa barneen ane dey foonaknatu zaginwa.
10 Kiristoosninnawa Kiristoosni kitun kabuni hugnaa-
sonna arunak; dey shanabaason haa'er sinanaknawa ki-
tubaasiknu dey basaaysimato sinanakna kaltefawungwa.
11 Esiisimato dey kitinanneen orfo kabira kaak foonak abdi
zagifawungwa.

Koi'baasta Kar'e Eela

12 Han baron zuutira aane ephut wedey han barikito zuut-
tambaase asin daningwa uuk aafa chimanawuza. Sinuntano
Yesus Kiristoos taan basar zagire taak hoossina wossumaa-
son dananak ek sina eelanak duudonawa.
13 Ayni meyane! Hashnu ta hamma kar'ingwa yira aafa
faaduna wuza; sinuntano isa wuza zaguna; orfonaki baron
daaget sinnaastaki fa barki hamma kar'anak shongonawa.

14 Wossumanaason dananak sinnaasta fa koi'ni dimaasta
hamma kar'anak eelana. Es wossumaas dey Ha'oos Kiristoos
Yesusniki kamo taak den samak imana koi'ba foonto kaaswa.
15 Ese Ayyanani foosik chima inno es effatena yaadata in-
nok foonak sholsuwa; nittotin oor oor kisuni safara ganenti-
issi faafaanane es safaraason Ha'oos amma nittok zagunawa.
16 Aaffarnu sinun Ha'oos innok ammanon besina futoosik
ek sina hamani.
17 Aytaasakitono! Ta besina zalfaasik zoonustotik ma'i
utiwa; inno besini zalfaasik zoonustesefe baassotin dey
mai'sira biitiwa.
18 Zeemo sinak showo kaba nittok makenaasimato hashnu
dey harafnaason wuukit makonawa; showoni meya feesefe
foobesiisik Kiristoosni mesqeliisi guma sinetewa.
19 Katbesiis baassok ha'obesiwa; iichu wuzaas baassok
ulfinbesiwa; safarabesiis han daastakirwa; es bari boor'a
baasso ko'aas tishuwa.
20 Sinuntano inno daaniis samawa. Denun yooni fatir sina
Daamni Yesus Kiristoosnin kaltanak oodet faanirwa.
21 Bar han kuupni atuniison soolok basa ulfinni atuusi-
mato sinanak zaguna; es baron dey zagunaas zuuttam-
baase asin ha'suni hugnabaasi sikalosi zagunak barin chinifa
hugnabaasikwa.

4

Koi'ni Kiito

1 Shunfana nitto; kaltefana giranaasewa teetonaase sina
aytaasakitono! Daamiisik chimma yerotiwa.
2 Ewodiyanewa Sinxikiyane bare bare Daamiisik eete eete
isar sinera foosonak shiiphefawungwa.
3 Estak fe amanto wostoni zomota sina ne dey es mashka-
susikitonon argasutak shiiphefawungwa. Es mashkasusik-
ito taneen ane Qelementosneennawa sunbesiis kaani mat-
safaassi tichchena oom wostoni zoomotaasakitoneenna ane
sinera misirachchuni kaamaason katuk kabesewa.
4 Daamiisar sineti boor'a wonna wonna giroti. Hepsa wolla
dey «Giroti» yifawungwa.
5 Garamnitiis asu zuuttambaase asik arter sinun. Daamiis
wolle yoonak tai'se.
6 Es bari boor'a zuuttambaase asik shiiphok; noonere shi-
iphoknawa galatakna Ha'oosi sina tai'sutitano isa wuzaknu
rakkatotiita.
7 Asuni yaadata zuuttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi
naga nibnitiisonnawa kanuntiisonna Yesus Kiristoosneen
ane sineti boor'a nittotin oodanawa.
8 Kanuntiis han zuuttambaase asiistan denalo sina
bariknawa galatbarere ma'a wuzaasikitokna tuumar sinun.
Koi'baasta dey ayni meyane! Futo sina baron; ulfinba

faana baron; likki sina baron; kayma sina baron; girsu sina baronnawa ma'ar sina wuzasonna zuutira safaroti.
9 Taakin ariseti baronnawa ephpha taaseti baronna dey taakin odeseti baronnawa biyeseti baronna zuutira zaguti. Nagani Ha'oos nittoneen ane sinana.

Phawulos Barik Gafukte Imaasik Galatte

10 Showo wonaneen orfo hepsa ta rakkooson safareseti boor'a Daamiisik akama gira girengwa. Es baron yinaas safareti baron wostok besuk ma'a ugna aane danetiwa unatano ta rakkooson safaro beytiwa unatawa.
11 Dey es baron yifanaas turkina boor'atawa. Ta: «Taak fa bar hoorona» uuson arira faanar.
12 Es bari boor'a danaason sinun turkuson arinar. Aaffa dimaastanu sinun aaffa kabaastak meere gawunewa maktone asin dey dannewa turkune asi aacho chowanon arin.
13 Hugna taak imfe Kiristoosnik zuuttambaase asin zagu chimanawa.
14 Sinuntano nitto rakkonaason argasir sineti boor'a ma'arontu zagsetiwa.
15 Misirachchuni kaamaason makonak tesira Meqedoniyan kesfana kabaasik nitto Filiphisiyus feese betekiristaniistano imak sinun ephak taneen ane isar sinne woster ooma betekiristani aafa sinnamato nitto teetnitiisik arsetirwa.
16 Teselonqek faana kabaasik taak sholsu wuzason arsera heppa heppa wolla argasseti.
17 Es baron dey unaas nitto imaason ephanak akamanon sholok sinnoynaron asunik imnitiisi gaana arkunak sholefaatwa.
18 Taak sholsi baronnawa taak sholsi baristan denalononna wosseti imaason Afiroditusni kushuussin ephingwa. Es nitto imaas ma'a sawuba faana maa'aasimato Ha'oos ephpha taara dey gironarwa.
19 Es bari boor'a Ha'onaas otumbaasi arkunimato Yesus Kiristoosniki kamo nittok sholsi baron zuutira tuununawa.
20 Abaniisiknawa Ha'oniisikna koi'ba foontonon ulfina barik sinfawung; Aamin.

Koi'ni Nagani Ooshsho

21 Amanynyini meya zuuttambesiise asik Yesus Kiristoosni sunaasik naga katuti. Taneen ane feese ayni meya dey naga wosisete.
22 Oom amanynyini meya zuuttere arkiron dey Roomni taate meeni taatoosa keerki meya sina baasso naga wosisete.
23 Daam Yesus Kiristoosni otmaas nittoneen ane sinfawung.

Wosi Phawulosni Wosiya Qolasiyaski Asuni Meyak Gachgiru

Han wosiyaas tichchenaas kiisku Iisiya Efesonun awa kesnarki wolla fa Qolasiyaski katamaassi fa betekiristaniisik. Es betekiristaniis keetenaas Phawulosnik sina beyfanak Roomni ha'suussi sina Iisiyani arki katama sina Efesonun misirachchuni kaamaason maksonek gafkina asuni meya feeseter sinna boor'a. Qolasiyasinon dey ha'sunak imtera faar; Qolasiyaski betekiristaniissi: «Ha'ooson aruknawa tuuma faruni danakna asu isarba isarbaas menfesawi hugnaasikitoknawa ha'suni hugnaasikitokna moosonak sholsifa» yisefe eshtu assinynyani meya foosobesiison Phawulos odere feer; es assinynyani meya maksefe ooma wuzaas dey: «Asu isarba isarbaas haarkoni kunuusne fa sitiriisik ha'unaknawa muusonnawa dey ooma ooma dubbiyoosonna oodanak sholsifa» yifarwa.

Phawulos han wosiyaason tichinaas futoni kiristinnani wosiyaason imme baasso esha assuuson tugga'okwa. Imna wolguusikitosin arkiis: «Yesus Kiristoos tuuma faru imar; han ooma amantoosewa wostoose basaastan woksir» yifa barongwa. Ha'oos Kiristoosniki kamo daason tesi; barki kamo barki wolgira teshshona; han daas faruna abdiis foonaas Kiristoosnin nibsin kabira amanok koi'bawa. Esiisik Phawulos han akama assus amanynyini meeni kaassi aakkak biistok chimanamato assi.

Han wosiyaason Phawulosnikin ephphe Qolasiyas katuk woste Tikiqosnen ane fe Anasmos feer sinbaason biya ma'ar. Phawulos es Anesmos yistere teegtefe boziisin kabgire Filmonanik ooma wosiya tichi.

Matsafaas Sir Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-8*
Kiristoosni amalaasewa wostoose *1:9—2:19*
Kiristoosniki kamo gaddo kaa *2:20—4:6*
Koor'uba *4:7-18*

Wosi Phawulosni Wosiya Qolasiyaski Asuni Meyak

1 Ha'oni safarak Yesus Kiristoosni wosi sina Phawuloskinnawa ayni sina Ximotiyosnikinna.

2 Qolasiyaasuk feese Kiristoosneen ane fook amanamto sina amanynyini meyak abani sina Ha'ooskin otumnewa nagane nittok sinfawungwa.

Phawulosni Galata Qolasiyaski Asuni Meyak

3 Nittok shiiphefeni kabaasik Daamni Yesus Kiristoosni aba
sina Ha'ooson wonna wonna galattefeniwa.
4 Yesus Kiristoosnista fa amantontiisewa amanynyini meya
zuuttambesiise asik besseti keeshtanaase asin odeniwa.
5 Futoni kaama sina misirachchuni kaamaas zeemma nit-
toki kar'fana kabaasik es barissi fa abdiison odetiwa; es bari
boor'a amantontiisewa keeshtannitiise kaputtera yerenaas
den samak hoorera nittotin oodni abdiistawa.
6 Nitto misirachchuni kaamaason odeseti wononeennawa
Ha'oosi otma futo sinnamato ariti wononeenna kabira han
misirachchuni kaamaas nitto ganeyaassik daa zuuttambaase
asiissi gaanba gaanet dey tagitu fa.
7 Esiis dey inno edde amanto Kiristoosni wostinynya
sinaasnawa innoneen ane dey wostefe shunto Ephafira nit-
tok make.
8 Esiisimato dey bar Ha'oosi Ayyanak nittok imte keesh-
tanaasik nittotna nittotna keeshtet faatimato innok makewa.
9 Es bari boor'a inno es baron odeni wonaastan kabgira
nitto ayyanani foosi techmaknawa yaadatakna Ha'oosi sa-
faranon gasasuti tuuma arunti foonak nittok Ha'ooson shi-
ipho aane beyeniwa.
10 Esiisimato dey Daamiisik sholsu sina fo faarabarin gir-
sutik dey ma'ar sina wostoni wostok gaana gaanatiknawa
Ha'ooson aruk dichet hamatiknatu shiiphefeniwa.
11 Daamiis akama tega hugnabaasik chimbaason zuuttire
nittok imowa. Zuuttambaase asin fakiyak chimma girak
hoorere feer sinatik nittotin zagawowa.
12 Dey chaarefaasi taatosi kortoni meyaneen ane haa'o
danatik nittotin zagi Aba Ha'ooson galattotiwa.
13 Bar talmaasi ha'suni hugnaassin fu'era shunto bari
Naasa taatosi girunik zagi.
14 Bar innotin furen boor'nisi fakiyanon danniwa.

Kiristoos Zuuttambaase Asiistan Denalo Sinbaas

15 Kiristoos biistonoy Ha'oosik futoni besowa. Bar teste
testo zuuttambaase asiistan denalo dey uzunwa.
16 Den samaknwa han daastakna fayiis biistefa barewa
biistonoy bare; samaki hugnaasewa zoonsife baassotna;
gaannye meenawa ha'suni hugnabesi faana baassotna zu-
uttambesiise testesetees barikwa; Ha'oos zuuttambaase asin
tesinaas barki kamonawa bariknawa.
17 Kiristoos zuuttambaase asiistan zeemme feer. Sina
chowa zuuttambaase wol ephera yerenaas barikwa.
18 Bar basa atu sina betekiristaniisi teetwa. Zuuttambaase
asik sina zeemar sinanak kitun kabubaasik dey tesunirwa.
19 Es bar dey Ha'oos bari tumaas Naabaasata foonak Aba
Ha'oosi fiqadiwa.

20 Barki kamo den samako sinun han daastak faase wuzasikitonon zuuttire Ha'oosneen ane gansi. Masqalista wuukte Naabaasa hannak naga zagi.
21 Zeemma Ha'oostan wokka faasetir. Nibnitiisi mangu safaraknawa mangu wostontiisikna kabi chowa Ha'oosi guma sinna faasetir.
22 Sinuntano hash nitto kortoni meenawa kayimni meena dey zinaba foonto asu zagira sinba tai'sunak Naabaas ashak kitubaastan kabi chowa Ha'oos barneen ane nittotin gansiwa.
23 Es bar dey sinanaas misirachchuni kaamaaski kamo beste abdiisik amantok zagira yeerefaatine koi'bawa. Es odeti misirachchuni kaamaas han daa zuuttambaase asiista feese asuni meyak maktewa. Ta Phawulos dey han misirachchuni kaamaasiktu wostinynya siningwa.

Phawulos Betekiristanik Wostena Wosto
24 Hash nitto boor'a ephphataana shanaasik girefawungwa. Basa atu sina betekiristaniisik Kiristoos ephpheteena shanasin yo'i baron ashnaasik tuununawa.
25 Ha'oosi kaamanon zuuttira nittok ammanon kotta makonak Ha'ooskin taak imte adarasimato Betekiristaniisik wostinynya singwa.
26 Aata neyaasik Ha'oosi kaama koontoosik aacheratu fawa. Sinuntano hash Ha'oos amanefe baasso zuuttambesiise asik ammanon kissira besiwa.
27 Ha'oos dey kortoni meyak ammanon kisira besuk sholenaas han aacho chowaasi ulfinni otmaas Aazab sina nitto ganeyasi awune fa akama sinbaasongwa. Es aacho chowaas dey abdik oodet faani ulfinaas bestefana Kiristoos nittoossi foobaaswa.
28 Asu isarba isarbaas Kiristoosnik chimme yere asu sinne bestonak zagunik asu zuuttambaase asik techmaason zuuttira assuniknawa ke'uknatu Kiristoosni chowaason makefeniwa.
29 Ha'oos akama hugnabaasik tayissi wostet faana boor'a es hugnaaski kamo es alamabaas ko'unak kabet akamanon hopidifawungwa.

2

1 Nittoknawa Lodoqiyak feese asuni meeni boor'ana esiisimato dey aafe aafe uphera biinoyni asuni meyakneen awune fa akama kabo zagit faanamato arutik sholefawungwa.
2 Kabet faanaas dey nibbesiis chima dananaknawa keeshtanak isar sinonekna dey futoni yaadata danere Ha'oosi aacho chowa sina Kiristoosnin arsonekwa.
3 Techmaasewa aruni otmaase aachera faanaas Kiristoosnissiwa.

4 Es baron nittok makefanaas oonu shima wollak nittotin
eshnoynamato iyaatwa.
5 Ashak nittoostan wokfanaknu ayyanak nittoneentu
fawungwa. Sitirik foontisewa Kiristoosnista fa chima
amantontise asin biyaat girengwa.

Kiristoosnikin Bestefa Tuuma Fo

6 Daam Yesus Kiristoosnin ephpha taasetimato dey
barneen ane isarik foosoti.
7 Basaasta kaputteranawa chimmana arseti aruusimato
amantontiisik chimma foosoti. Tuumma fui'te galata barik
imoti.
8 Kiristoosnista kaputtonoy asuni meeni tumastanawa
han daastaki ke'noy siitiristana kaputtana yere dey asu
kisina shima eshak oonu nittotin eshnoynamato teetnitiison
oodtiwa.
9 Ha'oos oo sinnamato tuumma faanaas Kiristoosnissiwa.
10 Nitto dey tuuma kaa daanetiis testo zuuttambaase asiista
ha'sunewa ha'suni hugnaasi teet sina Kiristoosnikingwa.
11 Barik amantontiisik haarko kunetiwa. Es kuneti
haarkoos boor'ba faana amalaason tishkuk Kiristoosniki
kamo zagte wuzatano asuni kushuk zagte wuzatawa.
12 Haphuktesefeti kabaasik Kiristoosneen ane kabbarte-
setiwa. Barneen ane dey kitun kabsetiwa; kitun kab-
setiis dey Kiristoosnin kitun kabgi Ha'oosi hugnak amaneseti
boor'awa.
13 Boor'a wosteseti boor'anawa boor'ba faana ashnitiis
Kiristoosnin amanok haarko kunu beyna boor'ana ayyanak
kitu sinna faasetir. Sinuntano hash Ha'oos Kiristoosneen ane
nittotin hayewa zagiwa. Boor'nitiison dey zuutira feeshun
yiwa.
14 Bar es innotin malatet fa barewa innotin tugga'et fa
tumaassiki kowani tichanon zuutire ku'e tishki. Masqalista
musmarisik ichchere suutere innoostan kabgi.
15 Hugnaasikitononnawa ha'sife baassotinna masqaliisik
merere taar'esete meeni taar'oson kotsinaneen orfo kushu
imar sinobesiison ammanon kessa biistonak zagi.
16 Ese muuk wedey ushak eeboson ulfinsuk wedey tesira
besi assaason wedey beysani wonaason ulfinsuni chowaasik
oonu nittoosta mangsu kar'anatawa.
17 Es bar zuuttambaase hanneenti yooni bari yirarawa.
Sinuntano futoos Kiristooswa.
18 Sinnoy garamnewa Ha'oosi wosiyanon shiiphok teetefe
baasso waagba foonto zagire nittotin fu'onoynamato teetni-
tiison oodtiwa. Es effe asus biifena raa'isik teetbaason den
teggifaat sinnoy shima ashni safarak begantefewa.
19 Es effe asus teet sina Kiristoosneen ane isarba aafawa.
Atu zuuttambaase asik ke'oba ke'obaasiknawa tasba tasba

tasbaasikna isa daa tusira maasifaas teetaswa. Atu zuuttambaase dichanak Ha'oos zagifanaas esiisimatowa.

Kiristoosneen Ane Kitire Barneen Ane Kaak Fo

20 Kiristoosneen ane kitira han daastaki ke'noy sitirissin oor kesetinneen hash awuni boor'a han daastaki wuzaasin oor kesnoyne feer sinna effatena ajajiisik ha'ifetiso?

21 Es ajajiis dey: «Ephataata, Bechchutaata, Zoogutaata» yifa barwa.

22 Es bar zuuttambaase asu tumena sitirinewa assune asiista kaputtera yerer sinna boor'a wostota feeshnanneen orfo tishunirwa.

23 Es ajajiisikito asuni nibtan kabi shiiphonewa sinnoy garamne dey atuni miir'ok yerer sinna boor'a techumba faarne faar sinna bestonak chimanawa. Sinuntano ashni kaltanaason oodak isarne aane ke'fawa.

3

Kiristoosniki Kamo Beste Gaddo Kaa

1 Ese Kiristoosneen ane kitun kabsetinneen Kiristoos Ha'oosi oi'ta teshta diina dimaasta den samak fa wuzasikitonon sholotiwa.

2 Wonna wonna den samaki faase wuzasikitonon safarotitano han daasta fa wuzasikitonon safarotiitawa.

3 Nitto boor'ba faana ashnitiisik kititiwa; kaantiis Kiristoosniki kamo Ha'ooski aachewa.

4 Kaanti sina Kiristoos yeefena kabaasik nitto dey barneen ane ulfinak ammanon kessa bestotiwa.

Kur'u Kaasewa Gaddo Kaase

5 Es bari boor'a nittoossi faase han daastaki fooni eenantoson zuutira woruti; es barikito dey: «Gerkesa, kiina wosto, Igu, mangu kaltana, kool'oni shiiphone fa eenantooswa»

6 Es wuzaasikitoni boor'a Ha'oosi gi'a Ha'oosik ajajamonoy asuni meyaasta yoonir.

7 Nitto teetnitiisik dey zeemo sinak es wuzasikitonon zagit faasetir.

8 Sinuntano hash gi'ason, haarison, nuuruson, asuni sunni mangsuuson nittoossin tishkuti; iichu wollanu noonontiissin kesanaata.

9 Kur'u amalaason wostobaasneen ane gaa'a ha'seti boor'a nittotna nittotna esha wolla wollotiita.

10 Tesi Ha'oosi gitok aruk gaddo sinet hamfa gaddo amalaason maytiwa.

11 Es gaddo kaassi Girikni daani asu wedey Ayhudni daani asu; haarko kuna asu wedey haarko kunnoy asu; aruba foonto wedey aruba feenar; Ha'o arunor; birmadummaba feenar wedey birmadummaba foonto asusa ganeyasi kortoba aafa. Kiristoos zuuttambaase asikwa; Kiristoos zuuttambaase asiissitu fewa.

12 Ese Ha'oos korina nittotnawa kortoni meena; Ha'oosik
shunto sinetisimato kenashtooson, garamaason, teetni daa
ephaason, ma'aason fakiyaason maytiwa.
13 Nittotna nittotna wol chimti nittoossin isaas oomiisata
gi'tena wuza faafaanane wol feeshun uti. Daamiis nittotin
feeshun yinaasimato nitto dey wol feeshun uti.
14 Es baristan denalo zuuttambaase asin zuutira taar'a
yo'uba foontonon isar zagifa keeshtanaason mayti.
15 Isa atuni billiti sinna futok teegtetiis han nagaasik sinna
boor'a Kiristoosni nagaas nitto nibaassi taatton; Ha'ooson
dey galatter sinti.
16 Kiristoosni kaamaas nitto nibaassi tuumma foon; tech-
mak nittotna nittotna ane aruti; dey merkoti; gaamaknawa
kaphsukna dey kayma we'sok Ha'ooson futok nibnitiissin
galattet gaama gaamosoti.
17 Yesusniki kamo aba Ha'ooson galattet kaamaknawa wos-
tokna zagifeti baron zuutira Daam Yesusni sunaasik zaguti.
Es barik aba Ha'ooson galattoti.

Amanynyini Meeni Fooni Sitiri

18 Keerinyani meyane! Amanynyini meyak sholsu sinna
boor'a teegontisakitonik ajajamoti.
19 Teegoni meyane! Keerinyantiisikitonon shunti. Baas-
sosta keena budutiita.
20 Naanggotaasikitone! Es bar Daamiisin girsuni wuza
zuuttambaase asik kooni abantiisiknawa intontiisikna aja-
jamoti.
21 Kooni abani meenawa kooni intoni meyane! Abdi bug-
gusonoynamato naanggotnitisikitonon haarsusotiitawa.
22 Bozni meyane! Han daasta feese daamnitiisik sina
chowa zuuttambaase asik ajajamoti. Es ajajamotiis dey
baasso nittotin biyefe boor'a asunin girsuk sinnoynaron
Daamiisin digoknawa ma'a nibakna sinun.
23 Zagifeti baron zuutira asunik sinnoynaron Daamiisik
zagifetisne faaron tuuma nibak zaguti.
24 Es barik Daamiis ristiison wossuma zagire nittok
imanamato arifeti. Wostet faatiis Daam Kiristoosnikwa.
25 Ha'oosi sina teshshu aafa sinna boor'a mangu wosto
wostefe bar wostena mangu wostobaasi waaganon eph-
phetoona.

4

1 Daamni meyane! Nitto dey den samak nitto Daam
feenamato arira boznitisakitonin ma'ariknawa isa kixxekna
ha'suti.

Innok Shiiphoti

2 Ha'oosik chimma galattok yeetunoy shiiphoti.

3 Es barneen ane Ha'oosi kaamanon makoni ugna innok
gachanaknawa ta basa boor'a taatera faana Kiristoosni aa-
cho chowaason mako chimanikna innok shiiphsotiwa.
4 Ta dey makonak sholsinasimato kaambaason ammanon
makonak taak shiiphotiwa.
5 Aaffa ugnaknu sinun amanonoy asuni meeni ganeyaassi
techmak foosoti.
6 Asu isarba isarbaasik sholsu wolgu ima chimatik wonna
wonna wolumnitiis ma'a kaar'a sinun.

Koi'ni Nagani Ooshsho

7 Tikiqos ta chowaason zuutire nittok makonawa. Bar
shunto ay dey amanamto wostinynya; taneen ane dey Daami-
isa wostoni zoomotawa.
8 Barin nittoki wosinaas inno chowaason nittok makon-
aknawa nitto nibaason chinunaknawa.
9 Barneen ane dey nitto keen sina amanamto dey shunto
ay sina Onesmos nittoki yoonir. Baasso yeesefaat hanta fa
chowaason zuutire nittok maksone.
10 Taneen ane taatere fe Aristirokos naga nittotin ooched-
iferwa. Zeemo: «Nittoki yeefena kabaasik ephphatooti»
yit makena Barnabasni ishni naa Marqos dey naga nittok
oochedifewa.
11 Iyyusxos yistere teegtefe Iyyasu naga nittok oochedife.
Ha'oosi taatoni wostonon taneen ane wostesefe asuni meeni
ganeyasin Ayhudni meeni keen sina baasso han baasso
koi'besiwa; taan dey chinisetewa.
12 Nitto keen sina Yesus Kiristoosni wostinynya Ephphafira
nittok naga oochedifewa; kayma foosik chimma yeerotik-
nawa Ha'oosi safaranon zuutira koi'sutikna bar wonna
wonna nittok shiiphedifewa.
13 Nitto boor'a Lodoqiyani katamaassinawa Yirapolisni
katamaassina feese asuni meyak akamanon hopit foobaason
ta zaala makonawa.
14 Shunto Hakimi sina Luqasnawa Deemasna nittok naga
ooshshesedifewa.
15 Lodoqiyak feese amanynyini meyak Nifumiya yistefa
mashkasusiknawa bari keyaassi fa betekiristaniisikna na-
ganaason katutiwa.
16 Han tichaason nitto feretitinneen orfo Lodoqiyak fa
betekiristaniisi ferettonak zaguti; nitto dey Lodoqiyan nit-
toki woste wosiyaason feretuti.
17 Arkiphasnin dey: «Daamiiskin neek imte wostooson
koi'sutak chimma» yira makotiwa.
18 Han nagani tichaason ta kushusik tichiis ta Phawuloswa.
Ta shasharak taatera faanamato yaadatsoti. Ha'oosi otma
nittoneen ane sinfawungwa.

Wosi Phawulosni Issonsa Wosiya
Teselonqeki Asuni Meyak Gachgiru

Teselonqe Meqedoniya yistefa Roomni ha'suussi fa arki katamawa. Phawulos Teselonqeni betekiristaniison toknaas Filiphisiyusnon beyye hamnanneen orfowa. Sinuntano Ayhudni haymanotiison ephphetoosonek tai'sesere feese Aazabni meya Phawulos makefena kiristinnani wosiyaasik zattesere feeseter sinna boor'a Ayhudni meya koonesere Phawulosnin tugga'ok kabugset feeseter. Es bari boor'a Phawulos Teselonqenon gafkire Beriya hamak giddi sini. Garonon feere Qoronxos kar'naase tai'sere feefaat barin argasife Ximotiyos Teselonqe hamme wolinayse betekiristaniissi fa chowaason isarba isarbaasik kotte make.

Phawulos tesuni wosiyaason teselonqeki asuni meyak tichinaas kiristanani meyanon chinuknawa zagguknawa. Baasso amantoosiknawa baasso keeshtanaasikna ma'a wolla odena boor'a Ha'ooson galatte. Phawulos dey baasso ganeyaassi feena kabaasik aro kaak feenamato baassok yaadata imi. Estan kiristoosni wolle yooson biifa mamsusik wolguba imi. Es mamsusikitosin isa isaas:

«Kiristoos wolle yoobaasneen sinak kiti amanynyi Kiristoosni wolle yoos imana koi'ba foonto kaason haa'ok chimniroso? Kiristoos wolle yoonaas aagenso?» yifarwa. Phawulos dey es ya chowaasta kamo kabire «Kiristoosni wolle yoobaasi assunon abdik oodet es kabaneen shaakkira wostontiison wostosoti» uuk baassotin kiiti.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1*
Phawulosni giranewa galatne *1:2—3:13*
Kiristanani kaani zoonsiya *4:1-12*
Kiristoosni wolle yooni chowaasi assu *4:13—5:11*
Koi'ni kiito *5:12-22*
Koor'uba *5:23-28*

1 Aba Ha'oosonnawa Daam Yesus kiristoosninna amanere
Teselonqeki betekiristaniissi feese amanynyini meyak
Phawulosnikin; Sillasnikinnawa Ximotiyosnikinna woste
wosiya. Ha'oosi otumnewa nagane nittok sinfawungwa.

Teselonqeki Asuni Meeni Amantoosik Makte Galata

2 Inno wonna wonna shiiphoniisik nittotin yaadatefaafa
Ha'ooson galattet faanir.

3 Ha'oniisi sinaknawa Abaniisa sinakna amantontiis wostefana wostoos; keeshtanak zagsefeti barewa Daamni Yesus

Kiristoosnista fa nitto abdiison fakiyak oodet foontiisik wonna wonna yaadatet faanirwa.

4 Ha'oosik shunto ayni meyane! Ha'oos nittotin korinamato inno arifeniwa.

5 Inno misirachchuni kaamaason nittok makeniis wolla wollak sinnoynaron hugnaknawa Korto Ayyanakna dey misirachchuni kaamaasi chowa futo sinbaason mai'sire arukwa. Nittoneen ane faani kabaasik nittokwa iyaat aakkak faanimato nitto arsedifetiwa.

6 Showo shana nittoosta kar'fanaknu Korto Ayyanaaskin beste giraski kamo kaambaason ephpha taara innotinnawa Daam Yesus Kiristoosni ugnaasikna zoonuster sinetiwa.

7 Es bari boor'a Meqedoniyaknawa Akiyakna feese amanynyini meya zuuttambesiise asik ma'a beso sinetiwa.

8 Daamiisa kaama nittokin kessa odtenaas Meqedoniyaknawa Akiyakna koi'ba sinnoynaron Ha'oosta fa nitto amantoos daa zuuttambaase asiissi artera faarwa. Es bari boor'a han chowaasik inno isa wuzane makonik aane sholsifawa.

9 Nittoki yaafeni kabaasik innotin aakkak ephpha taasetimato hayewa dey futo sina Ha'oosik wostok koo'loni shiiphoossin oor kessa Ha'ooski aakkak wolsetimato es asuni meya teetbesiisik zaala sinonewa.

10 Esiisimato Ha'oos kitun kabgina barin yooni gi'assin innotin fu'oni Nawuba Yesus kiristoosni saman yooson oodet faanirwa.

2

Phawulosni Wosto Teseloqeki Katamaassi

1 Ayni meyane! Inno nittoki yoos ke'noy wuza sina beynamato nitto teetnitiisik arsefetiwa.

2 Nitto arsefetisimato zeemo Filiphisiyus katamaassi faani kabaasik shananewa mei'ne innoosta kar'iwa. Sinuntano akama tugga'o innoosta kar'fanaknu misirachchuni kaamaason nittok makonik Ha'oniis innok hugna imiwa.

3 Inno nittotin kiitiniis daagsuk wedey mangu ugnak zoonusteratawa. Nittotin eeshshunik zagini wuza isarne aafawa.

4 Esiistan Ha'oos innok gireranawa misirachchuni kaamaason innok adarak imnaas innotin amanera sinna boor'atu makefeniwa. Es baron dey zagifeniis nibniison fattanera biifa Ha'ooson girsuni uuktano asunin girsuniktawa.

5 Isa wonaknu eeshshuk wedey waagni keeshtana innotin ephaan makeni wona aafa sinnamato nitto teetnitiisik aridifetiwa. Ha'oos dey innok zaalawa.

6 Nittokin sinun oomnikinnu ulfina aane sholoweniwa.

7 Inno Kiristoosni wosi sinniisimato innok sholsi wuzason
nittokin mamsira ephak chimani kabawa. Sinuntano naang-
gotbaasikitonon mai'sira oodfa intonimatotu garamak nitto
ganeyaassi kutiniwa.
8 Esiisimato akamanon nittotin shunfeni boor'a Ha'oosi
misirachchuni kaamanon nittok mako koi'ba sinnoynaron
kaanisonnu nittok imanik hooreratu faaniwa; nitto inno
sinak shunto sinna faatir sinna boor'awa.
9 Ayni meyane! Aakkak wostenimatonawa aakkak hopin-
imatona nitto arsefetiwa. Ha'oosi misirachchuni kaamanon
nittok makefeni kabaasik nittoossin ooniistanu ba'a sinnoyn-
imato wonnewa waalne wostok hopit faanirwa.
10 Nitto amanynyini meeni ganeyasi faani kabaasik inno
foos awune fa kortoknawa ooko zinaba foonto kaakna faani-
mato nitto zaalwa; Ha'oos dey innok zaalawa.
11 Aba naanggotbaasik zagifenaysimato inno dey nitto isar-
niti isarnitiisik zaginimato nitto arsetirwa.
12 Wonna wonna nittotin kiititnawa chinitna; Ha'oosi
taatononnawa ulfinbaasonna haa'osotik nittotin teege
Ha'oos girona fo foosotik adara yinimato arsedifetiwa.
13 Innokin odeseti Ha'oosi kaamanon ephpha taafeti
kabaasik nittoossi wostet fa han Ha'oosi kaamanon asuni
kaamnimato sinnoynaron futoni Ha'oosi kaama zagiratu
ephpha taasetiwa. Futoosik dey Ha'oni kaamawa; es barik
dey Ha'ooson yeetunoy galattefeniwa.
14 Ayni meyane! Nitto dey Yuudani daasta feese Yesus Kiris-
toosniki kamo Ha'oosi betekiristaniisikitoni ugnak zoonuste-
setiwa. Baasso Ayhudni meyaki kamo shana baassosta
kar'naasimato nittoosta dey nitto keen sina baassokin shana
kar'iwa.
15 Ayhudni meya Daam Yesusninnawa raajjuni
meyanonna worsete. Innotin dey kabgire gafuksees
baassowa. Baasso Ha'ooson girsunor asu zuuttambaase
asin oomte meyawa.
16 Aazabni meya farsone kaamaasonnu makonoynimatotu
innotin kalefewa. Es effa wuza zagit boor'aasta ooma boor'a
daysit hameter. Es bari boor'atu koi'baastak Ha'oosi gi'a
baassosta ya.

Phawulos Teselonqeki Asuni Meyanon Hepsa Wolle Biyanak Shole

17 Sinuntano ayni meyane! Inno Ayyanak sinnoynaron
ashak garo wona nittoostan wokfeniknu nittok fa kaltanni
akama sinna boor'a showo wona aafe aafe nittotin biyanik
akamanon kabeniwa.

18 Nittoki dey yoonik sholet faanir; es baristannu ta Phawulos showo wona nittoki yoonak heppa heppa sholen. Sinuntano Sexanaas nittoki yoonoynamato innotin kali.
19 Eekan abdiniis wedey giraniis wedey Daamniis Yesus yeefena kabaasik basa sinak teetoni akililiniis nittotenoso?
20 Futoosik ulfinniisewa giraniise innok nittowa.

3

1 Es bari boor'a hanneen ekalok fakuk aane chimeni sinna boor'a Atenani katamaassi inno inno foonik ma'ar sinna innok beste.
2 Amantontiisik chimma yerotik nittotin kiitunak inno ay dey Ha'oosi wostinynya sinne Kiristoosni misirachchuni kaamaason makok innok wostoni zomo sina Ximotiyosnin wosiniwa.
3 Esiis dey nittoosta kar'a shanaasik shorkonoytimato nittotin zaguna. Es shanaas innok hoorera imter sinbaason nitto teetnitisk arsetir.
4 Esiisimatonu inno nittoneen ane faani kabaasik shana innoosta kar'anamato zeemma nittok makeniwa. Es shanaas arsefetisimato innoosta kar'iwa.
5 Es bari boor'a hanneen ekalok fakiyak oodanak aane chimut sinna boor'a nitto amantontiisi chowanon arunak sholefaattu Ximotiyosnin nittoki wosingwa. Es barin nittoki wosinaas awuzakne Sexana ooma ugnak nittotin fattane sinana dey inno wostoos dey ke'nor sinna fu'tonirwa yira digena boor'awa.

6 Sinuntano hash Ximotiyos nittokin wolle innoki yeere nitto amantoosi chowanonnawa nitto keeshtanaase asik gironi odu innok make. Esiisimato dey nitto wonna wonna ma'arik innotin safaret faasetimatonawa inno nittotin biyanik kaltet faanisimato nitto dey innotin biyatik kaltet faatimatona innok make.
7 Es bari boor'a ayni meyane! Inno faaniis rakkosinawa shanasina sinfanaknu nitto amantoosik inno chima danniwa.
8 Nitto Daam Yesusnik chimme foos innok kaaniwa.
9 Ese hash nitto chowaasik galata imfeni. Nitto boor'a basa sina fa giraniisik Ha'oniison galattefeni.

10 Wonnewa waalne akama chima shiiphok shiiphet faaniis aafe aafe biyaniknawa amantontiissi yo'i wuzason tuunu chimanikwa.
11 Hashnu Ha'onisewa Abaniise; Daamni Yesus teetbaasik nittoki yoonik uguniison kaanawowa.
12 Inno nittotin keeshtet faanisimato Daamiis nittotna nittotna dey oomni meyakneen fa keeshtannitiis dichanaknawa tuumma fu'tonakna zagawowa.

13 Es barik Daamni Yesus kortoni meyaneen ane yeefena
kabaasik Ha'oniisi sinaknawa Abaniisa sinakna nibnitiis
mudaba foonto korto sinanak nittotin chinunawa.

4

Ha'ooson Girsuni Fo

1 Koi'baastak ayni meyane! Ha'ooson girsutik aakkak
footik sholsifanamato innokin aritiwa; hash dey footiis esi-
isimatowa; Daam Yesusni sunaasik nittotin shiiphefenisewa
kiitifeniise zeemo sinak zagiti baristan denalonon daysira
zagutikwa.
2 Daam Yesusni sunaasik aro ajaji nittok imnimato arsed-
ifetiwa.
3 Ha'oosi fiqadi nitto kortotiknawa gerkesaastan wokatik-
nawa.
4 Nittoossin asu zuuttambaase asubaasneen ane kortok-
nawa ulfinakna oodana baron aruwowa.
5 Ha'ooson arunoy asuni meenimato iguni eenantonti foon-
aatawa.
6 Han wuzaasik oonu aatte oom aybaasin miir'onatawa.
Zeemo sinak nittok makeniisimatonawa teetnitiison oo-
datik zaginisimatona es effatena wuzason zagisefe baassotin
Daamiis ke'irwa.
7 Ha'oos innotin teegenaas korto fo fooniktano kiina fo
fooniktawa.
8 Es bari boor'a han kiitooson tugga'efe bar tugga'enaas
Korto Ayyanabaason nittok imni Ha'oosontano asunintawa.
9 Nittotna nittotna keeshtoni chowaason nitto teetnitiisik
Ha'ooskin arseti sinna boor'a han chowaasik oonu tichunak
aane sholsifawa.
10 Meqedoniyaki daa zuuttambaase asiista feese ayni
meyanon zuutira keeshtesetir; sinfanaknu ayni meyane!
Hash nittotin kiitifeniis esiistan denalonon daysira keesh-
tosotikwa.
11 Shaakkire fook kabotiknawa nitto teetni chowaason sa-
farotik dey zeemo sinak nittotin ajajenisimato nitto teetni
kushusik wostotikwa.
12 Es barik amanonoy asuni meeni sinak ulfinter sinatiwa.
Ooniistanu teeter aafa sinatiwuza.

Daamiisa Hepsa Wolle Yoo

13 Ayni meyane! Kiti asuni meeni chowaasik abdibesi
foonto asuni meenimato suumonoytimato futooson arusotik
sholefeniwa.
14 Yesus kitnamatonawa kitun dey kabinamatona amane-
feniwa; Es bari boor'a Yesusnik amanere kiti baassotin
Ha'oos barneen ane teshonawa.
15 Daamiiskin ephphataani kaamaasimato nittok make-
feniis esiisongwa. Daamiis yoona kabaneen hayew sinne
fooni inno kiti baassotin aafawa zeemaniwuza.

16 Ajajini kaamak; Ha'oosi wosini gaanynyani kaamak; dey
Ha'oni markata odtona; Daamiis dey teetbaasik es baassok
geeptere saman kerona. Kiristoosnin amanere kiti baasso
zeemme kabsone.
17 Esseen orfo kaak fe inno Daamiisneen ane sirusta uphok
baassoneen ane shaaruusta den oottoni, koi'ba foontonon
dey Daamiisneen ane fooni.
18 Es bari boor'a han kaamaasik nittotna nittotna wol chi-
moti.

5

1 Ayni meyane! Es bar sinana neyaasewa sa'atiise asin isa
wuzane nittok tichunak aane sholsifawa.
2 Daamiisa wona yoonaas wiis waalak yeefenaysimato sin-
baason nitto teetnitiisik mai'sira arsefetiwa.
3 Asuni meya: «Zuuttambaase naga dey ma'ar» yisefeen
naaner asuson keekto ephfanasimato tishuni wonaas diin-
qone baassosta yoonawa. Isanne aafa aatte kesone wuza.
4 Sinuntano ayni meyane! Nitto faasetiis talmaassitawa. Es
bari boor'a es wonaas wiisnimato aafa nittoosta yoonawuza.
5 Nitto zuuttamnitiise chaarefaassi fe asuwa; dey wonni
asuwa. Inno waalaassi wedey talmaassi fe asutewa.
6 Es bari boor'a guzuniwa, Teetniison ha'suk innok fayiis
hoorona uuk foonistano oom asuni meenimato afay'toni
wuza aafawa.
7 Afay'tesefe baasso waalintu afay'tesefe. Zayesefe baasso
dey waalintu zayesefe.
8 Sinuntano inno chaarefaassi fe asu sinni boor'a teetniison
ha'suk innok fayiis hoorona uuk fooni; amantoosonnawa
keeshtanaasonna Xirurinimato zagira mayani; faruni abdi-
ison teetaastaki bittani guftaasimato zagira guufoni.
9 Ha'oos innotin teegenaas bari gi'aasik tishunik
sinnoynaron Daamni Yesus Kiristoosniki kamo inno faru
dananikwa.
10 Kiristoos inno boor'a kitinaas kaak faafenik wedey ki-
tifenik barneen ane foonikwa.
11 Es bari boor'a hashti zagit faasetisimato nittotna nittotna
chinusoti dey zaggusoti.

Koi'ni Kiitonewa Nagani Ooshshone

12 Ayni meyane! Nitto ganeyaassi Daamiisa wostok hopit
feese baassotin, Daamiiski kamo nitto gaannye meyanon-
nawa nittotin kiitife baassotinna ulfinsusotik nittotin shi-
iphefawungwa.
13 Wostobesiistan kabi chowa baassotin akama keeshtanak
ulfinsusoti. Nitto dey nittotna nittotna nagak foosoti.

14 Ayni meyane! Awujani meyanon ke'uti; digefe baassotin chinuti; hopini meyanon argasuti; asu zuuttambaase asin fakutiwa.
15 Aaffe asunu sinfenak mangu wuzaasi edde mangu wuza wolgunoynamato teetnitiison oodti. Es baristan wonna wonna nittotna nittotnanu sinfanak oom asuni meyak zuuttira ma'a wuza zaguk kaboti.
16 Wonna wonna giroti.
17 Yeetunoy shiiphoti.
18 Sina chowa zuuttambaase asik Ha'ooson galattoti; Yesus Kiristoosniki kamo fa kaantiisik Ha'oos nittokin sholefanaas esiisongwa.
19 Korto Ayyanaasi geyanon uuchutiita.
20 Raajini wosiyaason kashshutiita.
21 Chowa zuuttambaase asin fattanoti; ma'ar sina baron ephphatooti.
22 Mangu sina wuza zuuttambaase asiissin wokti.
23 Nagani Ha'oos bar teetbaasik sina chowa zuuttambaase asik nittotin korto zagawungwa. Ayyanantiis, kaantiisewa atuntiise zuuttera Daamni Yesus Kiristoos yeefena wono zinaba foonto sinna oodtera foon.
24 Es nittotin teege bar amanto sinna boor'a han baron zagunawa.
25 Ayni meyane! Innok dey shiiphosoti.
26 Ayni meyanon zuutira korto sina daamok naga ooshshosoti.
27 Han wosiyaas amanynyini meya zuuttambesiise asik ferettonak Daamiisa sunak adara yifawungwa.
28 Daamni Yesus Kiristoosni otmaas nittoneen ane sinfawungwa; Aamin!

Wosi Phawulosni Hepsa Wosiya
Teselonqeki Asuni Meyak Gachgiru

Kiristoosni hepsa yooni chowaasta kabi mamsuus shorko kabgit hamna boor'a Teselonqeki betekiristaniissi fa rakkoos arkit hami. Phawulos Teselonqeki asuni meyak tichina hepsa wosiyaas «Daamiis yoona wonaas kar'i» yifa amantoos zaggira maket faar. Phawulos dey Kiristoos yoobaasneen zeemma «Manguni asu» yistefe Kiristoosni tugga'efe basa zoonsiyaasik han daasta mangunewa jallinne arkit hamana yit baasso amantooson kaynuk kabe.

Wosiis feretife baasso shananewa rakkone baassosta arkifanaknu amantobesiisik zagusonek barnawa oom wostoni zomobaasakitona zagsefeesimato foobesiisik sholsiison danak chimme wostosonek; esiisimato dey ma'a wostooson wostet fooson beyonoytemato zaggire kiiti.

Matsafaas Sir Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-2*
Galatanewa adarane *1:3-12*
Kiristoosni hepsa yoosik imte assu *2:1-17*
Kiristinnani fooni kiito *3:1-15*
Koor'uba *3:16-18*

1 Aba Ha'oosir sina baassotnawa Daamni Yesus Kiristoosnir sina Teselonqeni betekiristaniisi feese amanynyini meyak Phawulosnik; Silasnikinnawa Ximotiyosnikinna woste wosiya;

2 Aba Ha'oniiskinnawa Daam Yesus Kiristoosnikinna otumnewa nagane nittok sinfawungwa.

Kiristoos Wolle Yeefena Kabaasik Imtoni Mangsuni Kar'a

3 Ayni meyane! Amantontiis wonna wonna dichet hambaasiknawa nittotna nittotna asi keeshtanaas dey daysit hamdifar sinna boor'ana Ha'ooson mai'sira galattonik sholsuwa.

4 Es bari boor'a awune faaronnu akama rakkonewa shanane nittoosta kar'fanaknu nitto aakkak faksetimatonawa amantonitisik dey aakkak chimesetimatona Ha'oni betekiristaniisikitoni ganeyaassi faani kabaasik nittoktu teetefeniwa.

5 Es bar zuuttambaase besifanaas Ha'oosi mangsuni kar'a futo sinbaasonnawa shana ephpha taaseti Ha'oosi taatosi giruk chimme hoorere feer zagukwa.

6 Ha'oos futok mangsu kar'ar sinna boor'a nittoosta shana katisefe baassosta shana teshok waagbesiison kaasunawa.

7 Hash shana ephpheteese nittok dey innoneen ane beysa imanawa. Es bar dey sinanaas Daam Yesus akama hugnabesi faana wosibaasikitoneen ane saman yeefena kabaasikwa.

8 Es kabaasik saamet di geyak Ha'ooson arunoy baassotinnawa Daamni Yesus Kiristoosni Misirachchuni kaamaasik ajajamonoy baassotinna ke'una.

9 Baasso Daamiisa sintannawa akama hugnabaasi ulfintanna oor kesere koi'ba foonto tishuni ke'o ephphetoosone.

10 Es wono Daamiis kortoni meyak ulfintonaknawa barik amanefe baasso zuuttambesiise asik diinqostonakna yeefena kabaasikwa. Nitto dey inno makeni zaalaason ephpha taara amaneseti boor'a kortoni meyaneen anetu faadtosotiwa.

11 Es baron safarok nitto chowaasik wonna wonna yeetunoy shiiphet faaniis Ha'oniis nittotin teegena teegoosik hoorer sinatiknawa ma'aron zaguk fa fiqadintiisewa amantoni wostontiison zuutire hugnabaasik koi'sunakwa.

12 Esiisimato dey Daamni Yesus Kiristoosni sunaas nittok ulfintonaknawa nitto dey Ha'oni sina Daamni Yesusni otmaasik kaputtera barik ulfintotiknatu shiiphefeniwa.

2

Mangu Wostoni Asu

1 Ayni meyane! Daamni Yesus Kiristoosni yoosewa inno dey barneen ane sinanik zuuttoni bari chowaasiktu nittotin shiiphefeniis;

2 Raajik wedey kaamak maktenaasimato wedey innokin tichche wosiyane faaron zagira: «Daamiis wolle yoona wonaas kar'i» yit kanuntiis shorkonaata wedey nawonaata.

3 Oonu aaffa ugnaknu nittotin eshanaatawa; zeemma mormoos yoonoyfeen; geeni keer giruni mangu wostoni asus ammanon kesse bestonoyfen es wonaas aafa yoonawuza.

4 Es mangu wostoni asus ha'o yistera shiiphtefa barikito zuuttambaase asiistan denalo teetbaason tegguna. Bar dey: «Ta Ha'o» yit Ha'oosi betemeqdesiissinu dey diire awastonak zaguna.

5 Nittoneen ane faana kabaasik es wuzason nittok makena baron aane yaadatowetinoso?

6 Wonbaas kar'in ammanon kesse bestona wona kar'ana kabaneen hash ammanon kesse bestonoynamato barin awu kalnamato nitto arsedifetiwa.

7 Mangu wostoosi aacho hugna hashnu wostettu fa; sinuntano hash baron kalnir faarwa; es bar dey sinanaas es baron kalfa bar ugnaastan shaatona kabaneengwa.

8 Esseen orfo Daam Yesus noonobaassin katfena kataasik
tishkuna barewa addak yoobaasik tishikuna mangu wostoni
asusna ammanon kesse bestona.
9 Es mangu wostoni asus yoonaas Sexanani hugnak daag-
suni biistera artonoy wuznewa besone dey diinqi wuzaki-
tone asinna zagukwa.
10 Esiisimato es tishuni asuni meyanon eshanaas showo
tesa mangu wuzasikitonon zagitwa. Es asuni meya tishshon-
ees dey farsonek zaguni futooson shunne ephphetoo beyete
boor'awa.
11 Es bari boor'a Ha'oos eshaasik amanosonek daagsuni
hugna baassosta wosuna.
12 Es bar dey sinanaas futooson aafa amanoniwuza yisefaat
boor'besiisik girsefe baasso zuuttambesiise asiista mangsu
katonakwa.

Farusonek Korte Asuni Meya

13 Daamiisik shunto ayni meyane! Inno wonna wonna
nitto boor'a Ha'ooson galattonik sholsifawa; Ha'oos Ayyan-
abaasik korto zagina boor'anawa futoosik amanera farusotik
zeemma nittotin korina boor'awa.
14 Daamni Yesus Kiristoosni ulfinaason haa'osotiktu inno
nittok makeni misirachchuni kaamaaski kamo nittotin
teegewa.
15 Es boor'a aytaasakitono! Chimma yerotiwa; kaamni-
isik sinun wosiniisik inno nittok makeni assuuson zaggira
ephotiwa.
16 Daamni Yesus Kiristoosnawa innotin shuna; otumbaasik
koi'ba foonto chimaason; ma'a abdiison innok ima Aba
Ha'oniise;
17 Ma'ar sina wuzason zuutira zagutiknawa makotikna nib-
nitiison chinawungwa; ma'a wuzason zuutira zagutiknawa
wollotikna nittotin chinawungwa.

3

Innok Shiiphsoti

1 Koi'baastak dey ayni meyane! Nittokik sinnaysimato
Daamiisa kaama taptera zi'unaknawa ulfintonakna innok
shiiphotiwa.
2 Esiisimato dey kaambaason ode baasso zuuttambesiise
amanosonirtewa; es bari boor'a eling asuni meyakinnawa
mangu asuni meyakinna fui'tonik innok shiiphotiwa.
3 Sinuntano Daamiis amanamtowa; bar nittotin chinuna;
Sexanaaskin dey nittotin oodanawa.
4 Nittok ajajeni baron hash sinun hanneen zagsotimato
Daamiisik nittotin amanefeniwa.
5 Daamiis nibnitiison Ha'oosi keeshtanaaskinawa Kiris-
toosni fakiyaaskina nittotin zoonsawowa.

Wosto Kotosonoytemato Zaggire Make.

6 Ayni meyane! Wosto kotefe baassostannawa innokin
makte assusimato foonoy kiristana zuuttambaase asisatanna
oor kesatik Daam Yesus Kiristoosni sunaasik nittotin ajaje-
feni.
7 Inno besini besosik zoonustotik sholsifanamato nitto teet-
nitiisik arsefetiwa. Inno nittoneen ane faani kabaasik wosto
kota asu aane sineniwa.
8 Dey aaffe asuni tushanu baak aane muweni; sinuntano
nittoossin ooniistanu ba'a sinnoynimato waalaknawa won-
akna hopitnawa kabetna wostet faanir.
9 Es baron zaginiis inno besini besosik zoonustoti uuktano
nittokin innok argasu dananik mabtini tishifaantawa.
10 Nittoneen ane faani kabaasik: «Wosto shunnoy bar muu-
naatawa» yifa tuma nittok imma faanir.
11 Es baron yiniis nitto ganeyaassi isa isa meya wostoni
kotinynya feeseter sinnamato odefaatwa; es asuni meya
baassotin tiir'onoy wuzaassi girsefaafe oomni meyanon
rakkisutano aane wostesefe.
12 Es effetena asuni meya diire wostosoneknawa foobesi-
isik sholsuuson danonekna Daam Yesus Kiristoosni sunaasik
baassotin ajajefeni; dey kiitifeni.
13 Sinuntano nitto ayni meyane! Ma'a wostoni wostoosta
mikishotiita.
14 Han wosiyaassi nittok makeni kiitooson ephphetoonoy
asu feefaanane es asusin gasasutiwa; wostobaasik iich-
chonak barneen ane isar sinatiita.
15 Sinuntano ay zagira ke'utitano guma zagira faadutiita.

Koi'ni Nagani Ooshsho

16 Nagani Daamiis teetbaasik wonna wonna zuuttambaase
asik nittok nagaason imawowa; Daamiis zuuttamnitisneen
ane sinfawowa.
17 Han nagani ooshshoni tichaason kushunaasik tichiis ta
Phawuloswa; ta wosiya zuuttambaase asiissi fa mallatoos
haniiswa; tichifanaas dey ekkawa.
18 Daamni Yesus Kiristoosni otmaas zuuttamnitiiseneen
ane sinfawungwa.

Wosi Phawulosni Issonsa Wosiya
Ximotiyosnik
Gachgiru

Ximotiyos yiste na'o kiristana koontobaas hate isiya sinfana kabaasik intobaasik Ayhud; ababaasik dey Girikawiwa. Phawulosni wostoni zomonawa misirachchuni kaamaasi katuk tai'sere argasit feer. Phawulos Ximotiyosnik tichina tesuni wosibaas keez arki arki dimtatu bagtefa.

Zuuttambaase asiistan zeemma wosiyaas betekiristaniissik kabira fa esha assuussin teetnitiison odti yifarwa. Es irba assuus isa kadaasik Ayhudni safara; isa kadbaasik oom oom darani meeni safara epho sinfana kabaasik «Han biistefa daas boor'ak kiinna faar sinna boor'a faruus bestonak chimanaas ora dey aacho sina aruknawa isa isa muutannawa ephnewa girune asiistanna teetni oodakwa» yifa safarata kaputtera yere assuwa. Ooma ugnak dey wosibaas betekiristanini ha'sunewa Ha'oni shiiphoni sitirise asi assuni zoonsinewa; esiisimato dey betekiristanini zoonsini meenawa baassotin argasisefe meena foosonek sholsifa amalani kiito ephowa.

Ko'baastak dey Ximotiyos Yesus Kristoosni ma'a wostinynya aakkak sinanak sholsinamatonawa showo kiristanani meyakik fa giddibaasik Phawulos imna kiitoosontu danfeni.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-2*
Betekiristaninnewa wostinyabaasakitona *1:3—3:16*
Ximotiyosnik wostoosi chowak imte assu *4:1—6:21*

1 Innoti fati Ha'oosik; abdini sina Yesus Kiristoosni ajajiisik
Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikin;
2 Amanok futoni naata sina Ximotiyosnik abani sina
Ha'ooskin dey Daamni Yesus Kiristoosni otmaasewa
fakiyaase dey nagaase neek sinfawung.

Eshni Assuussin Teetbesiison Oodonek Make

3 Meqedoniya hamfaat neek adara yinamato esta feese isa
isa asuni meya esha assu assunoytemato zagutak Efesonuk
duwa.
4 Ke'noy tochonewa koi'ba foonto sina koontoni faadaassi
wolsere girsonoytemato ajajowa. Es wuzaasikito kirikkiritu
ephpha yaafatano amanok zagtefa Ha'oosi wostok aane ke'fa.
5 Han ajajisi alama dey kayma nibsin; ma'a kanusin, futoni
amantotan beste keeshtanawa.
6 Isa isa asuni meya han effatena chowaastan oor kesere
ke'noy wollaasi wolsete.

7 Es baron zagsefees tumaasi assinynya sinak sholsefaatwa.
Sinuntano maksefe baron aane arsefe wedey inno futowa
yisefe wuzason aane yaadatesefewa.
8 Asu mai'sire wostefaanane tumaas ma'ar sinbaason ar-
ifeniwa.
9 Esiisimato dey tumaas tumtenaas ma'a asuni meyak sina
shakinamato arifeniwa. Tuma tumtenaas manguni meyak-
nawa tumaassi foonto wuza zagsefe baassok; Ha'ooson shi-
ipho beyfe boor'ni meyak; kortobesi foonto Ha'oosi kaamni-
mato fooson kashshife baassok; aba intooson worsefe baas-
soknawa kaa worsefe baassoknawa
10 Esiisimato dey gerkesefe baassoknawa arqarna arqarna
wol ephefe baassokna; asunin ukke ephphe taamme waagefe
naggaddeni meenawa eshtuni meenawa. Eshak teyife baas-
soknawa futoni assuuson alda zagsefe baassokwa.
11 Futoni assus Ha'oos taak adarak imna ulfinto misir-
achchuni kaamaasneen isarba faarwa.

Phawulos Ha'oosi Fakini Chowak Imna Galata

12 Taan wostok korire amanamto asu zagire faadire taak
hugna ima Daamni Yesus Kiristoosnin galattefawungwa.
13 Awune faaron sinun zeemo sinak Kiristoosnin me'ar;
kabgir; salphisir sinfanaknu bar taak faki. Bar dey taak fak-
inaas ta es wuzasikitonon zuutira arunoynawa amanonoyna
zaginar sinna boor'awa.
14 Ha'oniisi otma Yesus Kiristoosnikin sina amantoosewa
keeshtanaase ane dayistera taak imte.
15 «Yesus Kiristoos boor'ni meyanon fatuk han daasta yewa»
yifa kaama futonewa asu zuuttere ephphetoonakna shol-
suwa. Boor'ni meyaassin arkiron boor'ba feenaas tawa.
16 Sinuntano taak fakiya zagtewa. Fakiya zagtenaas Yesus
Kiristoos koi'ba foonto fakibaason asu zuuttambaase asiistan
arkiron boor' sina tayista besubaasikwa. Esiis dey barik
amanefe baasso koi'ba foonto kaa danosoni baassok beso
sinanakwa.
17 Es bari boor'a koi'ba foonto taato; kitunoy barik, bi-
istonoy barik; isa Ha'oosik ulfinnewa galatne hawungneen
kabira hamma koi'ba foontonon sinfawungwa! Aamin.
18 Naata Ximotiyosno! Zeemo sinak neek raajik makte-
naasimato han ajajiison adarak neek imanawa. Es raajisik
zoonustefaat ma'a neebo neebowa.
19 Amanonewa ma'a kanune neek faafawungwa. Isa isa
asuni meya kanubesiison oodonoy merkebiison ipuwaas
kalla tishkifanamato amantobesiison tishkisete.
20 Es baassossin Hemenewosnawa Iskindirna feeseter.
Baasso Ha'oosta mei'ni kaama maksonoytemato arsonek Sex-
anaasik aatira imingwa.

2

Aakkak Ha'o Shiiphonimato

1 Ha'ooson shiiphoknawa ulfinbare yere kaakna mamsu,
shiipho, natunewa galatne asu zuuttambaase asik zagtonak
kiitifawungwa.
2 Ha'ooson digoknawa ma'a amalak zoonustokna; nagak-
nawa koochonon foonik dey arkiron taatoni meyaknawa
ha'suni hugnabesi faana tega dimaasta feese baassok zuutira
shiiphoti.
3 Es effa shiiphoos innotin fati Ha'oosi sina ma'ar dey girsu
wuzawa
4 Ha'oosi safara asuni meya zuuttere farsoneknawa futoo-
son arsonekwa.
5 Ha'oos isarwa; ganeyaassi feefaat Ha'oosewa asusna asin
gansifees dey isarwa. Es bar dey asu sina Yesus Kiristooswa.
6 Asuni meyanon zuutire boor'besiissin furok teetbaason
furi zagire imaas barwa. Esiis dey futoni wonba kar'fana
kabaasik Ha'oosi fatuni wostooson besifa zaalawa.
7 Ta dey amantoni kaamaasonnawa futoni kaamaasonna
makok wosinawa assinynya sinna Aazabni meyaki woste-
naas es bari boor'awa. Es baron dey makefana kabaasik
futosontu makefantano eshanontawa.
8 Ese aaffa dimaastanu fe arqasuni meya gi'newa faassone
beyye teetbesiison Ha'oosik korire kushubsiison kabugsere
shiiphosonek sholefawungwa.
9 Esiisimato dey mashka meya sombesiison keeshshuk
wedey warqek wedey inquk wedey waagba chima maamni
mayak sinnoynaron digaknawa teetni daa ephakna baassok
sholsu sina maama mayoto.
10 Ha'ooson shiiphefeni yisefa mashka meya zagsonek
sholsu ugnak ma'a wostok teetbesiison keeshshusoto.
11 Mashka asu digoknawa ajajamokna arun.
12 Mashka asu arqasunin assunak wedey arqasusata
ha'suni hugnaba foonak ta aafa ma'i unawuza. Bar
shaakkunak sholsifa.
13 Zeemme testees addaamwa; orfotu Hewan dey teste.
14 Dey eshteesnawa Ha'oosi tumanon aataasna mashkaas-
tano eshtees Addamtewa.
15 Sinuntano mashkasu amanoknawa keeshtanakna dey
kortok teetbaason oodda faara naani kophoktu farunawa.

3

Betekiristanini Zoonsini Meya

1 Isa asu: «Betekiristanini kur'u sinanak sholefaanane ulfinto
wostotu kaltefewa» yifa kaamaas futowa.

2 Es bari boor'a betekiristanini kur'u sina asu zinaba
foonto, isa asuni teego, ma'arik feefer, teetbaason ha'sir,
sholsu ugnaasik woster, irbani ephar, assuk chimba feenar;
3 zayonor, kirikkiri shunnor, garam, chowa sholonor,
waaga keeshtonor;
4 Basa keerki asuni meyanon mai'sire ha'suk chimar,
naanggotbaas sholsu ulfina imet ajajamer sinanak sholsifa.
5 Asu basa keerki asuni meyanon ha'suk chimnor sin-
faanane Ha'oni betekiristaniison aakkak ha'suk chimnirin?
6 Beegantok teetbaason teggire dabulosniista mangsu kate-
naasimato sinnoynamato gaddo amanynyiis betekiristaniisi
zoonsi sinanaatawa.
7 Zinaknawa sexanani eshmisi girunoynamatona
amanonoy asuni meeni sina ma'a sunba foonak sholsifa.

Daaqonynyini Meya

8 Esiisimato Daaqonynyini meya ulfintonawa wolumbe-
siisik zagi; akama wayinini usha ushnor; waaga jooronor
sinanak sholsifa.
9 Dey amantoni aacho chowaason kayma kanuk oodar
sinanak sholsifa.
10 Baasso dey zeemme fattantosoto; estan zinabesi foonto
sinere bestesefaatene daqonynyi sinne wostosoto.
11 Esiisimato asubesiisikito ulfinto; asunin hamatonor;
ma'arik faar; zuuttambaase asiistak amanamter sinanak
sholsifa.
12 Daaqonynyini meya isa isarbesiis isa asuni teego sinonek
sholsifa. Naanggotbesiisonnawa keerki baassotinna ma'arik
ha'susonek sholsifa.
13 Daaqonynyini wostooson ma'arik wostesefe baasso
akama ulfina sholsifa. Yesus Kiristoosnista fa amantobesiisik
dey diga foontonon makoni chima danosone.

Akama Aacho Wuza

14 Neeki yoonak abdi zagifanaknu han ajajiison neek tichi-
fawungwa.
15 Es baron dey tichunaas ta wokfanaknu asuni meya
Ha'oosi keer aakkak foosonemato arutakwa. Keyaas dey
hayewa Ha'oosi betekiristaniwa. Bar dey futoni yeetonewa
kaputnewa.
16 Futoni haymanotiniisi aacho chowaas ek hang uba
foontonon akamawa. Es bar dey Ha'oos:
«Asu sinne ammanon beste;
futo sinbaas Ayyanak arte;
Ha'oni wosiyak beste;
dara zuuttambaase asik makte;
han daastaki fe asuni meya amanesete;
ulfinak den sama hami» yifarwa.

4

Eshtu Assinynyani Meya

1 Korto Ayyanaas ammanon: «Orfoostaki neyaassi isa
isa asuni meya eshtu daagsifa ayyanaasonnawa kiinaasi
assukna zoonustesere haymanotibesiison mormosonewa»
yifa.
2 Es effatena assusi kor'a tane fe asu aafe uus; eshanon
wollesefe kabaasik kiichu bittak kiichcherne faaron taacha
kanubesi faana asuni meyakingwa.
3 Es effetena asuni meya ephne girune asin kalettu feesefe.
Amanefe baassonawa futooson arsefe baassona baron galat-
teset muusonek Ha'oos tesina muuson: «Muutiita» yit kalefe.
4 Ha'oos tesina muus zuuttera ma'arwa. Galatak eph-
pheteesefaatene ha'toni wuza isanne aafa.
5 Ha'oosi kaamaknawa shiiphokna kayma sinanawa.

Kiristoosnik Ma'a Wostinynya Sina

6 Han aruuson amanynyini meyak assaatane Yesus Kiris-
toosni ma'a wostinynya sinatawa. Es futoni kaamaasik
zoonustefatane dichneeson ammanon besutawa.
7 Ha'ooson shiipho sinnoy han daastaki tochostan wokwa.
Ha'ooson shiiphok teetnees dostonak zaguwa.
8 Atu chimanak zagifa assusik teetnees dostonak zagu
ke'fanaas garonongwa. Sinuntano Ha'ooson shiiphok teet-
nees dostonak zaguus hashti bariknawa yooni kaasikna ab-
diba faar sinna boor'a zuuttambaase asik ke'arwa.
9 Han kaamaas asu zuuttere ephphetoonak sholsu futo
wollawa.
10 Inno asu zuuttambaase asin arkiron dey amanefe baas-
sotin zuutira fatuni hayewa Ha'oosik abdi zagir sinni boor'a
wostok hopifeni dey kabefeni.
11 Han wuzasikitonon ajajo dey assu.
12 Na'o asu sinta boor'a oonu neen kashshunaata. Sin-
untano wollak, fook, keeshtanak, amanoknawa kortokna
amanesefe meyak beso singwa.
13 Ta yoona kabaneen korto matsafaason asuni meyak
feretuk; makoknawa assukna chimma.
14 Neek raaji maktena wononeennawa betekiristaniisi
kur'uni meena neyista kushubesiison ta'ire shiiphesete
wonoti imte Ha'oosi otumni imanon daagotaatawa.
15 Ne dichaason asuni meya zuuttere biyonek es wuzaasta
chimma. Es wuzasikitonon wostota feeshuk atuneeson zuu-
tira baassok imma.
16 Ne teetasiknawa assifata assusikna aruwa. Es wuzaasik-
itota chimma. Es baron zagaatane teetneesonnawa odefe
baassotinna fu'otawa.

5

Amanynyini Meyak Sholsi Kiito

1 Kur'u asusin aba zagira kiitutano ke'utaatawa. Na'o
arqasuni meyanon ayni meya zagira ephwa.
2 Esiisimato kur'u meyanon into zagira dey na'o mashka
naanggotaason eet zagira ma'a kaymak biwa.
3 Teegobesi kitifaan futok argasu sholsina dicha
asusikitonon ulfinsuwa.
4 Aaffa teegoba kitina dicha asus naanggotba wedey
naabaasi naanggotba faafaanane es naanggotaas zeemma
keerki meyanon argasunak; kooni baassoknawa aponi
meyakna dichisete kowaason wolgunak Ha'oni kaamnimato
sholsu sinbaason aruuson. Es bar dey Ha'ooson girsu
wuzawa.
5 Dicha sinna teetbak faafa asus abdibaason Ha'oosta za-
gira waalaknawa wonakna Ha'oni argasu danak shiiphok
chimma foona.
6 Sinuntano han daastaki fooni giraason sholefa dicha asu
yerobaase faagedo kituwa.
7 Zina foonto sinne foosonek asuni meyanon assuwa.
8 Isa asu basa teetni kooniisin wedey arkiron tai'so basa
keerki asuni meyanon argasunor sinfaanane haymanotibaa-
son morme asuwa; dey amanonoy asusatan denalo man-
guwa.
9 Woggabaas issunasireneen daakalo sina teegobaas kitina
asuson dicha asusikitoni faadaassi tichutaatawa. Dey isa
teegoniki girira faar sinanak sholsifa.
10 Bar naanggotni dichuk; irbanin ephphetook,
amanynyini meeni wocho masak, rakkoossi feese baassotin
argasuknawa ma'a amalakna teetbaason imakna ma'a
wostok arto sinanak sholsifa.
11 Baasso ashni eenantoos baassotin merera Kiristoosnista
fa keeshtanbesiis yo'ifana kabaasik teegoniki giruk sholseter
sinna boor'a na'o dicha asusikitonon mazgabiis tichutaata.
12 Es dicha asusikito zeemmeti girsete teyyaason ooda
beyeter sinna boor'a baassosta mangsu katerwa.
13 Es baristan dey wostoni kotak arseter; es bar koi'ba sin-
noynaron isa keerun isa keer hamefaafe baassok sholsunoy
wolla wolleset hamatetnawa asuni chowusi girser sineter.
14 Es bari boor'a na'o sinne feeseten teegobesi kitina
mashka meya girsere naanggota koonusonek; keebesiison
ha'susonek kiitifan. Es barik gumaas sunni mangsuni ugna
turkuna.
15 Zeemo sinak teegoba kitina isa isa mashka meya Sex-
anaasik zoonustesere amantoni ugnaastan shaatesete.

16 Kiristana sina isa asu keebaassik teegoba kitina dicha asusikito faasefaanane betekiristaniisik ba'a sinonoytemato es asusikitonon argasun. Ekkak betekiristaniis argasuni asuba foonto dicha asusikitonon argasuk chimana.
17 Betekiristaniison mai'sire ha'sife baasso arkiron dey kaambaason makoknawa assukna hopisefe kur'uni meyak akama ulfina baassok sholsirwa.
18 Korto matsafaassi: «Meya ichfa gachwaasi noononon taar'ataata» yi. Esiisimato dey: «Wostinynyaasik damozaba kaastonak sholsir» yifa.
19 Hep wedey keez asuni meya zaala makosonoyteron betekiristanini kur'usata kar'fa malataason ephphatootaata.
20 Oomni meya digsonek boor'a woste asusin asu zuuttambaase asi sinak ke'uwa.
21 Zagfata wuza zuuttambaase asiista isaasin oomiisatan arkissunoy wedey ooninnu korunoy han kiitifana baron zagutak Ha'oosi sinanawa Yesus Kiristoosnik korte Ha'oosi wosini sina adara yifawungwa.
22 Kushuneeson asuniista ta'ire taassuk taptotaata. Teetneeson kaymak oodtano oom asuni meyaneen boor'ni wostoosneen ane isar sinataata.
23 Katneessiki merosiknawa wonna wonna merefa meroneesikna garo wayinini usha ushtano aka aka ushataata.
24 Isa isa asuni meeni boor'aas amma sinbaasik tai'nin mangsu katonir sinbaason besifa. Sinuntano oom asuni meeni boor'aas ammanon bestefanaas wokkawa.
25 Esiisimato ma'a wostoos dey ammawa; amma sinnoy bar dey aachera aafa fui'tona wuza.

6

Bozni Meyak Imte Kiito

1 Ha'oosi sunnewa inno assuse mechonoynamato bozni meya zuuttere Daambesiisakitonik sholsifanamato ulfinsusoto.
2 Daambesiis amanynyi sine bozni meya Daam Yesusniki kamo ay sinete boor'a kashshusosoneetawa. Es baristan wostesefe wostoostan buu'a danefe Daamni meya amanynyi dey shunto ayni meya sinete boor'a zeemotiistan arkissire baassok wostosoto. Ne dey assutaknawa kiitutakna sholsinaas esiisongwa.

Eshni Assunewa Futoni Otumne

3 Futoni Ha'ooson shiiphoni assusnen ane isar sina baron; Daamni Yesus Kiristoosni kayma kaamaason beyfaat ooma assu assife bar;
4 Es asus beegantok kitte isa wuzanu aane arife. Sinuntano sinnoy kaamni karakkaronewa faassonek asi mangu

eenanto basaassi faarwa. Es bar dey mangu koona, faasso, me'a, mangu laphebaatonewa;

5 Es wuzaasikito dey futooson oomte asuni meeni ganeyaassi zagtefa budunoy kirikkirisontu ephpha yaafa. Es effetena asuni meya Ha'ooson shiiphoos baassok otumni danni ugna sinnatu bestefa.

6 Sinuntano: «Fayiis taak hoorona» yife asusa Ha'oni shiiphoos barik akama buu'abawa.

7 Inno han daasta isa wuzane aane ephpha yoweni. Isa wuza dey ephphe han daastan ephpha hamanir aafa.

8 Es bari boor'a muunewa maamne innok faafaanane hoorona.

9 Sinuntano otum asu sinak sholsefe meya fatanasitu gandesefe. Asuni meyanon mangsira tishkifa ke'noy akama mangu eenantoni eshmiyaasik oottesefe.

10 Isa isa meya es baron eenantesere haymanotiistan shatesere akama shanasi gandesete. Es bar dey sinfanaas birrini shunaas mangu zuuttambaase asi tuza sinna boor'awa.

Phawulos Ximotiyosnik Imna Kiito

11 Ha'oni asuno! Ne es bar zuuttambaase asiistan shaatowa. Ooko sinaason, futoni Ha'oosi kaamnimato fooson, amantooson, keeshtanaason, fakiyaason, chimme yeroosonnawa garamaasonna sholowa.

12 Ma'a amantoni neebooson neebowa. Showo zaalni meeni sina futoni zaala maketa koi'ba foonto kaason zaggira ephwa.

13 Zuuttambaase asik kaa imfa Ha'oosiknawa Pentenawi Philaxosni sina ma'a amantok zaala make Yesus Kiristoosni sinak neen ajajefawungwa.

14 Daamni Yesus Kiristoos ammanon bestona kabaneen han ajajiison kiinanewa zinane foontona sinna oodwa.

15 Es Kiristoosni amma bestoos suustonewa bar bar ha'sinynya sina taatoni meeni taato, Daamni meeni Daam sina bar duusina wonaasta sinana.

16 Bar bartu kitunorwa; oonu ta'e biyak chimnoyna chaarefaassitu feefe. Barin biyar isar oonu aafe; oonu dey barin biyanak aafa chimanawuza. Ulfinnewa koi'ba foonto hugnane barik sinfawung, Aamin.

17 Han daastaki otumni meya tishuni otumbesiisik ge'onoytemato wedey abdibesiison sinnoy otmaasta zagsonoytemato ajajowa. Abdibesiis innotin girsunak zuuttambaase asin arkissira imfa Ha'oosta zagsonek ajajowa.

18 Dey ma'a wosto wostosonek baassok fa baron dey haa'e imak ma'i usonek ajajowa.

19 Es barik futo sina kaason danonek yooni neyaasik zaga kaputba faana otma baasso teetaasik zuutusone.

20 Ximotiyosno! Adarak neek imte baron oodwa; Ha'ooson
ulfinsunor baaki wollaassinnawa tugga'ok eshni aru sina
techmaassin wokwa.
21 Es effatena aruni faar yiset feese isa isa asuni meya es
baron zaguk amantoni ugnaastan shaatesete. Ha'oosi otma
nittoneen ane sinfawungwa.

Wosi Phawulosni Hepsa Wosiya
Ximotiyosnik
Gachgiru

Phawulos Ximotiyosnik tichina han hepsa wosiyaas Pawulosnin tai'sonon argasi wostoni zoomobay sina na'o Ximotiyosnik imna kiitooson ephowa. Daysire dey kiitinaas fakiyak chinukwa. Ximotiyos kiitonewa chinuni kaama dannaas Yesus Kiristoosni chowaason amanamtok zaala makonak zaggire ephanaknawa awune faaronnu shanaasewa tugga'oose arkifanaknu assuusiknawa misirachuni kaamaasi makoni wostoosikna duudonakwa.

Ximotiyos arkiron teetbaason oodanak maktenaas gowwumak zagtefa sinnooy kirikiriissin wokanakwa. Es effatena wuzaas odefe baassotin tishkutano ooma ke'fana wuzaba aafawa.

Es wuza zuuttambaase asik Ximotiyos yadatonak sholsinaas Phawulosni kaasewa foose arkiron dey amantobaason; fakibaason; keeshtanbaason; chimbaasonnawa kabugtok basaasta kar'a shanaasi besok zoonustonakwa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-2*
Ximotiyosnik imte kiito *1:3—2:13*
Mormoni kabaasik amanamto sinne besto *2:14—4:5*
Es kabaasik faase wuzaaasikkitonewa sholsu zoonsune *4:6-18*
Koor'uba *4:19-22*

1 Yesus Kiristoosnikin beste kaani abdiisik Ha'oosi fiqadik
Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikin woste wosiya;
2 Shunto naata Ximotiyosnik; aba Ha'oniiskinnawa
Daamni Yesus Kiristoosnikinna otumnewa fakine dey
nagane neek sinfawungwa.

Ximotiyosnik Imte Kiito

3 Wonna wonna wonne waalne shiiphonaasik neen safare-
fana kabaasik ta abani meya zagsetesimato ta dey kayma
kanuk barik wostefana Ha'ooson galattefawungwa.
4 Arafneeson yaadatedifawungwa; es bari boor'a aka-
manon gironak neen biyanak kaltefawungwa.
5 Neekik fa futoni amantooson yaadatedifan. Effatena
amantoos zeemma afane Loyidniki dey intone Ewunqekiktu
fawa. Neekik dey faanamato aringwa.
6 Es bari boor'a kushunaason neyista ta'ifana kabaasik
neek imte geenimato sinna neyissi fa Ha'oosi imanon

hepsa wolgira geenimato saamma daysit hamanak yaadatsifawungwa.

7 Ha'o innok imna imaas hugnanir, keeshtannir, dey teetni ha'suni Korto Ayyanatano digani ayyanatawa.

8 Ese Daamniisa chowanon makooson iichchotaata. Basa boor'a taatere fe taak dey iichchotaata. Sinuntano Ha'o neek imana hugnaasik misirachchuni kaamaasi boor'a yooni shanaason ephphatowa.

9 Bar inno zagini ma'a wostok sinnoynamato teetbaasi shunaknawa otumbaasikna innotin fati. Korto sinna foonik innotin teege. Es otmaason neyaneen sinak Yesus Kiristoosniki kamo innok imi.

10 Es otmaas innotin fati Yesus Kiristoos yoobaasik ammanon beste. Bar kituusi hugnanon tishkire misirachchuni kaamaaski kamo kitunoy koi'ba foonto kaa ammanon innok besi.

11 Ta dey es misirachchuni kaamaason makoni wosi; assinynya sinna teegten.

12 Han rakkooson ephphataat faanaas es bari boor'awa. Sinuntano oonin amanenamato arifana boor'a aafa iichchonawuza. Ta imna adaraason Kiristoos wolle yoona kabaneen bar ooda chimanamato arifawungwa.

13 Taakin arita amanamto kaamaason beso zagira Yesus Kiristoosnik fa amantoosiknawa keeshtanaasikna oodwa.

14 Innoossi faafa korto Ayyanaaski kamo neek imte ma'a adaraason oodwa.

15 Iisiyani awurajjaassi fe baasso zuuttere taan beyye hametemato arifatwa. Baasso ganeyaassin Figelusnawa Hermogenesna feeseter.

16 Daamiis Onesiforni keerki meyak fakibaason imawowa. Bar showo wona taan chini. Taatonaasiknu aane iichchowe.

17 Roomki katama yeena kabaasik dey sholefe sholefetu taan dani.

18 Mangsuni kar'ni wono Daamiis fakibaason imawowa. Efesonuk faana kabaasik awune faaron taan argasinamato ne teetneesik mai'sira arifatwa.

2

Kiristoosni Amanamto Meya Taar'o

1 Ese naataaso! Yesus Kiristoosnikin bestefa otmaasik chimwa.

2 Showo zaalni meeni sinak taakin arita aruuson oomni meyanon assuk chimni baassoknawa amanamto asuni meyakna adara imma.

3 Ne dey Yesus Kiristoosni ma'a meya taar'o sinna taneen ane shanaason ephphatowa.

4 Taar'o sinne wostefe asu meya taar'oosa gaanynyanin girsuk hooro sinanaktu sholsifatano taar'oos teetbari wostoossi aane girife.
5 Esiisimato aato aato eelfe asu tumbaasimato eela shakaanane merere es merena bari wossuma aafa danana wuza.
6 Wostok hopife bulinynyaas wostena gaanaassin tesuniison dananak sholsifawa.
7 Daamiis zuuttambaase asik yaadata neek imana sinna boor'a ta makefana baron mai'sira yaadatowa.
8 Kitun kabi barinnawa Dawitni zalaassin sina Yesus Kiristoosnin yaadatowa. Ta makefana misirachchuni kaamaas esiiswa.
9 Es misirachchuni kaamaasi boor'a mangsi asunimato shashsharak taatera shana ephpha taadifangwa. Sinuntano Ha'oosi kaama aafawa taatona wuza.
10 Es bari boor'a baasso dey Yesus Kiristoosnik fa faruuski kamo bestefa koi'ba foonto ulfina danonek Ha'o korina asuni meyakwa iyaat zuuttambaase asin fakifaan.
11 Ekka yifa kaamaas amantowa;
«Barneen ane kitifaanine;
barneen ane dey kaak fooni.
12 Fakiyak chima yerefaanine;
barneen ane taattoni;
mormefaanine bar dey;
innotin mormonawa.
13 Inno amanamto asu;
sina shakaanine;
bar teetbaason;
aafa mormona wuza sinna boor'a;
aagenu amanamto sinnetu foona.»

Chim Wostinynya

14 Han chowaason yaadatsonek zaguwa. Kaamtan kabi chowa karakkarsonoytemato Ha'oosi sina teetbesiison oodosonek zaguwa. Es kaamni karakkaroos odesefe asuni meyanontu tishkunatano isa wuzaknu aane ke'fa.
15 Futoni Ha'oosi kaamanon likkik katife asunimatonawa wostobaasik iichchonoy wostinynya sinna teetneeson Ha'oosi sina tai'sukna dey girsi asu sinatak duudowa.
16 Han daastaki chownewa shima sina wollaastan wokwa. Es effatena wollaas asuni meyanon Ha'oostan daysire wokosonektu zagifawa.
17 Es baasso assus farunoy mazanimatotu tagit hamfa. Es baasso ganeyaassin Hemenewosnawa Filtosna feeseter.
18 Es asuni meya: «Kitun kabu zeemo sinaktu siniwa» yit karakkarok futoostan wokete. Dey isa isa asuni meeni amantooson shorkisefewa.

19 Sinuntano «Daamiis basar sina baassotin arifewa» Esiisimatonu: «Daamiisa sunanon teegefe baasso zuuttere manguustan wokosoto» yistera tichchera shorkonoy Ha'oosi kaptaasta maatamak ichchewa.
20 Inya keyaassi warqeknawa birrikna wosuste koda koi'ba sinnoynaron i'okin wosuste kodanewa ooche kodane faaser. Es barissin isa isaas ulfinto wostok; isa isaas ulfinba foonto wostotatu feeshfa.
21 Es mangu wuzaassin kortere kesse kayim sinne feefe asus ulfinto wostota feeshfa kodaasne feer sinana. Ma'a wostok hoore bar Daamiisik korto sinne feere ke'ni koda sinana.
22 Na'oni meeni mangu eenantoostan wokwa. Kayma nibak Daamiisin teegsefe asuni meyaneen ane sinna ookooson, amantooson, keeshtanaason, nagaason sholowa.
23 Chowa ephpha yoonamato arira gowwa sinaastannawa ke'noy shima karakkarostan wokwa.
24 Daamni wostinynya sina asu zuuttambaase asik garam, assuk chimarnawa fakirna sinanaktu sholsifatano faassonak aane sholsifawa.
25 Bar tugga'esefe baassotin garamak kiitir sinanak sholsifa. Awuzakne futooson arsonek Ha'oos harmini ugna baassok imak chimana.
26 Esiisimato nibbesiiski wolsere Daabulos basa fiqadiison zagsonek baassotin ephni eshmiyaassin aatte kesonewa.

3

Koi'ni Wonaas

1 Koi'ni wono rakkisuni wona yoonamato aruwa.
2 Asuni meya teetbesiison keeshter, Waagni danak joorer, ge'eser, beganter, me'eser, aba intoosik ajajamonor, galatbesi foonto, kortobesi foonto,
3 Keeshtanbesi foonto, feeshun usonor, asuni suna mangsiser, teetbesiison ha'sunor, keena budu, ma'ar sina wuzason oomteser,
4 Mormeser, teetbesi oodnor, beegantok tuumme feeser, Ha'ooson shunaastan ashbesiison girsu shunar sinone.
5 Ha'ooson shiiphediferne feer sinnetu bestesefe; sinuntano Ha'oosi shiiphoni hugnanon mormesefe. Es effetena asuni meyaastan wokwa.
6 Es asuni meya keya keyaassi aatte girifaafe showo boor'besi tuultera faana showo tesa igak zoonustesefa hopiya ayyanabesi faana mashkasuson baasso ha'suussi zagsefe asuni meyane feeseterwa.
7 Es effatena mashkasusikito wonna wonnatu arsesefe; sinuntano futooson aruta kar'ak aane chimefe.

8 Iyyanesnawa Iyyanberesna Musenin tugga'sesetemato
han baasso kanubesiis mangiranawa amantoni chowaasik
gandesere feeseter sinna boor'a futooson tugga'esefe.
9 Iyyanesnawa Iyyanberesna asi gowwaas ammanon
bestenamato han baasso gowwaas dey asu zuuttambaase asi
sina ammanon bestonir sinna boor'a aafa wostota feeshana
wuza.

Koi'ni Kiito

10 Sinuntano ne ta assuuson, ta fooson, ta alamaason, ta
amantooson, ta fakiyaason, ta keeshtanaason, ephna barik
chimme yeronaason arifatwa.
11 Esiisimato dey kabugtonaasonnawa ephphataana
shananaasonna arifatwa. Ansokiyaknawa Ikoniyokna, dey
Listirak tayista kar'a chowaasewa fakiyak ephphataana
kabugtoose arifatwa. Sinuntano Daamiis zuuttambaase
asiissin taan fu'ewa.
12 Futok Kiristoos Yesusnir sinne Ha'ooson girsire fook
sholsefe baasso zuuttere kabugteseterwa.
13 Sinuntano mangu asuni meenawa eshtuni meena asuni
meyanon eshetnawa teetbesiisik daagesetna manguusta
mangu daysiset hamefe.
14 Sinuntano ne ookin aritamato aritar sinna boor'a es arita
bariknawa amaneta futoosik zaguwa.
15 Daagneestanneen kabira Yesus Kiristoosnik amanok
faru bestefanamato techma imfa korto matsafaasikitonon
aritwa.
16 Korto matsafaasikito zuuttera Ha'oosi Ayyanani zoon-
siyak tichcherwa. Es bar dey futooson assuk; daage baassotin
ke'uk; daaget fooson kaanuknawa ma'a fook sinni ugna imak
ke'arwa.
17 Es ke'fanaas dey Ha'oni asu zag sinanaknawa aaffa ma'a
wostooson dey wostok hoorer sinne bestonakwa.

4

1 Ha'oosi sinaknawa dey taatobaason yeetifena kabaasik
hayewni meyaastanawa kituni meyaastana mangsu kar'ni
Yesus Kiristoosni sina adara yifan.
2 Kaambaason mako; mai'fanak mangifanak aagenu sinun
chimma wostowa; assit, ke'itnawa kiititna; fakiyaknawa as-
sukna chimwa.
3 Asuni meya kaa imfa assuuson odok oomtosone wona
yoona. Sinuntano baasso sholsefe wuzason makoni
assinynyabesirin zuutusone.
4 Es bari boor'a futosi chowanon odo beyefaat raajini odok
sholsefe.

5 Sinuntano ne zuuttambaase asiistan teetneeson ood.
Shanani ephphetook zagu; Misirachchuni kaamaasi makoni
wostooson wosto. Neek imte wostooson zuutira koi'su.
6 Ta maa'a sinanak hooreratu fawa; han daastan dey oor
kessa hamana wona kar'i.
7 Neebooson ma'arik neeben; aatatoni eelaason koi'ba
kar'a eelin; amantonaason oodin.
8 Hanneen ekalo ookoni akilili taak hoorera faar. Es aki-
liliiison futok mangsu kar'fe Daamiis es kabaasik taak imana.
Imanaas dey taak koi'ba sinnoynaron basa ammanon bestoo-
son kaltesefe baassokneengwa.

Teetni Chowa

9 Taptera hang taaki yootak duudowa.
10 Deemas han daasta fa wuzason shunne tayistan oor
kesse Teselonqe hami; Kerqiis Galatiya hami; Tiito dey Dil-
matiya hami.
11 Taneen ane feyiis Luqas koi'ba. Marqos Ha'oni wostok
ke'nir sinna boor'a sholera taak ephpha yowa.
12 Tikiqosnin Efeson wosingwa.
13 Yaafata kabaasik Tiroaddak Karpusniki esta kunsina
kombortaason taak ephpha yowa. Matsafaasiktonon arkiron
dey Birannani matsafaason taak ephpha yowa.
14 Bitta ki'fe Iskindir akama miir'a tayista kati. Daamiis
wostobaasimato barik kaasuna.
15 Bar inno makefeni baron mai'sire tugga'er sinna boor'a
nenu teetneeson basaastan oodwa.
16 Ta malattena chowaasik tesuni malsiison wolgifana
kabaasik zuuttambesiisetu tayistan woketetano taneen ane
yerere taan argasir oonu aafe. Es baron dey Ha'oos mangsu
zagira baassosta faadunaata.
17 Sinuntano wosiyaas taaki kamo zuuttera makton-
aknawa Aazabni meya zuuttere odosonek Daamiis taneen
ane sinne taan chini. Eetoosa noonosin dey fu'ten.
18 Daamiis mangu wuza zuuttambaase asiissin taan fu'ona.
Samak fa taatobaasta taan taamme katuna. Barik koi'ba
foontonon ulfina sinfawungwa! Aamin.

Koi'ni Nagani Ooshsho

19 Prisqillaknawa Aqilakna; Onesiforimni keerki meyak
naganaason mako.
20 Erastos Qoronxos katama fu'te; Trofomos mettena boor'a
Milixin beyya yaan.
21 Yeeshu girunoyfen taaki taptere yook duudowa.
Ewubulus, Phudes, Linos, Kilawudiyanewa amanynyini
meene zuuttere naga maksedife.
22 Daamiis neneen ane sino.
Ha'oosi otma nittoneen ane sinfawung.

Wosi Phawulosni wosiya Tiitonik Gachgiru

Tiito aremawi sinaassin kiristinnaaski wolir sinfaat misirachchuni kaamaason makok tai'sonon Phawulosnin argasit fe wostoni zomoba. Phawulos han wosiyaason tichinaas woggabaasik garo sina han wostoni zomo sina Tiitonik sinfaat es kabaasik betekiristanini wostooson biire zoonsit Qerxesuktu diife. Han wosiyaas zaggira besifanaas keez arki arki wuzaasta:

1 Betekiristanini zoonsini meya arkiron dey Qerxeski meya mangu amalabesi foobaasik aro amala baassok foonamato Tiitonik assire make.

2 Betekiristaniissi faase showo tesa buduniis esiis dey woggabesiisik wokke feese arqasuni meenawa mashka meyanonna; esiisimato na'o arqasuni meyanonnawa wostinynyani meyanonna aakkak assuk sholsifanamato Tiitonin kiiti.

Koi'baasta dey kiristinnani amala arkiron dey naganewa koontere foone; esiisimato dey betekiristaniissin faasso; karakkaronewa oor oor kesane asin tishkuk; Tiitonik kiitonewa zoonsiyane imi.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-4*
Betekiristanini zoonsini meya *1:5-16*
Betekiristaniissi showo tesa wostoni haa'o *2:1-15*
Kiitonewa teetni oodne *3:1-11*
Koor'uba *3:12-15*

1 Ha'oos korina asuni meyanon amantobesiisik chimoneknawa amantoni chowaasi futoni ayyanak fooson arsonekna zaguk Ha'oosi boznawa Yesus Kiristoosni wosi sina Phawulosnikin woste wosiya.

2 Es amantoos koi'ba foonto kaani abdiista kaputtera yererwa; eshnoy Ha'oos han kaason imanak showo neyaneen sinak zeemma teyya innok giri.

3 Es neyaas kar'fana kabaasik innotin fati Ha'oosi ajajinimato taak imte adaraasik misirachchuni kaamaason makonak Ha'oos kaambaason taak ammanon kisira besi.

4 Innok gaara sina amantoosik futoni naata Tiitonik; Aba Ha'ooskinnawa innotin fati Yesus Kiristoosnikin otumaasewa nagaase nittok sinfawungwa.

Tiito Qerxesuk Wostena Wosto

5 Neen Qerxesuk footak zaginaas; ma'istonoy wuzasikitonon mai'sutaknawa ta neen ajajenaasimato

betekiristaniisi kur'uni meyanon katama katamaassi taatsutakwa.
6 Betekiristanini kur'u sinni asus kashistonornawa isa asuni teego sinar; gafo sineranawa ajajamto beyakna hamattonoy naanggotba faanar sinanaktu sholsifawa.
7 Betekiristanini kur'uus Ha'oosi wostonon adarak ephaat feer sinna boor'a kashistonor sinanaktu sholsiwa. Esiisimato dey ge'nor, tai'non gi'tonor, zawonor, faassonor, waagni jooraba foonto sinanaktu sholsifawa.
8 Es baristan ooma keebaassik irbanin irbasuk; ma'ar sina wuzason shunar; teetbaason ha'sir; ma'ar; Ha'oosi wostok teetbaason korir; foonaas hoore yire fook chimar sinanak sholsifawa.
9 Futoni assuuson assit; kiituknawa tugga'esefe baassok wolguba ima chimatak ne arita aruni kaamaasik chimma yerowa.
10 Showo asuni meya Ayhudni keen sina amanynyini meya; haarko kunsuni sitiriisik hamnor; ajajamonor; shimaasik sasetnawa eshetna feese asuni meya feeseterwa.
11 Es baasso shaakkusonek zaguniktu sholsifawa; baasso sinnoy ugnak danosonek sholsunoy wuzasikitonon assifaafe asusa keyanon zuuttambaase asin shorkit feeseterwa.
12 Baasso ganeyaassin baasso raajju sina bar: «Qerxeski asuni meya aagenu sinfanak eshinynya dey mangu gonyo; wosto kotinynya dey joortuwa» yiwa.
13 Han zaalaas dey futowa; es bari boor'a tuuma amantobesi foonak baassotin ke'uwa.
14 Ayhudni meeni tochooson ephphetoosonoytematonawa futooson tugga'sefe baasso ajajiison odosonoytematona mai'sira ke'uwa.
15 Kayimni meyak zuuttambaase kaymawa. Sinuntano kiina wuza wostesefe meyaknawa amano beyefe asuni meyakna kayma sina wuza isanne aafawa. Esiisimato dey kanubesiis sinun yaadatbesiis kiinawa.
16 «Ha'ooson arifeniwa» yiseter; sinuntano wostobesiisiktu mormesefe; es baasso salphattu; ajajamtonor dey ma'a wosto wostok chimonoy asuni meyawa.

2

Futoni Amanto
1 Sinuntano ne futo sina assuuson assuwa.
2 Kur'u arqasuni meya baassok fa foobesiisik feeser; ulfinbesiison oodar; teetbesiison ha'unor; amantoknawa keeshtanakna dey fakiyak zag sinonek kiituwa.
3 Esiisimato kur'u mashka meya amalabesisik ma'ar; ulfinto sinne foosonektano asusin hamateset ushni suusik

oodtosonoytemato ma'a assuuson assusonek baassotin kiituwa.
4 Esiisimato dey na'o mashkasusikito teegobesiisinnawa naanggotbesisonna keeshtosonek;
5 Teetbesiison oodak kayma; ma'ar dey teegobesiisik ajajamter sinonek assusotowa. Es baron dey zagsonees Ha'oosi kaama kashistonoynamatowa.
6 Esiisimato dey gayma meya teetbesiison ha'susonek kiituwa.
7 Ne dey ma'a wuza sina baron zagit chowa zuuttambaase asik baassok beso singwa. Assuneesik dey futooson, amanamto sinneeson baassok ammanon besuwa.
8 Kashistonoy ma'a wolumneeson ammanon baassok besuwa. Es baron zaguk tugga'sefe baasso innoosta mangu wuza turuksefe kabaasik iichchosonewa.
9 Bozni meya dey daambesiisik ajajamosonek; chowa zuuttambaase asik girsusonek; mangu kaama wolgusonetawa.
10 Dey daambesiisa waaganon wiisosonoytemato kiituwa; es baristan dey innotin fati Ha'oosi assunon chowa zuuttambaase asik ulfintonak wonna wonna yoi'uba foonto amanamtobesiison besusoto.
11 Asu zuuttambaase asin fatuni Ha'oosi otma ammanon kessa beste.
12 Es Ha'oosi otma dey mormosonnawa ashaasi eenantosonna beyya teetniison oodda Ha'ooson girsuni fo han daasta fooniktu innotin assifawa.
13 Esiisimato eebbisto abdiniison dey arkitto Ha'oniisi; innotin fati Yesus Kiristoosni ulfinak yooson oodtifenirwa.
14 Kiristoos mangu wuza zuuttambaase asiissin innotin fu'onaknawa ma'a wostooson wostok chimma barik kortera kessa kayim dara sinaniknatu bar innotin kaynunak teetbaason aatire imi.
15 Ese; es wuzasikitonon assuwa; tuuma ha'suni hugnak kiitu; dey ke'u; oonu neen kashshunaatawa.

3

Kiristanani Ma'a Wosto

1 Asuni meya zuuttambesiise baassotin ha'sife gaanynye meyak shuphphe ha'usoneknawa ajajamosonekna; ma'a wostooson zuuttambaase asin wostok hoorer sinosonek makowa.
2 Ooniistanu sinfanak mangu wolla wolumsonoytemato zagira makowa. Es baristan denalo asuneen ane faassonoy garam; futoni teetni da ephaason asu zuuttambaase asik besir sinoto.
3 Inno dey zeemo sinak yaadatni foonto, ajajamtonor, ugunniison daager, ooma ooma eenantok ashni girak ha'it

manguknawa asuniista mangu wuza safaretna innotna innotna faasset faanir.
4 Sinuntano innok etni sina Ha'oosi ma'anewa keeshtannek
tuuma kenashtobaase ammanon bestefana kabaasik;
5 Inno wosteni ooko wostoniisik sinnoynaron bar fakibaasik innotin fu'e. Innotin fu'enaas dey hepsa koontere masoknawa Korto Ayyanaaski kamo beste gaddo sinaasikwa.
6 Ha'oos garambaasik innotin fu'e Yesus Kiristoosniki kamo Ayyanabaason innok daysira wuuki.
7 Es baron zaginaas inno bari otmaasik ooko sinna abdik oodet faani koi'ba foonto kaason warasonikwa.
8 Es bar dey amanamto wollawa; Ha'oosik amane asuni meya ma'a wostooson wostok chimonek han baron zuutira baassok zaggira makotak sholefawungwa. Es wuzaasikito ma'ar dey asu isarba isarbaasik ke'arwa.
9 Sinuntano gowwani meeni karakkaroossin; koontoni tuzni faadunon; faassooson; tumaassi chowak kabifa faassoossin teetneeson oodwa. Es wuzaasikito ke'nor dey waagba foontowa.
10 Oor oor kesaason ephphe yeefe asusin isarga kiitu; hepsa dey ke'itanneen orfo basaastan wokwa.
11 Es effe asus eling dey boor'inynyawa. Bar basaasta wolgire mangsu kar'i sinnamato aruwa.

Koi'ni Kiito

12 Arxemaasnin wedey Tikiqosnin neeki wosifana kabaasik taptera ta faana dima Niqophiliyon yowa. Ta han yeeshuuson esta aatunak buggingwa.
13 Tumaason arife Zeenasnawa Aphphilosna ugna kutuk kabsonek zaguwa. Baassok sholsi wuza zuuttambaase asin argasuwa.
14 Inno asus dey gaanbesi foonto sinne fui'tosonoytematonawa fooni rakkooson chime aatak chimosonekna ma'a wostooson wostosonek arusotowa.
15 Taneen ane feese baasso zuuttambesiise naga neek wossetewa. Amantoosik innoneen ane haa'er sina innotin shunefe baassok zuutira naganiison katuwa. Ha'oosi otma zuuttamnitiiseneen ane sinfawungwa.

Wosi Phawulosni wosiya
Filmonanik
Gachgiru

Filmona arto kiristana; Qolasiyasni betekiristaniissi fe baassoneen ane feenamatotu biistefa. Filmona Onesmos yiste bozba feer. Es wostinynyaas daambaaskin kesse hamna kaba taatoni keer fe Phawulosneen uphe. Phawulosniki kamo Onesmos kiristinnani amantooson ephphete. Phawulos Filmonaniki tichina wosiyaas Filmona wolle barki yeere ganonak besifar. Es baristan dey hash Onesmos kiristana sinna boor'a hawungneen ekalo kiristana aynimato ephphetoonaktano boznimato faadunoynamato make.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1-3*
Phawulosni galata Filmonanik *4-7*
Phawulos Onesmosni chowaasik zaggire shiiphe *8-22*
Koor'uba *23-25*

1 Kiristoos Yesusni chowaasik taato sina Phawulosnikinnawa ayni sina Ximotiyosnikinna; shunto aynisiknawa innoneen ane wostefe Filmonanikna:
2 Esiisimato dey neeki keer zuuttesefe amanynyini meyak eetni sina Afibiyak innoneen ane Kiristoosni meya taar'o sina Arkiphanik;
3 Aba Ha'oniiskin; Daamni Yesus Kiristoosni otmaasewa nagaase nittok sinfawung.

Filmonani Keeshtannewa Amantone

4 Shiiphonaasik neen safaret wonna wonna Ha'onaason galattefawungwa.
5 Daamni Yesusniista fa amantonesewa amanynyini meyak fa keeshtanneese asin odengwa.
6 Kiristoosnir sinniisik danni ma'a wuzaas zuuttera ammanon arutak amantoneeson oomni meya haa'ak chimatak shiiphefawungwa.
7 Aytaaso! Amanynyini meeni nibaas neyista beysa danna boor'a keeshtanneestan taak akama giranewa chimne daningwa.

Phawulos Onesmosni Chowaasik Wolle

8 Es bari boor'a wostoneeson koi'suwa yira neen ajajok Kiristoosniki kamo chima daningwa.
9 Sinfanaknu es baron zagustan Yesus Kiristoosni chowaasik taato sina ta kur'u Phawulos keeshtanak shiiphosontu sholefawungwa.

10 Ta taatoni keer faagedo danna naata sina Onesmosni
chowaasik neen shiiphefawungwa.
11 Zeemo sinak Onesmos neek ke'nor sinne feer; sinuntano
hash neeknen taakneen ke'nirwa.
12 Barin neeki wolgira wosingwa; barin neeki wosinaas ta
nibaasi safaranon zaguni asunin zagiratu faadifawungwa.
13 Misirachchuni kaamaasi boor'a taatera faana kabaasik
ne edde sinne taan argasunak bar taneen ane feefaanane
girona kabawa.
14 Sinuntano ne zagifata ma'a wostoos shunaktano giddik
sinnoynamato iyaat neneen ane merkonoy isa wuzane zaguk
aane sholotwa.
15 Onesmos garo wonniron neyistan oor kesnaas awuzakne
hawungneen ekalo neyistan oor kesnoy neneen ane foona
sinanawa.
16 Sinuntano hawungneen ekalo bar neneen ane foonaas
boznimato sinnoynaron boziisatan denalo shunto ay sin-
newa. Bar taak shunto aytawa; sinuntano ashak feena
kabaasik wostefena wostoos neek ke'nir sinna boor'a ayyan-
abaasik dey Kiristoosniki kamo ayne sinna boor'a neek ark-
iron shuntowa.
17 Ese taan ay zagira faaditannen barin dey tane feer zagira
ephphatowa.
18 Bar neen miir'ena wuza wedey kowa faafaanane tayista
faaduwa.
19 Ta Phawulos kowaason neek kaasuna yira kushunaasik
neek tichingwa. Sinfanak kaaneesi chowak nenu teetneesik
ta kowa neyista faanamato ta neen yaadassunak aane sholsi-
fawa.
20 Ese aytaaso! Han ma'a wuzason taak zagutak Daamiisa
sunak shiiphefawungwa. Adarawa Kiristoosniki kamo nib-
naasik beysa imaywa.
21 Han baron neek tichinaas ma'i utar sinneeson amane-
faatwa. Ta neen mamsinaastan denalo zagutamato ari-
fawungwa.
22 Es baristan denalo Ha'oos shiiphontiison odera nittoki
yoonak zagunak abdina faar sinna boor'a beysa ephana keya
taak hoossuwa.

Koi'ni Nagani Ooshsho

23 Kiristoos Yesusni boor'a taneen ane taatere fe Eph-
phafira neek naga wosiwa.
24 Esiisimato dey taneen ane wostesefe meya: Marqos,
Aristirokos, Deemasnawa Luqasna naga neek wossetewa.
25 Daamni Yesus Kiristoosni otmaas nittoneen ane sin-
fawungwa.

Ibrawini Meyaki Woste Wosiya Gachgiru

Han wosiyaas tichchenaas amanynyini meyaasta akama tugga'o kar'na boor'a amantobesiison beyonoytemato teetnitiison aruti uknawa chinuknawa; han tichaason tichi bar Ibrawini meeni amanynyini meyak Yesus Kiristoos futo dey Ha'ooson ammanon kesire besir sinbaason besunak. Es amanynyini meya amantobesiisik zagusonek baassotin chinidifer. Es baron dey zagifena kabaasik keez futo ammanon kisire besi:

1. Ephpheteena shanaaski kamo Abaasik futok ajajamter sina Yesus koi'ba foonto Ha'oni Naawa. Ha'oni Naa sinbaasik kur'u teyyani kaamaasi raajjuni meya; Museniistannawa Ha'oosi wosiyaasikitotanna bar akamanon denalowa.
2. Yesus kur'u teyyani kaamaasi maagni meyaastan akamanon denalo sina koi'ba foonto maag sinbaason Ha'oos teetbaasik makewa.
3. Yesusniki kamo amanynyini meya boor'aassin, digaassinnawa kituussinna fui'tosone. Yesus maagni meeni maag sinbaasik Ibrawini meeni amantoosiknawa sitiriisikna kaabare yere waagni maa'aas yiraranimato sinna biistet fa faruus futo sinanak zagi.

Han tichaason tichi bar Israelni meeni tochoossik arto sina asuni meeni amantooson beso zagire ke'ak (eddeba 11) feretisefe asuni meya amantobesiisik zagusonek yaadassidifer. Esiisimato edde 12 feretisefe asuni meya aafbesiison Yesusniista zaguk amantobesiisik zagusoneknawa aaffa shanewa rakkone baassosta kar'fana kabaasik fakusonektu kiitife. Koi'baastak dey kiitonewa teetnitiison oodti yifa kaamne makok wosibaason koor'i.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru: Ha'oos Kiristoosniki kamo ammanon bestobaas Edde *1:1-3*
Kiristoos Ha'oosi wosiyanikitotan denalo sinnamato Edde *1:4—2:18*
Kiristoos Museniistannawa Iyyasuniistanna denalo sinnamato Edde *3:1—4:13*
Kiristoos maagiisatan denalo sinbaas Edde *4:14—7:28*
Kiristoosni teyyani kaamaas denalo sinnamato Edde *8:1—9:22*
Kiristoosni maa'a sinnaas arkira beste; Edde *9:23—10:39*
Amantoosi akama sina Edde *11:1—12:29*
Ha'ooson girsu Edde *13:1-19*
Koi'ni shiipho Edde *13:20-21*

Koor'uba *13:22-25*

Ha'oos Nawubaaski Kamo Make

1 Ha'oos zeemoti neyaassi showo ugnak; raajjuni meyaki
kamo inno abani meyak showo kaba maket faar.
2 Sinuntano hash orfoti neyaassi zuuttambaase asin wara-
sonir zagina nawubaaski kamo innok make. Han daason dey
zuuttambaase asin tesinaas barikwa.
3 Bar Ha'oosi ulfinanon palpalgire besir. Bar haal-
abaasik Ha'oosneen ane mai'sire isarwa. Kaambaasi hugnak
han daason zuutire teebbe ephiwa. Asuni meyanon dey
boor'besiissin kayimsinanneen orfo samak hugnaba faana
Ha'oosi ho'itta di.
4 Barik imte sunaas Ha'oosi wosiyani suntan denalo sin-
namato Ha'oosi Naa Ha'oosi wosiyatan akamanon denalowa.

Ha'oosi Naa Ha'oosi Wosiyatan Akamanon Denalo

5 Ha'oos bari wosiyaasi ganeyasin:
«Ne Naatawa;
hawung neen koonin»
hepsa dey: «Ta barik aba sinana;
bar dey taak Naata sinana»
yinaas oonininso?
6 Ha'oos uuzza Nawubaasin
han daasta wosifana kabaasik;
«Ha'oosi wosiya zuuttera;
barik sagadona» yifawa.
7 Sinuntano Ha'oosi wosiyani chowaasik;
dey: «Ha'oosi wosiyanikitonon Ayyananikito;
Ha'oosik wostesefe baassotin;
dey geeni winonikito zagunir» yifawa.
8 Sinuntano Naasa chowak;
«Ha'oose; zigimunees koi'ba foontonon foonir;
taatonees dey ookoni haaro.
9 Ookooson shunit; manguuson dey oomtet;
es bari boor'a Daama Ha'onees;
omoneesatan denalonon gira;
imfa muudak neen muudi» yifa.
10 Esiisimato dey:
«Daamiiso! Ne zeemma daason tesitwa;
samaasikito dey kushuneesi wostowa.
11 Es barikito zuuttera tishunir;
sinuntano ne footar;
zuuttambaase maamnimato kur'una.
12 Maamnimato zagira biruta;
barikito dey maamnimato sinna sooltona;
sinuntano ne aagene aagene sinfanak;
ne; neneesik koi'ba aafa» yifa.

13 Ha'oos bari wosiyaasikitoni ganeyasin:
«Gumaneesakitonin wochoneesi;
sikalosi zaguna kabaneen;
ta hoi'ta teshaasta duwa»
yinaas oonininso?
14 Eekan Ha'oosi wosiya zuuttera faruni asuni meyak wostonak wostera ya Ha'oni wostinynya sina Ayyananikitotanoso?

2

Danni Faruuson Mai'sira Oodanik Sholsifa

1 Es bari boor'a odeni chowaastan mor'orera gandonoynimato odeni wuzaasi chowanon mai'sira oodanik sholsuwa.
2 Ha'oosi wosiyaki kamo makte kaamaas futo siniwa. Es kaamaason aatfe barnawa han kaamaasik ajajamtonoy barna sholsu ke'ooson ephphetoona.
3 Eekin inno han akama faruuson arifaat beyfaanine aakkak aatta kesak chimanirinso? Han faruuson zeemme makees Daamiiswa. Barkin ode asuni meya han baronnu gasasisere maksetewa.
4 Ha'oos dey mallatoosikitonon; diinqi chowaasikitonon; showo tesa biistera artonoy wuzasikitonon zaguknawa bari fiqadiisimato imte Korto Ayyanaason imak baasso zaalaas futo sinbaason besiwa.

Asuni Zala Zuuttambaase Asik Faruni Zoonsi Sinaas Yesuswa

5 Ha'oos hanneenti yooni baron han wollet faani daason Ha'oosi wosiya ha'sunak aane zaguwa.
6 Esiisimato isa dimta ekka yiste:
«Ne barik safarotak asu aambenso?
Barin dey oodatak asuni naa aambenso?
7 Garo wonniron Ha'oosi wosiyatan hatessit.
Ulfinnewa galatne asi zawudi guufsit.
8 Zuuttambaase asin;
basa ha'suusi sikalosi zagit.»

Zuuttambaase asin basa ha'suusi sikalosi zagifana kabaasik basa ha'suusi sikalosi zagunoy fu'enar isa wuzne aafawa. Sinuntano hashti fa bar zuuttambaase basa ha'suusi sikalosi sinnamato hashnu aane biyeni.
9 Sinuntano hash Ha'oosi wosiyatan garo wonniron hatere fe barin kituni shanaason ephpheteena boor'a ulfinnewa galatni zawudine asin guufe Yesusnin biyani. Bar Ha'oosi otmak inno zuuttamniise asik kitiwa.
10 Wuza zuuttambaase bariknawa basarna sinna testenaas Ha'oos showo naanggota hang ulfinaaski ephpha yoonak baasso faruusi zoonsi sina Yesus shanaassik mai'sire zag sinne yeronak sholsi.

11 Asuni meyanon korto zagifa barewa barik korto sina
asuni meya dey isa abani naanggotwa. Es bari boor'a Yesus
baassotin: «Aytaasakitono!» yire teegonak aane iichchefe.
12 Esiisik korto matsafaassi:
«Sunneeson aytaasakitonik makonawa;
maabaraasi ganesi teechok galattona» yifawa.
13 Esiisimato dey: «Amantonaason basaasta ha'unawa» yifa.
Hepsa dey: «Ese tanawa Ha'oos taak imna naanggotnaase
hanta faani» yifa.
14 Es bari boor'a han naanggotaasikito harinbarewa ash-
bare faana asu sinete boor'a Yesus dey baassosimato asu
sini. Es baron zaginaas kitubaaski kamo kituustak ha'suni
hugnaba faana Dabulosnin tishkunakwa.
15 Esiisimatonu kituuson digsete boor'a neebesiison
zuutire bozoosi sikalosi feese baassotin birmadumma
kisunakwa.
16 Yesus argasunak sholenaas Ha'oosi wosiyanon sinnoy-
naron Abrahamni zalaason sinbaas ammawa.
17 Es bari boor'a wuza zuuttambaase asik aybaasakiton-
imato sinanak sholsi. Es barik asuni meeni boor'aason
tishkuni maa'ani imak Ha'oosik wostok amanamtonawa faki
maagni gaanynye meeni gaanynyana sini.
18 Bar teetbaasik fattantere shanaason ephpheteena boor'a
fattantesefe baassotin argasunak chimanawa.

3

Yesus Museniistan Denalo Sinnamato

1 Es bari boor'a samaki teegtooson haa'onir sina korto
aytaasakitono! Amantoniisi wosi sina barinnawa maagni
gaanynye meeni gaanynya sina Yesusninna safarotiwa.
2 Muse Ha'oosi keya zuuttambaase asiista amanamto sin-
namato Yesus dey barin taatsi Ha'oosik amanamtowa.
3 Keyaason keer'fe bar keyaastan denalonon ulfinba
faanamato Yesusnik dey Museniistan denalonon ulfina
sholsirwa.
4 Futoosik keya isarba isarbaasik baron keer'a asuba
feerwa. Sinuntano zuuttambaase asin keer'aas Ha'ooswa.
5 Hanneenti maktoni wuzaasik zaala sinanak Muse Ha'oosi
keya zuuttambaase asiista wostinynyanimato amanamto
sinne feer.
6 Sinuntano Kiristoos Ha'oosi keeruk amanamto sinnaas
Naanimato sinnewa. Es keyaas dey innowa. Bari keya
sinaniis amanefeni wuzaasewa teetefeni abdiise asin
mai'sira ephfaninewa.

Ha'oni Asunik Imte Ke'oni Kiito

7 Es bari boor'a korto Ayyanaas makefanaasimato:
«Hash hawung kaambaason odefeti kabaasik;

8 Zaboossik fattantefeti kabaasik;
manguk tayista kabseteesimato;
nibnitiison ephphetoo beyar zagutiita.
9 Es kabaasik zeemoti abantiisakito taan fattanesete;
Dey taan tu'nisete;
Acheechasir wogga zagina baron dey biyete»
yifawa Ha'oos.
10 «Es bari boor'a es koontoosta haaren:
‹Nibbesiis wonna wonna daagettu faafa;
ugunnaason dey aane arsoto› yingwa.
11 Dey:
« ‹Ta baassok imanak fa beysani dimaasta;
isanne aafa girsone wuza!› yira;
gi'naasik teyingwa» yi.
12 Aytaasakitono! Nitto ganeyaassin oonu hayewa Ha'oostan woksuni mangunewa amanonoy nibne foonoynamato teetnitiison oodtiwa.
13 Es baristan denalo nittoossin boor'aasik eshtere nibbaason ephpha too beyar zagunoynamato: «Hash hawung» yistera teegte wonaas faana kabaasik wonna wonna merkotiwa.
14 Tesustak fa amantoniison hamma koi'baasta kar'ana kabaneen zaggira ephfaanine Kiristoosneen ane warasertu siinani.
15 Esiis dey:
«Hash hawung kaambaason defeti kabaasik;
es nuurifeti kabaasik zagsetiisne faaron;
nibnitiison ephpha too beyar zagutiita»
yistera maktenaasimatowa.
16 Eeka es baasso kaambaason odesetenneen orfo nuuriis oona oonanso? Es baasso Muse zoonsin Giphtsini daastan kesa baasso zuutteretenoso?
17 Ha'ooson acheechasir wogga tuumanon gi'tonak zagit feesees oona oonanso? Es baasso boor'a woste baassonawa dugnobesiis ichma daassi gandera fu'tena baassotenoso?
18 Dey es ajajamo beya baassotin sina shakaanane: «Beysanaaski aafa girsone wuza» yira teyinaas oona oonanso?
19 Ese giru chima beyetees amanto beyobesiistan kabi chowa sinbaasontu biifeniwa.

4

Ha'oos Darabaasik Imna Beysani Abdi

1 Es bari boor'a bar innok imana beysani dimaassi girunik ephphataani abdiis hashnu zagira faar sinna boor'a nittoossin es beysani dimaassi giruni ixa dannoy fui'tonoynamato inno zuuttamniise teetniison oodaniwa.

2 Ma'a oduuson baasso odeseteesimato inno dey odeniwa.
Sinuntano baasso odesete kaamaason amantok aane eph-
phetoosoto sinna boor'a baassok aane ke'a.

3 Basa wostoos han daas testenanneen kabira koi'ira faar
sinfanaknu: « ‹Ta baassok imana beysani dimaassi isanne
aafa girsone wuza› yira gi'naasik teyingwa» yinaasimato
hashnu amanefe inno es Ha'o innok imana beysani dimaassi
giruniwa.

4 Naafunsa wonaasi chowak isa dimta: «Ha'oos wostet faana
wostoosikitotan naafunsinari wono beysa ephi» yistewa.

5 Esiisimato han dimaasta hepsa dey: «Ta baassok imana
beysani dimaassi isanne aafa girsone wuza» yiwa.

6 Es baasso ma'a oduuson zeemme odese baasso ajajamto
beyobesiistan kabi chowa aane girsoto. Sinfanaknu ek gir-
sonek faqqadtena isa isa meya feeseter.

7 Es bar dey zeemma maktenaasimato

«Hawung kaambaason odefeti kabaasik;
nibnitiison odo beyar zagutiita.»

yit Ha'oos showo neyaneen orfo Dawitniki kamo makena
kaamaas «Hawung» yistera teegte wonaas budubaasik futo
sinnamato arte.

8 Iyyasu beysani dimaason baassok imi sinfaanane Ha'oos
hepsa «Hawung» uuk ooma wonni chowa makona kabatawa.

9 Ese Ha'oos beysa ephnaasne fa beysa daraasik hashnu
fui'tera faarwa.

10 Ha'oos wostet faana wostoostan beysa ephnamato dey
Ha'oos imana dimaassi girsoni baasso dey wostet feesete
wostobesiistan beysa ephone.

11 Es bari boor'a oonu es asuni meeni ajajamto beyaasik
zoonustere gandonoynamato ek Ha'oosi beysani dimaassi
girunik kaboniwa.

12 Ha'oosi kaama hayewa dey wosterwa. Hep kadba
faana siifoostan denalonon kaagawa. Kaasonnawa ayyanaa-
sonna; atussiki ribusonnawa go'usonna oor oor kisunanneen
kar'arwa. Nibaassi aachera fa safaraasewa eenantoose asin
tu'nira mangsu kar'ar.

13 Ha'oosi sinan aachoni testo isanne aafa. Bari sinaasta
zuuttambaase amma dey atatu sinnatu bestefa. Inno dey
wolguba imaniis es bari sinawa.

Yesus Maagni Gaanynye Meeni Gaanynyasatan Denalowa

14 Ese samaasikitonon aatte den sama kesa akam Maagni
gaanynye meeni gaanynya innok feer sinna boor'a aman-
toniison zaggira ephaniwa. Es maagni gaanynye meeni
gaanynyaas dey Ha'oosi Naa Yesuswa.

15 Innok fe maagni gaanynye meeni gaanynyaas inno
hopiyaasik kenashtok chimarwa. Bar zuuttambaase asik
innoosimato fattante. Sinuntano isa boor'anu aane wostowe.
16 Ese fakiya ephphatooniknawa argasu innok sholsifana
kabaasikna otumbaason dananik otumbaas faana ek Ha'oosi
zigimoki isa diga foontonon tai'soni.

5

1 Maagni gaanynye meeni gaanynyaas isarba isarbaas
asuni meeni ganeyaassin kortere Ha'oosneen ane uph-
suni chowaasik asuni meeni edde sinne mabaasonnawa
maa'aasonna imaktu taattefe.
2 Bar teetbaasik hopiba faanar sinna boor'a arunoy baas-
sotinnawa daagefe baassotinna kenashtok biyanak chimana.
3 Bar teetbaasik hopibaasi boor'a boor'ni fakiya bestonak
zagifa maa'aason imanak sholsinaas daraasik koi'ba sinnoy-
naron basa teetaasikneengwa.
4 Aaronniisimato Ha'oosik teegter sina shakaanane
oonu han ulfinaason basa teetaasik ephphetoonak aafa
chimanawuza.
5 Esiisimato Kiristoos maagni gaanynye meeni gaanynya
sinaason basa teetaason aane ulfinsuwe. Sinuntano bar
maagni gaannye meeni gaanynya sinaasi ulfinaason dan-
naas:
Ne taak naatawa:
«Ta hawung neen kooningwa»
yi Ha'ooskingwa.
6 Ooma dimaasta dey Ha'oos:
«Melkesedeqni maag sinaasimato;
ne koi'ba foontonon maagwa» yifa.
7 Yesus asu sinne han daasta feena kabaasik kitun fu'onak
chimni Ha'ooski akama chaagaknawa akama harafakna
mamsunewa shiiphone zagi. Garamak teetbaason ajajamer
zagubaasik Ha'oos shiiphobaason ode.
8 Ha'oni Naa sinfenaknu ephpheteena shanaassin ajajam-
toson ari.
9 Yo'uba foonto sinne bestenanneen orfo ajajamefe baasso
zuuttambesiise asik koi'ba foonto faruusik ugna sini.
10 Es bari boor'a dey Ha'oos Melkesedeqni maag sinne
taattoosne faaron maagni gaanynye meeni gaanynya zagira
taatsi.

Asuni Meya Amantobesiison Beyonoytemato Teetbesiison Oodonek Imte Kiito

11 Han chowaasik makoni wuza showo faarwa; sinun-
tano yaadatoni hugnantiis garo sinna boor'a nittok assus
rakkowa.
12 Hashneen kar'a fa effatena wonaasik nitto assinynya
sinati kabawa; sinuntano Ha'oosi kaamni tesuni assuuson

oom asu hepsa assunak sholsuwa. Es bari boor'a nittok sholsifaas shaabotano chima muutawa.

13 Shaabo keeshtefa bar zuuttera daaga nawa sinna boor'a ma'aason manguustan korire aru aafa chimanawuza.

14 Sinuntano chima muu sholsina baasso ma'a wuzaasewa mangu wuzaase asin korire kisuni arubesi faana asuni meyawa.

6

1 Ese Kiristoosni chowaasik imte tesuni assustan aatta ek chima assuski hamaniwa; kitu wostoossin harmuni chowaasiknawa Ha'oosik amantoni chowaasikna asi kaptaason hepsa wolla kaputaniita.

2 Esiisimato haphuqtooson, kushuk ta'uuson, kitun kabuuson, koi'ba foonto mangsuni kar'aasi assuni chowaason hepsa wolla kaputaniita.

3 Ha'o iyaanane es baron zaguni.

4 Amantobesiison morme asuni meyanon harmire wolsonek zagu aakkak chimtonirinso? Es effetena asuni meya zeemo baassok chaarefa chaarera faar. Samaki imaason bechchire biire feeseter. Korto Ayyanaasneen ane haa'er sinne feeseter.

5 Ha'oosi ma'a kaamanonnawa hanneenti yooni wonaasi hugnanonna bechchire biire feeseter.

6 Es effetena asuni meya amantobesiison mormesefaatene baasso teetbesiisik Ha'oosi Naanin hepsa wolle suutesefe boor'anawa ammanon salphisisefe boor'ana baassotin harmusonek zagu aafa chimtona wuza.

7 Showo wona barista keret fa irooson ushfa barewa bulefe barik dey gaana imfa daase Ha'ooskin eebba danana.

8 Sinuntano seer'newa asewne kaygaanane waagba foontotu sinana; erwuttonak dey ta'i; bari ko'aas dey geesi kiichchowa.

9 Shunto meyane! Han baron makefanaknu nitto faruntiison ephpha yooni ma'a wuzniti faanamato inno futok arifeniwa.

10 Ha'oos futoktu mangsu kar'fa. Es bari boor'a wostontiisewa zeemo sinun hashti fa kortoni meyanon argasuntiise asik bari sunaasik zagseti keeshtanaason aafa daagona wuza.

11 Nitto zuuttamnitiise abdik oodet faaseti wuzason kushuntiissi ephpha gedati kabaneen duudontiison hamma koi'baasta kar'ana kabaneen besutiktu chinira eenantefeniwa.

12 Eenantefeniis amantoknawa fakiyakna zagire yerok imte abdiison warasoni asuni meyane feer sinatiktano awuja sinatiktawa.

Ha'oosi Abdi Amanamto Sinbaas

13 Ha'oos Abrahamnik abdi imfana kabaasik bar teegera
tewunak baristan denalo oom oonu aafe sinna boor'a ekka
yit bar bari teetaasik teyi:
14 «Futoosik neen eebbisuna; zalneeson dey showosunawa»
15 Abraham fakiyak oodde barik imte abdiison dani.
16 Asuni meya teyisefe kabaasik baassostan denalo sina
suna teegseretu teyisefe. Wolumbesiison teyyak zaggisere
baasso ganeyaassi fa kirikkiriison zuutire tishkisefe.
17 Esiisimato Ha'ooskin budi alamabaas sooltonor sin-
baason ammanon besunak sholefaat abdiison ephphetooni
baassok teyyak zaggi.
18 Esiisimato Ha'oos han hep sooltonoy bari abdiisonnawa
teyyaasonna innok imi; es bar dey Ha'oos eshak aane chimfa
sinna boor'a sinniista fa abdiison zaggira ephak barki eelle
hama inno akama chimatu danniwa.
19 Es abdiis kaaniisik markabiis shorkonoynamato zatta
yeetifa bittaasimatowa. Es abdiis yinuson aatta sirki bag-
toossi giri.
20 Yesus Melkesedeqni maag sinne taattoosimato koi'ba
foontonon maagni gaanynye meeni gaanynya sinne innokwa
iyaat zeemme sir giriwa.

7

Maagni Gaanynye Meeni Gaanynya Melkesedeq

1 Melkesedeq Salemni taato; dey zuuttambaase asiistan
denalo sina Ha'oosi maagwa. Es Melketsedeq Abraham taate
meyanon merere wolifena kabaasik ugnaastak uphere eeb-
bisi.
2 Abraham dey ephna wuza zuuttambaase asiistan asiri-
issin isaron kisire imi. Melkesedeqni sunaasi kota issoonsa:
«Ooko taato» Ooma: «Salemni taato» wedey «Nagani taato» uwa.
3 Melkesedeq tichak arte abanawa intone wedey koon-
toni tuzba aafa; neebaasi tesu; kaak foona woggabaasik
koi'ba aafa. Es Melkesedeq Ha'oosi Naani besonimato koi'ba
foontonon maag sinne foona.
4 Han asus aakkane fe akam asu sinnamato biitiwa; aste-
seriisi tuzni aba sina Abrahamnu boojok danna wuzaassin
asiriissin isaron kisire imi.
5 Es baasso maagni meeni wostoosta wostosonek faadte-
fees Lewini zalaasikito sina daraasasin abrahamni zalaassin
esiisnu dey aybesiisakitonikin asiriissin isaron ephonek tu-
maasi baassok ajachchewa.
6 Es Melkesedeq Lewini meeni zala sina beyfenaknu Abra-
hamnikin asiriissin isaron ephi. Abdini kaama imtena Abra-
hamnin dey eebbisi.

7 Garoos arkiisatan eebba ephphetoona bar ek hang uba
aafawa.
8 Isa kadbaasik asiriissin isaron ephefees kitunir sina baas-
sowa. Sinuntano ooma ugnaasik dey asiriissin isaron ephefe
bar hayew sinne foonamato zaala maktena Melkesedeqwa.
9-10 Ese Melkesedeq Abrahamnin uphena kabaasik Lewi
ababa Abrahamnikin hashnu aane koontowe sinna boor'a
asiratiison ephanak sholsinaas Lewi teetbak Abrahamniki
kamo asiriissin isaron kaasiwa uwa.
11 Ese daraasik tuma imtenaas Lewini maag sinne wostoski
kamowa. Es Lewini meeni wostoosik tuuma sini sinfaanane
Aaronni maag sinne taattos sinnoynaron Melkesedeqni
maag sinni taattoba feena oom maag yoona bar sholsuna
kabatawa.
12 Maag sinni tuzaas sooltefana kabaasik tumaas dey ane
sooltonak sholsuwa.
13 Han bar zuuttambaase barik maktena maagiis ooma
asteserikingwa. Es asteseriissin shoo'aasta tai'sere woster
oonu aafewa.
14 Daamniis Yuudani meeni asteseriissin sinbaas artowa.
Sinfanaknu Museni maag sinni chowaasik makefena kaba
Yuudani meeni asteseriison besira makena wuza isanne
aafawa.

Kiristoos Melkesedeqniisimato Maag Sinnamato

15 Han wuzaas amma sinna foonaas Melketsedeqniisimato
oom maag kabifena kabaasikwa
16 Bar maagni meeni taattooson ephnaas tishunoy koi'ba
foonto kaani hugnaasiktano zalaasi tuzakin ya tumaasi
sitiriktawa.
17 «Melkesedeqni maagni taattoosimato ne koi'ba foontonon
maagwa» yistera barik zaala maktewa.
18 Zeemmati ajajiis hopiya dey ke'nor sinna boor'a
shaartewa.
19 Museni tumaas ooninnu isanne tuuma zaguk aane
chima. Sinuntano hash Ha'ooski ta'anik akama abdi innok
imtewa.
20 Es baristan ooma han maag sinaas Ha'oosi teyya
foontonon aane sinawa. Es zeemo sinak maag sine baasso
teyyaba foontonontu sinetewa.
21 Sinuntano Yesus maag sinnaas Ha'oosi teyyakwa. Esiis
dey: «Daamiis: ‹Ne koi'ba foontonon maagwa› yire teyi; es
safarabaas dey aafa soolona wuza» yistera barik maktenaasi-
matowa.
22 Es teyyaasi boor'a Yesus es baristan denalo teyyani kaa-
maasik waasi siniwa.
23 Kituusi boor'a isa maag sooltonoyfeen wostefena wos-
tobaastak koi'ba foontonon fook aafa chimanawuza sinna
boor'a zeemoti maagni meya faadbesiis showowa.

24 Sinuntano Yesus koi'ba foontonon foonir sinna boor'a
maag sinbaas sooltonorwa.
25 Es bari boor'a baassok natuk koi'ba foontonon hayew
sinne foonir sinna boor'a barki kamo Ha'ooski yeesefe baas-
sotin zuutire fatuk chimanawa.
26 Esiisne fe korto; zinaba foonto, kayim, boor'ni meyaas-
tan oor kesse korto, samastan denalo teg sina maagni
gaanynye meeni gaanynyaas innok sholsuwa.
27 Bar oom maagni gaanynye meeni gaanynyanimato
zeemme basa teetni boor'aasik; orfo dey daraasa boor'ni
boor'aasik wonna wonna maa'a imanak aane sholsifawa.
Teetbaason maa'a zagire imna kabaasik han wuzason hepsa
wolunoynamato zagire koi'siwa.
28 Tumaas maagni gaanynye meeni gaanynya zagira taatsi-
fanaas hopi sina asuni meyanongwa. Sinuntano tumaasneen
orfo ya teyyaas koi'ba foontonon tuuma sina Ha'oosi Naanin
taatsiwa.

8

Yesus Gaddo Teyyaasi Maagni Gaannye Meeni Gaanynya Sinnamato

1 Ese wolloni wuzaasikitosin arkiis haniiswa: Samak zu-
uttambaase asiistan denalo sina Ha'oosi zigimuni hoi'ta
teshaasta di effetena maagni gaanynye meeni gaanynyani
innok feerwa.
2 Bar wostet feenaas futoni durkani sina Meqdesiissiwa. Es
durkaniis toktenaas asuni kushuk sinnoynaron Daamiisikwa
3 Maagni gaanynye meeni gaanynya isarba isarbaasik taat-
tefenaas mabanewa maa'ane asin imanakwa. Es bari boor'a
es maagiis dey imana isa wuzba foonak sholsuwa.
4 Tumaasimato Mabaason imefe maagni meya feeseter
sinna boor'a bar han daastakir sini sinfaanane maag sinana
kabatawa.
5 Han maagni meya wostesefe durkaniis samak fa bari
besonewa yirarane asik koi'bawa. Es bar dey sinnaas
Muse durkaniison wostefena kabaasik Ha'oos: «Aamaastak
ammanon neek besinaasne faaron zuuttambaase mai'sira
oodda zaguwa» yira ajajenaasimatowa.
6 Sinuntano hash Yesus ganenir dey isar zagina teyyaas
kur'u teyyaastan denalo sina abdiista yerer sinnamato barik
imte wostoos dey arkirwa.
7 Zeemmati teyyaas zinaba foonto sinna beste sinfaanane
hepsani teyyaas sholsuna kabatawa.
8 Ha'oos darabaasata zina foobaason besuk ekka yifawa:
«Ese Israelni daraasneennawa Yuudani daraasneenna;
gaddo teyyani kaama; Giruna wona yoonawa»
yifewa Daamiis.

9 «Es teyyaas dey kushubesiison ephpha Giphtsini meeni
daastan;
baassotin kisifana kabaasik;
baasso abaasneen girina teyyaasne faartawa.
Baasso ta teyyani kaamaasik aane yerosoto sinna boor'a;
ta dey kashshingwa»
yifewa Daamiis.
10 «Ese han wonaasneen orfo;
Israelni daraasneen ane;
giruna teyyani kaamaas haniiswa;
yifewa Daamiis;
ta tumnaason baasso;
kanuussi foonak zaguna;
nibbesiissi dey tichuna.
Ta dey baassok Ha'obesi sinana;
baasso dey ta dara sinone.
11 ‹Daamiisin aruwa› yire wolkobaasin sinun;
aybaasin assunir oonu aafa foona wuza;
garosatan kabira hamma;
arkiisata kar'ana kabaneen;
zuuttere taan arsone.
12 Mangsubesiison feeshun una;
boor'besiison dey;
aafa wolla yaadatona wuza.»

13 Ese: «Gaddo teyyani kaama» yifana kabaasik sinati teyyani kaamaason kur'u zagiwa uwa. Es bari boor'a kur'i barewa kur'u wuza zuuttambaase tishuna wonaas tai'sewa.

9

Samaki Betemeqdesiis Daastaki Baristan Denalo

1 Tesuni teyyani kaamaas shiiphoni sitiribarewa han daastak dey Meqdesibare faarwa.

2 Hep bagtoba faana durkani hoorera faar; maqrezinewa tarabbezane; dey maa'ani daabboose barissi faana tesuni bagtoos: «Korto» yistet faar.

3 Hepsani yinuusi orfosi fa sirki bagtoos «Kortoosi korto» yistet faar.

4 Es bagtoossi warqeni kirqiddanewa warqe maatto teyyani kaamni taabotabaas sir faar. Es teyyani kaamni tabotaassi mannaba siruk faana warqeni masubi; toshba kotta di Aaronni haaroos; dey asir ajajiisikito tichchera faana kato shu'aas siruk faaser.

5 Taabotaastak dey fa boor'ni kayimsuni ukaason kosobesiisik yinuni ulfinani kirubeliis dey faaser. Sinuntano es wuzasikitonon zuutira hash isarba isarbaasik makok aafa chimani wuza.

6 Zuuttambaase esiisimato hoorenanneen orfo maagni meya kaynuni wostobesiison koi'suk durkaniisi tesuni bagtoossi wonna wonna girsefe.

7 Sinuntano hepsani bagtoossi fa sirki bagtoossi giruniis maagni gaanynye meeni gaanynya sina bar bar koi'bawa. Sir girunaas dey woggaassin isa wona koi'ba. Bar dey teetbaasi boor'aknawa daraas daagak zagina boor'aasikna imana hannaason ephnoy sir aane girife.

8 Tesuni durkaniis faana kabaneen kortoosi korto ephpha hamni ugnaas hashnu ammanon aane kessa bestowa sinnamato korto Ayyanaas besifa.

9 Es bar dey han fa wonaasik besowa. Es effatena wuzaasik imtefa mabaasikitonewa maa'aasikitone shiiphsefe baasso kanuuson koi'ba foontonon kaynunak aane chimfa.

10 Muuni chownewa ushni chowne dey ooma ooma kayimni chowaasikito wostet faanaas han gaddo sitiriis yoona kabaneen koi'bawa.

11 Sinuntano Kiristoos yoonak faase ma'a wuzaasikito maagni gaanynye meeni gaanynya sinne ammanon kesse beste. Bar girina durkaniis akamanon inya dey yo'uba foonto. Es durkaniis asuni kushuk wosustonor dey han testooskin sinnorwa.

12 Bar kortoosi kortosi hepsa wolunoynamato isarga basa hannaasontu ephphe giriteno fizoosikitoni hannanewa zibichchaasikitoni hannane asin aane ephphe giruwewa. Es effatena wuzaasik koi'ba foonto faruni furiison innok imi.

13 Fizoosikitoni hannanewa omorusikitoni hannane maa'ak kiichche azata miini bednaas boor'ak kiina asuni meyaasta wir'tefana kabaasik ashni zinaassin baassotin kaynira korto zagunir sinnanneen;

14 Koi'ba foonto Ayyanaaski kamo teetbaason zinaba foonto maa'a zagire Ha'oosik imna Kiristoosni hannaas hayewa Ha'oosik wostonik kanuniison kitu wostoossin awune faaron arkissira kayimsunggaso?

15 Es teegte baasso Ha'oos abdik imna koi'ba foonto ristiison ephphetoosonek Kiristoos gaddo teyyani kaamaasi ganeya siniwa. Es bar dey sinnaas asuni meya tesuni teyyani kaamaasi sikalosi feesefaat wostesete boor'aassin fu'onak kitubaasikwa.

16 Makte faafo faananneen es faafooson make asus kitubaason gasasu sholsifawa.

17 Faafte kaamaas wostota feeshanaas faafe bar kitinanneen orfowa. Sinuntano faafe asus kaak feen faafena kaamaas waagba aafawa.

18 Es bari boor'a tesuni teyyani kaamaas hanna foontonon aafa zaguna wuza.

19 Tesusta Muse tumaasi ajajinon dara zuuttambaase asik make. Esseen orfo zibicchani harinnewa fizoni harinne akaneen ane woi'sire tumaasi matsafatanawa daraasatana zuutire hisoppiknawa she'a fantuni esakna wir'i.
20 Es wir'naas dey: «Ha'oos nittok ajajena teyyani kaamaasi hanna haniiswa» yirewa.
21 Esiisimato durkaniissinawa barissi wosustefa koda zuuttambaase asiistana wir'i.
22 Futok Museni tumaasimato garo wuzatano zuuttambaase hannaktu kayimfa. Hanna wuuktonoyfeen boor'ni feeshun uu aafa.

Kiristoosni Maa'a Sinaas Boor'aas Feeshun Ustonak Zagir

23 Ese han samaki wuzaasikitoni beso sina bar zuuttera han sitiriisimato kayimsonek sholsu sinna faar. Sinuntano saman sina wuzaasikito han baristan chaala sina maa'ak kayimanak sholsifawa.
24 Kiristoos futoni betemeqdesiisi beso sina barissinawa asuni kushuk keete kortoosi kortosi aane giruwe. Bar hash inno boor'a Ha'oosi sina biistonak sama hamme giri.
25 Ayhudni maagni gaanynye meeni gaanynya sina bar basar sinnoy hannaason ephphe wogga woggaasik kortoosi kortosi girifenaasimato bar teetbaason showo wona maa'a zagire imak aane giruwe.
26 Ekka sini sinfaanane han daas testenanneen kabira showo wona shana ephphetoona bar sholsuna kabawa. Sinuntano hash neyaasi koi'tak boor'aason tishkunak teetbaason maa'a zagire isarga ammanon kesse bestewa.
27 Asunik isarga kituus imtera faar; kituneen orfo dey mangsu basaasta katonak tai'nir.
28 Esiisimato Kiristoos showoni meeni boor'aason tishkunak isarga kiti. Dey boor'aason wor'anak sinnoynaron barin oodet fe baassotin fu'onak hepsa wolle yoonir.

10

1 Tumaas hanneenti yooni ma'a wuzaasik yiraratano futoni gitobaastawa. Es bari boor'a wogga woggaasik imtefa maa'aasikitonon ephphe Ha'ooski ta'efe asuni meyanon koi'sira kayim aane zagifa.
2 Tumaas koi'sira kayimsuk chimar sinfaanane shiiphok ta'efe asuni meya hepsa wolgunoy ugnak boor'aassin kayimete boor'anawa boor'besi foonto sinobesiison kanubesiissi arter sinna boor'a maa'aasi imanon beyone kaba.
3 Sinuntano es maa'aasikito wogga woggaasik boor'aason safarosonek zagirwa.
4 Omorunewa fizone asi hanna boor'aason feeshun uuk aafa chimanawuza.

5 Es bari boor'a Kiristoos;
han daasta yeefena kabaasik ekka yi;
maa'aasikitononnawa mabaasikitononna;
neekin aane sholefat;
sinuntano atuuson taak hoossit.
6 Kiichchoni maa'aasikitoknawa boor'aason feeshun uukna;
dey imtefa maa'aasikitok aane girowe.
7 Es kabaasik ta:
« ‹Ha'onaase! Matsafaassik ta chowaasik tichchenaasimato;
ne fiqadiison koi'suktu yaanwa› » yin.
8 Bar dey tesusta es wuzaasikito tumaasimato awaster sinfanaknu: «Maa'aasikitononnawa mabaasikitononna; kiichchefa maa'aasikitonewa boor'aason feeshun uuk imtefa maa'aasikitone asin aane sholowe. Es barikitok dey aane girowe» yi.
9 Tusire dey: «Ese, ta fiqadineeson koi'suktu yaanwa» yi. Esiisik hepsaniison eddebaassi wolguk tesuniison shaarefa.
10 Es fiqadineesik Yesus Kiristoos ashak isarga maa'a sinne imtena boor'a inno korto sinniwa.
11 Maagiis isarba isarbaas boor'aason tishkuk chimnoy es maa'aasikitonon wolitaafe imet wonna wonna wostefe.
12 Sinuntano Kiristoos boor'aasik isa maa'aason koi'ba foontonon isarga imnanneen orfo Ha'oosi hoi'ta teshta di.
13 Hanneen ekalo gumabaasakito basa wochoosi sikalosi sinonenneen oodana.
14 Es bar dey sinnaas korto sina baassotin isa maa'aaski kamo tuum zagina boor'awa.
15 Korto Ayyanaasnu han chowaasik innok zaala makona. Tesusta:
16 «Es wonaasikitoneen orfo;
baassoneen ane giruna teyyani kaamaas;
haniiswa yifewa Daamiis;
ta tumaason nibbesiissi foonak zaguna;
baasso kanuussi dey tichuna» yi.
17 Tusire dey: «Boor'besiisonnawa nuurubesiisonna;
hanneen ekalo;
aafa wolla safarona wuza» yife.
18 Es bari boor'a boor'aas zuuttera feeshun yistenanneen orfo boor'ni feeshun uuk imtefa maa'aas hanneen ekalo aafa foona wuza.

Ha'ooski Tai'so Sholsu

19 Ese aytaasakitono! Yesusni hannaaski kamo kortoosi kortosi girunik chima danniwa.
20 Giruniis yinuussi kamo; esiis dey basa ashaaski kamo gachna gaddo dey hayewa sina ugnaasikwa.
21 Ha'oosi keeta ha'suni hugnaba faana akam maagni feerwa.

22 Es bari boor'a mangu kanuussin kayimanik nibniison
wir'tera; atuniison dey kayma akak masera; kayma nibnewa
tuuma amantone ephpha Ha'ooski tai'soni.
23 Abdini kaamaason ima bar amanamto sinna boor'a ama-
neni abdiison ek hang unoy zaggira ephani.
24 Keeshtanaknawa ma'a wostokna guzira foonik isaas
isaasik yaadassuwo.
25 Wonna wonna uphefaafa innotna innotna zaguniistano
isa isa meya zagsefeesimato zuuttefeni baron beyaniita;
arkissiranu dey Daamiis yoona wonaas ta'baason yaadate-
faat es baron mai'sira zaguti.
26 Futoni aruuson ephpha taaninneen orfo arifat sholera
boor'a wostefaanine hanneen ekalo boor'ni chowaasik im-
toni isa maa'a aafa.
27 Sinuntano hash fu'te bar hanneenti sinni digsu
mangsuni kar'aasewa oomtesefe baassotin muuni digsu
geyaasewa.
28 Museni tumaason aata basaasta hep wedey keez asuni
meya zaala maksefaatene fakiya foontonon kitunak zagter.
29 Eekin Ha'oosi Naanin kashshi bar; akorto sinna teyyani
kaamaasi hannaason kiinsi bar; baak imte Ayyanaason me'a
bar aakkane fa akama ke'o barik sholsu sinna nittok beste-
faso?
30 «Kooni kaasto taarwa; ta sholsu kowaason kaasuna» yi
bar oo sinnamato arifeni. Esiisimato: «Ha'oos bari daraasata
mangsu kar'ar» yife Daamiis.
31 Es bari boor'a hayewa Ha'oosi kushusi gando akamanon
digsuwa.
32 Chaarefa nittok chaarenanneen hankalo showo shana
ephpha taara fakiseti zeemoti wonaasikitonon yaadatosoti.
33 Isa isa wono asuni sina mecheti; rakkateti. Isa isa wona
dey es effatena shana kar'na asuni meyaneen ane zomo sineti
boor'a shana ephpha taaseti.
34 Nitto ma'ar dey wonna wonna fooni otmanti samak
faanamato ariti boor'a taatoni meyak kenashteti. Nittor sina
foontiis oottefana kabaasik fakira es wuzason girak ephpha
taati.
35 Ese akama wossuma danati amantooson ha'utiita.
36 Ha'oosi fiqadinon zagira Ha'oos nittok imanak girina
abdini kaamaason danak fakiyak ooda sholsifa.
37 Es barik dey ekka yistera tichche:

«Es yooni bar garo wonaneen orfo yoona;
aafa dey wokana wuza.

38 Taar sina ooko asus amantok kaak foona;
sinuntano orfo wolifaanane;
barik aafa girona wuza.»

39 Sinuntano inno amanere farsoni baasso keenteno orfo wolsere tishuni asuni meeni keentewa.

11

Amantoni Chowa

1 Amanto uus abdik oodet faani wuzason han bar futok sinana uuk ephphetoowa. Aafak biistonoy wuzasonnu biister zagira faaduwa.

2 Ibeti asuni meya galata danetees amantokwa.

3 Han daas Ha'oosi kaamak testenamato aruniis amantokwa. Es bari boor'a biistefa wuza zuuttera biistonooskin wosustenamato arifeni.

4 Abel Kayelni maa'aastan wayya maa'a Ha'oosik imnaas amantokwa. Ha'oos Abelni imaason girak ephpha taafana kabaasik Abel amantok ooko sinbaason zaala makte. Abel kitifenaknu amantobaaski kamo hashnu maktedifewa.

5 Henok kitu basaasta kar'noynamato den sama oodtenaas amantokwa. Ha'oos barin ephna boor'a aane bestowe. Den oodtobaasneen sinak dey Ha'ooson girsinamato zaala maktewa.

6 Amanto foonto Ha'ooson girsuk aafa chimtona wuza. Ha'ooski tai'sefe asu Ha'oos foobaasonnawa baron sholsefe asuni meyak dey wossuma sinbaason amanonak sholsifa.

7 Hashnu aafak biistonoy wuzaasi chowak Ha'oos Noohnin teetneeson oodwa yina kabaasik Nooh Ha'ooson digok basa keerki baassotin fu'ok Merkebi wostenaas amantokwa. Nooh amantobaasik han daas boor'aasik mangsu barista katonak zagi. Nooh amantok bestefa ookooson warase.

8 Abraham kesse ristiba zagire ephphetoona dimaasta hamanak teegtefena kabaasik ay hamdifenamato aru beyfenaknu hamanak ajajamenaas amantokwa.

9 Yisaqniisimatonawa Yaqobniisimatona abdini daasta irba sinne durkaniissi diinaas amantokwa.

10 Es baron dey zaginaas zaga kaptaba faana Ha'oos koppa'ena baronnawa wostena es katamaasonna oodet feer sinna boor'awa.

11 Saara dey abdi barik ima Ha'oos amanamto sinnamato arina boor'a awune faaronnu neebaas aatfaan kophok chimnor sinfanaknu naanertonak hugna dannaas amantokwa.

12 Es bari boor'a kiti asunimato faadtefe isa Abrahamnikin samaki baakuraasimato arkira dey baarisi tesha fa fuutuusimato faadtonoy zala beste.

13 Es baasso zuuttere amanobesiisetu kitisete. Ha'oos baasso imanak teyyani kaama girina baron aane danoto. Sinuntano woksok biyaat moosesete. Han daastak irba dey oogo sinobesiison arsete.

14 Ekka maksefe asuni meya baassor sina daason oodet feesetemato ammanon besisefe.

15 Es beyye kesete daason yaadatesete sinfaanane ek wolle
hamak chimone kabawa.
16 Sinuntano hash baristan denalo sina samak fa daasontu
kaltesefe. Es bari boor'a Ha'oos baassok katama hoossina
boor'a «Ha'oni» yire teegsefaatene baron aafa iichuna wuza.
17 Abraham fattantefena kabaasik Yisaqnin maa'a zagire
imnaas amantokwa. Es abdini kaamaason ephphete Abra-
ham isa naabaasin maa'a zagire shukanak hoorere feerwa.
18 Esiisik Ha'oos:
«Yisaqni zalaasiktu teegtona» yit makera faar.
19 Ha'oos kitun kabguk chimar sinbaason Abraham
amanobaasik kitun kabinanne fa besok Yisaqnin hepsa
dani.
20 Yisaq hanneenti sinni wuzason safarok Yaqobninnawa
Hesawuninna suusnaas amantokwa.
21 Yaqob kituna wona kar'fana kabaasik Yosefni naang-
gotaasikitonon isarba isarbaasik suusnaasewa haaroosik
gimere sagadenaas amantokwa.
22 Yosef dey kituna wona kar'fana kabaasik Israelni meya
Gibtsin kesonemato makenaas dey megabaasi chowanon
awu zagsonemato ajaji imnaas amantokwa.
23 Museni kooni baasso koontefena kabaasik gada naa
sinbaason biyete boor'a taatoosa ajajinon digonoy keez assa
aachisetees amantokwa.
24 Muse dichnanneen orfo: «Fere'onni naani naa» yistere
teegtooson beynaas amantokwa.
25 Es bari boor'a bar boor'ak bestefa garo wonni giraastan
Ha'oosi asuneen ane shana ephphetooson kori.
26 Hanneenti danana wossumaason biina boor'a Giphtsiki
otmaastan denalo muudtosa boor'a salphatoos akama otma
sinbaason safare.
27 Taatoosa gi'anon dey digonoy Giphtsini daason gafkire
kesnaas amantokwa. Aafak biistonoy Ha'ooson biinanne
faaron zagire safarabaasik zagi.
28 Uuzza naanggotaasikitonon worunak ajajamte Ha'oosi
wosiya Israelni meeni uuzza naanggotaasikitonon worunoy-
namato faasikanewa harinni wir'ne asi tumaason zaginaas
amantokwa.
29 Israelni meya ichma daasta finfeesne faaron sinne she'a
baariison finesetees amantokwa. Sinuntano Giphtsini asuni
meya ekka zaguk kabesefeen zuuttambesiise asin koor'i.
30 Israelni meya Iyyarikoni ojaason naafun wona birate-
setennen orfo ojaas bogtenaas amantokwa.
31 Gerkesfa Rahab aafoni meyanon nagak ephphataana
boor'a ajajamonoy baassoneen ane kituussin fu'tenaas
amantokwa.

32 Es baristan ooma awu unarinso? Gedewonni chowaason; Barakni chowaason; Samsonni chowaason; Yoftaheni chowaason; Dawitni chowaason; Samuelni chowaason; dey raajjuni meeni chowaasi tochonon makona iyaanane wona aafa hoorona wuza.
33 Baasso amantok taatoosikitonon mersete. Futok mangsu kar'ete; imte abdiison dey danete. Eetoosa noononon kulfisete.
34 Geyaasi hugnanon tishkisete; kaaga ichma daassin aatete; hopibesiissin zag sinete. Neebok chim sinete; betire tishkuk ye gumaasin kalle kofuksete.
35 Mashkasusikito baasso keen sinfaat kiti baasotin kitun kabseten danese. Oomni meya dey es baristan denalo sina kitun kabuuson danak birmadumma kesaason beyfaat showo tesa shana ephpheteesete.
36 Oomiis dey kashistere ichchesete; oomiis wochoni ginok taatere taatoni keer ha'tesete.
37 Shu'ak ichchesete; magazik kalastesete; siifok wortesete; fantunewa fizone asi koma mayere akamanon shana ephpheteesere kabugter sinere biratesete.
38 Zaboossi; aamaasta; daasi sikalosi fa dugadugiissineen raata'sete. Han daas baassok aane malowa.
39 Es baasso zuuttere amantobesiisi boor'a baassok zaala makter sinfanaknu imte abdiison aane danoto.
40 Ha'oos innok akama ma'a wuza koppa'e. Es bari boor'a innoneen anetano baasso baasso tuum sinonek aane chimosoto.

12

Ha'oos Naanggotbaason Ke'ir

1 Shaarunimato biratoniista fa showo zaalaasikito faananneen innoosta ba'animato fayya fa wuzason zuutira dey innoosta taphtera fa boor'aason tishkira sinniista fa aato aatoni eelaason fakiyak zagira eelani.
2 Eelaniis dey inno amantooson kaputte dey koi'ba katunir sina Yesusnin biirawa. Bar sinbaastaki fa giraasikwa iyaat mesqelistaki kituni salphinaason isa wuzane zagire faadunoy mesqelistaki shanani kituuson faki. Ha'oosi zigimuni hoi'taasta di.
3 Ese oomtonoynawa abdi buggunoyna han boor'ni meeni tugga'ooson faki Yesusnin biiti.
4 Nitto boor'aneen ane kabok harinni wuukutaneen kar'a aane tugga'oweseti.
5 Ha'oos naanggotbarimato zagira ekka yit kiitina kiitooson daagetiwa.

«Naataaso! Daamiisa ke'onon kashshutaatawa;
neen ke'ifena kabaasik abdi buggutaatawa;

6 Daamiis shunna barin ke'ir;
naaba zagire biifena barin dey suusir.»
7 Ha'oos naanggotbarimato zagira faadifana boor'a
ke'ooson fakuti. Ababaas ke'unoyna naa aafferinso?
8 Naanggota sina barikito zuuttera ephpha taasefana
ke'ooson nitto dey ephpha too shakaatine oom abanikin
koontertano keerki naanggotata.
9 Es barneen denalo innotin ke'uni kooni abani meya
feeseter. Baassotin dey ulfinsittu faafeni. Eekin kaak
fook ayyanaasitoni abaniisin akamanon ajajamonik aakkak
sholsu beynirinso!
10 Baassok ma'ar sinna bestenaasimato garo wonanon in-
notin ke'isesete. Sinuntano Ha'oos bari kortooson haa'er
sinanik innok ke'ni wuzaktu ke'ifa.
11 Ke'oos zuuttera es kabaasik asu suumonaktu zagifatano
gironak zagunir sinna aane bestefa. Sinuntano leejjistere
ari asuni meyak naga tuumna ooko sinak bestefa gaanaason
danonek zagifa.

Kiitonewa Ke'one
12 Es bari boor'a goodba shaki kushuntiisonnawa hopi
giidosonna zagguti.
13 Engita bar farunaktano dimbaastan shaatera shorkonoy-
namato wochontiisik zeephto ugna hoossuti.
14 Korto fook foonoy oonu Daamiisin biyak aafa chi-
manawuza sinna boor'a asu zuuttambaaseneen ane nagak
footi. Korto fooni fook dey duudosoti.
15 Nittoossin oonu Ha'oosi otma yo'unoynamato teetni-
tiison oodti. Esiisimato dey isa suqaroni tasa ganen-
tiissi kayunoynamatonawa rakkisunoynamatona showoni
meyanon dey kiinsunoynamato teetnitooson oodti.
16 Wobeta sinna wedey isarga muuna muusikwa iyaat
uzun sinbaason waage Heesawniisimato zinaba feena asu
foonoynamato teetnitiison oodti.
17 Orfo dey Heesaw hepsa eebba dananak sholefena
kabaasik es eebbaas kaltenamato arifeti. Waasitnu es eeb-
baason guzire sholefenaknu danak aane chime. Harmire
woluknu isa ixa aane dane.
18 Nitto kushuk tai'tefa dey kiichchet fa Siinaki aamaaski*;
ek ki'naaski; dey ek talmaaski; ek ipuwaaski aane kar'eti;
19 Ululleni kaama wedey maktet fa kaamaas odtefanaaski
aane kar'eti. Es kaamaason ode asuni meya: «Hanneen ekalo
ooma kaama innok maktonaata» yit shiiphsete.
20 «Waaga aamaason ta'ifaanane
shu'ak ichchera kitun.»

* **12:18** «Siinani aamaaski» yifa bar Girikni matsafaassi aafa

yifa ajajiis fayna boor'a wor'ak aane chimoto.
21 Biiste wuzaas akamanon digsu sinna boor'a;
Musenu: «Digen; dey korkin» yi.
22 Sinuntano nitto Tsiiyonki aamaaski tai'setiwa; bar dey hayewa Ha'oosi katama samaki Yerusalemwa. Girak zuuttese showo kuma faadtoni Ha'oni wosiyaasikitoki tai'seseti.
23 Sunbesiis samak tichchena; uuzzani meeni maabaraaski; zuuttambaase asiista mangsu kar'ni Ha'ooskinawa tuum sinaason dane ookoni meeni ayyanaasikitokina tai'setiwa.
24 Gaddo teyyani kaamni ganeya sina Yesusniki; Abelni hannaastan wayya sina baron makefa barkinawa wir'te hannaaskina tai'seti.
25 Es baron makefa baron aafa ephphatooni wuza unoytimato arutiwa. Es Ha'o asuniki kamo daastak makefana kabaasik aafa odoni wuza yise baasso aatte kesa shaksetennen eekin arutiwa yistera saman makte baron ephpha too shakaanine aakkak aatte kesak chimanirinso?
26 Es kabaasik kaambaas daason shorki. Sinuntano hash «Daason koi'ba sinnoynaron isarga hepsa samaason gedda shorkuna» yit teyya giri.
27 Es: «Isarga» yifa kaamaas besifanaas shorkonoy wuzaasikito zagira foonak; shorkefa bar wedey teste wuzaasikito tishiktonir sinbaasongwa.
28 Ese inno shorkonoy taatooson ephphatoonir sinna boor'a Ha'ooson galattoniwa. Barin girsuni ugnak ulfinaknawa digak barik wostoni.
29 Futoosik Ha'oniis kiichifa geyawa.

13

Ha'ooson Girsifa Wosto

1 Wonna wonna nittotna nittotna ayna ayna asi keeshtanniti foon.
2 Irbanin ephphe irbasuuson daagotiita. Ekka irbani meyanon ephpheteesere irbasit feeseten isa isa meya arunoy Ha'oosi wosiyanon ephphe irbasisete.
3 Baassoneen ane taatetine faaron zagira taatoni meyanon safaroti. Nitto dey baassosimato shana ephpheteerne feer sinna shana ephpheteesefe baassotin safaroti.
4 Ephne girune zuuttambaase asik ulfinto sinun. Wobeta sinefe baassostanawa gerkesefe baassostana Ha'oos mangsu kar'nir sinna boor'a abane intone amanto yo'gisere ephne girune asin kiinsusoneeta.
5 Waagni keeshtanaastan wokti; Nittok fayiis hoorona; Ha'oos: «Aafa ha'una wuza; dey isanne aafa beyana wuza» yiwa.

6 Es bari boor'a amantok;
«Daamiis taan argasuna;
aafa digona wuza;
asu taan awu zaguk chimnirin?» yifeni.

7 Ha'oosi kaamanon zeemme nittok make zoonsinti-
isakitonin daagotiita; baasso foosonnawa wostobesiisi
gaananonna safarok amantobesiisik zoonustosoti.

8 Yesus Kiristoos hazo sinun hawung dey koi'baneen kar'e
barnurwa.

9 Ora ora tesa assuk oottera hamatiita. Nibniis muuni
sitiriison oodak sinnoynamato Ha'oosi otmak sinfaanine
ma'arwa. Es muuni sitiriisik zoonuste asuni meyak aane ke'a.

10 Inno imfeni shoo'a faar. Sinuntano durkaniissi woste-
sefe maagni meya es maa'a imtefana shoo'aasta fa muuson
ephphe muu aane faqqadtowa.

11 Ayhudni meeni maagni gaanynye meeni gaanynyaas
boor'ni fakini dana imfa waagni hannaason ephphe kortoosi
kortosi girife. Sinuntano kiti waagaasi asha ke'eessin gero
kessa kiichchefa.

12 Esiisimato Yesus daraasin basa teetni hannaasik korto
zaguk katamaasi finynyaneen gerakalo shana ephphete.

13 Ese inno dey ke'eessin kessa barki hamani. Bar eph-
pheteena Salphinaason haa'er siinani.

14 Inno hanneenti yooni katamaasontu oodtifenitano han
daastak zagira fooni katamani aafawa.

15 Ese Yesus Kiristoosniki kamo galatni maa'aason yee-
tunoy Ha'oosik imani. Esiis dey sunbaasik zaala makefa
noonooskin imtoni galatni gaanaaswa.

16 Ma'a wuza zagusonnawa nittok fayiison oomiisik
haa'asonna daagotiita. Ha'ooson girsifaas es effatena
maa'aaswa.

17 Nitto zoonsiisakitonik ajajamoti. Baasso ha'suusi sikalosi
sinoti. Baasso nitto kaasi chowak mamustosone wuza faar
sinna boor'a guziretu yersefe. Nitto baassok ajajamefaatine
wostobesiison girak wostosone. Es bar sina shakaanane wos-
tobesiison suumoktu wostosone. Es bar dey nittotin miir'er.

18 Innok shiiphoti; kayma kanuni faar sinnamato futok
ariratu faani. Aaffa ugnaknu sinun ma'a amalak fooniktu
safarefeni.

19 Akamanon guzira shiiphotik zaggira mamsifanaas tap-
tak nittoki wolla yoonakwa.

Koi'aastaki Eebba

20 Fantuusikitoni keemer sina arki Daamni Yesusnin koi'ba
foonto teyyani kaamni hannak kitun kabgi nagani Ha'oos;

21 Fiqadibaason koi'suk chimatik ma'a wuza zuuttambaase
asik nittotin tuum zagawung. Baron girsuni wuzason dey

Yesus Kiristoosniki kamo innoossi zagun. Yesus Kiristoosnik koi'ba foontonon ulfina sinun! Aamin!

Koor'uba

22 Ayni meyane! Han nittok kawunanon tichina han kiitoni wosiyaason fakiyak ephphatootik zaggira shiiphefawungwa.
23 Ayni Ximotiyos taatoni keerun kesnamato arutik sholefaungwa. Tai'non hani yeefaanane barneen ane yaara nittotin biyanawa.
24 Nittotin zoonsife baassoknawa Ha'oni asuni meyakna zuutira naga makoti. Xaliyanun sina baasso naga nittok ooshshesete.
25 Ha'oosi otma nittoneen ane sinfawungwa! Aamin!

Yaqobni Wosiya Gachgiru

Han Yaqobni wosiyaas wonna wonnati fooniisik zoonsiya sinni safaraba epho sinfaat tichchenaas han daasta siktere feese asire heppe asteserisikitokwa. Tichi bar techmaason ammanon wostota feeshuni ugnaason; kiristanani wol irbasit foonewa amalane asik zoonsiya sinni wuzasikitonon amma sina besoba faana wollak makefe. Tukam sinni chowaasewa otum sinni chowaase; fatanani chowa; ma'a amalani chowa; koonani chowa; amantonewa ma'a amalane; termani mai'newa mangune; techumni chowa; wol faassoni chowa; beegantonewa garamne asi chowa; oomiisata mangsuni kar'ni chowa; teetoni chowa, fakini chownewa shiiphone; kiristanani meya zagsonek sholsifa giddine asin isarba isarbaasik kotte tichi.

Wosiyaas kiristinnani kaani amantonewa wostota feeshuni chowaason mai'sira besifa.

Matsafaas Sir Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1*
Amantonewa techumne *1:2-8*
Tukamanewa otumne *1:9-11*
Fatana *1:12-18*
Ha'oosi kaamanon odonewa zagune *1:19-27*
Koru zagtonoynamato imte kiito *2:1-13*
Amantonewa wostone *2:14-26*
Kiristananawa terumbaase *3:1-18*
Kiristananawa han daase *4:1—5:6*
Showo tesa wuza imte kiito *5:7-20*

Yaqobni Wosiya

1 Daasi biratota boktere feese asire heppe asteserisikitok Ha'oosirewa Daamni Yesus Kiristoosni wostinynya sina Yaqobnikin woste wosiya; naga nittok sinfawung.

Amantonewa Techumne

2 Aytaasakitono! Showo tesa fatana nittoosta kar'fana kabaasik nittotin girsuni wuza dantinne faar zagira faaduti.

3 Amantontiisi fattanto fakiyak chimme fooson arutikwa.

4 Fakiyak chimme foontiis isanne yo'unoynamato tuum sinna footik zagir sinungwa.

5 Nitto ganeyaassi techmaba yo'ina asu feefaanane korunoy garamak imfa Ha'ooson shiiphowowa. Bar dey imanawa.

6 Sinuntano hep safaraba feena bar siru tugaan ekna
hangna shorket kuni baarini akane feer sinna boor'a ek hang
unoy amantok shiiphowowa.
7-8 Hep safaraba feena bar ugunbaastak ekna hangna
shorket yerefe bar Ha'ooskin isa wuzane danninne faar sinna
barik bestonaatawa.

Tukam Asunawa Otum Asuna

9 Foobaasik tukam sinne fe ayiis Ha'oos barin den teggunir
sinna boor'a girowowa.
10 Esiisimato dey foobaasik ottere fe ayiis Ha'o daa
kessaanane girowowa
11 Asuni otma kuwani fur'nimato woottonir; awa kiichi-
fana kabaasik kuwaasonnawa fur'asonna ichinsir; fur'aas
dey woottera gadabaas tishir. Esiisimato otum asu wostok ek
hang yifet tishifewa.

Asuniista Kar'fa Fatana

12 Fatanaason fakiyak chima barik Daamiis abdini
kaambaasimato Ha'ooson shunefe baassok kaani akililiison
imana. Es bari boor'a fatana basaasta kar'fana kabaasik
chimme aatfe asus suustowa.
13 Ha'oos mangu wuzak aane fattantefa; esiisimato bar
dey ooninnu mangu wuza zagunak aane fattanefa. Es bari
boor'a oonu sinfaanane fattantefena kabaasik: «Ha'oos taan
fattanewa» unatawa.
14 Sinuntano asu teetbaasi mangu eenantok zatterenawa
eshtefena kabaasiknatu fattantefewa.
15 Estan mangu eenantobaas naanertera boor'aason
koonifa; boor'aas dey dichcha kitu teshshefa.
16 Keeshtefana aytaasakitono; eshtotiitawa.
17 Ma'a imaasewa tuuma eebbaase zuuttera den
Ha'ooskingwa. Es bar dey yiraranimato shaatonoy wedey
sooltoba foonto chaarefni aba Ha'ooskingwa.
18 Ha'o testo zuuttambaase asi uuzza sinanik bari fiqadiisi-
mato futoni kaambaasik innotin tanewa.

Odeni Baron Wostota Feeshu

19 Keeshtefana aytaasakitono! Asu isarba isarbaas odok
tapter sino. Wolloknawa gi'tokna taptonor sino.
20 Esiis dey asuni gi'a Ha'oos sholefana ooko sinne fooson
foonik aane zagifa.
21 Es bari boor'a kiinaasonnawa tuumma fa manguusonna
zuutira nittoostan woksaat Ha'oos nitto nibaassi kunsina
kaantiison fatuk chimni kaambaason ma'a nibak ephpha-
tooti.
22 Kaambaason odere wostota feeshir sintitano teetnitiison
eshet baak oder sinatiita.

23 Kaambaason odere wostota feeshunoy asu teetbaasi
gitonon inkaliissi* biya asune feerwa.
24 Es asus aafbaassi biire hamfaat geregere dey bar awune-
feer sinnamato daagefe.
25 Sinuntano birmadumma kisuni yo'uba foonto tumaason
gasasire biire barik chimme fe bar odere daager sinnoynam-
ato wostota feeshife bar wostefena wostoosik suustowa.
26 Terumbaason oodnoy: «Ha'oosontu shiiphedifanr» yife
asus teetbaasontu eshfewa. Basa Ha'oni shiiphoos dey
waagba aafawa.
27 Aba Ha'oosi sina kiinba foonto shiiphoos: «Aba intobaas
kitina naanggotaasikitonon; esiisimato dey teegobesi kitina
mashkasusikitonon rakkobesiisik argasu; teetniison dey han
daastaki fa kiina wuzaassin oodawa.»

2

Asunin Koru Aane Sholsifa

1 Aytaasakitono! Ulfinto Daamni Yesus Kiristoosnik
amaner sinfaatine asunin korutiitawa.
2 Ese hep asuni meya nitto zuuttera faatiista yoosone; isaas
Warqeni gila yeettonawa gada maya mayo otum asu; hepsaas
kiina maya mayo tukam asu;
3 Gada maama mayo asusin ulfinsuk: «Han tega dimaasta
duwa» iyaat tukamiisin dey: «Ne Ekesta yerowa wedey da
wochonaassi duwa» yifetiwa.
4 Eekin nitto ganeyaassi asunin koru faanamatotanoso
besifanari? Dey asunin korire mangsu kar'fe daanynyane
faatirtanoso?
5 Shunto aytaasakitono! Odotiwa! Ha'oos baron amanok
otum sinoneknawa baron shunefe baassok abdik imna bari
taatoossi girsonekna han daastaki fe tukamiisin aane tee-
gowanoso?
6 Sinuntano nitto tukamiisin kashshitir; nittoosta rakko
katifeesnawa mangsuni kar'ni keer taamefees otumni mey-
atenoso?
7 Nitto teegtefeti ulfinto Kiristoosni sunaason me'esefees
baassotenoso?
8 Korto matsafaassik: «Asusin zuutira ne teetaason shunfa-
taasimato shunwa» yistera tichchenaasimato Ha'oosi taatoni
tumanon oodfaatine ma'aron zagitiwa.
9 Sinuntano asunin korifaatine boor'a wostetirwa. Tumaa-
son dey aatnitiisik waqastetirwa.
10 Ha'oosi tumanon zuutire oodaat isaron yo'gaanane zuut-
tambaase asin oodnor sinnetu faadtona.
11 «Gerkesatiita» yi Daamiis: «Worutiita» yiwa. Gerkesa bey-
faat worifaatine tumaason aane oodetiwa.

* **1:23** Inkal uus mastodi

12 Wolumnitiisewa wostontiise birmadumma kisuni tumaas mangsu kar'ana asuni meenimato sinti.
13 Ha'oosi mangsuni kar'a fakiya zagunoy asusik fakiya aane zagifa. Fakiyaas dey mangsuni kar'aason mererwa.

Amantonewa Wostone
14 Aytaasakitono! Isa asu: «Amantona faar» iyaat es amantobaason wostok besu shakaanane basa amantoos awu ke'nirinso? amantobaas barin fatuk chimniroso?
15 Mayone maamnewa muusone muune turukse ay wedey eet faasefaanane;
16 Nittoossin isar: «Maar'on hamoti, nittok gumun; gawuti» iyaat muusone baron wedey atubesiista mayone baron ima shakaanane baassok awu ke'nirinso?
17 Esiisimato wosto foonto amantoos teetbaasik kituwa.
18 Sinuntano isa asu: «Ne amantone faar; ta dey wostona faar; amantoneeson wostoneestan oor kisira besuwa» yifer feefaanane ta dey: «amantonaason wostonaasik besunawa» una.
19 Ha'oos isar sinnamato amanetar; es bar dey ma'ar; kiina ayyanaas dey es baron amaner; digera korkir.
20 Ne gowwa asu! Wosto foonto amantoos ke'nirne faar sinna neek bestefawoso?
21 Abani Abraham naaba Yisaqnin maa'a zagire shoo'aasta imna kabaasik wostok Ha'oosi sinak ooko sinne aane bestowenoso?
22 Es bari boor'a amantobaasewa wostobaase isarik hamnamatonawa amantobaason dey wostok yo'uba foonto zagire besinamato aane biyenoso?
23 Matsafaassi: «Abraham Ha'ooson amane; amantobaas dey ooko sinna faadte» yiste bar ko'i. Bar dey Ha'oni koon sinne teegte.
24 Ese asu ooko sinne faadtonaas amanto bar barik sinnoynamato wostokneen sinnamato biyatawa.
25 Esiisimato gerkesa sina Rahab sinfa asus Israelni aafoni meyanon ephpha aachira ooma ugnak kofkubaasik wostok ooko sinna aane faadtowanoso?
26 Kaa sirun kesna ashaas kitu sinnamato wosto foonto amanto dey kituwa.

3

Terumni Ooda
1 Aytaasakitono! Assinynya sina innoosta akama mangsuni kar'a yoonir sinnamato arsetir sinna boor'a nittoossin showobesiis assinynya sinoneetawa.
2 Inno zuuttamniise showo wuzak daagenirwa. Wollumbaasik tuusa'onor feefaanane termabaason dey oodak teetbaason hai'suk chima zag asuwa.

3 Fazaasikito innok ajajamtonak noonobaassi lugama gedfeni; estan fazaason sholeni daa zatfeni.
4 Merkebiisikitonon dey biitwa; awune faaron akama sinfanaknawa dey akama hugnaba faana siruk tugter sinfanakna merkebiison kalfe bar kiisku marik bar sholena daa kalfewa.
5 Esiisimato terma atuussin kiisku sinfaat showo wuza zaginar yittu ge'fa. Akama buur'us garo kiisku geyak aakkak kiichchera tishifanamato gasasutiwa.
6 Termaas dey geyane faarwa; atuniisi billitiissin bar mangu wuzak tuumma fa han daasne faarwa. Atuniison zuuttira kiinir. Geeni tir'maassin kesfa geenimato asusa foonon kiichir; bar dey kiichcher.
7 Han daasta fa gonyo, kasa, nibbaasik zayifa barewa, akaassiki fa testoose zuuttera leejjiste. Barikitonon dey leejjisiwa.
8 Sinuntano termabaason leejjisunak chimar oonu aafewa. Bar dey kiichira worifa marzi barissi tuumma faana beysaba foonto mangu wuzawa.
9 Barik Daama Ha'ooson galattefeni. Dey Ha'oosi gitok teste asusin erwifeni.
10 Isa noonoossin galatnewa erwine kesfa; aytaasakitono! Es bar ekka sinanak aane sholsifawa.
11 Isa kor'aassin mangu akanewa ma'a akane kesak chimniroso?
12 aytaasakitono, Balasini i'oos bunni gaana gaananak chimniroso? Wedey wayinini i'oos balasini gaana gaanak chimniroso? Esiisimato mangu kor'aassin ma'a aka kesak aane chimfawa.

Saman Imtefa Techmaas

13 Nittoossin techum wedey gasasuba faana asu oonso? Ese techumaknawa shuphakna wostena wostobaason ma'a foobaasik besuwowa.
14 Sinuntano mangu koonanewa teetni shunne nibnitiissi faafaanane es techmaasik teetotiita; futoosta dey eshatiitawa.
15 Effatena techma bestefanaas han daastan; asunikinnawa; sexanaaskinnatano Ha'ooskintawa.
16 Koonanewa teetni shunne faana dimaasta nagani turkunewa mangu wostone zuuttera faarwa.
17 Sinuntano den Ha'ooskin yaafa techmaas zeemma kayma, naga shunar, garama, ajajamer, fakiya zagir, ma'a gaanba faanar, korunewa tane feer aafe uba foontowa.
18 Naga sholsefe baasso naga bukere ooko sinni gaana zuutisefe.

4

Han Daastaki Mangu Wuzason Shunatiita

1 Nitto ganeyaassi fa neeboosewa faassoose ayin yaarinso?
Nibnitiissi neebefa ashnitiisi mangu eenantooskintanoso?
2 Isa wuzni danak eenantetir; sinuntano aafa danati wuza.
Dey Koonetir faassetir; es baristan denalo dey asunin woritir;
aane shiiphefeti sinna boor'a aafa danati wuza.
3 Shiiphontiis mangu safarak ashnitiison girsunak sinna
boor'a shiiphontiisi wolgunon aafa danati wuza.
4 Amanamtonti foonto nittono! Han daastaki wuzaaso
shuna Ha'oosneen faasso sinnamato aane aruwetinoso? Ese
han daastaki wuzason shunfe bar zuuttere Ha'oosi guma
siniwa.
5 Eekin korto matsafaassi: «Ha'oos innoossi kunsina bari
ayyanaas barik foonik mai'siratu koonefawa» yira makenaas
baaknoso?
6 Esiisimato dey matsafaassi: «Ha'oos ge'fe baassotin
oomter; sinuntano shuphefe baassok otumbaason imana»
yifana boor'a Ha'oos imfana otmaas zuuttambaase asiistan
denalowa.
7 Ese Ha'oosik ha'uti; sexanaason guwoti; bar dey nit-
toostan wokana.
8 Ha'ooski tai'soti; bar dey nittoki tai'sona. Nitto boor'ni
meyane! Kushuntiison kaynuti; hep safaranti faana nitto
nibnitiison kaynuti.
9 Mai'sira rakkatoti, suumoti, waasuti. Mi'nitiis waasak
soolton; girantiis dey suumok soolton.
10 Daamiisa sina teetnitiison daa ephti; bar dey nittotin den
tegguna.

Mangsu Kar'atiita

11 Aytaasakitono! Nittotna nittotna hamatotiitawa. Ay-
baasin me'fe bar wedey aybaasata mangsu kar'fe bar Ha'oosi
tumani mangunontu makefe; dey tumaastatu mangsu kar'fe.
Ne tumaasta mangsu kar'faatane tumaasta mangsu kar'artu
sinatatano tumaason oodar aafa sinata wuza.
12 Tumaason imniisewa mangsu kar'niise isa Ha'ooswa.
Fu'oknawa tishkukna chimniis dey bar barwa. Eekin asusata
mangsu kar'fees ne oonso?

Nitto Teetni Safarantiista Teetotiita

13 Ese odoti: «Hash hawung wedey wono hantan kabira
isa katamasi hamaniwa; isa wogga esta diira nagadera
buu'suniwa» yifeti.
14 Sinuntano wono sinni baron aane arifeti; kaantiis aam-
banso? isarga biistefaat wolla tishfa furutuusne faatirwa.
15 Es baristan zeemma: «Daamiisa fiqadi sinfaanane han
baron wedey ek baron zaguni» utik sholsifawa.

16 Sinuntano nitto es baron shakaattu teetnitiisik ge'feti dey
teetefeti; es effatena teetoos manguwa.
17 Ese ma'aron zagunak sholsu sinbaason arifet zagu bey-
baas es bar barik boor'awa.

5

Otumni Meyak Imte Ke'o

1 Ese nitto otumni meya odotiwa! Akama shana nittoosta
yoonir sinna boor'a chaagga waasuti.
2 Otumnitiis zuuttera kuupana; maynitiison dey konymar
muuna.
3 Warqentiisewa birrintiise shiira mangiwa. Bari shiyaas
dey nittoosta zaalawa. Ashnitiison dey geenimato kiichuna.
Han ko'i wonaassik otma zuutitiwa.
4 Ese odotiwa! Foshnitiison zuuti wostinynyaasa waaga
nittoosta kunfaat chaagtifawa. Es baasso chaagaason zuut-
tambaase asiista hugnaba faana Daamiis odewa.
5 Ma'a fooknawa girakna atuntiison shuktonak hoorera
yere miinimato kuulsitiwa.
6 Nittotin tugga'onoy kayim mangsubesi foonto meyanon
mangsu baassosta kar'eti dey woritiwa.

Daamiisa Wolle Yoonon Fakiyak Ooda

7 Aytaasakitono! Daamiis yoona kabaneen fakutiwa.
Bulinynyaas daabaas begani iroosewa yeeshuni iroose
asin danin ma'a gaana imananneen fakiyaktu foshbaasi
gaananon oodfewa.
8 Daamiis yoonak ta'i sinna boor'a nitto dey esiisimato
fakira abdik chimti.
9 Aytaasakitono! Nittoosta mangsu katonoynamato nit-
totna nittotna unyusotiitawa. Mangsu kar'ni bar yoona wona
kar'iwa.
10 Aytaasakitono! Daamiisa sunak makse raajjuni meya
shanaason fakiyak ephphetook beso sina baassotin biitiwa.
11 Esiisimato dey fakiyak chimme aata baassotin: «Su-
ustowa» yifeniwa. Iyyob dey aakkak fakinamato odetiwa.
Daamiis dey koi'baasta barik zagina baron biitiwa. Daamiis
fakir dey kenashter sinbaasontu besifa.
12 Aytaasakitono! Zuuttambaase asiistan denalo den
samak wedey han daastak wedey ooma isa wuzakne tewu-
tiita. Wolumnitiis Aa sinfaanane Aa; indaane sinfaanane in-
daane uti. Ekka sina shakaanane nittoosta mangsu katerwa.
13 Nitto ganeyaassi rakko basaasta kar'na asu feefaanane
shiiphowowa. Giret fe asu feefaanane bar Ha'oosik galatni
gaama gaamowowa.

14 Nitto ganeyaassin mette asu feefaanane betekiristanini
kur'uni meyanon barki teegowowa. Baasso dey Daamiisa
sunak zayiti woshshire barik shiiphosoto.
15 Amanere shiiphoos mettaniisin fatir. Daamiis dey es
merobaassin fatuna; Boor'ba faafaanane feeshun ustona.
16 Nittotna nittotna boor'nitiison harmuti. Merontiissin
farutik isaas oomiisik shiiphowo. Ooko asuni shiipho gaanba
faar dey akama hugnaba faarwa.
17 Eeliyas innone fe asuwa; iro ichnoynamato zaggire shi-
iphen keez wogganewa issun assane daasta iro aane icha.
18 Hepsa dey wolle shiiphen saman iro kere. Daas dey meya
kaygi.
19 Aytaasakitono! Nittoossin isar futoni ugnaastan shaate-
faan oomiis es asusin wolgifaanane;
20 Boor'inynyaasin boor'baassin wolgife bar
boor'inynyaasa kaanon kituussin fu'enamatonawa akama
boor'baasi fakiyanon dananak zaginamatona aruwowa.

Wosi Phexirosni Issonsa wosiya Gachgiru

Wosi Phexirosni tesuni wosiyaas tichchenaas wosibaassi «Ha'oosi korto dara» yistere teegtesefe baassoknawa garo Iisiyani yeeshdaaki dimaassi siktere feese kiristanani meyakwa. Wosiyaas arkiron biifanaas amantobesiisi boor'a kabugtonewa rakkone baassosta kar'faan feretife baassotin chinuknawa zagguknawa. Tichibar es baron zaginaas kitubaason, kitun kabubaason, wolle yoobaasi abdinon makefa Yesus Kiristoosni misirachchuni kaamaason feretife baassok yaadassukwa. Yesus Kiristoosni kaason beso zagisere biyak rakkooson fakiyak ephphetoo sholsifanamato makefe. Es barneen tusire shana amantobesiisi kaymanon fattanonir sinbaason «Yesus Kiristoos wolle yoona wono» baassok sholsi waagbesiison danonemato makefe.

Tichibar shanaassi fakusonek chinubaastan ooma feretisefe baasso Kiristoosni zoonsi foosonek sholsifanaasne faaron foosonek makefe.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-2*
Ha'oosi fatuni yaadata *1:3-12*
Korto kaak foosik imte kiito *1:13—2:10*
Rakkoni wono kiristanani ha'su *2:11—4:19*
Kiristanani meeni garamani wosto *5:1-11*
Koor'uba *5:12-14*

1 Yesus Kiristoosni wosi sina Phexirosnikin, Pantos, Galatiya, Kephadokiya, Iisiyanawa Bitaniyana asiissin siketere irba sinere feese Ha'o korina baassok;
2 Aba Ha'oos zeemma arira Yesus Kiristoosnik ajajamtok harinbaasik wir'tera Korto Ayyanaaski kamo korto sina nittok; Ha'oosi otumnewa nagane nittok arkifawungwa.

Hayewa Abdi

3 Yesus Kiristoos kitun kabubaasik hayewa sina abdiison innok imma; akama fakibaasik gaddo koontok innotin bari naanggota zagi Daamni Yesus Kiristoosni Aba Ha'oosik galata sinfawungwa.
4 Bar den samak tishunor; mangunoy dey kur'unoy hoorera fa risti nittok hoossi.
5 Nitto dey koi'ni wonaasta yooni faruuson amantooski kamo Ha'oosi hugnak oodtera faasetir.
6 Hash showo tesa fatanak garo wonniron fattantefetiknu es fatanaasik girotiwa.

7 Es fatanaas nittoosta kar'naas nitto amantoos zaga sinbaason besukwa; tishuni warqeesnu geesi giriratu kesfawa; warqeestan denalo sina ulfinto amantontiis esiisimato fattantonak sholsifawa. Es fattantera kesa amantontiis Yesus Kiristoos ammanon wolle yeefena kabaasik galata, ulfinnewa kaphustone nittok imana.

8 Yesusnin biinoyfaagedo shunfetiwa; hash biya beyfetiknu barik amanesetiwa; ekka yistera makok chimtonoy ulfinto gira girotiwa.

9 Amanera oodfeti kaantiisi farunon danatiwa.

10 Nittok imtoni Ha'oosi otmani raajiison make raajjuni meya han faruusi chowanon mai'sire tu'nit feeseter.

11 Baassossi fa Kiristoosni Ayyanaas Kiristoosnista kar'ni shanaasonnawa es shanaasneen orfo danana ulfinaason besira faar. Baasso dey es wuzaas zuuttambaase aagenawa aakkakna sinanamato tu'nire feeseter.

12 Es raajjuni meya wostet feesetees nittoktano baasso teetaasikta sinnamato baassok ammanon bestera faarwa. Nittok wostesetees saman wostera ya Korto Ayyanaaski kamo misirachchuni kaamaason hashti nittok makse asuni meya maksete baron ammanon kisire besukwa. Es baron dey Ha'oosi wosiyaasikitonu biyosonak eenantet faaserwa.

Korto Fook Fo

13 Es bari boor'a nibnitiison guzgira hooroti; teetnitiison ha'suti; Yesus Kiristoos ammanon wolle yeefena kabaasik danati akama faruusi otmanon danatik tuuma abdinti foon.

14 Ajajame naanggota sintitano arunoy zeemoti faafeti mangu eenantoosik zoonustotiita.

15 Sinuntano nittotin teege Ha'oos korto sinnamato nitto dey foonti zuuttambaase asik korto sintiwa.

16 Korto matsafaassi: «Ta korto sinna boor'a nitto dey korto sinti» yistera tichchewa.

17 Ooninnu korunoy isarba isarbaasik wostobaasimato mangsu kar'ni Ha'ooson: «Aba» yira teegsetir sinfaanane han daastak irba sinna faafeti kabaasik Ha'ooson digak footi.

18 Nitto abantiisatan waraseti ke'noy foossin furtetiis tishuni birrik wedey warqek sina beybaason arsefetiwa.

19 Sinuntano nitto furtesetiis zina wedey mudaba foonto kayma fantu sina Kiristoosni ulfinto hannaasikwa.

20 Bar kortenaas han daas testonoyfeen zeemma sinfanaknu hash koi'ni neyaastak nittokwa iyaat ammanon kesse beste.

21 Yesusnin kitun kabgira ulfina ima Ha'oosik amanosotiwa; esiisik amantontiisewa abdintiise Ha'oosta sinanawa.

22 Amanynyi meyak keeshtannitiis kayma keenak sinanak
futoosik ajajamok kaantiison kaynitiwa. Es bari boor'a nit-
totna nittotna zaggira nibnitiissin keeshtosotiwa.
23 Hepsa koontesetiis hayewa sina koi'ba foontonon zagira
faafa Ha'oosi kaamak tishunoy zalaassintano tishuni zalaass-
intawa.
24 Matsafaassi maktenaasimato:
«Asu zuuttambaase kuunimatowa;
ulfinbaas dey buur'uni fur'aasimatowa;
kuwaas ichimana; fur'aas dey woottona.
25 Sinuntano Daamiisa kaama;
koi'ba foontonon zagira foona»
Nittok makte misirachchuni kaamaas esiiswa.

2

Hayewa Shu'newa Korto Daraasna

1 Ese mangu wuzason zuutira, eshaason zuutira, sin-
noy sinne bestooson, koonaason, hamatooson zuutira kisira
ha'utiwa.
2 Hash koonte daaga naanggota shaabo sholefanaasimato
nitto dey faruntiis dichet hamanak kayma Ha'oosi kaamanon
sholoti.
3 Es baron dey zaguk chimatiis: «Daamiis ma'ar sinbaason
bechchira biyatinewa»
4 Es bari boor'a hayewa shu'a sina Daam Yesusniki tai'soti;
es shu'aas asuni meya kashshisere ha'seter; sinuntano
Ha'oosi sinak ulfinto waagba faanarwa.
5 Daam Yesusniki tai'sosotiis es heyewa shu'aasimato
Ayyanani keya sinna keetotikwa; esiisik Yesus Kiristoosniki
kamo girsuni Ayyanani maa'a Ha'oosik imatik korto maagni
meya sinatiwa.
6 Korto matsafaassi:
«Ese kortonewa ulfintone;
sina kajjaastaki shu'aason;
tsiyonuk duusunawa;
barik amanefe bar;
isanne aafa iichchonawuza»
yistera tichchewa.
7 Ese amanefe nittok han shu'aas ulfintowa; Sinuntano
amanonoy baassok matsafaassi:
«Shu'ni keyaason keer'efe baasso kashshisete shu'aas;
keyaasik kajjani shu'a sini» yifa.
8 Dey: «Asuni meyanon tuusa'suni shu'a;
dey gansuni kaa'o sini.»
Es tuusa'sonees dey kaambaason ajajamo beyete boor'awa;
imtesetees es barikwa.

9 Sinuntano talmaassin diinqi chaarefbaaski nittotin teege Ha'oosi diinqi wostonon awasutik korte koonto; taatoni maag; Ha'oosi korto darawa.
10 Nitto zeemo Ha'oosi daratewa; Sinuntano hash Ha'oosi darawa. Zeemo fakiya aane danoweti; sinuntano hash fakiya daneti.
11 Inno meyane! Han daastak nitto irba dey geroni asu sineti boor'a kaantiison neebefa ashnitiisi eenantoossin wokatik shiiphefawungwa.
12 Awuzakne: «Mangu wuza zagse meyawa» yisere hamatesefeknu Ha'oosi mangsuni kar'ni wono amanonoy asuni meya ma'a wostontiison biisere Ha'ooson galattosonek baasso ganeyaassi faafeti kabaasik ma'a amalanti foongwa.
13 Daamiisikwa iyaat ha'sife meyak ajajamtosoti; es baristan dey nittoostan denalo sinete boor'a taate meyak ajajamoti.
14 Daason ha'sife baassok dey ajajamoti; es baasso mangu wuzason zagsefe baassotin ke'usonek; ma'a wuzason zagsefe meyak suusonek taate meeni taatoos wosina meyawa.
15 Es bari boor'a ma'a wuzason zaguk gowwani meeni ke'noy wollaason shaakkusonek zagutik Ha'oosi fiqadiwa.
16 Ha'oosi wostinynyanimato sinna dey birmadumma kesa asuni meenimato footitano birmadummantiison mangu wuzaasi yinu zagusotiitawa.
17 Asu zuuttambaase asin ulfinsuti; ayni meyanon keeshtoti, Ha'ooson digosoti, taatosin ulfinsuti.

Kiristoosni Shanaasi Beso

18 Wostinynyani meyane; Daamnitiisa kitonin ulfinsuk ajajamosotik sholsifa. Es ajajamotiis dey ma'a meyaknawa garam meyakna sinnoynaron manguni meyaknengwa.
19 Asu galata danfenaas mangsunoy shana ephpheteefena kabaasik Ha'oosikwa iyaat fakifaananewa.
20 Mangu wuza wostefaani ke'o kar'in fakifaatine aro galata danatirinso? Sinuntano ma'a wuza wostefaat shana ephpha taafeti kabaasik fakifaatine Ha'ooskin galata danatiwa.
21 Nitto teegtetiis es barikwa; basa ugnaasik zoonustotik Kiristoos nittokwa iyaat shanaason ephpheteere nittok beso siniwa.
22 Bar isa boor'a aane wostowe; noonobaassin dey esha wolla aane kesa.
23 Barin me'efe kabaasik wolgire aane me'e; shanaason ephpheteefena kabaasik futok mangsu kar'ni Ha'oosiktu teetbaason aatire imiteno aane fokkorowe.

24 Boor'aassik kitira ookok foonik bar teetbaasik ashbaasik
inno boor'aason mesqeliista wor'i. Basa mazaasik nitto
farisetiwa.
25 Nitto zeemo tishi fantunimato yoonja'et faasetir; sinun-
tano hash kaantiison keemer sina barkinawa oodfer sina
barkina wolsetiwa.

3

Keeni Abanawa Keerinynyaase Asi Chowa

1 Esiisimato keerinynyaasikitone! Keeni abantiisakitonik
ajajamoti; isa isa meya Ha'oosi kaamak amanonor sinefeknu
kaambaason maksonoy feeseten asubesiisikitoni amalak
wolsonewa.
2 Wolsok chimonees kayma dey asunin ulfinsi kaantiison
biyefaatenewa.
3 Nitto gadaas somni shapto; warqeni yeetire keeshshuk-
nawa waagba chima maamni mayakna gerok biistefa wuza-
asta sinanaatawa.
4 Sinuntano nitto gadaas Ha'oosi sinak akamanon ulfinto
sina tishunoy keeshshuusik nibama ayyanak nibnitiissi
aachera fa sikaloki atuntiis sinun.
5 Zeemoti kabaasik abdibesiison Ha'oosta ha'se korto
mashka meya teetbesiison keeshshisesetees esiisimatowa;
keeni abaasakitonik dey ajajamet feeseter.
6 Saara Abrahamnin: «Daamtaaso!» yit ajajamet faar;
nitto dey ma'a wuzasikitonon zagisefaatinenawa isa diga
foontonon sinfaatinena bari naanggotawe.
7 Esiisimato keeni abani meyane! Keerinynyantiisneen
yaadatak foosoti; nittoostan hopiya testo sinete boor'anawa
nittoneen ane dey kaani otmaason warasosoner sinna
boor'ana ulfinsusoti. Esiisik shiiphontiisik tuusa'suni wuza
aafa foona wuza.

Ma'a Wuza Zagifaat Shana Ephphatoosoti

8 Koi'baastak zuuttamnitiise nittotna nittotna isar sinna
foosoti; oomiisa rakkonon nitto teetnir zagira faadusoti; ayna
ayna asi keeshtanak wal keeshtosoti; kenashter dey garam
asu sinoti.
9 Eebbisutitano mangu wuzason mangu wuzak; me'ason
dey me'ak wolgutiita; nitto teegtesetiis es baron zaguk eebba
warasokwa.
10 Korto matsafaas makefanaasimato:
«Kaason shunfe barnawa;
ma'a wonaasikitonon;
biyanak sholefe barna;
terumbaas mangu wuza wollonoynamato;
noonobaas esha wuza makonoynamato kalowa.
11 Mangu wuzaassin woko;

ma'a wuzason zaguwo;
nagaason sholowo dey nagaasik zoonustowo.
12 Daamiisa aafa ookoni meyakitu biifa;
odobaas dey;
shiiphobesiison odonak gachchowa;
sinuntano mangu wuzason wostesefe baassosta;
Daamiis gi'ni sinbaasontu besuna.»
13 Ma'a wuzasikitonon wostok kabifaatine oonso nittotin miir'oniri?
14 Ma'a wuza zagifaat shana ephpha taafaatine eebbatu danatiwa; asuni meeni fokkoraason digotiita dey rakkatotiitawa.
15 Kiristoosnin nibnitiissi ulfinsuti; dey kaantiisik Daamniti zaguti; Nittoossi fa abdiisi boor'a nittotin mamussefe baassok wolguba imatik wonna wonna hoorere feer sinti. Sinuntano nitto wolguus garamaknawa ulfinsukna sinun.
16 Kiristoosnir sinna daneti nitto ma'a foontiison mangunon wollesefe baasso es wolumsete barik iichchosonek ma'a kanunti foon.
17 Ha'oosi fiqadi sinnanneen mangu wuzason wostefaat shanani ephphatoontiistan ma'a wuzason wostefaat shanaason ephpha taafaatine wayyawa.
18 Kiristoos innotin Ha'ooski tai'suk bar ooko sinne feegedo ookoni foonto inno boor'aasik hepsa wolunoynaron isarga shanaason ephpheteere kitiwa. Bar ashak kiti; sinuntano Korto ayyanak hayew sini.
19 Es Ayyanaasik taatoni keer hamme taatera faase kaasikitok Misirachchuni kaamaason awasi.
20 Es taatoni keer feese kaani meya zeemoti Noohni neyaasik merkebiis hoosustefana kabaasik Ha'oos fakiyak oodfeen aafa ajajamoni wuza yise baassowa. Es merkebiissi girire akaaski kamo fu'te baasso faadbesiis nangirin sinni garo asuni meya koi'besiwa.
21 Es akaas hash haphquni beso sinna nittotin fu'onirwa. Es bar dey atuustaki kiinaason kaynuk sinnoynaron kayma kanuni danak Ha'oosi sina giruni teyyaaswa. Fatunaas dey Yesus Kiristoosni kitun kabuuski kamowa.
22 Bar dey den sama hamme Ha'oosi oi'ta teshaastatu fewa. Ha'oosi wosiyanikitonewa ha'suni hugnabesi faana baasso zuuttambesiise basa sikaloossi ha'isesetewa.

4

Korto Sinne Fo

1 Kiristoos ashbaasik shanaason ephphete sinna boor'a nitto dey es safaraasik chima hooroti. Ashbaasik shanaason ephphete asus boor'aasi wostonon yeetiwa.

2 Hanneen ekalok han daastak fu'te foosik ashni mangu eenantoosi safaranon zaguk sinnoynaron Ha'oosi fiqadinon zagukwa.

3 Aazabni meya zagsefeysimato gafo fook; iguk; ushshe zawok; sinnoy yaahok, hoore uba foontonon ushshe suruknawa iichu sina koo'loni shiiphokna aatiseti neyaas hooronawa.

4 Es iichu wuzasikitonon zaguk baassoneen ane woi'to beynitiisik diinqesefe dey sunnitiison mangsisefe.

5 Sinuntano kaak feese baassostanawa kiti baassostana mangsu kar'anak hoorere fe barik wolgubaason imonerwa.

6 Kiti baassoknen misirachchuni kaamaas maktenaas es bari boor'awa. Es barik ashbesiista asu zuuttambaase asiista mangsu katefanasimato baassosta dey mangsu katonirwa. Sinuntano ayyanabesiisik Ha'oos faafana foosne faaron kaak foosone.

7 Ese zuuttambaase asi ko'aas tai'sewa; guzire shiipho chimatik nibama kanunti foongwa; teetnitiison ha'sir sinti.

8 Keeshtanaas showo boor'aason ukar sinna boor'a zuuttambaase asiistan nittotna nittotna nibnitiissin wol keeshtoti.

9 Unyunoy nittotna nittotna irbani ephphatooti.

10 Showo tesa Ha'oosi otmani imanon amanamto wostinynyanimato sinne isarba isarbaas es barik imte Ha'oosi otmak oomiisik wostowowa.

11 Nittoossin assife bar Ha'oosi kaamanon assuwo; Ha'oosik wostefe bar Ha'oos barik imna hugnaasik wostowo. Esiisik Ha'oos Yesus Kiristoosniki kamo chowa zuuttambaase asik Ha'oos ulfintona. Ulfinaasewa hugnaase koi'ba foontonon barik sinfawung, Aamin.

Shanaassi Chimme Yero

12 Inno meyane! Geenimato nittotin fattanoni shana ephpha taafeti kabaasik artonoy irba wuza nittoosta kar'narne faaron zagira diinqotiitawa.

13 Kiristoos ulfinabaasik wolle yeefena kaba akamanon girotik basa shanaason haa'er sineti boor'a girotiwa.

14 Kiristoosni sunaasik asu nittotin me'faanane ulfinani Ayyana sina Ha'oosi Ayyana nittoosta keronir sinna boor'a girotiwa.

15 Nittoossin oonu shanaason ephpheteefe bar kaa worir wedey wiis wedey mangu wuza woster wedey asuni chowusi girir sinne shana ephphetoonatawa.

16 Kiristana sinna boor'a shana basaasta kar'faanane es barik Ha'ooson galattowoteno iichchonaatawa.

17 Mangsuni kar'aas kabuna wonaas kar'i. Es mangsuni kar'aas kabunaas Ha'oni asusatawa. Eekin es mangsuni kar'aas innokin kabunir sinnanneen misirachchuni kaamaasik ajajamtonoy asuni meeni ko'aas awu sinungaso?

18 Korto matsafaassi makefanaasimato:
«Ookoosnu faruk chimanaas;
rakkok sinnanneen;
nuurife baassonawa;
boor'inynyani meena aakka sinungoso?»
19 Es bari boor'a amanamto sina tesi bari fiqadinimato shana ephpheteesefe baasso zuuttambesiise kaabesiison amanamto Ha'oosik adara imaat ma'a wuzason zagit foostan orfo wolsoneeta.

5

Ha'oosi Daranin Ha'sife Baassok Imte Kiito

1 Ese baassoneen ane betekiristanini kur'u sina ta; dey Kiristoosni shanaasi zaal sina ta; esiisimato dey hanneenti ammanon bestoni ulfinaason haa'oni ta; nitto ganeyaassi feese betekiristanini kur'uni meyanon kiitifawungwa.
2 Adarak nittok imte wodooson oodti; es wodooson oodatiis giddik sinnoynaron Ha'oosi fiqadinimato shunaktano; birrini joorak sinnoynaron Ha'oosik wostok fa ma'a safarantiisik sinun.
3 Esiisimato adarak nittok imte wodoosik nitto baassok ma'a beso sinatiistano baassosta ha'suni hugnantiison besuk sinanaatawa.
4 Ekka zagifaatine keemeriisa gaanynya wolle yeefena kabaasik tishunoy ulfinni akililiison ephphatoosotiwa.
5 Esiisimato nitto na'oni meyane; gayma meyak ajajamosoti; zuuttamnitiise teetni daa ephaason maama zagira mayfaat isaas oomiisik wostowo.
«Ha'oos beegantefe baassotin oomter;
sinuntano garamni meyak bari otmaason imar»
yistera tichchewa.
6 Es bari boor'a bar yina wonaastak nittotin den teggunak hugnaba faana Ha'oosi kushuni sikaloossi teetnitiison daa ephti.
7 Bar nittok safarer sinna boor'a nittotin rakkisifa wuzasikitonon zuutira barista ha'uti.
8 Innok fayiis hoorona uuk footi; dey guzuti; gumanti sina Daabulos ephphe koor'anak sholefaat buurife eetoosamato biratontiista biratedifer.
9 Han daa zuuttambaase asiista feese aynitisakito es effatena shanaason ephphetoosone baron arifaat amantok chima guwoti.
10 Garo wonniron shanaason ephpha taasetinneen orfo Kiristoosniki kamo koi'ba foonto ulfinaaski nittotin teege otma zuuttambaase asi Ha'o sina bar ephpha taaseti shanaassin nittotin fu'ona; teebana; chinuna dey zagguna.

11 Koi'baneen koi'ba foontonon ha'suni hugnaas barik sinfawung; aamin.

Koi'ni Nagani Ooshsho

12 Amanamto aywa yira safarefana Silwanosniki kamo han wosiyaason kawunsira nittok tichingwa. Tichinaas dey nittotin kiitunaknawa han bar futoni Ha'oosi otma sinbaason nittok kotta makona iyaatwa; es bari boor'a han Ha'oosi otmak chimma yerotiwa.

13 Nittoosimato kortera fa Baabilonki betekiristaniis nittok naga ooshshedifa; naata Marqos dey nittok naga ooshshedifa.

14 Kiristanani meeni keeshtanaasik nittotna nittotna daamet naga ooshshosoti; Kiristoosnir sina nitto zuuttamnitiise asik naga sinfawungwa.

Wosi Phexirosni Hepsa wosiya Gachgiru

Wosi Phexirosni hepsani wosiyaas tichchenaas showo dimta feese ibeti kiristanani meyakwa. Wosiyaas arkiron besifanaas esha assinynyani meeni mangu wostoosewa baasso assusnen ane ya mangu amalani fooson tugga'okwa. Tustera ya rakkoosik kota sinni wuzaas Yesusnin aafak biye baassonawa assifeen odobesiisik ode asuni meya aatisete asuski kamo Ha'oosi chowanonnawa Daam Yesusni chowanonna zaga aruni danawa. Tichi bar arkiron gasasire biinaas «Kiristoos wolle aafa yoonawuza» yifa esha assustawa. Es baron besire makefena kabaasik «Kiristoos wolle yoobaason woksinaas Ha'oos asu zuuttere boor'baassin wolunaktano oonu tishunak aane sholefe sinna boor'awa»

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-2*
Kiristanani teegto *1:3-21*
Esh assinynyani meya *2:1-22*
Kiristoosni wolle yoo *3:1-18*

1 Yesus Kiristoosni wostinynyanawa wosina sina ta Simon phexiros;

Ha'oniiskinnawa hetni sina Yesus Kiristoosnikinna bestefa ookooski kamo danniisne fa ulfinto amanto dana nittok;

2 Ha'oosonnawa Daamni Yesusninna aruk Ha'oosi otumnewa nagane nittok arkifawungwa.

Ha'oosi Teegonewa Korune

3 Ulfinbaasiknawa mai'baasikna innotin teege baron aruniisik Ha'o sinbaasi hugna kaaknawa Ha'ooson girsuni fo foonikna zuuttambaase asin innok imi.

4 Ulfinbaasiknawa garambaasik ulfinto waagba faana akama inya sina abdiison danni. Es barki kamo mangu safaraastan kabi chowa han daasta fa mangu eenantoossin kessa Ha'oosi haalanon haa'er sinetiwa.

5 Es bari boor'a han wuzaasikito nittok daytonak chimti; amantoosta ma'aason; ma'aasta aruuson;

6 Arusta dey teetni ha'suuson; teetni ha'suusta dey fakiyak chimme fooson; fakiyak chimme foosta dey Ha'oni shiiphooson;

7 Ha'oni shiiphosta dey ayna ayna asi shunooson; ayna ayna asi shunoosta keeshtanaason daysuti.

8 Es barikito arkira nittok faafaanane Daamni Yesus Kiristoosnin arusik ke'nor wedey gaanniti foonto sinnoytimato nittotin oodanawa.

9 Sinuntano es effatena wuzaasikito basaassi tishina asu wokanon fa wuzason biyak chimnoy aaftishuwa; aata boor'baassin kayimbaason daagewa.

10 Es bari boor'a ayni meyane! Teegtontisonnawa kortontiisonna zagguk zeemotiistan arkissira chimtiwa. Ekka zagaatine aafe tuusa'oti wuza.

11 Es barik Koi'ba foontonon fooni Daamniiskinawa het sina Yesus Kiristoosni taatoossina girutik tuumanon nittok imtona.

12 Es wuzasikitonon awune faaron arifetiknu ephpha taati futoosik dey zagira yerefetiknu han wuzasikitonon nittok yaadassuuson aafa beyana wuza.

13 Han daasta kaak faana kabaasik nittotin wonna wonna guzguus likki sinnatu taak bestefa.

14 Daamni Yesus Kiristoos ammanon kisire makenaasimato woknoy kaanaas ashnaastan oor kesanamato arifawungwa.

15 Hash han ta nittotin guzgit faanaas kitinanneen orfo han wuzasikitonon wonna wonna yaadatok chimatikwa.

Kiristoosni Ulfinaason Biya Baasso Maksete Zaala

16 Daamni Yesus Kiristoosni hugnaasewa hepsa yoona bare nittok makefeni kabaasik inno teetniisik addabaason aafniisik biini boor'atu zaala makenitano asuni techmak makte tochok zoonusteratawa.

17 «Barik girefana dey shunfana naata haniiswa» yifa kaama arkitto ulfinaas barik yaafana kabaasik Aba Ha'ooskin ulfinnewa addane ephphetewa.

18 Inno dey barneen ane kayma aamaasta faani kabaasik es kaamaas den saman ya.

19 Es barikito zuuttambaase raajjuni meya makesete bar futo sinnamato artewa. Es bari boor'a talmaas wonanakfana kabaasiknawa wonni masko nitto nibaassi chaarona kabaneen talmaassi fa tonaas tishunoynamato oodtefanasimato nitto dey han kaamaason oodfaatine ma'aron zagitiwa.

20 Zuuttambaase asiistan zeemma es baron arutik sholsuwa; korto matsafaassi fa raajini kaama zuuttambaase asin oonu basa teetni ugnak kotanak aafa chimanawuza.

21 Aaffa raajiisnu asuni safarak isanne aane yowawa. Sinuntano raajiison Korto Ayyanak zoonuste asuni meya Ha'ooskin odere makseterwa.

2

Eshni Assinynyani Meya

1 Sinuntano esha raajjuni meya daraasa ganeyasi feesetemato nitto ganeyaassi dey esh raajjuni meya foosonek chimonewa. Baasso tishu ephpha yaafa esha assu aachonon zi'unak zagsefe. Baassotin fure Daamiisin mormesere teetbesiista tishu baassosta teshshesefe.

2 Showobesiis iichu ugnak hamefe boor'a baasso wostoosik futoni ugnaas mechefa.

3 Es eshni assinynyani meya waagni joorabesiistan teetbesiri tochooson wolumsefaafe nittotin meesefe. Showo wonaneen sinak mangsuni kar'a baassosta hoorera faarwa; futok tishutu baassotin oodaat faarwa.

4 Ha'oosi wosiyanikitonu boor'aason wostesefe kabaasik Ha'oos kenashtonoy talma doo'aassi mangsuni kar'ni wonaason oodonek shashsharak taar'a ke'oni dimaassi ha'i.

5 Esiisimato ookoosi chowanon maket fe Noohnin ooma naafun asuni meyaneen ane fu'efaat Ha'ooson shiiphonoy asuni meya feesete daasta tishuni aka ephphe yaafana kabaasik keenashtera aane beya.

6 Dey Ha'ooson shiiphonoy baassok ke'o sinonek Sodomnonnawa Gamoranonna kiichira bedna sinna tishuna kabaneen mangsu baassosta kar'i.

7 Sinuntano tumaassi foonto mangu wostobesiisik diget fe ooko Looxnin fu'e.

8 Es ooko asu baasso ganeyaassi feena kabaasik odet feena bariknawa biyet feena barikna kaabaas wonna wonna rakkatet faar.

9 Ese han bar zuuttambaase ekka sinnanneen Daamiis barin shiiphet feese asuni meyanon fatanaassin aakkak fu'onamatonawa boor'ni meyanon dey aakkak ke'unamatonawa mangsuni kar'ni wonaasik oodde feenamatona arirwa uwa.

10 Arkiron dey kiina sina ashni igubesiisik zoonustet Ha'oosi ha'suni hugnanon kashshit feese baassotin mangsuni kar'ni wonaasik ooddatu fa. Es esh assinynyani meya digonornawa beeganteser sinete boor'a den samaki ulfinto testoosikitonon me'esefe kabaasik aane digesefe.

11 Ha'oosi wosiyanikito hugnaknawa ha'sukna baassostan denalo sinefeknu Daamiisa sina mei'ni kaamak aane maksoto.

12 Sinuntano es esh assinynyani meya yaadatok chimonoyte wuzason me'esefewa. Es baasso oodtoknawa wortokna testoni safarabaasik faasefa kanuba foonto waagaasimatowa. Es waagaasikito tishifanaasimato baasso dey tishusone.

13 Wostesete boor'aasik waagbesiison ephphetoosonewa; ashbesiison girsuk toosta sursefe kabaasik ma'a wuza zagsere faadisefe. Nittoneen ane muusonek teegtesefe kabaasik zinabesi feenar dey kiin sinefe.

14 Wonna wonna gerkesni boor'aason sholet fa aafbesi faarwa. Amantoosik chimme yeronoy asuni meyanon dey esheterwa; dey eenanteseter; waaga jooreseter, dey erwutto meyawa.

15 Baasso ma'a ugnaason beyye daagsesetewa. Mangu

wuzni wostok bestefa waagaason shuna Bi'orni naa Bala'amni ugnaasik hamete.

16 Sinuntano Bala'amnin boor'baasi boor'a Ha'oos barin ke'i. Wollok chimnoy hanyaas asuni noonok wollera raajjuusa nifaso wostonon yeeti.

17 Es asuni meya akaba foonto kor'aasne feeseterwa. Ipuwaasik tugtera hamfa sharuusne feeseterwa. Baassotin akama sitiitu talmatu oodaat faarwa.

18 Daagak feesefe asuni meeni ganeyaassin tesire kesa asuni meyanon ge'ni kaama maksefaafe ashak iguni safarak eshesefe.

19 Baasso teetbesiisik boor'aasi boz sinere feefaat: «Birmadumma kesatirwa» yisefaafe ke'noy abdi imefe. Asu mertefena kabaasik es mere barik boz sinne waagtefenaasimato baasso dey boor'aasi bozwa.

20 Daamniisinnawa innotin fati Yesus Kiristoosninna arsere han daastaki kiinaassin oor kesetenneen orfo hepsa wolle es zeemoti kiinaasik oodtesere mertesefaatene zeemotiistan denalonon hepsani bartu akamanon baassosta faynirwa.

21 Ookoni ugnaason arsetennen hankalo baassok imte korto ajajiistan orfo wolsobesiistan ookoni ugnaason aru shaksete sinfaanane baassok ma'ar sinana kabawa.

22 «Kanaas tooshna tooshaason muunak wolla hamfa» Esiisimato dey «Mukoos mastenanneen orfo wolla chamaassi bukalefa» yifa futoni besos baassosta kar'iwa.

3

Daamiisa Yooni Abdi

1 Inno meyane! Hash ta nittok tichunaas han hepsani wosiyaasongwa; han hep wosiyaason nittok tichinaas es wuzasikitonon yaadatok ma'a safaranti foonak nittotin guzgunakwa.

2 Zeemoti korto raajjuni meya maksete kaamaasewa nitto wosini meyaki kamo daneti Daamni dey hetni sina basa ajajiise asin yaadatotik sholefawungwa.

3 Zuuttambaase asiistan zeemma han baron yaadatotiwa; koi'ni neyaastak mangu koosa koosayefe meenawa baasso teetni mangu eenantoosik zoonustoni kanyefe meena yoosonewa.

4 Baasso dey: «Daam Yesus yoonir yistera makte abdiis ayfaso? Zeemoti abani meya kitisetenneen hang testoos testenanneen kabira fa bar eekobaasetu fawa» yisefe.

5 Es baasso showo neyaneen sinak samaas Ha'oosi kaamak testobaason; daas dey testenaas akakinnawa akakna sinbaason arifettu mormesefewa.

6 Es bari boor'a es kabati fa daason aka koor'a tishki.

7 Ha'ooson shiipho beyefe asuni meya; hashti fa samaasewa daase tishuna mangsuni kar'ni wonaasta es kaamaasik geyak hooreratu fawa.
8 Inno meyane! Daamiiskik isa wonaas isa kuma wogga; isa kuma woggaas dey isa wona sinnamato es baron daagotiitawa.
9 Isa isa asuni meyak yoo woknirne feer sinnetu bestefe; sinuntano Daamiis abdini kaambaason zaguk aafa wokana wuza. Oonu tishunoynamatonawa asu zuuttambaase harmusonek sholefaattu nitto boor'a fakire fewa.
10 Sinuntano Daamiisa wona diinqone wiisnimatotu yoona. Es wono han samaasikito akama kaamaktu tishusona. Testo zuuttambaase geyak kiichchera tishuna. Han daasewa barista faase wuzaasikitone zuuttera kiichchona.
11 Ese es wuzaasikito zuuttambaase esiisimato tishunir sinnanneen eekin nittok korto foosewa Ha'ooson shiiphet foone aakkak sholsu beynirinso?
12 Ese Ha'oosi wonni yoonon kaltanak oodet feernawa tai'nin dey yoonak wostet feerna sintiwa. Es wono samaas geyak kiichchera tishuna; testoos dey geyaasi kiichuk faalana.
13 Sinuntano inno bar imna abdiisik ooko foos kaputtona gaddo samaasewa gaddo daase asintu oodet faani.
14 Es bari boor'a inno meyane! Es wuzaasikito sinana wonaason oodet faatir sinfaanane Daamiis zinanti wedey mudanti foonto sinna nagak faani dananak guzira footiwa.
15 Daamiisa fakiya nitto farutik sinnamato aruti. Shunto ayni Phawulos barik imte techmaasik nittok tichinaas esiisongwa.
16 Bar es wuzaasik basa wosiyaasikitonon haniisimato tichi. Wosibaasikitosin isa isar galonor faaser. Arubesi yo'ina ek hang yisefe baasso ooma ooma korto matsafaasikitonon elingsisefeesimato han wuzasikitonon dey elingsisefe. Es baron dey zagsefees teetbesiisik tishusonekwa.
17 Sinuntano inno meyane! Es baron zeemma arseti boor'a manguni meeni daagsuusik zattera chimma yereti baristan gandonoytimato teetnitiison oodtiwa.
18 Es baristan denalo Daamni dey hetni sina Yesus Kiristoosni otmaasiknawa barin dey arukna dichchi. Barik hashnu koi'ba foontonon ulfina sinfawung; aamin.

Wosi Yohannisni Issonsa Wosiya Gachgiru

Wosi Yohannisni tesuni wosiyaas hep arki arki wosiba faar; esiis dey feretisefe baasso Ha'oosneennawa Naasnenna ane fa isarbesi foonak chinuknawa es isarbesiison dey tishkuk chimni esha assuussin wokke teetbesiison oodosonekwa. Es kabaasik ya esha asus manguus kesanaas han inya daasneen fa uphet foosik sinna boor'a Ha'oosi naa Yesus Kiristoos isa asu aafa sinanawuza wedey asu sinni amalaba aafa foona wuza yifarwa. Es asinynyani meya «Faru uus amanonoy baasso foosikwa yit rakkatoossin birmadumma kesawa» yiset feeseter. Es barneen ane «Dilba foonewa oom asusik keeshtana besu faruusnen ane isarba aafa» yiset feeseter.

Tichibar es assuuson tugga'ok Yesus Kiristoos yo'uba foonto asuwa; Yesusnik amanefe baassonawa Ha'ooson shunefe baasso zuuttere baassotna baassotna wal shunosonek sholsifa yit assi.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-4*
Chaarefnewa talumne *1:5—2:29*
Ha'oosi naanggotnewa Dabulosni naanggotne *3:1-24*
Futonewa eshne *4:1-6*
Keeshtanni giddi *4:7-21*
Kejera merefa amanto *5:1-21*

Kaani Kaama

1 Zeemmaneen fa kaani chowaasi kaamanon nittok tichifeniwa; es kaani kaamaas dey odeni barewa aafniisik biini bare; gazgira biini barewa kushuniisik dey ta'ira biini barewa.

2 Es kaas dey ammanon kessa beste; inno dey biini; biini baron dey zaala makoni. Abaaskik fa baronnawa innok dey ammanon kessa beste baronna koi'ba foonto kaason nittok makefeniwa.

3 Innoneen ane isarniti foonak biini baronnawa odeni baronna nittok makefeniwa. Isar sinniis dey Abaasnennawa Naa Yesus Kiristoosneennawa.

4 Giraniis tuuma sinanak han baron nittok tichifeniwa.

Ha'oos Chaarefawa

5 Barkin odeniis dey nittok makefeni wosiyaas: «Ha'oos chaarefawa; talma dey barkik isanne aafawa» yifarwa.

6 Es bari boor'a: «Ha'oosneen ane isarni faarwa» yifat talmaassi faanir sinfaanane eshinynyawa; futoosik dey aane faafeniwa uwa.

7 Sinuntano bar chaarefaassi feenamato inno dey chaarefaassi faafaanine innotna innotna isarni foonawa. Dey Nawuba Yesus Kiristoosni hannaas boor'a zuuttambaase asiissin innotin kaynunawa.
8 Boor'ni aafa iyaanine teetnisontu eshdifeni. Futoos dey innoossi aafa.
9 Boor'niison Ha'oosik harmifaanine bar amanamto dey ooko sinna boor'a boor'niison zuuttambaase asin feeshun una. Mangsuni zuuttambaase asiissin innotin kaynunawa.
10 Boor'a aane wostoweni iyaanine Ha'ooson eshinynya zaginirwa; kaambaas dey innoossi aafawa.

2

Kiristoos Inno Wobiwa

1 Naanggotnaase! Han baron nittok tichifanaas nitto boor'a wostonoytimato iyaatwa. Sinuntano oonu boor'a wostefaanane Abaasa sinak wobini feerwa. Es bar dey ooko sina Yesus Kiristooswa.
2 Bar inno boor'aasik maa'a sini; inno boor'aas bar bar koi'ba sinnoynaron han daasta fe asusa boor'aas zuuttambaase kuchera tishunaas barikwa.
3 Ha'oosi ajajinikitonon zaginir sinfaanine baron aruniis futo sinnamato aruniwa.
4 «Ha'ooson arifawungwa» yifet bari ajajiison zagunor feefaanane bar eshinynyawa; futoos dey es asusasi aafawa.
5 Sinuntano Ha'oosi kaamak ajajamefe bar zuuttere Ha'oosta fa keeshtambaas tuumawa. Futok barneen ane fooniis es bariktu artona.
6 Ha'oosik faan yife asu Kiristoos feere aatnaasimato foonak sholsuwa.

Gaddo Ajaji

7 Inno meyane! Han tichifana ajajiis nittokik fa bartano gaddo ajajitawa. Es bar dey zeemoti odeti kaamaaswa.
8 Sinuntano Kiristoosniissinawa nittoossina futo sinna beste gaddo ajajiison nittok tichifawungwa. Talmaas tishifaan futoni chaarefaas hashnu chaaredifawa.
9 Chaarefaassitu faangwa yifet aybaasin oomtefe bar hashnu talmaassitu fewa.
10 Aybaasin shunfe bar chaarefaassitu fewa; basaassi asuni tuusa'suni wuza aafa foona wuza.
11 Sinuntano aybaasin oomtefe bar talmaassitu fewa; Dey talmaassitu kutidife; talmaas dey aaffaason tishkina boor'a hamdifena dimaason aane arife.
12 Naanggotnaasikitone! Boor'nitiis Yesusni sunaasik feeshun yistena boor'a nittok tichifawungwa.

13 Abani meyane! Zeemmaneen fe barin ariseti boor'a
nittok tichifawungwa. Na'oni meyane! Sexanaason mereseti
boor'a nittok tichifawungwa.
14 Naanggotaasikitone! Abaasin ariseti sinna boor'a
nittok tichifawungwa; abani meyane! Zeemmaneen fa
baron ariseti sinna boor'a nittok tichifawungwa. Na'oni
meyane! Chim sineti boor'anawa Ha'oosi kaama nibnitiissi
faar sinna boor'ana; dey Sexanaason mereti boor'a nittok
tichifawungwa.
15 Han daason wedey han daastaki wuzason zuuttambaase
asin shunatiita. Han daason shunfe bar Aba Ha'ooson aane
shunfe.
16 Han daasta fa bar zuuttambaase ashni eenanto, aafak
keeshto, fook teeto han daastakirtano Aba Ha'ooskintawa.
17 Han daasewa barista feefe asuni meeni eenantoose aat-
nir; sinuntano Ha'oosi fiqadinon zagife bar koi'ba foontonon
foona.

Kiristoosnin Tugga'efe Bar

18 Naanggotnaasikitone! Han bar koi'ni sa'atiwa; «Kiristoos-
nin tugga'oni bar yoonir» yistefeen odetiwa; hashnu showo
Kiristoosnin tugga'oni baasso kabsetewa. Es bari boor'a
koi'ni sa'ati sinnamato aruniwa.
19 Baasso kesetees inno ganeyaasingwa; sinnutano zeem-
menu baasso inno keentewa. Inno keen sinete sinfaanane
innoneen ane chimme foosone kabawa. Sinuntano zuut-
tambesiise inno keen sina shaksetemato artonak ganeniissin
kortere kesetewa.
20 Sinuntano nittotin Kiristoos korto Ayyanak muudiwa. Es
bari boor'a futooson zuutira arsetirwa.
21 Nittok tichifanaas futooson aane arsefeti iyaattawa.
Nitto futooson arsetirwa; futoossi dey esha aafa sinnamato
arsefetiwa.
22 Ese Yesus muudto sinbaason mormefe barteno oom es-
hinynya oonso? Kiristoosnin tugga'efees barwa; Abaasin-
nawa Naasinna mormefewa.
23 Naasin mormefe bar Abaasin aane ephpheteefewa.
Naasik amanefe bar Abaasik dey amanerwa.

24 Tesustan kabgira odeseti bar nibnitiissi zagira foongwa.
Tesustan kabgira odeti bar nibnitiissi zagira faafaanane
Naasneennawa Abaasneenna isarniti foona.
25 Esiis dey Kiristoos innok imna abdiis koi'ba foonto
kaawa.
26 Nittotin eeshshisefe meeni chowaasik han baron nittok
tichingwa.
27 Kiristoosnikin ephpha taaseti Korto Ayyanaas nittoossi
faar sinna boor'a oom assinynya nittok aane sholsifewa.
Bar zuuttambaase asin nittok assunawa. Es assunaas dey

futoosontano eshaasontawa. Es bari boor'a Korto Ayyanaas nittotin assinaasimato Kiristoosnik footi.
28 Ese naanggotnaasikitone! Bar ammanon yoona wono digonoy chimma barin biyaniknawa yoona wonaasta iichchonoynimatona barik footi.
29 Bar ooko sinbaason arisetinneen ooko wuzason zagife bar zuuttere Ha'ooskin koonter sinnamato arsoti.

3

Ha'oosi Naanggotanikito

1 Ha'oosi naanggota yistera teegtonik Aba Ha'oos awune fa keeshtanbaason innok imnamato biitwa! Futoosik inno Ha'oni naanggotawa; han daas Ha'ooson aru beyna boor'a innotin dey aafawa aruna wuza.
2 Inno meyane! Hash inno Ha'oosi naanggotawa; hanneen awu sinanimato hashnu aane artowawa; Sinuntano Kiristoos ammanon wolle yoona wono futoni gitobaason biyanir sinna boor'a barne feer sinanimato arifeniwa.
3 Es bar sinanamato Kiristoosnik abdi zagife bar zuuttere Kiristoos kayim sinnamato bar dey teetbaason kayimsuwo.
4 Boor'a uus Ha'oosi tumanon boga sinna boor'a boor'aason wostefe bar zuuttere Ha'oosi tumanontu bogfewa.
5 Kiristoos asuni meeni boor'aason tishkunak yeenamatonawa bar dey boor'ba foonto sinnamatona arsetirwa.
6 Es bari boor'a Kiristoosnik fe asu zuuttere boor'aason zagit aane feefewa. Boor'aason wostefe asus Kiristoosnin aane biyewa wedey aane aruwewa.
7 Naanggotaase! Oonu nittotin eshanaata; Kiristoos ooko sinnamato ooko wuzason wostefe bar zuuttere ookowa.
8 Daabulos zeemmaneen kabira boor'a woster sinna boor'a boor'aason wostefe bar zuuttere Dabulosni keengwa. Ha'oosi Naa ammanon yeenaas Dabulosni wostooson boganakwa.
9 Ha'oosi haala basaassi faar sinna boor'anawa Ha'ooskin koonter sinna boor'ana Ha'oosi naa sina bar boor'a aane wostefe; wostonak dey aafa chimanawuza.
10 Ha'oosi naanggotaasewa Dabulosni naanggotaase oor kessa artefanaas es barikwa; ooko wuzason zagunoy barnawa aybaasin shunnoy barna zuuttere Ha'oni naatewa.

Innotna Innotna Keeshtoni Chowa

11 Tesubaastan kabira odeseti wosiyaas: «Innotna innotna keeshtoniwa» yifarwa.
12 Sexanaasi keen sinne aybaasin wori Kaa'elniisimato sinanik aane sholsifawa. Bar aybaasin worinaas awuni boor'anso? basa wostoos mangu sinfaan aybaasa wosto ma'ar sinna boor'awa.
13 Ayni meyane! Han daas nittotin oomtefaanane diinqotiitawa.

14 Inno aynisakitonin shunnir sinna boor'a kituussin kessa
kaaki aatnimato arifeniwa. Keeshtamba foonto asu kituni
tiishoossitu fewa.
15 Aybaasin oomtefe bar zuuttere kaa wori asuwa; kaa wori
asu koi'ba foonto kaaba aafa sinnamato arsefetiwa.
16 Keeshtanaas awu sinnamato ariniis Yesus Kiristoos
kaabaason innok aatire imna boor'awa. Inno dey kaaniison
ayni meyakwa iyaat aatira imaniktu sholsifawa.
17 Asu han daasta waagba feen rakkataasin biire
kenashtonoy: «Ha'ooson shunfawungwa» uuk aakkak
chimnirinso?
18 Naanggotaase! Keeshtanniis futo dey wostok am-
manon kessa bester sinuntano kaamak wedey wollak koi'ba
sinanata.

Ha'oosi Sina Fa Amantoniis

19 Es barik inno futoni asu sinniisonnawa Ha'oosi sina
digonoy amantok ta'ak chimanir sinniisonna aruniwa.
20 Nibniis innotin wee'efanaknu Ha'oos inno nibaastan
denalowa; Bar zuuttambaase asin arirwa.
21 Inno meyane! Nibniis innotin wee'o beyfaanane Ha'oosi
sinak tuuma amantoni foonawa.
22 Ha'oosi ajajinon zaginir dey baron girsuni wuzason
wostenir sinni boor'a shiiphefeni wuzason zuutira
dananiwa.
23 Ha'oosi ajaji Naaba Yesus Kiristoosni sunaasik amanon-
iknawa Kiristoos innotin ajajenaasimato innotna innotna
keeshtoniknawa.
24 Ha'oosi ajajinon zagife baasso zuuttere Ha'oosiktu feese-
fewa. Ha'oos dey baassossitu faafa. Ha'oos innoossi foobaa-
son aruniis bar innok imna korto Ayyanabaasikwa.

4

Futoni Ayyananewa Eshni Ayyanane

1 Inno meyane! Han daastak showo eshinynya raajjuni
meya kabsete boor'a Ha'oosi Ayyanaas tayissi faar yisefe
baasso zuuttambesiise asin amanotiitawa. Es baristan
Ayyanaasikito Ha'onir sinbaasewa sina beybaase tun'nira
biitiwa.
2 Ha'oosi Ayyananon oor kisira arsotiis es barikwa.
Yesus Kiristoos asu sinne asha mayye yoobaason amanefa
Ayyanaas zuuttera Ha'oni Ayyanawa.
3 Yesus asu sinne asha mayye yoobaason amanonoy
Ayyanaas zuuttera Ha'oni ayyanatawa. Es Ayyanaas yoonir
yistefeen odeseti Kiristoosnin tugga'efa Ayyanaaswa. Bar
dey hashnu han daastak faarwa.

4 Naanggotaase! Nitto Ha'onir; nittoossi fa korto Ayyanaas
han daasta fa ayyanaastan denalowa. Es bari boor'a es-
hinynya raajjuni meyanon mersetiwa.
5 Eshinynya raajjuni meya han daastakirwa; maksefe bar
dey han daastaki wuzasongwa. Han daas dey baassotin
oderwa.
6 Inno Ha'onirwa; Ha'ooson arife bar zuuttere innotin
oderwa; Sinuntano Ha'onir sinna beya bar innotin aane
odefe; futoni Ayyanaasewa eshni Ayyanaase asin oor kisira
aruniis es barikwa.

Ha'oni Keeshtana

7 Inno meyane! Keeshtanaas Ha'ooskin sinna boor'a in-
notna innotna wol keeshtoni. Keeshtefe bar zuuttambaase
Ha'oni naawa; Ha'ooson dey arirwa.
8 Ha'oos keeshtana sinna boor'a asunin keeshtonoy bar
zuuttere Ha'ooson aane arifewa.
9 Nawubaaski kamo kaa dananik Ha'oos isa Naabaasin han
daasta wosiwa. Es barik Ha'oosi keeshtana inno ganeyaassi
ammanon kessa bestewa.
10 Inno Ha'ooson shunni boor'a sinnoynaron bar innotin
shunna boor'niison tishkunak Naabaasin maa'a zagira innok
wosiwa. Keeshtana uus dey esiiswa.
11 Inno meyane! Ha'oos ekka innotin keeshtenanneen inno
dey innotna innotna wol keeshtoniktu sholsifawa.
12 Ha'ooson biyar oonu aafewa. Inno innotna innotna wol
keeshtefaanine Ha'oos innoossi foonawa; Keeshtambaas dey
innoossi tuuma sinana.
13 Ha'oos Ayyanabaason innok imna boor'a es barik dey
faafenimatonawa bar dey innoossi faanamatona arifeniwa.
14 Abaas han daason fatunir zagire Nawubaasin wosinam-
ato inno biini dey zaala makoni.
15 Yesus Ha'oni Naa sinnamato amanefe asusasi Ha'oos
faafa; bar dey Ha'oosik feefe.
16 Es bari boor'a Ha'oos innok fa keeshtanbaason aruni
dey amanefeni. Ha'oos keeshtana; keeshtanak feefe bar
Ha'oosiktu feefe; Ha'oos dey basaassi faafa.
17 Han daastak inno faafeniis Kiristoos feefenamato sinna
keeshtanniis tuuma sinfaanane mangsuni kar'ni wono diga
foontonon basa sina ta'anik chimaniwa.
18 Tuuma keeshtana digaason kisira ha'ifatano keesh-
tanaassi diga aafa. Diga ke'oosneen ane yaar sinna boor'a
digefe asus keeshtanbaas tumatawa.
19 Ha'oos zeemma innotin keeshtena boor'atu inno dey
keeshtefeniwa.
20 Ha'ooson shunfan iyaafe aybaasin oomte bar
eshinynyawa. Biina aybaasin shunnor sinfaanane biinoyna
Ha'ooson shunak aafa chimanawuza.

21 Es bari boor'a Kiristoos innok imna ajajiis: «Ha'ooson
shunfe bar aybaasin shunowa» yifarwa.

5

Amantok Han Daason Mero

1 Yesus bar Kiristoos sinbaason amanefe bar zuuttere
Ha'oosi naawa. Abaasin shunfe bar zuuttere Naasin dey
shunar.
2 Inno Ha'oosi naanggotanon shunnir sinnamato aruniis
Ha'ooson shunna dey ajajibaason zagifaaninewa.
3 Ha'ooson shuna uus ajajibaason zaguwa; ajajibaasikito
dey fayatawa.
4 Ha'oni naanggota sina bar zuuttere han daason meron-
awa. Han daason meroniis dey amantoniisikwa.
5 Yesus Ha'oni Naa sinnamato amanefe barteno oom han
daason meroniis oonso?

Kiristoosni Chowaasik Makte Zaala

6 Haphuktobaason besifa akaknawa kitubaason besifa
hannaasikna yeyiis Yesus Kiristooswa. Bar yeenaas akak
koi'ba sinnoynaron akaknawa hannaknawa. Es bar futo
sinna boor'a futo sinbaason Korto Ayyanaas zaala makefa.
7 Keez zaalni meya feeseterwa;
8 Es barikito dey Ayyana; akanewa harinnewa; es keez
zaalni meya dey isarbesi faarwa.
9 Asuni meya makesefe zaalaason ephpha taanirwa; si-
nuntano Ha'oos makena zaalaas zuuttambaase asiistan de-
nalowa. Ha'oos Nawubaasik makena zaalaas haniiswa.
10 Ha'oosi Naanik amanefe basaassi es zaalaas nibbaassi
faarwa. Sinuntano Ha'ooson amanonoy bar Ha'oos
Nawubaasik makena zaalaason amano beyna boor'a
Ha'ooson eshinynya zagiwa.
11 Es zaalaas Ha'oos koi'ba foonto kaa innok imnamaton-
awa es kaas dey nawubaasasi faanamatonatu makefa.
12 Ha'oni Naa basaassi feena bar kaaba faar. Sinuntano
Ha'oni Naa basaassi foontoos kaaba aafa.

Koi'ba Foonto Kaa

13 Ha'oosi Naani sunak amanefe nitto zuuttamnitiise koi'ba
foonto kaanti faar sinnamato arsotik han baron zuutira nit-
tok tichifawungwa.
14 Aaffa wuzasonnu sinfanak bari fiqadiisimato shiiphe-
faanine odonamato amanefeniwa.
15 Shiiphefeni baron zuuttambaase odonamato arininneen
barkin shiipheni baron zuuttambaase asin ephpha taani-
mato arifeniwa.
16 Oonu aybaas kituta katunoy boor'a wostefeen biyanane
barik shiiphowo. Boor'baas kituta katunor sinfaanane
Ha'oos kaa barik imana. Sinuntano kituta katifa boor'a faar.
Es effatena boor'aasik shiiphowowa aafa unawuza.

17 Mangu wosto zuuttambaase boor'awa; kituta katunoy
boor'a dey faarwa.
18 Ha'oosi Na barin oodfena boor'a Ha'oni naa sina bar
zuuttere boor'a wostet aane feefe sinnamato arifeniwa; Sex-
anaas dey barin aafa zooguna wuza.
19 Inno Ha'onir sinnimato arifeniwa. Sinuntano han daas
zuuttambaase Sexanaasik ha'ir siniwa.
20 Ha'oni Naa yeenamatonawa futoni Ha'ooson arunik
yaadatoni niba innok imtenamatona arifeniwa. Inno fu-
toni Ha'oosneennawa Nawuba Yesus Kiristoosneenna isarni
faarwa. Yesus Kiristoos futoni Ha'o dey koi'ba foonto kaawa.
21 Naanggotaase! Koo'loosikitonon shiiphoostan teetniti-
ison oodtiwa.

Wosi Yohannisni Hepsa Wosiya Gachgiru

Wosi Yohannisni hepsani wosiyaas tichchenaas kur'u sina wosi Yohannisnikin sinfaat tichchenaas dey kortera fa keerinynyaasiknawa naanggotbaasiknawa. Awuzakne dey isa atibiya betekiristaniisiknawa barissi feese baassokna sina aafa beyana wuza. Han kawuna wosiyaas tichchenaas wol shunosonek makoknawa esh assinynyani meeni assustan teetbesiison oodosonekwa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Zeemma *1-3*
Keeshtana zuuttambaase asiistan denalo *4-6*
Esha assuussin teetni ooda *7-11*
Koor'u *12-13*

1 Kortera fa keerinynyaasiknawa naanggotbaasikna betekiristanini kur'u sina taakin woste wosiya: ta futoosik nittotin shunfawungwe; ta ta sinnoynaron futooson arsefe baasso zuuttere nittotin shuneter.
2 Es futoos inno ganeyaassi faar; hanneen dey koi'ba foontonon innoneen ane foonirwa.
3 Aba Ha'oosewa Naa Yesus Kiristoosni otmaas, fakiyaasewa nagaase futoknawa keeshtanakna innoneen ane sinfawung.

Futonewa Keeshtanne

4 Naanggotneesikitosin isa isaas Abaas innotin ajajenaasimato futoosik chimma yersefeen danna boor'a akamanon giren.
5 Keerinynyaase! Hashnu adarawe; han neek tichifana tichaas gaddo ajaji sinna neek bestonaatawe; han neek tichifanaas: «Innotna innotna wol shunoni» yifa tesubaastan kabira innok imte ajajiiswe.
6 Futoni keeshtana uus Ha'oosi ajajinon zaguwe. Es ajajiis dey tesustan kabgira odetsetiisimato «keeshtanak footi» yifa barwe.
7 Yesus Kiristoos asu sinne yoobaason amanonor daagsisefe showo meya han daastak kabsete. Es effetena asus eshinynya dey Kiristoosnin tugga'efe barwe.
8 Sinuntano nitto tuuma waagnitiison ephphatootik chimtiwe; wosteti wostoos tishunoynamato aruti.
9 Kiristoosni assusik chimme foonoy barnawa basa assustan wokke hamfe barna Ha'oba aafawa. Sinuntano Kiristoosni assusik chimme yerefe barneen ane Abaasnawa Naasna feeseterwa.

10 Han assuuson ephnoy oonu nittoki yeefaanane keentiissi
ephphatootita; naganu dey ooshshotiita.
11 Es asusin naga ooshshefe bar basa mangu wostooson
haa'ertu sinana.

Koi'ni Nagani Ooshsho

12 Nittok tichunak sholena showo wuza faar; sinuntano
zuuttambaase asin dabdabbek tichunak aane sholot; ese
baristan giraniis tuuma sinanak nittoki yaara nittoneen ane
uphera wollonak abdi zagifawungwa.
13 Kortera fa eetneesi naanggotaasikito naga neek ooshsh-
esedifawe.

Wosi Yohannisni Keezsa Wosiya Gachgiru

Wosi Yohannisni keezsa wosiyaas tichchenaas «Kur'u sina wosi Yohannisnik» sinfaat tichchenaas dey Gayiyos yiste betekiristanini zoonsiisik. Tichi bar isa hamnarik oom kiristanani meyanon argasina boor'a Gayiyosnin galatte. Ooma ugnak dey Diyotrofis yiste jallin asuskin teetbaason oodanak make.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1-4*
Gayiyosnik imte galata *5-8*
Diyotrofisni waqasto *9-10*
Dimexirosnik imte galata *11-12*
Koor'uba *13-15*

1 Betekiristanini kur'u sina keeshtefena shunto Gayiyosnik;
Kur'u asu sina taakin woste wosiya;
2 Zomotaaso! Foonees zuuttera ho'itanak fayyane foonaknawa esiisimato dey kaanees ma'arik foonak shiiphefawungwa.
3 Futoni amantonesewa futoosik fooneese asin isa isa kiristana ayni meya yeesere makseten odefana kabaasik akamanontu girengwa.
4 Naanggotnaasikito futoosik kessa girset foobaason odoostan denalo taan girsifa wuza aafa.

Gayiyos Suuste

5 Zomotaaso! Neek irba sinefeknu ayni meyak amanamto wosto wostetarwa.
6 Baasso dey ne zagita keeshtanni wostoosik amanynyini zuuttoosi sina neek zaala maksetewa. Hashnu dey hamone ugnaasik Ha'ooson girsuni wuzason baassok argasifaatane ma'arwa.
7 Baasso Kiristoosnik wostosonek kesefe kabaasik Aazabni meyakin isa argasunu aane ephotowa.
8 Futoni wostooson haa'er sinanik es effetena asuni meyanon argasunik sholsuwa.

Diyotrofisni Waqastonewa Dimexirosni Suustone

9 Zeemo sinak betekiristaniisik dabdabbe tichingwa; sinuntano Betekiristanini zoonsi sinanak sholefe Diyotrofis innotin aane ephphetowe.
10 Es bari boor'a nittoki yaafana kabaasik bar innotin me'fetnawa salphsifetna zagina mangu wostooson zuutira asu zuuttambesiise asik makona; es bar hooro shakaan bar teetbaasik ayni meyanon aane ephpheteefe. Oomni meya

dey ephphetoosonoytemato kalfe dey betekiristaniissin kalle kisife.
11 Zomotaaso! Ma'a wuzaasne feer sintano mangu wuza-
asne feer sinatatawa. Ma'a wostooson wostefe bar zuuttam-
baase Ha'ooskingwa. Sinuntano mangu wostooson wostefe
bar zuuttambaase Ha'ooson aane arifewa.
12 Dimexirosnik asu zuuttambaase ma'ariktu zaala maked-
ifewa. Futoos dey teetbaasik zaala makedifa. Inno dey barik
zaala makefeniwa; zaalniis futo sinnamato arifatwa.

Koi'ni Nagani Ooshsho

13 Neek tichunak sholefana showo wuza faarwa; sinuntano
dabdabbek tichunak aane sholotwa.
14 Han ta'anon neen uphonamato abdi zagifawungwa; es
kabaasik aafe aafe biira wolloniwa.
15 Naga neek sinfawungwa; zomoneesakito neek naga
ooshshesedife; ne dey zomoniisakito isarbesi isarbesiisik
naganiison baassok makowa.

Yuudani wosiya
Gachgiru

Yuudani wosiyaas tichchenaas amanynyi sinnoy amanynyine feer sinfaat esha assuuson ziigit fe asuni meyakin kiristanani meya teetbesiison oodosonek. Sirki ephobaasik hepsa Phexirosniisne fa han kawuna wosiyaason tichi bar «Hepsa wolunoynamato Ha'oos daraasik isarga imna amantoosik chimme kabosonek» feretife baassok mai'sire make.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1-2*
Esh assinynyani meeni assusi amalanewa gandone *3-16*
Amantooson oodosonek imte kiito *17-23*
Eebba *24-25*

1 Yesus Kiristoosni wostinynyanawa Yaqobni ay sina ta Yuudanikin;

Teegte nittok; Aba Ha'oosik shunte nittok; Yesus Kiristoosnin oodere fe nitto zuuttamnitiise asik;

2 Fakiya; naganewa keeshtanne nittok arkifawungwa.

Eshinynya Assinynyani Meya

3 Inno meyane! Zuuttamniise asi faruusi chowanon tichunak akamanon sholera faanar. Sinuntano hash hepsa wolunoyna ugnak Ha'o darabaasik isarga imna amantoosik mai'sira kabotik nittotin kiituni ticha tichunak sholsu sini.

4 Zeemo sinak baassosta mangsu katonir sinnamato tichchena isa isa asuni meya nittoossi aatte girsetewa. Es baasso Ha'oniisi otmanon gafok soolsere Ha'ooson shiiphonoy asuni meyawa. Bar bar inno ha'sinynyanawa Daamni sina Yesus Kiristoosninna mormesefe.

5 Han baron zuuttambaase zeemo sinak arsetir sinfanaknu daraasin Giphtsin kisira fu'enamatonawa amanonoy baassotin dey orfo tishkinamato nittotin yaadassunak sholefan.

6 Esiisimato baassok imte ha'suni hugnaason ooda shaksefaat feesete dimaason gafkise Ha'oosi wosiyanikitonon yaadatotiwa. Es barikito Ha'oos arki mangsuni kar'ni wonaas kar'ananneen koi'ba foonto taatoni keer; sitiitu talmaassi oodtesera foosonak zagi.

7 Esiisimato Sodomnewa Gamorane; dey bari biratoosta faase katamaasikitone wobeta sini. Testoosik imte sitiriistan gerakalo gerkesete. Es bari boor'a tishunoy geyaasik kiichchoni baassok beso sinete.

8 Esiisimato es asuni meya miitobesiisik zoonustesefaafe
ashbesiison kiinsisefe; ha'suni hugnabesi faana baassok
aane ajajamefe dey samak ulfinbesi faana baassotin me'efe.
9 Ha'oosi wosiyaaskitoni gaanynya sina Mikaelinu Museni
dugnoosi chowak Dabulosnen ane karakkarena kabaasik:
«Daamiis neen ke'ifawo» utu yittano aane mei'ni kaama
makowa.
10 Sinuntano es asuni meya arso hopsete wuza zuuttam-
baase asik me'efe. Kanuba foonto waagaasimato testobesi-
isik arsefe wuza faafanaknu es barik tishusone.
11 Haybubesiwa! Kayelni ugnaasik hamesete boor'a; bir-
rini joorakwa iyaat Bala'amni daagaassi girsete boor'a; Qore
tugga'enaasimato tugga'esete boor'a tishisetewa.
12 Es asuni meya iichchana foontonon nitto keeshtanni
kootaasta yeesere tuusa sinefe kiin meyawa; baasso safarse-
fees baasso teetaasik koi'bawa; siruk tugtefa iroba foonto
shaaruwa. Gaana gaanana assaasta gaanba foonto; tasbaas
waatera hepsa wolla ichima i'owa.
13 Es iichu wostobesiisik gusa kar'fa gi'tera kabi baarisi
guubowa; sitiitu talma koi'ba foontonon baassotin oodnir
dey beysabesi foonto baakurawa.
14 Addamniistan kabira naafunsa koonto sina Henok make-
fena kabaasik: «Ese Ha'oos showo kuma korto wosibaasiki-
toneen sinna zuuttambaase asiista mangsuni kar'ak yoonir.
15 Es Ha'ooson shiipho beyefe asuni meyanon zagsete
mangu wostobesiisik baassotin ke'unir. Ha'oos dey futoosik
baron shiipho beyefe boor'ni meya barista maksete mangu
wuzaasikito zuuttambaase asik baassosta mangsu kar'nir»
yi.
16 Es asuni meya wonna wonna unyiset isa wuzaknu
aane girsefe. Baasso mangu eenantobesiisiktu zoonuste-
sefe; noonobesiis begantoni wollak tuuma; teetbesiisik ke'ni
wuzani sholok asuni eeshshisefe.

Teetnitiison Aruti Uni Kiito

17 Sinuntano inno meyane! Daamni Yesus Kiristoosni
wosini meya zeemo sinak maksete kaamaason yaadatosoti.
18 Baasso «koi'ni neyaassi Ha'oosi fiqaditan wokke Ha'ooson
girsunoy teetbesiisi mangu eenantoosik zoonustesere kanye-
sefe meya yoosone» yire maksere feeseter.
19 Es baasso asunin korife; ashni eenantok zoonustesefe;
Korto Ayyanabesi foonto asuni meyawa.
20 Sinuntano inno meyane! Korto amantontiisik teetniti-
ison zagguk chimoti. Korto Ayyanaasi hugnak shiiphosoti.
21 Daamni Yesus Kiristoos dey fakibaasik koi'ba foonto
kaasta katunak teetnitiison Ha'oosi keeshtanak oodtiwa.
22 Awuzakne yisefe asuni meyak kenashtotiwa.

23 Isa isa meyanon geyaassin zatta kisira fu'oti; oomni
meyak digak kenashtoti; sinuntano boor'ak kiina atubesiison
ta'i maambesiisonnen fu'onoy oomtosoti.

Galatni Shiipho

24 Gandonoytimato oodni bariknawa zinanti foonto sinna
girak ulfinbaasi sina tai'sunak chimni barikna;

25 Bar koi'ba hetni sina Ha'oosik; Daamni Yesus Kiristoos-
niki kamo ibeneen hawung kar'a hashnu koi'ba foontonon
ulfinnewa addane; hugnanewa ha'suni hugnane barik sin-
fawung! Aamin.

Yohannisni Raa'i Gachgiru

Yohannisni raa'i tichchenaas kiristanani meya Yesus Kiristoos Daambesi sinbaason amanesete boor'a kabugtonewa shanane baassosta kar'na kabaasikwa. Tichi bar makok sholenaas feretisefe baasso abdibesiis tuuma sinanak chinuknawa baassosta kar'ni kabugtoosiknawa shanaasikna amantobesiisik zag sinonekwa.

Han Matsafaasi arki sina bagtoos showo tustoba faana raa'isikitononewa ammanon kesse bestone epho. Raa'isikito dey es neyaasik feese amanynyini meyanon yaadassonek chimoner; sinuntano oomni meyak aacho chowa sinna fooni suurani besok makterwa. Gaamaasi zoonsiyanon wolugtefaafa gaamtefanaasimato han matsafaasi eddees showo tesa raa'iiski kamo showo ugnak heppa heppa wolitaafa makte. Matsafaasi kotani chowaasik showo tesa safara faar sinfanaknu arki sina safaraas ammawa. Esiis dey Ha'oos Daam Kiristoosniki kamo hepsa wolunoyna ugnak isarga koi'sira sexanaason gedda gumabaasin zuutire merona; kejere meroos dey ko'inanneen orfo amanamto sina baassok gaddo samaasewa gaddo daase asi eebbanon imana yifa barwa.

Matsafaas Siruk Ephna Ephobaas

Gachgiru *1:1-8*
Raa'iisi gachonewa naafun betekiristaniisikitok woste wosiyaasikitone *1:9—3:22*
Matsafaasewa naafun maatamaasikitone *4:1—8:1*
Naafun markataasikito *8:2—11:19*
Darboosewa hep gonynyoosikitone *12:1—13:18*
Showo tesa raa'isikito *14:1—15:8*
Ha'oosi naafun gi'ani toofoosikito *16:1-21*
Baabilonni tishu; gonyoos; eshinynya raajuusnawa Dabulosna asi merto *17:1—20:10*
Koi'ni mangsuni kar'a *20:11-15*
Gaddo sama; gaddo daa; gaddo Yerusalem *21:1—22:5*
Koor'uba *22:6-21*

1 Han raa'iis ta'a wonaassi sinni chowaason wostinynyabaasakitonik besunak Ha'oos Yesus Kiristoosnik imnarwa; Yesus Kiristoos dey basa wosiyaason wosire Ha'oosi wostinynya sina Yohannisnik ammanon kisire besi.

2 Yohannis dey Ha'oosi kaamanonnawa Yesus Kiristoos makena zaalasonna; esiisimato dey bar biina wuza zuuttambaase asin zaala make.

3 Es bar zuuttambaase ko'una wonaas ta'a sinna boor'a han raajini kaamaason feretife bar suustowa. Esiisimato dey

raajini kaamaason oodesefe baassonawa raajini matsafaassi tichche baron zagsefe baassona dey suustowa.

Iisiyak Fa Naafun Betekiristaniisikitok Woste Nagani Ooshsho

4-5 Yohannisnikin Iisiyaki naafun betekiristaniisikitok; zeemme feyiskin; fe barkinnawa; yooni Ha'ooskin; zigimoosi sina faase naafun Ayyanaasikitokin; esiisimato dey kitun kabubaasik uzun sina han daasi taatoni meeni ha'sinynya; amanamto zaal; innotin shunne harinbaasik boor'niissin birmadumma kisi Yesus Kiristoosni otmaasewa nagaase nittok sinfawung.

6 Yesus Kiristoosni aba Ha'oosik wostinynya sinanik innotin taatosi maagni meya zagi Yesus Kiristoosnik koi'ba foontonon ulfinnewa hugnane barik sinfawung! Aamin!.

7 Ese samaki shaaruusta kamo yoonir; barin keja asuni meyanu fui'tonoy asu zuuttere barin biyanawa; han daastaki darani meya zuuttere basa boor'a waassonewa; es bar dey futowa; aamin!

8 Feyiis, fe bar, yooni barnawa zuuttambaase asin chimfe Daam Ha'oos «Alfanewa oomegane; tesuni barnawa koi'ni barna tawa» yife.

Kiristoos Raa'ik Ammanon Beste

9 Yesus Kiristoosni shanaasonnawa basa taatosonna; esiisimato dey fakibaason nittoneen ane haa'er sina nitto ayta Yohannis Ha'oosi kaamni chowaknawa Yesusni zaalaasi chowakna taatera Fitimo yiste akani ganesi kuni daatatu faan.

10 Daamiisa wonak ayyanak tuumma faana markatani kaamane fa akama kaama orfonaasta:

11 «Biita baron matsafata tichira naafun betekiristaniisikitok esiis dey Efesonik, Semernesik, Pergamonik, Tiyatironik, Serdesik, Filadelfiyaknawa Lodoqiyakna wosuwa» yifeen oden.

12 Taak makefees oo sinnamato arunak orfo yerqen; yerqefana kabaasik warqeni naafun meqireziison* biin.

13 Es meqireziisi ganesi Asuni Naane fe asunin biin; bar wochobaassineen kar'a dicha maama mayo; nibbaasta dey warqeni talfani taar'a taar'o.

14 Teetbaasewa sombaase ironi she'ane fa foro; aafbaas dey geeni winone faar.

15 Wochobaas dey geeni kayosin kesa naasini bittane faar; kaambaas dey akamanon goset kuni akani fuusani kaamane faar.

---

* **1:12** Meqirezi uus tona diifana wuza uwa

16 Hoi'ta kushubaassi naafun baakuraasikitonon epho; kadbaas heppik koogto siifo noonobaassin kesdifar; sinbaas zuuttera akamanon palpalit fa awuni chaarefane faar.
17 Biinayse kitu asune feer sinna wochobaassi ganden; sinuntano bar hoi'ta kushubaason tayista ta'ire ekka yi: «Digotaatawa; tesuniisnawa koi'niisna tawa.
18 Ta hayewwa; zeemo kitin; sinuntano koi'ba foontonon ta hayewwa; kituustanawa ke'oni dimaastana ha'suni hugnana faar.
19 Ese es biita wuzason; hash fa baronnawa woliti yooni baronna tichuwa.
20 Hoi'ta kushunaassi biita naafun baakuraasewa naafun warqeni meqireziise asi aacho chowa haniiswa; naafun baakuraasikito naafun betekiristaniisikitok woste Ha'oni wosiyawa; naafun meqireziisikito naafun betekiristaniisikitowa.»

2

Efesonki Betekiristaniisik

1 Efesonki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira wosuwa: «Han naafun baakuraasikitonon hoi'ta kushubaassi epha barkinnawa warqeni meqireziisikitoni ganeyaassi kutife barkinna makte wosiya.
2 Wostoneeson; kaboneesonnawa fakineesonna arifawungwa; dey manguni meyanon beleshki biira aane beye; wosini meya sinnoy inno wosi yisefe baassotin tu'nira eshinynya sineten dantamato arifawungwa.
3 Fakiyak chimneesonnawa ta sunaasik shanaason oomtonoy ephphetooneesonna arifawungwa.
4 Sinuntano ta neen isa wee'ona wuza faarwa; esiis dey zeemoti keeshtanneeson beyitwa.
5 Awune fa tega dimaastan gandetamato yaadatowa; harmira zeemoti zagit faata baron zaguwa. Sinuntano es baron zuutira zagu shakaatane ta neeki yoonar; harmu shakaatane meqirezineeson es dimbaastan kabguna.
6 Sinuntano ma'a wuzne faarwa; esiis dey ta oomtefana Niqolawini meeni wostooson ne dey oomtetwa.
7 «Ayyana betekiristaniisikitok makefana baron odoba feenay odowowa! ‹Neebere meroni barik Ha'oosi gennetiissi fa kaani i'oosi gaananon muunak zaguna.›

Semerneski Betekiristaniisik

8 «Semerneski betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira tichuwa:
«Han bar tesuniisnawa koi'niisna; dey kitifaat kitun kabire hayew sina barkin makte wosiyawa.

9 Shananeesonnawa tukamneesonna arifan; sinuntano ne
otumwa; Ayhud sinnoy inno Ayhud yisefe sexanani maabara
sina baasso sunneeson mangsisetemato arifan.
10 Neyista kar'ni shanaason digotaatawa; ese nitto fattan-
totik nittoossin isa isaasin daabulos taatoni keer gednir; asir
wona shana ephphatoosotir; hamma kituta kar'ata kabaneen
amanamto sin; kaani wossumaason neek imana.
11 «Ayyanaas betekiristaniisikitok makefana baron odoba
feena bar odowowa! Neebere meroni bar hepsani kituusik
aafa miir'amona wuza.

Pergamonki Betekiristaniisik

12 «Pergamonki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira
tichuwa:
«Han bar kadba heppik koogto siifoson kushubaassi epha
barkin makter;
13 Ne sexanani zigimoos faana dimaasta fooneeson arifan;
sinuntano sunnaason zaggira ephitwa; taak fa amantonee-
son aane mormowe. Amanamto zaalta sina Antiphas sexana
faafana nitto katamaassi wortena kabaasiknu taak fa aman-
toneeson aane beye.
14 Sinuntano neekik isa isa oomtena wuza faaserwa; esiis
dey Bala'amni assuuson epho isa isa asuni meya nitto
ganeyaassi feeseterwa; es Bala'am Israelni daraas koo'lok
imte muuson meesere gerkesere tuusa'sonek Balaqnin kiiti
asuwa.
15 Esiisimato Niqolawini meeni assuuson ephpheteese
asuni meya nitto ganeyaassi feeseter.
16 Es bari boor'a harmuwa; es baron shakaatane taptera
neeki yaara noononaassin kesfa siifone fa kaamaasik baas-
sotin neebona.
17 «Ayyanaas betekiristaniisikitok makefana baron odoba
feena bar odowo; neebere meroni barik aachera fa mannaa-
son imana; gaddo suna barista tichchena foro shu'a dey barik
imana; es baron aruniis ephni barteno oom oonu aafe.

Tiyatronki Betekiristaniisik

18 «Tiyatronki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira
tichuwa:
«Han wosiyaas geeni winone fa aafba faana barkinnawa
kawo geesi girira kesa naasini bittane fa wochoba faana
Ha'oosi Naanikinna makter.
19 Wostoneeson, keeshtanneeson, amantoneeson, Ha'oosik
fa wostoneeson, fakiyak chimneeson arifawungwa; zeemoti
wostoneestan hashti bar arkir sinnamato arifawungwa.
20 Sinuntano neekin isa isa oomtena wuza faarwa; Esiis
dey ‹Ta raajju› yifa mashkasu Eelzabelnon beleshki biyaat
beyneeswa; bar ta wostinynyaasakito gerkesoneknawa

koo'loosik imte muuson muusonekna assira baassotin daagsi.
21 Harmunak barik wona imin; sinuntano bar gerkes-
baassin harmira wolunak aane sholowa.
22 Es bari boor'a shanani kuphoosta ha'una; barneen ane
gerkesefe baasso es mangu wostobesiissin harmu shaksefaatene akama faya shana baassosta teshshona.
23 Naanggotbaason dey kituk ke'una; betekiristaniisikito dey zuutira asuni meeni nibaasonnawa safaraasonna tu'nifees ta sinnamato arsona; isarniti isarnitiisik wostontiisimato kaasuna.
24 «Tiyatronuk feese nittoknawa es mangu assuuson
ephphetoonoy nitto zuuttamnitiise; esiisimato dey isa isa
meya: ‹Sexanaasi chima aacho chowawa› yisefe baassok
zoonustonoy nittok ooma ba'a aafa wossuna wuza.
25 Sinfanaknu ta yoona kabaneen nittokik fa baron mai'sira
ephti.
26 Neebere meroni barik; wostonaason wostere koi'ba
kar'ni barik darani meyanon ha'suna hugna imanawa.
27 ‹Bittani haaroosik baassotin ha'suna; hoocho kodani-
mato zagire ki'e eesuna› Es ha'suni hugnaas ta Abataaskin
ephna barne faarwa.
28 Wonni maskoosin dey barik imana.
29 «Ayyanaas betekiristaniisikitok makefana baron odoba
feena bar odowowa.»

3

Serdeski Betekiristaniisik
1 «Serdeski betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira
tichuwa: Han Ha'oosi naafun ayyanaasikitononnawa naafun
baakuraasikitononna kushubaassi epha barkin makter.
Wostoneeson arifan; sunak ne hayew; sinuntano kitit.
2 Es bari boor'a guzuwa; kituk kar'a baronnawa fu'te garo
hugnaneesonna zagguwa; Ha'onaasi sina wostonees tuumin
aane biyut.
3 Ese aro assu ephpha taatamatonawa odetamatona yaada-
towa; dey ood; harmu; guzu shakaatane wiisnimato neeki
yoona; aaffa sa'atiista neeki yoonamato aafa aruta wuza.
4 Sinuntano maambesiison kiinsunoy faadbesi garo asuni
meya Serdesuk neneen ane feeseter. Baasso foro maya
mayonek sholsu sinna boor'a foro maama mayere taneen
ane hamosonerwa.
5 Neebere meroni bar es baassoosimato foro maama
mayana; sunbaason Abataasa sinaknawa Ha'oosi
wosiyanikitoni sinakna artonak zaguna; hayewni meeni
sunaas tichchefana kaani matsafaassi barin aafa ku'a
tishkunawuza.

6 Ayyanaas betekiristaniisikitok makefana baron odoba
feena bar odowowa.

Filadelfiyaki Betekiristaniisik

7 «Filadelfiyaki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira
tichuwa: Han Korto sina barkinnawa futo sina barkinna;
Dawitni keyaasi gachonon kushubaassi epha barkin makter;
bar gachna baron oonu aafa kulfuna wuza; bar kulfina baron
oonu aafa gachana wuza.

8 «Wostoneeson arifawungwa; ese oonu kulfunak chim-
noyna gamala ne sinaasta gachingwa; hugnanees garo sin-
baason arifawungwa; sinuntano kaamnaason oodit; sunnaa-
son dey aane mormowewa.

9 Ese Ayhud sinnoy inno Ayhud yisefe es sexanani
maabarassin sina eshinynyani meya neeki yeesere
wochoneessi gandosonek zaguna; dey ta neen shunnamato
arsonek zagunawa.

10 Fakir singwa yit makena kaamnaason oodta boor'a ta
dey han daasta feese baassotin fattanonak han daa zuuttam-
baase asiista yooni shanani sa'atiistak neen oodana.

11 Ese taptera yoona; aklilineeson oonu neyistan ephnoy-
namato neeki fa baron mai'sira ephwa.

12 Neebere meroni barin Ha'onaasi betemeqdesiisi
yeeto zaguna; essin isanne aafa kesana wuza; Ha'onaasi
sunanonnawa Ha'onaasi katamani sunanonna basaasta
tichuna; es katamaas dey samaki Ha'onaaskin keroni gaddo
Yerusalemwa; ta gaddo sunaason dey basaasta tichuna.

13 «Ayyanaas betekiristaniisikitok makefana baron odoba
feena bar odowowa.

Lodoqiyaki Betekiristaniisik

14 «Lodoqiyaki betekiristanini Ha'oosi wosiyak ekka yira
tichuwa: Han aamin sina amanamto dey futo zaal sina
barkin; Ha'oos tesina testoos zuuttambaase barki kamo
bestena barkin makter.

15 Wostoneeson arifawungwa; koocho wedey kiichu aane
sine; Koocho wedey kiichu sinit sinfaanane ma'ar sinana
kaba.

16 Koocho wedey kiichu sina beyfaat bor'a sinta boor'a
noononaassin kisira tujonarwa.

17 ‹Ta otum; akama otumna faar; taaki yo'i wuzna aafa›
yifat. Sinuntano ne miir'am, rakkattu, tukam aaftishu dey
atatu sinneeson aane aruwe;

18 Otum sinatak geesi faalla kesa warqeeson taakin waago-
tak; atatu sinna iichcheta baron geepatak foro maama
waagotak; biya chimatak aafni eta waagera wochutak neen
kiitifawungwa.

19 Ta shunfana baassotin zuutira ke'inar dey kaxxasinar. Es
bari boor'a guzu; harmu.
20 Ese ta finynyaasta yerefaat ki'ana; oonu kaamnaason
odere gamalaason gachfaanane barki keer girira barneen
ane muu muuna; bar dey taneen ane muuna.
21 Ta neebera merera abataasneen ane zigimoosta diinaasi-
mato dey neebere meroni bar taneen ane zigimonaasta duu-
nak zaguna.
22 Ayyana betekiristaniisikitok makefana baron odoba
feena bar odowowa.»

4

Samaki Ha'oni Shiiphoni Sitiri

1 Esseen orfo samaastak gachcho gamala biin; zeemma
odenaas markatani kaamane fa kaamaas: «Hang yowa; han-
neenti sinni wuzasikitonon neek besuna» yi.
2 Geregere ayyanak tuumin; samaastak dey zigimo biin; es
zigimoosta dey isar diifen biin.
3 Es zigimoosta di basa gitoos dey Iyyasphidni inqunewa
Serdinonni inqune faar; zigimoosi biratota Mergidni inqune
fa amshiishone faar.
4 Esiisimato zigimoosi biratota hepasire acheechche zigimo
diisefar; es zigimoosikitota foro maama mayere teetbesiista
dey warqeni akliili guufse hepasire acheechche kur'uni meya
diisefer.
5 Es zigimoossin kawunaneen dedoni kaamanen kesdifar;
zigimoosi sinta saamet di naafun tona faaser; es barikito dey
Ha'oosi ayyananikitowa.
6 Zigimoosi sinta woshshifa palpalu inkaline fa baari faar;
zigimoosi ganetanawa biratobaastana; sinaknawa orfokna
showo aafba faana acheech kaabarere wuza faaser.
7 Tesuni kaabarere wuzaas eetone faar; hepsani bar dey
gachwane faar; keezsani bar dey asuni sinane fa sinba faar;
acheechsani bar dey fulit hama armane faar.
8 Kaabarere wuzaasikito acheechobaase isarba isarbaas
issun kosoba faanar; gerakalosewa sikalobaassina aafak tu-
umma faar; waalaknawa wonakna:
«Korto, korto, korto;
Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'o;
fayiis faabarewa yooni bare» uustan aane yeetisefa.
9 Es kaabarere wuzaasikito zigimoosta di bariknawa
koi'baneen koi'ba foontonon fooni barikna arkitto,
ulfinnewa, galatne imesefe kabaasik:
10 Hepasire acheechche kur'uni meya koi'baneen koi'ba
foontonon fooni barik; zigimoosta di basa sina sinbesiisik
sagadosone; akililibesiison dey zigimoosi sina kunsaat:

11 «Daamniisnawa Ha'oniise;
zuuttambaase asin tesita boor'a;
zuuttambaase testenaasewa kaa dannaase;
dey ne fiqadik sinna boor'a arkitto;
ulfinnewa hugnane ephphatootak neek sholsirwa»
yit feeseter.

5

Matsafaasewa Fantuusna

1 Zigimoosta di basa hoi'ta kushuussi siruknawa tukakna tichcho naafun maatamak kulufto birannani birto matsafa biin.
2 Isa hugnaba faana Ha'oosi wosiya akama kaamak: «Maatamaason gachanaknawa birannani birto matsafaason wowanakna sholsinaas oonso?» yit awasifen biin.
3 Sinuntano samak sinun daasta wedey daasi sikalosi birannani birto matsafaason gachanaknawa sikalobaason biyanakna chimar oonu aafe.
4 Birannani birto matsafaason wowanaknawa siruk fa baron biyanakna sholsinar besto beyna boor'a akamanon waasin.
5 Es kabaasik kur'uni meyaassin isar: «Waasutaatawa; Yuudani zalaassin sina Dawitni koontoosi tuzasin kesa eetoos merewa; bar birannani birto matsafaasonnawa naafun maatamasikitononna gachanak chimarwa» yi.
6 Esseen orfo zigimoostanawa acheech kaabarere wuzaasikitoni ganeyaassi dey kur'uni meeni ganeyasi dey shukto fantune feer yerefeen biin; es fantuus naafun kalabanawa naafun aafbana faar; es barikito daa zuuttambaase asiista wostera hama Ha'oni naafun ayyanaasikitowa.
7 Fantuus yeere zigimoosta di bari hoi'ta kushuussin birannani birto matsafaason ephi.
8 Birannani birto matsafaason ephfena kabaasik acheech kaabarere wuzaasikitonewa hepasire acheechche kur'uni meena fantuusa sina sinbesiisik gandesete; isarbesi isarbesiis kushubesiissi kama ephere feeseter; esiisimato kortoni meeni shiipho sina ixana kiichchefana warqeni kirqiddaason ephere feeseter.
9 Ora gaamak ekka yit gaamesete:
«Harinneesik asteseriisikitosin;
wolumtefa noonosikitosin;
keena keenaassin, dara daraasasin;
asuni meyanon Ha'oosik furotak ne shukteta boor'a;
Birannani birto matsafaason ephataknawa;
Maatamaasikitonon gachatakna sholsinar sintiwa.
10 Ha'oniisi taatoni maagni meya sinonek zagit;
han daastak dey taattosone.»

11 Estan dey biina zigimoosewa kaabarere wuzaase dey
kur'uni meeni biratoosta showo Ha'oni wosini kaama oden;
showobesiis dey akama kumaknawa akama miliyonikna
faadtonir.
12 Akama kaamak:
«Shukte fantuus;
Hugna, otma, techma, chima;
arkitto, ulfinnewa galatne;
ephphatoonak sholsuwa» yisete.
13 Den samaknawa han daastakna; daasi sikalosinawa
baariissina fa testoos zuuttera:
«Zigimoosta di bariknawa fantuusikna
galata, arkitto, ulfinnewa hugnane;
koi'baneen koi'ba foontonon sinun»
yisefeen oden.
14 Acheech kaabarere wuzaasikito dey: «Aamin!» yisete.
Hepasire acheechche kur'uni meya dey sinbesiisik kaa'nere
sagadesete.

6

Maatamaasi Gachcho
1 Esseen orfo fantuus naafun maatamaasikitosin tesuni
baron gachchefeen biin; acheech kaabarere wuzaasikitosin
isaas dedoni kaamane fa kaamak: «Yowa» yifeen oden.
2 Dey foro faza biin; es fazaasta di bar kushubaassi yegani
sokma ephaat feer. Barik dey akliili imte; bar dey neebere
mere asu sinne neebere meret hamak kesi.
3 Fantuus hepsani maatamaason gachfena kabaasik hep-
sani kaabarere wuzaas: «Yowa!» yifeen oden.
4 Ooma she'a ishshifa faza kesi; es fazaasta di barik na-
gaason daastan tishkunaknawa asuni meya baassotna baas-
sotna wal ko'usonekna zaguna ha'suni hugna barik imte;
inya siifo dey barik imte.
5 Fantuus keezsani maatamaason gachfena kabaasik
keezsa kaabarere wuzaas: «Yowa!» yifeen oden. Kara faza
dey biin; es fazaasta di bar miizana kusubaassi ephaat feer.
6 Acheech kaabarere wuzaasikitoni ganesin yaarne fa
kaama oden. Es kaamaas: «Kiiloni gimmashi sinni zagoos isa
wonni damoza; isa kiiloni gimmashi sinni hagewa isa wonni
damoza sinun; sinuntano wayini tuzaasonnawa buur'uni
bunaasonna miir'otaata» yifeen oden.
7 Fantuus acheechsa maatamaason gachfena kabaasik
acheechsa kaabarere wuzaasi kaama «Yowa!» yifeen oden.
8 Dey woshu faza biin; es fazaasta di basa sunaas kitu
yisteratu teegtefa; ke'oni dimaas dey orfobaase hamet faar;
kitunewa ke'oni dimaase daasi acheech kushuussin isa

kushuus neebok, makak, bettoknawa buur'uni gonyokna worunak ha'suni hugna imte.

9 Uushsha maatamaason gachfena kabaasik Ha'oosi kaamni chowaknawa imete zalaasikna worte asuni meeni kaanon shoo'aasi sikalosi biin.

10 Baasso akama kaamak: «Korto dey futo; zuuttambaase asi denalo sina Ha'oose; han daasta fe asuni meyaasta mangsu kar'a beyataysewa harinniisi chowak kowa kaasto beyatayse aageneeninse!» yit chaagesete.

11 Isarbesi isarbesiisik foro dicha maama baassok imte; baassosimato hanneen wortoni; baassosimato wostinynya sina zomobesiisakitoni faadnewa aybesiisakitoni faadne tumana kabaneen garo kaba beysa ephonek baassok makte.

12 Esseen orfo fantuus issunsa maatamaason gachfena kabaasik barki biin; dey akama daani shorko sini; awaas suumoni maamnimato karaye; dey assaas harinnimato she'i.

13 Yeeshuni assak chima siru belesini i'ooson shorkin gaanbaas i'oostan woottefanaasimato samaastaki baakuraas wootte.

14 Samaas dey birannanimato birtera tishi; aamaasewa akani ganesi kuni daase zuuttera faana dimaastan oottera shaate.

15 Han daasta fe taatoni meya; ha'sife baasso; neeboni gaanynyani meya; otumni meya; hugnabesi faana meya; bozni meenawa daamni meena zuuttere dugadugiissinawa gawuussina aamaassi kaa'osi aachesete.

16 Aamaasewa kaa'oose asin «innotin yinu! Zigimoosta di basa sinan; dey fantuusa gi'sin innotin aachutiwe!

17 Arki gi'ni wonaas ya; oo yerok chimnirin?» yisesete.

7

Tiire Acheechasire Acheechche Kum Israelni Asuni Meya

1 Esseen orfo acheech Ha'oni wosiya daasi acheech fashta yerefeen biin. Baasso han daastak sinun baariissi wedey i'oosta siru sirunoynamato acheech fashaassin yaafa daasi sirunon ephete.

2 Hayewa Ha'oosi maatamanon epho ooma Ha'oni wosiya awakesna daan yaafeen biin. Daasonnawa baariisonna miir'onak Ha'suni hugna imtena Ha'oosi acheech wosiyaki kaambaason teggira:

3 «Ha'oniisi wostinynyani meeni sinaasta maatama ichani kabaneen daason sinun baariison wedey i'ooson miir'otiita» yira chaagi.

4 Maatamaasikito baassosta ichchena asuni meeni faadaason oden. Israelni asteseriissin tiire acheechasire acheechche kuma.

5 Yuudani asteseriissin asire heppe kuma; Robelni asteseriissin asire heppe kuma; Gaadni asteseriissin asire heppe kuma;
6 Aaserni asteseriissin asire heppe kuma; Niftalemni asteseriissin asire heppe kuma; Minaseni asteseriissin asire heppe kuma;
7 Simonni asteseriissin asire heppe kuma; Lewini asteseriissin asire heppe kuma; Yisakorni asteseriissin asire heppe kuma;
8 Zabiloonni asteseriissin asire heppe kuma; Yosefni asteseriissin asire heppe kuma; Biniyamni asteseriissin asire heppe kuma.

Foro Dicha Maama Mayo Showo Darani Meya

9 Esseen orfo akama showo asuni meyanon biin; es baasso dey daraasasinnawa asteseriissinna; keena keenaassinnawa showo tesa noono wolumsefe baassossin kesa asuni meyawa; es baasso foro dicha maama mayere deyani tosha kushubesiissi ephere zigimoosi sintanawa fantuusa sintana yersefeer.
10 Akama kaamak chaageset:
«Fatuus zigimoosta di;
Ha'oniisirewa fantusarnawa!»
yit feeseter.
11 Ha'oosi wosiyanikito zuuttera zigimoostanawa kur'uni meeni biratoostana dey acheech kaabarere wuzaasikitoni biratotana yersefar; zigimoosi sinta sinbesiisik kaa'nesere Ha'oosik sagadesete.
12 Dey:
«Aamin! qaphsu, arkitto, techma;
galata, ulfina, hugnanewa chimne;
koi'baneen koi'ba foontonon;
Ha'oniisik sinun. Aamin!»
13 Kur'uni meyaassin isaas hang taaki wolle: «Han foro dicha maama mayo baasso oonotnaysinso? Ayin yeeseterinso?» yisete.
14 Ta dey: «Daamiiso netu ariferwa» yin; bar dey: «Han baasso akama shanaason aatte yeeserwa. Maambesiison dey fantuusa hannak me'isere foro zagsete.
15 Es bari boor'a Ha'oosi zigimoni sina feesefaat waalinnawa wonakna betemeqdesiissi wostesefe; zigimoosta di bar dey baassok durkani sinana.
16 Hanneen ekalo aafa maktosone wuza; aafa iktosone wuza; awaas aafa kiichuna wuza; tooni noi'saas dey aafa kiichuna wuza.
17 Zigimoosi ganesi fe fantuus baasso keemer sinana; kaani akani kor'aas faana dimaassi baassotin zoonsuna; Ha'oos harafbesiison aafbesiissin ku'ana» yi.

8

Naafunsa Maatamaasi Gachcho

1 Fantuus naafunsa maatamaason gachfena kabaasik
ikkuli sa'ati sinniron samaastak shaakku sini.
2 Ha'oosi sina yersefa Ha'oosi naafun wosiyanon dey biin;
barikitok naafun markata imte.
3 Warqeni kirqidda epho ooma Ha'oni wosiya yaara
shoo'aasi tesha yere; zigimoosi sina fa warqeni shoo'aasta
kortoni meeni Ha'oni shiiphoosneen imanak showo ixana
barik imte.
4 Ixaanaasi chuwa kortoni meeni Ha'oni shiiphoosneen
Ha'oosi wosini kushusin Ha'ooski sina kesi.
5 Esseen orfo Ha'oosi wosiya kirqiddaason ephpha
shoo'aastan geya kolla tuunira haat daasta ha'i; estan Dedo,
naftoni kaama, kawuna dey daani shorko sini.

Markataasikitoni Fugto

6 Naafun markata epho Ha'oosi naafun wosiya
markatabesiison fugak hooresete.
7 Tesuni Ha'oosi wosiya markataason fugin ironi she'newa
harinne woi'to geya sini; haat daasta dey ha'te; daasi keez
kushusin isa kushu sinni bar kiichche; i'oosikitoni keez
kushusin isa kushu dey kiichche; boodera di kuwaas dey
zuuttera kiichche.
8 Hepsani Ha'oosi wosiya dey markataason fugin inya
aamane fa wuza saamet yeet baariissi ha'te; baarisi keez
kushusin isa kushuus hanna sini.
9 Baariissi faase kaabarere testoosikitoni keez kushuussin
isa kushuus kiti; markabiisi keez kushuussin isa kushu tishi.
10 Keezsani Ha'oosi wosiya markataason fugin tonnimato
saamet fa akama baakuraas saman kere wor'i; kere wor'naas
dey akaasi keez kushutan isaastanawa akaasi kor'atanawa.
11 Es baakuraasi suna dey Irretto yisteratu teegtefa; akaasi
keez kushuussin isa kushuus suqaro sini. Akaas suqaro sinna
boor'a showo asuni meya kitisete.
12 Acheechsa Ha'oosi wosiya markataason fugin awaasi
keez kushusin isar; assaasi keez kushusin isar; baakuraasi
keez kushusin isar kiichche; es bari boor'a es barikitoni keez
kushusin isar talme; esiisik wonaasi keez kushusin isaasewa
waalaasi keez kushusin isaase chaarefa foonto sini.
13 Esseen orfo dey biina isa arma samaasi ganeta fulit
akama kaamak: «Fu'te Ha'oosi wosiya keeziis markatabesi-
isi kaamanon odsisefe kabaasik han daasta fe asuni meya
haybubesingwa! haybubesingwa! haybubesingwa!» yit
chaagfeen oden.

9

1 Uushshani Ha'oosi wosiya markataason fugin den saman
daa kere wor'a isa baakura biin; tir'maasi doo'ni gacho barik
imte.
2 Bar dey tir'maasi doo'anon gachi; chuwaas inya te'asin
kesfanasimato sinna tir'maasi doo'sin kesi; es doo'aassin kesa
chuwaasi boor'a awaasewa samaase talme.
3 Es chuwaassin choo daasta kere; daasta fa gamzatosiki-
toni hugnane fa hugna barikitok imte.
4 Daasta fa kuwaason sinun boodera fa wuzason wedey
aaffa i'oosonnu miir'osonoynamato makte; sinuntano
miir'onaas sinbesiista Ha'oosi maatami tishina asuni
meyanon koi'ba.
5 Baassotinnu sinun uuch assa shimsunaktano worunak
aane fiqadi imtowa; choosikito katina shanaas gamzato
asunin dupfaan seekfanaasne faar.
6 Es wonaasikitosi asuni meya kitu sholsone; sinuntano
aafa danone wuza; kituk sholsone, sinuntano kitu baassostan
wokana.
7 Choosikito neebok hoorera yere fazasikitone faar; es
barikitoni teetaasta warqeni akililine fa wuza faar; sin-
baasikito dey asuni sinane faar.
8 Mashkasuni somane fa somba faar; ha'baasikito dey ee-
toni ha'ane faar.
9 Bittak wosuste nibni geepoba faar; kosobaasikitoni giila
dey neebosi eelet hama showo faznewa seregellane asi tu-
zone faar.
10 Gamzatoni unyune fa unyunewa dupfana wuzne faar;
unyubaasikitosi asuni meyanon uuch assa miir'ona hugnaba
faar.
11 Taatobesi dey feer; bar tir'maasi wosiyawa; sunbaas
dey Ibrawini meeni kaamak Abadon*; Girikni meeni kaamak
Apholiyon yisteratu teegtefa.
12 Tesuni haybuus aati; dey han barneen orfo ooma hep
haybu hanneen yoonir.
13 Issunsa Ha'oosi wosiya markataason fugin Ha'oosi sina
fa warqek wosuste shoo'aasi kalasikitosin kaama kesfeen
oden.
14 Kaamaas dey markata epho issunsa Ha'oosi wosiyanon:
«Arki Efiraxis akaassi taatera faase acheech wosiyaasikitonon
kot!» yi.
15 Es sa'atiisiknawa es wonaasikna; es assaasiknawa es
woggaasikna hoorese acheech wosiyaasikito asuni zalaassin
keez kushusin isa kushu worsonak kotte.
16 Fazaason eelsisefe taar'oni meeni faadaas hep tiya mi-
iliyoni sinnamato oden.

* **9:11** Abadon uus Tishkir uu

17 Fazaasikitononnawa fazaasta di asuni meyanonna raa'ik
biinaas haniiswa: Nibbesiistaki fa bittani mayaas geeni kay-
one fa she'a samani gitone faar; salferine fa sheeru. Faza-
asikitoni teeta eetoni teetane faar; noonobaasikitosin gee-
newa chuune dey geeni kayone keset faar.
18 Noonobaasikitosin kisisena geyaasik; chuwaknawa
geyaasi kayokna es keez bettoosik asuni meeni zala keez
kushusin isa kushuus worte.
19 Fazaasikitoni hugna faanaas noonobaassinawa
unyubaassinawa; unyubaasikito zawane faar; zawani teetba
dey faaser; asunin dey miir'esefanaas es barikwa.
20 Es bettosikitok kitunoy fu'tese asuni meeni zala kushube-
siisi wostosin wolle aane harmusoto; kiina ayyanaason, war-
qek, birrik, naasini bittak, shu'aknawa i'okna wosuste biyak
wedey odok wedey kutuk chimnoy koo'loosikitonon shiipho
aane beyosoto.
21 Esiisimato dey kaani woruustan, tolfatoossin, gerke-
saassin, dey wiisoossin aane harmusoto.

10

Ha'oosi Wosiyanewa Birannani Birto Matsafaase

1 Esseen orfo shaaru mayo ooma chima Ha'oni wosiya
saman kerefeen biin; teetbaasta amshiisho faar; sinbaas
awanimato; wochobaas dey geeni yeetone faar.
2 Kushubaassi gachcho garo birannani birto matsafaason
ephaat faar; hoi'ta wochobaason baariista; alda wochobaa-
son dey daasta yer'i.
3 Buurife eetoni kaamane fa akama kaamak chaagi;
chaagfena kabaasik naafun dedosikito kaambaason odsi.
4 Naafun dedosikito kaambaason odsifana kabaasik ta
tichunak hooren. Sinuntano: «Naafun dedosikito maksena
baron aachira nibneessi ephtano tichutaatawa» yifa kaama
saman oden.
5 Esseen orfo baariistanawa daastana yerefeen biina
Ha'oosi wosiya hoi'ta kushubaason den sama kabgaat;
6 koi'baneen koi'ba foontonon faafa; samaasonnawa
barissi faase wuzasikitononna; daasonnawa barissi
faase wuzasikitononna; baariisonnawa barissi faase
wuzasikitononna tesi Ha'oosi sunak teyira: «Hanneen ekalo
aafa wokana wuza!
7 Sinuntano naafunsa Ha'oosi wosiya markataason odsuna
wonaasikitosi bari wostinynya sina raajjuni meyak assi-
naasimato Ha'oosi aacho chowa ko'una» yi.
8 Esseen orfo saman odena kaamaas: «Baaristanawa daas-
tana yere Ha'oosi wosini kushusi fa gachcho birto matsafaa-
son hamma eph» yit hepsa taak make.

9 Ta dey Ha'oosi wosiyaki hamma: «Garo birannani birto matsafaason taak im» yin; bar dey: «Ephpha muu; katneessi suqaro sinana; Sinuntano noononeessi eesnimato kaar'ana» yi.

10 Ta dey garo birannani birto matsafaason Ha'oosi wosiyani kushusin ephpha maan; noononaassi dey eesnimato kaar'i; sinuntano maananneen orfo katnaas suqare.

11 Esseen orfo: «Showo asuni keen sina baasso chowaasik; darani meeni chowaasik; showo tesa noono wolumsefe asuni meeni chowaasiknawa taatoni meeni chowaasikna hepsa raaji makotak sholsifa» yistera taak makte.

11

Hep Zaalni Meya

1 Esseen orfo hoossire biyak sinni haarone fa isa sobboqo taak imte; taak ekka yiste: «Hamma; Ha'oosi betemeqdesinonnawa shoo'aasonna hoossira bi; estak Ha'o shiiphet feese baassotin dey faadu.

2 Sinuntano betemeqdesiisi gerakalo fa fuchcha dimaason hoossira biyataata; es bar Aazabni meyak imter sinna boor'a; Aazabni meya korto katamaason acheechasire heppe assa yer'osone.

3 Hep zaalni meya suumoni maama mayere isa kumnewa hep tiire issunasire wona raaji maksonek ta baassok hugna imana.»

4 Es baasso han daasi Daamiisa sina yeroni hep bunni i'oosewa hep meqireziisewa.

5 Oonu baassotin miir'ok sholefaanane geya noonobesiissin kessa gumabesiisin kiichuna; baassotin miir'ok sholefe bar kitunaas esiisimatowa.

6 Baasso raaji maksone es wonaasikitosi iro ichnoynamato samaason kulfuk ha'suni hugnabesi faar; esiisimato akaason hanna zagire soolok sholsefe kaba zuuttambaase asik aaffa bettoknu sinfanak han daason ichak ha'suni hugnabesi faar.

7 Zaala maksere koi'sisetenneen orfo inya doo'aassin kesni gonyoos baassoneen ane neebera merona dey woruna.

8 Dugnobesiis dey besoni wollak sunba Sodom wedey Giphtsi yistefa arki katamaasi yaboosta kunana; es katamaas baasso Daamiis suuttena dima.

9 Showo tesa keena, asteser, showo tesa noonok wollesefe baassonawa darana keez wonne ikkuline dugnobesiison biyone; dugnobesiis dey kabbartonoynamato kalosone.

10 Es hep raajjuni meya han daasta fe asuni meyanon shana besit feeseter sinna boor'a daasta fe asuni meya es raajjuni

meya kitisete barik girsone; Girani heebo dey zagsone; ima dey baassotna baassotna wal imosone.
11 Sinuntano keez wonne ikkuline aatnanneen orfo kaa imni kaani ayyana Ha'ooskin yaara dugnobesiissi giri; wochobesiisik dey yersete; biya asuni meya dey akamanon digsete.
12 Esseen orfo hep raajjuni meya «Hani haden kesti!» yifa akama kaama saman odesete; gumabesiisakito biyefeen shaaruussi kamo den sama kesete.
13 Es sa'atiista akama daani shorko sini; katamaasi asir kushusin isa kushuus bokte; es daasi shorkok naafun kum asuni meya kitisete; kitun fu'te asuni meya akamanon digsete; dey samaki Ha'ooson ulfinsisete.
14 Hepsani haybuus aati; dey keezsani haybuus tai'nin yoonir.

Naafunsa Markata

15 Ha'oosi naafunsa wosiyaas ululleeson fugi; den samak: «Han daastaki taatoos Daamiisarnawa basa Muudtosarna sini; bar koi'baneen koi'ba foontonon taattona» yifa tega tega kaamaasikito odte.
16 Ha'oosi sina zigimobesisikitota di hepasire acheechche kur'uni meya dey sinbesiisik gandesere Ha'oosik sagadesete.
17 Dey:
«Fa barewa fooni bare;
zuuttambaase asin chimfa;
Daama Ha'oniise!
arki ha'suni hugnaneeson;
ne kushuussi ephta boor'anawa;
taatteta boor'ana galattefenwe.
18 Aazabni meya gi'tesete;
ne gi'aas dey ya;
kiti baasso mangsuni kar'aason danone wona kar'i.
Ne wostinynya sina raajjuni meyaknawa;
kortoni meyakna dey sunneeson ulfinsisefe,
garo garosiknawa arki arkisikna,
waagbesiison imata wonaas kar'iwa;
daason mangsisefe baassotin;
tishkuta wona kar'i.»
19 Den samak fa Ha'oosi betemeqdesi dey gachche; teyyani taabotaas betemeqdesiissi beste; kawuna, kaama, dedo, daani shorkonewa akama ironi she'ane sini.

12

Mashkasusewa Darboose

1 Esseen orfo akama dey diinqi mallato den samaasta biiste; awa mayo, assaason wochobaasi sikalosi yer'o asire heppe

baakuraasikitonon akililinimato zagira teetbaasta guufo isa mashkasu biiste.
2 Bar dey naaner asu; kophonak dey kophoni keekto ephaan shana biira chaaget faar.
3 Esiisimato ooma mallato den samaasta biiste. Naafun teetnewa asir kalane faana inya she'a darbo biiste. Teetbaasta dey naafun zawudi duusira faar.
4 Unyubaasik baakuraasikitoni keez kushusin isa kushunon saman zatta daasta ha'i; asus kophefana kabaasik darboos naabaasin koor'anak sholefaat kophonak tai'se asusi sinaasta yere.
5 Asus dey daraasin zuutire bittani haarok ha'suni arqa naanin kophe; sinuntano naabaas den Ha'ooskinawa zigimooskina oodtere hami.
6 Asus dey eella ichma daa hami; estak isa kumnewa hep tiire issunasire wona ma'arik oodtona dima Ha'oos barik hoossi.
7 Den samaastak dey neebo kabi; Mikalinewa bari wosiyaasikitone darbosneen ane neebe; darboosewa bari wosiyaasikitone wolgira neebe.
8 Sinuntano darboosewa bari wosiyaasikitone merte; esseen hang samaastak dima aane danoto.
9 Arki darboos dey yeet ha'te; bar daa zuuttambaase asin daagsifa Daabulos wedey Sexana yistera teegtefa zeemoti zawaaswa. Bar yeet daasta ha'te; bari wosiyaasikito barneen ane ha'te.
10 Esseen orfo isa tega kaama den saman: «Ese fatuus; hugnaasewa taatoose Ha'onisir siniwa; ha'suni hugnaas dey Muudtosar siniwa; ayniisakito Ha'oniisi sinan wonaknawa waalakna ayniisakitoni malatet fa bar ha'tewa.
11 Baasso fantuusa hannaknawa maksete zaalni kaamaasikna neebere mersete; kaabesiison keeshtonoy teetbesiison kituk aatire imete.
12 Es bari boor'a samaasewa barissi faase nitto zuuttera giroti! Garo wona koi'ba fu'tenamato arifaat Daabulos akama gi'ak nittoki kerena boor'a daasewa baariise haybuntiwe» yifeen oden.
13 Darboos han daasta ha'tobaason biinaase arqa naanin tane asuson kabgira kofki.
14 Asus ichma daassi barik hoorera fa dima fulira hamanak arki armani kosone fa hep koso barik imte; estak zawaasi sinan wokka keez wogganewa issun assane ma'arik oodtet faar.
15 Asus omarak oodtera hamanak zawaas wor'a akane fa aka noonobaassin tujera orfobaasta wuuki.
16 Sinuntano daas noonobaason gachcha asuson argasuk darboos noonobaassin wuukina akaason ushi.

17 Darboos mashkasusta gi'tera fui'te bari zalaasneen ane
neebok hami; baasso dey Ha'oosi ajajinon oodfe baassonawa
Yesus makena zaalaasik zagire yere baassonawa.
18 Darboos dey baarisi tesha fa fuutuusta yere*.

13

Hep Gonyoosikito

1 Esseen orfo isa gonyo baariissin kesfeen biin; asir kal-
abarewa naafun teetbare faar; kalabaasta asir zawudiba
faar; teetbaasta dey mei'ni sunba faar.
2 Biina gonyoos mewune faar; wochobaas dey dibi yistefa
gonyoosi wochone faar; noonobaas eetoni noonone faar;
darboos bari hugnaasonnawa bari zigimoosonna dey akama
ha'suni hugna gonyoosik imi.
3 Gonyoosi teetasin isaas kituta katuni mazaba faanamato
biin; sinuntano es kituta katuni mazabaas fari; han daas
zuuttera diinqet gonyoosik zoonuste.
4 Gonyoosik ha'suni hugna imtena boor'a asuni meya zu-
uttere darboosik sagadesete; dey: «Gonyoosne feer oonso?
Barneen ane oonso neebok chimniri?» yit gonyoosik dey
sagadesete.
5 Beegantonewa mei'ni kaamne wollona noono gonyoosik
imte; acheechasire heppe assa ha'suni hugnak wostonak
fiqadi barik imte.
6 Ha'oosonnawa Ha'oosi sunanonna; fooni dimbaason dey
samaastak faasefa barikitonon me'a ephi.
7 Kortoni meyanon neebonaknawa neebera meronakna
ha'suni hugna barik imte. Asteseriistanawa keena keenaas-
tana; showo tesa noonok wolumsefe baassostanawa dara
zuuttambaase asiistana ha'suni hugna barik imte.
8 Han daas testena wononeen kabira sunbesiis shukte fan-
tuusa kaani matsafaassi tichchonoyna han daasta fe asuni
meya zuuttere gonyoosik sagadosone.
9 Odoni odoba feenay odowowa!
10 «Boojchere hamni bar boojchona; siifok wortoni bar siifok
wortona» Ese kortoni meeni fakiyaasewa amantoose sholsi-
fanaas esiisikwa.
11 Ooma gonyo dey daassin kesfeen biin; fantunimato hep
kalaba faar; wolumbaas dey darboosimato.
12 Tesuni gonyoosa sunni ha'suni hugnaasik wostet feer;
han daasewa barista feesefe baassotna zuuttere tesuni gony-
oosik sagadosonek zagi; es gonyoos dey kituta katifa maz-
abaas farina tesuni gonyooswa.

* **12:18** Girikni matsafaassi bar yerefer; oomaasta dey ta yerenar utu yifa

13 Sinuntano han hepsani gonyoos asuni meeni sina geya
saman kessunanneen akama akama biistera artonoy wuza
zagit feer.
14 Tesuni gonyoosa sunak biistera artonoy wuzason zagu-
nak barik fiqadi imtena boor'a daasta feesefe asuni meyanon
daagsit feer; siifok mazayere fari gonyoosik ulfinak suura
wostosonek han daasta fe asuni meyanon ajajona.
15 Hepsani gonyoos tesuni gonyoosa suura kaa katanak
zaguni ha'suni hugna barik imte; kaa katanak ha'suni hugna
imtenaas suuraas wollo chimanaknawa barik sagadononoy
baasso zuuttere wortosonekna zagunakwa.
16 Hepsani gonyoos garo garoosin sinun akam akamiisin;
otumni meyanon sinun tukamni meyanon; daamni
meyanon sinun; bozni meyanon zuuttambesiise hoi'ta
kushubesiissi wedey sinbesiista taka ephosonek giddisi.
17 Esiisik gonyoosa sunanon besifa taka wedey sunbaasi
faada tishina bar oonu sino geron waagok sinun kisire
waagok aafa chimanawuza.
18 Ese techma sholsifanaas haniistakwa; kanuba feenaas
gonyoosa faadanon faadire aruwowa; faadaas dey besi-
fanaas asusingwa; faadaas dey issun tiire issunasire is-
sunewa.

14

Fantusnawa Tiire Acheechasire Acheechche Kuma Asuni Meena

1 Esseen orfo es fantuus Siyonki aamaasta yerefeen biin;
barneen ane basa sunaasewa ababaasa sunne sinbesiista
tichchena tiire acheechasire acheechche kum asuni meya
feeseter.
2 Den samak akama akani fuusni gosone fa kaamnewa
akama dedoni kaamane fa kaamne oden; es odena kaamaas
dey kama ichesefe baasso icheseten odsifa kaamane faar.
3 Zigimoostanwa acheech kaabare waagaasikitoni sintana
dey kur'uni meeni sina tiire acheechasire acheechche kuma
asuni meya gaddo gaama gaamete; es gaamaason daastan
furte tiire acheechasire acheechche kum asuni meyateno
oom oonu arunak aane chime.
4 Baasso mashkasuki hamere teetbesiison kiinsunoy kay-
imwa; fantuus hamfena dima zuuttambaase asiissi barneen
ane hamefe; baasso Ha'oosiknawa fantuusikna asuni meeni
ganeyaassin uzun sinne imter.
5 Noonobesiissin esha wolla aane kesfa; dey zinbesi foonto.

Ha'oosi Keez Wosiyanikito

6 Esseen orfo daasta feese asuni meyak, asteseriisik, showo
tesa noono wollesefe asuni meyaknawa oom asuni keen sina

baasso zuuttambesiise asik makonak koi'ba foonto misir-achchuni kaamaason epho ooma Ha'oni wosiya samaasi ganeta fulifen biin.

7 Tega kaamak: «Ha'ooson digoti! Baron ulfinsuti! Bar mangsu kar'ana sa'atiis kar'i. Samaasonnawa daasonna; baariisonna akaasi kor'anonna tesi Ha'oosik sagadoti» yi.

8 Ha'oosi wosiya hepsaas: «Bari zaysifa gerkesni wayinini ushanon dara zuuttambaase asik ushi es arki Baabilon gande! Gande!» yit Ha'oosi wosiya tesuniisi orfone hami.

9 Ha'oni wosiya keezsaas dey tega kaamak: «Gonyoosiknawa suurasikna sagadesefe baasso; takaason sinbesiista wedey kushubesiissi epha baasso zuuttere;

10 Ha'oosi gi'ni wayinini ushanon ushonerwa; es wayinini ushaas woi'tonoy gi'ni toofoossi tuuntowa; esiisimato korto Ha'oosi wosiyani sintanawa fantuusa sintana geyaknawa geeni kayokna shana biyone.

11 Baassotin shana besit fa geyaassin kesfa chuwaas koi'baneen koi'ba foontonon den kesana; gonyoosiknawa suurasikna sagadesefe baasso; sunbaasi takanon epha baasso zuuttere wonaknawa waalakna beysabesi aafa» yit orfobesiise hami.

12 Ha'oosi ajajinon oodesefe baassokinnawa Yesusnin amanok zagire fe kortoni meyakinna sholtefa fakiyaas esiiswa.

13 Den Saman: «Han baron tichuwa; hawungneen ekalo Daam Yesus Kiristoosnir sinere kitisefe asuni meya suustowa!» Dey Korto Ayyanaas: «Aa! Hopibesiissin beysa ephosonek baasso wostoos orfobesiise hamana» yifa kaama oden.

Daamiisa Gi'a Han Daastak

14 Esseen orfo foro shaaru biin; sharuustak Asuni Naane feer diifer; teetbaasta dey warqeni akilili guufo; Kushubaassi dey kaaga magada epho.

15 Ooma Ha'oni wosiya betemeqdesiissin kessa shaaruusta di barik tega kaamak: «Daasta fa meyaas kati! Kar'ni wonaas dey tai'se! Kar'ti»

16 Shaaruusta di bar dey magadaason daasta gafki; daas dey kate.

17 Ooma Ha'oni wosiya dey samak fa betemeqdesiissin kesi; bar dey kaaga magada epho.

18 Geyaasta ha'suni hugnaba faana ooma Ha'oni wosiya shoo'aasi teshan kessa kaaga magada epho Ha'oosi wosiyak: «Wayiniisi gaana katna boor'a kaaga magadaneesik daasta fa wayiniisi gaanni hor'otonon kar'a zuutu!» yit tega kaamak chaagi.

19 Ha'oosi wosiya dey magadaason daasta gafki; daasta fa
wayiniisi gaanni hor'otonon kar'i; akama Ha'oosi gi'ni ti'uni
dimaassi ha'i.
20 Katamaasi gerakalo fa wayinini ti'uni dimaassi ti'te;
ti'uni dimaassin hannaasi tegu fazni lugamaasta kar'o dey
dichbaas keez tiya kiilo meetiri sinni dima kessa wuukte.

15

Koi'ni Bettoosikitonon Epho Ha'oni Wosiya

1 Ooma akama dey diinqi beso samaastak biin; Ha'oosi gi'a
ko'unak zaguni koi'ni naafun bettooson epho Ha'oni wosiya
naafunon biin.
2 Esseen orfo geya woi'to burchuqone fa baari biin. Esi-
isimato gonyoosonnawa gonyoosi suuranonna; dey sunbaasi
faadanon neebere mere baassotin biin; Ha'oos baassok imna
kaamaason ephaat burchuqone fa baarisi tesha yersefeer.
3 Ha'oosi wostinynya sina Museni gaamaasonnawa fantu-
usa gaamanonna:
«Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'oose!
Wostonees akama dey diinqiwe;
Darani meeni taatono!
Ugunnees likki dey futo;
4 Daamiiso! Neen digonor;
sunneeson dey ulfinsunor oonso?
Ne netu kortowa;
futoni mangsuni kar'nees ammanon kessa bestena
boor'a;
daraas zuuttere yeere neeki sina sagadosonewa»
yit gaamet feeseter.
5 Esseen orfo dey biin; zaalni durkani sina betemeqdesiis
den samak gachche.
6 Naafun bettooson epho Ha'oosi naafun wosiyanikito bete-
meqdesiissin kesi; kayma foro palpalu laylonini maama
mayo. Nibbesiison dey warqeni talfak taar'era feeseter.
7 Acheech kaabarere wuzaasikitosin isaas Ha'oni naa-
fun wosiyaasikitok koi'baneen koi'ba foontonon kar'a fooni
Ha'oosi gi'a tuumma faana naafun warqeni toofooson imi.
8 Betemeqdesiis dey Ha'oosi ulfinatannawa hugnatanna
kabi chowa chuwak tuumi. Ha'oosi naafun wosiyanikito
ephena naafun bettoosikito ko'unanneen oonu betemeqdesi-
issi girunak aane chime.

16

Ha'oosi Gi'anon Epho Toofoosikito

1 Esseen orfo Ha'oosi naafun wosiyak: «Hamoti! Ha'oosi
gi'anon epho naafun toofooson daasta wuukuti!» yifa akama
kaama betemeqdesiissin kesfeen oden.
2 Tesuni Ha'oosi wosiya hamma toofooson daasta wuuki;
gonyoosi taka faana baassotanawa gonyoosi suurak sagade-
sefe asuni meyaastana mangu dey shana besit fa maza baas-
sosta kesi.
3 Ha'oosi wosiya hepsaniis toofoossin baariista wuuki;
baariis dey kiti asuni harinnimato sini. Baariissi faase
kaabarere wuzaasikito zuuttera kiti.
4 Ha'oosi wosiya keezsaas dey toofooson wor'a akaassi-
nawa akaasi kor'asina wuuki; es bar dey hanna sini.
5 Akaasta ha'suni hugnaba faana Ha'oosi wosiya ekka
yifeen oden: «Feyiis fooni Korto Daamiiso! Ekka mangsu
kar'ta boor'a ne likkiwa.
6 Asuni meya kortoni meeni hannaasonnawa raajjuni
meeni hannaasonna wuuksete boor'a baassotin hanna ushit;
es bar dey baassok sholsu»
7 Shoo'aasta: «Aa! Zuuttambaase asin chimfa Daama
Ha'oose! Mangsuni kar'nees futo dey likki» yifa kaama oden.
8 Ha'oosi wosiya acheechsaas toofooson awaasta wuuki;
awaas dey geebaasik kiichunak hugna barik imte.
9 Asuni meya es akama kiichuusik kiichchesete; es bet-
toosikitota ha'suni hugnaba faana Ha'oosi sunanon me'esete;
aane harmusoto; baron dey aane ulfinsusoto.
10 Ha'oosi wosiya uushshaas toofooson gonyoosi zigimota
wuuki; gonyoosi taato dey talma sini; asuni meya shanabesi-
istan kabi chowa terumbesiison tar'et feeseter.
11 Shanabesiistannawa mazabesiistanna kabi chowa
samaki Ha'ooson erwisete; mangu wostobesiissin aane
harmusoto.
12 Ha'oosi wosiya issunsaas toofoossin akama wor'a aka
Efratesniista wuuki; awakesna diman yoosoni taate meyak
ugunni hoossuk es wor'a akaasi ichimi.
13 Darboosi noonosinnawa gonyoosi noonosinna dey eshtu
raajjuusa noonosin machune fa keez kiina ayyana kesfeen
biin.
14 Es barikito dey biistera artonoy wuza zaguni kiina
ayyanawa; es ayyanaas zuuttambaase asin chimfa Ha'o arki
wonak zagtoni neeboosik asuni meyanon zuutuk han daasta
feese taate meya zuuttambesiise asiiski hamonirwa.
15 «Ese! Ta wiisnimato diinqone yoona; atatu sinnoynam-
atonawa iichu atubaason asuni meya biyonoytemato guzire
maambaason oodfe asus suustowa!»
16 Kiina ayyanaasikito dey taatoni meyanon Ibrawini
meeni kaamak Armegedon yistefa dimaasta zuutisete.

17 Ha'oosi wosiya naafunsaas toofoossin sirusta wuuki. Betemeqdesiissi fa zigimoossin: «ko'iwa!» yifa tega kaama kesi.
18 Estan dey Kawuna, kaama, dedonewa akama daani shorkone sini; es barne fa akama daani shorko asu daasta testenanneen hang sinna aane biya.
19 Arki katamaas keezik bagte; aazabni meeni katamaasikito bogte; Ha'oos arki katama Baabilonnon yaadate; chima gi'baas tuumma faana toofoosi wayinini ushanon ushanak zagi.
20 Akaasi ganesi kuni daasikito zuuttera eella shaate; aamaasikito dey aane bestowa.
21 Isarba isarbaas acheechasire uuchche kiilo maazzanoni ironi she'a saman asuni meyaasta kere; es bettoos dey akamanon kiicha sinna boor'a asuni meya es iroosi she'ni bettoosi boor'a Ha'ooson me'esete.

17

Arki Gerkesfa Mashkasu

1 Naafun toofooson epho Ha'oosi naafun wosiyaassin isaas taaki yaara: «Yaafan showo akaasta di arki gerkesfa mashkasusta kar'ni mangsuni kar'aason besungwa.
2 Han daastaki taate meya barneen ane gerkesete; han daasta fe asuni meya dey gerkesbaasi wayinini ushak zaysete» yi.
3 Esseen orfo Ha'oosi wosiya ayyanak zaboossi taan ephpha hami; atuba zuuttera mei'ni suna tichchena naafun teetbarewa asir kalaba faana she'a gonyoosta di isa mashkasu biin.
4 Asus karanchiro maamnewa she'a maamne mayya faar; warqeknawa waagba chima shu'akna dey inquk ge'a faar; kushubaassi dey oomsu wuznewa gerkesbaasi kiinak tuumma faana warqeni toofo ephaat faar.
5 Sinbaasta dey «Aacho, gerkesefe baassonawa daastaki kiinaasikitone asi into, arki Baabilon» yifa suna tichchera faar.
6 Es asus kortoni meeni hannaasiknawa Yesusnikwa yaat kiti asuni meeni hannaasikna zayera feen biin; ta dey baron biinaase akamanon diinqen.
7 Sinuntano Ha'oosi wosiya taak: «Awuniron diinqefat? Mashkasusi aacho chowanonnawa bar diina naafun teetbarewa asir kalaba faana gonyoosi aacho chowanonna ammanon besunawa.
8 Biita gonyoos zeemo sinak faar; hash aafa sinna boor'a hanneentu tir'maassin kesana, tishuk dey hamana; daas testenanneen kabira sunbesiis kaani matsafaassi tichchonoyna

han daasta fe asuni meya gonyoos zeemo faar hash foonto hanneen yoonir sinbaason biyefe kabaasik diinqosone.

9 «Techumba faana kanuus sholtefanaas hantakwa; naafun teetaasikito mashkasus diifana naafun aamaaswa.
10 Uuchiis gandesete; es baasso dey naafun taate meyawa; isaas hash faar; oomaas hashnu aane yowa; yaafana kabaasik garo wona koi'batu foonak sholsifa.
11 Nangirinsa taatoos zeemme feer; hash dey foonto gonyooswa. Bar naafuniissin isaas; tishuk dey hamnir.
12 «Biita asir kalaas taato sinne taattonoy asir taatoni meyawa; sinuntano isa sa'atiniron gonyoosneen ane taato sinne taattoni ha'suni hugna danone.
13 Es asir taatoni meya isa safarabesi faar; baasso giidobesiisonnawa ha'suni hugnabesiisonna gonyoosik imone.
14 Baasso fantuusata neebo gachosone; sinuntano fantuus Daamni meeni daam; taatoni meeni taato sinna boor'a merona; barneen ane feese teegte baasso; korte baasso; amanamtoni meya dey ane mersone.»
15 Ha'oosi wosiya dey taak ekka yi: «Gerkesa asus diifen biita akaasikito, daraasakito, keena keenaasewa showo tesa noono wollefe asuni meenawa.
16 Gonyoosewa biita asir kalaase gerkesfa asuson oomtosone; atatu fui'tonak zagsone; ashbaason muusone; geyak dey kiichusone.
17 Koppooson zagsonek es safaraason baasso nibaassi kunsiis Ha'ooswa; es bari boor'a Ha'oosi kaama ko'una kabaneen baasso isa safarak isar sinone; taattosone ha'suni hugnabesiison dey gonyoosik imone.
18 «Biita asus dey han daastaki taatoni meyaasta taattoni arki katamaaswa.»

18

Baablonni Gando

1 Esseen orfo akama ha'suni hugnaba faana ooma Ha'oni wosiya saman kerefeen biin; ulfinbaasi palpalutan kabi chowa daas chaare.
2 Tega kaamak ekka yit chaagi: «Arki baablon gande! Gande! Kiina ayyanaas foona dima sini. Kiina ayyanaasi ha'uni dima sini; shootunor dey oomsu kasaasikito foona dima sini.
3 Zaysifa gerkesni wayinini ushbaason daraasik zuutira ushi; han daastaki taate meya barneen ane gerkesete; han daasta fe naggadeni meya dey akama ma'a foobaastan kabi chowa otum sinete»
4 Ooma kaama dey saman ekka yifeen oden:

«Darataaso! Boor'baassi girira isar sinatiita;
bari bettooson haa'er sinatiita;

barissin eella kesti!
5 Boor'baasi tuulto hamma den sama kar'i;
Ha'oos bari mangsuuson yaadate;
6 Bar imnaasne faaron koobaason wolguti;
zagina wostobaasik;
hep kushunon barik kaasuti;
bar showo tesa usha woi'sina toofoossi;
hep kushu zagira woi'suti.
7 Bar bari teetaasik ulfinnewa;
Ma'a foone imnaasne faaron;
shananewa suumone imtiwa.
Bar nibbaassi:
‹Mashka taatone faanar sinna diinar ta dicha asuta;
suumo isanne tayista aafa kar'anawuza› uuk beezfa;
8 Es bari boor'a bettoosikito zuuttera;
Isa wonak barista yoona;
kitu, suumonewa makne barista kar'ana;
geyak dey kiichchona;
barista mangsu kar'ni;
Daama Ha'oos chimawa» yi.

9 Barneen ane gerkesefe baassonawa ma'a fook feese han daastaki taate meena bar kiichchefeen kesfa chuwaason biyefe kabaasik barik chaaget waasusone.

10 Bari shanaason digak woksok yersefaat: «Ne arki katama; Ne chima katama Baablonne! Neyista kate mangsuni kar'aas isa sa'atiissi yaana boor'a haybunewe! Haybunewe» usone.

11 Baasso merkebiis fe'ena ba'aason hanneen ekalo waagonir aafe sinna boor'a daasta fe naggaddeni meya barik waasusone; dey suumosone.

12 Baasso merkebiista feche warqees, birriis, waagba chima shu'aas, inquus, laylonini maamaas, wantajji; harrini maamaas, she'a maamaasewa ma'a sawuba faana i'oose zuuttera, zaknoni ha'aassin, waagba chima sina i'oossin, naasini bittakinnawa imneberedikna wosuste koda zuuttera;

13 Qerefaas, kimamiis, sawufa i'oos, kumbiis, ixanaas, wayinini i'oos, buur'uni bunni zayitiis, buwaas, zagoos, miyaas, fantuus, fazaas, seregellaas bozni meenawa oom asuni meenawa.

14 Naggaddeni meya dey: «Ne eenanteta ma'a wuzaasikito zuuttera neyistan wokka hami; otumneesewa gexineesikitone dey zuuttera tishi; Hanneen ekalo han baron zuutira isanne aafa danata wuza» usone.

15 Es wuzasikitonon zuutire waagsefaafe otum sina naggaddeni meya bari shanaason digsefaat woksok yersone. Waassetnawa suumetna:

16 «Layloninewa wantajjini maama dey she'a maamaneen
mayya warqeknawa waagba chima shu'akna dey inqukna
ge'a fa arki katama haybunewe! Haybunewe!
17 Es effatena otmaas isa sa'atiissi tishi!» usone.

Merkebiison ajajefe baasso zuuttere; merkebik kutife
asuni meya zuuttere; merkebiista wostesefe asuni meya
zuuttere; baariista nagadesefe baasso zuuttere woksok yer-
sone.
18 Bar kiichchefana kabaasik kesfa chuwaason biisere:
«Han arki katamaasne fa katama isanne ooma faartaaso?» yit
chaagone.
19 Teetbesiista tulo wootiset waasisetnawa suumesetna
ekka yit chaagete: «Baariista merkebibesi faana baasso zu-
uttere bari otmaasik otum sina es arki katama isa sa'atiissi
tishina boor'a haybunewe! haybunewe!»

20 Samaase! Barik girowe! Ha'oos nitto boor'a barista
mangsu kar'na boor'a nitto kortoosnawa wosini meya dey
raajjuni meya girsosoni!

21 Esseen orfo isa chima Ha'oni wosiya akama baaburani
shu'ane fa isa shu'a kabgira ekka yit baariissi ha'i: «Arki
katama Baablon effa hugnak tugtera gandona; hanneen
ekalonu isanne aafa bestona wuza.
22 Kama ichefe baassonawa surife baassona asi kaamaas;
ululle fugefe baassonawa markata fugefe baassona asi kaa-
maas hepsa neyissi aafa odtona wuza; awune fa kushuni
wosto wostesefe techumni meya hanneen ekalo neyissi aafa
bestosone wuza. Baaburani kaama dey hanneen ekalo
neyissi aafa odtona wuza.
23 Tonni chaarefa hanneen ekalo neyissi aafa chaarona
wuza. Mariisa kaamnewa mariyaasi kaamne hanneen ekalo
neyissi aafa odtona wuza. Naggaddeneesakito han daasi arto
arto asuni meyawe; tolfatneesik daraasin zuutira daagsit.

24 «Barissi raajjuni meeni hannaasewa kortoni meeni han-
naase dey han daastak worte asuni meeni hannaas zuuttera
beste.»

19

1 Esseen orfo ekka yifa showo asuni kaamane fa tega
kaama saman: «Haleluya! Fatunewa ulfinne dey hugnane
Ha'oniisirwa!
2 Mangsuni kar'baas futo dey likkiwa; daason gerkesbaasik
kiinsi arki gerkesfa baron mangsu kar'a ke'i. Baron ke'uk
wostinynyani meeni hannaasi gumanon kaaste» yifeen oden.
3 Hepsa dey: «Haleluya! Barissin kesfa chuwaas koi'baneen
koi'ba foontonon kesana!» yiset chaagesete.

4 Hepasire acheechche kur'uni meenawa acheech
kaabarere wuzaasikitone zigimobaasta di Ha'oosik
sinbesiisik gandesere: «Aamin; Haleluya!» yiset sagadesete.

Fantuusa Sargini Koota

5 Esseen orfo: «Baron digefe wostinynyani meya zuuttamni-
tiise: garo garoosnawa; arki arkiisna Ha'oniison galattosoti!»
yifa kaama zigimoostan kesi.

6 Showo asuni meeni kaama; wor'a akani kaama; akama
dedoni kaamane fa kaama: «Haleluya! Zuuttambaase asin
chimfa Daama Ha'oniis taattewa!

7 Fantuusa sargi kar'na boor'anawa basa mariyaas teetbaa-
son hoossina boor'ana yaani gironiwa! Dey gira zaguni; dey
Ha'ooson ulfinsuni.

8 Palpalifa kayma keeshu maama mayanak barik imte; sesa
maamaas kortoni meeni ooko wostooswa» yifeen oden.

9 Esseen orfo Ha'oosi wosiya: «Fantuusa sargisi teegte baasso
suustowa» yira tichuwa yi. Tusira dey «Es bar Ha'oosi futoni
kaamawa» yi.

10 Ta dey Ha'oosi wosiyani wochosi sagadonak sinnaasik
ganden; sinuntano bar: «Beywa! Ekka zagutaatawa! Ta dey
neeneennawa Yesusni zaalaason ephphe feese ayneesaki-
toneenna ane wostinynyawa; Ha'oosik sagadowa! Yesus
makena zaalaas raajini ayyanawa» yi.

Foro Fazaasta Di Bar

11 Esseen orfo sama gachchen biin; estan foro faza dey biin;
fazaasta di bar amanamtonawa futona yisteretu teegtefe; bar
likkik mangsu kar'ar dey neeber.

12 Aafbaas geeni winone faar; teetbaastak dey showo za-
wudi faaser. Barneen ooma oonu arunoyna suna basaasta
tichchera faar.

13 Bar hannak haphukto maama mayo; Sunbaas dey Ha'oni
kaamawa.

14 Foro foro fazaasikitota diise foro kayma keeshu maama
mayo samaki meya taar'osikito dey orfoose hamet faaser.

15 Daraasakitonin ichana kaaga siifo basa noonoossin kesi;
bittani haarok dey ha'suna; bar zuuttambaase asin chimfa
Ha'oosi deessu gi'anon besifa wayinini ushaasi ti'uni dimaa-
son yer'ana.

16 Maambaastanawa chikabaastana: «Taatoni meeni taato;
daamni meeni Daama» yifa suna tichcho.

17 Esseen orfo awaassi yere isa Ha'oni wosiya biin; bar
samaasta fulifa kasaasikitok tega kaamak chaagga: «Arki
Ha'oosi kootaaski yooti! Dey zuuttoti!

18 Taatoni meeni ashaason; meya taar'oni meyanon
ajajefe baasso ashaason; chim neeboni asuni meeni

ashanon; Fazasironnawa fazaason eelsife baasso ashaason birmadummabesi faana asuni meeni ashanonnawa bozni meeni ashaasonna; garo garoosa ashanonnawa arki arkiisa ashanonna; aaffe asusa ashanu sinun yaara zuutira muuti!» yi.

19 Esiisimato gonyoos; han daastaki taate meyaneennawa baasso meya taar'osakitoneenna foro fazaasta di barneennawa basa meya taar'osakitoneenna neebok zuuttesere feeseten biin.

20 Sinuntano gonyoos ootte; barneen ane sinba showo biistera artonoy wuzason zagit fe eshinynya raajjuus dey ootte; bar gonyoosi taka faana baassotinnawa gonyoosi suurak sagadet feese baassotinna biistera artonoy wuza zaguk daagsit feer; es heppiis kiichifa kawo geeni baariissi kaabesiise ha'tesete.

21 Fu'te baasso dey foro fazaasta di basa noonoossin kesfa siifoosik wortesete; kasaasikito zuuttera ashbesiison maara gawse.

20

Isa Kuma Woggani Taatoos

1 Esseen orfo akama doo'aasi gachononnawa inya shashsharaasonna kushubaassi epho Ha'oni wosiya saman kerefeen biin.

2 Bar dey Darbooson ephpha isa kuma wogga taar'i; es Darboos Daabulos wedey Sexana yistefa zeemoti zawaaswa.

3 Isa kuma wogga ko'una kabaneen daraasin daagsunoynamato Ha'oosi wosiya darbooson akama doo'aasi ha'i; kulfira maatama ichi; esseen orfotu garo wonniron kottonak sholsifa.

4 Estan zigimoosikitonon biin; es zigimoosta mangsuni kar'ni ha'suni hugna imtena asuni meya diisefeen biin. Yesusni chowaasik zaala maksobesiisiknawa Ha'oosi kaamni chowak teetbesiison katese asuni meeni kaasikitonon biin. Baasso gonyoosiknawa bari suurasikna sagadonor dey takaason sinbesiistanawa kushubesiistana ephnoy asuni meyawa; baasso kitun kabsere Kiristoosneen ane isa kuma wogga taattesete.

5 Es bar dey tesuni kitun kabuwa; sinuntano fu'te kituni meya isa kuma woggaas ko'una kabaneen kitun aane kabsoto.

6 Tesuni kitun kabuuson dana baasso suusto dey kortowa; hepsani kituus baassosta hai'suni hugnaba aafa; baasso Ha'oni maagnawa Kiristoosni maagna sinone; kiristoosneen ane dey isa kuma wogga taattosone.

Sexanaasi Merto

7 Isa kuma wogga ko'inanneen orfo Sexana taatoossin kottona.
8 Han daa zuuttambaase asiista fe asuni meyanon esiis dey Goognawa Maagogna asin daagsuknawa neebok kabsonekna zagunak kesana; faadbesisi showo dey baarisi ha'ta fa fuutuusne feeseter.
9 Baasso han daa zuuttambaase asiissi siktesere kortoni meeni ke'esonnawa shunto katamaasonna kephisete; sinuntano geya den saman kerera kiichira tishki.
10 Baassotin daagsi Daabulos; gonyoosewa eshinynya raajjuusna feesete kayo geeni baariissi ha'tesete; estak waalaknawa wonakna koi'baneen koi'ba foontonon shana biyone.

Koi'ni Mangsuni Kar'a

11 Esseen orfo akama foro zigimonewa es zigimoosta di barinna biin; daasewa samaase basa sinaastan shaate; isa dimanu baassok aane bestowa.
12 Kiti garo garo meyanonnawa arki arki meyanonna zigimoosi sina yersefeen biin; matsafaasikito dey gachche; kaani matsafa sina ooma matsafa dey gachche; Kituni meya dey matsafaassi tichchera kuni wostobesisimato mangsuni kar'a ephpheteesete.
13 Baariis dey sikalobaassi fe kituni meyanon kisira imi; kitunewa ke'oni dimaase dey barikitoniissi feese kituni meyanon kisira imi; isarba isarbaas wostobaasimato mangsu kate.
14 Kitunewa ke'oni dimaase geeni baariissi ha'te; es geeni baariis dey hepsani kituuswa.
15 Sunbaas kaani matsafaassi tichchera bestoonoyna bar zuuttere geeni baariissi hai'te.

21

Gaddo Samaasewa Gaddo Daase

1 Esseen orfo gaddo samaasewa gaddo daase asin biin; tesuni daasewa tesuni samaase aati; baariis dey hanneen ekalo aafa foona wuza.
2 Korto katamaas; gaddo Yerusalem teegobaasik ge'istera fa mariyanimato hoorera samaki Ha'ooskin kerefeen biin.
3 Dey ekka yifa tega kaama zigimooskin kesfeen oden: «Ese! Ha'oos foona dimaas asuni meeni ganesiwa; bar dey baassoneen ane foonir; baasso dey bari dara sinone; Ha'oos teetbaasik baassoneen ane foona; Ha'obesi dey sinana.
4 Harafaason zuutira aafbesiissin ku'ana; sinati sitiriis aatna boor'a kitu wedey suumo wedey waasa wedey shana hanneen ekalo aafa foona wuza.»

5 Zigimobaasta di bar dey: «Ese! Ta zuuttambaase aisn
gaddo zaguna!» yi. Estan dey: «Han kaamaas amanamto dey
futo sinna boor'a tichuwa» yi.
6 Esseen orfo taak ekka yi: «Ko'i! Alfanawa Oomegana;
tesuni barnawa koi'ni barna tawa; ikte barik kaani akaasi
kor'asin kaastoni waaga foontonon baak imanawa.
7 Neebere meroni bar han baron warasona; ta dey barik
Ha'oba sinana; bar dey taak naata sinana.
8 Sinuntano digsefe baasso; amantobesi foontoni meya; ki-
inaasikito; kaa wori asuni meya; gerkesefe baasso; tolfattuni
meya; koo'lo shiiphsefe meya; eshinynyani meya zuuttere
ixabesiis geeni kayoossitu sinana; es bar dey hepsani kitu-
uswa.»

Gaddo Yerusalem

9 Koi'ni naafun bettoosikito tuumna naafun
toofoosikitonon epho Ha'oosi naafun wosiyaassin isaas
yaara: «Yaafan fantuusa asu sina mariyanon neek besungwa»
yi.
10 Ayyanak taan isa inya dicha aamaasta ephpha taamma
korto katama Yerusalem samaki Ha'ooskin kerefeen besi.
11 Katamaas Ha'oosi ulfinak chaaret faar; chaarefbaasi
chaarsu akama waagba chima shu'a; birillene fa kayma
Iyyasphidni inqune faar.
12 Asire heppe finynyiba faana akama dicha gimbini ojba
faar; asire heppe finynyiissi asire heppe Ha'oni wosiya yere-
faat oodet faar; finynyibaasta dey asire heppe Israelni za-
laasikitoni suna tichchera faar.
13 Awukesdak keez finynyi; yeeshdaak keez finynyi; kawu-
dak keez finynyi; awgirunidak keez finynyiba faar.
14 Katamaasi gimbini ojaas asire heppe kaputba faar;
es kaptaasta asire heppe fantuusa wosini meeni sunaas
tichchera faar.
15 Taak maket fa Ha'oosi wosiya katamaasonnawa finyny-
ibaasonna dey gimbiisi ojanon hoossuna warqeni haaroba
faar.
16 Katamaas dey dichbaasewa tagbaase isa kixxe acheech
kajjaba faar; Ha'oosi wosiya katamaason hoossuni haaroosik
hoossin dichbaas hep kumne acheech tiire kiilo meetiri sini;
tagbaasewa tegbaase dey esiisne faar sini.
17 Ha'oosi wosiya dey gimbiisi ojanon hoossi; Ha'oosi
wosiya arto hoossusik hoossin tiire acheechasire acheeche
woriya sini.
18 Gimbiisi oja wosustenaas Iyyasphidni shu'aasik; kata-
maas dey burchuqonimato kayma warqek wosuster.
19 Katamaasi gimbini ojani kaptaas showo tesa waagba
chima shu'ak keeshira keeto; tesuni kaptaas Iyyasphidni

shu'ak; hepsaniis Senperni shu'ak; keezsaas Kelqedonni shu'ak; acheechsaas Meregidni shu'ak;

20 Uushshani shu'aas Serdonkisni shu'ak; issunsaas Serdiyonni shu'ak; naafunsaas Kiristilobeni shu'ak; nangirinsaas Birelleni shu'ak; izginsaas Werawureni shu'ak; asirsaas Kirisphirasisni shu'ak; asire issees Yakintini shu'ak; asire heppees Ametesxinosni shu'akwa.

21 Asire heppe finynyaasikito asire heppe Inquba faar; finynyaba isarba isarbaas isa Inquk wosuster; katamaasi ari ugna burchuqonimato chaarefa aatifa kayma warqek wosusto.

22 Zuuttambaase asin chimfa Daama Ha'oosewa fantuusna bari betemeqdesi sinete boor'a katamaassi betemeqdesinon aane biyut.

23 Ha'oosi ulfina chaarsifana boor'anawa fantuus bari tona sinna boor'ana es katamaasik awa wedey assa chaarsunak aane sholsifa.

24 Darani meya bari chaarefaasik ek hang kutusone. Daasta fe taatoni meya ulfinbesiison barki teshshosone.

25 Es katamaassi waala aafa sinna boor'a gamalabaas aagenu aafa kuluftona wuza.

26 Darani meeni arkittoosewa ulfinaase barki yoona.

27 Oomsu sina wuzaas isanne baariissi aafa giruna wuza; kiina wuza zagife barnawa esha wolla wollefe barna barissi aafa giruna wuza; barissi giruniis sunbesiis fantuusa kaani matsafaassi tichchena baasso koi'besiwa.

22

1 Esseen orfo Ha'oosi wosiya Ha'ooskinnawa fantuusa zigimukinna kesfa woshshu burchuqone fa kaani wor'a akaason taak besi.

2 Es wor'a akaas katamaasi ari ugnaasi ganesi kamo wor'et faar; wor'a akaasi aldaastanawa hoi'taastana assa assaasik gaanet woggaassin asire heppe wolla gaana gaanfa kaani i'o * faar; es i'oosi tosha dey asuni meyanon fatir.

3 Hanneen ekalo isa erwiya aafa foona wuza; Ha'oosewa fantuusna asi zigimu katamaassitu sinana. Wostinynyani meya dey Ha'ooson shiiphsone.

4 Baasso dey sinbaason biyone; Sunbaas dey sinbesi sinbesiista foona.

5 Hanneen ekalo waala aafa foona wuza; Daama Ha'oos baassok chaarsuna sinna boor'a chaarsuni wuza wedey awuni chaarefa aafa sholsuna wuza; koi'baneen koi'ba foontonon taattosone.

Yesusni Wolle Yoo

* **22:2** Isa kaani i'o ugnaasewa akaase asi ganesi diifar.

6 Esseen orfo Ha'oosi wosiya ekka yi: «Han kaamaasikito amanamto dey futowa; raajjuni meyanon wolumsifa Daama Ha'oosi Ayyana ta'a wonaassi sinni wuzason wostinynyani meyak ammanon besuk wosibaason wosi.»

7 Yesus dey: «Ese! Ta tai'nin yoona; han matsafaasi raajini kaamanon oodfe bar suustowa!» yi.

8 Han wuzasikitonon odeesnawa biyaasna ta Yohanniswa; han wuzasikitonon odenaaysewa biinaase es wuzasikitonon taak besi Ha'oosi wosiyak sagadonak wochobaasi sikalosi ganden.

9 Sinuntano Ha'oosi wosiya: «Beywa; han baron zagutaatawa! Ta neeneennawa ayneesakitoneenna dey raajjuni meyaneen ane han matsafaasi kaamanon zagsefe asuni meyaneen ane wostinynyawa; Ha'oosik sagadowa!» yi.

10 Tusira dey: «Wonaas ta'i sinna boor'a han matsafaasi raajini kaamanon maatamak ichcha kulfutaatawa.

11 Hanneen ekalo manguus mangit hamo; kiinfe bar dey kiinet hamo; ookoos dey ooko sinet hamo; kortoos dey korto sinet hamo» yi.

12 «Ese! Ta tai'nin yoona! Isarba isarbaasik wostobaasimato imana waagaason kushunaassi ephaatu faan.

13 Alfanewa oomegane; sinati barnawa orfoti barna; tesuniisnawa koi'niisna tawa.»

14 Kaani i'oosi gaananon muuknawa finynyibaassi kamo katamaassi girukna mabtibesi foonak maambesiison mei'fe baasso suustowa.

15 Kannimato koogutfe baasso; tolfattuni meya; gerkesefe baasso; kaa worife meya; koo'lo shiiphsefe meya; esha wuzason shunefe baassotnawa eshni ugnaasik hamefe baassotna katamaasi gerakalo sinone.

16 «Ta Yesus han zaalaason imanak Ha'oosi wosiyanon showo betekiristaniissi wosin; ta Dawitni koontoni tuznewa zalnewa; dey chaarsife wonni maskoos tawa.»

17 Korto Ayyanaasewa mariyaase «Yowa!» usone. Odefe bar dey «Yowa!» uwo; ikte bar dey yowo; Shole bar dey kaani akaason isa waaga kaasunoy baak usho.

18 Ese; han matsafaassi tichche raajini kaamaason odefe barin zuutira teetnitiison aruti yifawungwa; oonu han kaamaasta isa wuza daysifaanane; han matsafaassi tichchera fa bettooson Ha'oos basaasta dayisuna.

19 Oonu han raajini matsafaassi tichche kaamaasikitosin isaron yo'gifaanane; han matsafaassi makte kaani i'oosi gaansinnawa korto katamaassinna Ha'oos basa haa'ooson yo'guna.

20 Han wuzaasikitoni zaal sina bar: «Aa; tai'nin yoonawa!» yife.

Aamin; Daam Yesusno tai'nin yowa!

21 Daam Yesusni otmaas nitto zuuttamnitisneen ane sinfawung!! Aamin.